

༡༡། །རིགས་སྒོ་བ་དབྱ་དགེ་དམ་པ་མཁས་
དབང་སྒོ་བཟང་ཆུ་མཚོ་ཉི་གསུང་།
འབྲམ་བཞུགས་སོ། །

པོད་ཐེང་བཞི་པ།

སྒོ་རིགས།

རིགས་ལམ་སྒོ་བ་གཉེར་ཁང་།

གསུང་འབྲུམ་སོད་བཙོ་ལྷའི་བདག་ཉིད་ཅན།

འགྲེམས་སྤྲེལ་བ།

རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་ཁང་།

དེབ་ཆད།

6 x 9 Inchs

ཡིག་གཞུག་སྐྱེ་ཆུང་།

སློན་ལམ་དབྱ་ཅན་གཉིས་པ། 15/15.5 དང་བར་ཐག 25/26.3

དཔར་བསྐྱུན་བདག་དབང་།

རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་ཁང་།

དཔར་ཁང་།

Studio Archana, New Delhi.

དཔར་གྲངས།

༥༠༠

དཔར་ལོ།

བྱི་ལོ་ ༢༠༢༣

ལ་ཇེ་བཙུན་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་དབལ་བཟང་པོ་ལ་ན་མོ།

THE DALAI LAMA

THEKCHEN CHOELING
DHARMSALA CANTT
KANGRA DISTRICT
HIMACHAL PRADESH

༡༡། རིགས་ལམ་སློབ་དགེ་འབྲས་སློབ་ཕྲུལ་ཁང་སློབ་གཉེར་བ་དགེ་སློབ་སློབ་བཟང་
ཀྱི་མཆོད་ཉིད་ནས་རང་འཁྱིའི་ལས་ཞོར་དུ་སྐྱབས་འགོ་ལས་འབྲས་ཀྱི་ནམ་གཞག་དང་།
སློབ་རིག་དང་ཐལ་འགྱུར་བའི་མཐུན་མིན་ཆད་མའི་ནམ་གཞག་རང་སྡེ་གྲུབ་མཐའ་གོང་
འོག་གི་ལྷ་བའི་ཞིབ་ཆ། སློབ་རིག་གི་སློབ་སོགས་ལས་བཅུ་མས་པའི་ནང་ཆོས་ངོ་སྤྲོད། ཤེས་
ཡོན་དང་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་སློབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་སོགས་དཔེ་
དེབ་སྐུ་ཅུ་དང་། ཚུ་མ་ཐོར་བུ་གངས་བརྒྱུད་ཅུ་སློབ་མཆིས་པ་དེ་དག་རིགས་ལམ་སློབ་
གཉེར་ཁང་ནས་དཔེ་དེབ་དགའི་ནང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱི་ལོད་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས།

ཆན་དེ་ཉིད་ནས་མ་སུ་རིའི་སློབ་དགེ་དང་། རིགས་སློབ་ཏུ་སློབ་སྤྱིའི་འགན་ཁུར་
བྱེད་ཡུན་རིང་འདོད་རྒྱུ་ཆོག་ཤེས་ཐོག་མཛེས་ཐོལ་སྤངས་པའི་སྤྱི་དོན་ལྷག་བསམ་ཁུར་
བཙོན་ཆེ་བསྐྱེད་བྱས་འབྲས། རིགས་སློབ་ཏུ་ཆོས་སྤྱོད་ཤེས་ཡོན་གོ་འཕེར་གྱི་སློབ་མ་མང་
པོ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེང་དུས་སྤྱོད་ཆོགས་ནང་དོན་ཕན་ལྡན་པའི་ཞབས་
འདེགས་སྐྱབ་བཞིན་པ་མ་ཟད། རིགས་སློབ་ཀྱི་བསྐྱེད་མང་གཞི་ལེགས་ཚུགས་ཐོག་བོད་
དགེ་དང་། གཞུང་ཞབས་ལས་བྱེད་པར་བོད་ཡིག་གཞུང་སྤྱོད་དང་། དགེ་ཆན་འོས་སྤྱོད་སྤྱོད་
པ་སོགས་ཁ་ཆད་གོས་གཏུགས་ཀྱི་བྱ་བར་བྱས་རྗེས་གཟེངས་སུ་ཐོན་པ་བྱུང་ཡོད།

བོད་ནས་སློབ་ཆོས་གྲའི་འཛིན་རིམ་མཛོད་བར་འགྲུམས་ཏེ་སློབ་གཉེར་བཟང་
གས་ཡིན་པ་མ་ཟད། བྱེད་འཁོད་རིང་ལམ་རིམ་སློབ་རིགས་དང་། ལྷག་པར་ལྷ་བའི་

THE DALAI LAMA

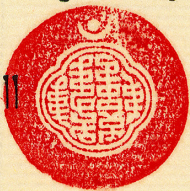
THEKCHEN CHOELING
DHARMSALA CANTT
KANGRA DISTRICT
HIMACHAL PRADESH

སྐོར་དོ་སྤང་ཆེ་བས་གཞུང་ཆེན་ཁག་དང་། ཡང་སྒོས་དབུ་ཚད་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ནམ་གཞག་ལ་
གཞུང་བཤད་སྒྲིལ་རྒྱན་ལྷ་བྱ་མ་ཡིན་པར། གཞུང་དོན་ལ་ཉམས་ཞིབ་གོ་ཚུང་འཆོལ་བའི་
འབད་ཚུལ་ལོ་མང་བགྱིས་འབྲས་དབུ་མ་ཐལ་རང་གི་ལྷ་བའི་བཞེད་མཆོམས་དཀའ་གནད་
ཁག་གི་གོ་དོན་དང་། ཐལ་འགྱུར་བ་མཐུན་མིན་གྱི་ཚད་མའི་ནམ་གཞག་སོགས་ཀྱི་ཟིན་
ཐོ་ཡིག་འཛིག་འདི་དག་སྒོ་གསར་དོན་གཉེར་ཅན་མང་པོར་གོ་རྒྱུ་འབྱེད་པའི་ཡན་ཐོགས་
འབྱུང་ངེས།

འདི་ནས་དོལ་རྒྱལ་དམ་བསྐྱགས་བགྱིས་སྐབས། གངས་ལྗོངས་བརྟན་སྲིད་སྤྱི་དོན་
སེམས་ཁུར་ཟོལ་མེད་ཀྱིས་རང་འགྲུལ་གསལ་བཤད་དེལ་བསྐྱགས་དུར་བསྐྱེད་བྱས་ཤིང་།
དེས་རྒྱུན་དུས་མིན་འཆི་འདས་སུ་གྱུར་པ་སྒོ་པམ་གྱི་གནས་སུ་མཆིས།

ད་ཆ་རྗེས་འདུག་སྒོ་བ་བུ་ནམས་ནས་ལྷག་བསམ་ཅན་གྱི་ནན་དམ་པའི་ལྷ་སྤྱོད་རྒྱན་སྤྱོད་
ངོས། བརྟན་སྲིད་རང་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱུར་ཁུར་བཙོན་ཚུལ་བཞིན་བྱེད། དུ་ལའི་ལྷ་མ། སྤྱུའི་
དགོ་སྤྱོད་བརྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོས། རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ལྷགས་འབྲུག་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༥

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༥ ལ།

སྒྲུབ་སྒྲུབ་།

༡༡། །བོད་ཆེན་པོའི་མངའ་ཐང་ཏ་ཅང་དར་རྒྱས་བྱུང་བ་ནས་ད་བར་མི་ལོ་
སྟོང་ལྷག་གཉིས་ལྷག་སོང་ཞིང་། དེའི་རིང་རིས་སྤུ་མ་མཆིས་པའི་མཁས་གྲུབ་
མང་པོས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་། དེའི་དགོངས་འགྲེལ་བསྟན་བཅོས་ཁག་
གི་དགོངས་དོན་ལ་ངེ་མ་མེད་པའི་རིགས་པས་དབྱེད་བ་མཐེལ་ཕྱིན་གནང་སྟེ།
དེ་འབྲེལ་གྱི་ལེགས་བཤད་པོ་ཉི་གངས་ལས་འདས་པ་སྐལ་ལྷན་གདུལ་བྱའི་
ལས་སྐལ་དུ་འཛོག་གནང་མཛད། མང་པོས་ནང་པའི་རིག་གཞུང་དང་འབྲེལ་
བའི་བརྗོད་དོན་ཟབ་ཅིང་བརྗིང་བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིང་སྟག་སྟེ། དཔེར་ན། ལྷ་
གྲུབ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་། རྫོ་སྦྱང་། རྒྱུད་སྡེ་གོང་འོག་གིས་མཆོན་པའི་
མདོ་སྟགས་གྱི་ལྷ་བའི་གནད་སོགས་ཞིབ་པར་བཟུལ་ཞིང་། གཞན་སྟན་མོང་
རིག་གནས་ལ་ཡང་། བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས། ཅོམ་རིག་བརྟུང་སྦྱང་། བཟོ་གསོ་
བ་རིག་པ་སོགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།

སྤྱིར་དུས་གྱི་འཕོ་འགྱུར་སྣ་ཆོགས་གྱི་དབང་གིས་བསྟན་པ་ལ་ཡང་འཕེལ་
འགྲིབ་སྣ་ཆོགས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་བཟུང་བོད་གངས་
ཅན་གྱི་སྡོད་བཅུད་གཉིས་ལ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གོད་ཆག་བྱུང་སྟེ། ད་ལྟ་
ཡང་འབྲེལ་ས་ནས་ལང་མ་སྐབ་པའི་གནས་སྟངས་ཀྱན་གྱིས་མཐོང་གསལ་ལྟར་ན་
ཡང་། འོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བསམ་ན་གངས་ཅན་པའི་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ལས་ཟད་
མཐར་མ་སྐབ་པས། མེ་ཉོག་གང་ལ་སོག་པའི་ལྷ་སྐལ་འཕགས་མཆོག་འཛིག་རྟེན་
མགོན་པོས་དུས་མཐའ་འདིར་བསམ་བཞིན་དུ་སྤྱི་ཡི་སྤྱི་བ་བཞེས་ཏེ། རང་ཅག་

ནམས་ཀྱི་མགོན་དང་དབྱང་གཉིན་དམ་པ་མཛད་པའི་བྱིན་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས།
ཐོད་ཀྱི་བརྟན་སྲིད་ཀྱི་མེ་རོ་བསྐྱར་དུ་གསོས་ཏེ། གངས་ཅན་པའི་སྲིད་འབྱོར་རིག་
གསུམ་ལ་མཁའ་དབྱུགས་གསར་པ་ཞིག་བསྐྱར་དང་སྐྱོན་སྒྲུབ་སུ་ཡོད། དེ་བཞིན་
དུ་ལྷག་བསམ་དང་སྦྱང་སྦྱོབས་ཅན་ཀྱི་ཐོད་མི་མང་གིས་ཀྱང་ཡགོང་ས་ཡསྐྱབས་
མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་སྒྲོ་སྦྱང་བྱང་གསུམ་གཏང་ནས། རང་ཉིད་ཀྱི་ཡོད་ཆ་དང་
སྒྲོས་བཏང་ཐོག་ ཡགོང་ས་མཆོག་གིས་གནང་པའི་ལམ་སྟོན་གཅིགས་སུ་བཟུང་
ནས་ཐོད་བརྟན་སྲིད་བསྐྱར་གསོའི་བྱ་གཞག་ལ་འབད་བ་ལྟོད་མེད་གནང་བཞིན་
བའང་མ་འོངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གསལ་བར་དེས།

བཞུགས་སྐྱར་རྟ་ས་རིགས་ལམ་སྒྲོབ་གཉེར་ཁང་གི་དབུ་དགེ་གཅིག་
ལྷོགས་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉིན་ཆེན་པོ་ཇེ་བཙུན་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་
དཔལ་བཟང་པོ་མཆོག་གིས་ཀྱང་སྐྱ་ཆེ་གང་པོར་ཡར་ལྷུ་བའི་བཀའ་དགོངས་
འབའ་ཞིག་གཅིགས་སུ་བཟུང་སྟེ། ཐོད་བརྟན་སྲིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྐྱ་ངལ་རྩེ་ལྟར་
མཛད་པ་གསུང་འབུམ་ཉིད་ལ་ཞིབ་པར་གཟིགས་ན་མཁྱེན་རྟོགས་སྒྱུབ་པར་
མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་ཤ་ཞེན་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆེ་ཅིས་ཀྱང་
སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་དེས་ཡིན།

སྐབས་དོན་སྐྱེད་བར་བྱ་བ་ནི་ཇེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས། “མཛད་པ་ཀྱུན་
ལས་གསུང་གི་ནི། །མཛད་པ་མཆོག་ཡིན་དེ་ཡང་ནི། །འདི་ཉིད་ཡིན་གྱིར་མཁས་
བ་ཡིས། །འདི་ལས་སངས་རྒྱུ་རྩེས་དན་གྱོས། །” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
རིགས་སྒོབ་དབུ་དགེ་དམ་པ་ཇེ་བཙུན་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མཆོག་གིས་གདུལ་བུའི་
བགོ་སྐལ་དུ་འཛོག་གནང་མཛད་པའི་རབ་དང་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་བརྟན་བཅོས་
སྐྱེགས་བམ་ཐོད་བཅོ་ལྷའི་བདག་ཉིད་ཅན་འདིའི་བརྩོན་དོན་རགས་བསྐྱུས་ཤིག་

ངོ་སྤྲོད་པར་བྱའོ། །

ལྷ་བྱུང་གི་སྐོར།

<<དཀའ་གནད་བཞི་འགྲེལ་>> ཞི་དབྱུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་
ཆོས་ཅན་མཐུན་སྦྲང་བ་དང་། གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆེགས། ཐུན་མིན་གྱི་ཆད་
མའི་རྣམ་གཞག་ བདེན་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཛོག་ཚུལ་སོགས་ལ་
དཔལ་ལྷན་སྒྲུབ་པའི་དབྱུ་མ་ཆེག་གསལ་ཅུ་བར་བཟུང་སྟེ། རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་
ལམ་རིམ་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་། བྱང་རེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་
ཁ་བསྐྱངས་པ་དང་། ཆཀ་ཁོང་གིས་མཐུན་དཔྱོད་ཀྱི་ཅལ་ལས་དབྱུང་བ་ཞིབ་མོར་
གནང་སྟེ། དབྱུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་དཀའ་གནད་ཁག་ཅིག་ལ་དབྱུང་པའི་ལྡེ་མིག་
ལྷ་བྱུང་གྱུར་ཡོད་སྟབས། ཡལོང་ས་ཡསྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ཀྱང་
སྐབས་དུ་མར་<<དཀའ་གནད་བཞི་འགྲེལ་>>ལ་བསྐྱགས་བརྗོད་གནང་།

<<ཉེན་འགྲེལ་བསྟོད་པའི་འགྲེལ་བ་>>དང་། <<ཆོས་དབྱེད་ས་བསྟོད་
པའི་འགྲེལ་བ་སྡེ་བྱེ་གཉིས།>> <<ཅོད་བསྒྲོག་གི་གཞུང་འགྲེལ།>> <<མདོ་
སྡེ་རྒྱན་དང་སྦྱར་བའི་ཐེག་ཆེན་བཀའ་སྤྱབ་དང་ཐེག་བ་ཆེན་པོའི་རིགས་ཀྱི་
སྐོར།>> <<ཉེན་འབྱུང་ཤེས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་ཀྱི་དཀའ་
འགྲེལ་>>སོགས་ནི་གཞུང་ཆེན་ལ་ཐོས་བསམ་དང་། དཀའ་གནད་ལ་དོགས་
བ་གཙོང་པར་མེད་མི་རུང་བར་མ་ཟད། ཅུ་བ་ཁག་ཅིག་ལ་དེ་སྡེ་རི་བོ་དགེ་ལྡན་
པའི་ཕྱོགས་ན་འགྲེལ་བ་མེད་སྟབས། དགེ་ལྡན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁ་སྐོང་དུ་འང་
བརྩམས་པའི་བརྩམས་ཆོས་མཐད་དུ་བྱུང་བས། གཟུར་གནས་མཁས་དབང་རྣམས་
ཀྱིས་ཀྱང་བསྐྱགས་པའི་མེ་ཏོག་ཡང་ཡང་གཏོར། <<སྒྲོ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉེར་
མཁོ་ཀྱན་བརྟུས་>>ནི་བོད་བྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་སུམ་ཅུ་ལྷག་གིས་སྒྲོ་

རིགས་སྒོ་བ་ཚན་དུ་བཞག་ཡོད་པས། འཕྲིན་ལས་ཆེས་རྒྱས་ཤོས་ཀྱི་བསྟན་
 བཅོས་ཤིག་ཡིན་ལ། <<དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྒོ་ཡི་རྣམ་གཞག་ཆེས་ཆེར་
 གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒོ་རིགས་གོང་མ་>>ནི་དབུ་མ་ཆེག་གསལ་དང་། འཇུག་པ་
 རང་འགྲེལ། ཅ་ཤེས་སྒྲིག་ཆེན། བྲང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་པོ། ལྷག་མཐོང་
 ཆེན་མོ་སོགས་ཁུངས་སུ་བྱས། གན་རང་གི་དབྱེད་པས་བརྟན་ཤིང་བཅད་དེ་
 བརྩམས་པའི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ཀྱི་སྒོ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་
 ཡིན་པ་དང་། འདི་ནི་བོད་ཁ་བ་ཅན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྤར་མེད་པའི་ཐེན་མོ་གསར་
 པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། <<དགོན་མཆོག་རྗེས་བྲན་གྱི་མདོ་དང་སྤར་བའི་སྐབས་
 གསུམ་ལས་འབྲས་དང་བཅས་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། དེའི་ཁ་སྐོང་དམར་སྟོད་
 ཀྱི་དྲྀགས་གཅོད་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་>>ཞེས་དགོན་མཆོག་རྗེས་བྲན་གྱི་མདོ་དང་
 སྤར་ཏེ། སྐབས་གསུམ། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ ཤིག་གནང་བཀག་གི་ཁྱད་
 པར་མདོ་ཡི་ཁུངས་དང་བཅས་པ། སྒོ་རབ་འབྲིང་ཐ་མ་ཀུན་གྱིས་གོ་སྒྲ་ཞིང་ཡིད་
 ལ་ངེས་བདེ་བ། <<སྤྲིང་ཞིའི་འཁྲལ་འཁོར་འབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་འཕྲལ་གྱི་ལྷེ་
 མིག་>>གིས་རྣམ་འགྲེལ་ཅ་བར་བཟུང་ཐོག་སྟེ་བ་སྤྲི། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
 མཐུན་པའི་སྐབ་བྱེད་སོགས་ལ་དེར་རབས་རིག་གསར་དང་མཐུན་པའི་དོགས་
 དཔྱད་གནང་ཡོད། བསྟན་བཅོས་བྱི་མ་བཞི་<<སེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྟེན་
 འཆོལ་བསྐྱ་ཕྱོགས་སྟོག་ཁང་>>གིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན་ཏེ། བོད་ནང་ན་ཡང་འགྲོ་
 དོན་འཕེལ་བཞིན་དུ་མཆིས་སོ། །

སྒོ་སྟོང་གི་སྟོང་།

<<ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཉམས་ལེན་མཐའ་དག་གི་གནད་བསྟུས་པ་སྒོ་སྟོང་
 དོན་བདུན་མའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་>>དང་། <<ཡིད་ཅན་ཀུན་གྱི་བདུད་ཅི་གཅིག་ཏུ་

འབྲིལ་བ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེའི་སྒྲིམ་རིམ་སེམས་ཀྱི་ཆེ་ཞུན། >> ལྷག་
པར་དུ་བདེན་བཞིའི་གོ་རིམ་ལས་སྒྲང་དོར་གྱི་གནས་ལ་ངེ་ལྷར་འབྲུག་ཚུལ་
<<གཏན་བདེའི་གཞི་མ་>>སོགས་ནི་དལ་བ་རྟེན་པ་དོན་དང་ལྷན་པར་བྱས་ཏེ།
རིགས་པའི་ལམ་ནས་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཚུལ་ཉམས་སུ་སྒྲངས་ནས་གཏན་
ཀྱི་འདུན་མ་སྟེག་མཁན་ནམས་ལ་ཐར་ལམ་སྟོན་པའི་སྟོན་མེལ་སྟག་ཏུ་ཡོད།

ཤེས་ཡོན་གྱི་སྒྲིང་།

ཆན་ཁོང་གིས་སྐྱ་ཆེ་མེད་པོ་ཤེས་ཡོན་ལ་བསྟེན་པར་བཞུགས་པའི་ཉམས་སྒྲིང་
གཞིར་བཟུང་བའི་བསྐྱབ་བྱ། དབྱེད་ཚུལ། ཤེས་ཡོན་འཛིན་སྒྲིང་སྟེལ་གསུམ་ངེ་
ལྷར་བྱེད་ཚུལ་སོགས་ཏེ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་མཛད་ཡོད་པ། དཔེར་ན། <<ཤེས་
ཡོན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཆུད་ཐོས་སུ་མི་འགྲོ་བའི་གཞིན་སྐྱལ་>>དང་། <<གཞུང་འབྲེལ་
ཙ་འཛིན་དགོས་པའི་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྲིད་བྱས།>> <<རང་ཉིད་དགོ་ཆན་ཡིན་པའི་
ཆ་ནས་དགོ་ཆན་གྱི་གནས་ཆད་མཐོ་དུ་གཏོང་ཕྱོགས་སྒྲོར་ནང་ཆགས་ཀྱི་བསམ་
འཆར་འགའ།>> <<ཤེས་ཡོན་རྗེས་ལུས་ཐེབས་པའི་སྟོན་གནས་བཞི།>>
<<རིགས་སྟོབ་དགོ་ཆེ་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་ཤེས་རིག་གི་གཞིན་སྐྱལ།>> <<སྐལ་
བཟང་སྟོ་བརྒྱར་འབྱེད་པའི་ལམ་སྟོན་>>སོགས་ཡོད་པ། <<སྐལ་བཟང་སྟོ་བརྒྱར་
འབྱེད་པའི་ལམ་སྟོན་>>ནི་གནའ་དེར་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ཤེས་ཡོན་ལག་བསྟར་བྱེད་
ཐབས་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། བཅོན་ཁྲོལ་ནང་ཤེས་ཡོན་
ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་སྟོན་པའི་གཞུང་ཆེས་སྲ་བ་དེ་ཡང་ཡིན།

སྤྱི་ཆོགས་སྟོབ་གསལ་སྒྲིང་།

<<ལུགས་བྱང་གི་བསྐྱབ་བྱ་ཐེམ་སྐས་མ།>> དང་<<ཆང་རག་གི་ཉེས་
དམིགས་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པ་འགྲོ་བ་མའི་སྟོག་སྤྱབས།>> <<རང་རེའི་སྟོབ་བྲའི་

ཉེར་མཁོ་སྤྱང་དེའི་གསུམ་པ་སྒོ་གསལ་མངོས་རྒྱུ། >> <<སྤྱི་དོན་དབྱེད་ཀྱི་
 སྤྱང་། >> <<སྒྲིག་ལྗེས་གསལ་པའི་སྒྲོན་མེ་>>སོགས་ཏེ་ཅང་མང་ལ། <<ཆང་
 རག་གི་ཉེས་དམིགས་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པ་འགྲོ་བ་མའི་སྒྲིག་སྤྱབས་ཞེས་བྱ་བ་>>
 བེ་བཅན་གྱིས་ནང་དུ་དགོ་ཆན་འོས་སྤྱོད་གི་སྒྲོབ་ཆན་དུ་བཞག་ཡོད་པར་མ་ཟད།
 བོད་ནང་ནས་ཀྱང་དཔར་དུ་བསྟན་ཏེ་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་བཞིན་པའི་
 བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན།

ཆབ་སྲིད་ཚོས་རིག་སྒྲོར།

དབུས་གཞོན་ནུ་ལྷན་ཆོགས་ཀྱིས་འབྲི་བསྐྱལ་ཁུས་བ་བཞིན། བོད་ཀྱི་
 འབྲལ་ཕྱགས་རྒྱང་གསུམ་ལ་དབྱེད་དེ། མ་འོངས་སྒྲོན་གཟིགས་ལྟ་བུར་བཅུམས་
 པའི་<<དམངས་གཙོའི་རྣམ་གཞག>>དང་། <<བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་ཆོས་
 སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་དོ་སྤྱོད་གནད་བསྟུས། >> <<ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་ལ་དབྱེད་
 པ་སྐྱལ་བཟང་སྒོ་འབྱེད། >> <<ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་ལ་སྒྲན་པའི་དབྱེད་གཏམ། >>
 <<གདམ་བྱ་དང་པོ་དབུ་མའི་ལམ་གྱི་སྒྲོར>>སོགས་ལེགས་བཤད་འདི་དག་གིས་
 བོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་འདི་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་གྱི་སྐྱབས་ནས་
 ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། མ་འོངས་པར་ཡང་བོད་རྒྱལ་
 ཁབ་ཆེན་པོའི་སྲིད་ཕྱགས་དེ་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ཕྱགས་ཐོག་བསྐྱོད་
 ཟུབ་ན་དགོ་མཆན་ཆེ་བ་སོགས་ལ་དགོངས་དབྱེད་ཞིབ་མོ་གནང་ཡོད།

ཐ་སྲེད་རིག་གནས་ཀྱི་སྒྲོར།

<<ཡུལ་གངས་ཅན་པའི་རིག་གཞུང་ཀུན་གྱི་མ་ཕྱིར་གྱུར་པ་སུམ་
 ཏྲགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱས་བཤད་བརྩ་སྤྱོད་རིན་ཆེན་བང་མངོན>>ཀྱིས་བོད་གངས་
 ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་བརྩ་སྤྱོད་མཁན་པོ་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་ཕྱགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་

གསུམ་འདུས་ཐོག་རྒྱ་ཁོང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དབྱེད་པས་དགག་བཞག་
 སྤོང་གསུམ་གནང་མྱེ། བོད་ཀྱི་བརྗེས་པའི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་བ་དང་།
 སྐད་བརྗེས་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པར་ཡང་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་མེད་དུ་མི་རུང་
 བ་ཞིག་ཡིན། ཆོག་ས་བཅད་དང་ལྷག་མ། བཅད་ལྷག་ཅི་རིགས་ཀྱིས་བྲིས་པ་
 <<ཆོས་བརྟག་པ་སྟེ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་བཟང་གསལ་པའི་སློན་མེ>>དང་། <<ཡོན་
 ཏན་བརྟག་པ་ཞེས་བྲུ་བའི་སྤྲིངས་ཡིག>> <<འཛིག་རྟེན་བརྟག་པ་སྟེ་ས་དབང་
 འདོད་རྒྱུར་བསྐྱར་པའི་རྒྱན།>> <<སེམས་བརྟག་པ་གཤེད་མ་གཤེད་བྱེད་ཅེས་བྲུ་
 བའི་ཆོག་ས་བཅད་བརྒྱ་པ།>> <<བཤ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བའི་ཡང་སྤྲིང་
 སྐྱར་བདེན་རྒྱན་དབྱེ་ཞིབ་བྱུང་ཅམ་ཞུས་པ།>> <<ནང་བའི་ཆོས་ཀྱིས་འཛམ་
 སྤིང་ཞི་བདེ་ལ་པན་ཐོགས་བྱས་པ་ལས་བྲུ་རྒྱ་མང་བ་བསྐྱད་ཡོད།>> <<སྟན་ངག་
 གི་དབྱེད་པ>>སོགས་མང་དུ་མཆིས་པས། ཞིབ་ཏུ་ཤེས་འདོད་ཆེ་གསུང་འབྲུམ་
 ཉིད་ལ་གཟིགས་པར་ཞུ་ཞིང་། <<ཡགོང་ས་ཡུམ་ས་མགོན་སྐྱེ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་
 ཆེན་པོར་དོན་གྱི་སྤྲད་དུ་མཆོན་ནས་སློས་ཏེ་སྤྲིང་ལུགས་དང་སྐྱར་བའི་ངོ་མཆར་
 བསྟོད་པ>>དང་། <<གསོལ་འདེབས་དཔག་བསམ་ལྗོན་པ>>གཉིས་ལས་བྱི་
 མ་ནི་རིགས་སློབ་འདུས་མང་གི་ཆོག་ས་འདོན་དུ་བཞུགས་ཡོད་དོ། །

རྣམ་ཐར་ཅོམ་རིག་གི་སྐོར།

<<བཀའ་གདམས་གསར་མའི་དགེ་བཤེས་འགའ་ཞིག་གི་རྣམ་
 ཐར>>ཞེས་སྒྲིགས་བམ་སྟོད་སྤྲད་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་<<མཁས་དང་བྲུབ་པའི་
 དབང་ལྷག་དགེ་བཤེས་སློབ་ཐང་ཆོས་དབྱིངས་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར>>དང་།
 <<མ་རྩ་བཅིང་ཆེན་པོ་དགེ་བཤེས་སྟོང་དཔོན་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དབྱོད་
 ལྷན་འཇུག་ངོགས།>> <<རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ལྷག་ཏེ་ཏྲ་སྐྱོར་དཔོན་རིན་པོ་

ཆེའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་མ་དུ་བྱུང་>>སོགས། མཁས་མང་སློ་གསལ་སྤྱིང་གི་སྐྱེས་
ཆེན་དམ་པ་མང་པོ་ཞིག་གི་རྣམ་ཐར་མངལ་རྒྱ་ཡོད་ལ། གན་ཁོང་གིས་བརྩམས་
པའི་རྣམ་ཐར་འདི་དག་སློ་གསལ་སྤྱིང་གི་མཁས་པ་དང་གྲུབ་པའི་སྐྱེས་མཆོག་
དེ་དག་གི་རྣམ་ཐར་ཡིག་འཛོག་བྱས་པ་ཆེས་སྤྲོ་ཤོས་དེའང་ཡིན་པས། ཕྱིས་སུ་
ཚུམ་པ་པོ་མང་པོས་གན་ཁོང་གིས་བརྩམས་པའི་རྣམ་ཐར་དེ་དག་གིས་ས་བོན་
བྱས་ཏེ་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་དེ་དག་གི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་བསྟུས་
བརྒྱངས་བསྐྱམས་ཅི་རིགས་ཤིག་བྱས་འདུག་གོ།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སློང་།

<<ཀོང་རའི་སྤྱིད་པའི་མེ་ལོང་>>དུ་ཡུལ་ཀོང་ཇོ་ར་བའི་ཡུལ་གྱི་བཀོད་
པ། མེ་ཡི་སྐྱེ་འཕེལ། ས་ཡི་ཐོན་སྐྱེད་སོགས་ཏ་ཅང་ཞིབ་ཆགས་པས། ལོ་རྒྱུས་
སྤྱོད་བ་རྣམས་དང་། ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བར་སློབ་པ་ཡོད་མཁན་རྣམས་ལ་ངེས་པར་མཁོ་
བའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཡིན། <<རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་རོ་སློང་>>དང་།
<<རིགས་ལམ་སློབ་གྲུའི་ལོ་རྒྱུས།>> <<རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ཐོན་སྐྱེད་
དང་མ་འོངས་པའི་འཆར་སྤྲིག་>>ཅས་རྩ་ས་རིགས་ལམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ལོ་
རྒྱུས་དང་། སྤྲིག་གཞི། མ་འོངས་སློབ་གཉེར་བྱེད་སོགས་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་
མཛུབ་སྟོན་གནང་ཡོད་པ་ལྟར། ད་ལྟ་ཡང་གན་ཁོང་གི་དགོངས་གཞི་ག་མ་ཉམས་
གྲུ་མ་ཆག་པར་གནས་ཡོད།

གན་ཁོང་གིས་བརྩམས་པའི་རྣམ་ཐར་ལས་གཞན་རིགས་ལམ་སློབ་
གཉེར་ཁང་གི་ཕྱི་ནང་གི་འཛིན་སྐྱོང་དང་། གཞུང་ཆེན་དང་རིག་གནས་དཔེ་ཁྲིད།
ས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སློབ་གཉེར་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་བ་སོགས། བོད་ཀྱི་
ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ལ་མིག་སྟོན་མིག་སྟན་གྱི་ཞབས་འདེགས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཆེ་ལུས་

པར། བཅན་ཁྱོལ་སྤྱི་ཚོགས་ནང་སྤྱི་བོ་མཆོག་དམན་ཀུན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་
པའི་མེ་ཏོག་གཏོར་དང་འཛོར་བཞིན་ཡོད།

གན་ཁོང་གི་སྤྱུགས་བསྐྱེད་ལས་འབྲུངས་པའི་སློབ་མ་ལ་མཆོན་ན། དག་
བཤེས་ལྷ་རམས་པ། རིས་མེད་དག་བཤེས། རིས་མེད་དག་བཤེས་མ། རིས་མེད་
སློབ་དཔོན། རིས་མེད་སློབ་དཔོན་མ། འབྲུམ་རམས་པ་སོགས་དང་། སྤྱི་གསུང་
བསྐྱར་གྱིས་མཆོན་སྐད་ཡིག་སྤྱི་མང་ལ་མཁུན་རྒྱ་ཡངས་པའི་མཁས་པ་མང་པོས་
འཛུལ་སྤོང་གི་ཡུལ་གྱི་གང་སར་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ལ་སྤྱི་ཞུ་ཡུལ་དང་
འབྲུལ་བཞིན་ཡོད།

མདོར་ན་ཆད་དུ་བྱུང་པའི་བསྐྱེད་བཅས་བོད་བཅོ་ལྷ་ལས། དཔལ་རྒྱ་ལེན་
ནས་བརྒྱད་པའི་ནང་བསྐྱེད་རིག་གནས་ཀྱི་ལྷ་བ་དང་སྤྱི་བོ་སྤྱི་བོ་ཞིབ་མོ་རྣམ་
འཐག་གི་སྤྱི་ནས། གོ་སྤྱི་ཞིང་རྒྱས་བསྐྱེད་འཆམ་པའི་རོ་སྤྱི་དག་ཡོད་ལ། ཐུན་
མོང་པའི་རིག་གནས་བདེ་སྤྱི། ཤེས་ཡོན། བསྐྱེད་བྱ། མེ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་དོར་རྣམ་
གཞག་རྣམ་ཐར། ལོ་རྒྱས་སོགས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་པན་པ་ཤི་སྤྱི་ཡོད།

གན་ཁོང་གིས་རང་ཅག་བོད་པའི་གནས་སྤངས་ “སྤྱི་ཐད་སྤྱི་རྒྱུགས་” ལུ་
གྱུར་པའི་སྤྱི་བས་འདིར་ཡ་གོང་ས་ཡ་སྤྱི་བས་མགོན་སྤྱི་བོར་བརྟུ་བཞི་བ་མཆོག་ལ་
དབུ་ལོག་དབུང་འདེགས་དང་། བཅན་ཁྱོལ་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་ཡོད་
ཆད་སྤྱི་བ་ཏང་སྤྱི་བ་ཆད་མེད་བསྐྱེད་པར་མ་ཟད། མཐར་གཅིས་པའི་སྤྱི་
སོག་ཀྱང་བོད་བསྐྱེད་སྤྱི་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཤོར་བ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ཀྱིས་བརྗོད་ག་ལ་
རུང་། ཁོང་རྒྱུ་དང་ཞུས་ཀྱིས་ཁར། “འདིག་རྟེན་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་བསལ་སྤྱི་དང་ས་
འདིར། ཞི་བདེ་གཏན་ཆགས་སྤྱི་བ་མིན་མགོན་ཁྱེད་ལ། ཤུག་པ་ཀུན་གྱིས་མཐོང་
གསལ་དེ་ལྟར་ན། འབྲུང་གཡེང་ལོག་སྤྱི་བ་སྤྱི་དང་ས་ཅན་པ། །” ཞེས་

ཞལ་ཆེས་ས་ནན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བཞག་འདུག

ཀན་རིན་པོ་ཆེ་ཁོང་གི་སྤྱགས་དགོངས་བཞིན་ཡགོང་ས་ཡུལ་ས་
མགོན་ལྷ་མིའི་ལྷ་མ་འབྲེན་རྒྱལ་དབང་ཐམས་ཅད་མཁུན་ཅིང་གཟིགས་པ་ཆེན་པོ་
མཆོག་གིས་གཙོས་རིས་སྤྱུ་མ་མཆིས་པའི་སྤྱིས་ཆེན་ཀྱན་གྱི་ཞབས་པད་བརྟན་
ཅིང་། མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་ཡངས་པའི་ཁྱོན་དུ་རྒྱས་པ། བོད་གཞིས་བྱེས་ལྷན་
འཛོམས་ཀྱི་ཉི་མ་སྤྱར་དུ་འཆར་བའི་སློན་འདུན་དང་བཅས། དབུ་དགེ་དམ་པའི་
གསུང་འདུམ་བསྐྱར་ཞིབ་ཆོགས་ཚུང་གིས་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༤ ཆོས་ ༡༩ ས་ག་ལྷ་
བའི་ཆེས་བཟང་པོའི་ཉིན།

དཀར་ཆག

དང་པོ། རིགས་ལམ་ཆེ་བ་སློ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉེར་མཁོ་ཀྱན་བཅུ་ལ།	1
མཆོད་བརྗོད་དང་ཚུལ་པར་དམ་བཅའ་བ།	3
གཞུང་དོན་ཉེ་བར་བསྐྱས་པའི་དགོས་པ།	3
གཞུང་དོན་དངོས།	7
༡༽ སློ་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ།	12
མངོན་སུམ་བཤད་པ།	12
རྟོག་ཐུག་གི་དོན་བཤད་པ།	13
མ་ལུལ་བའི་དོན་བཤད་པ།	14
མངོན་སུམ་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	15
དབང་པོའི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	16
ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	17
རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	18
རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ།	19
སེམས་ཅན་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ལ་མངོན་སུམ་གི་ དོན་བཤད་པ།	23
འགྲོས་དོན་བཤད་པ།	27
ཡིད་མངོན་སྤྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།	28
སྤྱེལ་མར་སྤྱེ་ཚུལ།	28
འགྲོས་གསུམ་དུ་སྤྱེ་ཚུལ།	29
རྒྱན་མཐར་སྤྱེ་བ་འདོད་ཚུལ།	30
རྗེས་དཔག་བཤད་པ།	33
བཅད་ཤེས་བཤད་པ།	36

ཡིད་དཔྱད་བཤད་པ།	41
སྤང་ལ་མ་ངེས་བཤད་པ།	47
ཐེ་ཚོམ་བཤད་པ།	48
ལོག་ཤེས་བཤད་པ།	52
མོ་རིགས་བདུན་དུ་བཅི་ཚུལ།	54
མོ་རིགས་བདུན་བསྟུ་ཚུལ།	55
རྟོགས་པའི་དོན་བཤད་པ།	58
དངོས་རྟོགས་ཤུགས་རྟོགས་ཅུང་ཟད་བཤད་པ།	59
༡༽ མོ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ།	61
༢༽ མོ་ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	68
ཆད་མ་དང་ཆད་མིན་བཤད་པ།	68
ཆད་མའི་མཆན་ཉིད་བཤད་པ།	72
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་གྱི་ལུགས་འགོད་པ།	74
ནམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ལུགས་འགོད་པ།	77
ཆད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	83
རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་བཤད་པ།	87
རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་བཤད་པ།	90
གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་བཤད་པ།	91
དཀའ་བའི་གནད་བཤད་པ།	93
སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་སྟོའི་ལུགས་འགོད་པ།	93
སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་འགོད་པ།	95
ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འགོད་པ།	101
སྦྱིར་བསྟན་པ།	102
ཐལ་འགྱུར་བའི་ཆད་མའི་སྟོར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།	103
མཛོན་སུམ་ཆད་མ།	103

རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།	106
ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།	107
རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་བཤད་པ།	107
རྟོག་པ་ལ་དགོས་དབང་གིས་དབྱེ་བ།	109
འཇུག་ཤེས་དང་མ་འཇུག་བའི་ཤེས་པ།	110
ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས།	111
དབྱེད་པའི་གཞི་སྒྲིང་བ།	113
སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་བཤད་པ།	115
དབང་ཡིད་སྐྱེ་ཚུལ་བསྟན་པ།	119
ཤེས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།	124
དབང་ཤེས་སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།	124
ཡིད་ཤེས་སྐྱེ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།	128
སེལ་འདུག་དང་སྐྱབ་འདུག་བཤད་པ།	129
སེམས་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།	134
སེམས་སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	137
རྒྱས་པར་བཤད་པ།	140
གཙོ་སེམས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	140
གཞན་ལུགས་འགོད་པ།	141
ཀུན་གཞི་བཤད་པ།	143
ཉོན་ཡིད་བཤད་པ།	147
སེམས་བྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པ།	148
མངོན་པ་གོང་མའི་ལུགས་བཤད་པ།	148
ཀུན་འགོ་ལྔ་བཤད་པ།	149
ཡུལ་ངེས་ལྔ་བཤད་པ།	155
དགེ་བ་བརྟུ་གཅིག་བཤད་པ།	158

ཅ་ཉོན་བྱུག་བཤད་པ།	168
ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ།	176
གཞན་འགྱུར་བཞི་བཤད་པ།	186
རྩམ་བཏགས་ཀྱི་ཁྱད་པར།	188
སེམས་བྱུང་སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།	192
མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས་བཤད་པ།	194
སེམས་བྱུང་གི་རབ་དབྱེ།	194
སེམས་བྱུང་རྩམ་བཏགས་བཤད་པ།	197
གཙུག་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་ལ་སེམས་བྱུང་དུ་ཡོད་དབྱེད་པ།	198
དེ་དག་གི་མཐུག་བསྟུ་བ།	200

གཉིས་པ། མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྒྲིའི་རྣམ་གཞག་ཆེས་ཆེར་ གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒྲོ་རིགས་གོང་མ།	207
ངོ་སྤྲོད་སྒྲིའི་བརྗོད་པ།	209
མཆོད་བརྗོད་དང་རྩམ་པར་དམ་བཅའ།	211
མཆོན་གྱི་དོན།	212
མཆོན་ཅན་གྱི་གཞུང་དོན།	212
སྒྲིའི་དབྱེ་བ།	213
༡༽ སྒྲོ་རིག་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	216
མངོན་སྲུང་བཤད་པ།	216
མངོན་སྲུང་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	217
དབང་པོའི་མངོན་སྲུང་བཤད་པ།	218
ཡིད་གྱི་མངོན་སྲུང་བཤད་པ།	219
ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།	220
རྣལ་འབྱོར་མངོན་སྲུང་བཤད་པ།	221

རྗེས་དཔག་བཤད་པ།	223
རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།	225
རང་གྲགས་དང་གཞན་གྲགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དགོས་པ།	226
རྟགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལ་དབྱད་པ།	229
བཅད་ཤེས་བཤད་པ།	234
ཡིད་དཔྱོད་བཤད་པ།	234
སྤང་ལ་མ་ངེས་བཤད་པ།	236
ཐེ་ཆོམ་བཤད་པ།	237
ལོག་ཤེས་བཤད་པ།	238
༡༽ རྫོ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ།	239
༢༽ རྫོ་ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	240
རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	240
འབྲུལ་ཤེས་དང་མ་འབྲུལ་བ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	244
སེལ་འབྲུག་དང་སྦྱབ་འབྲུག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	245
ཆད་མ་དང་ཆད་མིན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	248
ཆད་མའི་དབྱེ་བར་དབྱད་པ།	250
མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་འགལ་མིན་དབྱད་པ།	251
ཆད་མའི་དབྱེ་བ།	253
ལུང་ཆད་མ།	253
དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཆད་མ།	254
རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ།	255
རང་ལས་ངེས་དང་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ།	258
མཐའ་དབྱད་པ།	258
ཆད་མའི་ངོ་སོལ་དབྱད་པ།	258
ཆད་མར་སོང་ཚུལ་སྒྲིབ་བཤད་པ།	262

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འཛོག་པ།	265
རང་གཞན་གྱི་ལྷ་བའི་བྱད་པར་ལ་དབྱད་པ།	268
ལུགས་དེ་འགོག་པའི་རིགས་པ་དངོས།	270
རང་ལུགས་བཞག་པ།	272
ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་ལ་དབྱད་པ།	273
ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།	275
རང་གི་ལུགས་བསྟན་པ།	279
དཔེའི་སྒོ་ནས་ཐ་སྙད་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་བསྟན་པ།	280
སེམས་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།	286
སེམས་གྱི་དབྱེ་བ།	288
སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ།	288
ཀུན་འགྲོ་ལྔ་བཤད་པ།	289
ཡུལ་ངེས་ལྔ་བཤད་པ།	293
དག་བ་བརྩ་གཅིག་བཤད་པ།	296
ཅ་ཉོན་བྱག་བཤད་པ།	303
ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ།	306
ཉོན་མོངས་སྤྱིའི་བྱེད་ལས་བསྟན་པ།	311
གཞན་འགྱུར་བཞི་བཤད་པ།	311
སེམས་བྱུང་རྒྱས་ཡོད་ལ་དབྱད་པ།	312
མཐུག་བསྟུ་བ།	313
དག་བ་བསྟེ་ཞིང་བཟོད་པར་གསོལ་བ།	315
ཁ་སྐོང་སྟོན་ཆོག་.....	316

༡༡། རིགས་ལམ་ཆེ་བ་སློ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉེར་
མཁོ་ཀུན་བརྟམ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

མཚོད་བརྗོད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ།

༥ སྤྱི་ཐོབ་ཆུང་གིས་ས་གསུམ་གཤེར་བས་འབྲུལ། །དག་ལེགས་
ཅི་བཅུད་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་མཛད་པ། །རྒྱལ་ཀུན་ཡབ་གྲུང་ཡང་སློས་གངས་ཅན་
འགྲོའི། །མིག་གཅིག་མིག་མི་འཇུག་དེར་གྲུས་ཕྱག་འཆའ། །གང་གི་ཕྱགས་
མཚོ་ལས་འབྲུངས་སྤྱིང་བཞི་ཡི། །གདུང་སེལ་ཐར་པའི་བདུད་ཅི་འཛག་རྣམས་
དང་། །ལྷག་པར་བདག་ལ་རིག་པའི་མིག་སྦྱོན་པའི། །དྲིན་གྱི་ཆེ་མེད་རྣམས་
ལ་གྲུས་བཅུད་ནས། །སློ་གསར་སློ་ཡི་སྐྱབ་འབྲུམ་བསྐྱལ་བས། །སློ་རིགས་
སློ་མཚོའི་པ་རོལ་ལེགས་བྲངས་ཏེ། །སློ་བདག་སློ་ཡི་གཏེར་ཁ་ཐུར་མོན་
ཕྱིར། །སློ་ཡི་གཞུང་ལུགས་མཐའ་དག་འདིར་བཅུ་བྲ། །གཞན་པན་ཁུར་དུ་
ལེན་པའི་སྤྱིང་སྦྲོབས་ཀྱིས། །ཚོགས་གཉིས་རྒྱ་མཚོའི་མཐར་མོན་སྦྲོབས་བཅུའི་
སྐྱ། །བརྟེས་པ་རི་བཞིན་གཞན་ལ་འདོམས་མཛད་པ། །ཆེ་མེད་བསྟན་པའི་
བདག་པོས་གནང་བར་འཆའ། །སློ་ནི་ཀུན་ཏུ་གཡོ་མོད་ཀྱང་། །གཏན་བདེའི་
ཕྱགས་སུ་ཡེ་མ་གཡོ། །འདི་བཟུང་མ་སྤྱོད་བྱར་མེད་ཀྱང་། །གནས་ཚོད་རི་
བཞིན་མ་བཟུང་མཚར། །

གཞུང་དོན་ཉེ་བར་བསྐྱས་པའི་དགོས་པ།

དེ་ལ་འདིར་དབང་པོ་རབ་ལ་རིགས་ལམ་ཆེ་བ་སློ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་

གཞག་འཆད་པ་ལ། གཞུང་དོན་ཉེ་བར་བསྐྱས་པའི་དགོས་པ། གཞུང་དོན་
དངོས། མཇུག་བསྐྱབ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་གློ་གྲོས་ཀྱི་མིག་ཕྱེ་བ་ཞིག་
ཡིན་ཕྱིན་ཆད། རང་རང་གི་འཇུག་ལྡང་བྱ་བའི་གཞི་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་
པར་ཕྱེ་ནས་འཇུག་ལྡོག་བྱ་བར་འདོད་ཅིང་། དོན་དུ་གཉེར་བྱ་གང་ལ་བྱ་ཆོས་
དུ་འཇུག་པ་ནི་མི་འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཐོག་མར་འཇུག་ལྡང་བྱེད་པ་པོས་གློ་རི་
ངོ་པོ་དང་བྱེད་ལས་ལ་བརྟག་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིང་མཁན་
རྣམས་ཀྱིས་ཤིང་གཅོད་པ་ལ་ཐོག་མར་སྟ་རེའི་སོ་བརྟག་པ་དང་། འོར་བུ་མཁན་
རྣམས་ཀྱིས་འོར་བུར་དཔྱོད་པ་ལ་དང་པོ་རང་གི་མིག་ལེགས་པར་ཕྱེ་བ་བཞིན་
དུ། འདིར་ཡང་ཡུལ་ལ་འཇུག་ལྡང་ནོར་དང་མ་ནོར་འཇུག་པ་པོ་གློ་རི་འཇུག་
ཕྱོགས་ནོར་དང་མ་ནོར་ལ་གཅོ་བོར་རག་ལས་པས་ན་ཐོག་མར་གློ་རི་ལེགས་
ཉེས་བརྟག་དགོས་སོ། །

དེས་ན་གློ་འཇུག་རིག་པ་ཞེས་པ་འདི་ནི་འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱན་འབྱུང་
བའི་གནས་དང་བདེ་སྐྱབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེ་འཕྲེན་ཡང་ཡིན་ཏེ། རང་གི་གློ་རི་
འཇུག་ཕྱོགས་མ་ནོར་བ་ཞིག་དང་། ཡང་དག་པ་ཞིག་ཏུ་ལེགས་པར་འབྲིང་སྐྱབ་
ན་རང་ཉིད་ཀྱང་བདེ་བ་ནས་བདེ་བར་བརྒྱུད་དེ་འགོ་སྐྱབ། རང་གི་གློ་རི་འཇུག་
ཕྱོགས་ནོར་བའམ་ལོག་པ་ཞིག་ཏུ་ཁ་ཤོར་ཏེ་དེ་སྐྱར་སོང་ན་དེས་རང་ཉིད་
སྐྱབ་བསྐྱལ་སྟེ་མཐའ་མེད་པའི་གནས་སུ་སྐྱེལ་བ་ཡིན་པ་ནི། ལྷན་པ་བཅོམ་
ལྷན་འདས་ཀྱིས། ཆོས་རྣམས་ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏེ། །ཡིད་ནི་གཅོ་ཞིང་སྟོན་ལ་
འགྲོ། །གལ་ཏེ་ཡིད་ནི་རབ་དྲངས་པས། །སྦྱས་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རྩུང་། །དེ་
ལ་དེ་ཡིས་བདེ་བ་འཛོལ། །གྲིབ་མ་ཡོལ་བར་མི་འགྱུར་བཞིན། །ཆོས་རྣམས་
ཡིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཏེ། །ཡིད་ནི་གཅོ་ཞིང་སྟོན་ལ་འགྲོ། །གལ་ཏེ་གདུག་པའི་

སེམས་ཀྱིས་ནི། །སྤྲུམ་སམ་ཡང་ན་བྱས་ཀྱང་རུང་། །དེ་ལ་དེ་ཡིས་སྤྱག་བསྐྱུལ་
འཛོམ། །ཤིང་རྩ་རྩེས་སུ་འབྱང་བ་བཞིན། །ཞེས་བཀའ་སྤྲུལ་ཞིང་། །འདིའི་དོན་
བྱུང་མཐའ་སོ་སོའི་སྒོ་ཆད་དང་བསྐྱུན་པའི་བཤད་བ་ཟབ་ལ། །སྒོ་ཆད་རབ་འབྱིང་
ཐ་གསུམ་ཡོད་པས་ཐ་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན། །འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་ཡིད་ཀྱི་འཆར་སྒོ་རྣམས་པ་སྒྲ་ཆོགས་པ་ལས། །ལས་ཀྱི་རྣམས་པ་སྒྲ་ཆོགས་པ་
བསགས་ཏེ། །དེའི་འབྲས་བུ་སྤྲིན་པ་རྒྱ་མཐུན་དང་། །རྣམ་སྤྲིན། །བདག་འབྲས་ཅི་
རིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་སྤྱག་ཡིན་པས་ལས་སྤྲུང་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ལས་གསར་དུ་གསོག་པ་འཇམ། །བསགས་ཟིན་གསོས་
འདེབས་པར་མི་བྱེད་པའི་བར་མཆོམས་མེད་པས། །དེའི་འབྲས་བུ་སྤྲུལ་སྤྱད་
ནས་ཟད་པ་དང་འབྲས་བུ་བྱི་མ་སྤྲིན་པ་དུས་མཉམ་པས་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་
རྟག་ཏུ་སྤྱོད་བཞིན་པ་གསུག་གོ། །

མདོར་ན་ཡིད་ཀྱི་འཆར་སྒོ་ངན་པའི་དབང་གིས་མི་དགེ་བའི་ལས་
སྒྲིབས་ཆེན་སྤྱོད་པ་མཆོངས་བསགས་པ་ཀུན་ཀྱི་བདག་འབྲས་སྤྲུན་མོང་བ་
ངན་སོང་སྤྱོད་ཀྱི་བཀོད་པ་བྱུང་ཅིང་། །དེ་འདྲའི་ལས་ཅན་རྣམས་དེ་དག་ཏུ་སྤྱེས་
ནས་དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་འབའ་ཞིག་ལ་སྤྱད་ནས་གནས་པ་ཡིན་པས། །ངན་སོང་
གི་སྤྱོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་མི་དགེ་བའི་ལས་སྤྲུང་ངམ། །དེའི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་
དང་། །དེ་བཞིན་དུ་འདོད་པའི་སྤྱོད་བཅུད་རྣམས་ནི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་སམ་
དགེ་སྤྱིག་འདྲེས་མའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་རང་བཞིན་དང་། །ཁམས་གོང་མའི་
སྤྱོད་བཅུད་རྣམས་ནི་བསམ་གཏན་ནམ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་ལས་སྒྲིབས་ལྡན་
བསགས་པའི་འབྲས་བུའི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། །འཁོར་བ་ལས་འདས་པའི་
ཆོས་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་འཁོར་བ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྤྱོད་པའི་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་

ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་། འཇུག་
བ་ལས། སེམས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སེམས་ཅན་འཛིག་རྟེན་དང་། །སྟོང་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་
ཤིན་ཏུ་སྒྲ་ཚོགས་འགོད། །ཅེས་སོགས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ཕྱིར་སྟོང་
བ་སྟོང་རྟེན་ཡིན། །ཞེས་དང་། མི་ཤེས་སྟོང་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཡང་། །མ་བཟོད་
སྟོང་བ་ཉིད་བཤད་པ། །ཞེས་དང་། མཛོད་ལས་ཀྱང་། ལས་ལས་འཛིག་རྟེན་སྒྲ་
ཚོགས་སྐྱེས། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་ཐོག་ལས་དང་བག་
ཆགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ལ་མཁས་པ་དག་ལ་ནི། འཁོར་འདས་གནས་ལུས་ལོངས་
སྟོང་ཀྱི་སྒྲུབ་བ་ཐམས་ཅད་ནང་སེམས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་ཀྱི་བག་
ཆགས་སད་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པས་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་སྐྱབ་ཐུབ། དེ་
ལས་ཀྱང་ལྟ་བ་མཐོན་པོ་རྟེན་པ་དག་ལ་ནི། འཁོར་བའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སེམས་
ཀྱི་རྣམ་རྟོག་གི་རང་བཞིན་དང་། ལྷ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚོས་ཀྱན་རྣམ་པར་
རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ཡིན་པར་གྲུབ་ཅིང་། ཉན་པ་པོ་
སྒོ་གོས་ཇི་ཅུང་གསལ་བ་དེ་ཅུང་གིས་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་དང་། དངོས་སྟོབས་
ཀྱི་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པའི་སྒོ་ནས་དེ་དག་ཆེས་ཆེར་གསལ་
བར་བྱེད་ཀྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་སེམས་སམ་སྒོ་འདི་ནི་གང་ཟག་དང་གང་ཟག་མ་ཡིན་པ་རྣམ་
པར་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་གཙོ་བོ་ཡིན་པས། སེམས་དང་བྲལ་ནས་གང་ཟག་ཡན་
གང་བ་འགྲོ་ཐབས་མེད། སེམས་ལ་བརྟེན་དགོས་ཕྱིན་ཆད་སེམས་མ་བརྟལ་ན་
ནི་སྤྱག་བསྐྱལ་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པས་བཟོད་ཐབས་ནི་མེད། སེམས་བརྟལ་
ཏེ་སྤུལ་བ་ཞིག་དགོས་ཀྱང་འདུལ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བས། དེས་ན་སེམས་སམ་སྒོ་ཡི་
རང་བཞིན་དང་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་ཤེས་པ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་

ཡང་སྟོན་པའི་གསུང་ལས། །སེམས་ནི་གཡོ་ཁིང་འབྲུག་པ་དང་། །བསྐྱང་བར་
དཀའ་ཁིང་ཞི་དཀའ་སྟེ། །མདའ་མཁན་མདའ་མོ་བྱེད་པ་བཞིན། །སྟོ་དང་ལྷན་
བས་བསྐྱང་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མདོར་ན་སྟོའི་ལེགས་ཉེས་བརྟག་སྟེ། འདོར་ལེན་བྱེད་པ་ལ་སྟོ་ལེགས་
ཉེས་སོ་སོའི་དམིགས་པ་དང་། བྱེད་ལས་ངོ་སོ་སོར་མ་འབྲེས་པ་འབྱེད་ཤེས་
དགོས་པས་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་སྟོ་རགས་པའི་དམིགས་པ་ལ་བརྟག་སྟེ། འདོར་
ལེན་ཅམ་ནི་སྤྱི་ནང་གི་ཆོས་ལུགས་སོ་སོས་བཤད་པ་མང་མོད། སྟོ་སོ་སོའི་ངོ་
སོ་དང་བྱེད་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། སྟོ་སྤྱི་བའི་དམིགས་པ་དག་ནི་སྟོན་
པ་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཆོས་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་དགོས་པས་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆེ་བའོ། །འདི་དག་གི་གནད་དོན་ངོ་སྟོན་ལེགས་པར་
བྲས་ཏེ་སྟོ་རིགས་ལ་སྦྱང་འདུན་གྱི་སྟོ་བ་བསྐྱེད་དུ་བརྟག་པ་ནི་སྐབས་བབས་
ཀྱི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །

གཞུང་དོན་དངོས།

གཉིས་པ་གཞུང་དོན་དངོས་ལ། སྟོ་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ། གསུམ་དུ་དབྱེ་
བ། གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལའང་མཚན་ཉིད་ལ་དབྱེད་པ་
དང་དབྱེ་བ་ལ་དབྱེད་པ་གཉིས་ལས། རིག་པ་སྟོའི་མཚན་ཉིད་དང་། གསལ་ཁིང་
རིག་པ་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། སྟོ་རིག་ཤེས་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན། སྟོ་མང་
སྟོ་རིགས་ལས། གསལ་བའི་བེམ་མིན་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས། ལ་
ལས། དུལ་རིག་པ་སྟོའི་མཚན་ཉིད་ཟེར། ལ་ལས། དུལ་རིག་པར་བྱ་བ་སྟོའི་

མཚན་ཉིད་ཟེར།

དང་པོ་རིག་པ་སྒོའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་པ་ནི། གྲུབ་མཐའ་སྒྲ་བ་བཞི་
ཀ་མཐུན་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རིག་པ་འི་དོན་གང་ཡིན་ཟེར་ན། སྒོ་རིགས་པལ་ཆེ་
བ་ལས། ཡུལ་རིག་པ་སྒོའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་བ་ལ་མི་འཐད་པའི་སྒྲིན་དུ། ཡུལ་མ་
རྟོགས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒོ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་རིག་པའི་སྒོ་ཡིན་པར་ཐལ།
སྒོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་སྒྲ། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཡུལ་རྟོགས་པའི་སྒོ་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཐལ་བ་འཕེན་ལུགས་ལ་
བརྟག་ན། རིག་པའི་དོན་རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་དགོས་པས། དེ་ལྟར་ན། རི་བོང་རུ་
འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། རིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་གང་ཡང་མ་རིག་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཡུལ་གང་ཡང་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕེན་ན་ལན་ཅི་ཡོད་
སོམས་ཤིག གཞན་ཡང་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒོ་ཆོས་ཅན་
དུ་བཟུང་བ་ཡང་འཐད་དཀའ་སྟེ། རང་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་
སྒོ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་སྒོ་རང་ལ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་པ་མེད་པས་རང་སྒོ་རྟོགས་ན་
རང་ཡུལ་རྟོགས་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར།

འོན་རིག་པའི་དོན་གང་ཡིན་སྟུམ་ན། སྒོ་མང་སྒོ་རིགས་ལས། རིག་
པའི་དོན་ཡོད་དེ། ཡུལ་འཆར་བ་དང་སྒྲུང་བ་དེ་ཡུལ་རིག་པའི་དོན་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་འདུག་ནའང་དབྱེད་དགོས་ཏེ། རི་བོང་རུ་འཛིན་རྟོག་པས་
རི་བོང་རུ་རིག་པར་ཐལ། རི་བོང་རུ་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཨ་མ་བརྟེན་བའི་
བྱས་ཨ་མ་རིག་པར་ཐལ། ཨ་མ་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཨ་མ་བྲན་བའི་
བྲན་ཤེས་ལ་ཨ་མ་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར། གྲགས་པས་གཞོད་དོ། །གཞན་ཡང་སྒྲ་མི་
རྟོག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་རྟོག་སྟོང་མ་རིག་པར་ཐལ། དེ་ལ་སྒྲ་རྟོག་

སྟོང་མི་འཆར་ཞིང་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེས་སྤྱ་རྟག་སྟོང་མ་རྟོགས་པར་
ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་ཉན་ཐོས་མཐོང་ལས་བར་ཆད་མེད་ལས་གྱིས་གང་ཟག་
གི་བདག་མེད་མ་རིག་པར་ཐལ། དེ་མ་སྤང་བའི་ཕྱིར། གྲུབ་པ་ཁས། འདོད་
ན། ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི་མངོན་སུམ་དུ་རིག་པའི་གང་ཟག་མེད་
པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སངས་རྒྱས་བཙུག་ལྷན་འདས་ཀྱང་དུས་
གསུམ་རིག་པའི་གང་ཟག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཁྲབ་སྟེ། མངོན་སུམ་ལ་སྤང་
ན་དངོས་པོ་ཡིན་པས་ཁྲབ་པ་འདི་པའི་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་རིག་པའི་དོན་དབྱུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་སྐྱབས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་
གཉིས་སྤང་མ་རྒྱབ་པའི་སྒོ་ཡིན་ན་རང་རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པས་
ཁྲབ། གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པའི་སྒོ་ཡིན་ན་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པས་ཁྲབ་
པས། རང་གི་སྤང་བ་གསལ་ཞིང་གཞལ་བ་དེ་རིག་པའི་དོན་དུ་འཛོག་ཆོག་འོན་
ཀྱང་། གྲུབ་མཐའ་ལོག་མར་དེ་འདྲ་མི་འཐད་པས། རང་ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་རང་དང་
རང་མ་ཡིན་གྱི་སྤྱི་རིས་འབྱེད་པའི་ལས་ཅན་དེའམ། ཡང་ན། སྒོ་དེས་འཛིན་
པའམ་བཟུང་བ་དེ། རིག་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། ཡུལ་དེ་རང་གི་སྤང་ངོར་གསལ་
བའི་སྒོ་ནས་བཟུང་བ་དེ། གསལ་ཞིང་རིག་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

ཅ་བའི་མཆན་ཉིད་དེའི་ཁུངས་ནི། སྟོད་འཇུག་ལས། ཤེས་པ་བེམ་པོའི་
ལོག་པ་སྟེ། །ཞེས་དང་། དབྱུ་མ་རྒྱན་ལས། རྣམ་ཤེས་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་
ལས། །བརྗོད་པ་རབ་དུ་སྟེ་བ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་བྲངས་འདུག་ཀྱང་། ལུང་དང་
པོ་སྟོད་འཇུག་དུ་མི་སྤང་བས་བཀའ་བསྟན་གང་གི་ལུང་ཡིན་པ་འཆོལ་དགོས་
སོ། །ལུང་གཉིས་པས་རང་རིག་ཡོད་པའི་སྐྱབ་བྱེད་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། ཤེས་པའི་
མཆན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཁུངས་སུ་འགྲོ་མིན་བརྟག་དགོས་སོ། །འོན་ཀྱང་འདི་ནི་

རིགས་པ་སྤྱ་བ་ཞིག་ལ་གཏུགས་ན་གོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འདུག་ཀྱང་། དེ་ལྟར་མཆོན་
ཉིད་དུ་འཛོག་ན་སྐྱོན་འདི་ལྟར་མཆིས་ཏེ། གསལ་བའི་བཅ་མིན་ཆོས་ཅན། བྱིད་
ཤེས་པའི་མཆོན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་པ་སྤྱུབ་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་བྱིད་
དགག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷན་སྟེ། དེ་གཉིས་མཆོན་མཆོན་ཡིན་ན། དེ་གཉིས་
དགག་སྤྱུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་མཆུངས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་
པའི་རྟོག་པ་གཅིག་གི་དོར་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་འཆར་ཚུལ་མཆུངས་དགོས་པས།
དགག་རྟོག་དང་སྤྱུབ་རྟོག་མི་འགལ་བར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
ལྟ་ལྟོ་ཞབས་ཞུམ་ཚུ་སྐྱོར་གྱི་དོན་བྱེད་རུས་པ་རྟོག་དོར་འཆར་བ་ན། དེ་ཉིད་ལ་
བུམ་པའི་སྤྲུལ་པའི་མིང་དོན་སྐྱོར་བའི་ངེས་ཤེས་ལྷག་པོ་བྱངས་པ་ཙམ་གྱིས་བུམ་
པའི་ཐ་སྙད་རྟོགས་ཚུལ་རྟོགས་ཤིང་། བུམ་པའི་རྣམ་པ་བྱུར་པ་འཆར་རྒྱ་མེད་པ་
གང་ཞིག་དེ་དང་མཆུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན། སྤྱིས་པ་མི་རྟག་པའི་
མཆོན་ཉིད་ཡིན་ཟེར་ན། མི་འཐད་པའི་སྤྱུབ་བྱེད་ཡང་དག་མི་རྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་སེམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ།
གསལ་བའི་བཅ་མིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གསལ་བ་གང་ཞིག་བཅ་མིན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་བྱུར་དང་པོ་དེར་ཐལ། འོད་གསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། རྣམ་འབྲེལ་ལས། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་བ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕེན་ན་ཆོག་སྐྱོན་བསལ་མི་ཐུབ་པའི་ཉེས་པ་འདུག་གོ། །གཞན་
ཡང་གྲུབ་མཐའ་གོང་མ་ལྟར་ན། སངས་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་སྤྱོད་རྣམ་
པ་གཉིས་དང་དེའི་དབང་པོ་ལྷ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ཤེས་པ་ཡིན་པར་འགྱུར་
ཏེ། གསལ་བའི་བཅ་མིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་དག་དྲངས་ཤིང་གསལ་
བའི་འོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན་གང་ཞིག་ཡི་ཤེས་ཀྱི་རང་སྤྱང་ལས་གྲུབ་པས་བཅ་

པོ་ཡིན་པ་བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་པ་འདུག་ཚུལ་གྱུ་བ་མཐའ་གོང་འོག་གྱུན་
མོང་བ་ཡིན་པས་མཚན་ཉིད་ཀྱང་གྱུན་མོང་བ་དགོས་སོ། །

མཚན་ཉིད་གསུམ་པ་མི་འཐད་དེ། ཚད་མ་ཆོས་ཅན། དུལ་རིག་པ་
ཡིན་པར་ཐལ། སྒོ་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རྣམས་ཏེ། དུལ་རྟག་པ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །མཚན་ཉིད་བཞི་བ་ནི། གང་རིག་པར་བྱ་བའི་ཡུལ། རིག་པ་པོ།
རིག་པར་བྱ་བ་ལ་བསམ་འདུག་ཀྱང་། སྒོ་འཁོར་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་པ་མི་འཐད་
དེ། སྤྲེས་བྱ་ཆོས་ཅན། སྒོ་ཡིན་པར་ཐལ། དུལ་རིག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེར་ཐལ། དུལ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུལ་ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཞན་ཡང་། དུལ་རིག་པར་བྱ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྒོ་འཁོར་མཚན་ཉིད་མི་འཐད་
པར་ཐལ། ཁྱོད་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་རྟག་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། བྱ་བ་སྟེ། མཚན་བྱ་དེ་དངོས་པོ་ཡིན་ན། དེའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་དངོས་པོ་
ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༡༽ སྒོ་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ།

མངོན་སུམ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ་དབྱུད་པ་ལ་བདུན་ལས། དང་པོ་མངོན་སུམ་ལའང་། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། འཕྲོས་དོན་བཤད་པ་དང་གསུམ་ཡོད་པས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ལའང་། དགག་བཞག་སྤྲོང་གསུམ་ལས། ཁ་ཅིག་རྟོག་བྲལ་གྱི་རིག་པ། མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། གངས་རི་སྤྲོན་པོ་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་བྲལ་གྱི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྟོག་མེད་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅུ་བར་འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རང་ལུགས་ནི། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲལ་བའི་རིག་པ། མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ཆད་མའི་མདོར། མིང་དང་རིགས་སོགས་སྒྱུར་བ་ཡི། །རྟོག་པ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་དང་། རང་འགྲེལ་ལས། དེ་ལ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་ཤེས་པ་གང་ལ་རྟོག་པ་མེད་པ་དེ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིར་རྟོག་བྲལ་དང་མ་འཁྲལ་བ་གཉིས་ཀ་སྒྲོས་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་བ་འགའ་ཞིག་དབང་ཤེས་རྟོག་བཅས་སུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། མ་འཁྲལ་བ་མ་སྒྲོས་ན། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་རྣམས་མངོན་སུམ་དུ་འགྱུར་བས་གཉིས་ཀ་སྒྲོས་པ་ཡིན་ནོ། །

རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་བཤད་པ།

རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་ལ། ཁ་ཅིག་རྟོག་པ་མིན་པ་རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་ཡིན་
ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཚུར་མཐོང་གི་ལྟས་ཀྱིན་རྟོག་བྲལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་
རྟོག་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགེ་སློང་ལྟས་ཀྱིན་དགེ་སློང་གི་སྒྲུལ་པ་
དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དགེ་སློང་གི་སྒྲུལ་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་རྟོག་པའི་རྣམ་དང་བྲལ་བ་རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་ཡིན་ཟེར་བའང་
མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྲལ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། རྟོག་པའི་རྣམ་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྟོག་པ་
དང་གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
སྤྱོད་རང་རིག་མཛོན་སུམ་ཁྱོད་དང་གྲུབ་བདེ་རྣམ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་
ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་རྟོག་པའི་རང་སྤྲོག་དང་བྲལ་བ་རྟོག་བྲལ་
གྱི་དོན་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པའི་བྲེ་བྲག་ཡིན་ན་རྟོག་པའི་རང་སྤྲོག་དང་
བྲལ་བ་ཡིན་པས་ཁྲུབ་པའི་ཕྱིར། ལ་ལས་རྟོག་པའི་མཆོན་ཉིད་དང་བྲལ་བ་དེའི་
དོན་ཡིན་ཟེར་ན། སྤྱ་རྟག་འཛིན་དང་། སྤྱ་མི་རྟག་རྟོགས་པའི་རྣམ་དབག་གཉིས་
ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པའི་མཆོན་ཉིད་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཁྱོད་ལ་རྟོག་པའི་མཆོན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

མདོ་སྤྲལས་རབ་འབྱམས་པ་པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་བྲགས་པས་སྤྱ་
དོན་འབྲེས་རྩད་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་བྲལ་བ་དེ་རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་ནས་
མཆོན་ཉིད་ཡིན་གསུངས་ཀྱང་། སྤྱ་དོན་འབྲེས་རྩད་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་པ་དང་
བྲལ་བ་དེ་དེའི་དོན་དུ་འཛིན་ན་ཅུང་གོ་རྒྱ་ཆེ་ལས་སྤྲུལ། སྤྱིར་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་

དང་། རྟོག་པ་དང་མི་ལྡན་པ་དང་། རྟོག་པ་ལས་བྱེ་བ་དང་། རྟོག་པ་ལས་གྲོལ་
བ་ཅུམས་ཅུམས་གངས་སུ་གསུངས་ཏེ། རྒྱ་རྫོང་། འདི་ལ་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་
ཅན་བྱ་བ་ནི་འབྲས་བུ་མང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས།

མ་འཁྲུལ་བའི་དོན་བཤད་པ།

མ་འཁྲུལ་བའི་དོན་ལ། ལ་ལས། རང་གི་འདུག་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་
དེའི་དོན་ཡིན་ཟེར། གཞན་དག་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་དེའི་དོན་ཡིན་
ཟེར། ལ་ལས། འཕྲལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱ་བཞིས་འཁྲུལ་པར་མ་བསྐྱེད་བ་ཞེས་ཟེར།

དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་མི་རྟོག་པར་རྟོགས་
བའི་རྗེས་དཔག་དེ། སྤྱིར་འཁྲུལ་ཀྱང་རང་གི་འདུག་ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་ལ་
མ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་
ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་དེ་
མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་ཡང་། རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་གཞལ་བྱ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྤྱང་ལ་མ་
ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པའང་མི་འཐད་དེ། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཆོས་
ཅན། མ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། འཕྲལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱ་བཞིས་མ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་
ཏེ། འཕྲལ་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱ་བཞི་པོ་གང་རུང་གིས་མ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་
ལུགས་ལ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་དེ། མ་འཁྲུལ་བའི་
ཤེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ཚྣ་བ་སྤོང་བ་ལ། ཁ་ཅིག་རྟོག་པ་ཉམས་སུ་སྤོང་བའི་རང་
རིག་མངོན་སུམ་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྲལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པ་དང་ལྡན་པ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱམ་སྟེ། ལྷན་ན་བྲལ་བ་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཉགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་
 ཉོག་པ་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱིར་ཉ། དེ་གཉིས་ཡུལ་
 ཏུས་རང་བཞིན་གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་བདེ་ཇེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
 བ། སྤྱགས་དང་ལྷན་ཅིག་གནས་པ་ལ་སྤྱགས་ལྷན་ཟེར་བ་བཞིན་ནོ། །ཟེར་ན།
 སྐྱོན་མེད་དེ། ཉོག་པ་དང་མི་ལྷན་པ་ཙམ་ལ་ཉོག་བྲལ་དུ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 ལན་འདེབས་པར་དགའ་ཡང་། རང་སྤྱགས་ནི་རང་རིག་དེ་ལ་ཉོག་པའི་མཆོན་
 ཉིད་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཉོག་པའི་བསྐྱད་པ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར་ཉོག་བྲལ་
 མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་མེད་དོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ཇེས་དབག་ཆད་མ་ཆོས་ཙན། རང་གི་སྤྲང་ཡུལ་ལ་མ་
 འབྲུལ་བར་ཐལ། རང་གི་སྤྲང་ཡུལ་ཉོགས་པའི་ཕྱིར་ཉ། གཞི་གྲུབ་ན་ཇེས་དབག་
 ཆད་མས་ཉོགས་པས་བྱམ་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། བྱམ་མེད་ཀྱི་ལན་འདེབས་པར་
 བྱའོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་ཉོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འབྲུལ་བའི་རིག་པ་ཆོས་ཙན། བྱིད་
 མཛོན་སྤྲུལ་གྱི་མཆོན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཛོན་སྤྲུལ་དང་མཆོན་མཆོན་གྱི་
 འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱིད་ཆད་མས་གྲུབ་ན་མཛོན་སྤྲུལ་ཆད་
 མས་གྲུབ་པས་བྱམ་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། ཉགས་མ་གྲུབ། ཉགས་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་
 གཉིས་ཀྱི་རང་རིག་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་འདིར་མ་བྱམ་བོ། །

མཛོན་སྤྲུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མཛོན་སྤྲུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། མཛོན་སྤྲུལ་ལ་སྐྱེ་ཚུལ་
 གྱི་སྐོན་སྤྱེ་ན། དབང་པོའི་མཛོན་སྤྲུལ། ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སྤྲུལ། རང་རིག་མཛོན་
 སྤྲུལ། རྣམ་འབྱོར་མཛོན་སྤྲུལ་དང་བཞི་ཡོད། འདིའི་གོ་རིམ་ནི་ཐོག་མར་དབང་

པོའི་མངོན་སུམ་སྐྱེས་ཤིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་མངོན་དང་། དེ་ཉིད་གོམས་
བ་ལས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་གོ་རིམ་ངེས་ཤིང་། རང་རིག་
ནི་ཤེས་པ་སོ་སོའི་རང་ཆས་སུ་སྐྱེ་བར་བཏགས་པ་ཅམ་མོ། །

དབང་པོའི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་
ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ།
དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་ཉིད། འདི་ལ་ཡུལ་གྱི་སློན་ནས་དབྱེ་ན། གཟུགས་
འཛིན་དབང་མངོན་ནས་རིག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་བར་ལྷ་ཡོད། རང་གི་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་
རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་
མཆན་ཉིད། ལྷག་མ་བཞི་ལའང་རིགས་འགྲ། མཆན་གཞི་ནི་སྤྱོད་འཛིན་མིག་
ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

ཡང་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་བྱེད་ལས་གྱི་སློན་ནས་དབྱེ་ན། དབང་
མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆད་མ། དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས། དབང་མངོན་
དུ་གྱུར་པའི་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་དང་གསུམ་ཡོད། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐྱེད་
ཅིག་དང་པོ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐྱེད་ཅིག་གཉིས་པ་
ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། ཡིད་སྤྲོ་སྤྲོན་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་དུས་གྱི་སྐྱེས་བྱའི་རྒྱུད་
གྱི་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་དག་བསྐྱུས་
ན་ཆད་མ་དང་། ཆད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་འདུའོ། །

དེ་ཡང་རིགས་གཉེར་ལས། དབང་ཤེས་སྐྱུགས་པ་མིག་ཅན་

འདྲ། རྟོག་པ་ལོང་བ་སྤྲུམ་ཁམས་འདྲ། ཁྱེས་གསུངས་པ་ལྟར། དབང་པོ་མངོན་
 སུམ་ནི་ཡུལ་དབང་མཛད་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་གསལ་བར་སྤང་ཡང་
 ཡུལ་དེའི་བྱེ་བྲག་སོ་སོར་སྤྲུམ་རིས་བྱེ་སྟེ་འདི་དང་འདིའོ་ཁྱེས་ཐ་སྟོད་སྤྲུང་བར་
 མི་རུས་པས་མིག་གིས་མཐོང་ཡང་སྤྲུམ་མི་ཤེས་པའི་སྤྲུགས་པ་དང་འདྲའོ། རྟོག་
 པ་རྣམས་ནི་ཡུལ་གསལ་བར་མི་སྤང་བས་ལོང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་ཡུལ་གྱི་ཆ་
 དང་ཆ་ཅན། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་སོ་སོར་བྱེ་སྟེ་ཐ་སྟོད་སྤྲུམ་ཆོགས་ལེགས་པར་སྤྲུང་
 རུས་པས་སྤྲུམ་ཁམས་པ་དང་འདྲའོ། ཁྱེས་བསྟན་པ་འདིས་ཀྱང་དབང་ཡིད་ཀྱི་
 ཁྱད་པར་དང་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང་ཤེས་ཐུབ་པོ། །

ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་དབང་
 པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲུམ་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་པའི་རིག་པ། ཡིད་
 ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་ཉིད། ཁ་ཅིག་དེ་ཡིད་མངོན་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་
 ཉིད་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རི་བོང་རྩ་ཆོས་ཅན། མཆན་ཉིད་དེར་ཐལ།
 མཆོན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཡིད་མངོན་མངོན་སུམ་ཡིན་
 པར་ཐལ། ཡིད་མངོན་ཡིད་མངོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡིད་མངོན་ཡོད་པའི་
 ཕྱིར། ཉགས་ཁས།

ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་ན། དབང་མངོན་གྱིས་བྲངས་པའི་ཡིད་
 མངོན། སྒྲིམ་བྱུང་གིས་བྲངས་པའི་ཡིད་མངོན། དེ་གཉིས་གང་བྱང་མ་ཡིན་
 པའི་ཡིད་མངོན་དང་གསུམ་ཡོད། དེ་གསུམ་གྱི་མཆན་གཞི་ཡོད་དེ། ཟུར་
 མཐོང་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུགས་འདྲིན་དབང་མངོན་གྱི་ཕྱི་ལོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་

གཟུགས་གསལ་བར་སྒྲུབ་བའི་ཡིད་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་སོ་དང་། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་
མངོན་ཤེས་དང་སོ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། རང་རིག་དང་བར་དོ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་
མངོན་ཤེས་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་མངོན་གྱིས་བྲངས་པའི་ཡིད་མངོན་ཡིན་ན་སྒྲུབ་
ལ་མ་ངེས་ཡིན་དགོས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་དགོས་པ་
གང་ཞིག་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མར་གྱུར་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་
རང་ཡུལ་མ་རྟོགས་པས་བྱུང་བ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། སྒྲོམ་བྱུང་གིས་བྲངས་
པའི་ཡིད་མངོན་ལ་ཆད་མ་དང་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུབ་ལ་མ་ངེས་
ཡོད་མེད་བརྟག་དགོས་སོ། །དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་མངོན་ལ་དེ་
གསུམ་ཀ་ཡོད་དོ། །

རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་ནི། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འབྲུལ་བའི་འཛིན་རྣམ། རང་
རིག་གི་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་ཉིད། དེ་ལ་ཁ་ཅིག་དེ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་
མཆན་ཉིད་ཟེར་ན། རྣམ་པ་ཆོས་ཅན། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འབྲུལ་བའི་
འཛིན་རྣམ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་
རིག་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་རང་རིག་རང་རིག་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཆད་མ། བཅད་ཤེས། སྒྲུབ་ལ་མ་ངེས་དང་གསུམ་ཡོད་
པར་གསུངས་འདུག་ཀྱང་། དེ་ལ་བཅད་ཤེས་ཡོད་མེད་དབྱེད་དགོས་པས་འོག་
ཏུ་འཆད་དོ། །

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

བཞི་པ་ནི། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་ཞི་
ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་
མ་འཁྲུལ་བའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཆོན་པ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།

ཁ་ཅིག་རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་ཞི་ལྷག་
ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་གང་ཞིག་རྟོག་པ་དང་བྲལ་
ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་གཞན་རིག་གི་མཆོན་པ། རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཉ་ཅང་ཆོག་ཆོགས་ཆེ་བླགས་
པའི་སྒྲོན་དང་། གཞན་རིག་ཅེས་པའི་ཆོག་སྒྲོན་བྱེད་པ་ལ་དགོས་པ་ལྷག་པོ་མ་
མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཉམས་
སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་དེ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་གཙོན་དོ་ཞེ་ན། དེའི་
ཆེད་དུ་དེ་ལྟར་སྒྲུ་མི་དགོས་པར་ཐལ། དེ་རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་
རྒྱུན་ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་ལས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་མཆོན་པ་ཡང་
མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དང་པོ་དེར་ཐལ། དེ་འབྲེལ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེ་
དང་རང་རིག་དེ་གཉིས་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་སྟོས་ནས་ཀྱང་བྱུང་བའི་
རྣམ་གཅིག་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་དོན་གཅིག་ནའང་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བདག་རྒྱུན་དོན་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཉེ། རྒྱ་དོན་གཅིག་ལ་ཉེར་ལེན་
དོན་མི་གཅིག་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བྱ་རམ་
གྱི་རོ་གཟུགས་གཉིས་རྒྱ་གཅིག་ལས་བྱུང་ཡང་ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་མི་འབྱུང་
བ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་དབང་ཤེས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་

རིག་ཆོས་ཅན། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་
བ་ལས་སྐྱེས་པར་ཐལ། དབང་ཤེས་དེ་ལྟར་སྐྱེས་པ་གང་ཞིག དེ་གཉིས་ཡུལ་
དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
རང་རིག་དེ་ཆོས་ཅན། དབང་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། མཆན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། འདོད་
མི་རུས་ཏེ། རང་རིག་ཡིན་ན་ཁ་ནང་བལྟས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །གཉིས་པ་དེར་ཐལ། དེ་འབྲའི་རང་རིག་དེ་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་
ཐལ། དེ་ལས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་
སྒོམ་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་མངོན་རྟོགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དག་བ་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། དབང་ཤེས་དང་རང་རིག་ཡིན་ན། ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་དགོས་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིས་རྣམ་མཐུན་ཉམས་སུ་སྒྲོང་བའི་རང་རིག་དང་།
སངས་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་ཤེས་རྣམས་རྣམ་མཐུན་ཡིན་པའང་ཁེགས་སོ། །

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་ངོ་ཤོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། མཐོང་ལམ། སྒོམ་
ལམ། མི་སྒོམ་ལམ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་གསུམ་ཡོད། ཡང་རྟེན་གྱི་
སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། ཉན་ཐོས། རང་རྒྱལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་
དང་གསུམ་ཡོད། རྣམ་པའི་སྒྲོ་ནས་བྱེ་ན། མི་རྟག་སོགས་བརྩ་བྱག་ལ་དམིགས་
པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བརྩ་བྱག་ཡོད། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་བྱེ་ན། བདེན་པའི་
རྣམ་པ་སྟངས་དང་། བདག་མེད་སྟངས་ལ་འཇུག་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
སུམ་རྣམས་ཡོད་དོ། །

ངོ་ན་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་ཡིད་
མངོན་ཡིན་ན་ནི། །མངོན་སུམ་ལ་བཞི་བཤད་པ་མི་རིགས་ལ། དེ་གཉིས་ཡིད་
མངོན་མ་ཡིན་ན། ཤེས་པ་ལ་ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་གངས་མ་

ངེས་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། མངོན་སུམ་ལ་དབང་མངོན་དང་ཡིད་
མངོན་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་ཀྱང་བཞི་བཤད་པ་ནི་དགོས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་
ཏེ། རིགས་ཐེགས་དར་རྒྱུ་ལས། བཞིར་དབྱེ་བ་ནི། ཞེས་པ་ནས། ལོག་པར་
རྟོག་པ་བསལ་པའི་ཕྱིར་དགོས་པ་ལ་སྟོས་པའི་གངས་ངེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་སྟོན་ནས་བཞིར་དབྱེ་བ་ནི་ལེགས་ཤིང་འཐད་
བཤད་ཡིན།

གཞན་ཡང་དབང་མངོན་ཡིན་ན་ཡུལ་དབང་འཕྲད་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་
པས་བྱུང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཐོག་མར་བདེན་པའི་རྣམ་ཅན་གྱི་ཞི་
ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཡུན་རིང་དུ་བསྐྱོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་
དགོས་ཏེ། ཆད་མའི་མདོར། རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་མས་བསྟན། །མ་འདྲེས་
པ་ཡི་དོན་ཅུ་མ་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་རིག་མངོན་སུམ་ནི། རང་
རང་གི་སྤྱིང་བྱར་གྱུར་པའི་ཤེས་པའི་རང་ཆས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱིར་ཡིད་
མངོན་ལ་ཆད་མ་སྒྲ་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པའམ་སྟོམ་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་
སོགས་ཅི་རིགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱེས་ན་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་
པའི་ཆད་མ་དང་། བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། དེར་གྱུར་པའི་སྤྱང་ལ་མ་ངེས་
ནི་མེད་དེ། རྣལ་འབྲེལ་ལས། སྟོན་གྱིས་ཆེན་པོས་མཐོང་ཉིད་ལས། །རྣམ་པ་ཐམས་
ཅད་ངེས་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེ་ལ་སྤྱང་ན་རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་དེས་རྟོགས་པས་བྱུང་བའི་མེད་པ་མི་འཐད་དེ། རྣམ་མཐུན་མི་རྟག་པ་
རྟོགས་པའི་བྱང་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེ་ལ་རྣམ་མཐུན་
སྤྱང་བ་གང་ཞིག་དེས་རྣམ་མཐུན་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་

མཁུན་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་བ་པའི་ཡེ་ཤེས་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ།
སངས་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏྲན་རྣམས་སངས་འཕགས་ནང་
པན་ཚུན་ཁོ་ནའི་མངོན་སུམ་ཀྱི་སྒྱུད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མཆོད་
སྤྱོད་གཞན་གྱིས་མཐོང་བ་མི་དགའ་ཡང་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏྲན་
རྣམས་གཞན་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་དགའ་བ་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་རྣམ་མཁུན་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་བྱང་འཕགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་དེ། རྣམ་མཁུན་མི་རྟག་པ་ལ་མངོན་སུམ་དང་ཆད་མ་གཉིས་ཀ་ཡིན།
རྣམ་མཁུན་རྟག་སྟོང་ལ་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
སུམ་མ་ཡིན། རྣམ་མཁུན་ལ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་
ཆད་མ་མ་ཡིན་པའི་གནད་རྣམས་ཤེས་དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ནམ་མཁའ་
རྟོགས་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཆད་མ་དེ་ནམ་མཁའ་ལ་མངོན་སུམ་ཆད་མ་
ཡིན་ཡང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན། བར་གྱི་སྤང་བ་ལ་མངོན་སུམ་དང་ཆད་མ་
གཉིས་ཀ་ཡིན། བར་གྱི་སྤང་བ་མི་རྟག་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་ཆད་མ་
མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལའང་སྒྱུར་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

འོ་ན་དེ་འདྲ་བའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཆོས་ཅན། སྤང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་
པར་ཐལ། རྣམ་མཁུན་ལ་སྤང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། མ་ཟུབ། འོ་ན་སྤྱི་
མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། བཅད་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱི་ལ་བཅད་
ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟུབ་པ་འགྲིགས། འོ་ན་གོང་གི་ཡུང་དེའི་དོན་གང་ཡིན་ཟེར་
ན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་གང་
སྤང་ཡང་དེ་ངེས་པར་རྟོགས་པས་ཟུབ་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་རྣམ་མཁུན་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་

དེས། རྣམ་མཐུན་མི་རྟག་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་། མངོན་སུམ་དུ་མ་
རྟོགས་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། ལུགས་འདིར་དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར།
དེ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པ་དང་། དེ་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་དུ་
རྟོགས་པ་གཉིས་ཁྱད་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་
བྱམ་པ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་བཅད་ཤེས་གྱིས་བྱམ་པ་མི་རྟག་པ་མངོན་སུམ་
གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པའི་གནད་ཀྱང་ཤེས་དགོས་སོ། །

སེམས་ཅམ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པའི་རང་རྒྱད་པའི་ལུགས་ལ་
མངོན་སུམ་གྱི་དོན་བཤད་པ།

སེམས་ཅམ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྟོན་པའི་རང་རྒྱད་པའི་ལུགས་ལ་རྟོག་
པ་དང་བྲལ་ཞིང་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་རིག་པ། མངོན་སུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད།
དེ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། གཞན་ཡང་བག་ཆགས་བརྟན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་བ་
རི་སྤྱོད་བར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་དེ་ནི་ཐ་སྟོན་དུ་མི་བསྐྱུ་བ་ལ་ལྟོས་ཏེ། འདིར་ཆད་
མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། འཐད་ལྟན་ལས། རྣམ་བར་རིག་པ་ཅམ་དུ་སྐྱ་བ་ལ་ནི།
སྟོབ་དཔོན་གྱིས་བག་ཆགས་བརྟན་པ་དང་མི་བརྟན་པ་དག་གི་རྣམ་བར་བཞག་
པ་མཐོང་ལ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་སྟར་བཞག་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་དེ།
སེམས་ཅན་རྒྱད་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་
བས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དག་ལ་ངེས་བར་བྱེད་དོན་སྣང་བས་བྱུང་པའི་ཕྱིར་
རོ། །འོན་ཀྱང་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མ་འབྲུལ་ཞིང་གསལ་བར་སྣང་བས་
མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁ་ཅིག་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་མི་བསྐྱུ་བའི་

རིག་པ། མངོན་སུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ལུགས་འདི་ལ་མངོན་
སུམ་དུ་གྱུར་བའི་སྣང་ལ་མ་དེས་གྱི་ཤེས་བ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡིན་ན་མི་
བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ལྷན་མིན་འདུ་
བྱེད་གྱི་མཆོན་ཉིད་ཀྱང་བསྐྱུར་དགོས་ཏེ། གཟུགས་དང་མཚུངས་ལྷན་གྱི་ཤེས་
བ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་སུ་དམིགས་བ་དེའི་མཆོན་ཉིད་དུ་འཛོག་
བས། ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་ན་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གང་རུང་མ་ཡིན་
དགོས་ཀྱང་ཤེས་བ་མ་ཡིན་པ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། རྣམ་མཁྲེན་ལྟ་བུ་ལྷན་
མིན་འདུ་བྱེད་དུ་ཁས་སྐྱབས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་
བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དངོས་སུ་རྟོགས་པས་མངོན་
སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་མི་དགོས་སོ། །

ཕྱི་དོན་ཁས་མི་ལེན་པས་དམིགས་སྐྱེན་ཀྱང་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་སྟེ།
དམིགས་བརྟག་ལས། ཉན་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། །ཕྱི་རོལ་ལྟར་སྣང་གང་ཡིན་
པ། །དོན་ཡིན་རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །དེ་སྐྱེན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། སྔ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ནང་སེམས་ཀྱི་སྣང་ནས་ཕྱི་རོལ་
སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་གྱི་བག་ཆགས་སམ་རུས་བ་སྒྲིན་བ་དེ། སྔ་
འཛིན་དེའི་དམིགས་སྐྱེན་དང་རྒྱ་མཆོན་ཉིད་པ་ཡིན། ཡང་ན་བག་ཆགས་སྒྲིན་
བ་ལས་སྔ་སྣང་གི་རྣམ་པ་དེ་དམིགས་སྐྱེན་དུ་འཛོག་ན་རྒྱ་བརྟགས་བ་བ་ཡིན་
པར་བཞེད་ཀྱི། དམིགས་སྐྱེན་མཆོན་ཉིད་པར་ཁས་མི་ལེན་ནོ། །སྔོན་པོ་དེ་སྔ་
འཛིན་དེ་ལ་སྣང་བའི་དམིགས་སྐྱེན་ཡིན་གྱི་དམིགས་སྐྱེན་མཆོན་ཉིད་པ་ནི་མ་
ཡིན་ཏེ། དེ་དང་དུས་མཉམ་ཞིང་རྫས་ཀྱང་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་སྐྱེན་
དུ་བཤད་པའི་རྒྱ་མཆོན་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། གཅིག་ཆའང་མ་འཁྲུལ་ཕྱིར་ན་

རྒྱུ་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་ཆོས་མངོན་པ་དང་མཐུན་པའི་དམིགས་
རྒྱུན་བཤད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དངོས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་དམིགས་རྒྱུན་དངོས་ཡིན་
ན་ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། སྡོ་འཛིན་མིག་
ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྒྱུན་ཡིན་ན། སྡོ་འཛིན་མིག་ཤེས་དེ་ལ་སྤང་ཞིང་སྡོ་འཛིན་དེ་
དེ་ལས་སྦྱེས་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་འདིའི་ཁུངས་རང་འགྲེལ་
ལས། ཉང་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་དོན་དུ་སྤང་བ་དང་དེ་ལས་སྦྱེས་པའི་ཕྱིར།
ཆོས་གཉིས་དང་ལྡན་པ་ཉང་ན་ཡོད་པ་ཁོ་ན་དམིགས་པའི་རྒྱུན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་ལུགས་ལ་བརྟག་ན། སེམས་ཙམ་པའི་ཉང་གི་རྣམ་པ་དམིགས་རྒྱུན་
དུ་འདོད་པའི་ཁུངས་གསལ་ཤོས་ཡིན་ནོ། །མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་ལུང་དེ་རང་
ལུགས་སུ་ཁས་ལྗངས་པ་འདྲ་ཡང་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་སྤང་ངོ་། །

སྡོ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྲོན་སེལ་དུ། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་དབང་ཤེས་
ཀྱི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བཞེད་ཚུལ་འདྲ་བ་ཡིན་ལ། བདག་རྒྱུན་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་
བ་ནི། གཉིས་ཀས་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་མིག་གི་དབང་པོའི་ངོ་
པོ་མིག་ཤེས་དོན་ལྡེ་ཉང་གཟུགས་ཁོ་ན་ལ་འཛིན་བྱེད་དུ་འཇུག་ལ་གཞན་ལ་
མི་འཇུག་པའི་སྤྲོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་བར་གང་ཡིན་པ་དེ་གཙོ་བོར་སྦྱེད་
པའི་རྒྱ་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་གཞན་གཉིས་ལས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་ལ་འདོད་
པ་འདྲ་ཡང་། མདོ་སྡོ་བས་དེ་གཉིས་བེམ་པོར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། སེམས་ཙམ་
པས་དེ་ཉིད་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་སྡོ་མའི་སྤྲོད་ན་ཡོད་པའི་
རྣམ་པའི་ངོ་པོར་འདོད་པ་ནི་བྱེད་བར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་སྦྱོབ་དཔོན་སྤྱོད་སྤྱོད་
གིས། ལྟན་ཅིག་བྱེད་དབང་རྣམ་པ་ཡི། །ངོ་པོ་གང་ཡིན་དབང་པོ་འདྲ་ཡིན། །དེ་
ཡང་རྣམ་རིག་ལ་མི་འགལ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཁུངས་སུ་མཛད་ནས་རྣམ་

རིག་པའི་ལུགས་ལ་མིག་དབང་རྒྱས་པ་ཡིན་པར་བཞེད་དོ། །གཞན་ཡང་
དབྱུ་མ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་། རང་གི་རྣམ་ཤེས་རྟེན་གྱི་རྒྱས་དེ་ལ། །དབང་སོ་
གཟུགས་ཅན་མིག་ཅེས་བྱ་བར་རྟོགས། །ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་
ནས་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་གཟུགས་མཆན་ཉིད་པ་མེད་ཅེས་སྒྲིབ་དུ་མ་
བྱུང་སྒྲུང་ཡང་། དབྱུ་སེམས་གཉིས་ཕྱི་དོན་ཡོད་མེད་ལ་རྩོད་པའི་ཆེ་སེམས་
ཅམ་པས་དམིགས་རྒྱེན་དང་དབང་སོ་རྒྱས་པ་ལས་གཞན་དུ་མ་རྟེན་པས་
རྒྱས་པ་སྒྲིན་ཞེས་བབ་ཅོལ་དུ་སྒྲིབ་དགོས་པ་དེའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་གྱི། སེམས་
ཅམ་པས་གཟུགས་མཆན་ཉིད་པ་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་མིན་ནོ། །འདི་འདྲ་བའི་
ཁྱད་པར་འོང་བ་ནི། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་མེད་ལ་ཐུག་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁྱེ་བྲག་སྒྲིབ་མ་གཏོགས་པའི་ཕྱི་དོན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ཐམས་ཅད་
དམིགས་རྒྱེན་བཞེད་ཚུལ་མཚུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཡུལ་དབང་འཕྲད་སྟོབས་
ཀྱིས་སྐྱེས་པའི་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་འགའ་ཞིག་ལ་ཡིན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་བསྐྱོམས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་དང་། རྟོག་མེད་ཀྱི་འདོད་
ཆགས་ལྟ་བུ་གོམས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་དག་ལ་དམིགས་རྒྱེན་མཆན་ཉིད་
པ་ཁས་མི་ལེན་ནོ། །རྟོག་པ་ལ་དམིགས་རྒྱེན་མི་བཞེད་པ་ནི། ཕྱི་དོན་ཡོད་མེད་
གཉིས་ཀ་མཐུན་ནོ། །ཤེས་པ་ཡིན་ན་བདག་རྒྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་གཉིས་རེ་
ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅིང་། དབྱུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་ནི། གཟུགས་ལའང་མཚུངས་པ་དེ་
མ་ཐག་རྒྱེན་ཞལ་གྱིས་བཞེད་དེ། ཅུ་ཤེ་རྒྱུ་ཆེན་ལས། སངས་རྒྱས་བསྐྱུངས་
ཀྱིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བཞེད་པས་འདི་ནི་གཟུགས་ལ་ཡང་མཚུངས་པ་དེ་མ་
ཐག་རྒྱེན་འདོད་པའི་ལུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

འཕྲོས་དོན་བཤད་པ།

གསུམ་པ་འཕྲོས་དོན་བཤད་པ་ལ། མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་བཤད་པ་
དང་ཡིད་མངོན་སྤྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ།
བསྐྱེད་ཚུལ་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས། རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་རིག་
པ། མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གི་མཚན་ཉིད། འདི་ལ་བདུན་ཡོད་དེ། འབྱུང་བའི་རྟོག་
པ། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྟོག་པ། རྗེས་དཔག་གི་རྟོག་པ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་
བའི་རྟོག་པ། བྱུང་བའི་རྟོག་པ། མངོན་འདོད་ཀྱི་རྟོག་པ། རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་
ལྟར་སྤང་དང་བདུན་ཡོད། མཚན་གཞི་ནི། རིམ་པ་ལྟར། སྤྱི་རྟོག་འཛིན་རྟོག་པ་
ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྤྱི་མི་རྟོག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། རྟོགས་
འཛིན་སེམས་སུ་གྱུར་བའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། རྗེས་དཔག་གི་རྗེས་སུ་བྱུང་
བའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་བཞི་པ། དེ་རིང་གི་དུས་སུ་འདས་པའི་དོན་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་
ལྟ་བུ་ལྔ་པ། དེ་རིང་གི་དུས་སུ་མ་འོངས་པའི་དོན་མངོན་པར་འདོད་པའི་རྟོག་པ་
ལྟ་བུ་དྲུག་པ། རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་བདུན་པ་ཡིན་
ནོ། །བསྐྱེད་པ། དང་པོ་དྲུག་རྟོག་པ་དང་། བདུན་པ་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དང་
དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ། །

འདི་ནི་བྱང་གསུམ་སེལ་བའི་དབྱེ་བ་མེན་ཀྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་དབྱེ་
བ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་སྤྲེགས་པ་ལ་ལས། མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རྟོག་པར་འདོད་པ་
དང་། ལ་ལས་རྟོག་པ་འགའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པ་དང་། ལ་ལས་དུང་
དཀར་སེར་འཛིན་ཀྱི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པ་དག་གི་ལོག་རྟོག་
སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་བསྐྱེད་ཚུལ་ནི། རྟོག་པ་མངོན་

སུམ་ལྟར་སྤང་ཡང་བསྐྱུས་ན། འབྲུལ་པའི་རྟོག་པ། གུན་རྩོམ་གྱི་རྟོག་པ། རྩེས་སུ་
དཔག་པའི་རྟོག་པ། རྩེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་དང་བཞིར་འདུ་བ་
ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་དང་། རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་
སྤང་གཉིས་སུ་འདུས་ཤིང་། དང་པོ་དང་རྟོག་པ་དོན་གཅིག་གཉིས་པ་དང་རྟོག་
མེད་ལོག་ཤེས་དོན་གཅིག་འབྲུལ་པའི་རྟོག་པ་དང་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དོན་གཅིག་
ཡིན་ནོ། །ཚད་མ་གུན་བདུས་ལས། འབྲུལ་དང་གུན་རྩོམ་ཤེས་པ་དང་། རྩེས་
དཔག་རྩེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་། །བན་དང་མངོན་འདོད་ཅེས་བྱ་བ། །མངོན་
སུམ་ལྟར་སྤང་རབ་རིབ་བཅས། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

ཡིད་མངོན་སྤྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡིད་མངོན་སྤྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་ལུགས་གསུམ་ཡོད་དེ། སྤྱེལ་
མར་སྤྱེ་བར་འདོད་པ་དང་། འགོས་གསུམ་དུ་སྤྱེ་བར་འདོད་པ། རྒྱན་མཐར་སྤྱེ་
བར་འདོད་པའོ། །

སྤྱེལ་མར་སྤྱེ་ཚུལ།

དང་པོ་ལའང་ལུགས་འགོད་པ་དང་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
ཁ་ཅིག་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ལ་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་སྤྱེ།
དེ་ནས་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་སྤྱེ། དེ་ནས་གཟུགས་འཛིན་
དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་སྤྱེ་བ་ཡིན་ནོ་ཟེར། གཉིས་པ་དགག་པ་ནི། དེ་
ལྟར་ན་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་ཀྱི་
བར་དུ་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོས་ཚོད་པས་དེ་གཉིས་བར་

མ་ཆད་དུ་མི་སྤྱེ་བར་ཐལ་བ་དང་། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་
བའི་དངོས་རྒྱ་མ་ཡིན་བར་ཐལ་བའི་སྒྲིན་ཡོད་བས་མི་འཐད་དོ། །

འགྲོས་གསུམ་དུ་སྤྱེ་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ་འང་ལུགས་འགོད་པ་དང་དགག་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་
ནི། དཔེར་ན། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཆེ་མེད་དུ་སྤྱེ།
དེས་དངོས་སུ་དངས་བའི་གཞུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་།
གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཉམས་སུ་སྤྱོད་
བའི་རང་རིག་དང་གསུམ་ཅིག་ཅར་སྤྱེས་པ་སྟེ། ཕྱིར་ལྟ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་
གཉིས་དང་ནང་ལྟ་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཅིག་སྟེ་གསུམ་ཡིན་ནོ་ཟེར། གཉིས་
པ་དེ་དགག་པ་ལ་ཐ་སྙད་མི་འཐད་པ་དང་དོན་མི་འཐད་པ་གཉིས་ལས། དང་
པོ་ནི། དེ་ལྟར་ན་དེ་གཉིས་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་རང་རིག་ཀྱང་གཉིས་ཡོད་བས་འགྲོས་
བཞེར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །རང་རིག་དེ་གཉིས་ཁ་ནང་བལྟས་སུ་མཚུངས་བས་
སྒྲིན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་འབྲ་བའི་གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་
གཉིས་ཀྱང་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་སུ་མཚུངས་བས་འགྲོས་གཉིས་ཡིན་པར་ཡང་འགྱུར་
རོ། །གཉིས་པ་དོན་མི་འཐད་པ་ནི། ཚུར་མཐོང་གི་མིག་ཤེས་གཞུགས་ལ་ལྟ་
བཞིན་པའི་ཆོ། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་མ་གཏོགས་གཞུགས་འཛིན་ཡིད་
མངོན་སྤྱེས་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། སེམས་ཅན་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་རྣམ་
ཤེས་རིགས་མཐུན་ཇུས་ཐ་དད་པ་མང་པོ་ཅིག་ཅར་དུ་སྤྱེས་པ་ཡོད་པར་ཐལ་
བའི་ཕྱིར་ཉེ། མདོ་ལས། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཇུས་རེ་རེ་
བའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

འོན་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ནས་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་
བར་ལྷ་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱད་ལ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེས་པའི་ཆོ། དེའི་མཁུག་ཐོག་
དེ་མ་ཐག་དུ་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ནས་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་ཡིད་མངོན་
བར་ལྷ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་དགོས་པས་སེམས་ཅན་གཅིག་གི་རྒྱད་ལ་རྣམ་ཤེས་
རིགས་མཐུན་ཇས་ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བའི་སྐྱོན་སེལ་མི་རུས་སོ་ཞེ་
ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་འབྲེལ་བའི་དབང་མངོན་ལྷ་ལས་གང་གོམས་པ་ཆེ་བ་དང་
གསལ་ཆ་ཆེ་བ་དེའི་ཡིད་མངོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཡིད་མངོན་གཞན་རྣམས་སྐྱེ་མི་ཐུབ་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ ཡིད་ཤེས་ཀྱང་ཇས་ཐ་དད་པ་དུ་མ་ཅིག་
ཅར་དུ་སྐྱེས་པ་མེད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། འཁུག་ཤེས་དུག་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེས་པ་
ཡོད་པར་གསུངས་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡོད་ན་དེ་དུག་ཉམས་སུ་སྒྲུང་བའི་རང་རིག་
དུག་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེས་པས་དེ་དག་ཡིད་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་བ་འདོད་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལ། ལུགས་འགོད་པ་དང་དེ་འཐད་པར་སྐྱབ་པ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི་རྒྱན་མཐར་སྐྱེ་བ་སྟེ། ཚུར་མཐོང་རྒྱད་ལ་གཟུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་སྐྱད་ཅིག་མ་ལྷ་སྟེ། དེ་ལས་མང་བ་མི་སྐྱེ་བའི་ཆོ། ལྷ་པ་དེའི་དུས་ཁོ་ནར་
གཟུགས་འཛིན་དོན་རིག་ཡིད་མངོན་དངོས་སུ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་འཐད་
པར་སྐྱབ་པ་ནི། སྐྱོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དེ་
ཡང་མིག་གི་བྱེད་པ་འདས་པ་དེའི་ཆེ་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་དོ། །མིག་བྱེད་པ་དང་
ལྷན་པའི་ཆེ་ནི་གཟུགས་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་མིག་ལ་བརྟེན་པ་
ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན། དེ་དག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་སོགས་དོན་རིག་ཡིད་མངོན་དེ་
དག་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་ཞིང་། ཤིན་ཏུ་སྒྲོག་གྱུར་
ཡིན་པས་དེའི་རྒྱུན་གསུམ་ཡང་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་ཤིན་ཏུ་སྒྲོག་གྱུར་
ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །འདིའི་ཁུངས་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་གཞན་
དག་གིས་ཡིད་མངོན་མེད་པར་རྒྱུ་བ་ལ། དེ་དག་གི་དོགས་པ་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་དུ་
མདོ་མཛད་པས་ལུང་ལས་གྲགས་པ་ཅུ་ཞིག་བཤད་ཀྱི་འདི་ལ་ཆད་མ་གཞན་
བཅའ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་བཤོ། །

སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་དུ། དབང་མངོན་ཀྱི་རྒྱུན་མཐའ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་
བའི་ཤེས་བྱེད་དུ་མིག་བྱེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཆེ་གཟུགས་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་
ཤེས་པ་ཡིན་ན་མིག་ཤེས་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་ཅེས་པ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ།
མིག་བྱེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཆེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་གཟུགས་
གསལ་བར་སྒྲུང་བ་སོ་སྐྱེ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་མང་དུ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ན་དབང་མངོན་
ཞིག་གི་རྒྱུན་འགགས་པའི་མཐར་སྐྱེ་བར་ཁས་སྦྲངས་ཀྱི། དབང་མངོན་རྒྱུན་
འགགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བས་བྱུང་བ་ཁས་མ་སྦྲངས་
པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱུན་མཐའ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བ་བཀག་ནས། རང་ལུགས་
དང་པོར་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྐྱེ་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་མ་
ཐག་རྒྱུན་བྱེད་ཅིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པས་བདག་
རྒྱུན་དང་། དེའི་གཟུང་དོན་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་དམིགས་རྒྱུན་བྱས་པས་
དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཡིད་མངོན་སྐད་
ཅིག་དང་པོ་སྐྱེ་ལ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་དམིགས་རྒྱུན། དབང་ཤེས་སྐད་ཅིག་

གཉིས་པ་དང་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། བདག་རྒྱུན་ནི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་
དུས་ཀྱི་ཡིད་དབང་ལས་སྐྱེ་ཞིང་། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་མི་སྐྱེ་བ་ནི་
ཁྱད་པར་རོ། །ཡིད་མངོན་དང་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གི་མ་ཆ་ལས་དུས་མཉམ་
དུ་སྐྱེ་བ་གང་གིས་འགྲུབ་ཅེ་ན། མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པས་གྲུབ་སྟེ།
སྤེལ་མར་སྐྱེ་བ་དང་རྒྱན་མཐའ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་རིགས་པས་སྐྱབ་
པར་མཛད་དོ། །

འདི་ལྟར་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་
གཉིས་པ་རིགས་མཐུན་དུ་ཐལ། ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་
ན། གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱད་ལ་རྣམ་ཤེས་རིགས་མཐུན་ཇས་ཐ་དད་པ་གཉིས་
དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན། གང་ཟག་དེ་རྒྱད་ཐ་དད་པ་གཉིས་
སྤྱུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འདི་ནི་མཁས་པ་ལ་བྱུང་བའི་དོགས་པའི་གནས་
ཡིན་པས་ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཉེར་ལེན་གཅིག་ལས་སྐྱེས་པས་
ཇས་རིགས་མཐུན་པར་འགྲུབ་ཀྱི། རྟོག་པ་རིགས་མཐུན་པར་མི་འགྲུབ་པའི་
ཚུལ་གོང་དུ་བཅོད་ཟིན་ལ། རྟོག་པ་རིགས་མཐུན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཇས་ཐ་དད་
པ་གཉིས་རྒྱད་གཅིག་ལ་འགྱུར་བ་མི་འཐད་པ་ཡིན་ཀྱི། ཇས་རིགས་མཐུན་པའི་
རྣམ་ཤེས་རྒྱད་གཅིག་ལ་དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱད་དུ་མར་ཐལ་བའི་སྟོན་མི་
འགྱུར་སྟེ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པར་མཛད་དོ། །ཡིད་མངོན་དུས་མཐའི་སྐད་
ཅིག་མ་དང་ཤིན་ཏྲོག་ཡིན་པར་ཁས་མི་བླངས་ཏེ། དེས་ན་ཡིད་མངོན་ཤིན་ཏྲོག་
ཡིན་པ་དང་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བ་སོགས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་མེད་པའི་དམ་
བཅའ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཁོ་བོ་ནི་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་
འདི་ལ་ཡིད་རབ་དུ་རང་ངོ་། །ཁོ་ན་འགྲོས་གསུམ་པར་སྐྱེ་བར་འདོད་དམ་སྟམ་

ན། དེས་པར་འགྲོས་གསུམ་པར་སྐྱེ་བའི་ཐ་སྙད་བྱེད་མི་དགོས་ལ། གལ་ཏེ་
བྱེད་ཀྱང་ཉེས་པ་མེད་པར་གསུངས་སོ། །

རྗེས་དཔག་བཤད་པ།

ཅུ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ།
མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་བཤད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་གསར་དུ་མི་
བསྐྱེད་བའི་ཞེན་རིག་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རྗེས་དཔག་
ཡིན་ན་དེ་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་
དེ། རྗེས་དཔག་ཡིན་པ་གང་ཞིག་གསར་དུ་མི་བསྐྱེད་བའི་ཞེན་རིག་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེ་བཅད་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་རྗེས་དཔག་གི་སྐྱད་ཅིག་
གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚོན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་འཕེན་
པ་མི་འཐད་དེ། དེ་རྗེས་དཔག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དེའི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལྟན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་མི་རྟག་པ་ལྟན་
མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་རྗེས་དཔག་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ལའང་
མཚུངས་སོ། །ཞེན་མི་མཚུངས་ཏེ། ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་བཟུང་སྟངས་ཀྱི་ཁྱད་
པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རང་ལུགས་ནི། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཞོད་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྒོག་གྱུར་ལ་མི་བསྐྱེད་བའི་ཞེན་རིག་
རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཞོད་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྒོག་གྱུར་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱེད་བའི་
རིག་པ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད། ཁ་ཅིག་དེ་རྗེས་དཔག་ཆད་

མའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། དེ་ཐོང་རྩ་ཚུལ་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚན་གྱི་
དེའི་ཕྱིར། དེ་ཚུལ་ཅན། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྗེས་དཔག་གསར་
དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། རང་གི་ངོ་བོའི་སྒྲོན་པ་དབྱེ་ན། ཡིད་
ཆེས་རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་
གསུམ། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཞེད་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་གིན་དུ་སྒྲོག་གྱུར་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་ ཡིད་
ཆེས་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་
ལུང་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྦྱོར་བས་ལོངས་སྟོང་གིས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་རང་
གི་བསྐྱེད་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱུ་བར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུའོ། །རང་གི་
རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཞེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
སྦྱེས་པའི་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཅུང་ཟད་སྒྲོག་གྱུར་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་ དངོས་
སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། སྤྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་ལྟ་བུའོ། །རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཞེད་
པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྦྱེས་པའི་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྤྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་
ཞེན་རིག་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། རྟོག་ཡུལ་ན་
ཡོད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་ཐོང་ཅན་ལ་ལྷ་བ་ཞེས་སྦྱས་བརྗོད་རུང་དུ་རྟོགས་པའི་
རྗེས་དཔག་ལྟ་བུའོ། །

ཡང་རྗེས་དཔག་ལ་རྣམ་པའི་སྒྲོན་པ་དབྱེ་ན། སྦྱབ་པའི་རྣམ་ཅན་དང་།
དགག་པའི་རྣམ་ཅན་གྱི་རྗེས་དཔག་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ནི་སྤྲ་མི་རྟག་རྟོགས་
ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྤྲ་རྟག་སྟོང་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་

བུའོ། །ཡང་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། རེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་དང་།
 རེས་སུ་དབག་པའི་བཅད་ཤེས་གཉིས། དང་པོ་ནི། རེས་དབག་སྐད་ཅིག་དང་པོ་
 ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། རེས་དབག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་རེས་དབག་
 ལ་སྐྱས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་དོན་རེས་དབག་དང་། གཞན་
 དོན་རེས་དབག་གཉིས། དང་པོ་དང་རེས་དབག་དོན་གཅིག་སྟེ། ཚད་མ་ཀུན་
 བདུས་ལས། རེས་དབག་རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། །ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་
 དོན་མཐོང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱས་བརྗོད་རིགས་ཞེས་བརྗོད་
 པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། གཞན་དོན་རེས་དབག་ཡིན་ན་རེས་དབག་མ་ཡིན་པས་
 ཁྲབ་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དོན་རེས་དབག་བཞག་དུ་ཡོད་
 དེ། གཞན་དོན་སྐབ་ངག་ཡང་དག་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། གཞན་དོན་རེས་སུ་དབག་པ་ནི། །རང་གི་
 དོན་མཐོང་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

སྤྱིར་རེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ན། རེས་དབག་ཡིན་པས་ཁྲབ་
 ། རེས་དབག་ཡིན་ན་རེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་སྟེ། སྐྱ་
 མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རེས་དབག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ། དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞི་སྐྱ་
 མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་ལ་སྐྱར་ན་སྐྱ་བཞི་ཡོད་དེ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་
 རེས་དབག་དེ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་ལ་རེས་དབག་དང་། རེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་
 གཉིས་ཀ་ཡིན། སྐྱ་རྟག་སྟོང་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་རེས་དབག་དེ། སྐྱ་མི་རྟག་
 པ་ལ་རེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་རེས་དབག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
 ཏེ། དེ་ལ་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་དོན་སྤྱི་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྐྱ་མི་
 རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རེས་དབག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་ལ་རེས་དབག་

ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་
པ་ནི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། དེ་ལ་སྒྱིར་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་
ཡིན་ན། མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱབ་པ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་
ན་རྗེས་དཔག་ཡིན་པས་བྱབ་མོད་ཀྱི། བྱེ་བྲག་ཏུ་བཀར་ན་རང་གི་ཤུགས་ལུལ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་མངོན་སུམ་མིན་པ་
དང་། དེ་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་རྗེས་དཔག་མིན་པར་
བསྟན་ཏེ། དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རང་མཚན་སྣང་དགོས་པ་དང་། དེ་
ལ་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན་དགོས་པས་དེའི་སྐྱ་དོན་འཛིན་པར་
བཤད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

བཅད་ཤེས་བཤད་པ།

རྩ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་པ་བཅད་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ། བཅད་ཤེས་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་དེ་མི་འཐད་དེ། རྣམ་མཁྱེན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་
ཆོས་ཅན། བཅད་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྣམ་མཁྱེན་སྐྱད་ཅིག་དང་པོས་གང་གཟིགས་པ་ཐམས་ཅད་
སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པས་ཀྱང་གཟིགས་ཤིང་། སྐྱད་ཅིག་དང་པོས་མ་གཟིགས་ལ་
གཉིས་པས་གསར་དུ་གཟིགས་པའི་ཆོས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྩ་བར་འདོད་མི་
བྱས་ཏེ། དེ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་
པས་བྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། ཁོ་བོས་
ནི། ཁ་ནང་དུ་ཕྱོགས་ནས་རྗེ་ཙམ་བསམས་ཀྱང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་མཁྱེན་

དང་། ཚད་མ་ལ་གསར་རྟོགས་ཀྱིས་མ་བྱུང་བ་མ་ཆོར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་ཟེར། འོ་ན་འདི་འདྲ་བའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། མཆོན་ཉིད་དེ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། གསར་རྟོགས་ཀྱི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་ལ་གསར་
རྟོགས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ལུང་དེའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་
རིག་པ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ཟེར་བ་ལ། དེ་མི་འཐད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་
ཆུ་མ་བྱེད་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་གསུངས་པ་འདི་འདྲ་བུ་
དགོས་ཏེ། དེ་འདྲའི་ཆུ་མ་བྱེད་དེ་གསར་དུ་མི་བསྒྲུབ་བ་དང་། གསར་རྟོགས་ཀྱི་
རིག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི། ལུང་དེའི་དོན་ཡིན་པས་ཁས་ངེས་པར་ལེན་དགོས་
ཤིང་། དེ་ལྟར་ན་དེ་ཆོས་ཅན། མཆོན་ཉིད་དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་འབྲེན་བྱེད་
ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་
ཐལ། དེ་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། གསར་རྟོགས་ཀྱི་
རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཁས། འདིར་མ་བྱུང་ཟེར་ན། རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་
པ་དང་། གསར་རྟོགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཁས་སྦངས་པས། དེ་ལྟར་ན། ཤེས་
ཟིན་ཤེས་པ་དང་། གསར་དུ་ཤེས་པ་མི་འགལ་བ་དང་། བསྐྱབས་ཟིན་སྒྲོབ་པ་
དང་། གསར་དུ་སྒྲོབ་པ་མི་འགལ་བར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་གངས་ཅན་
པས། ལྷ་གྲུ་ས་ལོན་གྱི་དུས་སུ་མངོན་པར་མི་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བས་
སྐྱེས་ཟིན་སྐྱེ་བ་དང་། རང་དུས་སུ་མངོན་པར་གསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྐྱེ་བས་
གསར་སྐྱེས་དང་སྐྱེས་ཟིན་སྐྱེ་བ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ནི་ཞེས་སྒྲུབ་བ་བཞེད་ཀྱི་མེད་པ་
མི་འགྱུར་རུ་སྟེ།

དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བར་པ་ལ་བྱུང་མེད་ཀྱི་ལན་འདེབས་ན་ལེགས་སམ་

སྙམ་ཏྲེ། དེ་འདྲའི་རྣམ་མཁུན་དེ་རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་ཟེན་
རྟོགས་པ་ཡིན་ཡང་། སྦྱར་རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྔ་འཛིན་
མངོན་སུམ་དེས་རང་གི་བདག་སྟེན་དུ་སྦྱར་བའི་ཡིད་དབང་ལ་ཤར་ཟེན་བའི་
སྔོན་པོ་དེའི་རྣམ་པ་འཆར་ཡང་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཤར་ཟེན་འཆར་བ་མ་ཡིན་པ་
དང་། ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དེ་རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྔ་
མ་རྗེས་དབག་དེས་རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པ་ཡིན་ཡང་། རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པ་མ་
ཡིན་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཞིབ་ཆ་བྱས་ན་ལེགས་ཏེ། སྔོན་གྱི་སྒྲོ་རིགས་ཀྱི་གཞུང་
པལ་ཆེར་ལས། རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པའི་རིག་པ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་
གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

ཡང་རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྡུ་མས་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་ཚད་
མིན་གྱི་རིག་པ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་ལ། འདི་ལྟར་དོགས་
ཏེ། མཆོན་ཉིད་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྣམ་པ་ཤར་
བ་ལ་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་ཤར་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཚད་མིན་གྱི་
རྣམ་པ་ཅན་དུ་ཤར་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བཅད་ཤེས་ཀྱང་དགག་པ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དེ་དགག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སློ་
རིགས་བདུན་ཀ་དགག་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ།
རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་འཛོག་གམ། རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྡུ་
མས་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་ཚད་མིན་གྱི་རིག་པ་འཛོག་རིགས་པའི་འགྲོས་གང་
བཅན་བྱུངོ། །

རྟོགས་ཐེན་རྟོགས་པའི་དོན་ལ། ཁ་ཅིག་རང་འདོན་བྱེད་གྱི་ཆད་མ་སྲ་
མས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡང་བསྐྱར་རྟོགས་པ་དེའི་དོན་ཡིན་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ།

ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དེས་སྤར་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱིས་རྟོགས་
 ཟེན་པའི་བདག་མེད་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་ཡིན་ཀྱང་རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། དེས་བདག་མེད་གསར་དུ་རྟོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་མེད་ལ་
 གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་མི་རྟག་པ་རྟོགས་
 རེས་བྱེད་པ་ཉམས་ནས། སྤར་ཡང་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྒྱ་མཚན་བྲན་ཏེ་རྟོགས་པ་
 ཡོད་པ་གང་ཞིག་རེས་སུ་དབག་པའི་ཆད་མ་ལས་འོས་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོ་
 སྟོན་ལ་ལེགས་པར་རྟོགས་སུ་ཟེན་ཀྱང་། བར་དུ་བརྟེན་ནས་ཆོ་སྟོན་ལ་འབད་
 སྒྲུབ་དགོས་པ་དུ་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

རང་ལུགས། རོན་དེ་རྟོགས་ཟེན་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་བར་ལ་བྲན་པའི་
 རྒྱགས་གྱིས་ཡང་རྟོགས་པ་འཕམ། ཆད་མ་སྤྲ་མའི་རྒྱགས་གྱིས་རྟོགས་པ་གང་
 རུང་ཞིག་རྟོགས་ཟེན་རྟོགས་པའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན། མི་རྟག་པ་ལ་ཆེས་རབ་
 ཏུ་གོམས་པ་དག་གིས་མི་རྟག་པའི་སྤྱོད་ཐོས་པ་ཅམ་གྱིས་འདི་མི་རྟག་པའོ་སྟུང་
 དུ་ངེས་པ་དེ་བྲན་པའི་རྒྱགས་གྱིས་རྟོགས་པ་དང་། སྤྱོད་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་
 འཇུག་ཐོག་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འདི་སྤྱོད་ཐོས་སྟུང་དུ་ངེས་པ་དེ། ཆད་མ་སྤྲ་མའི་རྒྱགས་
 གྱིས་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ཏུ་དབྱེད་ཤེས་སྟོས་པ་མ་
 དག་གམ་སྟུང་སྟེ། འདི་ནི་དབྱེད་པ་དབྱེད་ཟེན་གྱི་དོན་ཤེས་པ་ལ་གོ་དགོས་
 བས། དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་དང་། རང་རིག་ཏུ་གྱུར་པའི་བཅད་
 ཤེས་རྣམས་ལ་ཐ་སྟོན་འདི་འཇུག་དཀའ་བས། སྤྲ་མ་ཉིད་དག་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱོད་
 འདོགས་བཅད་ཟེན་གྱི་དོན་ལ་བསྟན་ནས་འཇུག་པའི་དོན་ཡིན་པས། བཅད་
 ཤེས་གྱི་གོ་བ་ལེགས་པར་ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་བཅད་ཤེས་ལ་དབྱེད། མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་

དང་། རྟོག་པར་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད། མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་
བཅད་ཤེས་ལའང་དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས། ཡིད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་
བཅད་ཤེས། རང་རིག་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས། རྣམ་འགྱུར་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་
པའི་བཅད་ཤེས་དང་བཞི་ཡོད་པར་གསུངས། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་ལའང་། མངོན་
སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་བཞི་པོ་རེ་རེས་བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་བཞི་
ཡོད། དཔེར་ན། གཞུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་རྗེས་སུ་འདི་གཞུགས་སོ་སྣམ་པའི་
བྲན་ཤེས་ལྟ་བུ། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱིས་བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་ཏེ་
གཞན་ལའང་སྤྱོད་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཕྱི་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྣུན་སེལ་དུ། བཅད་ཤེས་ལ་བྲན་ཤེས་གྱིས་བྲབ་
པ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཚད་མས་བྲབ་པར་
གསུངས་པར་དོགས་དཔྱད་འོག་དུ་འཆད། གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་
བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་ནི། རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་
རྟོགས་ཟིན་སྒྲོམ་པའི་ཞི་གནས་ལྟ་བུའོ། །ཡང་བཅད་ཤེས་ལ་བསམ་བླུང་ལ་
བརྟེན་པའི་བཅད་ཤེས། སྒྲོམ་བླུང་ལ་བརྟེན་པའི་བཅད་ཤེས། དེ་གཉིས་གང་རུང་
མ་ཡིན་པའི་བཅད་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད། དང་པོ་ནི། མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་རྟོགས་
ནས་ཞི་གནས་མ་ཐོབ་པར་དོན་དེ་ཉིད་ལ་ནན་ཏན་དུ་འབྲིས་པར་བྱེད་པའི་རེས་
ཤེས་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཞི་གནས་ཀྱི་ངང་ནས་དོན་དེ་ཉིད་ལ་གསལ་སྒྲུང་
ཐོན་ཆེད་སྒྲོམ་པའི་རེས་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། བུམ་པ་སྐར་ཡང་བྲན་
པའི་བྲན་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །

ཡིད་དཔྱད་བཤད་པ།

བཞི་པ་ཡིད་དཔྱད་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་བཤད་པ་
གཉིས་ལས། དང་པོ། ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་ཞེན་པའི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དོན་
མཐུན། ཡིད་དཔྱད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དོན་མཐུན།
དེའི་མཚན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཆོས་
ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ཡུང་དབྱེད་དོན་མ་ཐོབ་པའི་རིག་པ། དེའི་མཚན་ཉིད་
ཟེར། ཁ་ཅིག་སྤྱིར་བ་དང་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་བར་རང་
གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མ་འཇུག་པའི་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་དབྱེད་དོན་མ་ཐོབ་པའི་
ཞེན་རིག་དེའི་མཚན་ཉིད་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག་སྤྱིར་སྟོབས་དང་རང་གི་གཏན་
ཆོག་གཉིས་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་སུ་སྟོ་འདོགས་གཅིད་པའི་ངེས་
པ་གཉིས་པོ་གང་རུང་དང་བྲལ་ཞིང་། རང་ཡུལ་བདེན་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསར་
དུ་ཞེན་པའི་སྟོ་ཡིན་པ་དེ། དེའི་མཚན་ཉིད་ཟེར།

མཚན་ཉིད་དང་པོ་གཉིས་མི་འཐད་པ་ནི། སྤྱི་རྟག་གམ་མི་རྟག་པས་
ཆེར་མི་རྟག་སྐྱམ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཆོས་ཅན། ཡིད་དཔྱད་ཡིན་པར་
ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་ཞེན་པའི་བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དོན་མཐུན་དང་། བསྐྱུ་བའི་ཞེན་
རིག་དོན་མཐུན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། བསྐྱུ་བའི་ཞེན་རིག་དང་རྟོག་པ་དོན་
མཐུན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་བྱིར་དོ། །འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པའི་བྱིར་
གཞན་ཡང་མི་བསྐྱུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་ཡིན་ན། བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཡིན་དགོས་
མིན་ཡང་དབྱེད་དགོས་སོ། །

མཚན་ཉིད་གསུམ་པ་ལ་འདི་འདྲི་བར་བྱ་སྟེ། ཟད་པར་ཆུའི་ཉིང་ངེ་

འཛིན་ཐོག་མར་སྒོམ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དང་། དེ་ལྟར་མི་སྤྱད་པ་སྒོམ་པའི་ཡིད་
དཔྱོད་རྣམས་ཆོས་ཅན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡོད་དམ་མེད། ཡོད་
ན་ས་གཞི་རྒྱས་གང་བ་དང་། གང་རུས་ཀྱིས་གང་བ་ཡོད་པར་ཐལ། རང་གི་
འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་དེ་གཉིས་ལས་ལོགས་སུ་བཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་
གྲུབ་སྟེ། དེ་གཉིས་ལ་རྒྱས་གང་བའི་སྤང་བ་དང་གང་རུས་ཀྱིས་གང་བའི་སྤང་
བ་དེ་དེའི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། འོན་ཏེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རང་
གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བར་ཐལ། དེ་ལྟར་སྤང་བའི་སྤང་བ་ལ་འཁྲུལ་བ་གང་
ཞིག་སྤང་བ་དེ་གཉིས་རང་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྷན་
པ་ཁས། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་ལོག་ཤེས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་སྤྲུལ་སྟེ། ཞིབ་པ་
ལོག་ཏུ་འཆད་དོ། །དེ་བ་གཉིས་པར་དེ་དག་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་མེད་ན་ནི།
རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཆོས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པ་མིན་
པས་ཡིད་དཔྱོད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ངོ། །དེ་འདྲ་བའི་ཡིད་དཔྱོད་མེད་ན་ནི། དེ་
འདྲ་བ་ཐོག་མར་སྒོམ་པའི་སྒོ་དེ། སྒྲ་སྒྲི་ཙམ་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་སྒོམ་པའི་
རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ངོ། །

མཆན་ཉིད་བཞི་པའང་འཐད་དཀའ་སྟེ། སྤྱི་གྲུ་འཛིན་པའི་དབང་
མཛོན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱེས་པའི་སྤྱི་གྲུ་རྒྱ་ཆུ་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཟློང་བ་
ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཟློང་བ་ལ་
བརྟེན་ནས་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་པར་ཐལ།
མཆན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཟློང་བ་དང་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་གང་ལ་ཡང་
མ་བརྟེན་པར་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་གང་ཞིག་མཐའ་གཅིག་འཛིན་
གྱི་ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཟུར་དང་པོ་དེར་ཐལ། ཟློང་བ་ལ་བརྟེན་

ནས་འཁྲུལ་བ་གོང་དུ་བསྐྱབས་ཟིན། དཔྱད་དོན་མ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། འོག་ཤེས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་མཚན་ཉིད་དེའི་ཆོག་མི་ལེགས་པའི་སྒྲིན་ཡང་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

མཚན་ཉིད་ལྟ་བུ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་
གསུམ་ངེས་བཞེན་པའི་རང་ནས། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡིད་དཔྱད་ཡོད་
པ་གང་ཞིག་དེ་མཚན་ཉིད་དེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་འབྲས་བའི་ངེས་ཤེས་གཉིས་
པོ་གང་རུང་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་གི་རྟེན་གཏན་ཆོགས་ལ་བརྟེན་
པའི་ངེས་ཤེས་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་སོ་སྒྲིའི་རྒྱུད་ཀྱི་སེམས་
ཅན་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་དངོས་སུ་ཟིན་པའི་ཡིད་འགྱུར་གྱི་
སྒྲིབ་རྩེ་དེ་ཡིད་དཔྱད་གང་ཞིག་མཚན་ཉིད་དེའི་བྱར་དང་པོ་དེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
དེ་འབྲས་བའི་ངེས་ཤེས་གཉིས་པོ་གང་རུང་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་
གཉིས་གང་རུང་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་གང་རུང་གིས་
དངོས་སུ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་འབྲས་བའི་ངེས་ཤེས་དེ་རང་རྒྱ་རྟགས་ཅན་རྩེས་
དཔག་གིས་བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ངེས་ཤེས་དེས་སྒྲོ་འདོགས་
དངོས་སུ་གཙོད་པ་ཡང་ཡིན་ཏེ། རང་ཡུལ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་སྔོང་བ་དང་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་གང་ལ་ཡང་མ་བརྟེན་པར་
རང་ཡུལ་བདེན་པ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསར་དུ་ངེས་པའི་ཞེན་རིག་ཡིད་དཔྱད་ཀྱི་
མཚན་ཉིད་འཐད་པར་སེམས་སོ། །འདི་ལ་ཁ་ཅིག་སྔོང་བའི་འབྲས་བུར་གྱུར་
པའི་ཡིད་དཔྱད་ཆོས་ཅན། སྔོང་བ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་ཡུལ་བདེན་པ་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་གསར་དུ་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔོང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་
ན། མ་ཁྲབ། འོ་ན་ཁོ་རང་ལ། སྒྲིན་པ་ལྷན་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་

བྱ་མཐའ་དག་མཁྱེན་པ་དང་རིགས་ཅན་གསུམ་གྱི་དོན་མཐའ་དག་སྐྱབ་པ་དེ་
ཡུམ་སྐྱ་མ་ལྟ་མཛེས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེའི་འབྲས་བྱ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འོ་ན་རྒྱལ་བྱ་ང་ལས་རྒྱ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་
མཁྱེན་པ་དང་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་ཐོབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེའི་འབྲས་བྱ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་ཡིད་དཔྱད་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། གསར་དུ་ངེས་
པའི་ཞེན་རིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཡིད་དཔྱད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། འདོད་པ་ཡིན་
ཏེ། ཚད་མ་སྤྱི་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་ངེས་པ་ཐུན་རེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

མཚན་ཉིད་དེའི་ཆོག་ཟུར་གྱི་སྤྱོད་བ་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་
དང་ཡིད་དཔྱད་གྱི་གཞི་མཐུན་གཅོད། རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་
པས་རྗེས་དཔག་དང་ཡིད་དཔྱད་གྱི་གཞི་མཐུན་གཅོད། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་
པས་ཐེ་ཆོམ་དང་གཞི་མཐུན་གཅོད། གསར་དུ་ཞེས་པས་བཅད་ཤེས་དང་གཞི་
མཐུན་གཅོད། ངེས་པ་ཞེས་པས་སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་དང་གཞི་མཐུན་གཅོད།
རང་ཡུལ་བདེན་པ་ཞེས་པས་ལོག་ཤེས་དང་གཞི་མཐུན་གཅོད་དོ། །

ལ་ལས་སྤྱོད་བ་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་དང་གཞི་མཐུན་
གཅོད་ཅེས་སྐྱ་བ་ནི་མི་ལེགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ཡིད་དཔྱད་ཡིན་ན་སྤྱོད་བ་ལ་མ་
བརྟེན་དགོས་པ་དང་། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་སྤྱོད་བ་ལ་བརྟེན་པས་བྱུང་པར་
འདོད་དགོས་ལ། དེས་ན་ཡིད་དཔྱད་ཆོས་ཅན། སྤྱོད་བ་ལ་བརྟེན་པར་ཐལ། རང་
སྤྱོད་རང་རིག་མངོན་སུམ་ལ་བརྟེན་པ་གང་ཞིག་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་བ་དང་
རང་རིག་གི་སྤྱོད་བ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་བྱངས་
པའི་བྱམ་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ཆོས་ཅན། སྤྱོད་བ་ལ་བརྟེན་པར་ཐལ།
སྤྱོད་བ་ལ་མངོན་སུམ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་ཡིན་ཡང་སྤྱོད་བ་ལ་བརྟེན་

བས་མ་བྲབ་སྟེ། མྱོང་བའི་རྒྱར་གྱུར་བའི་མངོན་སུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་མྱོང་བ་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་བས་མངོན་སུམ་དང་གཞི་མཐུན་གཙང་ཅེས་བ་དེ་ཙམ་མ་ཡིན་གྱི་ཆེག་གྲུང་བསྐྱེགས་ནས་བཞད་དགོས་ཏེ། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་དགོས། ཡིད་དཔྱད་རང་ཡུལ་ལ་འཇུག་བ་དེ་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་བ་མ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། ཉགས་ཡང་དག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་འཇུག་བ་མ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་ཡིད་འགྱུར་གྱི་མྱོང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་བ་ཡོད་ཀྱང་འགལ་བ་མེད་དོ། །

སྒྱིར་མྱོང་བ་ལ། མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བ། རང་རིག་གི་མྱོང་བ། ཡིད་འགྱུར་གྱི་མྱོང་བ། རྩིས་མེད་ཀྱི་མྱོང་བ། སྒོམ་བྱུང་གི་མྱོང་བ། ཆོར་བའི་མྱོང་བ་སོགས་ཡོད་ལ། གཟུང་དོན་དེའི་རྣམ་པར་བསྐྱེད་པའམ་རང་ཡུལ་རྗེན་པར་འཆར་ཏེ་བསྐྱེད་མེད་པར་གསལ་བར་སྒྲུང་བ་དེ། མངོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བའི་དོན་དང་། རང་གི་གཟུང་ཡུལ་དེ་དང་ཐ་མི་དད་པའི་ཚུལ་གྱིས་གསལ་སྒྲུང་བསྐྱེད་བ་དེ། རང་རིག་གི་མྱོང་བའི་དོན་ནོ། །རང་གི་དབྱུང་དོན་ལ་གོ་བ་ལྷག་པོར་རྟོག་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིད་འགྱུར་བར་བསྐྱེད་རུས་བ་དེ། ཡིད་འགྱུར་གྱི་མྱོང་བའི་དོན་དང་། འདི་དང་ཐོས་བྱུང་གི་མྱོང་བ་གནད་གཅིག་རང་གི་དབྱུང་བའི་དོན་ལ་ཡིད་ལོབས་པའམ་ལེགས་པར་སྒྲུངས་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲིམ་པའི་རྩིས་བ་མེད་པར་འཇུག་རུས་བ་དེ། རྩིས་མེད་ཀྱི་མྱོང་བའི་དོན་ཡིན། འདི་དང་བསམ་བྱུང་གི་མྱོང་བ་དོན་གཅིག་མྱོང་བ་སྒྲ་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱིང་ཆོད་ཀྱི་སྒྱུན་དང་བལ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་ནས་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་འཇུག་བ་དེ། སྒོམ་བྱུང་གི་མྱོང་བའི་དོན་དང་། དེ་འབྲེལ་བའི་རུས་བ་ནམ་རྟེན་བ་ན་སྒོམ་བྱུང་གི་མྱོང་བ་ཐོན་པའི་ཆད་ཡིན་ནོ། །རང་ངོར་ཡིད་དུ་འཐད་མི་འཐད་བར་མ་གསུམ་

པོ་ཅི་རིགས་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་སྟོབས་གིས་བདེ་སྤྱག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་པོ་
ཅི་རིགས་གི་རོ་བོར་སྦྱེས་པ་དེ། ཆོར་བའི་ཁྱོད་བ་དང་། དེ་འབྲའི་སྤྱན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་དེ་ཆོར་བའི་དོན་ནོ། །

འོན་ཀྱང་ཁྱོད་བ་དུག་པོ་གང་རུང་ཡིན་ན་ཁྱོད་བ་ཡིན་པས་བྲལ་བ་
ནི་འདོད་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་མཁུན་གིས་ངན་སོང་གི་སྤྱག་བསྐལ་མངོན་སུམ་
གིས་ཁྱོད་ཡང་། སྤྱག་བསྐལ་ཁྱོད་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། ཆོར་བ་བདེ་བ་ཉམས་སུ་
ཁྱོད་བའི་རང་རིག་གིས་བདེ་བ་ཁྱོད་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། ཡིད་དཔྱོད་དུ་གྱུར་པའི་
ཆོར་བ་དེ་ཡིད་དཔྱོད་གི་མཚན་ཉིད་གི་ཟུར་གི་ཁྱོད་བ་དེ་མ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱོད་
བ་གསལ་རིག་ཅམ་དུ་ཞེས་པའི་ཁྱོད་བ་ནི། རང་རིག་གི་ཁྱོད་བ་ལ་བྱས་ནས་
དེའི་རོར་གསལ་རིག་གི་རྣམ་པར་སྦྱེད་བྱེད་དེ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དུ་འཛོག་
དགོས་པས་ཆོས་ཅན་གི་བྱེད་པར་ལ་བརྟག་སྟེ་ཁྱོད་བར་འགྱུར་ལུགས་འབྱེད་
ཤེས་པ་གལ་ཆེནོ། །

གཉིས་པ་ཡིད་དཔྱོད་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱ་
མཚན་མ་དེས་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱ་མཚན་ལྟར་སྣང་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་
དང་གསུམ་ཡོད། གསུམ་པ་ལའང་ལྟར་སྣང་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་བརྟེན་པའི་
ཡིད་དཔྱོད་གསུམ་ཡོད་དེ། རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པར་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཐོས་པ་
ཅམ་གིས་འདི་མི་རྟག་པའོ་སྟམ་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྒྲིར་རྟགས་
ཡང་དག་ཡིན་ཡང་རང་ལ་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་མ་བྱལ་པའི་རང་ནས་བསྐྱབ་
བྱ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། དོན་ལ་ལྟར་སྣང་གསུམ་པོ་
གང་རུང་ཡིན་ཡང་། དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པ་དེས་བསྐྱབ་བྱ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཡིད་དཔྱོད་
ལྟ་བུ་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །

སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་བཤད་པ།

ལྷ་བ་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ལ་མཆོན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ།
ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་རང་མཆོན་གསལ་བར་སྒྲུང་བ་ཡང་ཡིན། རང་
ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་རང་མཆོན་ལ་ངེས་བཤད་མི་རྒྱས་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་
མཐུན་པ། རང་ཉིད་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་མ་
ངེས་པའི་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གྱི་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། དེའི་མཆོན་ཉིད་ཟེར། ཡང་
ཁ་ཅིག་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་མཆོན་གསལ་བར་སྒྲུང་བའང་ཡིན། རང་ཡུལ་
མ་ངེས་བཤད་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་བར་གྱུར་བའི་རིག་པ་དེའི་མཆོན་ཉིད་ཟེར།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྒྲུང་བའི་མིག་ཤེས་ཆོས་
ཅན། མཆོན་བྱ་དེར་ཐལ། མཆོན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་གི་སྒྲུང་ཡུལ་
དུ་གྱུར་བའི་རང་མཆོན་གསལ་བར་སྒྲུང་བ་ཡང་ཡིན། དེ་ལ་ངེས་བཤད་མི་
རྒྱས་བ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཉམས་ཁས། ཅ་བར་འདོད་མི་རྒྱས་ཏེ། ཉོག་མེད་
ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མཆོན་ཉིད་གཉིས་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་ཆོས་ཅན། སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་བར་ཐལ། མཆོན་
ཉིད་དེའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་ཡུལ་མ་ངེས་བཤད་ཞིག་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གྱི་
མ་འཁྲུལ་བའི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་སྤྱོད། དང་པོ་དེར་ཐལ། རང་ཡུལ་མ་ངེས་
བར་ཐལ། མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱམ་སྟེ། ཆད་མ་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས།
མངོན་སུམ་ནི་གང་གིས་ཀྱང་ངེས་བཤད་བ་མིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དེར་སྒྲུང་
བས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། བཤེད་ཅིན་པོ་ཆེའི་མངོན་སུམ་ལུ་

ལས། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི། ཞེན་ཡུལ་མ་བཟང་དེས་ཡུལ་ཡང་ཁས་མི་
ལྷང་ངོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

མཚན་ཉིད་གསུམ་པ་མི་འབྲད་དེ། ཡིད་སྤྲ་སྟོན་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་
དུས་ཀྱི་སྤྲེས་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཚོས་ཅན། རང་གི་འཇུག་
ཡུལ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྤང་བར་ཐལ། སྤང་ལ་མ་དེས་ཀྱི་སྒྲོ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཚོས་ཅན། འབྲུལ་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་
རང་མཚན་མ་ཡིན་པ་ལ་རང་མཚན་སྤང་བའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། སྤང་
ལ་མ་དེས་ཡིན་ན་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རང་ལུགས་ནི། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་གསལ་
བར་སྤང་བ་ཡང་ཡིན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་དེས་པ་འབྲེན་མི་རུས་པ་ཡང་ཡིན་
པའི་གཞི་མཐུན་པར་གྱུར་པའི་རིག་པ། རང་ཉིད་སྤང་ལ་མ་དེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

གཉིས་པ་སྤང་ལ་མ་དེས་ལ་དབྱེ་ན། རང་ཡིན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་
མངོན། རང་ཡིན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་མངོན། རང་ཡིན་དུ་གྱུར་པའི་རང་རིག་མངོན་
སུམ་དང་གསུམ་ཡོད། རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་སྤང་ལ་མ་དེས་མེད་
པ་གོང་དུ་བཤད་ཟིན། ཡིད་གཟུགས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་དུས་ཀྱི་སྤྲེས་བྱའི་
རྒྱུད་ཀྱི་སྤྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་
འཛིན་ཡིད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྤང་ལ་མ་དེས་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། དེ་ཉམས་སུ་
སྤྱང་བའི་རང་རིག་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ། །

ཐེ་ཚོམ་བཤད་པ།

དུག་པ་ཐེ་ཚོམ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། ཁ་

ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་དོགས་པ། ཐེ་ཆོམ་གྱི་མཆན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་
ཅེ་གཉིས་པའི་སྒོ། དེའི་མཆན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་ཅེ་གཉིས་པའི་
སེམས་བྱུང་། དེའི་མཆན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐའ་གཉིས་སུ་
དོགས་པའི་རིག་པ། དེའི་མཆན་ཉིད་ཟེར། ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་
ཀྱིས་སྒོ་ཅེ་གཉིས་པར་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ཅ་ཉོན། དེའི་མཆན་ཉིད་ཟེར།
ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་དོགས་པའི་རིག་པ། ཐེ་ཆོམ་གྱི་མཆན་ཉིད་ཟེར།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། ཐེ་ཆོམ་མངོན་གྱུར་བ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ཆོས་
ཅན། ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་དོགས་པའི་བྱིར་ཏེ། རང་ཡུལ་ལ་ཐེ་
ཆོམ་ཟ་བཞིན་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་དོ། །གཞན་ཡང་རི་བོང་རྒྱ་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་
ལ་དོགས་པ་ཡོད་པར་ཐལ། ཐེ་ཆོམ་ཡོད་པའི་བྱིར།

མཆན་ཉིད་གཉིས་པ་ལ། ཐར་པའི་ལམ་དང་ལམ་མིན་ལ་རྣམ་པར་
དཔྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ཆོས་ཅན། ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པར་ཐལ། མཆན་ཉིད་དེའི་བྱིར།
དར་ཐལ། ལམ་དང་ལམ་མིན་གཉིས་ཀ་སྒོ་ཅེས་བཟུང་སྟེ་དཔྱེད་པའི་སྒོ་ཡིན་པའི་
བྱིར་ཞེས་འཕེན་ན་ལན་ཅི་ཡོད་སོམས་ཤིག་གཞན་ཡང་སོམ་ཉི་ཞེས་པ་དང་སྒོ་
ཅེ་གཉིས་པ་ཞེས་པ་རྣམས་ཐེ་ཆོམ་གྱི་མིང་ཡིན་ཡང་། དེ་ཡིན་ན་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་མི་
དགོས་ཏེ། མཆོ་སྤྱེས་ཞེས་པ་བསྐྱེད་མིང་ཡིན་ཡང་མཆོ་སྤྱེས་ཡིན་ན་བསྐྱེད་
པས་མ་བྱུང་བ་བཞིན་ནོ། །

མཆན་ཉིད་གསུམ་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན་སེམས་བྱུང་
ཡིན་པས་མ་བྱུང་པའི་བྱིར། ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན་སེམས་བྱུང་ཡིན་དགོས་པའི་ལུང་
རིགས་ཆད་ལྡན་མི་རྟེན་པའི་བྱིར་དང་། ལྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སུན་སེལ་ལས་
ཀྱང་། རང་གི་འཛིན་སྟངས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྒོ། ཐེ་

ཆོམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ཀྱི། སེམས་བྱུང་ཡིན་དགོས་པ་ཟུར་ཅམ་ཡང་
མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཁ་ཅིག་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན་སེམས་བྱུང་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཅ་ཉོན་དུག་
གི་ནང་ཚན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན་སེམས་བྱུང་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འོ་ན།
རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་ན་སེམས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། སེམས་སམ་རྣམ་
ཤེས་དུག་གི་ནང་ཚན་གྱི་སེམས་ཡིན་ན་སེམས་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། འཁྲུ་
བ་ཁས། གཞན་ཡང་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ཅ་ཉོན་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན། འཛིག་རྟེན་པའི་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་
ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་དགོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་
ན་ཉོན་མོངས་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཅ་ཉོན་ནང་གི་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་
ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཤིང་ཤ་པ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཐེ་ཆོམ་ལྟ་བུ་
ཉོན་མོངས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་མ་བསྐྱེབས་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཞན་ཡང་། སྤྱིན་པས་ལོངས་སྟོན་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་
དེ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསྟུ་བར་རྟོགས་ཁ་མའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་
དེ། ཅ་ཉོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དགོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་། གཏན་
ཆོགས་ཐེ་ཆོམ་ལ་བརྟུན་ཕྱིར། །ཞེས་པའི་ཐེ་ཆོམ་དེ་ཡིན་ན་ཉོན་མོངས་ཡིན་
དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཉིད་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་སྤྱིད་
པའི་ཐབས་སུ་རྗེ་ལྟར་འཐད་དོ། །ཡང་བཞི་བརྒྱ་བ་ལས། བསོད་ནམས་དམན་
པས་ཆོས་འདི་ལ། །ཐེ་ཆོམ་ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཐེ་ཆོམ་ཅམ་ཞིག་
གིས། །སྤྱིད་པ་རྩལ་པོར་བྱེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་ཐེ་ཆོམ་དེ་ཡང་ཅ་ཉོན་
དུ་འགྱུར་པས། ཅ་ཉོན་གྱིས་སྤྱིད་པ་རྩལ་པོར་བྱེད་པའི་ཁུངས་སུ་སྟེགས་པའི་

གཞུང་དུ་འཆོལ་བར་གྱིས་ཤིག་དེར་མ་ཟད་རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པ་ལས། དེ་ཆེ་
རང་གཞན་སྡེ་བ་ཡི། །གཞུང་མང་དག་ལ་སྦྱངས་པ་ན། །ཕྱི་ཕྱིར་ཐེ་ཆོམ་བྲ་བ་
ཡིས། །བདག་གི་ཡིད་ནི་ཀུན་ཏུ་གདུངས། །ཞེས་སྟོན་པས་ཉོན་མོངས་རགས་
རིམ་ནས་འདུལ་བའི་ཆེད་དུ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་སོགས་གསུངས་པ་ཡིན་ཡང་། དེ་
དག་ལ་བདེན་གཉིས་དང་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡང་དག་མ་གསུངས་པས་
ངེ་མ་མེད་པའི་རིག་པའི་རྩལ་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་འགལ་འདུ་དུ་མ་
མཐོང་བས་ཐེ་ཆོམ་འབྲེན་པ་མཁས་པའི་རྟགས་ཡིན་མོད། དེ་དག་ལས་རྩ་བའི་
ཉོན་མོངས་པ་འབྲེན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྤྲོ་ཤོད་དམ་ཁྲིད་ཀྱིས་ལེགས་པར་སོམས་
ཤིག་གཞན་ཡང་སྤྱིར་ཐེ་ཆོམ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་
བཟུང་ནས་དག་བཅོམ་པ་ལ་ཐེ་ཆོམ་མེད་པར་བཤད་པ་མང་དུ་བྱེད་པ་དེ་
དག་ཀྱང་ཐུན་ཁུང་དབྱུག་བསྐྱུན་ཏེ། དག་བཅོམ་པ་ལ་དུས་བསྐྱལ་བ་དང་ལུལ་
བསྐྱལ་བ་སོགས་ལ་ཐེ་ཆོམ་སྤྱི་བ་སྤིང་བའི་ཕྱིར།

ཡང་ཁ་ཅིག་ཐེ་ཆོམ་ལ་ཉོན་མོངས་ཡིན་མི་དགོས་ཀྱང་སེམས་བྱུང་
ཡིན་དགོས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། སེམས་སེམས་བྱུང་གི་བྱེ་བྲག་མ་
བྱེ་བར་སྤྱིར་བཏང་གི་དབྱེ་བ་འཆད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་སེམས་བྱུང་ལ་
དམིགས་ཀྱིས་བཀར་ནས་འཆད་པ་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་
ལྟར་བགྱང་ན་འཆད་པ་ཤོ་མི་མཁས་པའི་སྟོན་ཡང་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། རྟ་བགྱང་བཞིན་པའི་རྩིས་སུ་ར་བགྱང་ན་དགོད་སྒྲིའི་རྩྭ་ཡིན་པ་བཞིན་
ནོ། །གལ་ཏེ་སེམས་བྱུང་ཡིན་ན་ཁྲིད་ལ་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྐྱུན་གསུམ་
གྱི་ཆ་ཡོད་པས། སེམས་བྱུང་གང་གི་སྡེ་ཆན་དུ་བགྱང་ངམ་ཁྲིད་ཀྱིས་ལེགས་
པར་ཆོལ་ཅིག །

མཚན་ཉིད་བཞི་པ་འདྲ་མི་འཐད་པར་ཐལ། བཤེས་གཉེན་དན་པ་དང་།
ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྒྲུང་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ལས་འབྲས་དང་སྐྱེ་བ་སྲ་བྱི་སོགས་
ལ་དམིགས་པའི་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་དང་། བཤེས་
གཉེན་ནས་དག་དང་། ཐལ་དག་ནས་དག ལུང་ནས་དག་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་
དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་པ་དུ་མ་ཡོད་པས་དེ་དག་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐའ་
གཉིས་སུ་དོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། རྒྱ་མཚན་གཞན་དང་འཁོར་གསུམ་
དངོས་འགལ་དུ་སོང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །མཚན་ཉིད་ལྔ་པ་དེ་
ཁུངས་མེད་ཀྱི་གཏམ་ཡིན་པས་གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁེགས་སོ། །དེས་
ན་མཚན་ཉིད་དུག་པ་དེ་རང་ལུགས་ལ་འཐད་པར་སེམས་སོ། །

གཉིས་པ་ཐེ་ཚོམ་ལ་དབྱེ་ན། དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ། ཆ་མཉམ་པའི་ཐེ་
ཚོམ། དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དང་གསུམ་ཡོད། སྐྱ་རྟག་གམ་མི་རྟག་པལ་ཆེར་
མི་རྟག་སྟམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྐྱ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྟམ་པའི་ཐེ་
ཚོམ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། སྐྱ་པལ་ཆེར་རྟག་སྟམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་
ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་དེ་རྟོག་པ་དོན་མཐུན་ཡིན་ཡང་བྱི་མ་
གཉིས་པོ་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་ཡིན་ནོ། །

ལོག་ཤེས་བཤད་པ།

བདུན་པ་ལོག་ཤེས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
ནི། ཁ་ཅིག་རང་གི་ཞེན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ། དེའི་
མཚན་ཉིད་ཟེར།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། གངས་རི་ཕྱོན་པོར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་དེ། རང་གི་ཞེན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་ཞེན་ཡུལ་བཞག་ཏུ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེན་ཡུལ་ཞེས་པ་སྤྱོད་ན་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པའི་ཡུལ་ལ་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒོ་སྒྲུལ་ལས། ཞེན་ཡུལ་རྟོག་པའི་སྒྲིམ་ཆོས་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་ལ། བྱམ་འདྲིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། རང་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱམ་སྟེ། སྤང་ཡུལ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་ན། རང་ཡུལ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པས་བྱམ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ན། རང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བས་བྱམ་པ་གང་ཞིག་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཅ་བར་འདྲོད་མི་ལུས་ཏེ། དེ་ལོག་ཤེས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་རྟོག་པ་དོན་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་མི་སྤྱུག་པ་སྒྲིམ་པའི་ཉིང་རེ་འདྲིན་ཆོས་ཅན། ལོག་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕེན་ན་རིགས་པའི་འགྲོས་དང་མི་འགལ་བའི་ལན་རྒྱུ་འདེབས་སོམས་ཤིག །

རང་ལུགས་ལ། རང་གི་འདུག་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ། ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་ལོག་ཤེས་ལ་དབྱེ་ན། རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་དང་རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་དོན་གཅིག་གཉིས་པ་དང་མེད་པ་གསལ་སྤང་ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་དོན་གཅིག་གོ །

གློ་རིག་པ་བདུན་དུ་བཅི་ཚུ་ལ།

འོ་ན་གློ་རིག་པ་བདུན་པོ་ནང་གསེས་བཅི་ཚུ་ལ་ཡོད་དེ། གཟུགས་ཀྱི་
འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་གློ་དེར་རང་ཡིན་དུ་གྱུར་པའི་གློ་རིག་པ་བདུན་ཀ་བཅི་
རུང་། གཟུགས་འཛིན་པའི་གློ་ལྟ་བུར་རང་ཡིན་དུ་གྱུར་པའི་ལོག་ཤེས་མ་
གཏོགས་གཞན་དུག་བཅི་རུང་། གཟུགས་ཀྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་རྟོག་པ་
དེར་མངོན་སུམ་དང་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་གཉིས་མ་གཏོགས་གཞན་ལྟ་བུ་བཅི་རུང་།
རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་སྒྲུང་བའི་མིག་ཤེས་དེར། མངོན་སུམ། བཅད་
ཤེས། སྒྲུང་ལ་མ་ངེས། ལོག་ཤེས་དང་བཞི་བཅི་རུང་། གཟུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་དེར། མངོན་སུམ། བཅད་ཤེས། སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་དང་གསུམ་བཅི་རུང་།
གཟུགས་རྟོགས་པའི་རྟོག་པ་དེར། རྗེས་དཔག་དང་། བཅད་ཤེས་གཉིས་བཅི་
རུང་། གཟུགས་འཛིན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དེར། ཡིད་དཔྱོད་གཅིག་བུར་བཅི་རུང་
བ་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་ཡིད་གློ་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་གློ་རིག་པ་བདུན་ཀ་
ཡོད་པའི་ལུ། མཐའ་གཅིག་འཛིན་ཀྱི་ཡིད་གློ་དོན་མཐུན་དེ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་
པའི་གློ་རིག་པ་དུག་ཅམ་ཡོད་པའི་ལུ། ཡིད་གློ་རྟོག་པ་དེ། གློ་རིག་པ་བདུན་ཀྱི་
ནང་ནས་ལྟ་ཅམ་བཅི་རུང་པའི་ལུ། མཐའ་གཅིག་འཛིན་ཀྱི་ཡིད་གློ་རྟོག་པ་དེ།
བཞི་ཅམ་བཅི་རུང་པའི་ལུ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དེ། གསུམ་ཅམ་བཅི་རུང་
པའི་ལུ། ཡིད་གློ་ཆད་མ་དེ་གཉིས་ཅམ་བཅི་རུང་པའི་ལུ་དང་། ཡིད་ཀྱི་མངོན་
སུམ་ཆད་མ་དེ་གཅིག་ལས་བཅི་མི་རུང་པའི་ལུ་ཡིན།

ཡང་གློ་རིག་པ་བདུན་ལས་སྔ་མ་གསུམ་པོ་དེ་དང་སྔ་བཞི་ཡོད་

བའི་ཡོད་པ་དང་། གྱི་མ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི་ཡོད་པ་ལ་སྤྱ་བཞི་
ཡོད་དེ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ལྟ་བུ་སྤྱ་མ་གསུམ་པོ་
རེ་ལ་སྤྱ་བཞི་རེ་ཡོད་ཀྱང་གྱི་མ་བཞི་པོ་ལ་མེད་པའི་སྤྱ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་
ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ལྟ་བུ་གྱི་མ་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི་རེ་དང་སྤྱ་མ་གསུམ་
པོ་རེ་ལ་དེ་ལྟར་མེད་པའི་སྤྱ། གཟུགས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྒོ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་
ཡིན་པའི་སྤྱ་ཡིན་ནོ། །

ཡང་སྤྱ་མ་གསུམ་པོ་རེ་ལ་སྤྱ་གསུམ་རེ་ཡོད་པ་དང་གྱི་མ་བཞི་པོ་
རེ་ལ་སྤྱ་གསུམ་ཡོད་པ་ལའང་སྤྱ་བཞི་སྟེ། ཤེས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་
སྤྱ། ཆོ་དོན་མཐུན་དེ་སྤྱ་མ་གསུམ་པོ་རེ་ལ་སྤྱ་གསུམ་ཡོད་པའི་སྤྱ་དང་།
ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ལྟ་བུ་གྱི་མ་བཞི་པོ་རེ་དང་སྤྱ་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱ་མ་
གསུམ་པོར་དེ་ལྟར་མེད་པའི་སྤྱ་ཡིན་པ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་སྤྱར་ཚུལ་ཤེས་དགོས་
པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆོ་རིགས་བདུན་པོ་ནང་གསེས་ལ་དབག་སྟེ་སྤྱ་བཞི། སྤྱ་
གསུམ། འགལ་བ། དོན་གཅིག་གི་སྒོ་ནས་བྱུང་པར་རྒྱ་ཆེར་འབྱེད་ཐུབ་ན་
སྒོའི་བྱེ་བྲག་དང་འཛིན་སྟངས་སྤྱ་རགས་ལ་མི་སྒོངས་པའི་སྒོ་བྲོས་འཕེལ་ཆེ་
བའི་གནད་ཡོད་དོ། །

ཆོ་རིགས་བདུན་བསྟུ་ཚུལ།

དེ་དག་བསྟུ་ཚུལ་ནི། ཆོ་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་འདི། འོག་རྟོག་སེལ་བའི་
དབྱེ་བའང་། སྤང་གསུམ་སེལ་བའི་དབྱེ་བ་གང་རུང་གང་ཡིན་ཟེར་ན། དང་པོ་
ལྟར་ཡིན་ན། འོག་རྟོག་གི་བྱུང་པར་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་སེལ་བའི་བྱིར་ཡིན་ནོ་ཞེས་
སྟོན་དགོས་པ་ལས་གཞུང་ཆོད་ལྟར་རྣམས་ལས་དེ་ལྟར་བསྟན་པ་མ་མཐོང་

ཞིང་རིགས་པས་ཀྱང་མ་རྟེན་ལ། བསལ་བྱའི་ལོག་རྟོག་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིན་
ན། གློ་རིག་སལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་ཡས་པ་ལ་ལོག་རྟོག་སལ་དགོས་ན། གློ་
རིགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནམས་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་མགྱོན་གཅིག་དུ་མཛད་པ་ཡང་
མི་འགྲིག་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་མཛད་པ་ལ་དགོས་པ་ལྷག་པོ་མ་མཐོང་བའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གློ་རིག་དབྱེ་བ་ཕྱི་མ་ཐམས་ཅད་ཕྱང་གསུམ་སལ་བའི་དབྱེ་བ་
ཡིན་པ་བཞིན་དུ་འདིའང་ཕྱང་གསུམ་སལ་བའི་དབྱེ་བ་ཉིད་ལེགས་སོ་སྟུང་ན།
དེ་ལྟར་ན་ཐམས་ཅད་དེར་འདུ་དགོས་པས་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་དང་། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་སོགས་ནི་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་
ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་དཔྱོད་ལས་འོས་མེད་ནའང་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་
དཔྱོད་ནི་སྒྲིའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་འོལ་སྤྱི་ཙམ་གྱིས་དོན་འཛིན་པ་ཡིན་པས་ཐེ་
ཆོམ་གྱི་མཐའ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་གཉེར་ལས། ཡིད་དཔྱོད་རྟགས་
ལ་གཏན་མི་སྟོས། །དམ་བཅད་ཙམ་ཡིན་ཐེ་ཆོམ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་མཁས་པ་པལ་ཆེར་བཞེད་པ་མཐུན་འདུག་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་
སེམས་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ནི་དབྱུང་འཛོག་དུ་མས་གོ་བ་ནལ་དུ་སོང་ཞིང་།
ཅུལ་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ཐོན་པའི་གློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་དེ་དག་ཡུལ་རྟོགས་
པའི་གློ་ཡིན་ན་ནི་བཅད་ཤེས་ལས་གཞན་དུ་མི་འཐད་པས། ཆད་མ་གང་གིས་
བྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་ཡིན་མིན་བརྟག་དགོས་སོ། །གཞན་ཡང་ཟད་པར་ཉིང་
ངེ་འཛིན་དང་། མི་སྤྱག་པ་སྒྲོམ་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་སོགས་ཀྱང་གློ་རིགས་བདུན་
པོ་གང་ཡིན་བརྟག་དགོས་པར་སྤང་ངོ། །

དེས་ན་གློ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་ནི། རིགས་བསྐྱུ་བའི་བྱངས་ངེས་ཙམ་ཡིན་
གྱི། ཕྱང་གསུམ་སལ་བའི་བྱངས་ངེས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྟུང་ན་ལེགས་པར་

སེམས་སོ། །དེ་ཡང་བསྐྱུས་ན། དང་པོ་གསུམ་རྟོགས་པའི་སྒོ་དང་། ཕྱི་མ་
བཞི་མ་རྟོགས་པའི་སྒོར་འདུས་ཏེ། སྒོ་སྒྲུལ་ལས། དང་པོ་གསུམ་ནི་རྟོགས་པའི་
སྒོ། །གཞན་བཞི་མ་རྟོགས་སྒོ་ཡིན་ལ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཁ་ཅིག་དེ་མི་འཐད་དེ། ཡིད་དཔྱོད་རྟོགས་པའི་སྒོ་ཡིན་ནི་ཞེ་ན། དེ་བས་
ཀྱང་མི་འཐད་དེ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱིས་རྟོག་པས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་འཆད་
པའི་སྐབས། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་ངོ་མོད་ཕྱིར། །འདི་ནི་སྒོ་འདོགས་དཔེན་པ་
ལ། །འཇུག་ཅེས་བྱ་བར་ཤེས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པས་ཡུལ་དེ་རྟོགས་པ་
ལ་ཡུལ་དེར་སྒོ་འདོགས་ཆོད་དགོས་པར་བསྟན་གྱི། དེ་ལས་ལོགས་སུ་ཡུལ་
རྟོགས་ཚུལ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྗེ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་ཆད་ལྡན་ལས་ཀྱང་།
དེ་རྟོགས་ན་དེ་ལ་སྒོ་འདོགས་ཆོད་དགོས་པ་སོར་བཞག་གིས་བཤད་པ་མཛད་
པ་ལས། ཡིད་དཔྱོད་ཀྱིས་རྟོགས་ཚུལ་བྱར་བ་ནི་ཅམ་ཡང་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

འོན་ཀྱང་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་
གསུངས་པ་ནི། སྒོན་གྱི་ཡིག་རྙིང་འགའ་ཞིག་གི་ཆོག་ལ་བརྟེན་པ་གསལ་
ལོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན། སྐྱ་མི་རྟག་པ་འདྲིན་པའི་ཐོས་བྱུང་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་
དཔྱོད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པར་ཐལ། དེ་ལ་ཡིད་དཔྱོད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་མི་བྱས་ཏེ། སྐྱ་མི་རྟག་པ་ཐོག་མར་རྟོགས་པ་ལ་
ངས་པར་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་དགོས་པ་ནི། ནང་པའི་བྱུབ་མཐའ་སྐྱ་བའི་
སྤྱི་སྐད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་པ་ལ་གོ་བ་
ལོགས་པར་ཆགས་པ་ལ་དེ་དག་རྟོགས་པ་སྒོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་ཐལ། དེའི་
སྒོན་དུ་གོ་བ་རགས་རིམ་ཅམ་ཆགས་པའི་ཡིད་དཔྱོད་སྒོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་
ཕྱིར། འདོད་མི་བྱས་ཏེ། དང་པོར་རྟོགས་ཏེ་གོ་བ་ཕྱིས་ཆགས་པ་དེ་ནི་སྒོན་

བྱུང་མ་སྤྱོད་བའི་གཏམ་མོ། །གཞན་ཡང་ལམ་ལ་སྒོ་སྤྱོད་བའི་རྟོགས་པ་འཕེལ་
རིམ་ལུགས་ལྟོག་ཏུ་སྒྲ་དགོས་པ་སོགས་སྒྲིན་མང་བས་རྣ་བར་མི་བཟོད་པའི་
ཆར་མ་སྤྲས་སུ་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ། །

འོན་ཡིད་དཔྱོད་དེས་རང་ཡུལ་མ་ངེས་པར་ཐལ། མ་རྟོགས་པའི་སྤྱིར་
ཟེར་ན། མ་བྱུང་སྟེ། སྤྱིར་ངེས་པ་ལ་རྟོགས་མི་དགོས་པ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། ཡིད་
དཔྱོད་ཀྱིས་ངེས་པ་འདི་ཡང་། རོན་དེ་མ་བཟོད་པར་སྒོ་ལ་ངེས་པར་བྱེད་པ་
ཅམ་ཡིན་གྱི་རྟོགས་ནས་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

རྟོགས་པའི་དོན་བཤད་པ།

འོན་རྟོགས་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དོན་དེ་ལ་སྒོ་
འདོགས་ཆོད་པ་དེ་དོན་དེ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྒོ་འདོགས་དེའི་
ཞེན་ཡུལ་སུན་བྱུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་གི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་བར་ལ་
ཀུན་བཏགས་ཀྱི་སྒོ་འདོགས་སྒྲེ་བའི་གོ་སྐབས་འཕྲོགས་པ་དེ་སྒོ་འདོགས་ཆོད་
པའི་ཆོད་ཡིན་ལ། དེ་ལ་འང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་
རྟོགས་པ་གཉིས་ཡོད། དོན་སྤྱི་དང་མ་འདྲེས་པར་གསལ་བར་སྤང་སྟབས་ཀྱིས་
རྟོགས་པ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་དོན་དང་། དོན་དང་དོན་སྤྱི་འདྲེས་པའི་
ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པ་དེ། དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ཞིང་། ཡང་ན།
དོན་སྤྱི་དོན་ལ་ཞུགས་པ་ལྟ་བུས་ཡུལ་ལ་འཁྲིལ་ནས་དོན་དེ་ལ་ངེས་པ་འཕྲོན་པ་
དེ་དེའི་དོན་དུ་རུང་ངོ་། །དེ་རེ་རེ་ལ་འང་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་དང་འུགས་ལ་རྟོགས་
པ་གཉིས་རེ་ཡོད། དོན་དེ་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པ་དེ་དོན་དེ་དངོས་
སུ་རྟོགས་པའི་དོན་དང་། དོན་དེ་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པ་དེ་དོན་དེ་

ཤུགས་ལ་རྟོགས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

དངོས་རྟོགས་ཤུགས་རྟོགས་ཅུང་ཟད་བཤད་པ།

འདི་གཉིས་གོ་བདེ་བར་བཤད་ན། མོ་ཁ་གང་ལ་སྟོགས་པ་དེའི་རང་
ནས་སྒྲུང་བ་མ་ཡལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྟོ་འདོགས་ཆོད་པ་དེ། དོན་དེ་དངོས་སུ་
རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཆོད་མ་གཞན་བརྒྱུད་མི་དགོས་པར་སྟོ་
འདོགས་རང་ཞིག་ཏུ་སོང་བ་ལས་ངེས་པ་བྲངས་པ་དེ། དོན་དེ་ཤུགས་ལ་རྟོགས་
པའི་ཆོད་ཡིན་པས། མོ་དེས་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་དང་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པ་གཉིས་
དུས་མཉམ་པ་ངེས་པར་དགོས་ཤིང་། མོ་དེ་ལ་དངོས་རྟོགས་མེད་ན་ཤུགས་
རྟོགས་ཀྱང་མི་འཐད་དོ། །འོན་ཀྱང་མོ་དེས་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པ་དང་། ཤུགས་
གྱིས་རྟོགས་པ་གཉིས་ནི་བྱུང་བར་ཆེ་སྟེ། སྤྱི་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱི་ཚོལ་
ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དེའི་ཚུལ་གསུམ་ངེས་པའི་མོ་དེས་ཆོད་མ་གཞན་བརྒྱུད་
མི་དགོས་པར་ཤུགས་གྱིས་ཏེ། རིམ་གྱིས་སྤྱི་མི་རྟག་པར་རྟོགས་ཀྱང་མོ་དེས་
ཤུགས་ལ་རྟོགས་པ་མ་ཡལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཅུ་ཤེ་རྟེན་ཆེན་ལས། སྤྱི་ནི་བྱས་ཡིན་
འདི་འབྲུག་། །མི་རྟག་ཅེས་ནི་བརྗོད་པས་ཀྱང་། །དོན་གྱིས་དེ་ནི་འཛིག་སྟོར་
འབྱུང་། །ཞེས་དོན་གྱིས་ཏེ་ཤུགས་གྱིས་ཞེས་བཤད་ཀྱང་། ཤུགས་རྟོགས་མིན་
པ་དང་འབྲེལ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །

ཡང་ཁོ་ན་དེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོ་ཡིན་ན་རང་ལ་མཛོན་འབྱུར་ཡིན་པས་
བྱུང་སྟེ། རང་སྟོང་རང་རིག་མཛོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཟེར་
བའང་མི་འཐད་དེ། སོ་སྟེའི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་གཞུགས་འཛིན་
ཡིད་མཛོན་དེ་རང་སྟོང་བའི་རང་རིག་གིས་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་སོ་སྟེ་

ལ་ཡིན་ཏུ་སྒོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་
སོགས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་སོ་སྐྱེ་རྣམས་ལ་ཉིན་ཞག་
གཅིག་ལའང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་ཉོན་མོངས་སྤྲ་རགས་གངས་མེད་པ་སྐྱེས་
ཀྱང་དེ་དག་སྐྱེ་བ་ཅམ་ཡང་མི་ཤེས་པས་མེད་པར་ལྟ་བ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་
དང་། རང་ལ་ཉོན་མོངས་པའི་སྦྱོན་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོས་ཀྱང་དེ་དག་མི་ཤེས་
པས་སྦྱོན་མེད་དུ་འཛིན་པ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་ལ་རྒྱན་ལྡན་དུ་སྐྱེས་
པའི་ཉོན་མོངས་པ་མཐའ་དག་རང་གིས་ཤེས་ན་དེ་དག་སོས་དལ་དུ་སྡོད་པ་སུ་
ཞིག་གིས་རུས་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་ཅིག དེ་ལྟར་ཡིན་པའང་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་
ལེའུ་གསུམ་པ་ལས། འོ་ན་རང་སྒོ་སྒོག་གྱུར་ཏུ་འགྱུར་ཞེ་ན། སྦྱོད་པ་བ་དག་
རང་རྒྱད་ལ་སྒོ་ཡོད་ཆད་ཉགས་ལས་རྟོགས་དགོས་པ་ལ་དགག་པར་མཛད་པ་
ཡིན་གྱི། རང་རྒྱད་ཀྱི་སྒོ་ཡིན་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་མངོན་འགྱུར་ཡིན་པས་བྱུང་བ་
བརྒྱ་ཕྱིན་གྱིས་ཀྱང་སྦྱབ་མི་རུས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱས་སྦྱོས་
སྤངས་ཏེ་སྒོ་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༡༽ ཆོ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ།

ཅ་བའི་དབྱེ་ཆོ་གཉིས་པ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ལ། རོན་སྤྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་
བྱེད་པའི་རྟོག་པ་དང་། རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་མ་འབྲུལ་
བའི་ཤེས་པ་དང་། མེད་པ་གསལ་སྤང་ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་
འབྲུལ་ཤེས་དང་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་དང་རྟོག་པ་དོན་གཅིག་གཉིས་
པ་དང་མངོན་སུམ་དོན་གཅིག་གསུམ་པ་དང་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དོན་གཅིག་

སྤྱིར་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ལ་འང་། མགལ་མེ་སྤྱིར་དུ་བསྐྱོར་བས་འཁོར་
ལོར་སྤང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་དབྱེ་བས་ལ་འབྲུལ་བ། དུང་དཀར་མེར་འཛིན་གྱི་
མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཁ་དོག་ལ་འབྲུལ་བ། བྱུར་ཞུགས་སྟོབས་ཀྱིས་སྟོན་ཤིང་འགོ་
བར་སྤང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་བ་ལ་འབྲུལ་བ། ཆ་གཅིག་ཆ་གཉིས་སུ་སྤང་
བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་གངས་ལ་འབྲུལ་བ། སྐུ་ཤད་འཛིན་སྤང་གི་མིག་ཤེས་
ལྟ་བུ་ངོ་བོ་ལ་འབྲུལ་བ། ཉམ་བྱེད་ན་ཉི་མ་ཤར་བར་སྤང་བའི་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་
པ་ལྟ་བུ་དུས་ལ་འབྲུལ་བ། བྱ་ངམ་གྱི་ཐང་དུ་རྒྱུང་རིང་པོ་ནས་བལྟས་པའི་ཆེ་
གོང་བུ་རྒྱུང་དུ་ཡང་ཆེན་པོར་སྤང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཆད་ལ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་
པ་རྣམས་སོ། །མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དང་། གཞན་རྣམས་རྟོག་
མེད་ལོག་ཤེས་ཡིན་ནོ། །

སྤྱིར་འབྲུལ་རྒྱུ་ལ་སྤྱགས་ཀྱི་འབྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་པ་དང་། འབྲུལ་གྱི་
འབྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་པའི་ཆོ་གཉིས་ལས་འདི་དག་ནི་འབྲུལ་གྱི་འབྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་
པ་ཡིན། དེ་ཡང་འབྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ་དང་། འབྲུལ་རྒྱུ་གནས་ལ་ཡོད་པ།

འཁྲུལ་རྒྱ་ཉེན་ལ་ཡོད་པ། འཁྲུལ་རྒྱ་དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་ལ་ཡོད་པ་དང་བཞིར་འདུས་
ཤིང་། དང་པོ་ལྟ་བུ་འཁྲུལ་རྒྱ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ་དང་། གསུམ་པ་དང་བདུན་པ་ལྟ་
བུ་འཁྲུལ་རྒྱ་གནས་ལ་ཡོད་པ། བཞི་པ་དང་ལྔ་པ་ལྟ་བུ་འཁྲུལ་རྒྱ་ཉེན་ལ་ཡོད་པ།
གཉིས་པ་དང་དྲུག་པ་ལྟ་བུ་འཁྲུལ་རྒྱ་དེ་མ་ཐག་རྒྱེན་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཉེ་མ་
རྒྱལ་གྱི་རི་རྩེར་འཇར་བར་སྤང་བའི་འཁྲུལ་ཤེས་བཤད་པ་ནི། སྡེ་བདུན་ཡིད་གྱི་
ཐུན་སེལ་དུ་མི་འཐད་པར་གསུངས་སོ། ། སྤྲུགས་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་བསྐྱད་པའི་རྟོག་
པ་ནི། སྤྲ་རྟག་འཛིན་དང་བདག་འཛིན་ལྟ་བུ་ལོ། ། ཁ་ཅིག་རྒྱང་རིང་པོའི་གོང་བུ་
རྒྱང་དུ་ཡང་ཆེན་པོར་སྤང་བའི་མིག་ཤེས་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་ན་ཆེན་པོའང་རྒྱང་
དུར་སྤང་བས་དེ་ཡང་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། རྒྱང་རིང་
བས་ཆེན་པོ་རྒྱང་དུར་སྤང་བ་ནི་རྒྱང་རིང་པོའི་ཆད་དང་མཐུན་པར་སྤང་བས་
འཁྲུལ་ཤེས་སུ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ། རང་རེའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་རྫོབ་མཐོང་བ་འཁྲུལ་
ཤེས་མིན་པ་ཆད་ལས་དཔགས་ནས་ཤེས་ཐུབ་པ་བཞིན་ནོ། །

འདི་ལ་མེད་པ་གསལ་སྤང་ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྫོང་དང་། རྟོག་
མེད་འཁྲུལ་ཤེས་གཉིས་ཁྱད་པར་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། དབྱ་མ་འཇུག་པ་ལས།
ལོག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བསྟན་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། མི་གཙང་
ཟད་པར་ས་ལ་སོགས། ། ཡང་དག་མིན་པའང་བསྟོམས་ན་ཡང་། ། སྟོབས་
ཀྱིས་སྦྱལ་བ་རྟོག་མེད་དང་། ། གསལ་བར་སྤང་བ་ཅམ་དུ་མཐོང་། ། ཞེས་དང་།
ལྷག་མ་ཉེ་བར་བསྐྱད་པ་ཡིན། ། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མི་སྦྱག་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་
དང་། ཟད་པར་ས་དང་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་དེ་དག་ལོག་པ་ཡིད་བྱེད་
དང་། ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྟོམ་པ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཉིང་རེ་འཛིན་
དེ་རྣམས་རང་ལ་རི་ལྟར་སྤང་བ་བཞིན་ཡུལ་སྟོང་དུ་མེད་ཅིང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་

བ་ཡིན་པས་མེད་པ་གསལ་སྤང་ཅན་དུ་གྱུབ་ལ། འོན་ཀྱང་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་
 མིན་བརྟག་དགོས་ཏེ། མཁས་གྲུབ་རྗེས་མངོན་སུམ་ལེའུའི་རྟེན་ཆེན་དུ། དེ་ལས་
 ལྷག་མ་ཟད་བར་ས་ལ་སོགས་པ་གསལ་བར་སྤང་ཞིང་རྟོག་མེད་ཡིན་ཀྱང་ཉི་
 བར་བསྤྲད་ཅིང་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་ཆད་མ་མ་ཡིན་
 འོ། །ཞེས་དང་། ཡང་འོན་ཟད་བར་སོགས་ཀྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དེ་དག་ཀྱང་རྣལ་
 འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བསྐྱེམས་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་
 བར་སྤང་བའི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་ཀྱང་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་རྣལ་འབྱོར་མངོན་
 སུམ་མ་ཡིན་འོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་ཁས་སྤངས་ན་
 བློ། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་དང་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་དོན་གཅིག་པ་ལུགས་
 འདིའི་སྤྱི་སྤྱད་ཡིན་པས་དེ་དག་ལོག་ཤེས་སུ་འགྱུར་རོ། །འདོད་ན། ཉིང་འཛིན་
 དེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྤྱི་བ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱོད་འདོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་
 བློ། སྤྱི་བ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་ན། ཁྱོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུན་ཀྱང་ཟད་བར་ཐལ།
 ཁྱོད་སྤྱི་བ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུན་སངས་
 རྒྱས་ས་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་མཁྱེན་དུ་གྱུར་པའི་ཟད་བར་བཅུའི་སྡེ་ཆོན་
 ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཟག་མེད་ཀྱི་སྡེ་ཆོན་ཉིར་གཅིག་བགང་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་། འདི་ལ་རོ་མི་ཞེས་པའང་རོ་མཆོག་སྤང་། །ཞེས་གསུངས་
 པ་ལྟར། རོ་མི་ཞེས་པ་རོ་མཆོག་ཏུ་སྤང་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཆོས་ཅན།
 ལོག་ཤེས་སུ་ཐལ། རང་ལ་རྗེ་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་ཡུལ་གྱི་སྟེང་དུ་མེད་པ་གང་
 ཞེག་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་ཏ་ཅང་ཐལ་ལོ། །གཞན་ཡང་
 ལུགས་རྗེ་ལྟ་བུ་དང་། མཉན་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས་ཀྱང་ཆོས་ཅན།
 ལོག་ཤེས་སུ་ཐལ། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རང་གི་སྡོན་དུ་འཁ་མཉམ་དུ་སངས་

རྒྱས་པར་འདོད་པ་གང་ཞིག་དེ་འདྲ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ལམ་དང་ལོག་ཤེས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཁས་སྒྲུང་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་
ན་ཆོད་མས་བསལ་བར་ཞུགས་པའི་ལམ་དང་། གཉེན་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཟད་
པར་འགྱུར་བའི་ལམ་དང་། སྦྱིབ་པར་གྱུར་པའི་ལམ་སོགས་ཡོད་པར་འགྱུར་
བ་དང་། ལམ་འགའ་ཞིག་ཡོན་ཏན་དུ་བརྒྱུད་ནས་རིམ་བཞོན་མས་ཀྱང་མཐར་
སྐྱོན་དུ་མཐོང་ནས་བསྐྱོག་བྱར་འགྱུར་བ་དང་། རིམ་བཞོན་མས་ཀྱང་མཐའ་
མེད་དུ་མི་འཕེལ་བས་ཡིད་གཏད་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་འཇུག་སྟེ། དེ་དག་ལོག་
ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། ཁྱོད་དང་འཛིན་སྐྱད་ས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་ཆོད་མས་གཞོམ་
བྱར་གྱུར་བ་དང་། འཛིན་སྐྱད་ས་ལོག་པར་ཞུགས་པས་ཉེན་མི་བརྟན་པ་ཉིད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཐའ་མེད་དུ་མི་འཕེལ་རྟེ། དེ་ཉིད་ལས། ཉེན་མི་བརྟན་པ་ཉིད་
ཀྱི་ཕྱིར། །ཁྱད་པར་དག་ནི་མི་འཕེལ་ནའང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་ལམ་ཡིན་ན་ལོག་ཤེས་མ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། མདོ་
ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བཀའ་སྩལ་བ། དིགས་ཀྱི་བྱ། འདི་ན་དག་སྒྲོང་
དང་། དག་སྒྲོང་མ་དང་། དག་བསྟེན་དང་། དག་བསྟེན་མ་ཁ་ཅིག་མ་སྦྱེས་ཤིང་
མ་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ལ་མི་སྦྱག་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་ཅིང་། མི་རྟག་པ་དང་།
སྦྱག་བསྐལ་བ་དང་། སྒྲོང་པ་དང་། བདག་མེད་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གང་ཡིན་
པ་དེ་དག་ཀྱང་དེ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ངན་མི་སྦྱོན་པོ་དེ་དག་ལ་ལམ་
སྒོམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་མི་སྦྱ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོན་ཀྱང་ལེགས་བཤད་གསེར་འབྲེང་ལས། ཁ་ཅིག་སྦྱགས་རྗེ་ལྟ་བུ་

དང་མཉན་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་གཉིས་དེས་མི་སྲིད་པ་དམ་བཅས་པས་
 ལོག་ཤེས་སུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དུ་མི་འཐད་ཅེས་
 ཚེད་པ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐུགས་སྦྱོང་བ་ལ་མི་སྲིད་པ་དུ་མ་ཡོད་པ་
 དང་། སློན་ལམ་འདེབས་པ་ཡང་མི་འགྲུབ་པའི་སློན་ལམ་དུ་མ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།
 དགག་པ་དེ་དག་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་གསུངས་པས་དགོངས་
 བ་འགྲེལ་སྟུགས་གཉིས་ཏེ། མི་སྲིད་པ་དམ་བཅས་པས་ལོག་ཤེས་ཡིན་མོད།
 ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་དུ་མི་འཐད་པའི་དགག་པ་དེ་དག་མི་རིགས་ཞེས་པའི་
 རོན་དུ་འགྲེལ་ན། རྟེན་ཆེན་གྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་ལ། ཡང་དེས་མི་སྲིད་པ་
 དམ་བཅས་པའམ་འཛིན་ཀྱང་ལོག་ཤེས་སུ་ཐལ་བའི་དགག་པ་དེ་དག་མི་རིགས་
 པའི་རོན་དུ་འགྲེལ་ན་ནི། སྒྲུབ་བྱངས་པའི་མདོའི་དགོངས་པ་ལེགས་པར་གནས་
 པས་ཕྱི་མ་ཉིད་འཐད་དམ་སྟུམ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། མི་གཙང་བ་དང་ཟད་པར་
 གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་རྣམས་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་སོ་དེ་དག་རང་གི་སྒོའི་
 ཅལ་དང་། ཆེ་བ་འདོན་པའི་ཆེད་དུ་རང་གིས་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་
 གྱི་འཁྲུལ་རྒྱུའི་གཞན་དབང་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པས་འཇུག་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བ་མ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དག་གིས་ངེ་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་སྟེང་
 དུ་མེད་ན་ཡང་ངེ་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་རང་ལ་དགོས་པ་ལེགས་པར་སྦྱབ་རུས་
 པའི་ཕྱིར། ལོག་ཤེས་དང་མི་འབྲུ་ལ། ཕྱི་རོལ་ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་ཀང་རུས་དང་
 རྒྱ་སོགས་སུ་འཛིན་པ་མ་ཡིན་ཡང་། བྱང་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་སྦྱུལ་པའི་ཀང་
 རུས་དང་རྒྱ་སོགས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཡུལ་ཅན་སྒོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འཇུག་
 ཡུལ་མེད་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར།

གཞན་ཡང་ཡི་དྲགས་འགའ་ཞིག་ལ་རྒྱ་སྒྲུབ་ནག་ཁག་དུ་སྒྲུབ་པའི་

མིག་ཤེས་ཚད་མ་ཡིན་པ་སོགས་ལ་དབག་ན། སྤྱན་མོང་གི་ཡུལ་གཅིག་ལ་
བལྟས་ཀྱང་གང་ཟག་རིགས་མི་མཐུན་སོ་སོ་ལ་སྤྱོད་ཡུལ་སོ་སོར་བྱུང་བས།
རིགས་མཐུན་པ་གཅིག་གི་མཐོང་ཚུལ་དུ་མི་མཐུན་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་དག་སྤྱན་
འབྱེན་མི་རུས་པ་དང་། ལས་དང་ཉིང་དེ་འཛིན་སོགས་སོ་སོར་གོམས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་སྤྱོད་ཡུལ་སོ་སོར་བྱུང་བའང་ངེས་ཉིད་ཅིག་སྤང་བས། མི་གཙང་བ་
དང་ཟད་པར་ཚུ་སོགས་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་སོ་དེ་
དག་ཀྱང་ལོག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཙམ་ལས་ལོག་ཤེས་མིན་པར་ཁས་སྐྱེད་ན་
ལེགས་སམ་སྟུམ་མོ། །

འོ་ན་རྒྱལ་ཚབ་རྗེས་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལེའུ་གསུམ་པར། ཟད་པར་
དང་མི་སྤྱུག་པ་སྒྲོམ་པའི་སྒྲོ་ཆོས་ཙན། ཡུལ་གསལ་བར་སྤང་ཡང་ནལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ། ཉེར་བར་བསྐྱད་ཅིང་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་དང་། གྲེ་བྲག་སྐྱ་བ་ན་རེ། ཚད་མས་བྱུང་བའི་དོན་གོམས་པ་ལས་གསལ་
སྤང་འབྱུང་ཡང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དོན་གོམས་པ་ལས་གསལ་སྤང་འབྱུང་བ་མི་
འཐད་དེ། གོམས་པས་དེ་ལ་ངོ་སོ་སྤང་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཕྱིན་ཅི་
ལོག་གི་དོན་གོམས་པས་གསལ་སྤང་འབྱུང་སྟེ། མི་གཙང་བ་དང་ཟད་པར་ས་ལ་
སོགས་པ་ཡང་དག་མིན་པའང་བསྒྲོམས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱུལ་ཞིང་བསྐྱེད་པའི་
ཤེས་པའང་རྟོག་མེད་དང་། གསལ་བར་སྤང་བ་ཙན་དུ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས་པ་དང་མི་འགལ་ལམ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཉིང་འཛིན་དེ་དག་བསྐྱུ་བའི་
ཤེས་པ་ཡིན་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་དོན་བསྒྲོམས་པ་བསྐྱན་ཅིང་། ཡུལ་ཙན་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། འབྱུལ་ཤེས་དང་ལོག་ཤེས་ཡིན་པ་ཟུར་ཙམ་ཡང་མ་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འོ་ན་རང་ལུགས་ལ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཚད་

མས་ཡོངས་སུ་དག་པའི་དོན་བསྐྱེམས་པ་མ་ཡིན་པར་ཞེན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་
ལོག་ཤེས་འགའ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཐལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་
གྱི་དོན་གཞིར་བཞག་ནས་མི་རྟག་སྤྱག་བསྐྱེལ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་
པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཡང་མས་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ལ་སྤང་པོ་མི་རྟག་
པ་སོགས་སུ་རྟོགས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྱུར་པའི་སྤང་པོ་མི་རྟག་པའོ་
ཞེས་རྟོགས་པར་མི་བྱེད་ལ། རྣམ་འབྱོར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཆོན་ཡང་ཚུལ་དེ་
ཁོ་ན་བཞིན་དུ་ཡིན་པས་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་སུ་ཡང་རང་ལུགས་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་
རྣམ་གཞག་མཛད་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཞེན་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་བའི་ལོག་ཤེས་
སུ་འདོད་པ་ནི་སུ་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལམ་ལ་ལོག་ཤེས་མེད་པ་
གསལ་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་མེད་པ་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གྱི་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་ལའང་ལུགས་
ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་བསྟན་པ་ནི། རྣམ་ཅར། འདོད་འཇིགས་ལྷ་ངན་གྱིས་བརྒྱམས་
དང་། །རྟན་པོ་མི་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་པས། །མདུན་ན་གནས་པ་བཞིན་དུ་
ནི། །ཡང་དག་མིན་པ་མཐོང་བར་འགྱུར། །ཞེས་པས་འདོད་ཆགས་སུ་གྱུར་པའི་
རྟོག་མེད་ཡོད་པ་བསྟན་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡོད་ན་ཞེ་སྤང་སོགས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་
མེད་ཀྱང་ཡོད་དགོས་པས་དེ་དག་ལུགས་ཀྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེས་ན་མེད་པ་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྒྲོ་དེ། མངོན་སུམ་
དང་ལྷ་བཞི། སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་དང་ལྷ་བཞི། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དང་ལྷ་གསུམ་
ཡོད་པར་སེམས་སོ། །

༣༽ སྒོ་ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

ཅ་བའི་དབྱེ་སྒོ་གསུམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་དྲུག་ལས།
སྒོ་ལ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་
གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། འབྲུལ་ཤེས་དང་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་
སུ་དབྱེ་བ། ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། སེལ་འཇུག་གི་སྒོ་
དང་སྐྱབ་འཇུག་གི་སྒོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་
དབྱེ་བ་དང་དྲུག་གོ།

ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་བཤད་པ།

དང་པོ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་བཤད་པ་ལ་གསུམ། ཚད་མ་གཏན་ལ་
དབབ་བའི་དགོས་པ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། སྒོ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཕྱགས་གྱི་སྒྲུང་པོས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་
སུ་དཔག། ལྟར་སྒྲུང་བཅས་པ་བདག་རིག་ཕྱིར། །སྐྱབ་པ་དང་ནི་སུན་འབྲིན་
ངག། ལྟར་སྒྲུང་བཅས་པ་གཞན་རྟོགས་ཕྱིར། །ཞེས་དང་། དཔལ་ཆོས་གྱི་གྲགས་
བས་ནམ་འབྲེལ་ལས། སྒྲུང་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་
ཕྱིར་དོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། སྒོ་གྲོས་གྱི་མིག་རྩང་ཟད་བྱེ་བ་ཡན་
ཚད་ལ་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སྒོ་ཞིག་ནི་ངས་བར་དུ་སྐྱེས་མོད། པལ་ཆེ་བ་དེ་
རྒྱན་སྒྲོང་མ་ཐུབ་པར་ལུས་ཤིང་། ལ་ལ་སྒོ་དེ་ལ་རྒྱན་འཐུང་དེ་ཡིད་དེའི་ཕྱགས་
སུ་བྲངས་བའི་ཁུལ་དུ་ཡོད་ཀྱང་། པལ་ཆེར་སྒྲུང་དོར་གོ་ལོག་ཏུ་སྐྱད་པས་འབྲས་

བྱ་གྲོལ་བའི་ཚབ་ཏུ་འཆིང་སློག་གི་སྤྱབས་སུ་ཚུད་པས་གཏན་གྱི་འདུན་མའི་ཚབ་
 ཏུ་མི་འདོད་པའི་ཁུར་པོ་ཐོག་ཏུ་བབས་པ་དེ་ནི། ལས་བཟང་ངན་གང་ཡིན་ཡང་
 རང་རང་རིགས་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་པས་ཐབས་དང་ཐབས་
 བྱུང་གོ་ལོག་ཏུ་སྤྱད་པའི་འབྲས་ཉགས་གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྤར་ཁམ་
 ཟས་ལ་དུག་ཡོད་པར་མ་ཤེས་པར་ཞིམ་པོར་འདུཤེས་སྤྱེས་ཏེ་བཟས་ནས་སྤྱིས་
 བ་ཆ་བྱུང་བ་ན་ངས་སྤར་དུག་བཟས་འདུག་གོ་སྟུམ་དུ་རྟོགས་ཆོ། དུག་དང་ཁམ་
 ཟས་ཀྱི་བྱུང་པར་དེ་ལྟ་བུ་དེའི་ཆོ་བཟས་སམ་སྟུམ་དུ་མ་རྟོགས་པས་ཡིད་ཆོངས་
 པར་བྱེད་ལ། ལ་ལས་རྟོགས་ཀྱང་བསྐྱོག་ཐབས་མ་རྟོག་པས་ཡིད་ཆད་ནས་གཏུང་
 བ་སྤྱེས་སོ། །ལ་ལས་དུག་བཟས་པ་རང་གིས་མི་ཤེས་པའི་ཁར་ད་དུང་སྤོན་དང་
 ལྟ་རྟེན་ལ་རྒྱས་པ་མེད་པར་ལྟ་བའི་ལོག་ལྟ་སྤྱེས་ཏེ། རྒྱུད་སྐྱེལ་བཟར་བཞིན་ཤིན་
 ཏུ་རྒྱབ་པོར་གྱུར་པ་སྟེ་གང་ཟག་གསུམ་ལས་མཐའ་མ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཤལ་བ་
 ཡིན་ནོ། །འདི་འདྲ་བ་ནི་སྤྲོ་མའི་མན་ངག་གང་ལ་ཅེ་གཅིག་པའི་ཡིད་ཆེས་མེད་
 པས་དབང་རྒྱལ་དད་པའི་རྗེས་འབྲངས་ནས་བྱད། ལྷང་རིགས་ཡང་དག་པས་
 རྒྱུད་སྤྱེལ་མ་སྤྱབ་པས་དབང་རྟོན་གྱི་རྗེས་སུ་འང་མ་ཐོན་པས། བར་མ་དོར་རང་
 ཉིད་རང་གིས་སྤང་ལ་སྤྱར་བའི་ངང་ཚུལ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་དོ། །

གཞན་ཡང་སྤང་དོར་གྱི་གནས་རགས་རིམ་ནས་ཆད་མས་ངེས་པ་མ་
 རྟོག་ཅིང་། གལ་ཏེ་རྟོག་ཀྱང་བྱུང་བའི་ཀྱིས་རྒྱུན་སྤྱོད་མ་སྤྱབ་པར་སྤར་གཞུང་
 ལུགས་མང་དུ་སྤྱངས་ཀྱང་ནམ་ཞིག་ན་མ་ཤེས་ཤིང་མ་བློན་པས་ན། སྤར་སྤྱངས་
 པའི་ཆད་མ་དང་ཆད་མའི་གཞལ་བྱ་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པ་ལ་ལོག་པར་བལྟས་
 ཏེ། ཚུ་རོལ་མཛེས་པའི་ལྟ་སྤྱོད་དང་དུ་སྤྱངས་པ་ཆེས་མང་ན། དེ་དག་ནི་སྤར་
 སྤྱངས་པ་ནལ་དུ་མ་སོང་བས་མཆང་བརྟོག་པ་ཡིན་གྱི་ཆད་མས་སྤངས་པ་ག་

ནས་ཡིན། མང་དུ་སྤངས་ཀྱང་སྒྲུང་དོར་གྱི་གནས་གང་ལའང་ཆད་མས་ངེས་
པ་ཉིད་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱ་ཡང་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་རགས་ངེས་ནས་ཉམས་སྤྱོད་
བསགས་ཏེ། ཆད་མས་ངེས་པ་ཉིད་ཐབས་མི་བྱེད་པར་ཕྱ་སའམ་མཐོ་ས་ལ་
ཉལ་རྒྱགས་ཀྱིས་ཆད་མ་སྤྱོད་ངེས་ཀྱི་གོལ་སར་ཤོར་བའམ། ཡང་ན་ཁ་ཕྱིར་
བསྐྱས་ཟེར་སྒྲོས་ཁོ་ནའི་རྗེས་སུ་འབྱངས་ཏེ་ཡིད་དཔྱད་ཀྱིས་ངེས་པ་ལ་སྟོང་
པོར་བཟུང་སྟེ་ཆད་མའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གོལ་སར་ཤོར་བའམ། ཡང་ན་རྟོག་གའི་
རིགས་པ་དང་དུ་སྤངས་ཏེ་དཔྱད་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཅམ་ལ་མགོ་བོ་འཁོར་བས་ཆད་
མའི་རྒྱ་ཆོགས་ཀྱི་གོལ་སར་ཤོར་བ་དང་གསུམ་མོ། །

འདི་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་ངེ་ཅམ་གནས་ཀྱང་ལུང་རིགས་ལ་སྤངས་
པས་ཆད་མའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ལ་དེ་ཅམ་དུ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་ཆོག་
འཁྲི་འབའཞིག་གི་རྗེས་སུ་འབྱངས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ཀྱི་གོ་བ་འབྲམས་ལྷས་པ་
ཅམ་ལ་མཁས་པར་རྫོམ་པས་སྟོན་པར་བཟུང་སྟེ། གཞུང་བཤད་མང་དུ་བྱས་
ནས་རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་ལ་བསྒྲགས་པ་ལ་བག་ཚབ་མེད་ཅིང་། གཞན་ལ་
བསྐྱོས་པའི་ཉེས་པ་རང་ལའང་ཡང་བ་མེད་པར་མན་ངག་ཐབ་ལ་གསལ་བའི་
བདུད་ཅི་ཅུའི་ལྷ་བ་ལྟར་འདོན་ཀྱང་། རང་རྒྱུད་སེམས་ཀྱི་མ་ནི་ནམ་ཡང་གསོས་
མ་ཐུབ་པར་རྒྱུད་ཀྱི་གོང་བུ་ལྷགས་ལྟར་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཐོག་ བསྟན་པ་
འདིན་པའི་འཁོར་རྣམ་བཞི་འཕེལ་ཐབས་མི་བྱེད་པར་ཉེ་དུའི་འཁོར་ཆོགས་
རྒྱས་ཐབས་དང་། འོངས་སྤྱོད་སྟེལ་ཐབས་དང་། གཞན་རྒྱུད་ཟེལ་གྱིས་མནན་
པའི་དབང་ཐང་ལ་ཅོད་ལན་འགྲན་པ་དག་ནི། མཁས་པའི་གཞུགས་བརྟན་གྱིས་
བསྟན་འགྲོའི་གཤེད་མར་གྱུར་པ་སྟེ། རང་རྒྱུད་ལ་ནན་གྱིས་བརྟགས་ཏེ་དོན་དང་
དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་ཆད་མས་ཉམས་སྤྱོད་མ་ཐོན་པས་ལན་ནོ། །

དེ་ཡང་མངོན་པ་ནས་བཤད་པའི་དབྱ་བཙམ་ལ་ལས། མང་ཐོས་སྡེ་
སྡོད་འཛིན་པའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་སྤྲུག་ཀྱང་ཐར་པའི་ལམ་ལ་དབྱུང་དོན་མ་ཐོབ་པའི་
རྒྱུན་གྱིས་ནམ་ཞིག་ན་ལས་ཉོན་གྱིས་སྦྱེ་བ་ལེན་པ་མཐོང་བས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བསྟན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཏེ་དཔྱུལ་བར་སྤྱངས་པར་གསུངས་ན། དེང་སང་དེ་འདྲ་
བའི་མཁས་པའི་གསོལ་འཛིན་པ་དེ་དག་དང་། གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་ཏྲིག་གསོ་
བ་ལ་རིངས་པའི་རྟོག་གའི་རིགས་པ་འབྱུག་འགྲོས་ཙམ་ལས་རིགས་པ་སྤྱ་བར་
ཁས་འཆེས་པའི་དབང་རྣམས་གཞུགས་བརྟན་དེ་དག་ཀྱང་ཉེན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། བས་
ཀོལ་སྒྲགས་རྟེན་པར་སྤྱ་བ་དང་། ནམ་ཞིག་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་
ཐེ་ཚོམ་མི་སྦྱེ་བའི་ངས་པ་ཅི་ཡང་མེད་ན། ངན་སོང་གི་སྒོ་རང་གིས་མི་བྱེ་བའི་
ངས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད། དེ་བས་ན་ཐོས་ཉམས་སྤྱོད་ཅན་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་
ཏེ། དེས་མན་ངག་ཆོགས་བཅད་རེ་ཡང་ཆད་མས་ཉམས་སྤྱོད་གིས་གཏིང་ཟུག་
བར་བྱེད་པས་པས་ཀྱི་ཀོལ་བས་འཕྲོག་པར་ཡང་མི་བྱས་ཤིང་། སྤྱར་ཐེ་ཚོམ་
ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་ལ། གང་ཤེས་པ་དེས་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་འདུལ་བ་ལ་
ཤིན་ཏུ་རན་པར་སྤྱད་ཤེས་པས། སྤྱངས་འབྲས་རྒྱུད་ཟ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ། །

དེས་ན་རང་གི་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉེར་བྱའི་
གཙོ་བོ་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་པར་འབྱེད་དགོས། དེ་ཡང་འབྱེད་པ་ཐོ་
ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་སྟེ། དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་
སྤྱ་ཐག་ཆོད་པ་ཞིག་ཤེས་པ་ལའང་ཆད་མ་ལ་རག་ལས། བར་དུ་མི་བརྟེན་
པར་འཛིན་པ་ལའང་ཆད་མ་ལ་རག་ལས། མཐའ་མར་མངོན་པར་འདོད་པའི་
དོན་ཉི་ལྔ་བར་སྤྱད་པ་ལའང་ཆད་མ་ཉིད་ལ་རག་ལས་པ་དེའི་ཕྱིར། སྤྱོད་དཔོན་
ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱང་པོས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དབག །ལྟར་སྤྱང་བཅས་པ་

བདག་རིག་ཕྱིར། །སྐྱབ་པ་དང་ནི་སྲུང་འབྱེན་དག །ལྟར་སྒྲུང་བཅས་པ་
གཞན་ཉོགས་ཕྱིར། །ཞེས་གཞལ་བྱ་རང་གིས་ངེས་པའི་ཐབས་སུ་ཆད་མ་མེད་
མི་རུང་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཡིད་དཔྱོད་དམ་ཆོག་
སྤྱི་ཙམ་གྱི་གོ་བས་གཞུང་བརྒྱུའེས་ཀྱང་མཐར་ཐེ་ཆོམ་གྱི་ངང་ཚུལ་དུ་སོང་ན་
སྤྱོན་དཀའ་ཆོགས་དུ་མས་བསྐྱབས་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་འཛིག་ཅིང་ཆུད་
ཟ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན། མངོན་གྱུར་རགས་པ་མིག་གིས་
མཐོང་ཆོས་སུ་ཡོད་པའི་ལམ་རིང་པོ་ཞིག་དུ་བསྐྱོད་པ་ལ་དེ་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཆོད་
ཕྱིར་བསམ་གཞིགས་དང་། འབྲི་ཅད་དུ་མ་བྱེད་དགོས་ན། རྫོག་གྱུར་གྱི་
དོན་བྱི་མ་མེད་པའི་ལུང་རིགས་གྱི་ལམ་ནས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་གཏན་བདེའི་
ལམ་ཡང་དག་པ་ཞིག་དུ་བསྐྱོད་པ་ལ་ནི་ངེས་པར་ཐེ་ཆོམ་ཆོད་ཐབས་སུ་
ནན་གྱིས་འབད་དགོས་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཏེ། ཐེ་ཆོམ་ཟ་ན་སྒྲར་ལྷོག་པར་འགྱུར་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་མཁས་མཆོག་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། འགྲོ་མི་འདོད་དང་
ལམ་ནོར་དང་། །ལམ་ལ་ཐེ་ཆོམ་དེ་སྟེད་ཅིག །ཐར་པར་བསྐྱོད་ལ་གོགས་
བྱེད་པ། །དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་གསུམ་བསྟན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་
རང་གི་ཞེ་ཕྱགས་གྱི་དོན་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་བསྐྱབ་པར་འདོད་ཕྱིན་ཆད་ཆད་
མའི་གཞུང་ཕྱགས་ལ་སྤྱངས་པ་ཤིན་དུ་གལ་ཆེ་བ་མདོར་ཙམ་བསྟན་ཟེན་ཏོ། །

ཆད་མའི་མཆན་ཉིད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཆད་མའི་མཆན་ཉིད་བཤད་པ་ལ། དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ་
དང་། བཀག་པས་གྲུབ་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ལ།
ཁ་ཅིག་མི་བསྐྱབ་པའི་རིག་པ། ཆད་མའི་མཆན་ཉིད་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག་རང་གི་

སྤང་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱ་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་ཟེར། ཡང་ཁ་ཅིག
རང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱ་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་ཟེར།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་ཇེས་སུ་སྐྱེས་པའི་སྤྱན་པོ་
ངེས་པའི་ཤེས་པ་དེ། ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་མཚན་ཉིད་དེ་ཡིན་པའི་བྱིར།
དེར་ཐལ། དེ་སྤྱན་པོ་སྤྱི་མ་ཡིན་དུ་འཛིན་པའི་སྤྱི་འདོགས་ཚད་པའི་སྤྱི་ཡིན་པའི་
བྱིར། གཉིས་པ་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་ཇེས་དཔག་དེ་ཚད་མ་ཡིན་པ་
གང་ཞིག་མཚན་ཉིད་དེ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེར་ཐལ། དེ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་གྱི་
གཞལ་བྱ་ལ་མི་བསྐྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་
མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །དེ་རང་གི་སྤང་
ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་ཡོད་ན་སྤྱི་རྟག་སྤྱི་ལས་གཞན་དུ་མི་རྟོག་པ་གང་ཞིག་དེ་དེ་
ལ་མི་སྤང་བའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་ཇེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན་ན་རང་གི་སྤང་ཡུལ་དུ་
གྱུར་པའི་གཞལ་བྱ་མེད་པས་བྱུང་བམ་ཞེ་ན། མ་བྱུང་སྟེ། སྤྱི་གྲུ་བདག་མེད་
དེ་སྤྱི་གྲུ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཇེས་དཔག་གི་སྤང་ཡུལ་དང་དེའི་གཞལ་བྱ་
གཉིས་ཀ་ཡིན་ཞིང་། ཇེས་དཔག་དེས་དེ་རྟོགས་པའི་བྱིར་རོ། །འདུས་མ་བྱས་
ཀྱི་ཆོས་གང་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་གང་ཡིན་ཡང་སྤང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་
དང་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་གནད་གཅིག་ཏུ་བཟུང་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །མཚན་
ཉིད་གསུམ་པ་ལ། གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་
གྱི་གཞལ་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ། ཚད་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན།
རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡོད་པའི་བྱིར།
རྟགས་ཁས། །

གཉིས་པ་རང་གི་ཕྱགས་བཞག་པ་ལ། སྤེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ་གྱི་

ལུགས་འགོད་པ་དང་། རྣམ་བཤད་ཆེན་པོའི་ལུགས་འགོད་པ་ལོ། །

སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་གྱི་ལུགས་འགོད་པ།

དང་པོ་ནི། རང་དབང་དུ་རང་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་གཞལ་བྱ་ལ་
བསྐྱེ་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ། ཆད་མའི་མཆོན་ཉིད་དུ་གསུངས། ཁུངས་ནི། རྣམ་
ངེས་ལས། འདི་དག་གིས་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ན། བྱ་བ་ལ་བསྐྱེ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྐབ་བྱེད་དུ་གསུངས་ཤིང་། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་
ཀྱང་། །ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཆད་མ་ཡིན་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་གསར་དུ་མ་ཤེས་
པ་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པས་བྱབ་པ་སྟོན་ཡང་། ཆད་མའི་མཆོན་ཉིད་
སྟོན་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རྗེས་དཔག་དང་མངོན་སུམ་གང་
རུང་ཡིན་ན། བཅད་ཤེས་མ་ཡིན་པས་བྱབ་པ་དང་། བཅད་ཤེས་ཡིན་ན་ཆད་
མ་སྡེ་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པའི་བྲན་ཤེས་ཡིན་དགོས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་
པ་ཡིན་ཏེ། རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་སྡེ་མས་ངེས་ཟིན་གྱི་དོན་དེ་ཉིད་སྐར་
ཡང་བྲན་པའི་སྟོན་ས་ངེས་པའི་སྟོ། །བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་དོ། །མདོར་ན། ཆད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཆད་མ་དེ་རང་
རྒྱུད་ལ་ལྷན་པའི་གང་ཟག་གིས་མངོན་པར་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་དོན་དུ་གཉིར་
བའི་ཕྱིར། འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡང་རང་རྒྱུད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་འཇུག་པར་
བྱ་བའི་ཕྱིར། ཆད་མས་ཡོངས་སུ་གཅད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་པས་ཆད་མའི་
འཇུག་ཡུལ་ཞེས་བྱ་ལ། ཡུལ་དེའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཕྱིར་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཡང་།
ཡུལ་དེ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པ་ལ་ཆད་མའི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་གང་ཡིན་པ་
དེ་ཡང་ཆད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །དང་པོ་དེ་ཡིན་ན། རང་མཆོན་ཡིན་པས་

ཁྱབ་ཀྱང་། འཇུག་ཡུལ་བྱི་མ་དེ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཚད་
མས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་འཇུག་པ་ནི་གཞལ་བྱ་མཐའ་དག་ཡིན་པའི་
བྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འདིའི་དོན་ངེས་སྒྲ་བའི་བྱིར་དཔེའི་སྟེང་ནས་རྩང་ཟད་གསལ་བར་བྱེད་
པ་ལ། དཔེར་ན། མཁྲིས་ནད་ཅན་ལ་ལམ་གྱི་ཁ་དོག་སེར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་
ཤེས་དེའི་རྟོན་གྱི་གང་ཟག་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་ལམ་མ་ཞོར་བར་བཟོད་
རྒྱས་པས་ཚད་མས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱ་བ་ལ་མི་བསྐྱ་བ་ཡིན་ཡང་ལོག་
ཤེས་ཡིན་པས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པ་ལ་བསྐྱ་བ་དང་། མི་འདོད་པའི་
ཆོག་ངན་རང་འགའ་བ་ཐོས་པའི་སྒྲ་འཛིན་དབང་མངོན་དེ་ཆད་མ་ཡིན་པས་
ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་བྱེད་པའམ་གཞལ་བྱ་ལ་མི་བསྐྱ་བ་ཡིན་ཡང་རྟོན་གྱི་གང་
ཟག་མངོན་པར་འདོད་པའི་འབྲས་བུ་ཐོབ་ཏུ་མེད་པའི་བྱིར། ཚད་མས་ཡོངས་
སུ་གཙོད་པའི་བྱ་བ་ལ་བསྐྱ་བ་སྟེ། དོན་གྱི་དགོངས་པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་
དཔེ་ཅེས་སོ། །

མདོར་ན། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་སྒོ་བྱར་གྱི་འཁྲུལ་རྒྱས་འཁྲུལ་བར་མ་
བསྐྱེད་པའི་ཤེས་པ། མངོན་སུམ་ཆད་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་མཛད་ནས་མངོན་སུམ་
དང་རྗེས་དཔག་གང་རུང་ཡིན་ན་ཚད་མས་ཁྱབ་པ་དང་། ཚད་མ་ལ་གསར་
རྟོགས་ཀྱིས་མ་ཁྱབ་པར་བཞེད་ཅིང་། བཅད་ཤེས་ཡིན་ན། རྟོག་བཅས་ཀྱི་བྲན་
ཤེས་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས་པ་དང་། སྤང་ལ་མ་ངེས་ནི་མེད་པར་བཞེད་དེ། འདིའི་
རྒྱ་མཚན་ཆེས་གསལ་བར་བཀོད་ན། སྤང་ལ་མ་ངེས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ནི། ཡིད་
གཟུགས་མངོས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་དུས་ཀྱི་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡིན་ན།
དེས་སྒྲ་ཐོས་པ་ལ་བྱིས་ངེས་ཤེས་འདེན་རྒྱས་ན་ནི། དེའི་ཆེ་སྒྲ་ཚད་མས་བྱུབ་

ཡོད་པས་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་སུ་མི་འཐད་ལ། དེས་ཤེས་འདྲེན་མི་རུས་ན་སྒྲུང་ཐོས་
མེད་པས་དེའི་ཆེ་སྒྲུ་འདྲིན་ཉན་ཤེས་ཡོད་པར་མ་གྲུབ་པོ། །

གལ་ཏེ་སྒྲུ་ཞིག་ཐོས་སམ་སྒྲུམ་དུ་ངེས་ཤེས་བྲངས་པ་དེའི་ཆེ་ཉན་
ཤེས་ཀྱིས་སྒྲུ་བྱུང་གྲང་བྲང་པར་འདི་ལྟ་བུ་དང་བརྗོད་བྲུ་འདི་ལྟ་བུའོ་སྒྲུམ་དུ་
ངེས་ཤེས་མ་བྲངས་པས་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་སོ་ཞེ་ན། འོ་ན་བྲུམ་བརྟ་མ་སྒྲུར་བའི་
གོང་དུ་བྲུམ་འདྲིན་མིག་ཤེས་དེའང་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་སུ་འགྱུར་ཏེ། བྲུམ་པའི་དོན་
ལྟོག་ཅུམ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་གྲང་བྲུམ་པའི་ཐ་སྙད་དང་བྲང་པར་འདི་འབྲུའོ་
སྒྲུམ་དུ་ངེས་ཤེས་མ་བྲངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། སོ་སྤྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་
སུམ་ཡིན་ན། སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་པས་བྲུབ་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན། རོ་བོ་འམ་
བྲང་པར་འགའ་ཞིག་ལ་ངེས་ཤེས་བྲངས་གྲང་འགའ་ཞིག་ལ་སྒྲོ་འདོགས་འདྲེན་
པ་ཤི་སྟག་དུ་སྒྲུང་བས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་སྒྲུ་སྟན་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་དུས་
ཀྱི་གཟུགས་འདྲིན་མིག་ཤེས་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཀྱི་མཆན་གཞི་ཟེར་བ་ཡང་ཉེས་
པ་སྔ་མ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལས་གཞན་པའི་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་ཀྱི་མཆན་གཞི་ཡང་
མ་ཉྟེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྣམ་ཤེས་རུས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །གཅིག་ནི་
གཅིག་གི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། །རྣམ་ཤེས་དོན་གཞན་ཆགས་པ་ཡིས། །རུས་མེད་དོན་
གཞན་མི་འདྲིན་ཕྱིར། །ཞེས་པས་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་པ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ནམ་
ཞེ་ན། ཡིད་གཟུགས་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་ཆེ་དེ་ཡིས་སྒྲུ་འདྲིན་རུས་ཀྱི་དེ་མ་
ཐག་རྒྱེན་སྤྱེ་བ་ལ་བགགས་བྱེད་པས་སྒྲུ་འདྲིན་ཉན་ཤེས་མི་སྤྱེ་བར་བསྟན་པ་
ཆེས་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པའི་རིགས་
པ་དུ་མས་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་མེད་པར་སྒྲུབ་འདུག་པས་རིགས་པ་སྔ་བར་སྒྲུང་ངོ། །

རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ལུགས་འགོད་པ།

གཉིས་པ་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྟར་
ན། གསར་དུ་མི་བསྐྱེད་པའི་རིག་པ། ཚད་མའི་མཆན་ཉིད་དུ་བཞེད་དེ། དེ་ཉིད་
ལས། རང་ལུལ་གྱི་རྣམ་བཤད་པའི་སྒྲོ་ནས་གསར་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྒྲོ་ནི་
ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཚད་མས་ཆོད་པ་དང་མ་ཆོད་པའི་འབྲས་བུ་
སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། ། ཅ་
བར། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། ། ཞེས་དང་། འཐད་ལྡན་ལས། མངོན་
སུམ་དང་རྗེས་སུ་དབག་པའི་སྐྱད་ཅིག་དང་པོ་ནི་ཚད་མ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་རྒྱུ་
དུ་གྱུར་པའི་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་ཐ་མི་དད་པའི་སྐྱད་ཅིག་ཕྱི་མ་རྣམས་ནི་ཚད་མ་
ཡིན་པ་སྤངས་པའོ། ། ཞེས་སོགས་ཁུངས་སུ་མཛད་དོ། །

འོ་ན་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མི་མཐུན་པ་གཉིས་དམ་བཅའ་བ་མི་རིགས་
པས་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞེ་ན། རིགས་པའི་དབང་སྒྲུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་
འབྲངས་པའི་འགྲེལ་མཛད་མཁན་པོ་པལ་ཆེར་གྱིས་རྣམ་བཤད་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་
དང་མཐུན་པར་བཀའ་འདུག་པས་འདི་ཉིད་གཙོ་བོར་བཟུང་དགོས་སོ། ། འོ་ན་
ཀྱང་རྒྱ་མཚོ་ཐམས་ཅད་ནི་དེད་གྱིས་མཐོང་བ་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་གྱི་གཞན་ནི་མ་
ཡིན་ནི་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་
ཅིང་རིགས་པའི་གནད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་བཅན་པས་གཉིས་ཀ་ལ་དབྱེད་པ་ཞིབ་མོར་
བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེད། །

གསུམ་པ་ཙོད་པ་སྤོང་བ་ལ། ཁ་ཅིག་སྤྱོད་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་
སུ་སྐྱེས་པའི་སྤྱོད་པོ་ངས་པའི་ངས་ཤེས་དེ། ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱོད་པོའི་

དོན་སྤྱི་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། ཉམ་གསུམ་མ་གྲུབ་
སྟེ། དེས་སྡོན་པའི་དོན་སྤྱི་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྡོན་པའི་དོན་སྤྱི་ལ་འཁྲུལ་
བའི་ཕྱིར།

ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་ཤེས་པ་ཡིན་མི་དགོས་པར་ཐལ། བསྟན་
བཅས་རྣམ་དག་དེ་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། མ་གྲུབ་སྟེ།
རང་གི་ཞེན་དོན་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཉམ་གསུམ་ཡང་དག་མ་
ཡིན་ཞིང་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་ཤེས་པ་ཡིན་མི་དགོས་པར་ཐལ། རྟེན་
བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་
མཐོང་བྱས་པའི་ཕྱིར་དང་། གྲེ་བྲག་སྐྱུ་བས་དེ་ལྟར་ཁས་སྦྱངས་པའི་ཕྱིར་
ཞེ་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཟུང་བ་འཛིན་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ནི། །མི་འདོད་སྒྲོ་ནི་
ཚད་མ་ཉིད། །སྦྱང་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་ཕྱིར་
དང་། །ཞེས་པས་རང་ལྟལ་གྱི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་སྒྲོ་ནས་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་
སྒྲོ་ཁོ་ན་ཚད་མར་བསྟན་པས། རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་
གོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་བཀག་པས་གྲུབ་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། འོ་ན་རང་
ལྟགས་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་དོན། རང་གི་རིགས་རྒྱན་སྡེ་མར་གྱུར་པའི་
ཚད་མ་གང་གིས་མ་རྟོགས་པ་རང་གིས་རྟོགས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་རམ། རང་ལ་
གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ཡོད་པ་ཅམ་ལ་ཟེར། ཡང་ན། རང་འདྲེན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་སྡེ་
མའི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། ལུས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་ཐོག་མར་

རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེ་ཆད་མ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་པན་ཆད་བྱ་དེ་
ལ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་རྟོགས་པའི་མིག་ཤེས་ཆད་མ་སྐྱེ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བ་
དང་། གྲུས་པ་ལོ་གཅིག་ལོན་པ་ཡན་ཆད་ལ་གཟུགས་སྐྱ་བྱི་རོ་རིག་བྱ་སོགས་
འཛིན་པའི་ཆད་མ་སྐྱེ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་བས་ཏ་ཅང་ཐལ་ཆེ་བ་དང་། མཉམ་
གཞག་ཡེ་ཤེས་དང་རྣམ་མཐུན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་པན་ཆད་ཀྱང་ཆད་མ་མིན་
པར་འགྱུར་བས། གཞུང་ལུགས་ཀུན་དང་འགལ་བའི་བྱིར་རྟོ། །གཞན་ཡང་མི་
རྟོག་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོག་གྱུར་གྱི་ཆོས་གང་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཆད་
མར་སོང་བ་མི་སྲིད་པར་འགྱུར་ཏེ། རང་རྒྱ་རྗེས་དབག་ཆད་མས་རྟོགས་ཟེན་
པས་ཁྲབ་པའི་བྱིར་རྟོ། །

གཉིས་པའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་། རང་
རིག་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་བྱི་མ་རྣམས་ཀྱང་ཆད་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་དག་
རང་ལ་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་རེ་ཡོད་པའི་བྱིར་། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
ལྟ་བུ་སྐད་ཅིག་རེ་རེ་ལ་དམིགས་རྒྱུན་རེ་ཡོད་པས། སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེའི་
དམིགས་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་དེ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གསར་
དུ་རྟོགས་ཤིང་སྐད་ཅིག་དང་པོས་མ་རྟོགས་ལ། སྐད་ཅིག་གསུམ་པའི་དམིགས་
རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་དེ་སྐད་ཅིག་གསུམ་པས་རྟོགས་ཀྱང་སྐད་ཅིག་
གཉིས་པས་མ་རྟོགས་པའི་ཞིབ་ཆ་འཐད་པའི་བྱིར་ཏེ། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་
རྣམས་ནི་ཡུལ་དབང་འཐད་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པ་ཡིན་པས། རང་རང་གི་བདག་
རྒྱུན་དབང་པོ་ལ་གང་འཆར་བ་དེ་འཛིན་དགོས་ལ། དབང་པོ་དེ་ནི་གཟུགས་
ཅན་ཡིན་པས་རང་དང་དུས་མཉམ་པ་ཁོ་ན་འཆར་གྱི་གཞན་མི་འཆར་བའི་བྱིར་
ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྐད་ཅིག་ཉིད་བྱིར་འདས་པ་ཡི། །དོན་མཐོང་ཡོད་པ་མ་

ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དེ་དག་རང་རང་གི་དངོས་
རྒྱུའི་དུས་སུ་འདས་ཟིན་པ་དང་མ་འོངས་པའི་དོན་རྣམས་མི་མཐོང་བར་བསྟན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྐད་ཅིག་སྔ་ཕྱི་རྣམས་ཀྱང་རང་
རང་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་སྤྱི་བུའི་ཤེས་པ་རེ་གསལ་དུ་རྟོགས་དགོས་ཏེ།
དེ་རྟོགས་པ་གང་ཞིག་རང་གི་སྐད་ཅིག་སྔ་མས་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་
ན། རང་ཡུལ་རྟོགས་པའི་རང་རིག་ཡིན་ན་ཆད་མ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཐལ་
ལོ། །དེ་འདྲའི་རང་རིག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་སྐད་ཅིག་དང་པོས་གང་རྟོགས་
པ་དེ་ཉིད་རྟོགས་ཀྱི་དེ་ལས་ལྷག་པོར་རྟོགས་རྒྱ་མཐོང་དོ་ཞེ་ན། འོ་ན་གཟུགས་
འཛིན་དབང་མངོན་ཉམས་སུ་སྤྱིང་བའི་རང་རིག་སྐད་ཅིག་དང་པོས་གཟུགས་
འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ་ཡང་རྟོགས་པར་ཐལ། དེ་འདྲ་བའི་
རང་རིག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་འདྲ་བའི་རང་
རིག་སྐད་ཅིག་དང་པོས་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ཐམས་ཅད་
ཀྱང་རྟོགས་དགོས་པས་གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུན་ལ་ལྟོས་པའི་ཀྱན་མཁྱེན་དུ་ཐལ་ལོ། །

གཞན་ཡང་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་སྤྱིང་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཁྱོད་དང་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
ཁྱོད་མ་གྲུབ་གོང་ནས་ཁྱོད་སྤྱིང་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་འདྲ་
བའི་རང་རིག་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དེའི་ཕྱིར། རྟོགས་ཁས། འདོད་མི་རུས་ཏེ། ཁྱོད་
ཤེས་པ་ཡིན་ན་ཁྱོད་སྤྱིང་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཁྱོད་དང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་
གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པས་བྱུང་བ་རང་རིག་བཞེད་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱི་སྐད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འོན་ཀྱང་རྣམ་པ་འདྲ་ཆེན་མོའི་ལེའུ་གཉིས་པར། ཀུན་མཁུན་ཡེ་ཤེས་
སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་གསར་རྟོགས་སུ་སྦྱབ་པའི་སྐབས། སྲིད་ན་གསར་ཡོད་
དེ་གསར་དུ་རྟོགས་དགོས་པས་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆད་མ་མེད་པ་ཉམས་
སོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་མཁུན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཐོབ་ཕྱིན་ཆད་སེམས་ཅན་སྦྱིབ་
པ་གསར་དུ་ཟད་པ་སྲིད་ན། སྦྱིབ་པ་གསར་དུ་ཟད་པ་དེ་ཉིད་གསར་དུ་རྟོགས་
དགོས་པས་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆད་མ་མེད་པ་ཉམས་སོ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིགས་
པའི་འགྲོས་ལ་བལྟས་ན། ཐོ་དེ་ལ་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ཡོད་ན་གསར་རྟོགས་
ཀྱིས་བྱུང་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་ཡང་། ཀུན་མཁུན་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ཆོས་ཅན་དུ་བརྩམས་ནས་
ཚུང་སྤྱོད་མཛད་པ་ཡིན་པས་སེམས་ཅན་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་རིགས་པ་མཚུངས་པར་
བསྒྱུབ་དགོས་པ་མ་ཡིན་ལ། གཟུགས་འདྲིན་དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་
དང་། དེའི་རང་རིག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་སོགས་བཅད་ཤེས་སུ་བཞེད་པས། རང་
ལ་གསར་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་གསར་རྟོགས་དང་། རང་ལ་རྟོགས་
ཟིན་རྟོགས་པའི་ཆ་ཡོད་པ་ཅམ་གྱིས་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

ཆད་མ་དང་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་ཚུལ་ཡང་རང་གི་ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོ་
ལ་ལྟོས་ནས་ཡིན་གྱི་ཡུལ་ཅམ་ལ་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། སྤྱི་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་
རྗེས་དཔག་ཆད་མ་སྤྱི་ལ་བཅད་ཤེས་ཡིན་ཡང་རང་ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོ་སྤྱི་མི་རྟག་
པ་ལ་གསར་རྟོགས་ཡིན་པས་ཆད་མ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་འདྲིན་
དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་རང་གི་དམིགས་སྤྱིན་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་
ལ་གསར་རྟོགས་ཡིན་མོད། ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོ་གཟུགས་དེ་ཉིད་ལ་རྟོགས་ཟིན་
རྟོགས་པ་ཡིན་པས་བཅད་ཤེས་ཡིན་པར་མི་ལྟོག་པ་དང་། གཟུགས་འདྲིན་
དབང་མཛོན་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བའི་རང་རིག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེའང་རང་གི་

ཁྱེད་ཀྱང་ཁྱེད་པའི་དབང་མངོན་དེ་ལ་གསར་རྟོགས་ཡིན་ཡང་སྤྱིར་གཞུགས་
འཛིན་དབང་མངོན་ལ་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པར་སོང་བས་བཅད་ཤེས་ཡིན་
ན། །ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་འགྱུར་ཚུལ་ཡང་དཔེར་ན། གཞུགས་འཛིན་དབང་
མངོན་ལྟ་བུ་ལ་གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ཞེས་པའི་སྒྲིམ་གཞུགས་དང་ཡུལ་
ཡུལ་ཅན་དུ་སྒྱར་ནས་བསྟན་ཅིང་། གཞུགས་དེའི་སྐད་ཅིག་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་
བྲག་ལ་བཀར་ནས་མ་བསྟན་པས། དེ་ཙམ་གྱིས་གཞུགས་དེའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་
བོར་འགྱུར་གྱི་བྱེ་བྲག་འཆོལ་ན་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོམ་ལུགས་
ཀྱང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས་པས་སྤྱི་ཐ་སྙད་གང་བཏགས་པ་དེར་སྒྲུབ་
ཐ་སྙད་ཀྱང་འཇུག་པས་རིགས་པས་ཀྱང་མཆོམས་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་འཇུག་
པ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལས་འདས་ན་ནང་འགལ་གྱི་ཁུར་པོ་འཛོལ་པར་འགྱུར་
ངོ། །དེས་ན་གསུམ་པ་ཉིད་འཐད་པར་སེམས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་བཅད་ཤེས་ལ་
ངེས་ཤེས་ཡིན་མི་དགོས་པས་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གྱི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཀ་
ཡོད་དོ། །

རྣམ་ཤེས་དོན་གཞན་ཆགས་པ་ཡིས། །ཞེས་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་
རྣམ་ཤེས་སྤྱི་མ་གཅིག་ནི་རིགས་འདྲ་གཅིག་ཁོ་ནའི་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་ཏེ། རིགས་
འདྲ་རེ་རེ་ཁོ་ན་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དོན་
གཞན་གཞུགས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པ་ཡི། དེའི་ཆེ་དེ་ལས་དོན་གཞན་པའི་སྤྱི་
མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེའི་ཆེ་དེ་འཛིན་པའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་རུས་པ་
ཉམས་ནས་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགྲེལ་པའི་ལུང་འདིས་སྤྱང་ལ་མ་ངེས་བསྟན་
པ་མ་ཡིན་པ་འགྲེལ་མཛད་གཉིས་ཀ་མཐུན་ཡང་རྣམ་བཤད་འདིས་སྤྱང་ལ་མ་

ངེས་ཞལ་གྱིས་བཞེད་པ་ནི་ཡིན་ནོ། །ལ་ལས་ལྷང་དེ་སྤང་ལ་མ་ངེས་བསྟན་
པའི་ཁྲངས་སུ་བྱེད་པ་དག་ནི་འོལ་སྤྱི་ཙམ་དུ་ཟད་ཅིང་འགྲེལ་པ་ཞིབ་དུ་མ་མཐོང་
བའི་སྟོན་ནོ། །

དེར་མ་ཟད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ལེན་གསུམ་པ་ལས་ཀྱང་། ཤེས་པ་དུ་མ་ཅིག་
ཙམ་དུ་སྤྱི་ན་ངེས་འགའ་ཡུལ་ལྷ་ཀ་ཉི་བར་ཡོད་ཀྱང་ཡུལ་རེ་རེ་ཁོ་ན་འཛིན་
པར་མཐོང་བ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། སྐབས་ལ་ལར་ཡིད་གཟུགས་མངེས་ལ་ཀྱན་
དུ་ཆགས་པའི་སེམས་ཙན་གྱི་དོན་སྤྱི་ཉི་བར་ཡོད་ནའང་སྤྱི་འཛིན་མེད་པར་
གཟུགས་འབའ་ཞིག་འཛིན་པ་གང་དེ་ཆོས་ཙན། ཤེས་པ་དུ་མ་ཅིག་ཙམ་མི་
སྤྱི་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སྤྱི་འཛིན་མ་སྤྱིས་པ་མིན་ཏེ། ཡིད་གཟུགས་མངེས་ལ་
སྟག་པར་ཆགས་པས་གཞན་སྤྱི་འཛིན་སྤྱིད་པའི་དེ་མ་ཐག་སྤྱིན་གྱི་རུས་པ་
ཉམས་ནས་དེ་མ་སྤྱིས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས་པས་ཀྱང་དེའི་ཆེ་སྤྱི་
འཛིན་ཉན་ཤེས་མ་སྤྱིས་པ་གསལ་བར་བསྟན་པས་སྤང་ལ་མ་ངེས་པའི་ཁྲངས་
གང་ཡིན་འཆོལ་དགོས་སོ། །

ཆད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་ཆད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། གཞན་ལུགས་བཤད་པ།
རང་ལུགས་བཞག་པ། ཅོད་པ་སྟོང་བ། དབྱེ་སྒོ་གཞན་བསྟན་པ། དཀའ་བའི་
གནད་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་དང་ལྷ་ལས། དང་པོར། རྒྱང་འཕེན་པ་ནི། ཆད་
མ་ལ་མངོན་སུམ་གཅིག་བྱུང་འདོད། གྲངས་ཙན་པས་མངོན་རྗེས་གཉིས་དང་
སྤྱི་ལས་བྱུང་བའི་ཆད་མ་དང་གསུམ་འདོད། སྤྱི་ལས་བྱུང་བའི་ཆད་མ་ནི། སྤྱི་
ལ་བཞེན་ནས་སྒོ་ག་བྱུང་གྱི་དོན་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། སྒོ་ག་དུ་བྱུང་པའི་ཡུལ་

ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ལ། ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་
པའི་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་དོ། །རིགས་པ་ཅན་པ་ནི། སྤྱི་
མ་གསུམ་གྱི་ཐོག་ཉེ་བར་འཇལ་བའི་ཆད་མ་དང་བཞིའོ་ཟེར། མཆན་གཞི་ནི།
བ་མིན་མཐོང་བ་ལས་སྟོག་ཆགས་འདི་དང་འབྲ་བ་ནི་བ་ལང་ངོ་སྟུང་དུ་སྟོག་
དུ་གྱུར་པའི་བ་ལང་ལ་འབྲ་བར་འཛིན་པ་ལྟ་བུའོ་ཟེར། རྒྱལ་དཔོག་པས། སྤྱི་
མ་བཞིའི་ཐོག་དོན་གྱིས་གོ་བ་དང་། དངོས་སོ་མེད་པའི་ཆད་མ་དང་བྱག་སྟེ།
དོན་གྱིས་གོ་བ་ནི། ལྷས་བྱིན་གསོན་སོ་བྱིན་ན་མེད་པས། བྱི་རོལ་ན་ཡོད་པར་
རྟགས་པ་ལྟ་བུའོ། །དངོས་སོ་མེད་པའི་ཆད་མ་ནི། ཆད་མ་གཞན་ལྟ་སོ་གང་རུང་
དུ་འཇལ་བྱེད་དུ་མ་སྐྱེས་པའི་ཡུལ་རྟགས་པ་ལ་འདོད་དོ། །ཅ་ར་ཀ་པའམ།
སྤྲན་དབྱེད་པ་ནི། རིགས་པ་དང་། མི་དམིགས་པ་དང་། ཞེས་གྲགས་པ་དང་།
སྤིད་པ་དང་། སྟུང་སེམས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆད་མ་དང་གཞན་བྱག་བསྟན་ཏེ་
བརྟ་གཅིག་འདོད་དོ། །

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ། ལུང་ལས་བསྟན་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན།
མངོན་སུམ་ཆད་མ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མ། ལུང་ཆད་མ། དཔེ་ཉར་
འཇལ་གྱི་ཆད་མ་དང་བཞིར་བཤད་ཀྱང་། བྱི་མ་གཉིས་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་
མའི་ནང་དུ་འདུ་བས་གངས་ངེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི། མངོན་སུམ་ཆད་མ་དང་རྗེས་སུ་
དཔག་པའི་ཆད་མ་གཉིས་ཡིན་ནོ། །དང་སོ་ལའང་། དར་གྱུར་པའི་དབང་མངོན།
ཡོད་མངོན། རང་རིག་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་ཆད་མ་དང་བཞི་ཡོད།
རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མའི་དབྱེ་བ་གོང་དུ་བཤད་ཟེར།

གསུམ་པ་ཙོད་པ་སྤོང་བ་ལ། ཁ་ཅིག་ཆད་མ་ཡིན་ན་མངོན་རྗེས་གང་
རུང་ཡིན་པས་བྱབ་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ལམ་མ་ཞུགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆད་མ་དེ།

དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་མངོན་སུམ་ཆད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཉོགས་པ་གང་ཞིག་ལས་མ་ཞུགས་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཆད་
མ་ཡིན་ན་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མ་ཉོགས་པས་བྱུང་བའི་ཕྱིར། རྗེས་སུ་དཔག་
པའི་ཆད་མ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐྱེ་བ་ལ་ངེས་པར་རྟགས་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལས་མ་ཞུགས་ན་རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་བསམ་མ་ཤེས་པ་ལའང་
ཆད་མ་སྐྱེས་པ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ཆད་མ་ལ་དེ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཟེར་བའང་
མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་དེ་གཉིས་སུ་ཡོད། དེ་ལས་མང་བ་མི་དགོས་ཉུང་ན་མི་འདུ་
བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཆད་མ་གཉིས་སུ་ཡོད། དེ་གཉིས་སུ་
མ་འདུས་པའི་ཆད་མ་སྤང་གསུམ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་སྐྱེར་ཆད་
མ་དེ་སྤང་གསུམ་པ་ཡིན་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། ཆད་མའི་མཚན་གཞི་མཐར་
གཏུགས་ན། དེ་གཉིས་གང་རུང་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་ཁོ་ན་ཅེ། ཁོར་འོད་ཁོར་བྱུང་འཛིན་པའི་སྒོ་དེ། མངོན་རྗེས་གང་རུང་
ཡིན་པར་ཐལ། ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འོན་ཀྱི་རང་མཚན་ཐོབ་པའི་རྟེན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། རྟགས་མ་གྲུབ། གལ་ཏེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་གྱི་རང་མཚན་
ཐོབ་ཀྱས་ན། ཁོར་བྱུང་འཐོབ་དགོས་པ་ལ་དེ་མི་ཀྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཁོར་བྱུང་ང་
མི་འགྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན། རྣམ་འགྲེལ་རྩ་བར། ཁོར་འོད་སྒྲོན་མའི་འོད་
དག་ལས། ཁོར་བྱུང་སྒོ་ཡིས་མངོན་རྒྱལ་བ། ཁོག་པའི་ཤེས་པར་བྱུང་མེད་
ཀྱང་། ཁྱིལ་དོན་བྱེད་ལ་བྱུང་ཡོད། ཁེས་པའི་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བཤད་
པར་བྱ་སྟེ། སྟེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་དུ། ཁོར་བྱུང་འོད་ཁོར་བྱུང་ཡིན་ནོ་སྟེ།
དུ་འཛིན་པ་རྗེས་དཔག་ཆད་མར་བཤད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཁོར་བྱུང་འོད་མཐོང་

བ་ལས་ཕྱོགས་དེ་ན་ཞོར་བུ་ཡོད་དོ་སྟེ་ས་དུ་ངེས་པའི་སྒོ་རྗེས་དཔག་ཆད་མར་
བཤད་བ་ཡིན་ལ། རྒྱ་མཁན་པོས་ཀྱང་། དེའི་བྱིར་ཞོར་བུའི་འོད་ལས་ནི། ཞོར་
བུར་འཛིན་པའི་སྒོ་དེ་ནི། རྟེན་ཉིད་དུ་ནི་མངོན་སུམ་མཁུ། །ཡང་ན་རྗེས་དཔག་
ཉིད་ཅེས་ངེས། །ཞེས་པ་དང་གཞན་གཅིག་ཏུ་འགྲེལ་འདུག་ཀྱང་། ལོག་པའི་ཤེས་
བར་ཁྱད་མེད་ཀྱང་། །ཞེས་པར་འགྲེལ་བ་མཛད་མི་འདུག་པས་དེ་འདྲ་བའི་རྗེས་
དཔག་ཀྱང་ལོག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་བཞེད་དམ་སྟེ་སྟེ་དཔྱད། རྣམ་བཤད་
ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་ལྟར་ན། ལུང་དེའི་དོན་ནི། ཞོར་འོད་འཛིན་པའི་མིག་
ཤེས་ཀྱིས་བྱངས་པའི་ཞོར་འོད་ཞོར་བུར་འཛིན་པའི་སྒོ་དང་། སྒྲོན་འོད་འཛིན་
པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བྱངས་པའི་སྒྲོན་འོད་ཞོར་བུར་འཛིན་པའི་སྒོ་གཉིས་ལོག་
ཤེས་ཡིན་པར་ཁྱད་བར་མེད་ཀྱང་། སྒྲ་མ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞོར་བུ་དོན་གཉིར་
བྱི་སྒྲེས་བུས་ཞོར་བུ་འཛོལ་བྱས་ལ་བྱི་མས་ཐོབ་མི་བྱས་པའི་ཁྱད་བར་སྟོན་པ་
ཡིན་པས་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་མཛད་དོ། །

མདོར་ན། ཚད་མ་ལ་མདོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གངས་པེས་ཏེ།
ནམ་འབྲེལ་ཙུང་བར། གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར། སྤྱིར་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གང་རུང་ཡིན་པས་
ཁྲབ་པ་བཞིན་དུ། དུལ་ཅན་ཚད་མ་ལ་ཡང་མདོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གངས་པེས་
ཏེ། སྤྱི་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་
མ་ཡིན་པས་ཁྲབ། རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ན་མདོན་
སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚད་མ་ཡིན་ན་རྟགས་སྟོབས་ཀྱིས་
རྟོགས་པ་དང་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པ་གཉིས་སུ་པེས་ཤིང་། དང་པོ་ཡིན་ན་
རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། ཕྱི་མ་ཡིན་ན་མདོན་སུམ་ཚད་

མ་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །

ཆད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དང་མངོན་གསུམ་ལ་སྤྱོད་བཞི། རྗེས་དཔག་ལ་
སྤྱོད་བཞི། བྱི་མ་བཞི་པོ་རེ་རེ་དང་འགལ་བ་ཡིན་ལ། ཆད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་དང་མངོན་གསུམ་ལ་སྤྱོད་བཞི། རྗེས་དཔག་ལ་སྤྱོད་བཞི། བྱི་མ་བཞི་པོ་
རེ་རེ་དང་སྤྱོད་གསུམ་རེ་ཡོད་པས་བཅི་ཚུལ་ཤེས་སྤྲོད། །

རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་བཤད་པ།

བཞི་པ་དབྱེ་སྒྲིག་གཞན་བསྟན་པ་ལ། དབྱེ་བ་དངོས་དང་། མཚན་ཉིད་
དང་། དབྱེ་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོར་ཡང་ཆད་མ་ལ་
དབྱེ་ན། རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་དང་། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་གཉིས་
ཡོད། གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་ལ་དགག་བཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག
ཆད་མ་གང་ཞིག རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་རྒྱས་པ།
རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ངེས་པ་
རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་མི་རྒྱས་པ། གཞན་ངེས་ཀྱི་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་
བ་མི་འཐད་དེ། ཆད་མ་ཡིན་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
འདྲེན་རྒྱས་པས་བྱུང་བ་གང་ཞིག དེ་ཡིན་ན་རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་པས་མ་
བྱུང་པའི་བྱིར།

ཡང་ཁོ་ན་རེ། ཆད་མ་གང་ཞིག རང་ཉིད་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
འདྲེན་རྒྱས་པ། དང་པོ་དང་། དེ་གང་ཞིག དེ་མི་རྒྱས་པར་བྱིས་འབྱུང་གི་ཐ་སྙད་
པའི་ཆད་མ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་འདྲེན་རྒྱས་པ་གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད་
ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་འཛིན་མངོན་གསུམ་ཆོས་ཅན། རང་

ཉིད་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲེན་རྒྱས་པར་ཐལ། རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་ན། རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་
ཡིན་པས་ཁྲབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་
རྟོགས་པར་ཐལ། རང་ཉིད་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲེན་རྒྱས་པའི་ཕྱིར།
འདོད་ན། ཀྱུན་མཁུན་དུ་ཐལ་ལོ། །མཆོན་ཉིད་གཉིས་པའང་འདིས་ཁེགས་སོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་ཆད་མ་གང་ཞིག་རང་སྟོང་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་རང་
སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་རྒྱས་པ། རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མའི་མཆོན་ཉིད། དེ་གང་
ཞིག་དེ་ལྟར་མི་རྒྱས་པར་བྱིས་འབྲུང་གི་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་གཞན་ལ་བརྟེན་
ནས་ངེས་པ་འབྲེན་དགོས་པ། གཞན་ངེས་ཀྱི་ཆད་མའི་མཆོན་ཉིད་ཟེར། དེ་ཡང་
མི་འཐད་དེ། ཆད་མ་ཡིན་ན། རང་སྟོང་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་རང་སྟོབས་
ཀྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་རྒྱས་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆད་མ་ཡིན་ན་རང་སྟོང་རང་
རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་ཁ་ཅིག་རང་ཉིད་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
འབྲེན་རྒྱས་པ་དང་། དེ་མི་རྒྱས་པར་བྱིས་འབྲུང་གི་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་གཞན་ལ་
བརྟེན་ནས་འབྲེན་དགོས་པ་དེའི་མཆོན་ཉིད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རྗེས་སུ་དཔག་
པའི་ཆད་མ་ཡིན་ན། རང་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག་རྒྱུད་འཕེན་
པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དེ་རྒྱུད་འཕེན་པར་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཆ་
ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲེན་རྒྱས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་དེ་ཆད་མར་
མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྒྱུད་འཕེན་པ་དེ་རྗེས་དཔག་དེ་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་བདེན་
ཞེན་གྱིས་འདོད་པའི་རྟོག་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་དེ་ཆད་མར་རྟོགས་
ན་གང་ཟག་དེ་ལ་ཆད་མའི་མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཞན་ཡང་མཚན་ཉིད་དེ་གཉིས་མི་འཐད་པར་ཐལ། རིགས་པ་ལ་མ་
 སྤངས་པའི་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུ་ཀྱི་སྔ་འཛིན་མངོན་སུམ་དེ། རང་ཉིད་ཆོད་མ་
 ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འཕྲེན་རྒྱས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་དེ་
 ཆོད་མར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ཉམས་སུ་སྤྱང་བའི་རང་རིག་མངོན་
 སུམ་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ཆོད་མར་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཉེ། སྟོབ་དཔོན་ལྟ་དབང་སྟོས།
 མཐོང་བ་ལ་བྱད་པར་མེད་ན་ཡང་རྣམ་པ་གང་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་། གོམས་པ་
 དང་སྐབས་ལ་སོགས་པ་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་ན་དེ་ངེས་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་
 ཆོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱིས། རང་རིག་པ་ལས་ཆོད་མ་
 ཞེས་བྱ་ཡི། སེས་པ་དེ་ནི་སེས་པ་ཡོད་པ་ཉིད་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཆོད་མ་ཉིད་ནི་
 མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །

རང་ལུགས་ནི། རང་གི་གཞལ་བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་ལུལ་
 ཀྱི་སྤྲེང་དུ་གནས་པ་མེད་པར་རང་ཉིད་མི་འབྱུང་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་
 འཕྲེན་རྒྱས་པའི་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ། རང་ངེས་ཀྱི་ཆོད་མའི་མཚན་
 ཉིད། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དང་། སྔ་འཛིན་མངོན་སུམ་
 ལྟ་བུའོ། །རང་གི་གཞལ་བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་ལུལ་གྱི་སྤྲེང་དུ་གནས་
 པ་མེད་པར་རང་ཉིད་མི་འབྱུང་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འཕྲེན་མི་རྒྱས་པར་
 ཕྱིས་འབྱུང་གི་ཐ་སྟད་པའི་ཆོད་མ་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པ་འཕྲེན་དགོས་
 པའི་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ། གཞན་ངེས་ཀྱི་ཆོད་མའི་མཚན་ཉིད། དཔེར་
 བ། དོན་ལ་མེད་ཁ་དོག་ཡིན་ཞིང་རྟོག་པས་མེད་ཁ་དོག་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་ཟ་དུས་
 ཀྱི་རྒྱང་རིང་པོའི་ཁ་དོག་དམར་ལམ་པ་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་།
 དོན་ལ་ཤ་བ་ཡིན་ཞིང་རྟོག་པས་ཤ་བ་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་ཟ་དུས་ཀྱི་རྒྱང་རིང་པོའི་

ཤིང་འཛིན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུའོ། །

རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་བྱེ་བྲག་རྩ་བཤད་པ་ལ། རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་
དབྱེ་ན། རོན་གོམས་པ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། རོན་བྱེད་སྒྲུང་ཅན་གྱི་
མངོན་སུམ་ཚད་མ། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་
ཚད་མ། རྗེས་སུ་དབག་པའི་ཚད་མ་དང་ལྟ། བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་པའི་གཟུགས་འཛིན་
པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་དང་པོ། མེས་བཙུན་གྱི་རོན་བྱེད་རྣམས་པར་འཇལ་བའི་
མེ་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། ཚད་མ་ཉམས་སུ་སྒྱུར་བའི་རང་རིག་
ལྟ་བུ་གསུམ་པ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་
ལྟ་བུ་བཞི་པ། སྤྱི་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དབག་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་པའི་མཚན་གཞི་ཡིན་
ནོ། །དེ་ཡང་རིགས་གཉིས་ལས། རོན་རིག་གཉིས་དང་རང་རིག་གཉིས། །རྗེས་
སུ་དབག་རྣམས་རང་ལས་ངེས། །ཞེས་པའི་དགོངས་པའོ། །

སྤྱབས་འདིར་ཚད་མའི་གཞུང་བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་དང་།
ཚད་མའི་གཞུང་བྱ་གཉིས་ལ་སྤྱི་བཞི་ཡོད་དེ། སྤྱི་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་སྤྱི་མི་རྟག་
རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དབག་གི་གཞུང་བྱ་དང་། དེའི་གཞུང་བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་
ཐུག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན། ཤིང་དེ་རོན་ལ་ཤ་པ་ཡིན་ཤིང་རྟོག་པས་ཤ་པ་ཡིན་མིན་
ཐེ་ཚོམ་ཟ་དུས་ཀྱི་ཤིང་འཛིན་དབང་མངོན་དེའི་གཞུང་བྱ་ཡིན་ཡང་། དེའི་གཞུང་
བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་མ་ཡིན། ཤ་པ་དེ་མངོན་སུམ་དེའི་གཞུང་བྱའི་བདག་
ཉིད་མཐར་ཐུག་ཡིན་ཡང་དེའི་གཞུང་བྱ་མ་ཡིན་ནོ། །

གཞུང་བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་ཞེས་པའི་རོན་ནི། རང་གང་ལ་

ཆད་མར་སོང་བའི་གཞི་མཐར་ཐུག་པའམ་དེའི་དབྱུང་དོན་མཐར་ཐུག་པ་དེ་
 ཡིན་ལ། དཔེར་མཆོན་ན། སྤྱི་མི་ཉག་པ་ལྟ་བུ་ཐོག་མར་གསར་དུ་རྟོགས་པ་
 ན་རྟེན་གྱི་གང་ཟག་དེས་དེ་ཅམ་གྱིས་ཆེམས་ནས་ཡུལ་ཅན་སློའི་གོམས་པ་
 སྤེལ་སྤང་དུ་འབྱུག་གི་ཡང་བསྐྱར་དབྱུང་དོན་ནན་གྱིས་འཆོལ་མི་དགོས་ལ།
 སྤྱི་མི་ཁ་དོག་དམར་ལམ་པ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་སྤྱེས་པའི་སྤྱེས་བྱ་དེས་
 དེ་འབྲེལ་བའི་དམར་ལམ་པ་མཐོང་ཅམ་གྱིས་མ་ཆེམས་པར་ད་དུང་དེ་གའི་རང་
 ནས་དབྱུང་དོན་ནན་གྱིས་འཆོལ་དགོས་པ་དེ་དེའི་དབྱུང་དོན་མཐར་ཐུག་པ་
 མ་རྟེན་པའི་རྟེན་གྱིས་ཡིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པའང་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ཆེན་
 ལས། གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་རང་གི་གཞུང་བྱའི་བདག་
 ཉིད་ཡུལ་སྤྱིང་དུ་གནས་པ་མེད་ན་ཆད་མ་རང་ཉིད་མི་འབྱུང་བ་ལ་རང་སྟོབས་
 གྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་རྒྱས་པ་དང་། ཆད་མ་གཞན་གྱི་སྟོབས་གྱིས་ངེས་པ་འབྲེན་
 དགོས་པའོ། །ཞེས་དང་། རིགས་ཐེག་ཀླུ་རྒྱུ་མཆོན་ཉིད་ནི། གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་
 བའི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་རང་གི་གཞུང་བྱའི་དོན་སྤང་བ་ལྟར་དུ་བྱུབ་པ་མེད་ན་
 རང་ཉིད་མི་འབྱུང་བ་ལ་ཐེ་ཆོམ་འབྲེན་པ་གཞན་ངེས་དང་། མི་འབྲེན་པར་རང་
 ངེས་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་སུ་དབག་པའི་ཆད་མ་ཡིན་
 བ། རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་པས་བྱུབ་པར་གསུངས་ཤིང་། དེའི་རྒྱ་མཆོན་
 བྱི། རྗེས་དབག་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་དང་བྱུང་བར་ལ་བརྟགས་པའི་དབྱུང་
 པ་ཞིབ་དུ་སོང་བ་ལས་སྤྱི་དགོས་པའི་གནད་གྱིས་སོ། །

གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་བཤད་པ།

གཞན་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་ལ་སྤྱིས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྟོན་སྤྱེད་ན། སྤང་

བ་རང་ལས་ངེས་ཤིང་བདེན་པ་གཞན་ལས་ངེས་པ། སྤྱི་རང་ལས་ངེས་ཤིང་བྱུང་
བར་གཞན་ལས་ངེས་པ། སྤྱང་བ་ཉིད་ཀྱང་གཞན་ལས་ངེས་པ་དང་གསུམ།
དོན་ལ་མེད་ཁ་དོག་ཡིན་ཞིང་རྟོག་པས་མེད་ཁ་དོག་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཟ་དུས་
ཀྱི་རྒྱུ་རིང་པོའི་ཁ་དོག་དམར་ལམ་པ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་དང་པོའི་
མཆན་གཞི་སྟེ། རང་ལ་སྤང་ཆོད་ཀྱི་ཆ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲེན་ཡང་
གནས་ཆོད་དམ་གདགས་གཞིའི་གཙོ་བོའི་ཆ་ལ་ངེས་པ་འབྲེན་མི་རུས་པར་ཆད་
མ་གཞན་བརྒྱུད་དགོས་པས་ན་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །དོན་ལ་ཤ་བ་ཡིན་ཞིང་རྟོག་
པས་ཤ་བ་ཡིན་མིན་ཐེ་ཆོམ་ཟ་དུས་ཀྱི་རྒྱུ་རིང་པོའི་ཤིང་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་
བུ་གཉིས་པའི་མཆན་གཞི་ཡིན་ཏེ། རང་ལ་གང་སྤང་བའི་སྤྱི་ཙམ་ཞིག་ལ་ངེས་
པ་འབྲེན་རུས་ཀྱི། གྲེ་བྲག་གམ་བྱུང་བར་གྲེ་ནས་ངེས་པ་འབྲེན་མི་ཐུབ་པས་ན་དེ་
ལྟར་བཤད་དོ། །ཁོ་བོས་སྡོན་པོ་མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་སྟམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་འབྲེན་
པའི་སྡོ་སྤང་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་གསུམ་པའི་མཆན་གཞི་ཡིན་ཏེ། དུལ་དེ་རང་ལ་
སྤང་ཙམ་ཡིན་ཀྱི་གང་ལའང་ངེས་པ་འབྲེན་མི་རུས་པས་དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །དེ་
ཡང་དང་པོ་གཉིས་ཆད་མ་དངོས་དང་གསུམ་པ་ཆད་མ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཡང་དེ་ལ་སྤྱས་བཤེད་རིགས་ཀྱི་སྟོན་སྟེན་དཔྱད་ན། མངོན་སུམ་དང་པོ་
བ་དང་། ཡིད་མ་གཏད། འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་དང་གསུམ་ལས། དང་པོའི་མཆན་
གཞི། སྤང་ལྷན་ལ་མཐོང་མ་སྤྱོད་པའི་སྤྱིས་བྱའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷན་པའི་ཁ་དོག་འཛིན་
པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཆན་གཞི་ནི། ཡིད་གཟུགས་མཛེས་
ལ་ཆགས་པས་སྤྱི་ལ་ངེས་པ་འབྲེན་མི་རུས་པའི་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་
པའི་མཆན་གཞི་ནི། སྤྱི་གྲུ་རྒྱ་ཆུ་འཛིན་ཀྱི་སྟོན་འདོགས་དངོས་སུ་སྤྱིས་པའི་སྤྱི་གྲུ་
རྒྱའི་ཁ་དོག་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། །རིགས་གཉེར་ལས། དང་པོ་བ་

དང་ཡིད་མ་གཏད། །འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་རྣམས་གཞན་ལས་ངེས། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

དཀའ་བའི་གནད་བཤད་པ།

ལྷ་པ་དཀའ་བའི་གནད་བཤད་པ་ལ། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་སྒྲེའི་
ལུགས་འགོད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་འགོད་པ། དབྱ་མ་
ཐལ་འགྲུར་བའི་ལུགས་འགོད་པ་དང་གསུམ་ལས།

སློབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་སྒྲེའི་ལུགས་འགོད་པ།

དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་ཆད་མའི་དོན། ཉོག་བྲལ་མི་བསྐྱུ་བས་ཆོག་
གི་མ་འབྲུལ་བ་སློས་མི་དགོས་པ་གང་གིས་ཤེས་ཤེས་ན། དུང་དཀར་མེར་པོར་
སྒྲུང་བའི་མིག་ཤེས་དང་། ལྷན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་རྣམས་ཆད་
མ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་ཁ་དོག་གི་ཆ་ལ་འབྲུལ་ཡང་དབྱིབས་ཀྱི་ཆ་ལ་ཆད་མ་དང་།
གཉིས་པ་བྱ་བའི་ཆ་ལ་འབྲུལ་ཡང་ལྷན་ཤིང་གི་ཆ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པར་བཞེད་
པས་སོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། དེ་དག་ལས་འདོད་པའི་དོན་ཐོབ་པས་དེ་ཉིད་མི་
བསྐྱུ་བར་བྱུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲུལ་བ་ཅས་ཀྱིས་ཆད་མ་མ་ཡིན་ན། རྗེས་སུ་
དཔག་པའི་ཆད་མ་ཡང་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་འགྲུར་ཏེ། འབྲུལ་བར་མཚུངས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སྐྱབ་པར་མཛད་དོ། །

ཆད་མའི་ལམ་སྟེན་ལས། སློབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་སྒྲེའི་ཞེས་པ་ནས།
དུང་དཀར་མེར་པོར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས། བྱར་ཞུགས་པ་ན་ལྷན་ཤིང་འགྲོ་བར་
མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་དག་ནི་འདོད་པའི་དོན་ཐོབ་པས། ཞེས་དང་། འབྲུལ་

ཤེས་ཡིན་པས་ཚད་མར་མི་འགོ་ན། རྗེས་དཔག་གྲང་ཚད་མ་མིན་པར་འགྱུར་
རྒྱུ་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེས་མཛད་པའི་འགྲེལ་པར། དེ་ལྟ་མོད་གྲང་
མེར་པོ་ལ་འཁྲུལ་ཞིང་དབྱིབས་ལ་མ་འཁྲུལ་བས་འདོད་པའི་དོན་ཐོབ་པའི་ཕྱིར།
མཛོན་སུམ་ཉིད་དུ་ནམ་པར་བཞག་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རྒྱུ་། །

ཡང་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་སུན་སེལ་དུའང་། དེའི་ཕྱིར་སྐྱེ་ཤིང་འཛག་སྒྲུང་
སོགས་ནམ་པ་འཆར་བ་ཡུལ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཤེས་པ་ནམས་ལ་གཟུང་དོན་མེད་
པ་ལ་དགོངས་ནས། སྐྱར་སྒྲུང་དོན་མེད་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། མར་
མའི་ཅེ་མོ་ཁྱ་སྒྲོར་བར་སྒྲུང་བ་དང་། རྒྱ་བ་གཉིས་སྒྲུང་སོགས་ནམ་པ་གཏོད་བྱེད་
ཀྱི་ཡུལ་ཉེ་བར་ཡོད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ནམས་ལ། གཟུང་དོན་
ཡོད་པ་ལ་དགོངས་ནས། མར་མེ་ཅམ་གྱིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་འགྲེལ་པ་
དང་། རྒྱ་གཅིག་ལ་གཉིས་མཐོང་བའི་ཆེ་རྒྱ་གཅིག་ནམ་པ་ཤར་བས་བྱབ་ལ།
ཞེས་དང་། ཡང་རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱིད་
རྒྱ་གཅིག་ལ་མཛོན་སུམ་དུ་ཐལ། ཁྱིད་ཀྱིས་རྒྱ་གཅིག་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་
ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་མཛོན་སུམ་དུ་མི་སྒྲུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། མར་མའི་ཅེ་མོ་
ཁྱ་སྒྲོར་བར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཀྱིས་གྲང་མར་མའི་ཅེ་མོ་མཛོན་སུམ་དུ་མ་
མཐོང་བར་འདོད་དགོས་གྲང་། འདི་དག་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་བར་སྒྲུང་བས་
གྲུབ་པོ། །སྤྲིག་རྒྱུ་ཁྱིད་ཁྱིད་མཐོང་བའི་མཛོན་སུམ་ཡང་སྡོ་ཞིང་འཁྲུག་པའི་ཆ་ལ་
ཚད་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་ངེས་ཤེས་གྲང་བྲངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཆེ་སྡོ་ཞིང་འཁྲུག་
པ་ཅམ་ཡང་མ་ངེས་ན། རྒྱར་སྒྲོ་འདོགས་པར་ག་ལ་འགྱུར། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་
དུང་དཀར་མེར་སྒྲུང་དང་། སྤྲིག་རྒྱ་རྒྱར་སྒྲུང་ལ་སོགས་པའི་གཟུང་དོན་ཉེ་བར་
ཡོད་པའི་དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་དེ་དག་གྲང་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་རེ་

ངེས་པར་སྤང་དགོས་པ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་སྒོ་དང་མཐུན་ལ། འོན་ཀྱང་
དེ་དག་ཇི་བཞིན་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར། དེ་དག་ལ་མངོན་སུམ་དང་ཚད་མ་མ་ཡིན་
པར་བཞེད་པ་འདི་ནི་རྒྱལ་དབང་སྒོ་དང་མི་མཐུན་ལོ། །

འདི་དག་གི་འཐད་སྒྲུབ་ནི། མིག་ཤེལ་སྒྲོན་པོས་བར་དུ་ཆོད་པའི་མིག་
ཤེས་ཀྱིས་ལམ་དང་ཡིག་གཟུགས་སྒྲོ་ལྷམ་མེར་སྤང་ན་ཡང་སྦྱིས་བྱ་ལམ་དུ་
བསྐྱོད་པ་དང་། ཡི་གེ་སྒྲོག་འཇུག་སོགས་ལ་སྤར་བས་ཀྱང་ལྷག་པའི་དགོས་
བ་ཡོད་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་འགྲུབ་པ་ནི་མཐའ་ན་གནག་རྗེས་ཀྱང་ཤེས་པས་
ལམ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་མི་མཐོང་ངོ་ཞེས་བརྗོད་ན། འདིག་རྟེན་བཞེད་གང་གི་
གནས་སུ་འགྱུར་བར་མ་ཟད། ཐག་རིང་གི་མི་སོགས་གསལ་བར་མཐོང་བའི་
ཕྱིར་དུ་རྒྱང་ཤེལ་ནས་བལྟ་བ་དང་། ཡི་གེ་སྒྲོག་སྤྲོ་བའི་ཆེད་དུ་མིག་ཤེལ་གྱོན་
བ་སོགས་ཀྱང་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། གོང་གི་སྒྲོན་ཤིང་འགྲོ་བར་མཐོང་
བཞིན་དུ་འདི་ནི་ཤུག་པའོ། །འདི་ནི་ཁམ་སྤྱོད་ངོ་། །འདི་ནི་འབྲས་བྱ་ལེགས་ལ།
འདི་ནི་མི་ལེགས་སོ་ཞེས་ཤིང་གི་བྱེ་བྲག་ལ་རྟོག་དཔྱད་ཚུལ་བཞིན་དུ་འཇུག་
པ་ནི་ཀུན་གྱིས་སྤྱོད་བས་གྲུབ་པས་སྒྲོན་ཤིང་དེ་དག་ངེས་པར་མཐོང་དགོས་
ཏེ། དཔེར་ན། གསེར་མ་མཐོང་བ་ལ། གསེར་དེ་བཟང་ངན་དང་སྦྱི་ཡང་བཟླ་
མི་རུས་པ་བཞིན་ནོ་སྤྲོ་དུ་སེམས་སོ། །

སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་འགོད་པ།

གཉིས་པ་སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གི་ལུགས་ལ། དེ་དག་མི་འཐད་དེ།
དུང་དཀར་སེར་པོར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་དེ་ལ་སེར་པོས་མ་བསྐྱད་པའི་ཆ་མེད་
པའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྤང་བའི་དབང་ཤེས་དེ་སྒྲོན་ཤིང་གི་ཆ་གང་

ལའང་ཚད་མར་མ་སོང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། འཐད་ལྡན་ཚུང་བ་ལས། འོག་ཤེས་ཡིན་
ན་ཤིང་དང་རི་ལྟར་འཕྲད་ཅེ་ན། ཅུང་ཟད་ཀྱང་འཕྲད་པ་མེད་དེ། གང་ཡོངས་
སུ་བཅད་པའི་ཤིང་ནི་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་འགྲོ་བ་དེ་ཡིན་ལ། ཤིང་ནི་འགྲོ་བ་
མེད་པས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འཕྲད་པ་མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་
དུ་རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་དང་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་རིགས་པའི་
རྣམ་གངས་དུ་མའི་སྒོ་ནས་ལུགས་འདི་ཉིད་འཐད་པར་མཛད་དོ། །དེར་མ་ཟད།
ཚད་མ་མདོའི་དར་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་། དེ་དག་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་ཞེ་ན། ཆེན་པོ་
གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཟབ་པས། ཞེས་པ་ནས་འདྲན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་མ་ལྟར་
བཞེད་པས་དེ་ལྟར་ཁས་སྐྱེད་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལུགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་འཐད་སྒྲུབ་ནི། དུང་དཀར་སེར་པོར་སྒྲུབ་བའི་དབང་
ཤེས་དེས་ཁ་དོག་གི་ཆ་ཐམས་ཅད་ལ་འབྱུང་བས་དབྱིབས་ལའང་འབྱུང་དགོས་
ཏེ། ཁ་དོག་ལས་རྣམ་པ་ཐ་དད་པའི་དབྱིབས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒོ་བ་དཔོན་
འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས། དབྱིབས་རྗེས་སུ་མེད་པས། ཁ་དོག་མ་གཏོགས་
པའི་དབྱིབས་འབའ་ཞིག་པ་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། སེར་པོའི་
དབྱིབས་དེ་དུང་གི་དབྱིབས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་འབྲ་བའི་སེར་པོའི་ཁ་དོག་
དེ་དུང་གི་ཁ་དོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུང་གི་ཁ་དོག་ཡིན་ན་དཀར་པོ་ཡིན་དགོས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་དུང་གི་དབྱིབས་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་ན་དུང་གི་ཁ་
དོག་མཐོང་དགོས་པར་ཐལ། དུང་གི་ཁ་དོག་དང་དུང་གི་དབྱིབས་གཉིས་ལུལ་
དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་ལྟོས་ཏེ་གྲུབ་བདེ་རྗེས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་འབྲ་
བའི་དབང་ཤེས་དེས་དུང་མཐོང་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མཛོན་སུམ་ལ་དུང་མཐོང་ན་
དུང་གི་ཁ་དོག་མཐོང་དགོས་པ་གང་ཞིག་ དེ་མཐོང་ན་དཀར་པོ་མཐོང་དགོས་

པའི་ཕྱིར་དང་། ཀུན་བཏུས་དར་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་། ནུང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དབྱིབས་
 བྱུང་པར་ཅན་གྱི་ཁ་དོག་ལ་བརྟེན་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་
 ནུ་ལྷོན་ཤིང་འགྲོ་བར་མཐོང་བ་ན་དེ་ལ་ལྷོན་ཤིང་མཐོང་བའི་ཆ་མེད་དེ། འགྲོ་
 བ་འབའ་ཞིག་གི་ལྷོན་ཤིང་མཐོང་བ་གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་ལྷོན་ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་
 དང་། ལྷོན་ཤིང་ཡིན་ན་དེ་ལྟ་བུའི་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་དང་མི་ལྷན་པས་ཁྲབ་པའི་ཕྱིར་
 རོ། །གཞན་ལ་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་འདིས་ཤེས་ཀྱས་སོ། །

འོ་ན་ལུག་པས་ཉི་མའམ་ཉིན་མོ་ལྷན་བ་དང་མཚན་མོ་སྤང་བར་མཐོང་
 བས་དེའི་མིག་ཤེས་ལ་ཆད་མ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། སྦྱོན་མེད་དེ། ལུག་
 པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་མ་མཐོང་བ་ཡིན་གྱི་ཉི་མ་ལྷན་བར་མཐོང་
 བ་མ་ཡིན་ཞིང་། མཚན་མོར་ལྷན་པས་མཐུན་པའི་རྒྱུན་བྱེད་བ་ལས་གཟུགས་
 རྣམས་མཐོང་བ་ཡིན་གྱི་མཚན་མོ་སྤང་བར་འཛིན་བ་མིན་པས་མིག་ཤེས་དེ་དག་
 ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་ག་ལ་འཇུག། གང་གིས་ཤེས་ན། དཔེར་ན། སྤང་གཅིག་གི་ནི་
 མཚན་རྒྱ་དང་། །དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་པོ་དག། གཟུགས་མཐོང་བ་དང་མི་
 མཐུན་དང་། །མཐུན་བ་ཅིག་ཅར་བྱས་བ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལྷན་
 བ་གཅིག་གིས་མའི་མིག་དབང་དང་འཕྲད་ཆེ་དེ་ལས་གཟུགས་སོགས་མཐོང་
 བའི་མིག་ཤེས་སྦྱེ་བའི་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་བྱེད་ལ། མཚན་མོར་རྒྱ་བ་ལུག་པ་
 ལྟ་བུའི་མིག་དབང་དང་འཕྲད་ཆེ་གཟུགས་གཞན་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་སྦྱེ་བར་
 མཐུན་པའི་རྒྱུན་བྱེད་བ་ཡིན་པས། གང་ལ་མཐུན་རྒྱུན་ཆད་ཞིང་འགལ་རྒྱུན་དང་
 བལ་ན་འབྲས་བུ་སྦྱེ་ལ་མ་ཆད་ན་མི་སྦྱེ་བ་ནི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆུ་ལྟ་བུ་ཉིའི་མིག་དབང་དང་འཕྲད་ཆེ་མིག་ཤེས་སྦྱེ་བ་
 དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྒྱུན་བྱེད་ལ། བྱ་རོག་ལྟ་བུའི་མིག་དབང་དང་འཕྲད་ཆེ་

མིག་ཤེས་སྐྱེ་བར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །མི་མཐུན་པའི་བཞེད་
སྒོལ་དེ་དག་ཚེད་པའི་གཞི་ཙམ་བཀོད་ནས་རང་གིས་དམ་བཅས་པའི་ཕྱོགས་
མེད་ན་ནི། རིགས་པའི་ལམ་ནས་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པའི་དགོས་པ་མ་ཆང་སྟེ།
དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས། ཁྱོད་ནི་སྐྱེ་བོ་དམ་པས་བཞེད་མི་འགྱུར་ཞིང་གང་གི་
ཕྱིར། ཁྱོད་ལ་རང་ཕྱོགས་མེད་པས་སུན་ཅི་ཕྱིན་དུ་ཚོལ་བའང་ཡིན། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་རང་གི་འདོད་པས་སྐྱབ་པ་ནི་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ལུགས་གཉིས་
ཀར་ཐ་མལ་པའི་ཉམས་སྲོང་ལ་གཞིགས་པའི་རིགས་པ་ཕྱ་ལ་མཛངས་པ་དུ་
མས་ཆེས་གསལ་བར་མཛད་འདུག་པས། འདི་འཐད་ལ་དེ་མི་འཐད་ཅེས་
ཐག་ཆོད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ཡང་རེ་ཞིག་ལུགས་ཕྱི་མ་ཉིད་འཐད་པར་བབྱང་ནས་
ལུགས་སྒྲ་མའི་ཚོད་པ་ལ། མགོ་མཚུངས་དང་རང་ལ་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་བཤད་
པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འོ་ན་རང་གི་གདོང་གི་གཟུགས་བརྟན་མེ་མོང་དུ་
ཤར་བ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་མཐོང་ཙམ་ཉིད་ནས་དེའི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་ཀྱི་བྱང་
པར་དང་། བླ་མོ་ག་སོགས་ལེགས་ཉེས་ཇི་ཡོད་རང་གིས་ཤེས་རུས་པས་
སྐྱེས་བུའི་བྱ་བ་དེ་འབྲེལ་གྱི་དགོས་དོན་ཆང་བ་བྱུབ་པའི་ཕྱིར། མིག་ཤེས་དེས་
ཀྱང་རང་གི་གདོང་མཐོང་ཞིང་རྟོགས་པར་ཐལ་བ་དང་། མིག་གིས་ཉི་མ་ལ་བལྟ་
བ་ན་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཇི་བཞིན་མི་མཐོང་ཡང་ཆུའི་ནང་གི་གཟུགས་བརྟན་
ལ་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་དཀྱིལ་འཁོར་ཇི་བཞིན་ཤེས་པས་མིག་ཤེས་དེས་ཀྱང་
ནམ་མཁའི་ཉི་མ་མཐོང་བར་འགྱུར་ཞིང་། མི་རྟག་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་གོམས་པ་དག་
ལ་གཟུགས་སོགས་དབང་ཤེས་ལ་སྣང་ཙམ་ཉིད་ནས་འདི་ནི་མི་རྟག་པའོ་སྟེ།
པའི་ངེས་ཤེས་ལྷང་ལྷང་སྐྱེས་པས། དབང་ཤེས་དེས་ཀྱང་མི་རྟག་པ་རྟོགས་

པར་ཐལ། དུང་དཀར་སེར་སྒང་དང་ལྗོན་ཤིང་འགྲོར་སྒང་གི་དབང་ཤེས་དེ་དག་
གིས་དོན་གྱི་རང་མཆོན་རྟོགས་པར་གསུངས་པ་དང་རྒྱ་མཚན་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་
མཚུངས་པའི་བྱིར་རོ། །འདིས་རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་སྒང་བའི་མིག་ཤེས་དེས་
རྒྱ་གཅིག་མཐོང་བར་བཤད་པའང་ཁེགས་སོ། །

གཉིས་པ་རང་ལ་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་ལྗོན་ཤིང་ལྟ་བུར་
མཆོན་ན། བྱར་ཞུགས་པའི་སྤྲེས་བྱ་དེས་སྒང་ལྗོན་ཤིང་སོ་སོའི་བྱེ་བྲག་འབྲེད་
པའི་ཆད་མའི་བྲེད་པ་མ་ཉམས་པར་ཡོད་པས། འགྲོ་བར་མཐོང་བའི་ལྗོན་ཤིང་
གི་འབར་སྒང་དེས་རྒྱེན་བྱས་པ་ལས་ལྗོན་ཤིང་སོ་སོའི་འཕྲུལ་གྱི་སྒོ་སྤྲེ་བ་ཡིན་
གྱི། ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་དག་རྟོགས་པ་ལྟ་
ཅི་མཐོང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དུང་དཀར་སེར་སྒང་ལ་སོགས་པའི་
འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་གྱི་དབང་ཤེས་དེ་དག་གིས་དུང་དཀར་སོགས་མི་མཐོང་ཡང་
ངོ་ཤེས་གྱི་སྒོ་སྤྲེས་པ་ནི། ལ་ལས་དོན་དེའི་འབར་སྒང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་
དོན་དེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྤྲེས་ཤིང་། ལ་ལས་དོན་གྱི་འབར་སྒང་དེས་
རྒྱེན་བྱས་པ་ལས་དོན་དེ་དག་རྟོགས་པའི་ངེས་ཤེས་སྤྲེས་པ་ཡིན་གྱི་དབང་ཤེས་
དེ་དག་གིས་མཐོང་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་སྤྱུ་བྲེད་
ནི། རྣམ་ཅུ་ལེའུ་དང་པོ་ལས། བྱད་པར་གང་ལ་རྟོགས་པ་ཡི། །རྒྱེན་ཡོད་དེ་ནི་
རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་པས་དོན་ལ་མཁན་པོ་ཡིན་ཞིང་དེ་རྒྱང་རིང་པོ་ནས་
འོང་བར་མཐོང་བ་ལས། བོད་བྱ་མ་ཡིན་པ་དང་། དུད་འགྲོ་མ་ཡིན་པ་དང་།
མི་མ་ཡིན་པ་དང་། མཁན་པོ་མ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་སོགས་འགལ་
རྒྱེན་རིམ་གྱིས་བསལ་ནས་མཐུན་རྒྱེན་རིམ་གྱིས་ཆང་བ་ལས་མཐར་མཁན་པོའོ་
སྤྲེས་དུ་རྟོགས་པ་རིམ་གྱིས་སྤྲེ་བར་གསུངས་པས་དབང་ཤེས་ལའང་གོམས་པ་

ཆེ་ཆུང་དང་། གསལ་མི་གསལ་གྱི་བྱང་པར་ལས་རྟོགས་ཚུལ་དང་མཐོང་ཚུལ་
བྱང་པར་འོང་བ་བཞིན་ངེས་ཤེས་ཀྱང་སྐྱེ་དཀའ་སྤྲོ་སོགས་བྱང་པར་དུ་མ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཡུལ་ཅན་གྱི་ནི་སྒྲ་ནམས་ཀྱིས། །སྣན་ཅིག་
སྒྱར་ནས་ངོ་ཤེས་བྱེད། །ཅེས་པ་ལས་ཀྱང་གྲུབ་པོ། །

འོ་ན་དུང་དཀར་སེར་སྒྲར་གི་དབང་ཤེས་དང་དུང་དཀར་འཛིན་པའི་
ཡིད་གློ་གཉིས་སྣན་ཅིག་ཏུ་སྐྱེ་བར་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཅི་ཞེ་ན། །སྣན་ཅིག་
ཏུ་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་ཡང་འཇུག་པ་སྒྱར་བས་སྣན་ཅིག་པའམ་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ལུ་གསུམ་པར། རྟོག་བཅས་རྟོག་པ་མེད་པའི་
ཡིད། །ཅིག་ཅར་དུ་ནི་འཇུག་འགྱུར་རམ། །འཇུག་པ་སྒྱར་ཕྱིར་སྒྲུན་པོ་དག་། དེ་
དག་ལ་ནི་གཅིག་ཏུ་ཞེན། །ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་བུམ་སྒྲུམ་འཛིན་པའི་མིག་
ཤེས་ཀྱིས་བུམ་པ་མཐོང་བར་ཐལ། དེ་ལས་འདི་ནི་བུམ་པའོ་སྒྲུམ་པའི་ངེས་
ཤེས་ངང་གིས་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མིག་ཤེས་ལ་བར་དུ་ཆོད་པའི་གཟུགས་
མཐོང་བ་ཡོད་པར་ཐལ། བུམ་སྒྲུམ་གྱི་བར་དུ་ཆོད་པའི་བུམ་པ་མཐོང་བ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རུས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། རོན་གྱི་རུས་ལ་སྟོས་མེད་ན། །བར་
ཆོད་ལ་སོགས་ཡོད་ན་ཡང་། །དབང་སྐྱེས་གློ་ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་པས་
དབང་མངོན་གྱིས་འཛིན་རྟོན་ཕྱི་མ་མཐོང་བར་འདོད་པ་ལ་དབང་མངོན་གྱིས་
བར་དུ་ཆོད་པའང་མཐོང་བར་འགྱུར་ཞེས་དགག་པ་མཛད་པ་ལས་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་བུམ་སྒྲུམ་འཛིན་པའི་གློ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བུམ་པ་འཛིན་ན། དེ་
ཉིད་ལས། རོན་གཅིག་ཡིན་ན་གཉིས་རོན་མེད། །རིམ་བཞིན་འབྱུང་བ་མེད་པར་
འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་འགག་ཞིང་། གློ་དེ་གཉིས་ཐ་དད་ཀྱང་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེས་ན།
གློ་ནི་ཅིག་ཅར་འབྱུང་འགྱུར་ན། །བསྐྱུབ་བྱ་སྐྱུབ་བྱེད་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་

བས་བྱམ་པ་ངེས་པའི་སྒོ་དེ་བྱམ་སྣམ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་འབྲས་བྱར་
བཤད་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

མདོར་ན། བྱམ་སྣམ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་བྱམ་པ་མི་འཛིན་ཀྱང་
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱམ་པ་འཛིན་པའི་ངེས་ཤེས་སྐྱེ་བར་མི་འགལ་ལ། ངེས་ཤེས་
དེ་མིག་ཤེས་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱུན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེས་ཀྱང་མིག་ཤེས་དེས་རང་
སྟོབས་ཀྱིས་བྱངས་པ་མིན་པར་གཙོ་བོར་རིགས་འདྲ་སྤྱི་མ་གྲོམས་སྟོབས་
ཀྱིས་སྐྱེས་པས་མིག་ཤེས་དེས་བྱམ་པ་རྟོགས་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིན་མི་འཇུག་
གོ། །འདིས་ཀྱང་དྲུང་དཀར་མེར་འཛིན་ཀྱི་མིག་ཤེས་དེས་དྲུང་དཀར་རྟོགས་
པ་སོགས་རྟོག་མེད་འཁྲལ་རྒྱ་ཅན་ལ་དོན་རང་མཆོན་མཐོང་བ་དང་རྟོགས་
པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཉིས་པ་ཐམས་ཅད་སེལ་རུས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་རིགས་
པ་ལ་སྒོ་མ་སྦྱངས་པ་དག་ལ་ལུགས་དང་པོ་མཛེས་ཤིང་སྟན་ལ་གྲགས་པའི་
གཞོན་པའང་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་མདོ་སྤེལ་པའི་རང་ལུགས་འདིར་ལུགས་གཉིས་
པ་ཉིད་འཐད་པར་བཟུང་ངོ། །གཞན་དག་གཞུང་ཆོག་མི་མཐུན་པ་དག་གྲུང་
བསྒྲིགས་ཏེ་གཞུང་མཛེས་པ་ཅམ་སྟོན་ཞིང་། རང་ལ་བྱུབ་པའི་ཕྱོགས་བསྟན་
དུ་མེད་པ་ནི་ཅོད་པ་བསྐྱང་བའི་གཞི་ཅམ་དུ་ཟད་ཅིང་སྒོ་བྲོས་ཀྱི་གཏད་སོ་མེད་
པས་ཐེ་ཆོམ་ཀྱི་བྲེང་བ་སྤེལ་བ་ཁོ་ནའོ། །

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འགོད་པ།

གསུམ་པ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འགོད་པ་ལ། སྤྱིར་བསྟན་པ་
དང་བྱེ་བྲག་རུ་བཤད་པ་གཉིས་ལས།

སྤྱིར་བསྟན་པ།

དང་པོ་ནི། སྤྱིར་ཚད་མའི་སྐད་དོད། བ་སྤྲ་ཏ། ཞེས་པ་སྟེ་བ་ཞེས་པ་དང་
པོ་དང་། རབ་དང་གཙོ་བོ་གསུམ་ལ་འབྲུག་སྤྲ་ཏ་འཇལ་བ་ལ་འབྲུག་ཅིང་། སྐད་
དོད་སྤྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཚད་མའི་དོན་དང་པོ་འཇལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དོན་
སྤྱིར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་
བསྟན་པ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བས་ཚད་མའི་སྐད་
དོད་བྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་རབ་དུ་འཇལ་བའམ་མི་
བསྐྱུ་བ་ཞེས་འཆད་ཅིང་། འབྲུག་པ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་
བསྐྱུ་བའི་རིག་པ། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད། དཔེར་ན་འཛིག་རྟེན་ན་མི་སྤྱི་
བ་ལ་ཚད་མའམ་ཚད་ལྡན་གྱི་ཐ་སྟངས་བྱེད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཞིབ་དུ་བྱེད། རྩ་བའི་
གཙོ་བོའི་ཆ་གང་ལའང་མི་བསྐྱུ་བ་ཞིག་བྱུང་ན་སྤྱིས་བྱ་དེ་ཚད་མར་བབྱུང་སྟེ་
བཀྱར་བ་ལྟར་འདི་ཡང་དེ་དང་མཐུན་པས་འཛིག་རྟེན་གྲགས་པའི་རྣམ་གཞག་
ལེགས་པར་ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ལེམེས་མ་གཏོགས་
པའི་ལེས་པ་ཡིན་ན་རང་གི་སྤྱང་བའམ་རང་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་
པས་ཁྱབ། གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཞེས་པའི་གསལ་བ་ནི། རང་གི་སྤྱང་བ་གསལ་
བ་དང་། རིག་ཞེས་པ་སྤྱང་བའི་དོན་གཞལ་ཅིང་རིག་པ་ལ་བྱེད་པས། གསལ་
ཞིང་རིག་པ་ལེས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་གོ་བ་དབྱིས་བྱིན་པར་ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་སྟོན་ཏེ། གློ་རིག་པ་བདུན་དང་། གསུམ་
དང་། གཉིས་སོགས་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ཆོག་པས། གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་བཤད་
པའི་གློ་རིག་པ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ལེགས་བཤད་གྱི་སྟོན་མ་བཏབ་པ་ཡིན་གྱི་སུན་

སྤང་བ་མ་ཡིན་ནོ། །མི་བསྐྱ་བའི་དོན་ནི། མོ་རང་ཉིད་གང་ལ་འཇུག་པའི་དོན་དེ་
མོ་རང་གིས་ཉིད་པའམ་ཐོབ་ན་མི་བསྐྱ་བ་ཡིན་ལ། དོན་དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སོང་
ན་ནི་སྐྱ་བ་ཞེས་བྱའོ། །

ཐལ་འགྱུར་བའི་ཆད་མའི་སྐྱོར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། ཆད་མ་ལ་དབྱེ་ན་སྤར་ལྟར་མངོན་
སུམ་གྱི་ཆད་མ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མ་གཉིས་ཡོད།

མངོན་སུམ་ཆད་མ།

དང་པོ་ལའང་། དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ། ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་
གྱི་ཆད་མ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། རང་རིག་
མངོན་སུམ་ནི་མི་བཞེད་དོ། །རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་
པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྐྱ་བའི་
རིག་པ། དབང་པོ་མངོན་སུམ་ཆད་མའི་མཆན་ཉིད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་བདག་རྒྱུན་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་
གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་མི་སྐྱ་བའི་རིག་པ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་
མཆན་ཉིད། གཞན་ལའང་རིགས་འགྲོ། མཆན་གཞི་ནི་སྤར་ལྟར་དོ། །རང་གི་
སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་གྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་མི་སྐྱ་བའི་རིག་པ། ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་
གྱི་ཆད་མའི་མཆན་ཉིད། དབྱེ་ན། དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་ཡིད་གྱི་
མངོན་སུམ། བསམ་བློང་གིས་བྲངས་པའི་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ། གོམས་སྟོབས་

གྱིས་སྐྱེས་པའི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། སྒོམ་བྱང་གིས་བྱངས་
པའི་ཞེས་མི་བསྟན་དེ། སྒོམ་བྱང་ཉིད་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྟོན་
འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་སྟོན་པོ་བྱོན་པའི་བྱོན་ཤེས་ལྟ་བུ། དང་
པོའི་མཆན་གཞི། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་ཤེས་དང་། མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་སྒོམ་
བྱང་ལྟ་བུ་གཉིས་པའི་མཆན་གཞི། བར་དོ་བ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མངོན་ཤེས་
ལྟ་བུ་གསུམ་པའི་མཆན་གཞི་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡང་ཡིད་
ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མ་འབྲེལ་ལོ་ཞེ་ན། འདི་ལོག་རྟོག་
སེལ་བའི་དབྱེ་བ་ཙམ་ཡིན་གྱི་གངས་ངེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མིན་ཞེས་སྒྲ་ཡང་རུང་མོད།
གསུམ་དུ་བྱེ་བའི་ནང་གི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཞེས་སྒྲ་ཀྱང་རུང་ངོ་། །

ལུགས་འདིར་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་དང་། རྟོག་པ་མི་འགལ་ལམ་ཞེ་
ན་མི་འགལ་ཏེ། གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་མངོན་སུམ་ཡུལ་ཅན་ལ་སྦྱར་ཏེ། དོན་
སྤྱི་དང་མ་འབྲེས་པར་ཡུལ་རྗེན་ཆར་དུ་སྦྱོད་པས་ན་མངོན་སུམ་ཞེས་བརྗོད་
པས་འདི་དང་གྲུང་བསྐྱིགས་ན་འགལ་ཡང་། འདིར་མངོན་སུམ་ཡུལ་ལ་སྦྱར་
ཏེ། ཡུལ་དེ་རང་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་འཕམ་སྟེང་སྟོབས་གྱིས་རྟོགས་པས་ན་མངོན་
སུམ་གྱི་ཆད་མ་ཞེས་བརྗོད་པས། །ཐ་མལ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱོན་ཤེས་མི་སྦྱ་བ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་དང་། རྟོག་པ་གཉིས་ཀར་བཞེད་པའི་
ཕྱིར་ངོ་། །འོན་ཀྱང་ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པ་ལ་བྱུང་བར་ཆེ་སྟེ། དབང་པོ་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་ཡུལ་དེ་དོན་སྤྱི་དང་མ་
འབྲེས་པར་གསལ་བར་རྟོགས་པ་རྣམས་ནི། ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་
དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ལ། སྦྱར་གྱི་བྱོན་ཤེས་རྣམས་
ལྟ་བུ་ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པས་སུ་

གསུམ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་དེ་ལ་འབྱུང་ཤེས་དང་། ཡུལ་དེ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པའང་
སྤྱི་བཞི་སྟེ། གངས་རི་འཛིན་པའི་ཚུར་མཐོང་གི་མིག་ཤེས་དེ་གངས་རི་ལ་ཆད་
མ་དང་འབྱུང་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་ཡིན། གངས་རི་སྤྲོན་པོ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ལྟ་
བུ་གངས་རི་ལ་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་ཡང་གངས་རི་ལ་ཆད་མ་མ་ཡིན། རྣམ་མཁྱེན་
ལྟ་བུ་གངས་རི་ལ་ཆད་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་འབྱུང་ཤེས་མ་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱང་
ཤེས་དགོས་ཏེ། དེ་བཞིན་པར་སྤྲང་ན་དེ་ལ་འབྱུང་པས་བྱུང་བ་འདི་པའི་ལྷགས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་རི་བོང་རྩ་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ། རི་བོང་རྩ་ལ་
ལོག་ཤེས་ཡིན་ཡང་རི་བོང་རྩའི་དོན་སྤྱི་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་དང་། གངས་
རི་སྤྲོན་པོ་གི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་གངས་རི་སྤྲོན་པོ་ལ་ལོག་ཤེས་ཡིན་ཡང་དེའི་
སྤྲང་བ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་མོད། སྤྱིར་དེ་གཉིས་ལོག་ཤེས་ནི་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་མའི་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་རི་བོང་གི་རྩ་ཡིན་པས་དེ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བྱགས་པ་དང་།
བྱི་མའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་གངས་རི་སྤྲོན་པོ་དེ་ཡིན་པས་དེ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་
བྱགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བྱགས་
པའི་རིག་པ། ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་
དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་ཡོད་པའང་སྤར་ལྟར་རོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་གཅིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་
སོང་བ་དང་། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་སོང་བ་འགལ་ཡང་། ཡུལ་ཐ་
དད་ལ་ལྟོས་ན་ནི་མི་འགལ་ཏེ། སྤྱི་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་སྤྲོན་པོ་ལ་དབང་པོ་
མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་སོང་ཡང་། སྤྲོན་པོ་སྤྲང་བ་ལ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་
ཆད་མར་སོང་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་མངོན་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་དོན་

གཅིག་ཏུ་བཞེད་པས། སྤྲོན་པོ་དེ་སྤྲོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་མངོན་སུམ་མཚན་
ཉིད་པ་དང་། མིག་ཤེས་དེ་སྤྲོན་པོ་ལ་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་པས་གཞན་
ཀུན་ལའང་སྤྲོད་ཚུལ་ཤེས་དགོས་སོ། །འདི་ནི་འཛིག་ཉེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ། དེ་ང་
ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་ཞེས་གྲགས་པ་དང་ཡང་མཐུན་པས་འཛིག་ཉེན་གྱི་གྲགས་
ཚད་དང་མཐུན་པར་འཛིག་ཤེས་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བའི་སྤྲོན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བྱང་ཚས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་བཅད་ཤེས་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་འགལ་
ཞིང་། དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་ཡང་འགལ་མོད། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་
གྱི་ཚད་མ་དང་ནི་མི་འགལ་ལ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་
བོ་ལ་རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་འཛིག་ནའང་ཚད་མ་དང་མི་འགལ་ལོ། །

རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ནི། ཚུལ་གསུམ་གྱི་བྱེད་པ་ལས་རང་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྤྲོད་པའི་རིག་པ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།
མཚན་གཞི་དང་དབྱེ་བ་ནི་སྤྲོད་ལྟར་རོ། །ལ་ལས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་མ་བརྟེན་
པར་ཐལ་འགྱུར་ཅན་གྱིས་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པར་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ནི། དབྱ་
མ་ཆོག་གསལ་དང་འགལ་ཏེ། ཆོག་གསལ་ལས། རྒྱོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཅན་
རྟགས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་མི་འཁུལ་བ་ལས་སྤྲོས་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་
དང་། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེ་སྐྱབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། དེ་སྐྱབ་
པའི་རྟགས་ཡང་དག་འགལ་བས་གང་ཟག་དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་
དང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའང་འགལ་དགོས་སྤྲོས་པ་ཡང་བབ་ཅོལ་ཏེ། དོན་
ནི་དཔེར་ན། སྤྲོ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དངོས་སུ་སོང་ན།

དེ་ལ་སྐྱ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཅིག་དོན་ལ་སོང་བ་དང་། དེ་
ལྟ་བུའི་རྟགས་ཡང་དག་གཅིག་དངོས་སུ་སོང་ན་དེ་ལ་དེའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་
གཅིག་དོན་ལ་སོང་ནས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་རྟགས་པ་ཡིན་གྱི། རིགས་པ་གཅིག་
ཁོ་ནའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་ག་ལ་རྟགས་ཏེ་མི་རྟགས་སོ། །སྒྲོས་པས་ཚག་གོ། །

ཆད་མིན་གྱི་ཤེས་པའི་མཆན་ཉིད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཆད་མིན་གྱི་ཤེས་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། གསར་དུ་མི་བསྐྱབ་པ་མ་
ཡིན་པའི་རིག་པ། ཁྱད་གྱིང་བོར་གྱུར་པའི་ལྷོ་རིགས་བདུན་ཀ་ཡོད་དོ། །

རྟག་པ་དང་རྟག་མེད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྟག་པ་དང་རྟག་མེད་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ། མཆན་
ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོར། སྐྱ་དོན་འབྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་
རིག་རྟག་པའི་མཆན་ཉིད། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྣམ་པར་རྟག་དང་རྗེས་འགྲེལ་
པའི། །དོན་གསལ་སྤང་བ་ཅན་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དོན་སྦྱི་དང་
མ་འབྲེས་པར་གསལ་སྤང་ཅན་གྱི་རིག་པ། རྟག་མེད་གྱི་ཤེས་པའི་མཆན་ཉིད།
ལ་ལས་སྐྱ་དོན་འབྲེས་པའམ་འབྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ། རྟག་པའི་མཆན་ཉིད་
ཟེར་ཞིང་། བརྟ་ལ་མ་བྱང་བའི་རྟག་པས་སྐྱ་དོན་འབྲེས་རུང་དུ་འཛིན་གྲང་འབྲེས་
པར་འཛིན་པ་མིན་པས། མཆན་ཉིད་འབྲེས་པའམ་འབྲེས་རུང་སྒྲོས་པ་ཡིན་ཟེར།

སྐྱ་དོན་ཞེས་པ་སྐྱ་སྦྱི་དང་དོན་སྦྱི་གཉིས་ལ་འདོད་ནས་རྟག་པ་ལ་དབྱེ་
ན། སྐྱ་སྦྱི་རྒྱང་པ་འཛིན་པའི་རྟག་པ་དང་། དོན་སྦྱི་རྒྱང་པ་འཛིན་པའི་རྟག་པ་
གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བྱེད་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། བུམ་པའི་སྐྱ་སྦྱི་རྒྱང་པ་འཛིན་

པའི་རྟོག་པ་ཡོད་ན། དེས་བྱམ་པ་མི་འཛིན་དགོས་པས་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པར་
མི་འཐད་ལ། འཛིན་ན་བྱམ་པའི་སྐྱ་སྒྲི་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་འཐད། གཞན་
ཡང་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པས་བྱམ་པའི་སྐྱ་སྒྲི་འཛིན་པའང་མི་འཐད་དེ། བྱམ་པའི་
སྐྱ་སྒྲི་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པའི་འདུག་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱམ་འཛིན་རྟོག་
པ་ལ་སྒྲུང་ན་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པས་འཛིན་པས་མ་བྱུང་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བྱམ་
འཛིན་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ན། ཤེས་བྱ་གང་གི་འང་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེ་
ན་སྒྲོན་མེད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྟོག་པ་དེ་བྱམ་པའི་སྐྱ་སྒྲི་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་གྱི་
བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་མིན་ཞེས་སྐྱ་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་དོན་སྒྲི་རྒྱུ་རྒྱུ་འཛིན་
པའི་བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་ཡོད་པའང་ཁེགས་སོ། །

ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་ལས། འབྲེས་རྒྱུ་སྐྱོས་པའི་དོན་ཅི་ཞེ་ན། ཆས་དེའི་
སྐྱ་སྒྲི་དང་དོན་སྒྲི་གཉིས་ཀ་རྟོག་པའི་ཡུལ་དུ་བྱེད་བྱས་པ་དེའི་ཆེ་སྐྱ་དོན་འབྲེས་
པར་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། བརྟམ་མ་བྱུང་བའི་བྱིས་པའི་རྒྱུ་གྱི་རྟོག་པས་སྐྱ་སྒྲི་དང་
དོན་སྒྲི་གང་རྒྱུ་ཡུལ་དུ་བྱེད་ཀྱང་གཉིས་ཀ་ཆོགས་པ་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་པས། སྐྱ་
དོན་འབྲེས་རྒྱུ་འཛིན་པ་ཡིན་གྱི་སྐྱ་དོན་འབྲེས་པར་འཛིན་པ་ནི་མིན་ནོ། །དེས་
ན་འབྲེས་རྒྱུ་ཞེས་སྐྱོས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། བརྟམ་མ་བྱུང་བའི་བྱིས་པའི་
རྒྱུ་གྱི་རྟོག་པ་བསྐྱུ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་བརྟམ་མ་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་
ཡིན་ན། སྐྱ་སྒྲི་དང་དོན་སྒྲི་གཉིས་ཀ་སྒྲུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པས་མ་བྱུང་སྟེ། བདག་
མེད་ལ་སྤྱིར་བ་ཐོན་པའི་སྐྱོས་བྱས་སྐྱ་སྒྲི་ལ་མ་སྟོན་པར་བདག་མེད་གྱི་དོན་སྒྲི་
སྒྲུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་ན་སྐྱ་དོན་འབྲེས་
པར་འཛིན་ན་འབྲེས་རྒྱུ་འཛིན་པས་བྱུང་ཀྱང་འབྲེས་རྒྱུ་འཛིན་ན་འབྲེས་
པར་འཛིན་པས་མ་བྱུང་པས་དེ་གཉིས་སུ་གསུམ་དུ་འཛིན་དགོས་སོ། །མ་བྱུང་

པའི་ཐུ་དང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཐུ་ནི་གོང་གི་ལུང་དེ་ལས་རྟོགས་རྒྱས་སོ། །

རང་ལུགས་ནི། སྐྱ་དོན་ཞེས་པ་སྐྱ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་གཉིས་སོ་སོར་མི་
འབྲེད་ཅིང་། སྐྱ་གཅིག་གི་བརྗོད་དོན་དང་དོན་སྤྱི་གཉིས་ལ་བྱས་པས་དེ་གཉིས་
འབྲེས་པ་མ་ཡིན་ཡང་འབྲེས་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་བས་ན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་ཅེས་
པའི་དོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྟོག་པ་དེ་དག་སྐྱ་དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དང་འཇམ་འབྲེས་པར་
འཛིན་ཡང་འབྲེས་པ་འཛིན་པ་མིན་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤེས་དགོས་ཏེ། རྣམ་འབྲེས་
ལས། ཤེས་གང་གང་ལ་སྐྱ་དོན་འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་།
རྣམ་ངེས་ལས། རྟོག་པ་ནི་བརྗོད་པ་དང་འབྲེས་རྒྱུ་དང་བར་སྒྲུང་བའི་ཤེས་པ་སྟེ།
ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་འོ། །

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས། སྐྱ་
དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དོན་མཐུན། དང་པོའི་མཆན་ཉིད། དེ་དོན་
མི་མཐུན་གཉིས་པའི་མཆན་ཉིད། དང་པོ་ལའང་དེར་གྱུར་པའི་ཆད་མ། བཅད་
ཤེས། དེ་གཉིས་གང་རྒྱུང་མ་ཡིན་པ་དང་གསུམ་ཡོད་པས་གསུམ་པའི་མཆན་
གཞི་ནི། ཡིད་དཔྱོད་ཐམས་ཅད་དང་སྟོབ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་
སོགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ལ་སོགས་པ་དུ་མ་ཞིག་མ་
རྟོགས་པའི་སྟོ་རུ་གྲགས་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་བཞག་ཅིང་ད་དུང་དབྱེད་དགོས་པར་
སྒྲུང་ངོ། །

རྟོག་པ་ལ་དགོས་དབང་གིས་དབྱེ་བ།

ཡང་རྟོག་པ་ལ་དགོས་དབང་གིས་དབྱེ་ན། མིང་སྦྱར་རྟོག་པ་དང་དོན་
སྦྱར་རྟོག་པ་གཉིས། བརྒྱུས་ཀྱི་མིང་དང་ཐ་སྙད་དུས་ཀྱི་དོན་སྦྱར་ནས་འཛིན་

པའི་རྟོག་པ། དང་པོའི་དོན་ཡིན། དཔེར་ན། དཀར་ཟལ་འདི་ནི་བ་ལང་ངོ་སྟེ།
དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །ཁྱད་གཞིའི་དོན་དང་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་དོན་སྦྲར་ནས་
འཛིན་པའི་རྟོག་པ། གཉིས་པའི་དོན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲིམ་བུ་འདི་ནི་དབྱུག་པ་ཅན་
ནོ་སྟེ། དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །འདི་ལའང་རིགས་དང་བྱ་བ་ཡོན་ཏན་
རྩིས་བཞིའི་ཁྱད་པར་དུ་སྦྲར་ནས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་བཞི་ཡོད་དེ། ཆད་མ་མདོར།
མིང་དང་རིགས་སོགས་སྒྲུར་བ་ཡི། །རྟོག་པ། ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། །འདི་གཉིས་
འགལ་བའང་མ་ཡིན་ནོ། །

རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་དང་ལོག་རྟོག་དོན་གཅིག་ཅིང་། འདི་ལའང་མ་
རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་དོན་མི་འགྲུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་
ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ལའང་སྒྲོ་འདོགས་དང་སྦྲར་འདེབས་གཉིས། དང་པོ་ནི་རང་གི་
དཔེགས་ཡུལ་གྱི་དོན་དེ་ཉིད་ལས་ལྟག་པར་ལྟ་བུའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་ཅིང་།
མཆན་གཞི་ནི། སྒྲ་རྟག་འཛིན་ལྟ་བུ་ལོ། །གཉིས་པ་ནི་རང་གི་དཔེགས་ཡུལ་གྱི་
དོན་དེ་ཉིད་ལས་ཆད་པར་ལྟ་བུའི་རྟོག་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། མཆན་གཞི་ནི། ལས་རྒྱ་
འབྲས་མེད་པར་འཛིན་པའི་ལོག་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལོ། །

འབྲུལ་ཤེས་དང་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ།

གསུམ་པ་རྒྱོ་ལ་འབྲུལ་ཤེས་དང་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་
བ་ལ། རང་གི་སྦྲང་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་བའི་རིག་པ། འབྲུལ་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད།
དོགས་དཔྱད་གོང་དུ་སོང་། ཁྱོད་དང་མདོན་སུམ་ལ་འགལ་བ། ཁྱོད་དང་སྦྲང་
ལ་མ་ངེས་ལ་འགལ་བ། ཁྱོད་དང་བཅད་ཤེས་ལ་སྦྲུབ་པའི། ཁྱོད་དང་རྩིས་དཔག་
ཡིད་དཔྱད། ཐེ་ཆོམ། ལོག་ཤེས་བཅས་བཞི་ལ་སྦྲུབ་པ་སུམ་པེ་ཡོད། རང་གི་སྦྲང་

ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་བ། མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་བའི་མཆོན་ཉིད།

ཁ་ཅིག་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་ཆོས་ཅན། མ་འཁྲུལ་བར་ཐལ། རང་གི་སྤང་
ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞི་བྱུང་ན། རྗེས་དཔག་ཆད་མས་རྟོགས་པས་ཁྲབ་
པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་འདིར་མ་ཁྲབ། འོ་ན། ཤེས་བྱའི་དོན་སྤྱི་མེད་པར་ཐལ། ཤེས་
བྱ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་ཤེས་བྱ་ལྟ་བུར་སྤང་བའི་སྤྱོད་བཀྲགས་ཀྱི་ཆ་མེད་པའི་ཕྱིར།
ཁྲབ་པ་འགྲིགས། ཡང་ཁ་ཅིག་སྤྱོད་ཀྱི་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་
ཆོས་ཅན། རང་གི་སྤང་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྤང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་
བོ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡིན་པ་གང་ཞིག་དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་མ་ཁྲབ་བོ། །

ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས།

བཞི་པ་ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ། མཆོན་ཉིད་ཀྱི་
རང་བཞིན་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མ་དབང་པོའི་ངོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ། དེ་ལ་དོགས་པའི་
གཞི་བསྐྱང་བའི་སྒྲོན་མ་རྒྱུ་བཞིའི་བྱེད་ལས་བསྟན་པ། དབང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་
སྤྱི་ཚུལ་བསྟན་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
བདག་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་པའི་རིག་བ། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་
མཆོན་ཉིད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་པའི་རིག་བ། དབང་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད། འདི་ལ་མིག་ཤེས་
ནས་ལུས་ཤེས་བར་ལྷ་ཡོད་པའི་མཆོན་གཞི་ནི་ཤེས་སྤྱོད། །ཡིད་ཤེས་དབང་
ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ནི། དབང་པོའི་སྒྲོན་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྩ་ལས་བྱུང་
བའི་སྤྱོད་ལ་རྩ་སྤྱོད་དང་། རྩ་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ལ་ནས་སྤྱོད་ཅེས་ཐ་སྙད་ཐོབ་
པ་བཞིན་དུ་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་

ནས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ལ་དབང་ཤེས་དང་། ལྷན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་
ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་ལ་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འཐད་པའི་བྱིར།
ཆད་མའི་མདོར། ལྷན་མོང་མིན་པའི་རྒྱ་ཡི་བྱིར། །དེ་ཡི་ཐ་སྙད་དབང་པོས་
བྱས། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

འོན་དབང་པོའི་ངོས་འཛིན་རྗེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེ་ན། སློབ་དཔོན་འཁྱིལ་ས་
མཛད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་མན་ངག་ལས། ཁམས་བྱག་པོ་འདི་
དག་གི་རྟེན་བྱ་འགྱུར་བ་དབང་པོ་བྱག་ནི་ཁམས་ཏེ། དེ་ཡང་གཟུགས་དང་བའི་
བདག་ཉིད་ལྡན་དང་། གཅིག་ནི་གཟུགས་མེད་པའོ། །འདི་ལྟ་སྟེ། མིག་འབྲས་ཀྱི་
ནང་གི་མིག་གི་དབང་པོ་ནི། ཟར་མའི་མེ་ཏོག་ཁ་བྱེ་བ་ལྟ་བུའོ། །ན་བའི་རྩ་བར་
ན་བའི་དབང་པོ་ནི། རྩོ་གའི་མདུད་པ་བརྩས་ཏེ་བཅད་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤྱི་རྩ་བར་
སྤྱི་དབང་པོ་ནི། རྒྱ་ཁབ་གཞིབས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤྱི་འདབ་མ་ལ་སྤྱི་དབང་
པོ་ནི། སྤྱི་རྩ་མོ་ཅམ་དོར་ནས་རྒྱ་བ་བྱེད་པ་ལྟ་བུའོ། །ལུས་ཐམས་ཅད་ལ་ལུས་
ཀྱི་དབང་པོ་ནི་ལུས་བཞིན་ནོ། །ཡིད་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་འདས་པའི་
ཡིད་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་མཆིམས་མཛོད་དུ། གཞན་འབྲས་བུ་ལ། མིག་དབང་
གོ་སྟོད་ནག་པོའི་མེ་ཏོག་ལྟར་གནས་པ་དང་། སྤྱི་དབང་པོ་ཟངས་ཀྱི་མོ་ཁབ་
ལྟ་བུར་གསུངས་པས་དཔེ་མི་འབྲས་ཡང་དོན་གཅིག་གོ། །

དེས་ན་དོན་སྤྲུལ་གཉིས་དབང་པོའི་ངོས་འཛིན་མཐུན་པར་སྤང་ཞིང་དབྱ་
མ་རང་རྒྱུད་པ་ཡང་དེ་དང་མཐུན་པར་མཛོན་ནོ། །སེམས་ཅམ་པ་ནི། སློབ་དཔོན་
ཐོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོས། ལྷན་ཅིག་བྱེད་དབང་ལུས་པ་ཡི། །རོ་བོ་གང་ཡིན་དབང་
པོའང་ཡིན། །དེ་ཡང་རྣམ་རིག་ལ་མི་འགལ། །ཞེས་གསུངས་པས་དབང་པོའི་
ངོས་འཛིན་དོན་སྤྲུལ་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་ནི། དབང་

པོའི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཚོགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་རེ་རེ་བ་དབང་པོ་ཡིན་པ་བཀག་
 ཅིང་དབང་ཏེན་དེའི་ཕྱི་དང་ནང་སོགས་སུ་འཆོལ་མི་དགོས་པས་དབང་པོའི་
 རྒྱལ་ཕྱ་རབ་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་འང་གཅིག་ཏུ་མེད་པས། དེ་དག་ལ་བཏེན་ནས་
 བཏགས་པ་ཞིག་དབང་པོར་བཞེད་ཅིང་། གྲུབ་མཐའ་འོག་མའི་དབང་པོའི་ངོས་
 འཛིན་དང་མི་མཐུན་ཏེ། བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་
 བྲངས་པ་ལས། དབང་པོའི་རྒྱལ་ཕྱ་རབ་ཚོགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་རེ་རེ་ནས་དབང་
 ཞེས་ཀྱི་རྒྱུར་འདོད་པ་བཀག་ཅིང་། དབང་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཕྱ་རབ་དང་དེ་ཉིད་
 དང་གཞན་དུ་མ་གྲུབ་པས་དེ་དག་ལ་བཏེན་ནས་བཏགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཏེན་
 ཡིན་ལ་ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་འདི་དང་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྲེད་གཉིས་
 ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཞེད་པར་འབྲེལ་དབང་པོ་དང་ཡུལ་འཛིག་ཚུལ་མི་འབྲེལ་བར་
 སྒྲུང་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དབྱུང་པའི་གཞི་སློང་བ།

གཉིས་པ་འདི་ལ་དབྱུང་པའི་གཞི་ཅམ་བསྐྱང་ན། དོན་སྤྱོད་གཉིས་ཀྱི་
 ལུགས་ལ་དབང་པོའི་མཆན་གཞི་ལ་ཁོ་བོས་འདི་ལྟར་བསམས་ཏེ། མཛོད་
 ཅར། གང་ཕྱིར་བར་དུ་ཆོད་པ་ཡི། །གཟུགས་ནི་མཐོང་བ་མིན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
 དང་། རྣམ་འགྲེལ་ཅ་བར། དོན་གྱི་རྣམ་ལ་ལྟོས་མེད་ན། །བར་ཆོད་ལ་སོགས་
 ཡོད་ན་ཡང་། །དབང་སྤྱེས་སློ་ནི་སྤྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པས། བྱེ་མདོ་
 གཉིས་ཀས་དབང་པོའི་མཛོད་སུམ་གྱིས་བར་དུ་ཆོད་པའི་གཟུགས་མི་མཐོང་བར་
 བཞེད་པ་འབྲེལ་ཡང་། མི་མཐོང་བའི་ཚུལ་མི་འབྲེལ་སྟེ། བྱེ་བྲག་སྤྱོད་པས། དཔེར་ན།
 གཟུགས་འཛིན་དབང་མཛོད་ལྟ་བུས་གཟུགས་འཛིན་ཅིང་རྟོགས་ཀྱང་། མིག་

དབང་གིས་བར་དུ་ཆོད་པས་གཟུགས་མི་མཐོང་ཞིང་མི་སྣང་བས་དབང་ཤེས་དེ་
དག་རྣམས་མེད་དུ་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་མིག་དབང་གིས་ཀྱང་གཟུགས་མི་མཐོང་
བར་ཐལ། མིག་གི་དབང་རྟེན་ཁོག་པས་བར་དུ་ཆོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མིག་དབང་གི་
མཆོན་གཞི་འཛོག་ཚུལ་སྤར་བ་ཤད་པ་དེ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟེན་བཅས་
ཀྱི་མིག་དབང་ཆོད་མར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །མ་གྲུབ་ན། མིག་དབང་དེ་
དབང་རྟེན་གྱི་སྤྱབས་སམ་ནང་ན་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ། །མ་གྲུབ་
ན། དེ་ཉིད་ལས། མིག་གིས་གཟུགས་རྣམས་མཐོང་རྟེན་བཅས། །དེ་ལ་བརྟེན་
པའི་རྣམས་ཤེས་མིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་གིས་
གཟུགས་མཐོང་གི་བརྟེན་པ་རྣམས་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་མི་མཐོང་བར་བཤད་
པ་དང་འགལ་ལོ། །

གཞན་ཡང་མིག་དབང་དེ་རིགས་མཐུན་གྱི་རྒྱལ་སྤྱོད་རབ་འདུས་པའི་
རགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ཤིན་ཏུ་སྒོག་གྱུར་མི་རིགས་ལ། སྤྱོད་རབ་རེ་རེ་བ་ཡིན་
ན་དེས་དབང་ཤེས་སྐྱེད་པར་མི་རུས་ཏེ། སྤྱོད་རབ་བཞིན་ནོ། །གལ་
ཏེ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པའི་གཟུགས་ཅན་དང་བཞིག་ཡིན་ན་དེས་གཟུགས་མཐོང་བ་ལ་
བར་དུ་གཅོད་པར་མི་རུས་ཏེ། ཁབ་ཅེ་ཅམ་གྱིས་བར་དུ་ཆོད་པ་ལ་མིག་ཤེས་
སྐྱེད་པར་མི་གཅོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕེན་ན་རང་གི་གྲུབ་མཐའི་མཆོང་མི་རྟོག་པའི་
ལན་རིམ་ལྟར་འདེབས། མདོ་སྤྱོད་པས། དཔེར་ན། མིག་དབང་ལྟ་བུ་མིག་ཤེས་རང་
དབང་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་གྲོགས་བྱེད་པས་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་བ་ལ་
བར་དུ་གཅོད་བྱེད་མ་ཡིན་ཞིང་། ཡུལ་དབང་བར་ལ་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་གཟུགས་
ཅན་རགས་པ་གཞན་ཞིག་གིས་བར་དུ་གཅོད་ན་དེ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་མི་མཐོང་
བ་ནི་དབང་ཤེས་ཐམས་ཅད་ལ་འདྲ་ཡི། ཡིད་ཤེས་ལ་མི་འདྲ་བའི་བྱེད་པར་

རོ། །འོན་ཀྱང་དབང་སོའི་མཚན་གཞིར་འཛོག་ཚུལ་དེ་ལ་གོང་ལྟར་དབྱང་
གཞིར་སྤང་ངོ། །

གཞན་ཡང་དབང་སོ་གཟུགས་ཅན་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་དེ་ལྟར་འཐད་ན།
ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ཏུ་དབང་སོ་དེ་དག་ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་བཤད་པ་དང་ཆེས་འགལ་
བས་གྲུབ་མཐའི་ནང་སྐྱོན་ཡིན་ནམ་ཞིབ་ཏུ་དབྱང་དགོས་པར་སྤང་ངོ། །གོང་
གི་ལུང་གཉིས་ཀྱི་དོན་མདོ་ལྟེ་བས་དགོངས་པ་སྒྲངས་པ་ལྟར་གྲུབ་མཐའ་གོང་
མ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཞེད་དགོས་པས་ཤི་ཡི་སྤྱན་དང་ལྟའི་མིག་གི་མངོན་
ཤེས་སོགས་དབང་ཤེས་སུ་འདོད་པ་དག་ནི་ལུང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་གྱུར་
པའོ། །དེས་ན་མིག་གི་ཤེས་པ་རྒྱང་ཤེས་དང་མིག་ཤེས་སོགས་ཀྱིས་བར་དུ་
ཆོད་པས་གཟུགས་མི་མཐོང་བར་འདོད་དགོས་པས། འཛིག་རྟེན་པལ་པའི་
ཐ་སྙད་དང་འགལ་བའི་ཆོད་པ་མང་ཡང་དོན་ལ་སྐྱོན་མི་འཇུག་པ་ནི་རིགས་
པས་གྲུབ་པོ། །

སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ། དབང་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་
དབང་སོ་ལྟ་སོ་ནང་སེམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཞག་པའི་བག་ཆགས་སམ་རྒྱས་པ་
ཡིན་དགོས་པ་ནི། སྟོན་ཀྱི་ལུང་དེའི་དོན་ལེགས་པར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། གྲུབ་
མཐའ་གཞན་གང་དང་མི་འདྲ་བའི་བྱད་པར་བ་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་ནི། དེ་ཡང་
རྣམ་རིག་ལ་མི་འགལ། །ཞེས་པས་གྲུབ་ལ། དེ་ནི་རྒྱས་པ་ལས་འོས་མེད་
པ་ནི་ལུང་སྟེ་མའི་དོན་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་དབང་སོ་དེ་དག་རྒྱས་པ་མིན་ན།
དབང་ཤེས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དམིགས་རྒྱུན་ཡང་རྒྱས་པ་མིན་

པར་འགྱུར་སྒྲུབ་པའོ། །འདོད་ན། དབང་པོ་ལྷ་པོ་གཟུགས་མིན་པར་འགྱུར་ཏེ།
རྒྱས་པ་ཡིན་པས་ལྷན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། རང་
གཟུགས་མེད་པར་འགྱུར་བས་ལུང་དུ་མ་དང་འགལ་ཞིང་། རིགས་པས་ཀྱང་
མི་འཐད་དེ། འོ་ན་ཕྱི་གཟུགས་མེད་པར་ཐལ། རང་གཟུགས་གཟུགས་མིན་པ་
གང་ཞིག་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་གཉིས་ནང་བག་ཆགས་ཀྱི་རང་སྣང་ཡིན་
བའང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྡོན་གྱི་མཁས་པ་མང་པོས་སེམས་
ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་གཟུགས་མཚན་ཉིད་པ་མེད་པར་གསུངས་པ་ཡང་དགའ་
ས་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའོ། །འོན་ཀྱང་དབང་ལྷ་གཟུགས་ཡིན་མིན་
ད་དུང་དབྱེད་གཞིར་སྣང་བས་ཞིབ་པ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་ཐལ་འགྱུར་བས་དབང་པོ་བཞེད་ཚུལ་དོན་ལ་གནས་མེད་
ཀྱང་རིགས་པའི་ལམ་ནས་འཆད་ན། རྟེན་འབྱུང་གི་རིགས་པ་སྤྲ་ལ་མཛོངས་པ་
ཞིག་གིས་འཐད་སྒྲུབ་དགོས་སོ། །ཡིད་དབང་ནི་ཤེས་པ་དེ་དང་དེའི་སྤྲ་ལོགས་
དེ་མ་ཐག་པའི་ཡིད་བྱེད་པར་བ་ཞིག་ལ་འཛོག་པར་གྱུབ་མཐའ་བཞི་ག་མཐུན།
འོན་ཀྱང་ཤེས་པ་དེའི་དངོས་ཀྱི་ཉར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དང་དེའི་བདག་རྒྱུན་
ཀྱི་ཡིད་དབང་གཉིས་བྱེད་པར་རི་ཡོད་དབྱེད་དགོས། དབང་པོའི་ཤེས་པ་ཡིན་
ན། རང་གི་སྤྲ་ལོང་བའི་བདག་རྒྱུན་དང་སྤྲ་ལོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་
གཉིས་རེ་ཡོད་ལ། ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི། ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་སོགས་ལ་སྤྲ་
ལོང་བའི་བདག་རྒྱུན་ཡོད་དགོས་ཤིང་། སྒྲུབས་འདིར་བསྟན་གྱི་རྒྱུར་མཐོང་གི་
རྒྱུད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ལ་སྤྲ་ལོང་བའི་བདག་རྒྱུན་ཡོད་དེ། ཅ་
བར། གཟུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །མིག་དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ། །ཞེས་
པས་གྲུབ་ལ། འདོད་ཆགས་ལྟ་བུ་ནི། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། འདོད་ཆགས་རྒྱ་ལས་

འབྱུང་འབྱུར་ཞིང་། །རྒྱུན་ལས་ཀྱང་ནི་སྐྱེ་འབྱུར་ཏེ། །འདི་ནི་བསྐྱོད་སྤྱོད་ཅིག་ཤོས་
མིན། །ཞེས་གསུངས་པས། །འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྱོད་ལ་སོགས་པ་འགའ་
ཞིག་གི་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྒྱུན་མེད་དམ་སྟུང་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ། །

སྣང་བ་ལྟ་བུ་ལྷན་པའི་མིག་དབང་དང་ཐད་ཆེ་དེས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་
མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་མི་རུས་ལ། དེ་མི་ལྟ་བུའི་མིག་དབང་
དང་ཐད་ཆེ་དེས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་མཐུན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པས་གཟུགས་རྣམ་པ་
སྣ་ཆོགས་པ་ལ་ལྟ་བུའི་མིག་ཤེས་སྐྱེ་རུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཐུན་པས་ལྷན་པ་
ལྟ་བུའི་མིག་དབང་ལས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བར་མཐུན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་ལ། མིའི་མིག་
དབང་ལས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་བྱེད་པས་མི་ལྟ་བུའི་མིག་
ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་སྣང་བ་བརྒྱད་པ་ལས་སྐྱེ་དགོས། ལྷན་པའི་
མིག་དབང་ལས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བ་ལ་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ཐུན་པ་བརྒྱད་དགོས་
སོ། །སྣང་ཐུན་གང་གིས་ལྟན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་བྱེད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པ་ནི། ཞི་མི་
སོགས་གཙན་གཟན་རིགས་ཀྱི་མིག་དབང་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ཉིའི་མིག་དབང་ལྟ་བུ་སྐྱམ་ལ་ཐོགས་ལ་ཚུ་ལ་མི་ཐོགས་
པའི་ཐུ་དང་། མི་དང་བྱིས་བྱ་སོགས་ཀྱི་མིག་དབང་ལྟ་བུ་ཚུ་ལ་ཐོགས་ལ་སྐྱམ་
ལ་མི་ཐོགས་པའི་ཐུ། སྐྱམ་གྱི་མིག་དབང་ལྟ་བུ་ཚུ་དང་སྐྱམ་གཉིས་ཀ་ལ་མི་
ཐོགས་པའི་ཐུ། ཁོང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་མིག་དབང་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པའི་ཐུ་
ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་ཉིན་མཚན་ལ་སྤྱར་ན་ཐུ་བཞི་བཅེ་ཚུ་ལ་ཡང་འདིས་ཤེས་རུས་
སོ། །རྒྱ་མཚན་ནི། དཔེར་ན། སྣང་གཅིག་གི་ནི་མཚན་རྒྱུ་དང་། །ཞེས་སོགས་
གོང་དུ་བྲངས་པ་ལས་ཆོག་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཡི་དྲགས་ཀྱིས་ཚུ་སྤྱང་རྣག་ཁྱག་སོགས་སུ་མཐོང་བ་ནི་ལས་དབང་

གིས་རྒྱལ་ཁྲག་སོགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི། བདག་རྒྱུན་དབང་པོའི་རྣམས་པས་
མ་ཡིན་ལ། ཞེ་སྤང་དག་པོའི་དབང་གིས་གང་སྤང་ཁྲག་མདོག་ཏུ་སྤང་བ་ཡང་
ཞེ་སྤང་འཁྲལས་པས་ཁྲག་རྒྱས་ཏེ་དབང་རྟེན་ཁྲག་གི་མདངས་ཅན་དུ་སོང་
བས་ཡིན་ཞིང་། མཁྲིས་ནད་ཅན་ལ་སེར་པོ་སྤང་བ་ཡང་དབང་རྟེན་སེར་
མདོག་ཅན་དུ་གྱུར་བས་ཡིན་པ་ནི་རྟོགས་སྤོ། །དེ་བཞིན་དུ་མདོ་སྤེ་བན་པ་ཉིར་
བཞག་ལས། འཛམ་བུའི་གླིང་ན་སྤྱལ་ཉིད་ནི། །སྤྱེ་ནི་མིག་གིས་ཐོས་པ་སྟེ། །དེ་
བཞིན་བ་སྤྱང་སྟོད་ན་ནི། །མིག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཐོས་པ་ལོ། །ཞེས་དང་། ཚད་མའི་
དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱས་པ་ལས། སྤྱལ་རྣམས་མིག་གིས་ཐོས་པ་ཡིན། །དེ་ཡང་དེ་
ལྟར་གྲགས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། ཡང་རྒྱུ་ཆེན་དེ་ཉིད་སྤང་བ་ལས། སྤྱེ་མིག་
གི་གཟུང་བྱར་བྱེད་པ་དེ་ནི་སྤྱལ་ཉིད་དོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱལ་
དང་བ་ཡང་སྟོད་པས་སྤྱེ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ཡང་ལས་རིགས་མི་འདྲ་བར་
བསགས་པའི་དབང་པོའི་རྣམས་པས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

འོན་ཀྱང་དབང་མདོན་ཡོད་པའི་སྤྱབ་བྱེད་དུ། རྣམ་འབྲེལ་ཙ་བར།
ཐམས་ཅད་ལས་ནི་སེམས་བསྐྱས་ནས། །ནང་གི་བདག་ཉིད་གཡོ་མེད་
པར། །གནས་ནའང་མིག་གིས་གཟུགས་དག་ནི། །མཐོང་བའི་སྟོ་དེ་དབང་སྟེས་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པས། ཡིད་བྱེ་རྩལ་ཏུ་འཕྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱས་ནས་ཉིང་
རེ་འཛིན་ལ་གཡོ་མེད་དུ་གནས་བཞིན་པའི་ཆེའང་གཟུགས་མཐོང་བའི་དབང་
ཤེས་ཡོད་པར་བསྟན་པས། དེ་འདྲ་བའི་དབང་ཤེས་དེའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་ཡིད་
དབང་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས་ཤིང་། སྤར་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མདོན་རྒྱན་མཐའ་
ཁོ་ནར་སྟེ་བའི་ཤེས་བྱེད་དུ་སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་དེ་ཡང་མིག་གི་བྱེད་པ་འདས་པ་དེའི་ཆེ་མདོན་སུམ་དུ་འདོད་དོ། །ཞེས་ཁྱངས་

སུ་མཛད་པ་ཡང་རྣམ་ཅའི་ལུང་དེ་དང་མི་འགལ་ལམ་སྟམ་སྟེ་དབྱེད་པར་བྱའོ།

དབང་ཡིད་སྐྱེ་ཚུལ་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དབང་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་ལ། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། གྲེ་
བག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱིར་ཐ་མལ་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་
ལ་ཁྲིམ་ཆོགས་ལ་ལྟ་བའི་མིག་ཤེས་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་སྤྱིར་བསྟན་པ་དེ་
ཅིག་ཅར་སྟེ་ཆོགས་པ་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་བཟོད་ཀྱིས་མི་ཡང་ཡང་རེ་རེ་
བཞིན་འདི་དང་འདི་སྐྱེ་འོ་ཞེས་གྲེ་བྲག་ཕྱེ་ནས་རྟོགས་པ་ནི་མི་རྣམས་མོད། འོན་
ཀྱང་ལུས་ངག་གི་ལས་ལ་དངོས་སུ་སྐྱེ་ལ་རྒྱས་པའི་ཤེས་པ་རགས་པ་གང་དང་
གང་སྐྱེས་ཀྱང་སེམས་ཅན་སོ་སོས་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱུབ་པས་ཤེས་པ་མེད་
པར་བྱུབ་མཐའ་འཛིན་པ་སྟོས་ཅི་མངོན་སུམ་དུ་བསྟོན་པ་ཅམ་ཡང་མི་རྣམས་པས།
སུ་ལའང་ཤེས་པ་སྐྱེ་བ་བསྐྱབ་མི་དགོས་སོ། །འོན་ཀྱང་སྐྱེ་ཚུལ་མ་རྟོགས་པའི་
ཐུན་སྐྱེལ་དུ་མ་ཞིག་སྤང་བས་དེ་དག་བསལ་ནས་རང་གི་དོན་ལེགས་པར་
བཀྲལ་བ་ལ། རྒྱང་འཕེན་པ་ལ་ལས། མར་མེ་ལས་མར་མེའི་འོད་བཞིན་དུ་ལུས་
ཀྱི་ཆ་འགའ་ཞིག་གིས་ཉར་ལེན་བྱས་པ་ལས་རྣམ་ཤེས་སམ་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་
འདོད། རྒྱང་འཕེན་པ་ཁ་ཅིག་ཅིག་པ་དང་ཅིག་པའི་རི་མོ་བཞིན་དུ་ལུས་ཀྱིས་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟེན་བྱེད་པར་ཅན་བྱས་པ་ལས་ཡིད་སྐྱེ་བར་འདོད།
འགའ་ཞིག་ནི་ཆང་དང་ཆང་གི་རོ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་དེ་དག་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་
ཉེ་ཆ་ཤས་སུ་ཡོད་པར་འདོད་ཅིང་། ཡང་ན་རྒྱང་འཕེན་པ་ཆང་མས་ཤེས་པ་
འགའ་ཞིག་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀྱིས་ཉར་ལེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་ཤེས་པ་འགའ་
ཞིག་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་དུ་སྐྱེ། ཤེས་པ་འགའ་ཞིག་ལུས་བྱེད་པར་གྱིས་ཐུན་

མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ཁྲད་པར་ཅན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་ཀྱང་རུང་། རང་གི་རིགས་འབྲས་མ་བརྒྱད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆེ་འདིའི་ལུས་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེ་ཞིང་མཐར་གཏུགས་ན་རང་བྱུང་ངམ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བར་འདོད་ཅིང་། དེ་ཡང་མཛོན་སྤུལ་གཅིག་བྱ་ལས་ཉོག་པ་མེད་པར་བཤད་དོ། །གཞན་དག་རི་ལས་རྩ་སྐྱེ་བ་བཞིན་དུ་ཡུལ་དང་ནམ་མཉམ་དང་པའི་དབང་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འདོད། རིགས་པར་སྦྱངས་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་སློག་གི་ཨ་མ་གཅིག་ཉིད་སློག་སྦྱད་དུ་མ་ལ་འབྱུང་དེ་འོད་གསལ་བ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གཅིག་ཉིད་ཅ་ལམ་དུ་མར་རྒྱ་བ་ལས་ཡུལ་འཛིན་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པར་འདོད་པ་འབྲས་པ་ལ། རྣམ་ཤེས་གཅིག་བྱ་དེ་ནི་ལ་ལས་ཁྲད་པར་གནས་པ་དང་། ལ་ལས་སྤྱིང་ཁར་གནས་པར་བཤད་དོ། །

དང་པོ་མི་འཐད་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ཅ་བར། །རྣམ་ཤེས་མིན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི། །ཉེར་ལེན་མིན་པའི་ཕྱིར་ཡང་འབྲུབ། །ཞེས་གསུངས་པས་ལུས་ཁྲད་པར་བས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་བྱེད་པར་དགག་པ་རྒྱས་པར་མཛད་པ་དང་། ལྟོག་བྱེད་ཀྱི་ཉེར་ཁྲད་པར་ཅན་བྱེད་པའང་། དེ་ཉིད་ལས། དབང་རྣམས་རེ་རེ་ལ་གཞོད་ན། །ཡིད་རྫོ་ལ་གཞོད་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དགག་པ་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་གཉིས་མདོར་ཅམ་བཤད་ན་མི་གོ་ཞིང་རྒྱས་པར་བཤད་ན་ཡིག་ཆོགས་མང་བས་འདིགས་ནས་འདིར་མ་སྦྱོས་ལ། གཞན་དུ་བཤད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་མཇུག་མོ་རེ་རེའི་རྩེ་ལའང་ལུས་ཤེས་རེ་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། མིག་དབང་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཡོད་པས་མིག་ཤེས་ཀྱང་ཐ་དད་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བར་ཐལ་བ་དང་། ལག་པ་ལྟ་བུ་བཅད་པ་ན་

ལག་མགོ་ན་ཡོད་པའི་ལུས་ཤེས་རྒྱུ་ཆད་པར་ཐལ་བ་དང་། ལུས་དབང་གི་ཆ་
ཤས་རེ་རེའི་སྤང་ན་ལུས་ཤེས་སྐྱེ་རུས་ཀྱི་རུས་པ་རེ་རེ་དང་ཆོར་བ་སྤྲུག་བསྐྱེལ་
སྐྱེ་བའི་རུས་པ་རེས་ཀྱང་ཡོད་དགོས་པས། དེ་ལྟར་ལུས་ཀྱི་ཆ་མཛུབ་མོ་གཅིག་
བཅད་པ་ན་རྣམ་སྤྲིན་སྤྲུག་བསྐྱེལ་མང་པོ་རང་འགགས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །

གསུམ་པའང་མི་འཐད་དེ། སྒྲིག་ཨ་མ་གཅིག་ཉིད་ལས་གྲེས་པའི་སྒྲིག་
རྣམས་ངོ་མོ་ཐ་དད་པ་བཞིན་དུ་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་རྣམ་ཅན་
ཀྱི་སྒྲོ་རྣམས་ཐ་དད་པ་ཡིན་ན་ནི་སྤྲོན་གྱི་ཁས་སྒྲངས་དང་འགལ་བའི་ཉེས་པ་
སེལ་མི་རུས་ཏེ། ཅ་བ་གཅིག་ལ་ངོ་མོ་ཐ་དད་པར་འཛོག་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དེ་
རྣམས་གཅིག་ན། དེ་དག་གི་རྟེན་དབང་པོ་ཡང་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བས་ཡུལ་ཡིད་
དུ་འོང་མི་འོང་ངེ་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་ཐད་ཀྱང་གཅིག་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བར་ཐལ་ལོ། །སྤྱིར་
རྟེན་ཐ་དད་པ་ལས་ཤེས་པ་གཅིག་སྐྱེ་བ་མི་འགལ་ཡང་འདྲིར་ཤེས་པ་ཐམས་
ཅད་གཞར་ཡང་རྒྱུན་དང་སྒྲིག་པ་གཅིག་ཏུ་གནས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གལ་ཏེ་ཤེས་ཏོག་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་འོད་སྐྱེལ་ཁྱེད་སོ་སོ་ནས་གསལ་བ་
བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་འདོད་པ་སྤྲ་མ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །སྐྱེལ་ཁྱེད་སོ་སོ་ནས་
འོད་སོ་སོ་བ་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ལྡ་སོ་སོ་ལ་འཇུག་པའི་ཤེས་པ་ཡང་སོ་
སོར་ཡོད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་མཐའ་དག་ཅུང་མ་དབང་པོ་སོ་སོའི་སྤང་ནས་ཡུལ་
སོ་སོར་འཛིན་པར་ཁྱོད་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེར་མ་ཟད་ཁྱད་པའི་ནང་ངམ་སྟོང་
ཁ་ནས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་ཤར་བའི་ཆེ་དེའི་བར་དུ་འགྲོ་མཁན་དེ་ཤེས་པ་
ཡིན་ན། དེས་ཡུལ་གང་འཛིན་ཞེས་འདྲི་ན། ནང་འགལ་གྱི་མཆོང་བརྡོལ་བར་
འགྱུར་རོ། །དེ་མ་ཡིན་པར་ཅ་ཡིས་ཡུལ་མཐོང་ན་ཡུལ་སྤྲོན་པོ་གཅིག་མཐོང་ན་
དུས་ཏྲག་ཏུ་མཐོང་བཞིན་པར་ཐལ་བ་དང་། མ་མཐོང་ན་རྣམ་ཡང་མ་མཐོང་བར་

འགྲུར་ཏེ། ཅུ་རང་གི་ངོ་བོ་རྒྱན་ཆགས་པར་གནས་པའི་ཕྱིར། གློ་བུར་སྐྱེས་ཤིང་
གློ་བུར་དུ་འགག་པར་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡུལ་ཀུན་ལ་ཉེ་བར་ཡོངས་སྒྱུད་པའི་ཤེས་པའི་གཙོ་བོ་དེ་སྒྲུབ་པར་
གནས་པར་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། ཀླང་པ་ན་བའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་
སྒྲུབ་པའི་སྒྲིབ་ནས་སྒྲིབ་དགོས་པ་དང་། ཀླང་པ་ན་བ་ན་སྒྲུབ་པ་ན་བར་ཐལ་བ་
དང་། ལག་ཅེ་ལྟ་བུ་མེས་ཆེ་བའི་ཆེ་མི་བཟོད་པའི་བྱུག་གཟེར་སྒྲུབ་པས་སྒྲིབ་
བར་ཡང་འགྲུར་ཏེ། དེ་འབྲུ་བའི་ཆོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་དེ་སྒྲུབ་པའི་ནང་དུ་སྐྱེ་བའི་
ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཁོང་ཁྱོད་དང་རྒྱལ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་བྲག་པོ་སྐྱེས་
པའི་ཆེ་སྒྲུབ་པའི་ནང་དུ་སྐྱེས་པར་ཐལ་བས། དེ་འབྲུ་བ་ནི་སྒྲོ་ཁ་ནང་དུ་སྐྱེ་གས་
ནས་ཞིབ་དུ་མ་བསམས་པའི་སྒྲོན་འབའ་ཞིག་གོ། དེས་ན་ལུས་འཆོ་བའི་གནས་
ཀྱི་གཙོ་བོ་གཅིག་སྒྲུབ་པར་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཅུ་གྱིས་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་དེར་ཡོད་
པ་སུ་ཞིག་གིས་སྐྱབ་བྱས། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིབ་ཁར་གནས་པར་འདོད་པ་ཡང་དེ་
དང་འབྲུ་བས་དགག་པ་སྐྱུ་མ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་སོ། །

འོ་ན་སྒྲོ་ཁ་ནང་ཁོ་ནར་སྐྱེ་གས་ནས་བལྟས་པ་ན་ལྟ་བུ་པོའི་སེམས་དེ་
ཉིད་ཀྱིས་མགོ་འཛུགས་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་ཞིང་། སེམས་ཀྱི་རོལ་ལ་
བལྟས་པའི་ཆེ་སྒྲིབ་ཁ་ནས་ལྟ་བུ་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་བ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། སེམས་ནི་ལུས་
ལས་གཞན་ལྟ་བུར་རང་རྒྱ་བར་ཞེན་པ་ལ་གོམས་ཆེ་བས་ཡིན་གྱི་དངོས་པོའི་
གནས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་མ་ཡིན་ནོ། །ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་འདོད་དེ། རང་གི་
ངོ་བོ་གསལ་ཞིང་རིག་པའི་རྣམ་པ་དེ་ཉིད་རིགས་འབྲས་སྐྱུ་མ་སྐྱུ་མ་བརྒྱུད་དེ་བྱུང་
བ་ཡིན་ཡང་རང་ཡུལ་གྱི་འཛིན་སྒྲིབ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་གོམས་
པའི་ལུགས་སམ་འབྲལ་གྱི་རྒྱུན་སོ་སོ་ལས་སོ་སོར་བྱུང་བ་ནི་ཤེས་པ་ཐམས་

ཅད་ཀྱི་ཆོས་སམ་རང་བཞིན་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་གང་ལས་སྐྱེས་སམ་གང་དུ་གནས་
 ཞེས་བརྟག་པར་བྱེད་ན། སེམས་སམ་ཤེས་པ་དེ་དག་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་ན་
 གནས་པའང་མ་ཡིན། ལུས་ཀྱི་ནང་ཕྱོགས་གཅིག་ཁོ་ནར་གནས་པའང་མ་ཡིན།
 རང་རང་གི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོའི་གསེབ་ནས་སྐྱེས་པའང་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
 མེ་ལྷགས་དང་མེ་རྩོམ་ལས་མེ་སྒོ་བྱར་དུ་བྱུང་བ་མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱུབ་
 །ཀྱང་མེ་དེ་མེ་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱང་ནས་བྱུང་བ་ཡང་མ་ཡིན། མེ་རྩོམ་སྤྱང་ནས་བྱུང་བ་
 ཡང་མ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལག་གཉིས་ཀྱི་མཐེལ་བརྒྱབ་པ་ལས་སྒོ་སྒོ་བྱར་དུ་
 བྱུང་བ་ཡང་ལག་གཡས་གཡོན་རེ་རེའི་སྤྱང་ནས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ།
 སེམས་སམ་ཤེས་པ་ཡང་ཡུལ་དབང་ལྷན་ཅིང་འདུས་པ་ལས་སྒོ་བྱར་དུ་སྐྱེས་ལ་
 དེ་གཉིས་ནས་བྱལ་བ་ན་སྒོ་བྱར་དུ་འགགས་པ་ཡིན་ཞིང་། སྐྱེ་བའི་ཆེ་ཡུལ་འདི་
 དང་དབང་པོ་འདིའི་སྤྱང་ནས་སྐྱེའོ་ཞེས་ངོས་བཟུང་དུ་མེད་ཅིང་འགག་པའི་ཆེ་
 ཡང་ཡུལ་འདི་དང་དབང་པོ་འདིའི་གསང་ལ་ཐིམས་སོ་ཞེས་ངོས་བཟུང་དུ་ངས་
 མི་སྒྲུའོ། །དེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བའི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཆད་དགོས་
 པ་ནི་ཤེས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལུས་དབང་གི་ཆ་
 རེ་རེ་བ་ཡུལ་དང་ལྷན་སྟོབས་གྱིས་ལུས་ཤེས་རེ་རེ་སྐྱེས་ཀྱང་དབང་པོའི་ཆ་རེ་
 རེ་ཁོ་ནའི་སྤྱང་ནས་སྐྱེ་བར་ཡང་མི་འདོད་དོ། །

ལུས་འཆོ་བ་དང་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་གནས་པའི་རྟེན་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་
 སེམས་དེ་སྤྱང་ཁར་གནས་པར་གསུངས་ཀྱང་སྤྱང་རིལ་དེའི་ནང་དུ་གནས་པ་
 བྱི་མ་ཐོས་སོ། །དེ་འདྲ་བའི་སེམས་དེ་སྤྱང་ཁར་གནས་པར་གསུངས་པ་ཡང་
 གཞུག་མའི་སེམས་ཅ་དབྱ་མའམ་ལུས་ཀྱི་ཅ་བར་གནས་པ་དེའི་སྟོབས་གྱིས་
 ལུས་སེམས་འབྲེལ་ཞིང་རྒྱུན་གསུམ་ནས་ཆོག་གས་སུ་ཤེས་པ་སྒོ་བྱར་དུ་སྐྱེ་བྱུབ་

པས་དེ་ལྟར་གསུངས་ཤིང་། ཚུ་མངོན་གྱི་ཚུ་གཅིག་ལས་ཚུ་རྟ་བྱ་མར་གྱེས་ནས་
འགོ་བ་ལྟ་བུ། ཅ་བ་གཅིག་ཉིད་ལས་ཆ་བྱ་མར་སོང་བ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ། ཅ་དེར་
སེམས་གནས་ཞེས་པ་འང་སེམས་དེ་མངོན་གྱུར་རམ་བག་ལ་ཉལ་བ་ཅི་རིགས་
གྱི་ཚུ་ལ་བྱ་གནས་པ་ཡིན་གྱི་ཉག་ཏུ་མངོན་གྱུར་བྱ་གནས་དགོས་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །འདི་དག་ནི་གྱི་དོར་གྱི་རྒྱུད་ལས། ལུས་ལ་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་གནས། རྟོག་
བ་ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་སྤངས། །ལུས་གནས་ལུས་ལས་མ་སྦྱེས་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཆོག་ཟིན་གྱི་དགོངས་དོན་ལེགས་པར་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །ཅི་ཏྲ་ཞེས་
བ་སྟོང་དང་ཡིད་ལ་འཇུག་པས་ཡིད་ལ་གནས་པ་ལ་སྟོང་ལ་གནས་ཞེས་བཤད་
པ་འང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ངས་བསྐྱབས་པ་དེ་སྟོང་ལ་ཞོག་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིད་ལ་
འཇོག་རྒྱ་དེ་སྟོང་ལ་ཞོག་ཅེས་སྐྱལ་བ་བཞིན་ནོ། །

ཤེས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྦྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།

ད་ནི་ཤེས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྦྱེ་ཚུལ་བཤད་པ་ལ། དབང་པོའི་ཤེས་པ་སྦྱེ་
ཚུལ་དང་། ཡིད་གྱི་ཤེས་པ་སྦྱེ་ཚུལ་ལོ། །

དབང་ཤེས་སྦྱེ་ཚུལ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། དབང་པོའི་ཤེས་པ་སྦྱེ་ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ཉིད་གྱིས་བྱུབ་
མོད། འདིར་སྔ་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལུན་ཏུ་སྦྱེ་ཚུལ་ལ་དབྱེད་
ན། ལ་ལས་སྔ་འཛིན་རང་ཉིད་སྔོན་པོའི་རྣམ་པར་སྦྱེས་ནས་འཛིན་པ་དེ་དེའི་
དོན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ལ། ལ་ལས་ཤེས་ཤིན་ཏུ་དྲངས་པ་སྤང་སྔོན་པོ་དང་སྤང་ཆེ་ཤེས་
དེ་ཡང་སྔོན་པོའི་མདངས་ཅན་དུ་སོང་བ་བཞིན། ལུས་གྱི་ངོས་ནས་སྔོན་པོའི་

རྣམ་པ་ཚུར་གཏང་བ་ན་སྔ་འཛིན་རང་ཉིད་དེའི་རྣམ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནི་ཟེར།
འགའ་ཞིག་དེ་འདྲ་མ་ཡིན་གྱི་བདག་སྐྱེན་དབང་པོ་དེ་སྔོན་པོའི་མདངས་ཅན་དུ་
གསལ་བ་ལས་སྔ་འཛིན་དེ་ཉིད་དེའི་རྣམ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་ཟེར་རོ། །

དང་པོ་གཉིས་བཤད་ཚུལ་ལྟ་རགས་ཅམ་མ་གཏོགས་གནད་གཅིག་ཏུ་
སོང་འདུག་མོད་རེ་རེ་ནས་བཀག་ན། འདོད་ཚུལ་དང་པོ་མི་འཐད་དེ། སྔ་འཛིན་
སྔོན་པོའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་ན། སྔ་འཛིན་དེ་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཡིན་དགོས་པས། དེ་
ལྟར་ན་སྔོན་པོར་ཐལ། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་གང་ཞིག་སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཡིན་ན་སྔོན་
པོ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་ཡིན་ན་སྔོན་པོའི་དོན་རྣམ་ཡིན་
དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

འདོད་ཚུལ་གཉིས་བཤད་མི་འཐད་དེ། སྔ་འཛིན་དེ་སྔོན་པོའི་མདངས་
ཅན་དུ་སྐྱེས་ན། དེ་ལ་སྔོན་པོའི་ཁ་དོག་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་ལ་སྔོན་པོའི་མདངས་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། སྔོན་པོའི་མདངས་ཞེས་པ་སྔོན་པོའི་ཁ་དོག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར།

གསུམ་བཤད་འཐད་དཀའ་སྟེ། མིག་དབང་ལ་མཆོན་ན་འགྲིག་པ་ལྟ་
བྱུང་སྒྲུང་ཡང་། དབང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་ལ་འགྲིག་དཀའ་སྟེ། རྣམ་ཅན་དབང་པོ་སྐྱེའི་
རྣམ་ཅན་དང་། ལྷའི་དབང་པོ་འཛིན་རྣམ་ཅན་དང་། ལྷའི་དབང་པོ་རྩེའི་རྣམ་ཅན་
དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་རེག་བྱའི་རྣམ་ཅན་དུ་འཛིན་དགོས་པས། དེ་ལྟར་ན།
རེག་བྱ་འཇམ་རྩུབ་སོ་སོ་དང་སྤང་པའི་ལུས་དབང་ཡང་འཇམ་རྩུབ་སོ་སོའི་
རྣམ་པར་ཐལ་བ་དང་། རོ་དང་བྱི་ཞིམ་མི་ཞིམ་པ་སོ་སོ་དང་སྤང་པའི་ལྷེ་དབང་
དང་སྤེལ་དབང་པོ་དག་ཀྱང་དེ་དང་དེའི་རྣམ་པར་ཐལ་བ་དང་། སྤྲ་སྤྲན་པ་དང་
སྤང་པའི་རྣམ་ཅན་དབང་པོ་སྤྲ་སྤྲན་པའི་རྣམ་པར་ཐལ་བས། ལུང་རིགས་ཀྱི་མཆོམས་

ལས་འདས་པའི་ཕྱིར་དང་། བ་སྟོང་དང་ཡང་ཆེས་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །འདི་
དག་བཏགས་དོན་བཅའ་བྲགས་པའི་སྟོན་མིན་ནམ་སྟམ་མོ། །

ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་སྟེ། སྡོམ་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་རྣམ་ལྡན་དུ་
སྟེ་ཚུལ། ཡུལ་དབང་སྤངས་ཀྱིས་མིག་ཤེས་རང་ཉིད་སྟོན་པའི་གསལ་སྤང་
ཅན་དུ་སྟེས་པ་དེ། སྡོམ་རང་ཉིད་སྟོན་པའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྟེ་བའི་དོན་ནོ། །དེ་
བཞིན་དུ་དབང་ཤེས་ལྟག་མ་བཞི་ལ་སྤང་ནའང་ལེགས་པར་མཐོང་ངོ། །དེ་ལྟར་
ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། མདོ་སྟེ་པས། སྡོམ་མིག་ཤེས་སྟོན་པོ་གཟུང་དོན་དུ་
བྱེད་པ་ལས་སྟེས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་ཁྱོད་སྟོན་པོ་ལས་སྟེས་ཤིང་སྟོན་པོ་དང་འབྲ་
བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་ཅིང་། འབྲ་ཚུལ་ཡང་ཡུལ་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཚུར་གཏད་པ་
ལ། རང་ཉིད་དེའི་གསལ་སྤང་སྟེས་པ་དེ་ཡིན་ཏེ། གང་གིས་ཤེས་ན། དཔལ་ཆོས་
ཀྱི་གྲགས་པས་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་བབྱང་ནས་འགོག་པ་ལ། སྡོམ་མིག་
དབང་མངོན་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། སྟོན་པོ་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པ་ལས་
སྟེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་ལས་སྟེས་ཤིང་དེ་དང་འབྲ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ན་
མདོ་སྟེ་པས་ཏགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་མི་ཐེབས་པའི་གནད་ཀྱིས་སོ། །འདི་ནི་སྟོན་
པོ་གཟུང་དོན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་དུ་བཀོད་ན་སྟོན་དེ་ལྟར་ཆེ་ཡང་། སྟོན་པའི་
རྣམ་ལྡན་དུ་སྟེ་བའི་རྒྱ་མཚན་དུ་བཀོད་པ་ལ་སྟོན་དེ་ལྟ་བུ་མེད་དོ། །

ཁ་ཅིག་ ཡུལ་དབང་སྤངས་ཀྱིས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། མིག་ཤེས་
དང་རྣ་ཤེས་དག་ཡུལ་དང་མ་སྤང་བར་འདྲིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཛོད་ལས། མིག་
དང་ཡིད་དང་རྣ་བ་ནི། །ཡུལ་དང་མ་སྤང་གསུམ་གཞན་དུ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་ཟེར་ན། འོ་ན་ཡུལ་ཅན་ཡུལ་དེ་དང་སྤང་ནས་གྲུབ་དགོས་པར་ཐལ། ཡུལ་
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་དགོས་པ་གང་ཞིག་རྟེན་སྤང་སྟོས་གསུམ་དོན་གཅིག་པར་

ཅ་ཤེ་རྒྱུ་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། ལན་ཅི་ཡོད། དེ་ནི་ཐལ་འགྱུར་
པའི་ལུགས་ཡིན་པས་འདྲི་མ་འབྲེལ་ལོ་ཞེ་ན། འོ་ན་གོང་གི་ལུང་དེ་ཡང་བྱེ་
བྲག་སྤྱོད་པའི་ལུགས་ཡིན་པས་མདོ་སྤྱོད་པའི་སྤྱབས་འདྲི་མ་ཐལ་གཅིག་དུ་ཁས་
ལེན་མི་དགོས་པས་མཚུངས་སོ། །

དོན་ནི་མིག་ཤེས། རྣ་ཤེས། ཡིད་ཤེས་གསུམ་ཡུལ་དང་མ་སྤང་བར་
འཛིན་ཅེས་པ་འཛིག་རྟེན་གྲགས་ཆོད་ལྟར་ཉེ་བར་གདུགས་ནས་སྤྱག་པ་ཞིག་ལ་
སྤང་བ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །འདི་ནི་རེག་པའམ་ཆོགས་པ་སྤྱན་མོང་གིས་བྱ་
བ་གཅིག་བྱེད་ཀྱས་སུ་སོང་བ་ལ་ཡང་སྤང་བའི་དོན་དུ་བཞག་ཆོག་སྟེ། སེམས་
བྱུང་རེག་པ་ཞེས་པ་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་པ་ལས་དབང་པོ་འགྱུར་
བར་སྦྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཞིག་ལ་འཛིག་པ་གང་ཞིག་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་
གསུམ་འདུས་པ་ཡོད་ན་སྤང་བ་ཡོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན།
འཐད་ལྡན་ལས། འོག་ཤེས་ཡིན་ན་ཤིང་དང་རི་ལྟར་སྤང་ཅེ་ན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་
སྤང་བ་མེད་དེ། གང་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་ཤིང་ནི་རྣམ་པ་སྤྱོད་ཆོགས་སུ་འགོ་
བ་དེ་ཡིན་ལ། ལྷོན་ཤིང་འགོ་བ་མེད་པས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་སྤང་བ་མེད་དོ། །ཞེས་
སོགས་ཀྱིས་ལྷོན་ཤིང་ལ་ཆོད་མ་ཡིན་ན་ལྷོན་ཤིང་དང་སྤང་དགོས་པའི་ཚིད་
ལན་འབྲེལ་མེད་དུ་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་དོ། །འོན་ཀྱང་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་སྤང་ཚུལ་
འདི་ནི་མི་པན་ཚུན་སྤང་བ་དང་གཟུགས་ཅན་རགས་པ་པན་ཚུན་སྤང་བ་དང་
ནི་མི་འབྲེལ། །རགས་རིམ་ཅན་སོ། །དབང་པོའི་ཤེས་པ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་
སྦྱེ་ཚུལ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཡིད་ཤེས་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་སྐྱེ་ཚུལ་གྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། ཀྱན་ནས་
ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་བྱང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆོས་གཉིས་ལས་དང་པོར། མཛོད་ལས།
མ་རྒྱས་སྤངས་པ་མ་ཡིན་དང་། །ཡུལ་ནི་ཉེ་བར་གནས་པ་དང་། །ཚུལ་བཞིན་
མ་ཡིན་ཡིད་བྱེད་ལས། །ཉོན་མོངས་སྐྱེ་ནི་ཆང་བ་ཡིན། །ཞེས་དང་། རྣམ་
འགྲེལ་ལས། བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་ཤེས། །བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཛིན་
དང་སྤང་། །འདི་དག་དང་ནི་ཡོངས་འགྲེལ་ལས། །ཉིས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་
བར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་དོན་ལམ་རིམ་ཆེན་མོར་འགྲེལ་བ་ལས། ཉོན་མོངས་
སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ནི་དུག་ལས། ཉོན་མོངས་སྐྱེ་བའི་རྟེན་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་བག་
ལ་ཉལ་རྒྱན་དུ་གནས་པའོ། །དམིགས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་གང་དང་སྐྱེ་བ་མཐུན་
པའི་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་སྤང་བ་འཆར་བའོ། །འདྲུ་འཛིན་ནི། བཤེས་གཉེན་ངན་པ་དང་
གྲོགས་པོ་ངན་པའི་རྗེས་སུ་འབྱང་བའོ། །བཤད་པ་ནི། ཆོས་ལོག་པ་དང་བསྐྱབ་
བྱ་ངན་པ་སོགས་ཉན་པའོ། །གོམས་པ་ནི། ཉོན་མོངས་པར་འདྲིས་པའི་སྟོབས་
སྐྱེད་པའོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། སྤུག་མི་སྤུག་གི་མཆན་མ་སྟོ་འདོགས་པ་དང་
རྟག་པ་དང་གཅང་བ་དང་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་སོགས་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་
ལ་བྱེད་པ་དང་དུག་ལས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་སྐྱེས་པ་སྟེ། རྟེན་དང་གོམས་པ་
དང་ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་གསུམ་ལས་གཙོ་བོར་སྐྱེས་པ་དག་ནི་ཉོན་མོངས་ལྟན་
སྐྱེས་ཉིད་ཡིན་ལ། དམིགས་པ་དང་འདྲུ་འཛིན་དང་བཤད་པ་གསུམ་ལས་གཙོ་
བོར་སྐྱེས་པ་དག་ནི་ཀྱན་བཏགས་སམ་འཕྲལ་གྱི་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བའི་ཉོན་མོངས་
པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། འདོད་ཆགས་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་

ཞིང་། །རྒྱུན་ལས་ཀྱང་ནི་སྐྱེ་བ་སྟེ། །འདོད་ཆགས་རྒྱུན་ལས་སྐྱེ་བ་གང་། །འདི་
ནི་སྐྱེ་བ་སྐྱེ་ཅིག་ཤོས་མིན། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར་རོ། །

གཉིས་བ་ནམ་བྱང་ངམ་དགེ་བའི་སེམས་སྐྱེ་ཚུལ་ནི། ཉོན་མོངས་སྐྱེ་
ཚུལ་རྒྱུན་བ་ཉིད་དེ། འདི་ལའང་དུག་ལས། ཉེན་ནི། དགེ་བའི་སྐྱེ་བའི་བག་ལ་ཉལ་
རྒྱུན་ཆགས་སུ་ཡོད་པའོ། །དམིགས་བ་ནི། དགེ་བ་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་
ཡུལ་ནམས་སྤང་བའོ། །གྲོགས་ནི། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་གྲོགས་བཟང་
པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའོ། །བཤད་བ་ནི། ཆོས་དང་བསྐྱབ་བྱ་བཟང་པོ་ནམས་
ཉན་པའོ། །གོམས་བ་ནི། སྤྱོད་དགེ་བ་དང་འདྲིས་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་པའོ། །ཡིད་
བྱེད་ནི། དགེ་བའི་དམིགས་བ་ནམས་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པའི་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་
ལ་བྱེད་པའོ། །དེ་ཡང་ཉེན་དང་གོམས་བ་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་བ་གསུམ་ལས་གཙོ་
པོ་སྐྱེས་པའི་དགེ་བ་ནི། རྒྱུན་བརྟན་ལ་ཤུགས་ཆེ་བས་པལ་ཆེར་གོམས་སྟོབས་
ཀྲིས་སྐྱེས་པའི་དགེ་བ་ནམས་ཡིན་ཞིང་། དམིགས་བ་དང་གྲོགས་དང་བཤད་
བ་ནམས་ལས་གཙོ་པོ་སྐྱེས་པའི་དགེ་བ་ནམས་ནི། རྒྱུན་མི་བརྟན་ཞིང་རྒྱོག་
སྟོལ། །འདི་དག་ནི་དཔེར་མཆོན་བ་ཅུ་མོ། །

སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་བཤད་པ།

ལྷ་བ་སེལ་འཇུག་སྐྱབ་འཇུག་བཤད་པ་ལ། དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་རང་ཡུལ་ལ་དེ་མ་ཡིན་བཅད་པའི་སྐོ་ནས་འཇུག་པ།
སེལ་འཇུག་གི་མཆོན་ཉིད། རང་ཡུལ་ལ་དེ་མ་ཡིན་མ་བཅད་པའི་སྐོ་ནས་འཇུག་
པ། སྐྱབ་འཇུག་གི་མཆོན་ཉིད་ཟེར། ཡང་ཁོ་ན་རེ། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་
གིས་འཇུག་པའི་སྐོ་དེ། རང་ཡུལ་ལ་སྐྱབ་འཇུག་གི་སྐོའི་མཆོན་ཉིད། རང་ཡུལ་

ལ་འདོད་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པ་དེ། སེལ་འཇུག་གི་མཆན་ཉིད་ཟེར་ཞིང་།
རང་ཡུལ་ལ་དགག་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བའི་རྣམ་
པས་འཇུག་པ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་སེལ་འཇུག་གི་སྒོ་གསུམ་དོན་གཅིག་ཏུ་
འདོད་དོ། །རྩ་སྟོད་བསྐྱུས་གྲ་ལས། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་བྱེ་ནས་འཇུག་པ།
སེལ་འཇུག་གི་མཆན་ཉིད་དང་། རང་ཡུལ་ལ་ཆ་ཤས་སུ་མ་བྱེ་བར་འཇུག་པ།
སྐྱབ་འཇུག་གི་མཆན་ཉིད་དུ་གསུངས།

དང་པོ་མི་འཐད་དེ། གཞུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ཆོས་ཅན།
གཞུགས་ལ་སེལ་འཇུག་ཏུ་ཐལ། གཞུགས་ལ་དེ་མ་ཡིན་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་
འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞུགས་དང་གཞུགས་མ་ཡིན་སྒོ་འདོགས་བཅད་པའི་སྒོ་
ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞུགས་འཛིན་མངོན་སུམ་ཆད་མ་དེ་མ་ཡིན་བཅད་
པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན་ཆད་མ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། དེ་མ་ཡིན་
བཅད་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་ན་སྐྱབ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་
ཡང་རྣམ་མཐུན་ཡིན་ན་ཡུལ་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་དེ་དང་དེ་མ་ཡིན་
གྱི་རྣམ་པ་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པས་བྱབ་པས། དེ་ལྟར་ན། རྣམ་མཐུན་
ཡིན་ན་སེལ་འཇུག་ཡིན་པས་བྱབ་པར་ཐལ་ལོ། །

གཉིས་པ་ལ། སེལ་འཇུག་གི་མཆན་ཉིད་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རང་
ཡུལ་ལ་འདོད་དབང་གིས་འཇུག་པའི་མངོན་སུམ་དུ་མ་ཡོད་པ་གང་ཞིག་དེ་དག་
སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཆད་དུ་གཉེར་ནས་སྒོ་མ་པའི་མངོན་
ཤེས་དང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སོགས་ཡོད་པ་གང་ཞིག་དེ་དག་འདོད་པའི་
དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གིས་འབད་པས་སྐྱབ་པ་ལ་འདོད་
དབང་གིས་འཇུག་པ་མི་ཟེར་ན། འདོད་དབང་གིས་འཇུག་པ་རྙེད་དགའ་བའི་ཕྱིར་

རོ། །གཞན་ཡང་རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་དང་། རང་ཡུལ་ལ་
དགག་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་དོན་གཅིག་ཟེར་བ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་ཡིན་
ན་རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བའི་རྣམ་པས་འཇུག་པས་བྱུང་། དེ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་
ལ་དགག་པའི་རྣམ་པས་འཇུག་པས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་ཡུལ་ལ་དགག་
པའི་རྣམ་པ་མཁར་བས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

མཚན་ཉིད་གསུམ་པ་ཡང་འཐད་དཀའ་མྱེ། རྣམ་མཁུན་ཡིན་ན་རང་
ཡུལ་ལ་ཆགས་སུ་བྱེ་ནས་འཇུག་པས་བྱུང་བ་གང་ཞིག་དེ་ཡིན་ན་སེལ་འཇུག་
ཡིན་པས་བྱུང་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཡིན་ན་ཆ་དང་ཆ་ཅན་སོ་སོར་
ཡོད་པས་བྱུང་བས། རྣམ་མཁུན་གྱིས་ཀྱང་སོ་སོ་ནས་གཟིགས་པས་བྱུང་བར་
ཐལ། རྣམ་མཁུན་ཡིན་ན་ཡུལ་གྱི་གནས་ཆོད་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་གཟིགས་པས་
བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

རང་ལུགས་ནི། རང་ཡུལ་ལ་བརྟེན་དབང་གིས་འཇུག་པ། རང་ཉིད་སེལ་
འཇུག་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པ། རང་ཉིད་
སྐབ་འཇུག་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། སེལ་འཇུག་ལ་དབྱེ་ན་སྐྱོ་གཉིས། སེལ་
འཇུག་གི་སྐྱོ་དང་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོ་གཉིས་དོན་གཅིག་དེ་ལ་དབྱེ་ན། སེལ་འཇུག་
གི་སྐྱོ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས་ཡོད། སེལ་འཇུག་གི་སྐྱོ་དང་རྟོག་པ་
དོན་གཅིག་དེ་ལ་འང་སེལ་འཇུག་གི་སྐྱོ་དོན་མཐུན་དང་། སེལ་འཇུག་གི་སྐྱོ་དོན་
མི་མཐུན་གཉིས་ཡོད། སྐབ་འཇུག་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་དོན་གཅིག་དེ་ལ་
དབྱེ་ན་མངོན་སུམ་དང་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་ཡོད་དོ། །

གསུམ་པ་ཚྱོད་པ་སྤོང་བ་ལ། རི་བོང་རྩ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། སེལ་
འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་མ་ཡིན་སེལ་བའི་སྐོ་ནས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར་ཏེ། དེ་མ་ཡིན་སེལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། མ་ཁྲབ་སྟེ། རང་དོས་ནས་དེ་
མ་ཡིན་སེལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་འཇུག་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། ། རྒྱ་གཅིག་རྒྱ་གཉིས་སུ་
སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
དངོས་པོའི་གནས་ཆོད་དང་མཐུན་པར་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། འོ་ན་
དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་པའི་གནས་ཆོད་དང་མཐུན་
པར་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྲབ་པ་ཁས།

དོན་ནི་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པ་ཡུལ་དངོས་པོ་གསལ་སྒྲུང་གི་
དབང་གིས་འཇུག་པའམ་ཡུལ་གྱི་དངོས་པོ་ཉི་བར་འཕྲད་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པ་
གང་རུང་ལ་ཟེར་གྱི། དེས་པར་དངོས་པོའི་གནས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་
དགོས་པ་མ་ཡིན་ལོ། ། དེ་བཞིན་དུ་བད་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པའི་བད་ཡང་
སྒྱུར་མིང་བད་སྒྱུར་ཞེས་པ་དང་དོན་དེ་ལ་བད་སྒྱུར་ཞེས་པའི་བད་ནི་མིང་ཅམ་
ལ་ཟེར་ཞིང་མིང་དོན་སྒྱུར་བ་ལ་མིང་བད་སྒྱུར་ཟེར་བ་ཡིན་མོད། སྐབས་འདིའི་
བད་ནི། བད་དེའི་གཟུང་ཡུལ་གྱི་དོན་དེ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་བའམ་
དེའི་དོན་སྒྱུ་ཡིན་པར་མཁས་དབང་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུ་ལ་ཡོད་པ་དེ་
ཡིན་ལ། མདོར་ན་དེ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་བས་དོན་སྒྱུའི་དབང་གིས་
ཡིན་ཏེ། ཉོག་པ་རྣམས་དོན་དེའི་དོན་སྒྱུ་སྒྲུང་བའི་དབང་གིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་
པ་དང་། རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་རྣམས་ནི་དོན་དེའི་དོན་སྒྱུ་དངོས་ཀྱི་བརྫོད་བྱར་བྱེད་
པའི་སྐོ་ནས་འཇུག་པ་ཡིན་པས་དེ་ཅམ་གྱིས་སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་དུ་བྱུབ་པོ། །

ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་འཆད་དེ། བད་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པའི་བད་དང་
མིང་བད་སྒྱུར་ཞེས་པའི་བད་གཉིས་དོན་གཅིག་ཅིང་། བད་ནི་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་མིང་
དང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཉོག་པ་གཉིས་ཡིན་ལ། འདི་གཉིས་གང་རུང་གི་རྗེས་སུ་

འབྲངས་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ལ་བརྟུན་དབང་གིས་འཇུག་པའི་དོན་དུ་བྱས་ན་
འཐད་པར་སེམས་སོ། །ཡང་བསྐྱར་ཞིབ་སྒྲུབས་དོན་དེ་དང་དེའི་ཐ་སྙད་འདོགས་
པའི་མིང་དང་རྟོག་པ་གཉིས་ལ་བརྟུན་པུ་སྟེ། བརྟུན་པའི་བརྟུན་དང་མིང་དང་
བརྟུན་བཞག་ཅེས་པའི་བརྟུན་དང་། བརྟུན་ལན་སྟེད་པའི་བརྟུན་རྣམས་མིང་གི་རྣམ་
གྲངས་ཡིན་ལ། བརྟུན་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པ་ཡང་དོན་དེའི་ཐ་སྙད་སྐྱར་པའི་
མིང་ངམ་རྟོག་པའི་དབང་གིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པས་ན་བརྟུན་དབང་གིས་འཇུག་
ཅེས་པར་འགྲེལ་ན་ལེགས་པར་སྒྲུབ་རོ། །

ཁ་ཅིག་སེལ་འཇུག་ལ་དབྱེ་ན་སྐྱོ་སྐྱེས་བྱ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་བ་
མི་འཐད་དེ། སེལ་འཇུག་གི་སྐྱེས་བྱ་མེད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་རྟོག་པ་
མཛོན་དུ་གྱུར་བཞིན་པའི་གང་ཟག་ལས་འོས་གཞན་མེད་ཀྱང་དེ་ནི་མ་ཡིན་
ཏེ། དེ་ཉམས་ན། དེ་ལ་སྐྱབ་འཇུག་གི་སྐྱོ་མཛོན་དུ་གྱུར་བཞིན་པ་ཡིན་པས་སྐྱབ་
འཇུག་ཏུ་ཡང་འགྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ལྟ་བུ་སྐྱབ་པ་ཆོས་
ཅན། སྐྱབ་འཇུག་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པའི་
ཕྱིར་ཞེ་ན། བཤུ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་སེལ་འཇུག་གི་གང་ཟག་མེད་
པར་གསུངས་པས་འདིར་ཡང་སྟོན་པ་ལྟ་བུ་སྐྱབ་པ་སྐྱབ་འཇུག་ཏུ་ཁས་མི་བླང་
རོ། །རྒྱ་མཚན་གང་གིས་ཤེ་ན། སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་གང་རུང་དུ་གྱུར་
པའི་སེམས་ཅན་མེད་པ་ནི་གོང་དུ་བསྐྱབས་ཟེན་ལ། སྐྱབ་འཇུག་ཏུ་གྱུར་པའི་
སངས་རྒྱས་འཕགས་པ་མེད་པ་ནི། སངས་འཕགས་རྣམས་ནི་ཡུལ་གང་ལ་
འཇུག་ཀྱང་གཏུལ་བུའི་བསམ་པའི་དབང་གིས་དང་། སྟོན་ལམ་དང་སྟོང་རྗེའི་
དབང་གིས་འཇུག་པ་ཁོ་ནར་ཟད་དེ། སངས་འཕགས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བ་ཐམས་
ཅད་དངོས་པོ་གཙོ་བོར་མ་ཡིན་གྱི་དགོས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དག་

གི་རྒྱུད་ཀྱི་མཁའ་པ་ས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དེ་ནི་དངོས་སུ་འཇུག་པ་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་ཡིན་ཏེ། འཇུག་གི་མཁའ་པ་ས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ཆོད་ཅིང་ལྟ་བུ་བ་བཞིན་གཟུགས་པའི་ཆ་ནས་མཁའ་པ་ས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་དང་། གཞུང་གི་ཁམས་དང་། བསམ་པ། བག་ལ་ཉལ་དང་མཐུན་པའི་དགོངས་ལྡན་དགོངས་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློ་ནས་གཞན་དོན་འབད་མེད་ལྟར་གྲུབ་ཏུ་འཇུག་པའི་ཆ་ནས་སངས་འཕགས་འཇོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

སེམས་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།

བྱུག་པ་སེམས་སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་བཏགས་པ་དང་། དབྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་བཤད་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི། སྤྱིར་འཇུག་གི་ལ་འཇུག་གི་དང་འཇུག་མ་གྱིས་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཡོད། འཇུག་མ་གྱིས་གང་ཡིན་ཡང་རྟེན་འཇུག་གིས་འཇུག་པ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཆོས་ཅམ་དུ་ཟད་པས་ཐོག་མར་འདི་ནས་གྲུབ་ཅིང་མཐར་འདི་ནས་སོང་ངོ་ཞེས་ཟུར་བ་བཏགས་ཏུ་མེད་ཅིང་། འཇུག་གིས་རྣམས་ནི་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམས་པར་དབྱེད་པའི་རྟེན་གྱི་གཙོ་བོ་དང་སྤང་དོར་གྱི་འཇུག་སློ་འཆོལ་བའི་གཞིའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་དེ་ལའང་གཟུགས། འཇུག་པ། ལྟར་མེད་འཇུག་གི་དང་གསུམ་ཡོད།

འདིར་སྐབས་དོན་འཇུག་པ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དཔེར་ན། ཡུལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་མཐའ་མཐར་གྱི་རྒྱུ་པ་ནི་རྒྱུ་སྤྱིར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་རྒྱུ་མཐའ་རྒྱུ་ལ་འཇུག་པ་བཞིན་དང་སྤྱིར་མ་གཏོགས་པའི་རྒྱུ་འཇུག་བཞིན་ཞེ་བརྒྱུད་འཇུག་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལས་བསལ་ནས་རྒྱུ་མཐའ་གཟུགས་ཅན་གཞན་དང་མ་འགྲོགས་པའི་སྤྱི་མེད་ཡན་གར་བ་གཞན་ཡང་རྟེན་མི་སྤྱིར་བ་བཞིན་དུ། ཡུལ་ཅན་གྱི་གཙོ་བོ་སེམས་ཡིན་པས་འདི་ཡང་

ཇི་ཙམ་སྤྱ་བར་མཐར་ཐུག་ཀྱང་སེམས་བྱང་ཆོར་བ། འདུལེས། སེམས་བ།
 རིག་བ། ཡིད་ལ་བྱེད་བ་ལྟ་དང་ལྟན་ཅིག་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལྟ་གང་རུང་གཅིག་
 དང་བྲལ་ན་སེམས་ཡུལ་ལ་འབྱུག་པའི་མཐུ་མེད་ལ། དེ་ནས་ཇི་ཙམ་རགས་
 བ་དང་སྟོབས་འབེལ་ན་དེ་དང་མཚུངས་ལྟན་གྱི་སེམས་བྱང་ཡང་དེ་ཙམ་དུ་
 མང་ཞིང་སྟོབས་ཆེ་བར་ཡོད་པའང་དཔེར་ན། བེམ་གྱུར་གྱི་གཟུགས་ཙན་སྤྱ་
 རགས་གང་ཡིན་ཡང་འབྱུང་བཞིའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་འབྱུང་བཞི་སོ་སོས་སྤྱན་མོང་
 དང་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་སོ་སོར་བྱས་པ་ལས་རང་གི་ངོ་བོར་གནས་
 བ་དང་། འབྱུང་བཞིའི་ནང་གསེས་འཕོ་འགྱུར་དུ་སོང་བ་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་འཕོ་
 འགྱུར་དུ་སོང་བ་བཞིན་དུ། སེམས་ཇི་ཙམ་སྤྱ་ཡང་ཆོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཀུན་
 འཁྲོ་ལྟའི་རང་གི་སྤྱན་མོང་དང་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་སོ་སོར་བྱས་པ་
 ལས་སེམས་རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་ཤིག་གི་རྣམ་པར་གནས་ལ། དེའི་སྟེང་དད་བ་
 སོགས་སེམས་བྱང་དགེ་བ་ལྟོགས་སུ་འབྱུང་བའི་ཆེ་སེམས་རང་ཉིད་ཀྱང་དགེ་
 བར་འགྱུར་ཞིང་། དེའི་ཆབ་དུ་ངོ་ཆ་མེད་པ་སོགས་མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱང་
 ལྟོགས་སུ་འབྱུང་ན། སེམས་རང་ཉིད་མི་དགེ་བར་འགྱུར་བ་སོགས་སེམས་བྱང་
 འགྱུར་བ་སྐྱེས་པའི་དབང་གིས་སེམས་ཉིད་ཀྱང་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་
 བཀའ་བསྟན་ལ་སོགས་པའི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱ་ཆད་ལས་འདས་པ་དག་ཀྱང་དུས་
 ཀྱི་སྤང་མཐའ་ཡི་གེ་ཡིན་པས། རྗེས་དགྲུ་འདུས་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཡང་ཡི་
 གེ་རེ་རེ་བརྫོད་པར་མི་རྒྱས་པས་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྱུར་བ་ལ་ཡི་གེ་གཉིས་
 སམ་གསུམ་འདུས་པ་ལ་ངེས་པར་སྟོས་པ་བཞིན་དུ། སེམས་ཀྱི་སྤང་མཐའ་དུས་
 མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཡང་དེ་འདྲའི་སྐད་ཅིག་སྤྱི་ཕྱིའི་ཆ་དང་མ་བཅས་པར་
 ཞེས་པའི་ངོ་བོར་གསལ་མི་རྒྱས་ཤིང་ཡུལ་ལ་འབྱུག་པར་ཡང་མི་རྒྱས་སོ། །དེའི་

ཕྱིར་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མཛོན་
དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་རྒྱན་མེད་དུ་སྐྱེ་བར་གསུངས་པ་ཡང་། སྐབས་དེའི་བྱ་བ་
མཐའི་དབང་གིས་ཡིན་གྱི་དངོས་པོའི་གནས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་མ་ཡིན་ཏེ།
ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་སྲ་ཕྱིའི་ཆ་མེད་ན་ཡུལ་འཛིན་མི་བྱ་བ་པའི་ཕྱིར།

མདོར་ན་ཕྱིའི་བཅའ་རྒྱལ་ཇི་ཅམ་སྤྲ་ཡང་འབྱུང་བ་བཞི་དང་འབྱུང་འབྱུར་
བཞི་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་རིགས་མི་མཐུན་པ་བརྒྱད་དང་རིགས་མཐུན་གྱི་རྒྱལ་
དུ་མ་པན་ཚུན་ལྟོས་པ་ལས་གཟུགས་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་གསལ་དགོས་པ་བཞིན་
དུ། རང་སེམས་སམ་རིག་པ་ཇི་ཅམ་སྤྲ་ཡང་སེམས་སྐད་ཅིག་སྲ་ཕྱིའི་ཆ་དང་
བཅས་ཤིང་། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་དུ་མ་དང་འགྲོགས་ཏེ།
རྟེན་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་གསལ་རིག་གམ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཛིན་ཅུས་སུ་
སྐྱེ་དགོས་སོ། །འབྱུང་བཞི་འདུས་པའི་རྒྱལ་སྤྱན་དེ་དག་ཀྱང་ཐོག་མར་འདི་ནས་
བྱུང་ཞིང་མཐར་འདི་ནས་རྫོགས་སོ་ཞེས་མཆམས་བཟུང་དུ་མེད་པས་ཐོག་མ་
དང་མཐའ་མ་མེད་པ་བཞིན་དུ། ཡུལ་ཅན་ཤེས་པ་དེ་ཡང་ཤེས་པའི་རྣམས་སྲ་མ་
ཉིད་ཀྱིས་ཉིར་ལེན་བྱས་པ་ལས་སྐྱེ་དགོས་པས་ཐོག་མ་འདི་དང་མཐའ་མ་འདི་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བཟུང་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཐོག་མཐའ་མེད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་གང་ཟག་
ཀྱང་ཤེས་པའི་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བའི་བདག་ཉིད་ཡིན་པས་ཐོག་མ་དང་མཐའ་མ་
མེད་པར་བྱ་བ་པོ། །

དེས་ན་སེམས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ལའང་བྱེ་བྲག་བྱེ་བའི་བྱེད་ལས་
ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབང་གིས་སེམས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱང་
བའི་ཕྱོགས་གཉིས་སུ་འབྱུང་ཞིང་། དེའི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འཇུག་ལྷོག་
གི་རིམ་པ་ཡང་གཉིས་སུ་འབྱུང་བས་རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཆོས་ཤིག་འདོད་ཕྱིན་

ཆད་སེམས་བྱུང་ལེགས་ཉེས་སོ་སོའི་བྱེད་ལས་མ་འདྲེས་པར་བྱེ་ནས་འདོར་
ལེན་བྱེད་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དག་ནང་དུ་ཡོད་པ་ལ་གཡུལ་བྱིར་བཤམས་
པ་དང་འདྲའོ། །དེའི་བྱིར་སེམས་བྱུང་དག་བ་དང་ཉོན་མོངས་པ་སོ་སོའི་བྱེད་
ལས་ངོ་ཤེས་པར་བྱས་ནས། དེ་ལྟར་སྤང་བྱེད་པ་ནི་སློ་སྦྱང་གི་གཙོ་བོའམ་
ཉམས་ལེན་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དེའི་བྱིར་སེམས་བྱུང་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཤེས་
པ་ལེན་ཏུ་གལ་ཆེད། །

སེམས་སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་སོ་སོའི་དོན་བཤད་པ་ལ། སེམས་སེམས་བྱུང་མདོར་
བསྟན་པ་དང་། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། དབྱས་མཐའ་ལས། དེ་ལ་
དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་ཡི་བྱུང་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་དང་། དེའི་
འབྲེལ་པར། དོན་ཅུང་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །དེའི་བྱུང་པར་འཛིན་
པ་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྒྱལ་ཆབ་རྗེའི་ཆོས་
མདོན་རྒྱ་མཚོའི་སྤྲང་པོ་ལས། ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ཅུང་གིས་རབ་ཏུ་བྱེ་
ཞིང་བྱུང་པར་གཞན་གྱི་སློ་ནས་བཞག་དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་སེམས་
ཀྱི་དོན་དང་། ཡུལ་དེ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་གཞིར་བྱས་ནས་བྱེད་ལས་ཀྱི་ལག་
རྗེས་སོགས་བྱུང་པར་གཞན་གྱི་ལྟོག་པའི་སློ་ནས་ཡུལ་ལ་འདུག་པའི་རིག་པ།
སེམས་བྱུང་གི་དོན་དུ་གསུངས་སོ། །འདི་གཉིས་ལོག་ཉོག་སེལ་བའི་མཚན་
ཉིད་ཡིན་ཞིང་། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་འཁོར་སེམས་
བྱུང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ། རང་ཉིད་སེམས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་
གྲོགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ། རང་ཉིད་སེམས་བྱུང་ཡིན་

པའི་མཆན་ཉིད།

འདི་ལ་ཁ་ཅིག་ཤེས་རབ་ཚུལ་ཅན། སེམས་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཉིད་
ཀྱི་འཁོར་སེམས་བྱང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་འཁོར་
ཚོར་བ་སོགས་སྤུ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། རྟགས་མ་བྱུ་
སྟེ། དེ་གཉིས་གཙོ་འཁོར་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་གཉིས་སེམས་གཅིག་གི་
འཁོར་ཡིན་པར་མཉམ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་རང་གི་འཁོར་དུ་བྱང་བའི་སེམས་
བྱང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ། སེམས་ཀྱི་མཆན་ཉིད། རང་གི་འཁོར་དང་ལྡན་
པའི་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ། སེམས་བྱང་གི་མཆན་ཉིད་དུ་གསུངས་
པ་དག་གིས་ལན་འདེབས་པར་དགའ་སྟེ། དེ་འབྲུ་བའི་ཤེས་རབ་ཚུལ་ཅན།
རང་གི་འཁོར་སེམས་བྱང་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པར་ཐལ། རང་གི་འཁོར་
སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་གང་ཞིག་དེ་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་ཚོར་བ་
དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བན་ཚུན་གཙོ་འཁོར་
དུ་མི་འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཆན་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་རང་གི་འཁོར་དུ་
བྱང་བའི་སེམས་བྱང་དང་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྟ་མཚུངས་ཀྱི་རིག་པ། སེམས་
ཀྱི་མཆན་ཉིད་དང་། རང་གི་འཁོར་དུ་ལྡན་པའི་གཙོ་སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་
རྣམ་པ་ལྟ་མཚུངས་པ། རང་ཉིད་སེམས་བྱང་ཡིན་པའི་མཆན་ཉིད་དུ་སྤྲོ་བ་ཡང་
ལེགས་པར་ཁྲིགས་སོ། །

སེམས་དང་སེམས་བྱང་གཙོ་འཁོར་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན།
ཚོགས་གཙོ་གཅིག་གི་འོག་ཚོགས་མི་ལྔ་འཇུག་ཡོད་པའི་ཚོགས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
དེའི་འོག་ཚོགས་མི་ཇི་སྟེད་ཡོད་ཀྱང་སོ་སོའི་ལས་འགན་སོ་སོས་བྱེད་པས་
ཚོག་ཚོགས་གཙོ་མི་ཚོགས་མི་ཀུན་གྱི་ཐུན་མོང་བའི་ལས་ལ་འབྲུག་སྟེ། དེ་དག་

ལ་ཐེ་བྱས་དང་སྤངས་འཛིན་བྱབ་པ་ཞིག་དགོས་པས་དེ་ཉིད་གཙོ་བོར་འཛིག་པ་
བཞིན་དུ། སེམས་བྱང་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་
ཅན་ཡིན་གྱི་བྱེད་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་ན་སེམས་བྱང་གི་སྡེ་ཆ་ཅན་ཀྱང་གཞན་དུ་
འགྱུར་བས་འཁོར་དང་། སེམས་ནི་རང་གི་འཁོར་སེམས་བྱང་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་དེ་
ཀྱན་གྱི་བྱེད་ལས་ཆ་མཉམ་དུ་བྱེད་པའི་བྱན་མོང་བའི་ལས་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར་
གཙོ་བོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱང་དུ་མ་གྲོགས་
སུ་དགོས་ཀྱང་སེམས་བྱང་ཆོགས་པའི་གྲོགས་སུ་གཙོ་སེམས་གཅིག་ལས་མི་
འབྱུང་བས་ཀྱང་གཙོ་འཁོར་དུ་གྲུབ་པོ། །

འོ་ན་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། མིག་གི་རྣམ་
པར་ཤེས་པ་དང་། དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོར་བ་གཉིས་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། མིག་
གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཆོར་བ་གཉིས་བདག་སྟེན་དོན་
གཅིག་པས་ཉེན་མཚུངས། དེ་གཉིས་བྱུབ་དུས་གཅིག་པས་དུས་མཚུངས། དེ་
གཉིས་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་པས་རྣམ་པ་མཚུངས། དེ་གཉིས་ཀྱི་དམིགས་
ཡུལ་དོན་གཅིག་པས་དམིགས་པ་མཚུངས། ཆོར་བ་དེའི་གྲོགས་སུ་སེམས་རེ་
རེ་བ་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་གཞན་མི་འབྱུང་ཞིང་། གཙོ་སེམས་དེའི་འཁོར་དུ་ཆོར་བ་
རྩམ་རེ་རེ་བ་ཁོ་ན་འབྱུང་གི་ཆོར་བ་རྩམ་ཐ་དད་པ་གཉིས་མི་འབྱུང་བས་ན་དེ་
གཉིས་རྩམ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་མཚུངས་ལྡན་དུ་སོང་བའི་སེམས་དང་སེམས་བྱང་དེ་དག་རྩམ་ཐ་
དད་དམ་གཅིག་ཅེ་ན། ལེགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཐོང་བར། དེ་ལྟར་ན། ཅོད་པ་
འདི་གཉིས་ཀྱིས་སེམས་དང་སེམས་བྱང་རྩམ་ཐ་དད་པར་འདོད་པར་སྤང་ཞིང་།
ཐོགས་མེད་སྒྱུ་མཆེད་ལ་སོགས་པ་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དུ་མས་ཀྱང་

དེ་ལྟར་བཀའ་ལོ། །ཞེས་དང་། གུན་བརྟུས་དར་རྒྱུ་ལས་ཀྱང་། མཚུངས་ལྡན་
གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་གཉིས་དུས་མཉམ་ན། རོན་གཞན་དུས་མཉམ་པན་ཚུན་
གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བྱུང་པར་མི་འདྲ་བ་སྐྱེད་པ་རྟག་དངོས་ཁས་ལེན་པའི་
ལུགས་ཡིན་པས། རིགས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་མཚུངས་
ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་དེ་དག་རྣམས་ཐ་དད་པར་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
ན་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ནི་པན་ཚུན་རྣམས་ཐ་དད་པ་ཁོ་
ནས། །འོན་དེ་དག་རྟེན་བརྟེན་པར་མི་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། བྱ་རམ་གྱི་
རོ་གཟུགས་གཉིས་ལྟ་བུར་དངོས་རྒྱ་ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་རག་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་བྱུབ་ཀྱང་རྣམས་ཐ་དད་ཅིང་། རྟེན་བརྟེན་པར་མི་བྱུང་བ་བཞིན་དུ་འདི་དག་ཀྱང་
དངོས་རྒྱའི་ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་རག་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱུབ་པའི་བྱུབ་མཉམ་
རྣམས་གཅིག་ཅུ་ཅུ་ཅིང་འབྲེལ་བ་མེད་པས་རྟེན་བརྟེན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །

རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། གཙོ་སེམས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་
དང་། འཁོར་སེམས་བྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལའང་རང་གི་ལུགས་
བཤད་པ་དང་། གཞན་གྱི་ལུགས་འགོད་པའོ། །

གཙོ་སེམས་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། སེམས་དང་། ཡིད་དང་། རྣམ་ཤེས་གསུམ་དོན་གཅིག་དེ་
ལ་དབྱེ་ན་དུག་སྟེ། དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་དང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་དང་དུག་ཁོན་འདོད་དོ། །མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་སྤུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་

རྒྱུན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་དབང་
 པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཆོན་ཉིད། དབྱེ་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ལུས་
 ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་ལྡ་ཡོད། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་
 མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་མིག་གི་རྣམ་པར་
 ཤེས་པའི་མཆོན་ཉིད། གཞན་ལའང་རིགས་འགྲེ རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
 བདག་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོ་རྣམ་རིག་ཡིད་ཀྱི་
 རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཆོན་ཉིད། འདི་དང་ཐོ་རིགས་བདུན་པོ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི།
 གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི།
 སེལ་འབྲུག་དང་སྦྱབ་འབྲུག་གི་ཐོ་རིགས་པ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི། འཁྲུལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲུལ་
 པའི་ཤེས་པ་རེ་རེ་ལ་སྤྱ་བཞི། ཆད་མ་དང་ཆད་མེན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་
 བ་ལ་སྤྱ་བཞི་རེ་ཡོད་ཅིང་། ཡིད་ཤེས་ལ་སྤྱ་གསུམ། དབང་ཤེས་དང་འགལ་
 བ། སེམས་ལ་སྤྱ་གསུམ། སེམས་བྱུང་དང་འགལ་བ་ཡིན་པས་བཙེ་ཚུལ་ཤེས་
 པར་བྱའོ། །འདི་ནི་སྐྱབས་འདེའི་རང་ལུགས་དོན་སྤྱ་གཉིས་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་
 རིགས་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་སེམས་ཅན་པ་དང་། དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་པ་དང་། དབྱ་
 མ་ཐལ་འགྱུར་བ་རྣམས་ཀྱང་འདི་དང་སྤྱན་མོང་བའོ། །

གཞན་ལུགས་འགོད་པ།

གཉིས་པ་གཞན་གྱི་ལུགས་འགོད་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་གཅིག་ཏུ་
 འདོད་པ། ཚོགས་བརྒྱད་ཏུ་འདོད་པ། ཚོགས་དགུར་འདོད་པ་གསུམ་ལས།
 དང་པོ་ནི། བྱམ་ཟེའི་ཚོམས་ལས། རིང་ཏུ་འགྲོ་བ་གཅིག་ཏུ་རྒྱ། །གདུལ་བར་
 དཀའ་བའི་སེམས་འདུལ་ཆེད། །དེ་ནི་བྱམ་ཟེའི་བསམ་བཤད་དོ། །ཞེས་སོགས་

གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་ཤེས་གཅིག་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། རྟེན་དབང་པོ་སོ་
སོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་སོ་སོར་མཐོང་བས་རྣམ་ཤེས་སོ་སོའི་མིང་ཐོབ་པ་ཙམ་སྟེ།
དཔེར་ན། ཁང་པ་བྱ་ག་མང་པོ་ཡོད་པ་ལ་མར་མེ་གཅིག་བཏེགས་པའི་བྱ་ག་སོ་
སོ་ནས་འོད་སོ་སོར་སྒྲུང་བ་བཞིན་དུ་ལོ། །ཞེས་པ་སེམས་གཅིག་ཕྱར་སྒྲུབ་པའི་
འདོད་ཚུལ་ལོ། །དེ་དགག་པ་ནི། དེ་ལྟར་ན། ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཅིག་
ཏུ་ཐལ་བ་དང་། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་ཐལ་
བ་དང་། དབང་ཤེས་ཀྱིས་འདས་མ་འོངས་དང་། རྟོག་གྱུར་ཀྱི་དོན་ཤེས་པར་
ཐལ་བ་སོགས་ཀྱིས་འགོག་གོ། །

གཉིས་པ་བཤད་པ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་རྣམ་ཤེས་ཆོགས་དགྱར་འདོད་
པ་སྟོན་དུ་བཤད་ན། རྟོག་དཔོན་ཡང་དག་བདེན་པས་འཆད་འགྱུར་གྱི་རྣམ་
ཤེས་བརྒྱད་ཀྱི་ཐོག་ངེ་མ་མེད་པའི་རྣམ་ཤེས་བསྟན་ཏེ་དགྱར་འདོད་དོ། །འདིའི་
དམིགས་པ་ནི། དེ་བཞིན་ཉིད་དང་། ཡང་དག་མཐའ་ཡིན་ལ། དམིགས་བྱེད་ནི་
ངེ་མ་མེད་པའི་རྣམ་ཤེས་སུ་གཞོད་མ་ནས་རིག་པའི་རྣམ་ཤེས་ཞེས་ཀྱང་
བྱལོ། །འདི་དགག་པ་ནི། གཤམ་ཏེ་ཆོགས་བརྒྱད་ལས་ངོ་མོ་ཐ་དད་པའི་རྣམ་ཤེས་
ཡོད་ན་ནི་རྟག་པ་དངོས་པོར་ཐལ་བ་དང་། དམིགས་བྱ་དམིགས་བྱེད་གཅིག་ཏུ་
ཐལ་བ་དང་། ལུང་རིགས་གང་གི་འང་ཁུངས་བསྟན་དུ་མེད་པས་སུན་སྒྲུལ་ཁོ་
ནར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱིས་འགོག་གོ། །

གསུམ་པ་རྣམ་ཤེས་ཆོགས་བརྒྱད་འདོད་པ་ནི། ལུང་གི་རྗེས་འབྲང་
གི་སེམས་ཙམ་པ་ཡིན་ལ། འདིའི་ཁུངས་ནི། ལང་ག་ཤེགས་ལས། དེ་བཞིན་
ག་ཤེགས་པའི་སྒྲིང་པོ་ནི། རྣམ་ཤེས་བདུན་དང་ལྟན་ཅིག་གནས། ཞེས་དང་།
རྒྱན་སྒྲུག་ལས། ཇི་ལྟར་སྒྲིབ་སྐྱར་ཆོགས་དང་། ལྟན་ཅིག་མཁའ་ལ་གནས་པ་

ལྟར། །དེ་བཞིན་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་། །རྣམ་ཤེས་བདུན་དང་ལྟན་ཅིག་
གནས། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །རྣམ་ཤེས་བརྒྱད་ནི། མིག་གི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འཛིན་པར་འབྲུག་ཤེས་བྱུག་དང་། བདུན་པ་ནི་
ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དང་། བརྒྱད་པ་ནི། ཉོན་ཡིད་ཡིན་ནོ། །དང་པོ་བྲུག་ནི་སྤར་
བཤའ་ཟེན་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །

ཀུན་གཞི་བཤའ་པ།

བདུན་པ་ཀུན་གཞི་ལའང་མཆོན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། རང་
གི་དམིགས་ལྷུལ་དུ་གྱུར་པའི་དབང་དོན་བག་ཆགས་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་
དམིགས་ནས་རྣམ་པ་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་གྱིས་རབ་
ཏུ་བྱེ་བའི་རྣམ་རིག་ཀུན་གཞིའི་མཆོན་ཉིད། རྣམ་གྲངས་ནི། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས།
ཅ་བའི་རྣམ་ཤེས། རྣམ་པར་སྟོན་པའི་རྣམ་ཤེས། ས་སོན་ཐམས་ཅད་པའི་རྣམ་
ཤེས། སྤྱིད་པའི་ཡན་ལག་གི་རྣམ་ཤེས། ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་དང་བྲུག་གོ། །དབྱེ་ན་
རྣམ་ཀྱི་ཀུན་གཞི་དང་། རིགས་ཀྱི་ཀུན་གཞི་གཉིས། དང་པོ་དང་། ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་
བདག་ཏུ་སྦྱོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་ཀུན་གཞི་གཉིས་དོན་གཅིག་གཉིས་པ་དང་ཅ་བའི་
རྣམ་ཤེས་སམ་རྣམ་སྟོན་གྱི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་དོན་གཅིག་གོ། །ཡང་ཀུན་གཞི་ལ་
སྐྱས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། ཉེན་རྣམ་སྟོན་གྱི་ཀུན་གཞི་དང་། བརྟེན་
པ་ས་སོན་གྱི་ཀུན་གཞི་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་དང་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་དོན་གཅིག་
བརྟེན་པ་ས་སོན་གྱི་ཀུན་གཞི་ནི། ཀུན་གཞི་བཏགས་པ་ཅམ་སྟེ་དངོས་མིན་ནོ། །

ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་སྤང་ལ་མ་ངེས་ཡིན་ལ། དེའི་
འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་དུ་ཞིག་འབྱུང་ཞེན། ཆོར་བ། འདུཤེས། སེམས་པ། རིག་

པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་ལྷ་ཁོ་ན་འབྱུང་ངོ། །འབྱུང་བའི་བྱེད་པར་ནི། རྟོག་མ་
མེད་པ་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞིན་དུ་བར་མ་ཆད་པར་འབྱུང་ཞིང་། རྟོག་པའི་བྱེད་པར་
ནི་རྟོག་གི་ཀྱན་གཞི་ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དག་བཅོམ་པ་དང་། ཐེག་
ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་དབང་ཐོབ་སྟེ་ས་བརྒྱད་པ་ནས་ལྟོག་གོ། །རིགས་གྱི་ཀྱན་
གཞི་ལས་རྣམ་སྟོན་གྱི་ཀྱན་གཞི་ནི། ཐེག་དམན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ལྟོག་མེད་
དག་བཅོམ་པ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྟོན་ལས་རྟོ་རྟོ་ལྟ་བུའི་ཉིང་
རེ་འཛིན་པར་ཆད་ན་ལྟོག་པར་གསུངས་སོ། །ཀྱན་གཞི་དཀར་འགྲེལ་དུ་དག་
བཅོམ་པ་དང་། དག་ས་ལ་ཀྱན་གཞི་ལྟོག་ཀྱང་རྣམ་སྟོན་གྱི་རྣམ་ཤེས་མི་ལྟོག་
པར་གསུངས་པས། ཀྱན་གཞི་དང་རྣམ་སྟོན་གྱི་རྣམ་ཤེས་གཉིས་རྣམ་གྲངས་
པ་ཡིན་ཡང་འབྲུག་དུས་ལ་བྱེད་ཆེ་ཆུང་ཡོད་པར་སེམས་སོ། །སྤྱི་བཤད་ནི།
དག་མི་དག་སོགས་གྱི་བག་ཆགས་ཀྱན་འཛིན་པའམ་བསྟོན་བའི་གཞི་དང་། ཉོན་
ཡིད་གིས་བདག་དུ་སྦྱོར་བའི་གཞི་ཡིན་པས་ན་ཀྱན་གཞི་ཞེས་བརྗོད་ངོ། །

བརྟེན་པ་ས་བོན་གྱི་ཀྱན་གཞི་ལ། མཆོན་ཉིང་ནི། རྒྱ་བྱེད་ཆོགས་བདུན་
གང་རུང་གིས་བསྟོན་གཞི་ཀྱན་གཞིའི་སྟེང་དུ་རང་ཉིད་འགག་པ་ལ་མཛོན་དུ་
སྦྱོགས་པའི་ཆེ་བཞག་པའི་བྱས་པ་གང་ཞིག་ཟག་མེད་ཡི་ཤེས་གྱི་ས་བོན་གྱིས་
མ་བསྐྱས་པ་དེ། དེའི་མཆོན་ཉིད། རྟོ་བོའི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན། དག་མི་དག་ལྷུང་མ་
བསྟན་གསུམ་གང་རུང་གིས་བཞག་པའི་བྱས་པ་གསུམ་ཡོད་ངོ། །བྱེད་བག་
བྱེད་ལས་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། མཛོན་འདོད་གྱི་བག་ཆགས། བདག་དུ་
ལྟ་བའི་བག་ཆགས། སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་དང་གསུམ་སོ། །དང་
པོ་ནི་རྟོག་པའི་བག་ཆགས། གཉིས་པ་ནི་ཉོན་ཡིད་གྱི་བག་ཆགས། གསུམ་པ་
ནི་རྣམ་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་བཞིན་ཡིན་ནོ། །བསྐྱས་ན་ཡུལ་གྱི་བག་ཆགས་དང་།

ཡུལ་ཅན་གྱི་བག་ཆགས་གཉིས་སུ་འདྲེད། །རི་ལྷར་བསྐོ་བ་ནི། ཀུན་གཞིའི་
སྟེང་དུ་ཉིལ་དང་ཉིལ་མར་གྱི་ཚུལ་དུ་འཛོག་ཅིང་གནས་པ་ཞེས་བྲེད། །

འོན་ཀྱང་ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ས་བོན་རྣམས་བརྟེན་པ་ས་བོན་གྱི་ཀུན་
གཞི་མིན་པར་ཀུན་གཞི་ཐལ་བྲེང་ལས་གསུངས་སོ། །ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ས་
བོན་ལ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་དང་། སྤངས་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་
གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །ས་བོན་དང་བག་ཆགས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི། ལྷན་
ཅིག་བྱེད་རྒྱུན་གང་དང་སྤང་ན་རང་གི་རྒྱས་པ་ཡོངས་སུ་སློན་ཏེ་འབྲས་བུ་
འབྱིན་རྒྱས་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་ས་བོན་ཞེས་བྲེད། །ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུན་གང་དང་
སྤང་ཀྱང་རྒྱས་པ་སློན་མི་རྒྱས་པ་དེ་ནི་བག་ཆགས་ཅོམ་ཞེས་བྲེད། །

བག་ཆགས་སད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡུལ་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་དང་།
ཡུལ་ཅན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་ལ་སྤྱོད་བཞི་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་
གཟུགས་མཐོང་བ་ན་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་བག་ཆགས་གཉིས་ཀ་སད་པ་ཡིན་
ལ། རྣམ་མཐུན་གྱིས་དཔྱལ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱལ་སོགས་མཐོང་བ་ནི། ཡུལ་གྱི་བག་
ཆགས་སད་པ་ཡིན་ཡང་ཡུལ་ཅན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་མིན་པའི་སྟེད། །སྟོན་
པ་ལྡན་སྤྱབ་པས་མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ནི། ཡུལ་ཅན་གྱི་བག་ཆགས་
སད་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་བག་ཆགས་སད་པ་མིན་པའི་སྟེད། །སོ་སྟེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཟག་
མེད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ས་བོན་ལྟ་བུ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀའི་བག་ཆགས་སད་
པ་མིན་པའི་སྤྱོད་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བག་ཆགས་སད་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བ་དང་།
བག་ཆགས་སད་པ་ལས་མཐོང་བ་ལ་ཡང་བྱང་པར་ཡོད་དོ། །

དེ་བཞིན་དུ་སྟོག་གཙོན་རྒྱུའི་བག་ཆགས་སད་པ་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་
འཆི་རྒྱུའི་བག་ཆགས་སད་པ་ལའང་སྤྱོད་བཞི་སྟེ། དཔེར་ན། མི་འགའ་ཞིག་སྟོག་

གཙུག་པོའི་སྐྱེ་བ་ལྟར་དུས་ཤི་བ་ལྟ་བུ་སློག་གཙུག་པོའི་མཁན་ལ་པ་རོལ་པོ་གསེད་
དགོས་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་པ་དང་། པ་རོལ་པོ་དེའི་འོག་ཏུ་འཆི་དགོས་ཀྱི་བག་
ཆགས་གཉིས་ཀ་སད་པའི་ལུ་དང་། པ་རོལ་པོ་གསེད་རྒྱའི་བསམ་ངན་མེད་
ཀྱང་བྱེད་ཉེས་ཤོར་བས་པ་རོལ་པོ་ཤི་བ་ལྟ་བུ། འཆི་རྒྱའི་བག་ཆགས་སད་ཀྱང་།
སློག་གཙུག་པོའི་བག་ཆགས་མ་སད་པའི་ལུ་དང་། པ་རོལ་པོ་གསེད་རྒྱའི་
སྐྱེ་བ་དག་ལ་རྒྱན་རིང་བ་བཤམས་ཀྱང་པ་རོལ་པོ་མེ་འཆི་བ་ནི་སློག་གཙུག་
རྒྱའི་བག་ཆགས་སད་ཀྱང་པ་རོལ་པོ་འཆི་རྒྱའི་བག་ཆགས་མ་སད་པའི་ལུ་
དང་། ཁ་ཅིག་གསེད་དགོས་ཀྱི་ཉེས་པ་ཆེན་པོས་གོས་ཀྱང་། གསེད་སེམས་
ལོག་ནས་སློག་ནས་ཐར་བ་ལྟ་བུ། བག་ཆགས་གཉིས་ཀ་མ་སད་པའི་ལུ་ཡིན་
ནོ། །ལྟས་བྱིན་དང་བྱིས་བདག་དཔལ་སྤྲས་སོགས་ཀྱིས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་
གསེད་རྒྱའི་སྐྱེ་བ་རྩལ་སྤྲོ་མཐའ་ཡས་པ་བཏིངས་ཀྱང་། དེ་ལས་སློག་ཏེ་ངོ་མཆར་
ཀྱི་དཔལ་འབར་བ་ལྟ་བུ་ནི། སློག་གཙུག་ཀྱི་ལས་དང་བག་ཆགས་ཀྱི་གནས་
ངན་ལེན་དང་བཅས་པའི་བྱི་མ་ཀུན་ཟད་པས་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། བན་གནོད་ཀྱི་བྱ་
བ་ཆེ་ཤ་ཀུན་ལ་རྒྱ་ཆེར་སྐྱར་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་
ཉི་ཤུ་པ་ལས། གཅིག་ལ་གཅིག་གི་དབང་གིས་ནི། །ནམ་པར་རིག་པར་པན་ཚུན་
ངེས། །ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། རང་ཉིད་སློག་གཙུག་པོའི་ཀྱི་
བག་ཆགས་སད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་པ་རོལ་པོ་འཆི་དགོས་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་
པའི་སློག་ཀྱི་བྱེད་པ་དང་། རང་ཉིད་དེའི་འོག་ཏུ་འཆི་དགོས་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་
པའི་སྟོབས་ཀྱིས་པ་རོལ་པོ་གསེད་དགོས་ཀྱི་བག་ཆགས་སད་པའི་སློག་
བྱེད་པར་འགྱུར་བ་སོགས་ཡོད་པའང་ལུང་འདིའི་དགོངས་པའོ། །ཆེག་སྤྲོས་
ཀྱི་གོ་བ་འཁྲུལ་བ་ཅམ་གྱིས་མ་ཆེམས་པར་དོན་དངོས་ལ་སྐྱར་ཏེ་གཏིང་ཐུག་

གི་གོ་བ་བོགས་འབྲིན་ཐུབ་པ་དགོས་པ་ནི། དེས་དོན་མཁས་པའི་ལུགས་སོ། །

ཉོན་ཡིད་བཤད་པ།

བརྒྱད་པ་ཉོན་ཡིད་ལའང་། རང་གི་དམིགས་པ་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་
ནས་རྣམ་པ་ངར་སེམས་པའི་སྤྱི་བ་ལུང་མ་བསྟན་གྱིས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་གཙོ་བོ་
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་རིག་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་མཆོན་ཉིད། ཀུན་གཞི་དང་སྟན་ཅིག་ཐོག་མ་མེད་
པ་ནས་འབྱུང་ཞིང་མཐར་མཉམ་གཞག་ཟག་མེད་ཀྱི་ཆོ་གནས་སྐབས་མི་འབྱུང་
བ་དང་། དག་བཙུང་དང་དག་ས་ཡན་ཆད་ལ་གཏན་དུ་མི་འབྱུང་ངོ་། །ཁྲོགས་
ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། རང་ཉིད་སེམས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་འཆད་འབྱུང་གི་ཀུན་འགོ་ལྔ་
དང་། རང་ཉིད་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ས་བ་
བྱུག་འཁོར་དུ་འབྱུང་སྟེ། མཛོད་ལས། མོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། །མ་དད་
པ་དང་ཐུགས་དང་ཁྲོད། ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་ཏྱག་ཏུ་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར། མོངས་པ་དང་། བག་མེད། ལེ་ལོ། མ་དད་པ། ཐུགས་པ། ཁྲོད་པ་
བྱུག་དང་མཆུངས་པར་ལྡན་ནོ། །བྱེ་བྱག་ཏུ་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཉོན་མོངས་
བཞི་དང་མཆུངས་པར་ལྡན་ཏེ། སུམ་ཅུ་པ་ལས། ཉོན་མོངས་བཞི་དང་ཏྱག་ཏུ་
འགོགས། །བདག་ལྟ་བདག་ཏུ་མོངས་པ་དང་། །བདག་རྒྱལ་བདག་ཆགས་འདྲ་
ཤེས་པ། །རིག་སོགས་ཀྱང་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བདག་ཏུ་ལྟ་བ། བདག་
ལ་ཆགས་པ། ངའོ་སྟམ་པའི་ང་རྒྱལ། མ་རིག་པ་སྟེ་བཞི་དང་ཏྱག་ཏུ་མཆུངས་
ལྡན་དུ་འབྱུང་བ་སྟེ། སྤྱིར་སེམས་བྱུང་བཙོ་ལྟ་དང་མཆུངས་ལྡན་དུ་སྦྱེས་སོ། །

འོན་དོན་གསང་ལས། དེ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་དང་། སྤར་བསྟན་པའི་
ཀུན་ཏུ་འགོ་བ་ལྟ་དང་མཆུངས་པར་ལྡན་པའི་བྱེར། འདིའི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་

ནི་དགུ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན་སྒྲིན་མེད་དེ།
སེམས་བྱུང་རྩམ་ཡོད་དགུ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། རྫོངས་པ་ལ་སོགས་པ་དུག་
ནི། སེམས་བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པས་ཉེས་པ་མེད་པ་དཀའ་འགྲེལ་དང་ཐལ་
ཐེང་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པའོ། །བཏགས་ཡོད་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ང་རྒྱལ་གྱི་
ཆ་ལ་བཏགས་པ་རྣམ་གཤེད། འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ཟུག་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལ་
བཏགས་པ་བག་མེད། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་རྫོད་པ། གཉི་ཟུག་
གི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་མ་དད་པ། ལེ་ལོ། ཟུགས་པ་དང་གསུམ་མོ། །ཀྱང་ཡིད་
གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོར་ཅམ་བཞོད་ཡོད་ཅིང་རྒྱས་པ་ནི་ཀྱན་གཞི་དཀའ་
འགྲེལ་སོགས་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། །

སེམས་བྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་སེམས་བྱུང་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། མདོན་པ་གོང་འོག་
གཉིས་ལས།

མདོན་པ་གོང་མའི་ལུགས་བཤད་པ།

དང་པོ་སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་རང་བཞིན་དང་། རྩམ་བཏགས་ཀྱི་བྱུང་
བར། གཙུག་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བའི་ཚུལ་དང་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། ཅིའི་ཕྱིར་འདུ་ཤེས་ལ་སོགས་པ་ལ་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། མདོ་
ལས། འདུ་ཤེས་དང་སེམས་པའི་ཆོས་འདི་རྣམས་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་སེམས་
ལ་བརྟེན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སེམས་ལས་འཕྲལ་འཕྲལ་དུ་སྐྱེས་པའི་
ཕྱིར་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱའོ། །འདི་ལའང་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ་ཅ་གཅིག་སྟེ་སྟེ་

ཚན་བླག་ཏུ་བསྐྱས་ནས། མཚན་ཉིད། བྱེད་ལས། དབྱེ་བ་གསུམ་གྱིས་འཆད་
བ་ལ།

ཀུན་འགོ་ལྔ་བཤད་པ།

དང་པོ་ཀུན་འགོ་ལྔ་སྟེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཀུན་འགོ་ཞེས་བྲ་ཞེ་ན། རང་ཉིད་སྟེ་
ཚན་གྱི་ཆ་ནས་གཙོ་སེམས་ཀུན་ལ་དུས་ཀུན་ཏུ་འཁོར་དུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་ཀུན་
འགོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །འདི་ལ་ཆོར་བ། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། དེག་པ། ཡིད་
ལ་བྱེད་བ་དང་ལྔ་ལས།

དང་པོ་ཆོར་བ་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བདེ་སྤྱག་བར་མ་ཅི་རིགས་ཀྱི་
སྒོ་ནས་ཟྱོང་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་། ཆོར་བའི་མཚན་ཉིད། བྱེད་
ལས་ཐུན་མོང་བ་རྣམས་སྒྲིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཟྱོང་བའམ་ཡོངས་སུ་སྒྱུད་བ་དང་།
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཆགས་སྤང་སྒོངས་གསུམ་ཅི་རིགས་འབྲེན་པའི་ལས་ཅན་
ལོ། །དབྱེ་ན་ལུས་ཀྱི་ཆོར་བ་དང་ཡིད་ཀྱི་ཆོར་བ་གཉིས། དེ་རེ་རེ་ལ་ཆོར་བ་བདེ་
སྤྱག་བཏང་སྟོམས་གསུམ་རེ་སྟེ་བླག་ཡོད་དོ། །དབང་ཤེས་འཁོར་བཅས་སེམ་
བར་ཟྱོང་བའི་ཆོར་བ། ལུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བདེ་བའི་དོན་དང་། དབང་
ཤེས་འཁོར་བཅས་གདུང་བར་ཟྱོང་བའི་ཆོར་བ། ལུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་
སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་དང་། དབང་ཤེས་འཁོར་བཅས་སེམ་གདུང་གང་ཡང་མ་
ཡིན་པའི་བར་མར་ཟྱོང་བ། ལུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས་ཀྱི་དོན་
ཡིན་ཞིང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཀྱི་ཆོར་བ་ལའང་འདི་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་
བྱའོ། །མིག་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་ཆོས་ཅན། ལུས་ཀྱི་ཆོར་བ་ཞེས་བྲ་སྟེ། རང་
གི་བདག་ཆེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཆོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཟུགས་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་ཚོར་བ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཀྱི་
ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིས་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་པའི་
ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་ནི་ཤེས་སྤྱོད། །

ཡང་ཚོར་བ་ལ། ཟང་ཟེང་དང་བཅས་པའི་ཚོར་བ། ཟང་ཟེང་མེད་པའི་
ཚོར་བ། ཞེན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ། མངོན་པར་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་
བ་དང་བཞི། མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། ལུས་ཉིར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་སྲིད་པའི་
ཆགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟེང་དང་བཅས་པའི་ཚོར་
བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འཁོར་བས་བསྐྱས་པའི་མི་འདོད་པའི་ཟང་ཟེང་སྤྱོད་ཆོགས་སྦྱེད་
པར་བྱེད་པའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིས་སྲིད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་མཚུངས་
ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ཆོས་ཅན། ཟང་ཟེང་མེད་པའི་ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བདག་འདྲིན་
ཀྱི་ས་བོན་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་པའི་རྣམ་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། གཟུགས་སྤྱུག་པ་སོགས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་
གྱི་ཚོར་བ་ཆོས་ཅན། ཞེན་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དན་འགྲོའི་སྤྱུག་
བསྐྱལ་སོགས་སྦྱེད་པའི་འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ཚོར་བ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞིས་བསྐྱས་པའི་ཚོར་བ་ཆོས་
ཅན། མངོན་པར་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཚོར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འདོད་པ་ལ་ཆགས་
པ་དང་བྲལ་པའི་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིས་བསྐྱས་པའི་ཚོར་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉིར་བསྟོགས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་ཚོར་བ་ནི་འདྲིའི་
རྗེས་མཐུན་ཞེས་བྱའོ། །འདི་དག་ནི་ཀུན་བདུས་དར་རྟེན་ནས་བསྐྱས་པའོ། །

མདོར་ན་ཆོས་ཤེས་རུང་མ་ཤེས་རུང་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཚོར་བ་ལ་ཉེས་

དམིགས་སྤྱི་མ་མཐོང་བར་གཅིགས་སྤྱི་བྱེད་པ་དག་ནི་ཆོར་བ་སྤྱག་བསྐྱལ་ལས་
ཞེ་སྤང་དང་། བདེ་བ་ལས་འདོད་ཆགས། བཏང་སྟོམས་ལས་གཉི་སྤྱག་དག་པོ་
འདྲན་ཞིང་དེའི་དབང་གིས་ཡིད་ལ་གདུང་བ་ཆེས་ཆེར་སྤྱེས་ཏེ། ཆོ་འདིའི་སྤྱག་
བསྐྱལ་གྱི་ཚུ་སྤྱང་དུ་སྤྱངས་ཤིང་། དེམ་གྱིས་བྱེ་མའི་ངན་སོང་གི་སྤྱག་བསྐྱལ་
གྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་གཞོལ་བ་ཡིན་པས་ན། སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱིས་དེ་ལས་
བསྐྱབ་བྱིང་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཆོར་བའི་ཉེས་དམིགས་མཐའ་ལས་བ་ཡང་ནས་ཡང་
དུ་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་དབང་པོ་ཉིང་གཉིས་བྱེ་བའི་ཆོར་བའི་དབང་པོ་འང་ལྷ་སྟེ།
ཆོར་བ་བདེ་དབང་། ཡིད་བདེའི་དབང་པོ། ཡིད་མི་བདེའི་དབང་པོ། སྤྱག་བསྐྱལ་
གྱི་དབང་པོ། བཏང་སྟོམས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་ལྷ་ལས། ལུས་ཆོར་སེམ་པར་སྤྱང་
བའི་དབང་པོ། ཆོར་བ་བདེ་དབང་གི་མཚན་ཉིད། འདི་དང་ལུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་
ཆོར་བ་བདེ་བ་དོན་གཅིག་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་སེམ་
པར་སྤྱང་བའི་ཆོར་བ། ཡིད་བདེའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད། འདི་དང་ཡིད་ཤེས་
འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བདེ་བ་དོན་གཅིག་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་ཡིད་ཤེས་འཁོར་
བཅས་གདུང་བར་སྤྱང་བའི་དབང་པོ། ཡིད་མི་བདེའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད། འདི་
དང་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་སྤྱག་བསྐྱལ་གཉིས་དོན་གཅིག་ལུས་ཆོར་གདུང་
བར་སྤྱང་བའི་དབང་པོ། སྤྱག་བསྐྱལ་གྱི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད། འདི་དང་ལུས་
ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་སྤྱག་བསྐྱལ་གཉིས་དོན་གཅིག་སེམ་གདུང་གང་ཡང་
མ་ཡིན་པར་བར་མར་སྤྱང་བའི་ཆོར་བ། ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས་ཀྱི་དབང་པོའི་
མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་མདོར་ཅིམ་སོ། །

གཉིས་པ་འདུཤེས་ནི། ཐུན་སོང་མ་ཡིན་པ་རང་ཡུལ་ལ་སྤྱི་རིས་འབྱེད་

པའི་སྒོ་ནས་འདི་དང་འདི་མེད་གི་མཆན་མ་འདྲིན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གི་སེམས་
བྱུང་། འདུཤེས་གི་མཆན་ཉིད། གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། དུལ་ལ་ཐ་སྟངས་འདོགས་
པར་བྱེད་པ་དང་། རིས་སུ་བཅད་ནས་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བ་སྦྱབ་པའི་ལས་
ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཉེན་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་
ལས་བྱུང་བའི་འདུཤེས་ནས། ཡིད་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདུཤེས་
བར་བྱུག་ཡོད། དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་བྱུག་ཡོད་དེ། མཆན་མ་དང་བཅས་
པའི་འདུཤེས། མཆན་མ་མེད་པའི་འདུཤེས། རྩང་བའི་འདུཤེས། རྩ་ཆེ་བའི་
འདུཤེས། ཆད་མེད་པའི་འདུཤེས། ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྟུང་པའི་འདུཤེས་རྣམས་
སོ། །དང་པོ་ལའང་གསུམ་སྟེ། མིང་དོན་གི་འབྲེལ་བ་ལ་མཁས་པའི་འདུཤེས།
འདུས་བྱས་མི་རྟག་སོགས་སུ་དམིགས་པའི་འདུཤེས། དམིགས་རྣམ་གསལ་
པའི་འདུཤེས་སོ། །མཆན་མ་མེད་པའི་འདུཤེས་ལའང་སྔ་མ་གསུམ་ལས་སྟོག་
པ་གསུམ་སྟེ། སྒྲོ་བཏགས་གི་མིང་གི་མཆན་མ་མེད་པ་བརྟེན་ལ་མ་བྱུང་བའི་བྱིས་
པའི་འདུཤེས། འདུས་བྱས་དོན་གི་མཆན་མ་མེད་པ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ལ་
མཛོན་སུམ་བྱ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་འདུཤེས། དམིགས་རྣམ་གསལ་བའི་
མཆན་མ་མེད་པ་སྲིད་ཅེ་ལ་སྟོམས་པར་ཞུགས་པའི་འདུཤེས་རྣམས་སུ་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་རྩང་བའི་འདུཤེས་ནི། བསམ་གཏན་གི་ཉེར་བསྟོགས་
ཅམ་ཡང་མ་སོབ་པའི་འདོད་པའི་ཐ་མལ་པའི་འདུཤེས་ཏེ། ཁམས་གོང་མ་ལས་
ཆེ་བྱང་ཞིང་ཉོན་མོངས་མང་ལ་འབྱོར་བ་དམན་ཞིང་སྟོད་ཀྱང་དམན་པའི་འདུ་
ཤེས་ཡིན་པས་རྩང་བའི་འདུཤེས་ཞེས་བྱའོ། །བཞི་པ་རྩ་ཆེ་བའི་འདུཤེས་ནི།
གཞུགས་ཁམས་པའི་འདུཤེས་ཏེ། འདོད་པ་ལས་ཉོན་མོངས་རྩང་ཞིང་ཡོན་ཏན་
ཆེས་རྩ་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྔ་པ་ཆད་མེད་པའི་འདུཤེས་ནི།

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་དང་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཏེ། རྣམ་མཁའ་
དང་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སོ་སྟུང་དུ་འདུ་ཤེས་བས་དེ་སྐད་བཤད་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དུག་པ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ནི། ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་འདུ་
ཤེས་ཏེ། ཅི་ཡང་མེད་པ་ལ་དམིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སོ། །དེ་ཡང་བསྟུན། འདུ་
ཤེས་འབྱུང་བ་དང་མ་འབྱུང་བ་གཉིས་སུ་འདུའོ། །

གསུམ་པ་སེམས་པ་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་
འཁོར་བཅས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་ཅིང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་
ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་། སེམས་པའི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། རྟོག་པ་
ལེན་ལ་ཀུན་སྤོང་མེད་ཀྱང་རེག་པ་ཅམ་གྱིས་སྦྱགས་གཡོ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་
འདི་ཡང་ཡོད་ཅམ་གྱིས་སྦྱོན་ཡོན་ཅན་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་ཀུན་ཏུ་གཡོ་བ་སྟེ།
སྤིང་པའི་ཉེན་བྱེད་ཅིང་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ལས་ཀུན་ནས་གསོག་པར་
བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་རོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། གསུམ་སྟེ། དག་མི་དག་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་ལས་གསུམ་ཡོད། ཁམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་
པའི་ལས། བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས། མི་གཡོ་བའི་ལས་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། འདི་
རེ་རེ་ལའང་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས། རྫོགས་བྱེད་ཀྱི་ལས། མཐོང་ཆོས་སྤྱོད་འགྱུར་
ཀྱི་ལས་དང་གསུམ་རེ་ཡོད་ཀྱང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ཡིན་ཞིང་ཟག་མེད་ཀྱི་
ལས་ནི་དེར་མ་གཏོགས་སོ། །དེ་དག་བསྟུན་བསམ་པའི་ལས་དང་སེམས་
པའི་ལས་གཉིས་སུ་འདུའོ། །དང་པོ་དང་ལུས་ངག་གི་ལས་དོན་གཅིག་གཉིས་
པ་དང་སེམས་པའི་ལས་དོན་གཅིག་གོ། །བྱེ་བྲག་སྟེ། བ་དང་ཐལ་འགྱུར་བ་གཉིས་
ནི་གཟུགས་ཅན་གྱི་ལས་བཞེད་པས་ལས་ལ་སེམས་པའི་ལས་ཀྱིས་མ་བྲལ་
བོ། །སེམས་པའི་ལས་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ནི་དོན་གཅིག་གོ། །

བཞི་པ་རེག་པ་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་
འདུས་པ་ལས་དབང་པོ་འགྱུར་བར་སྐྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་།
རེག་པའི་མཚན་ཉིད། དབང་པོ་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་རེག་པ་དེས་དབང་པོ་ཚོར་བ་
བདེ་སྤྱག་སོགས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་རྣམས་སུ་བསྐྱུར་བས་ན་དབང་པོ་འགྱུར་བ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ཚོར་བ་བདེ་སྤྱག་སོགས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་
པའི་ལས་ཅན་ཏེ། རྣམ་ཤེས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན། ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་དང་ཚོར་
བ་བདེ་སྤྱག་གང་དང་གང་སྐྱེས་པ་རེག་པ་འདིས་བྱེད་པར་གསུངས་སོ། །ཚོར་
བའི་ཉེན་བྱེད་ཅེས་པའང་རང་དང་ལྷན་ཅིག་བྱུང་བའི་ཚོར་བའི་ཉེན་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་གྱི། ཚོར་བ་བྱི་མ་སྐྱེད་པའི་ཉེན་བྱེད་པ་ལ་ཟེར་བས་སྐབས་འདི་འདྲ་བ་མང་
པོ་ཞིག་ལ་མཚོན་ཐུབ་པ་དགོས་སོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། མིག་གི་འདུས་ཏེ་
རེག་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པའི་བར་དུ་གཡོད་དོ། །

ལྔ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རང་དང་མཚུངས་ལྡན་
འཁོར་བཅས་དམིགས་པར་ཡིད་གཏོད་པར་བྱེད་པ་དང་འཛིན་པའི་བྱེད་ལས་
ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད། སེམས་པ་ནི། དམིགས་
པ་སྤྱི་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་ཅིང་། འདི་ནི་དམིགས་པ་བྱེ་བྲག་ལ་སེམས་གཡོ་ཞིང་
འཛིན་པས་མི་འདྲའོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། དམིགས་པ་གཞན་ལ་མི་གཡོ་
བར་དམ་པོར་འཛིན་པའི་ལས་ཅན་དམ་ཤེས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་
བ་ནི། མིག་པར་ཡིད་བྱེད་དང་ཡང་དག་པའི་ཡིད་བྱེད་གཉིས་སོ། །

ཡུལ་ངེས་ལྷ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡུལ་ངེས་ལྷའི་སྡེ་ཆེན་འཆད་པ་ལ། འདུན་པ། མོས་པ། བློ་
པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་དང་ལྷའོ། །འདི་དག་ལ་ཅིའི་སྤྱིར་ཡུལ་ངེས་ཞེས་
བྱ་ཞེ་ན། ཡུལ་བྱེ་བྲག་བྱེ་ནས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ཡིན་པས་དེ་སྐད་བསྟན་དོ། །

དང་པོ་འདུན་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བསམ་པའི་
དངོས་པོ་ལ་དམིགས་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། བཙུན་འབྲུས་ཚུམ་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་
ནོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། འདས་པ་ལ་འབྲུད་པར་འདོད་པ་དང་། ད་ལྟ་བ་ལ་
མི་འབྲུལ་བར་འདོད་པ་དང་། མ་འོངས་པ་ལ་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པའི་འདུན་
པ་དང་གསུམ་མོ། །ཡང་འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ། ཟང་ཟིང་དོན་དུ་གཉེར་བ།
ལྟ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ། གྲོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་བཞི་ཡོད། མཆན་གཞི་ནི་
ཤེས་སྒྲུའོ། །

གཉིས་པ་མོས་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ངེས་ཟིན་གྱི་
ཡུལ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པ་བརྟན་པར་བྱེད་ཅིང་། གཞན་གྱིས་མི་འཕྲོག་པར་
བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། རང་གི་
དམིགས་པར་གཅེས་སུ་འཛིན་ཅིང་བློ་བ་བརྟན་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་
དབྱེ་བ་ནི། སེམས་ཅན་ཁམས་ནི་མཐའ་ཡས་པས་མོས་པ་ཡང་མཐའ་ཡས་པ་
ཡོད་མོད། བསྐྱུས་ན་ལོག་པར་མོས་པ་དང་ཡང་དག་པར་མོས་པ་གཉིས་སུ་འདུ་
ཞིང་། ཡང་དག་པར་མོས་པ་ནི། དག་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་པར་

སྟོན་པ་སྤྱོད་པའི་དབང་པོས་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་བྲན་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། སྤར་འདྲིས་པའི་ཆོས་ལ་མི་བརྟེན་
བར་ཡང་ཡང་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །གཉིས་
པ་བྱེད་ལས་ནི། དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་སེམས་མི་གཡེང་བར་བྱེད་ཅིང་ཉིང་
ངེ་འཛིན་གྱི་ཉེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ལོ། །འོ་ན་དབང་ཤེས་སྤྱུང་བའི་བྲན་པ་
མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། འདས་པའི་དངོས་པོ་ལ་དམིགས་པ་མེད་པས་སོ་ཞེ་ན།
འདས་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱན་ལ་དམིགས་ནས་ཡང་ནས་ཡང་དུ་འདྲིས་པར་བྱེད་
པས་སྟོན་མེད་དོ། །ཞེས་ཀྱན་བརྟུས་དར་རྟེན་ལས་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་དག་
བའི་ཆོས་མཐའ་དག་མི་འཇིག་པའི་མཛོད་ལྟ་བུ་ནི་བྲན་པ་ཉིད་ཡིན་ལོ། །གསུམ་
པ་དབྱེ་བ་ནི། བྲན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པ་གཉིས་སྤྱོད་
ཡོད་ཅིང་། ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་བྲན་པ་ལའང་བྱིང་རྒྱུ་ཤིས་གཡོ་བ་
དང་བཅས་པའི་བྲན་པ་དང་བྱིང་རྒྱུ་ཤིས་གཡོ་བ་མེད་པའི་བྲན་པ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་བྲན་པ་གཉིས་དང་། བྱི་མ་ལ་
སེམས་གནས་དགུ་པས་བསྐྱུས་པའི་བྲན་པ་དང་། ཞི་ལྷག་སོ་སོས་བསྐྱུས་པའི་
བྲན་པ་དང་གསུམ་ཡོད་དོ། །

བཞི་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཆན་ཉིད་ནི། བྲན་མོང་མ་ཡིན་པ་དམིགས་པ་
གཅིག་ལ་རྒྱན་ལྡན་དུ་ཅེ་གཅིག་པར་གནས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །འདིར་ཅེ་གཅིག་པ་ནི་དམིགས་པ་གཅིག་པ་ལ་བྱེད་པ་མཆིམས་མཛོད་
དུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་ཉེན་བྱེད་ཅིང་
འཇིག་ཉེན་དང་འཇིག་ཉེན་ལས་འདས་པའི་ཆོས་མཐའ་དག་རང་དབང་དུ་སྤྱོད་
པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ལོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། དམིགས་པ་གཅིག་ལ་ཡུད་

ཅམ་འཛིག་པ་ནས་བསྐྱལ་བར་འཛིག་བྱས་ཀྱི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་བར་མཐའ་ཡས་
བ་ཡོད་མོད། རིགས་བསྐྱུ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། འདོད་སེམས་ཀྱིས་བསྐྱུས་
པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དང་། བསམ་གཏན་བཞི་དང་གཟུགས་མེད་བཞིས་བསྐྱུས་
པའི་འཛིག་ཉེན་པའི་ཉིང་དེ་འཛིན་དགུ་དང་། འཛིག་ཉེན་ལས་འདས་པའི་ཉིང་
དེ་འཛིན་དང་བཅུ་ལོ། །བསྐྱུས་ན་རི་ལྷ་བ་དང་རི་སྙེད་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཉིང་
དེ་འཛིན་གཉིས་སུ་འདུའོ། །

ལྷ་པ་ཤེས་རབ་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་བྲན་པས་བཟུང་བའི་ཡུལ་ལ་
ཁྱད་པར་རམ་སྐྱོན་ཡོན་བརྟག་སྟེ་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་
ཀྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་ནི་བརྟག་པའི་ཆོས་ལ་སྒྲ་ཅེ་གཉིས་པར་བྱེད་པས་
ཐེ་ཆོམ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེན་མི་འགྱུར་ཏེ། ཐེ་ཆོམ་ནི་ངེས་ཤེས་མ་རྟེན་པའི་ཡུལ་
ལ་མི་ཤེས་པས་ཅེ་གཉིས་པར་བྱེད་པ་ཅམ་ཡིན་ལ། ཤེས་རབ་ནི་ངོ་བོ་ངེས་
ཟེན་གྱི་དོན་ལ་བྱེ་བྲག་བྱེ་ནས་དཔྱེད་པ་ཅེ་གཉིས་པར་བྱེད་པས་མི་མཆུངས་
སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པར་བྱེད་པས་ཐེ་ཆོམ་མམ་
སོམ་ཉི་བཅད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། མཐོང་བ་དང་མ་མཐོང་བའི་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་
ཅ་བར་བཟུང་ཞིང་སྒྲོག་གྱུར་གྱི་ཆོས་ལ་ལྷ་བའི་མིག་དང་སྐྱོན་མེ་ལྷ་བུ་ཡིན་
ལོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱིས་ཐོབ་དང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་
ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་དང་བཞི་ཡོད་ཅིང་། བསྐྱུས་ན་རི་ལྷ་བ་དང་རི་སྙེད་པ་
ལ་དཔྱེད་པའི་ཤེས་རབ་གཉིས་སོ། །ཡང་བརྟག་པའི་དངོས་པོ་ལ་རིགས་པས་
བསྐྱེད་པ་དང་། རིགས་པ་མ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་པ་དང་། གཞན་པའི་རབ་ཏུ་
འབྱེད་པ་དང་གསུམ་མོ། །འཛིག་ཉེན་པའི་ཐ་སྙད་ལ་ཉོ་བ་དང་འཆོང་བ་ལ་
སོགས་པ་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་པས་བསྐྱེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་

ལ། རིགས་པ་མ་ཡིན་པས་བསྐྱེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་པར་སྒོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བའི་
ལྷས་གསུངས་སོ། །

དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་བཤད་པ།

གསུམ་པ་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་གི་སྡེ་ཚན་འཆད་པ་ལ། དད་པ། རྩ་ཆ་
ཤེས་པ། ཁྲེལ་ཡོད་པ། མ་ཆགས་པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཏི་ཐུག་མེད་པ། བཙོན་
འགྲུས། ཤིན་སྦྱངས། བག་ཡོད། བཏང་སྟོམས། རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་དང་བཅུ་
གཅིག་གོ། །

དང་པོ་དད་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སེམས་ཉོན་མོངས་
བ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཡི་རང་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སེམས་ཀྱི་རྟོག་པའི་སྒྲ་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་བག་
ཆགས་ལ་བྱའོ། །ཞེས་སྒོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བའི་ལྷས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་
བྱེད་ལས་ནི། དགེ་བའི་ཆོས་ལ་འདུན་པའི་འདུན་པ་མ་སྦྱེས་པ་སྦྱེད་པར་
བྱེད་པ་དང་། སྦྱེས་ཟིན་སྟེལ་བའི་རྟོན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། དཀར་པོའི་ཆོས་
སམ་དགེ་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་སྒོ་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་
ནི། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ། དང་བའི་དད་པ། མཛོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་དང་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི། དཀོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་དང་། ལས་འབྲས་མི་བསྐྱུ་བ་དང་།
བདེན་བཞིའི་སྤང་དོར་སོགས་ལ་དམིགས་ནས་འདི་ནི་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་གནས་
སོ་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ་སྟུང་དུ་ཡིད་སྤྲོགས་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་ཞིང་གཞན་གྱིས་
མི་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའོ། །དང་བའི་དད་པ་ནི། གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ལ་ཡོན་
ཏན་དུ་མཐོང་ཞིང་གཅིས་པར་བཟུང་སྟེ་སེམས་སྒྲོ་བའམ་དགའ་བའི་རྣམ་ཅན་

དུ་སྐྱེས་པའོ། །མདོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་ནི། གང་ལ་ཡིན་ཏན་དུ་མཐོང་བ་དེ་ཐོབ་
རྒྱས་པར་བཟུང་སྟེ་དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པའི་འདོད་པའི་རྣམ་ཅན་གྱི་དད་པའོ། །

གཉིས་པ་ངོ་ཆ་ཤེས་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། ལུ་མོང་མ་ཡིན་པ་རང་ངམ་
རང་གི་ཆོས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འདྲེས་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱང་ངོ་། །ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ནི། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་བ་
དང་། རྣམ་པར་སྤྱོད་པ་མི་འདོད་པ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་སྤྲིག་པ་ཉིད་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའོ་
ཞེས་སྒོ་བ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། མོ་
གསུམ་གྱི་ཉེས་སྟོང་སྟོམ་པའི་ལས་ཅན་ཏེ་སྟོམ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
ཉེན་དང་སྟོབ་པའི་གོས་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། རང་རྒྱ་མཆན་
དུ་བྱེད་པ་དང་རང་གི་ཆོས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱེད་པའི་ངོ་ཆ་ཤེས་པ་གཉིས་སོ། །

གསུམ་པ་ཁྲིམ་ཡོད་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། ལུ་མོང་མ་ཡིན་པ་གཞན་ནམ་
ཆོས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འདྲེས་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་
གྱི་སེམས་བྱང་ངོ་། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། མོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་སྟོང་སྟོམ་པའི་
ལས་ཅན་ཏེ། རང་གི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྒྱ་མི་རལ་བར་ཉེན་བྱེད་ཅིང་གཞན་གྱི་མ་
དད་པ་ལ་སོགས་པ་བཀག་སྟེ་ཡི་རང་བར་སྐྱེ་བའི་ཉེན་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་
དབྱེ་བ་ནི། གཞན་དང་གཞན་གྱི་ཆོས་རྒྱ་མཆན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་སྟོང་ལ་འདྲེས་
པ་གཉིས་སོ། །ངོ་ཆ་ཁྲིམ་ཡོད་འདི་གཉིས་ནི། འདིག་ཉེན་ཡ་རབས་མ་རབས་
ཀྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་གཞི་དང་། ལྷ་ཆོས་ཐམས་ཅད་གནས་པའི་སྟོང་དང་སྤང་
བའི་ལྷགས་རི་དངོས་ཡིན་ཏེ། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་ཀྱིས། འདིག་
ཉེན་སྟོང་བ་ནི་གཉིས་ཏེ། ངོ་ཆ་ཤེས་པ་དང་། ཁྲིམ་ཡོད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པ་མ་ཆགས་པའམ་འདོད་ཆགས་མེད་པའི་དགེ་ཅའི་མཆན་ཉིད་
ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་སྤྱད་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་དམིགས་ནས་དེ་ལ་ཆགས་པའི་
དངོས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལ་ཡིད་འབྱུང་ནས་མ་ཆགས་ཤིང་མི་ལེན་པའི་
རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིར་མ་ཆགས་པ་དང་འདོད་ཆགས་མེད་པ་
ཞེས་པའི་མ་དང་མེད་ཅེས་པ་ནི། མེད་པ་དང་གཞན་པ་དང་གཉེན་པོ་གསུམ་ལ་
འཇུག་པ་ལས་འདིར་ནི་ཆགས་པའི་གཉེན་པོ་ལ་འཇུག་གི་མེད་པ་དང་གཞན་
པ་ལ་ནི་མི་འཇུག་གོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཞེ་སྤང་མེད་པ་དང་གཉི་མུག་མེད་པ་ལའང་
བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཀྱི་གསུང་མཆིམས་མཛོད་དུ་
གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ཆགས་པ་འགྲིབ་ཅིང་གཉེན་པོ་འཕེལ་
བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

ལྷ་པ་ཞེ་སྤང་མེད་པའི་མཆན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཆོས་
གསུམ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་ཞེ་སྤང་དངོས་སུ་འཛོམས་པའི་བྱམས་པའི་
མཆན་ཉིད་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདིར་ཆོས་གསུམ་ནི། གཞོད་པ་བྱེད་པའི་
སེམས་ཅན་དང་སྤྱག་བསྐལ་ནམས་དང་སྤྱག་བསྐལ་གྱི་རྒྱ་དུག་དང་ཆེར་མ་
ལ་སོགས་པ་སྟེ། བསྐྱུས་ན་གཞོད་པ་སོ། །གཞོད་པའི་ཆོས། གཞོད་བྱེད་གྱི་རྒྱ་
གསུམ་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ཞེ་སྤང་འགྲིབ་ཅིང་བྱམས་པ་དང་བཟོད་
པའི་སྟོབས་འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །འདི་གཉིས་ལ་དོན་གྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་མོད་
དངོས་སུ་གསུངས་པ་མི་སྤྲང་ངོ་། །

དུག་པ་གཉི་མུག་མེད་པ་ནི། སྦྱེས་ཐོབ་དང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་
སྒོམ་པ་གང་རུང་གི་རྒྱ་ལས་བྱུང་ཞིང་། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་གཉི་མུག་གི་
གཉེན་པོ་བྱེད་ཅིང་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་སོ་སོར་དཔྱོད་པའི་ཤེས་རབ་བརྟན་

བ་དང་བཅས་པའོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། གཉི་ཟུག་འགྲིབ་ཅིང་ཤེས་རབ་
རྣམ་པ་བཞི་འཕེལ་ཞིང་རྣམ་བྱུང་གི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་པ་ལ་དབང་བར་བྱེད་
དོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱིས་ཐོབ་དང་ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་ལས་
བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་བ་བཞི་ཡོད་དོ། །

འོ་ན་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་གཉིས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མི་སྤྱིད་པས་འདི་
ནི་ཡུལ་ངེས་ལྡེང་ཤེས་རབ་དང་སྒྲོམ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་སྒྲོན་མེད་དེ། འདི་
ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་བྱེ་བྲག་བཙོན་འགྲུས་སམ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ཁྱད་པར་ཅན་དང་
མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་བརྟན་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་གྱི་ཤེས་རབ་གང་
ཡིན་གྱིས་མི་ཆོག་གོ། །དེ་ལྟར་ཀུན་བརྒྱུས་དར་ལྗིང་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་
གཉིས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མི་སྤྱིད་པས། འདིར་ནི་བཙོན་འགྲུས་སམ་ཉིང་
ངེ་འཛིན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་བརྟན་པ་དང་བཅས་པ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས་ཀྱང་། འདི་ནི་གཉི་
ཟུག་གི་གཉེན་པོ་ཡིན་པས། ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་སོགས་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་
ཉིད་བལྟ་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པས་འདི་ནི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་གྱིས་མི་
ཆོག་པར་ཤེས་རབ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དགེ་ཅ་གསུམ་པོ་འདི་ནི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱིང་པོ་འཕམ་སྟོག་
ཤིང་ཉིད་ཡིན་ཏེ། སྒྲོན་པས་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱུད་ཁྱི་བཞི་སྟོང་གསུངས་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཉོན་མོངས་འདུལ་བའི་ཐབས་ཁོ་ནར་གསུངས་ཤིང་གཞོལ་བ་
ཤིང་སྟག་ཡིན་པས། ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅ་བ་ཡང་དུག་གསུམ་པོ་འདི་
ལ་ཐུག་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གི་གཉེན་པོ་ཡང་དགེ་བའི་ཅ་བ་འདི་གསུམ་ཁོ་ནར་
འདུས་ཤིང་། འདི་ཉིད་སྟོབས་དང་ཅལ་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་གིས་ཉོན་མོངས་པའི་

དཔལ་ལྷན་པ་ལའང་ཆེ་ཆུང་འོང་བ་ཡིན་པས་ཆོག་ཙམ་མ་ཡིན་པའི་གྲོལ་བ་
དོན་དུ་གཉེར་བ་ཞིག་ཡིན་ན། དགྲ་ཕྱི་རོལ་དུ་མི་འཆོལ་བར་ནང་གི་དགྲ་ལས་
བདུད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ལས་དཔལ་བོ་ནི་ནང་དུ་ཡོད་པ་འདི་ཁོ་ན་ཡིན་པས།
འདི་ཉིད་གཞོམ་ཕྱིར་དགོ་ཅ་གསུམ་པོ་འདི་ཉིད་ལ་ཅལ་དུ་བཏོན་ཏེ་བསྐྱབ་
པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ་སྦྱོད་འཇུག་ལས། བདག་ནི་བསྐྱེད་ཏེ་བསད་
གྱུར་ཏམ། །བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སྒྲེལ། །རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཉོན་མོངས་
པའི། །དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བདུན་པ་བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ལེ་ལོའི་
གཉེན་པོ་བྱེད་ཅིང་དགོ་བའི་བྱ་བ་ལ་མངོན་པར་སྦྱོ་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །དགོ་བའི་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྦྱོ་བ་ནི་བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ཡིན་
གྱི་བཙུན་འགྲུས་མ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཙུན་
འགྲུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལེ་ལོ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། སྦྱོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བའི་
ལྷས་ཀྱང་། གང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ལས་ལ་སྦྱོ་བ་ནི་སྐད་པའི་ཕྱིར། ལེ་ལོ་
ཉིད་ཡིན་གྱི་བཙུན་འགྲུས་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །མཆིམས་
མཛོད་དུ་ནི། བཙུན་འགྲུས་དམན་པ་ལ་དགག་པའི་སྒྲ་སྒྱུར་བར་གསུངས་
སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། དགོ་བ་སྒྲར་མ་ཐོབ་པ་འཐོབ་པར་བྱེད་པ་དང་།
ཐོབ་ཐེན་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། དགོ་བ་ཐམས་ཅད་བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་ལས་
ནས་བསྐྱབས་ཤིང་འབྲས་བུ་ཆུད་མི་ཟ་བར་མཐའ་དག་རྫོགས་པར་སྦྱིན་པ་ཡང་
བཙུན་འགྲུས་ལགས་པར་བྱེད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། མདོ་ལས། གང་ལ་བཙུན་
འགྲུས་གཅིག་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཆོས་ཀུན་ཡོད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། འཇུག་པ་
ལས། ཡོན་ཏན་མ་ལུས་བཙུན་འགྲུས་རྗེས་འགོ་ཞིང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་

རོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། བསམ་པའི་སྒོ་ནས་མངོན་པར་སྟོབ་གོ་ཆའི་བཙུན་
འགྲུས། སྟོར་བ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་སྟོབ་སྟོར་བའི་བཙུན་འགྲུས། དག་བ་སྟེས་
པ་ན་སེམས་མི་ཞུས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མི་འགོང་བའི་བཙུན་འགྲུས། བདག་
དམན་པར་བཟུང་ནས་སེམས་ཞུས་པ་མེད་པའི་སྟོབ་བ་གཞན་གྱིས་སྟོག་པ་ལ་མི་
སྟོག་པའི་སྟོབ་ཏེ་མི་སྟོག་པའི་བཙུན་འགྲུས། མ་ཉམས་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱེད་
པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དག་བ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་ཆོག་མི་འདྲིན་པ་ལ་མངོན་
པར་སྟོབ་སྟེ་ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བཙུན་འགྲུས་དང་ལྟོ། །འདི་ནི་ཀུན་བརྒྱས་ཀྱི་
དགོངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། མདོ་སྟེའི་རྒྱན་ལས་ནི་བགང་ཚུལ་ཅུང་མི་འདྲ་བར་
སྣང་ངོ། །སྟོན་འདུག་ལས་ནི། གོ་ཆའི་བཙུན་འགྲུས། སྟོར་བའི་བཙུན་འགྲུས།
མི་ཞུས་ཞིང་མི་འཇུགས་པའི་བཙུན་འགྲུས། ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བཙུན་འགྲུས་དང་
བཞི་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

བརྒྱད་པ་ཤིན་སྤངས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི། སེམས་དག་བའི་དམིགས་པ་
ལ་རི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་ལག་རྒྱུས་འཛོག་པར་བྱེད་ཅིང་།
ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྒྱན་གཅོད་པར་བྱེད་པས་རབ་ཏུ་སྟེ་
བའི་སེམས་བྱུང་ངོ། །མཆིམས་མཛོད་ལྟར་ན། སེམས་དམིགས་པ་ལ་གཏད་
བཅོད་པའི་ལས་སུ་རུང་བ་ཞེས་པ་ཅམ་ལས་མ་བྱུང་བས་དག་སེམས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་ལྷན་ཡང་ཀུན་བརྒྱས་ཅ་འགྲེལ་ལྟར་ན། མཆན་ཉིད་སྟེ་མ་ལྟར་
གསུངས་པས་དག་སེམས་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་འཁོར་དུ་ཤིན་སྤངས་ལྷན་པས་མ་
བྱུང་སོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས་མཆིམས་མཛོད་དུ། སྟེ་པ་གཞན་གྱིས་ནི་འདི་
དག་ངོ་མོ་ཉིད་གྱིས་དག་བ་ཡིན་གྱི། དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་འདི་དག་
གིས་བྱུང་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཞེད་པ་ཉིད་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་

གསུངས་སོ། །སྐབས་འདིའི་གནས་ངན་ལེན་ནི། སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས།
གནས་ངན་ལེན་ནི་ལུས་དང་སེམས་ལས་སྲུ་མི་རུང་བ་ཉིད་གནས་ངན་ལེན་
ནོ། །ཞེས་བྱའོ། །ཡང་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ནི་
གནས་ངན་ལེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས་ཤིན་ཕྱིངས་ཀྱི་དགག་བྱ་ནི་སྲ་མ་ཉིད་
གཙོ་བོ་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །ལས་སྲུ་རུང་བ་ཡང་། དེ་ཉིད་ཀྱིས། ལུས་རང་
གི་དགོས་པ་རྣམས་ལ་ལྷང་བ་ཡང་བ་གང་ལས་བྱུང་བ་དེ་ལུས་ལས་སྲུ་རུང་
བ་ཉིད་ཅེས་བྱའོ། །ལྷང་བ་ཡང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བདེ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། སེམས་ལས་སྲུ་རུང་བ་ཡང་དེ་དང་འབྲལ། །

ཤིན་ཕྱིངས་ཡིན་ན་དགེ་བ་བརྩུ་གཅིག་གི་ནང་ཆོན་དེ་ཡིན་པས་ནི་
མ་ཁྲབ་སྟེ། ལུས་ཤིན་ཕྱིངས་དེ་རེག་བྱ་བྱུང་པར་ཅན་ཡིན་པས་སེམས་བྱུང་
མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུལ་བའི་ལྷས། ལུས་ཀྱི་རེག་བྱ་བྱུང་པར་ཉིད་འགའ་
ཞིག་དགའ་བས་ཟེན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་སྤྱངས་
ཤིང་ཞི་ལྷག་གིས་ཟེན་པའི་སློམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་
བ་ནི། སྤྱིར་ཤིན་ཕྱིངས་ལ་ལུས་ཤིན་ཕྱིངས་དང་སེམས་ཤིན་ཕྱིངས་གཉིས་
ཡོད་དོ། །ལ་ལས་ཤིན་ཕྱིངས་ལ་པལ་བ་དང་བྱུང་པར་ཅན་གཉིས་སྲུ་བྱེན་ས་
དགེ་སེམས་ཡིན་ན་དེ་གཉིས་གང་རུང་འཁོར་དུ་ལྷན་པས་ཁྲབ་པར་འདོད་པ་
ནི། མངོན་པ་འོག་མའི་ཁྲངས་སྲུ་བྱེད་པ་ཅུ་མོ། །པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནི།
དགེ་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་ཤིན་ཕྱིངས་ཡོད་པས་མ་ཁྲབ་པར་བཞེད་
པས་མངོན་པ་ཀུན་བདུས་ཅ་འགྲེལ་དང་ཤིན་ཏུ་མཐུན་ནོ། །རྒྱས་པ་ནི་བྱང་
ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་པོ་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། །

དགྲ་པ་བག་ཡོད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དག་བའི་
 ཆོགས་ལ་གཅེས་སྤྲས་སུ་བྱེད་ཅིང་ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ལས་སེམས་སྤང་
 བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་མ་ཆགས་པ་ནས་བཙོན་
 འགྲུས་ཀྱི་བར་ཆོས་བཞི་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཆོས་ཉིད་དེ། སློབ་དཔོན་དུལ་
 བའི་ལྷས། མ་ཆགས་པ་ནས་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་བར་ནི་བག་ཡོད་པ་སྟེ། ཞེས་
 དང་། ཀུན་བཏུས་དར་རླིག་ལས་ཀྱང་། དུག་གསུམ་མེད་པ་བཙོན་འགྲུས་དང་
 བཅས་པ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཆོས་གང་ཞིག་དག་བའི་ཆོས་བསྒྲིམ་ཞིང་།
 ཟག་བཅས་ལས་སེམས་བསྤང་བས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་རིག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་
 པའི་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་པར་བྱེད་ཅིང་། རུད་མི་ཟ་བར་
 འཇིན་པའོ། །དུལ་བའི་ལྷས། འདིའི་ལས་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་
 འདས་པའི་ཡོན་ཏན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་
 པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། བསོད་ནམས་ཆ་
 མཐུན། ཐར་པ་ཆ་མཐུན། དེས་འབྱེད་ཆ་མཐུན། ཟག་མེད་ཀྱི་དག་བསྒྲིམ་པའི་
 བག་ཡོད་པ་བཞི་མཆིམས་མཛོད་དུ་གསུངས་སོ། །

དེས་ན་ལྷ་ཆོས་མི་ཆོས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ལ་ཞུགས་ཀྱང་བག་ཡོད་འདིའི་
 གོས་བཟང་དང་བུལ་ན་ནི་བྱད་མེད་སློན་མོར་རྒྱ་བ་དང་འདྲ་བས་མཆོག་དམན་
 ཀུན་གྱི་སྤྲད་བྱར་འགྱུར་ཞིང་། ཡུད་ཅམ་འགྲོགས་ཀྱང་བསུན་པའི་རྒྱར་འགྱུར་
 བའི་ཕྱིར། བདེ་འགྲོར་གསོན་པོར་གནས་པའི་དགོས་པ་སྟོར་བས་ཞི་བ་དང་འདྲ་
 བ་ཉིད་དེ། ཆོམས་ལས། བག་ཡོད་བདུད་ཅིའི་གནས་ཡིན་ཏེ། །བག་མེད་པ་
 ནི་འཆི་བའི་གནས། །བག་ཡོད་འཆི་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། །བག་མེད་པ་ནི་རྟག་ཏུ་

འཆི། །ཞེས་དང་། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་སྐུབ་ཀྱིས། བག་ཡོད་བདུད་རྩི་
གནས་ཏེ་བག་མེད་པ། །འཆི་བའི་གནས་སུ་སྐུབ་པས་བཀའ་སྩལ་ཏེ། །ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

བརྩ་བ་བཏང་སྟོམས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི། དུག་གསུམ་མེད་པར་བཙོན་
འབྱས་དང་བཅས་པ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཆོས་གང་ཞིག་བྱིང་རྟོན་འགོག་
པའི་རྩྭ་བ་ཆེན་པོས་བསྐྱིམ་མི་དགོས་པར་སེམས་བྱིང་རྟོན་ཀྱིས་མི་ཉམས་
པར་བྱེད་པས་རབ་རྩ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །མཆན་ཉིད་འདི་ནི་དར་རྒྱུ་རྩ་
གསུངས་ཤིང་། སྒོ་བ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་པས་དག་
སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་བཏང་སྟོམས་འདི་ཡོད་པས་མ་ཁྲབ་པ་ཤིན་རྩ་
གསལ་ལོ། །མཆིམས་མཛོད་ལྟར་ན། སེམས་བྱིང་རྟོན་དང་བལ་བའི་རྣལ་དུ་
འདུག་པ་ཅུ་ལས་མི་སྣང་བས་དག་སེམས་ཀྱན་ལ་བཏང་སྟོམས་འདི་ཡོད་པ་
མི་འགལ་བས་སྒྲ་མ་ནི་མངོན་པ་གོང་མ་དང་། འདི་ནི་མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས་
ཡིན་པར་སེམས་སོ། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། སེམས་མཉམ་པར་བཞག་ན་ཡང་
དག་པ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་འབྱུང་བས་རི་ལྟ་བར་ཤེས་པའི་རྟེན་བྱེད་པ་
སྟེ། དག་བའི་དམིགས་པ་ལ་རྣལ་དུ་བབས་ཤིང་གནས་པར་བྱ་བའི་ལས་ཅན་
ནོ། །ཡང་བྱིང་རྟོན་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
གོ་སྐབས་མི་འབྱེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། སྦྱིར་བཏང་སྟོམས་
ལ་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས། འདུ་བྱེད་བཏང་སྟོམས། ཆད་མེད་བཏང་སྟོམས་དང་
གསུམ་ཡོད་ཀྱང་འདི་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་བཏང་སྟོམས་ཡིན་ལ། འདི་ལའང་སེམས་
དག་བའི་དམིགས་པ་ལ་བཞག་པའི་ཆེ་བྱིང་རྟོན་ཅུང་ཟད་བྱུང་དུ་དོགས་ཀྱང་
བསྐྱིམ་པ་དང་བཅས་པས་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཆེ་མི་འབྱུང་བ་སེམས་མཉམ་

བ་ཉིད་ཀྱི་བཏང་སྟོམས། གྱིང་ཆོད་ཀྱི་གཉེན་པོ་བརྟེན་པའི་བསྐྱེམ་མི་དགོས་པར་གནས་པ་སྟེ་སེམས་ཀྱི་འདུག་པའི་བཏང་སྟོམས། མཐའ་མར་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་ཕྱིན་ཆད་ཅུང་པ་མ་བྱས་ཀྱང་གྱིང་ཆོད་མི་འབྱུང་བར་ཐག་ཆོད་པ་སྟེ་སེམས་སྦྱོན་གྱིས་བྱུང་པའི་བཏང་སྟོམས་དང་གསུམ་མོ། །

བཏུ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་མི་འཆེ་བའི་མཆོན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་མེད་པའི་ཆ་ཤས་གང་ཞིག་སེམས་ཅན་སྟུག་བསྐྱེལ་ཅན་ལ་དེ་དང་བྲལ་ན་སྟུམ་དུ་མི་བཟོད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་སྟོང་རྗེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། དེ་ནི་སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྟོང་རྗེ་བ་སྟེ། བསོད་ཉམས་སེལ་བའི་སྟོང་རྗེ་འོ། །བསོད་ཉམས་ཀྱི་སྐྱ་ནི་བདེ་བ་ལ་བྱ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་བདེ་བ་སེལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། མཆིམས་མཛོད་ལས་ཀྱང་། རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་ནི་སྟོང་བཅེ་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ངོ་། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། སེམས་ཅན་གསོད་པ་དང་བརྟེན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཐོ་མི་འཆོམས་ཤིང་ཉམ་ཐག་གི་པན་བདེ་བསྐྱུབ་པ་ལ་འང་རབ་ཏུ་བསྐྱུལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་། ཆོས་ལ་དམིགས་པ་དང་། དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྟོང་རྗེ་དང་གསུམ་ཡོད་པར་བཤད་ངོ་། །

འོན་དགེ་བ་བཏུ་གཅིག་པོ་འདི་དག་དགེ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སྦྱོན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་བ་མིན་པས་དུས་གང་དང་གང་གི་ཆེ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། དུག་ཏུ་བསྐྱེལ་ཏེ། ཡིད་ཆེས་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་དད་པ། སྤིག་པ་ལས་སྤྲོག་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་ངོ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས། དགེ་བ་ལ་འཇུག་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་མ་ཆགས་པ་སོགས་བཞི་དང་། འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱིས་ཆགས་བྲལ་སྟོམ་

པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་སྤངས་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་
གྱིས་ཆགས་བྲལ་སྒོམ་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་བག་ཡོད་དང་བཏང་སྒོམས་གཉིས།
སེམས་ཅན་ལ་པན་འདོགས་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་སྐྱེ་བར་
ཀུན་བདུས་དར་རྒྱུག་ལས་གསུངས་སོ། །

ཅ་ཉོན་བྱུག་བཤའ་པ།

སྡེ་ཆེན་བཞི་པ་ཅ་ཉོན་གྱི་སྡེ་ཆེན་འཆད་པ་ལ། འདོད་ཆགས། ཁོང་
ཁྱོད། ར་རྒྱལ། མ་རིག་པ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་
དང་བྱུག་གོ།

དང་པོ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཐག་
བཅས་ཀྱི་ཆོས་ལ་དམིགས་ཏེ་ཡིད་འོང་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའམ་
སྒོན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ལྷན་ཅིག་
བྱེད་ཀྱིན་གྱི་སྒྲོ་ནས་འབྲལ་བྱུགས་ཀུན་ཏུ་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཆུན་མར་སྐྱེ་བའི་རྟེན་
བྱེད་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འདོད་ཆགས་
གསུམ་ཡོད། ཡང་ན་དུས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་བྱེད། འདས་ཐེན་པ་ལ་རོ་སྤྱོད་པའི་འདོད་
ཆགས། ད་ལྟ་བ་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་པའི་འདོད་ཆགས། མ་འོངས་པ་ལ་སྒོན་
པའི་འདོད་ཆགས་དང་གསུམ་ཡོད། སྒོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བའི་ལྟས། ལྟག་པར་
ཆགས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། སྒོན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འདོད་ཆགས་ཞེས་བྱ་སྟེ།
ད་ལྟར་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ནི་ལྟག་པར་ཆགས་སོ། །མ་འོངས་པ་རྣམས་ལ་ནི་
སྒོན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ཁོང་ཁྱོད་མཆན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཆོས་གསུམ་

པོ་གང་རུང་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱད་འབྲུག་སྟེ་གཞོན་པ་བྱ་བར་སེམས་པའི་བྱེད་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་
ཀུན་ནས་མཉམ་སེམས་པ་གང་ཡིན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་སེམས་རྩ་བ་
པ་གང་ཡིན་པ་དང་། གསལ་པ་དང་བཅིང་བ་ལ་སོགས་པས་གཞོན་པར་བྱ་
བར་སེམས་པ་དེ་ཁོང་ཁོའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་བྱེད་ལས་
ནི། རྒྱད་འབྲུག་ཅིང་སེམས་རྩ་བ་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། རང་གཞན་གཉིས་ཀར་
གདུང་བ་སྦྱེ་བའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་སྤྱག་བསྐྱེལ་ལས་སྤྱག་བསྐྱེལ་གྱི་རྒྱ་ལ་དངོས་
སུ་སྦྱར་བའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ལོ། །མདོ་ལས། འདོད་ཆགས་འབྲུ་བའི་མིག་
མེད་དེ། །སློབ་འབྲུ་བའི་ཅོད་རྒྱ་མེད། །ཕྱང་པོ་འབྲུ་བའི་སྤྱག་བསྐྱེལ་མེད། །ཞི་
བ་ལས་ལྷག་བདེ་བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །ཆོས་གསུམ་ནི། གང་
གིས་གཞོན་པ་ནི། སེམས་ཅན་ལ་སོགས་པའོ། །རི་ལྟར་གཞོན་པ་ནི། ཆོས་
སྤྱག་བསྐྱེལ་བསྦྱེད་པ་དེའོ། །གང་ལས་གཞོན་པའི་རྒྱ་མཚན་མར་འཛིན་པ་ལ་
སོགས་པའོ། །གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ནི། རོ་བོའི་སྒོ་ནས་བྱེ་ན། ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ།
དམིགས་པའི་སྒོ་ནས་བྱེ་ན། རང་དང་། རང་གི་བློ་གསལ། རང་གི་གཉེན་གྱི་བློ་གསལ་
དང་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་དུས་གསུམ་དུ་བྱེ་ནས་གཞོན་པར་བྱས་པ། བྱེད་བཞིན་
པ། བྱ་བར་འགྱུར་ཞེས་ཁོང་ཁོ་བ་སྟེ་དགུ་ཆོན་གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །

གསུམ་པ་ར་རྒྱལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། ལུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ར་དང་ར་ཡི་
བར་འཛིན་པའི་འཛིག་ལྟ་གཉིས་པོ་གང་རུང་གིས་རྟེན་བྱས་པ་ལས་སེམས་
ཁེངས་པའམ་མཐོ་བའི་རྣམ་པར་ཞེན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། འཛིག་ཆོགས་ལ་ལྟ་བ་ལ་གནས་ཞེས་བྱ་སྟེ།
ཅིའི་བྱིར་སྤྲུམ་པ་ལ། འདི་ལྟར་ཕྱང་པོ་རྣམས་ལ་བདག་གམ་བདག་གི་རོ་བོ་

ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་འདི་ནི་ང་སྟེ་འདི་ལྟར་མཁས་སོ། །འདི་ནི་ངའི་སྟེ་འདི་
ལྟར་སྤྲུག་གོ་སྟུང་བ་ལ་སོགས་པའི་བྲེ་བྲག་གིས་བདག་ཁེངས་ཤིང་། གཞན་
དག་ལས་ལྟག་པར་རྫོམ་སེམས་བ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་འཇིག་ཚོགས་ལ་གནས་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་བྲེད་ལས་ནི། གོང་མའི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་
བ་ལ་བར་དུ་གཙུག་ཅིང་། གཞན་ལ་མ་གྲུས་བ་དང་ཐོ་འཚམས་པའི་རྣམ་པས་
སྤྲུག་བསྐྱལ་ལམ་མི་འདོད་པའི་གནས་ལ་སྦྱོར་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་
དབྲེ་བ་ནི། རྟེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་བྲེ་ན། ཁམས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་གསུམ་དང་། རྒྱའི་སྒྲོ་ནས་
བྲེ་ན་བདུན་ཡོད་དེ། དམན་པའི་ང་རྒྱལ། ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་
རྒྱལ། ངའོ་སྟུང་པའི་ང་རྒྱལ། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ། ཅུང་ཟད་སྟུང་པའི་ང་རྒྱལ།
ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་དང་བདུན་ནོ། །

མཚན་གཞི་ནི། སྒྲོ་བ་དཔོན་དུ་ལ་བའི་སྟུང་མངོན་པའི་སྟུང་ཅུ་པའི་
འགེལ་བཤད་དུ་གསལ་བར་སྤང་བ་ལྟར་བཀོད་ན། དེ་ཉིད་ལས། རྒྱའི་བྲེ་བྲག་
གིས་རྣམ་པ་བདུན་དུ་ཐ་དད་དེ། རིགས་དང་ཤེས་རྒྱ། རྟོར་ལ་སོགས་པས་
དམའ་བ་བས་བདག་ཆེའོ་སྟུང་པའམ། རིགས་ལ་སོགས་པས་མཚུངས་སོ་
སྟུང་དུ་སེམས་ཁེངས་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དམན་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །རིགས་ལ་
སོགས་པས་མཚུངས་བ་བས་གཉོང་བའམ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པས་བདག་
ཆེའོ་སྟུང་པའམ། རིགས་ལ་སོགས་པས་ཆེ་བས་ཤེས་རྒྱ་དང་རྟོར་ལ་སོགས་པ་
བདག་དང་མཚུངས་སོ་སྟུང་དུ་སེམས་ཁེངས་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆེ་བའི་ང་
རྒྱལ་ལོ། །རིགས་ལ་སོགས་པས་ཆེ་བ་བས་ཀྱང་ཤེས་རྒྱ་དང་རྟོར་ལ་སོགས་
པས་བདག་ཆེའོ་སྟུང་དུ་སེམས་ཁེངས་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་
ང་རྒྱལ་ལོ། །གསུམ་པོ་འདི་ནི་དངོས་པོར་བཅས་བ་སྟེ་རིགས་ལ་སོགས་པ་

ཡོད་པ་ལས་འབྱུང་ངོ་། །དང་པོ་རྩུང་བྱ་ལས་བསྟོས། གཉིས་པ་ནི་མཚུངས་
 བ་ལས་བསྟོས། གསུམ་པ་ནི་བྱད་པར་འཕགས་པ་ལས་བསྟོས་ནས་བདག་
 བྱད་ཞུགས་པར་སེམས་པ་སྟེ་བྱེ་བྲག་གོ། །ངའོ་སྟམ་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། ཉེ་བར་
 ལེན་པའི་བྱང་པོ་ལྷ་ཡང་དག་པའི་དོན་དུ་ནི་བདག་དང་བདག་གིར་མེད་པ་
 རྣམས་ལ་བདག་དང་བདག་གིར་མངོན་པར་ཞེན་ནས་སེམས་ཁེངས་པ་གང་
 ཡིན་པའོ། །མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ལྷག་
 ལ་སོགས་པ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་དང་རག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ནི་མིའི་ཆོས་
 སོ། །དེའི་གཉེན་པོར་གྱུར་པ་བསམ་གཏན་དང་སྟོམས་པར་འཇུག་པ་ལ་སོགས་
 པ་ནི། མིའི་ཆོས་དེ་དག་ལས་སྒྲ་མར་གྱུར་པ། དེ་ལས་བྱད་པར་དེ་ལྟ་བུ་མ་
 རོབ་པར་བདག་གིས་ཡང་དག་པར་རོབ་པོ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པ་གང་ཡིན་པ་
 དེ་ནི་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ལོ། །རུང་ཟད་སྟམ་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། རིགས་ལ་སོགས་པ་
 བྱད་ཆོས་འཕགས་པ་བས་རིགས་སོགས་རུང་ཟད་ཅིག་གིས་བདག་རྩུང་བྱར་
 འདུག་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་ནི། ཡོན་ཏན་
 མ་ཡིན་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་བདག་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཞོ་སྟམ་དུ་སེམས་ཁེངས་པ་
 གང་ཡིན་པ་སྟེ། རྩལ་བྱིམས་འཆལ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་ལ། དེ་
 དག་སྟེ་ལ་ཡོད་པ་དེ་ཡོན་ཏན་མ་ཡིན་པ་དང་ལྡན་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་བདག་ཡོན་
 ཏན་དང་ལྡན་ཞོ་སྟམ་པ་འདིས་སྦྱིན་པ་དང་རྩལ་བྱིམས་ལ་སོགས་པ་མེད་ཀྱང་
 འདི་ལྟར་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་ཁས་སྒྲངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་དངོས་པོ་
 མེད་པའི་ཕྱིར་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་ཞེས་བྱའོ། །

བཞི་པ་མ་རིག་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ལམ་རིམ་ཆེན་པོར། བདེན་བཞི་
 དང་ལས་འབྲས་དང་དགོན་མཚོག་གི་རང་བཞིན་ལ་སྟོ་མི་གསལ་བས་མི་ཤེས་

པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། གུན་བརྟམ་དར་རྒྱུ་ལས་
ནི། སྤྲོད་པའི་སས་བསྐྱུས་པའི་མི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་བདག་མེད་པའི་དོན་རིག་
པའི་འགལ་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པས་སྤྲ་མ་ནི་སྤྱི་ལ་བྱུང་
བ་དང་ཕྱི་མ་ནི་ཕྱོགས་སྒྲང་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་དགོངས་པ་གཙོ་བོ་སྒྲངས་ཏེ་འཁོར་
བའི་རྩ་བར་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་ལ་འཆད་བ་མིན་ནམ་སྟུམ་སོ། །གང་གིས་ཤེ་
ན། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལེའུ་གཉིས་པར། འཇིག་ལྷ་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་
རིག་པས་བྱུང་ཡང་ཅིག་ཤོས་ལ་མ་བྱུང་སྟེ། ཏྲག་འཇིན་ལྟན་སྤྱིས་སོགས་ལ་མ་
རིག་པ་དེ་དང་མཚུངས་ལྟན་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་གྲགས་
པས་ཀྱང་། འཇིག་ལྷ་མ་རིག་པ་ཡིན་པ་མགོན་པོ་སྤྱི་བྱུང་གི་དགོངས་པར་
འབྲེལ་བར་མཛད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པས། ཏྲག་འཇིན་ལྟན་སྤྱིས་སོགས་
སྤྱི་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་ཡོད་ན། དེ་བདག་འཇིན་མ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག་དེ་
ཡིན་ན་བདག་མེད་པའི་དོན་རིག་པ་དང་འགལ་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤྱི་འཇོག་
མི་སྤྱི་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་བྱེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་།
ལས་ཀྱིས་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་། སྤྱི་བས་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གསུམ་
གྱི་རྩ་བའམ་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྟས།
འདིའི་ལས་བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་པའི་བདག་ཉིད་དང་། ལས་ཀྱི་བདག་ཉིད་
དང་། སྤྱི་བའི་བདག་ཉིད་ནི་གུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་པ་གསུམ་སོ། །གུན་
ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་བདག་ཉིད་རྟེན་པ་དེ་འབྱུང་བར་ཞེས་བྱ་བར་
བརྟེན་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་མ་རིག་པ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་

ལ་ཆོངས་པ་དང་། ལས་འབྲས་ལ་ཆོངས་པ་གཉིས་ཡོད་ལ། དང་པོ་ནི། འཁོར་
བའི་ཅ་བར་གྱུར་བའི་མ་རིག་པ་སྟེ། འདི་ཡིན་ན་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་
རབ་དང་འཛིན་སྤངས་དངོས་སུ་འགལ་བའི་བདག་འཛིན་ཡིན་པས་ཁྲབ་པ་
དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་བཞེད་ལ། རྟོགས་མེད་སྒྱུ་མཆེད་ནི། ཡང་
དག་པའི་དོན་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པ་དང་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་ཆོངས་པ་
ཅམ་གཉིས་ལས་ཕྱི་མར་བཞེད་དེ། དེ་ཡང་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་མ་རྟོགས་པའི་
ཆོ་གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་ནི་འཁོར་བའི་ཅ་བར་གྱུར་བའི་མ་རིག་པར་བཞེད་དོ། །

འཁོར་བའི་ཅ་བར་གྱུར་བའི་མ་རིག་པ་དང་། རྟོན་འབྲེལ་ཡན་ལག་
བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རྟོག་མ་མ་རིག་པ་གཉིས་ཀྱང་ཁྲད་པར་ངེ་ཡོད་ཅུང་ཟད་དབྱེད་
གཞིར་སྤང་ངོ། །ལམ་རིམ་ཆེན་པོར། འཛིན་ལྟ་དང་མ་རིག་པ་སོ་སོར་འདོད་
པ་ལྟར་ན། དཔེར་ན། ཐག་པ་བསྟོགས་པ་ལ་ཐུན་པ་ཅུང་ཟད་བབ་སྟེ་ཐག་པའི་
གནས་ལུགས་མི་གསལ་བ་ན་དེ་ལ་སྒྱུ་ཏུ་འཛིན་པའི་ཆོ་སྒྲེབ་ལྟར། ཕྱང་པོའི་
གནས་ལུགས་གསལ་བ་ལ་སྒྲིབ་པའི་མ་རིག་པའི་ཐུན་པ་ལས་ཕྱང་པོ་ལ་བདག་
ཏུ་འཁྲལ་པ་སྒྲེལ། དེ་ལས་ཉོན་མོངས་གཞན་སྟེ། །དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འདོད་
པ་ལྟར་ན། འཛིན་ལྟ་ཉིད་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཅ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་པས་མཁས་
པའི་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་གཉིས་བྱུང་ཡང་དོན་གྱི་བབ་ས་ནི་གཅིག་ཏུ་སྤང་ངོ། །

ལྷ་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྷ་བའི་མཆོན་ཉིད་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཉི་
བར་ལེན་པའི་ཕྱང་པོ་ལ་དམིགས་ཏེ་བདག་ཏུ་དང་བདག་གིའི་རྣམ་པར་ལྟ་བའི་
ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནས། འདིས་བདག་རྟོན་བྱས་པ་ལས་རྣམ་པ་གཞན་
ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་གང་རུང་ངོ། །གཉིས་པ་
བྱེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་ཉེས་པ་དང་ལྷ་བ་ངན་པ་ཀུན་གྱི་རྟོན་བྱེད་པའི་

ལས་ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་རྒྱས་པར་བྱེན་ལྟ་བུ་ཅུ་ཙམ་གཉིས་དང་། དེ་ལས་
བསྐྱུས་ན་བཅུ་བཞི། དེ་ལས་བསྐྱུས་ན་ལྔ་ལྔ། འཛིག་ལྟ། མཐར་འཛིན་པའི་
ལྟ་བུ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་
འཛིན་དང་ལྔའོ། །

དང་པོ་ནི། རང་གི་དམིགས་ལུལ་དུ་གྱུར་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་
ལ་དམིགས་ནས་བདག་ཏུ་དང་བདག་གིར་རྣམ་པར་ཞེན་པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་
མོངས་ཅན་དེ། འཛིག་ལྟའི་དོན་ནོ། །འདི་ལ་རང་འཛིན་དང་ར་ཡི་བར་འཛིན་
པ་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །ལས་ནི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

གཉིས་པ་ནི། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་ནས་བདག་ཏུ་དང་
བདག་གིར་སྤར་བ་བཟུང་བ་རྣམས་ལ་བྱིས་ཆད་པ་དང་། ཉག་པའི་རྣམ་པར་བཟུང་
པའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ། མཐར་འཛིན་གྱི་ལྟ་བུའི་དོན་ནོ། །འདི་ལ་བྱེན་
སྟོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་དང་བྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་སུ་ཡོད། ལས་
ནི་མཐའ་བྲལ་རྟོགས་པའི་དབྱུ་མའི་ལམ་ལ་བར་དུ་གཙོད་ཅིང་། མངོན་མཐོ་དང་
ངེས་ལེགས་ཀྱི་རྒྱ་བསྐྱབ་པ་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི་སྦྱོན་པ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་སོགས་པའི་ལེགས་པར་སྦྱོད་
པ་དང་ཉེས་པར་སྦྱོད་པའི་མཆོན་ཉིད་ཅན་གྱི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་སྦྱོན་པ་
དང་གྲོལ་བ་སོགས་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ལ་སྦྱར་བ་འདེབས་པའམ་སྦྱབ་པའི་རྣམ་
པ་ཅན་གྱི་ལོག་པར་ལྟ་བུའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ། ལོག་པར་ལྟ་བུའི་དོན་
ནོ། །འདི་ལ་བྱེན་སྦྱར་འདེབས་ཀྱི་ལོག་ལྟ་དང་སྟོ་འདོགས་ཀྱི་ལོག་ལྟ་གཉིས་
ཡོད་དོ། །བྱེད་ལས་ནི། རྒྱང་བྱ་དང་དོར་བྱ་སྦྱེས་ཟེན་པ་ལ་ལོག་པར་བསྐྱབ་
པ་དང་། རྒྱང་བྱ་དང་དོར་བྱ་འབྱུང་འགྱུར་ལ་ལོག་པར་འཛིན་པར་བྱེད་ཅིང་།

ལེགས་པར་སྦྱོད་པ་ཐམས་ཅད་འགོག་པའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

བཞི་པ་ནི། ལྟ་ངན་གཞན་དང་ཉེ་བར་ལེན་པའི་སྤང་བོ་ལྟ་བོ་གང་རུང་ལ་མཆོག་དང་བྱེད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང་གཙོ་བོ་དང་དམ་པ་སོགས་སུ་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་གྱི་དོན་ནོ། །ཡིད་ལ་བྱེད་ཚུལ་གྱི་ཆ་ནས་བྱེ་ན། ངའི་འདི་ནི་སྤུལ་དུ་བྱུང་བས་མཆོག་གོ་སྟམ་དུ་ལྟ་བ་དང་། འདི་ལས་ལྟ་ག་པར་གཞན་མེད་པས་གཙོ་བོའི་སྟམ་དུ་ལྟ་བ་དང་། གཞན་ལས་བྱེད་ཞུགས་པས་བྱེད་དུ་འཕགས་པའི་སྟམ་དུ་ལྟ་བ་དང་། འདི་དང་མཉམ་པ་གཞན་མེད་པས་དམ་པའི་སྟམ་དུ་ལྟ་བ་དང་བཞིའོ། །བྱེད་ལས་ནི་ལྟ་ངན་ལ་ཞེན་པ་འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

ལྟ་བ་ནི། ལྟ་ངན་གྱིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་བྱེད་པར་དམན་པ་འགའ་ཞིག་ལས་ངེ་མ་འདག་པ་དང་གྲོལ་བ་དང་ངེས་པར་འབྱེན་པའི་རྣམ་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དེ། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་དུ་འཛིན་པའི་དོན་ནོ། །འདི་ལའང་ཚུལ་ཁྲིམས་མཆོག་འཛིན་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་གཉིས་ཡོད་དོ། །བྱེད་ལས་ནི། འདི་ལས་འདོད་པའི་འབྲས་བྱ་ཐར་པ་སོགས་མི་ཐོབ་ཅིང་མི་འདོད་པའི་འབྲས་བྱ་ཐོབ་པས་ངལ་བའི་འབྲས་བྱ་མེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

རྩ་ཉོན་བྱུག་པ་ཐེ་ཆོམ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མཆན་ཉིད་ནི། ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་དང་དགོན་མཆོག་རྣམས་ཡང་དག་པ་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་ཐེ་ཆོམ་དོན་མི་འགྱུར་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཀུན་བདུས་དར་རྟེན་ལས་ཐེ་ཆོམ་ཅན་གྱིས་མི་ཆོག་པར་སེམས་དགེ་བ་ལ་བར་དུ་གཙོད་བྱེད་གྱི་སེམས་བྱུང་དགོས་པར་གསུངས་པས་ལོག་པར་ལྟ་བ་ཐེ་ཆོམ་གྱིས་སྐྱར་མཆོམས་སྐྱར་

ནས་ཡང་དག་པའི་ལྷ་བ་སྐྱེས་པ་དང་། དགེ་ཙམ་སྤར་གསེས་པ་ཡོད་པས་ཐེ་ཆོམ་
ཡིན་ན་ཙམ་ཉོན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པས་མ་ཁྲབ་པར་གྲུབ་ལ། གཞན་ཡང་ཙམ་ཉོན་དུ་
གྱུར་པའི་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་ན། ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་དགོན་མཆོག་སོགས་
མི་བསྐྱེ་བ་ལ་དམིགས་དགོས་པ་ཆད་ལྡན་གྱི་གཞུང་ཀུན་དང་མཐུན་པར་སྤང་
བས་སྤྱོད་ལ་གྱི་གཞུགས་སྤྱོད་སོགས་ལ་དམིགས་པའི་ཐེ་ཆོམ་རྣམས་ཙམ་ཉོན་དུ་
མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་ལས་འབྲས་མི་བསྐྱེ་བར་བདེན་མི་བདེན་པལ་ཆར་བདེན་
སྤྲུལ་པའི་དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཡང་ལས་འབྲས་མི་བསྐྱེ་བར་ངེས་པ་ལ་མངོན་
དུ་སྤྱོད་པས་ཡིན་པས་ཙམ་ཉོན་དུ་མི་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་རང་ཉིད་ཐེ་ཆོམ་དུ་འགྱུར་
བའི་དབང་གིས་ཉོན་མོངས་སུ་སོང་བ་ཞིག་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་ཞེས་
བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཙམ་ཉོན་དུག་བཤད་ཅིན་ཏོ། །

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ།

སྤྱི་ཆོན་ལྷ་བ་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་སྤྱི་ཆོན་འཆད་པ་ལ། ཙམ་ཉོན་དུག་པོ་ཅི་
རིགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཙམ་ཉོན་དང་ཉེ་བ་སྤྱི་དེ་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་ནས་ཉོན་
མོངས་པར་བྱེད་པས་ན་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་སྟེ། གངས་ནི། ཁྲོ་བ། འཁོན་
འཛིན། འཆབ་པ། འཆོག་པ། སྤག་དོག་སེར་སྒྲ། སྒྲ། གཡོ། རྒྱགས་པ། རྣམ་
པར་འཆེ་བ། རྩ་ཆ་མེད་པ། རྩལ་མེད་པ། རྒྱགས་པ། རྫོད་པ། མ་དད་པ། ལེ་
ལོ། བག་མེད་པ། བརྗོད་ངས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། རྣམ་གཡེང་དང་ཉི་ཤུའོ། །

དང་པོ་ཁྲོ་བའི་དོན་ནི། ཁྲོང་ཁྲོ་འཕེལ་བ་ལས་འབྲས་དུ་གཞོད་པ་ཚོམ་
འདོད་ཀྱི་ཀུན་རྒྱ་མཁར་སེམས་པས་རབ་རྒྱ་བྱེ་བའོ། །ལས་ནི། དངོས་སུ་གཞོད་
པར་བྱེད་པ་དང་གཞོད་པའི་ཐབས་ལ་སྦྱར་བའི་ལས་ཅན་ཏེ། ཁྲོང་ཁྲོ་རབ་རྒྱ་

འཕེལ་བའི་གནས་སྐབས་ཏེ་ཁོང་ཁྱོད་ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི།
སྤར་ཁོང་ཁྱོད་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལྟར་ཁོང་ཁྱོ་བའི་གཞི་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་
པའི་དངོས་པོ་དགུ་ལ་བརྟེན་པའི་དགུ་ཡོད་དོ། །

གཉིས་པ་འཁོན་འཛིན་གྱི་དོན་ནི། སྤར་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བས་
གཞོད་དོ་སྟམ་དུ་མ་བརྗེད་པར་དམ་དུ་འཛིན་པའི་སེམས་ཀྱི་མདུད་པ་སྟེ། གཞོད་
ལན་གྱི་སྐབས་སེམས་པའི་ཁོང་ཁྱོད་ཆར་གཏོགས་གང་ཡིན་པའོ། །ལས་ནི། མི་
བཟོད་པའི་རྟེན་དང་མི་བཟོད་པའི་སེམས་ཀྱི་ན་ཆ་དང་ཁོང་ཁྱོ་ཡང་ཡང་འབྲེན་
པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི་ཁྱོ་བ་དང་འབྲེན་པའོ། །

གསུམ་པ་འཆབ་པའི་དོན་ནི། གཞན་གྱིས་པན་པར་འདོད་པའི་བསམ་
པས་འགྲོ་བ་བཞི་གང་རུང་གི་སྒྲོ་ནས་མ་ཡིན་པར་ཉེས་པ་སྐྱེང་བ་ན་ཁ་ན་མ་སོ་
བ་མཆུད་པར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འགྲོ་བ་བཞི་ནི། འདུན་པས་འགྲོ་
བ། གཏི་མུག་གིས་འགྲོ་བ། ཞེ་སྤང་གིས་འགྲོ་བ། འཛིགས་པས་འགྲོ་བ་དང་
བཞི་འོ། །ལས་ནི། དངོས་སུ་འགྲོད་པ་དང་བརྟུན་ནས་ལུས་སེམས་བདེ་བ་
ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་ཅན་ཏེ་གཏི་མུག་གི་ཆར་གཏོགས་པའི་ལས་
ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི། ཁ་ན་མ་སོ་བ་འགའ་ཞིག་འཆབ་པ་དང་ཐམས་ཅད་འཆབ་
པ། དེ་ཡང་རེ་ཞིག་འཆབ་པ་དང་གཏན་དུ་འཆབ་པ་སོགས་ཉེས་པ་རི་སྟེད་པ་
དེ་སྟེད་འཆབ་པ་ཡོད་དོ། །

བཞི་པ་འཆོག་པའི་དོན་ནི། ཁྱོ་བའམ་འཁོན་འཛིན་སྟུན་དུ་སོང་བས་
གཞན་གྱིས་ཉེས་པ་སྐྱེང་བ་ན་ཞེ་འགས་པ་རྟུན་དུ་བྱས་ནས་ཆོག་རྩལ་ཀུན་ནས་
སྟོང་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་ཁོང་ཁྱོད་ཆར་གཏོགས་པའི་ལས་ཅན་ཏེ།
དག་གི་སྒྲོ་ནས་བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་གསོག་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་རང་གཞན་

གྱི་སེམས་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི་ཡུལ་རང་
དང་མཉམ་པ་དང་དམའ་བ་དང་མཐོ་བ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོག་ཞེས་འདེབས་
བ་དང་བརྒྱུད་པོར་སྤྲོ་བར་འདོད་པ་སྟེ་གསུམ་ཡོད་དོ། །

ལྷ་པ་ཕྲག་དོག་གི་དོན་ནི། རྟེན་པ་དང་བཀྱར་བསྟེ་སོགས་ལ་ཆགས་
ནས་གཞན་གྱི་སྤྱན་ཆོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་སེམས་ཁོང་ནས་འབྱུགས་པས་
རབ་དུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཞེ་སྤང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཡིད་མི་བདེ་བ་
དངོས་སུ་སྤྱེ་བའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་རང་གི་སྤྱན་ཆོགས་ཟི་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་
བ་ནི། ཡོ་བྱད་ལས་སྤྱེ་བ་དང་། གཏམ་དོན་ལ་རྒྱ་སོགས་ལས་སྤྱེ་བ་དང་གཉིས་
ཡོད་དོ། །

དུག་པ་སེར་སྤྲི་དོན་ནི། རྟེན་བཀྱར་ལ་ཆགས་ནས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་
འདོད་པར་དམ་པོར་འཛིན་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདོད་ཆགས་
ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཡོ་བྱད་མི་སྤྲོངས་པར་གཅེས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་
ནོ། །དབྱེ་བ་ནི། ཡོ་བྱད་གཏན་དུ་མི་གཏོང་བར་སེམས་བ་དང་། རེ་ཞིག་མི་
གཏོང་བར་སེམས་བ་སོགས་ཡོད་དོ། །

བདུན་པ་སྤྱི་དོན་ནི། རྟེན་བཀྱར་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་ནས་གཞན་བསྤྱི་
བར་བསམ་པས་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེད་པར་བཅོས་ནས་སྟོན་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་
སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ཟུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་
ལོག་འཆོ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་དང་རྩལ་པམ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་འདོད་
ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་དང་གཉི་ཟུག་གི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་ཡོད་དོ། །

བརྒྱད་པ་གཡོའི་དོན་ནི། རྟེན་བཀྱར་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པའི་དབང་
གིས་གཞན་མགོ་ཚེངས་པར་བྱེད་འདོད་ཅིང་། རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་གྱིས་མི་

ཤེས་པའི་རྣམ་པ་རིམ་བུ་དེ་ལྟ་བུར་སྒྲོན་པར་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ལྷག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། རིས་པའི་
ལན་གསལ་པོ་མི་འདེབས་ཤིང་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གདམས་ངག་རྟེན་
པར་བར་དུ་གཅོད་པའོ། །དབྱེ་བ་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་དང་གཉི་
ལྷག་གི་ཆ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་ཡོད་དོ། །

དགུ་པ་རྒྱགས་པའི་དོན་ནི། རང་གི་སྤྱན་ཚེགས་ཀྱི་མཚན་མ་ཡིད་ལ་
བྱས་ཏེ་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲོབས་པ་བསྐྱེད་ཅིང་། སེམས་རང་གི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། ཉོན་མོངས་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་
ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་། ཡོན་ཏན་གོང་མ་བསྐྱབ་
པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པའོ། །དབྱེ་
བ་ནི། རིགས་ཀྱིས་རྒྱགས་པ། བྱད་གཞུགས་ཀྱིས་རྒྱགས་པ། རོས་པས་རྒྱགས་
པ། ལང་ཆོས་རྒྱགས་པ། དབང་ཐང་ཆེ་བས་རྒྱགས་པ་དང་ལྟ་ཡོད་དོ། །

བརྩ་པ་རྣམ་པར་འཆེ་བའི་དོན་ནི། གཞན་ལ་སྤྱིང་བརྩེ་བ་དང་བྲལ་
བའི་གཞོད་སེམས་ཀྱིས་ཐོ་འཆམས་པར་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །ལས་ནི། རང་གཞན་གྱི་སྤྱན་ཚེགས་ལ་གཞོད་པ་དང་འབྲུག་ལོང་སྐྱེ་བའི་
རྟེན་བྱེད་ཅིང་གཞན་གྱི་ལུས་སྒོག་ལ་གཞོད་པ་སྟེ། ཁོང་ཁྱིའི་ཆར་གཏོགས་པའི་
ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི། རང་གིས་མཐོ་འཆམས་པར་འདོད་པས་སྤྱིང་བརྩེ་བ་
མེད་པ་དང་གཞན་བྱེད་དུ་འབྲུག་པས་སྤྱིང་རྗེ་བ་མེད་པ་དང་། གཞན་གྱིས་བྱས་
པ་མཐོང་ངམ་ཐོས་ན་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བས་བརྩེ་བ་མེད་པ་དང་གསུམ་ཡོད་དོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་ངོ་ཆ་མེད་པའི་དོན་ནི། བདག་གམ་བདག་གི་ཆོས་རྒྱ་
མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་མི་འཛེམས་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་སེམས་

བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། རྒྱ་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཉོན་མོངས་པ་
དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐོགས་བྱེད་ཅིང་སྒྲིམ་པ་བསྐྱེད་བའི་རྒྱ་
རལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་བ་ནི། བདག་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་དང་བདག་གི་
ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་སོ། །

བརྩ་གཉིས་པ་ཁྲེལ་མེད་པའི་དོན་ནི། གཞན་དང་གཞན་གྱི་ཆོས་ལ་མི་
བརྩེ་བར་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམ་པ་མེད་པར་སྦྱོད་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་སྤྲ་མ་ལྟར་རྒྱ་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་གཞན་
མ་དད་པ་དང་ཡིད་བསུན་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཆོངས་སྦྱོད་ཀྱི་རྒྱ་རལ་བའི་ལས་
ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི། རྒྱ་གསུམ་སོ་སོའི་ཆར་གཏོགས་པ་གསུམ་ཡོད་དོ། །

བརྩ་གསུམ་པ་རྒྱ་གསུམ་པའི་དོན་ནི། སེམས་ཀྱི་ཐུན་པ་བབས་པས་སྒོང་
སྒོང་པོར་གྱུར་ནས་དམིགས་པ་རྩི་ལྟ་བུ་བཞེན་མི་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་
གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། གཏི་ཐུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་སེམས་ལས་སྤྱ་
མི་རུང་བའི་ལྷེ་བའི་རང་བཞིན་དུ་བྱེད་ཅིང་། བྱིང་བ་དང་གཉིད་ལ་སོགས་པ་
འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་བ་ནི། སྤྲ་རགས་གཉིས་ཡོད་དོ། །སྒོང་སྒོང་པོ་
ནི། སྒོ་བ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྟས། སེམས་སྒྲུན་པའི་བྱིར་སྒོང་བཞིན་དོ། དམིགས་པ་
རྟོགས་པར་མི་རྒྱས་པའི་བྱིར་སྒོང་བཞིན་ཅེས་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བརྩ་བཞི་པ་ཁྱོད་པའི་དོན་ནི། ཆགས་པའི་དབང་གིས་སེམས་དགེ་བའི་
དམིགས་པ་གཅིག་ཏུ་སོ་མི་རྒྱག་པར་དམིགས་པ་གཞན་ནས་གཞན་དུ་སེམས་
འཕྲོ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། འདོད་ཆགས་ཀྱི་
ཆར་གཏོགས་ཤིང་གཙོ་བོ་ཞི་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཙོད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། ཁྱོད་
ཁྱོད་པོ་དང་། ཅེ་ཅེ་བ་ལ་སོགས་པ་ལ་སེམས་འཇུག་པར་བྱེད་པ་སྟེ། སྒོ་བ་དཔོན་

དུལ་བའི་ལྷས། རྒྱུ་བ་ནི། སེམས་རྣམ་པར་མ་ནི་བ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞི་གནས་
ཀྱི་བར་དུ་གཙུག་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་བ་ནི། རྒྱུ་
བ་སྤྱོད་གནས་གཉིས་ཡོད་དོ། །

བཙེ་ལྷ་བ་མ་དང་པའི་དོན་ནི། ལས་འབྲས་སོགས་ལེགས་པའི་གཞི་
ལ་ཡིད་མ་ཆེས་ཤིང་མ་གྲུས་པས་དང་པའི་འགལ་རྒྱར་གྱུར་པའི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །ལས་ནི། གཏི་ཐུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ལེ་ལོའི་རྟེན་དང་དང་པའི་དབང་
སོ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། དག་བའི་ཆོས་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པ་དང་མ་
གྲུས་པ་དང་མི་འདོད་པར་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་བ་ལ། དག་བའི་ཆོས་དེའི་དགོས་
པའམ་འབྲས་བྱ་མ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་མ་དང་པ་དང་། དེ་དག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གམ་
མེད་པར་ལྷ་བས་མ་དང་པ་སྟེ་གཉིས་སོ། །མདོར་ན་དག་བའི་རྩ་བ་ཆད་པའམ་
འཆད་པར་འགྱུར་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

བཙུ་བྱག་པ་ལེ་ལོའི་དོན་ནི། འབྲལ་བ་དེའི་མཆོན་མ་དམ་དུ་བརྩུང་ནས་
དག་བའི་བྱ་བ་ལ་མི་འདོད་པའམ་འདོད་ཀྱང་ཁྱུ་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །ལས་ནི། གཏི་ཐུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་བཙུན་འབྲས་ཀྱི་དབང་སོ་
ཉམས་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ཏེ། དག་བ་བསགས་ཟིན་ཉམས་ཤིང་གསར་དུ་
མི་སྟེ་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་སྟེ། མདོ་བཙུན་པ་ཉིར་བཞག་ལས། རྟེན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་
གཞི་གཅིག་ནི། །ལེ་ལོ་ཡིན་ཏེ་གང་ལ་ཡོད། །གང་ལ་ལེ་ལོ་གཅིག་ཡོད་པ། །དེ་
ལ་ཆོས་ཀུན་མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དག་བར་བར་དུ་གཙུག་ཚུལ་གྱི་
སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དང་སོ་ཉིད་ནས་ཆོས་བསྐྱབ་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པར་ལྷ་བའི་
ལོག་པ་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་ལེ་ལོ། དག་བའི་ཆོས་བསྐྱབ་བྱས་སུ་མཐོང་ཡང་བདག་ལྷ་
བྱས་མི་བྱས་སྟམ་པའི་བདག་ཉིད་ལ་བརྟུན་པའམ་ཁྱུ་པའི་ལེ་ལོ། བདག་གིས་

འདི་ལྟ་བུ་སྐྱབ་ཀྱས་མེད་ད་རྒྱུ་ཡོད་སྟུང་པའི་བྱི་བཞོལ་གྱི་ལེ་ལོ། ད་ལྟར་
སྐྱབ་དགོས་པར་མཐོང་ཡང་བྱ་བ་ངན་པ་ལ་ཆགས་པས་ཟིལ་གྱིས་གཞོན་པའི་
ལེ་ལོ་དང་བཞི་ཡོད་དོ། །

བརྩ་བ་དུན་པ་བག་མེད་པའི་དོན་ནི། ལེ་ལོ་དང་བཅས་པས་དགེ་བ་
མི་བསྐྱོམ་ཞིང་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཆོས་ལ་སེམས་མི་བསྐྱུང་བར་བག་ཡངས་སུ་ཅི་
བདེར་སྦྱོད་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་དུག་གསུམ་
གང་རྒྱུ་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་བཏགས་ཤིང་མི་དགེ་བ་འཕེལ་བ་དང་དགེ་བ་
འགྲིབ་ཅིང་། རྟེན་གྱི་གང་ཟག་ཆད་ལྡན་གྱི་ངོ་བོ་གཞིག་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་
ཏེ། རྒྱལ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། ཆགས་པ་དང་གཉི་སྤྱག་དང་ལེ་ལོ་དག་ལ་བག་
མེད་པ་བཏགས་སོ། །ལས་ནི། མི་དགེ་བ་འཕེལ་བ་དང་དགེ་བ་འགྲིབ་པའི་རྒྱ་
ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། མདོར་ན་དད་སོགས་དབང་སོ་ལྔ་ཀ་ཉམས་
པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན། སེམས་བག་མེད་པར་བྱེད་
པ་དང་། ལུས་སེམས་གཉིས་ཀར་བག་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་གཉིས་ཡོད་དོ། །

བཙེ་བ་རྒྱུད་པ་བརྗེད་ངས་ཀྱི་དོན་ནི། དགེ་བའི་དམིགས་རྣམ་འཛིན་
པ་ཞོར་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་རྣམ་འཛིན་གཡེང་བ་འབྱེན་པའི་ལས་
ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་དགེ་བའི་སྦྱོད་འཛིན་ཅིང་དུན་པའི་དབང་
སོ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་རྣམ་ལ་ཞུགས་པའོ། །སྒྲོ་བ་
དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། བརྗེད་ངས་ནི། ཉོན་མོངས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་
པའི་དུན་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དབྱེ་བ་ནི། དགེ་བའི་
དམིགས་རྣམ་མི་གསལ་བའི་དབང་གིས་བརྗེད་ངས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ཉོན་
མོངས་པའི་དམིགས་རྣམ་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་དབང་གིས་བརྗེད་ངས་སུ་འགྱུར་

བ་གཉིས་ཡོད་དོ། །

བཙུ་དགུ་བ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་དོན་ནི། དབྱེད་བ་ཡེ་མི་བྱེད་
 བའམ་དབྱེད་བ་ཅིང་བའི་དབང་གིས་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་སོང་སྟེ་སྟོ་
 གསུམ་གྱི་སྟོན་བ་གང་ལ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་གྲ་ཆོམ་དུ་འབྲུག་པར་བྱེད་པའི་ལས་
 ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སྟོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་བ་ནི།
 ཉོན་མོངས་བ་ཅན་གྱི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་བ་དེའོ། །ལུས་དང་དག་དང་སེམས་
 ཀྱི་སྟོན་བ་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་བ་དེ་ཉོན་མོངས་བ་ཅན་གྱི་ཤེས་
 རབ་ཅེས་བྲ་སྟེ། འདིའི་ལས་ནི་ལྷུང་བའི་རྒྱ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།
 ལས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་སྟོ་ཉམས་པར་བྱེད་ཅིང་སྟོ་གསུམ་གྱི་ཉེས་བ་འཕེལ་
 བའི་ཉེན་དང་། ཉེས་བ་སྔ་མར་འགྱུར་བ་དང་བྱིན་ཆད་སྟོམ་བ་ལ་སོགས་པའི་
 གཉེན་པོའི་སྟོབས་བཞི་སྟེ་བའི་བགལས་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི།
 སྒྲིག་ལྟའི་གྲོགས་སུ་གྱུར་པའི་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་བ་དང་། ཚུལ་བཞིན་དཔྱད་
 པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་བའི་བགལས་བྱེད་བ་དེ་དང་ཞི་གནས་ཀྱི་བར་དུ་གཙུག་བ་དེ་
 དང་གསུམ་ཡོད། བྱི་མ་བྱི་མ་སྔ་བ་ཡོད་དོ། །

ཉི་ཤུ་བ་རྣམ་པར་གཡེང་བའི་དོན་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆ་ལས་
 བྱུང་བས་སེམས་དགེ་བའི་དམིགས་བ་ལ་གཏད་པར་མི་རུས་པའི་ཡུལ་སྔ་
 ཆོགས་སུ་སེམས་འསྟོ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་
 ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་སྟོ་ཉམས་པར་བྱེད་ཅིང་། དབྱེད་འཛོག་གི་དམིགས་རྣམ་
 མཐའ་དག་ཤོར་བའི་ཉེན་བྱེད་བ་སྟེ། སྟོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། འདི་ནི་བཏགས་
 པས་ཡོད་བ་སྟེ། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་མུག་དག་གིས་ཉིང་ངེ་འཛིན་
 གྱི་དམིགས་བ་ལས་སེམས་བྱི་རོལ་དུ་ཁྲིད་བ་དེ་དག་ལ་ངེ་ལྟར་མཐུན་མཐུན་

དུ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་གདགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དབྱེ་བ་
ནི། གཡེང་བ་གནས་སྐབས་ཀྱི་སློན་ནས་དབྱེ་ན་བྱུག་ཡོད་དེ། རང་གི་ངང་གིས་
སེམས་མི་གནས་པར་བྱེད་པའི་གཡེང་བ་བཞི་དང་། གནས་ཀྱང་སློན་ཆགས་
པའི་གཡེང་བ་གཉིས་ཉེ་བྱུག་གོ།

དང་པོ་བཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། དབང་ཤེས་ལྡན་པོ་ཆོས་ཅན། རོ་བོ་ཉིད་
ཀྱི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། མཉམ་པར་འཛོག་པ་ལ་དབང་ཤེས་ལྡན་པོ་གང་རུང་
ཞིག་མངོན་དུ་གྱུར་ན་སེམས་ནང་དུ་མཉམ་པར་འཛོག་མི་ཐུབ་པར་བྱི་རོལ་དུ་
འཕྲོ་བའི་བྱིར་རོ། །འདི་ནི་ལས་དང་པོའི་སྐབས་སོ། །ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལ་
སོགས་པ་འདོད་སེམས་དགེ་བ་རྣམས་ཆོས་ཅན། བྱི་རོལ་དུ་གཡེང་བ་ཞེས་
བྱ་སྟེ། སེམས་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་གཏད་པ་ཡུན་དུ་མི་འཛོག་པར་གཞན་
ནས་གཞན་དུ་འཕྲོ་བའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཉིད་དེ་འཛོན་ལ་མཉམ་པར་
བཞག་པའི་ཆེ་བྱང་བའི་བྱིང་ཆོད་དང་ཉིད་དེ་འཛོན་སྐྱེས་པའི་ཆེ་སྟེད་པས་རོ་
བྱང་བར་བྱེད་པའི་སྟེད་པ་སོགས་ཆོས་ཅན། ནང་གི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཞི་
ལྷག་དངོས་སམ་རྗེས་མཐུན་པ་ལས་གཞན་དུ་གཡེང་བར་བྱེད་པས་རབ་དུ་བྱེ་
བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། རང་ལ་གཞན་གྱིས་འདི་ནི་བསམ་གཏན་པའོ་
སྟམ་དུ་ཡིད་ཆེས་ན་ཅེ་མ་རུང་སྟམ་དུ་དགེ་བ་ལ་སྦྱར་བ་འདི་ནི་ཆོས་ཅན།
མཆན་མའི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། གཞན་གྱིས་བདག་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་ཡིད་ཆེས་
པའི་སྦྲད་དུ་སེམས་བྱིར་འཕྲོ་བའི་བྱིར།

གཉིས་པར་གནས་ཀྱང་སློན་ཆགས་པའི་གཡེང་བ་གཉིས་ནི་རིམ་པ་
བཞིན། འཛིག་ལྟ་དང་ང་རྒྱལ་སོགས་ཆོས་ཅན། གནས་ངན་ལེན་གྱི་གཡེང་བ་
ཞེས་བྱ་སྟེ། དགེ་བ་ལ་ཞུགས་པ་ལ་འཆོར་སྤང་དང་གནས་པར་མི་བཟོད་པའི་

འཛིགས་སྒྲིབ་སོགས་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། བསམ་གཏན་གོང་མ་ནས་འོག་མར་
འབྲུག་སྐྱམ་པ་དང་ཐེག་ཆེན་ནས་ཐེག་དམན་དུ་འབྲུག་པར་བྱའོ་སྐྱམ་པ་ལྟ་བུ་
ཆོས་ཅན། ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གཡེང་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྤྲ་མ་མཆོག་བཏང་ནས་ཕྱི་
མར་འབྲུག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་ལ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ངེས་པ་ནི་མེད་
དེ། དང་པོ་མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྐྱན་དང་། གཉིས་པ་དགེ་བ་དང་། མཐའ་
མར་ཡང་དགེ་བ་ཡོད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་པོ་འདི་དག་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སྒྲོ་ནས་བསྐྱུས་ན་གསུམ་སྟེ།
དང་པོ་བཅུ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཐ་དད་པ་སོ་སོ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་
དང་། དེ་ནས་གཉིས་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཀྱན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་།
དེ་ནས་བརྒྱད་ཉོན་མོངས་པའི་སེམས་ཐམས་ཅད་གྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བ་ཡིན་
པ་ཀུན་བརྒྱུས་དར་རྟེན་ལས་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་དང་
ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཐུན་མོང་བའི་ལས་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གང་ཟག་
གང་ལ་སྦྱེས་ཀྱང་དེའི་རྒྱུད་རབ་རྩ་མ་ཞི་བ་དང་རྒྱུད་རྩུབ་པར་བྱེད་ཅིང་ལས་
ལེགས་སུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པས། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲད་བྱར་འགྱུར་བ་དང་
འབྲས་བུ་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་འབྱེན་པས་སྤར་འབྱོར་བ་སྦྱེ་བའི་གཞིར་བྱེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །མིང་གི་བསྐྱན་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཟག་པ་དང་། ཚུ་བོ་དང་།
འཆིང་བ་དང་། མདུད་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་དུག་དང་། གདོན་ཆེན་དང་། འགོང་
པོ་དང་། བདུད་ཀྱི་དཔའ་པོ་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཉོན་མོངས་པ་རེ་རེ་ལའང་སྤྲད་
པར་བྱ་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ལས་པ་ཡོད་དོ། །

གཞན་འགྱུར་བཞི་བཤད་པ།

སྒྲེ་ཚན་དྲུག་པ་གཞན་འགྱུར་བཞིའི་སྒྲེ་ཚན་འཆད་པ་ལ། གྲུན་སྒྲོང་
དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབང་གིས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ཅི་རིགས་སུ་
འགྱུར་བས་ན་གཞན་འགྱུར་ཏེ། གཉིད། འགྱུར་པ། རྟོག་པ། དཔྱེད་པ་དང་
བཞིའོ། །

དང་པོའི་དོན་ནི། སེམས་ཉོག་ཉོག་པོར་བྱས་ཏེ་དབང་ཤེས་ཡུལ་ལ་
འཇུག་པ་གྲུན་སྒྱུད་པར་བྱེད་ཅིང་། སེམས་རགས་པ་གང་གིས་ཀྱང་ལུས་འཛིན་
པར་མི་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་སེམས་ཀྱི་
དམིགས་རྣམ་ཉམས་ཤིང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ཤོར་བའི་ལས་ཅན་ཏེ། གཏི་མུག་
གམ་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མི་ཤེས་པའི་ཆར་གཏོགས་པའོ། །

གཉིས་པ་འགྱུར་པའི་དོན་ནི། སྒར་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ངན་པར་མཐོང་
ནས་ཡིད་ལ་གཅགས་ཏེ་མི་དགའ་བའམ་ཡིད་གདུང་བའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི། སེམས་རྣལ་ཏུ་མི་གནས་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་འདྲེན་
པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། འགྱུར་པ་གང་ཡིན་ནམ་སྟམ་
ན། འདིར་ངན་པར་བྱས་པའི་དངོས་པོའི་ཡུལ་ལ་སེམས་མི་དགའ་བ་དང་
ཡིད་ལ་གཅགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་འགྱུར་པའོ། །འདི་ལྟར་སེམས་ལས་བྱུང་བ་
རྣམས་ཀྱི་སྐྱབས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ་རྟོག་པའི་དོན་ནི། སེམས་བའམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་
མིང་དང་བཅས་པའི་དོན་གང་ཡང་རུང་བར་རགས་པའི་རྣམ་པ་ཅམ་འཆོལ་
བའི་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། བར་འགའ་

ནི་ཤེས་རབ་དང་སེམས་པ་གཉིས་ལ་གདགས་ཏེ། གང་གི་ཆེ་མཛོན་པར་རྟོག་
པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སེམས་དང་ཤེས་རབ་དང་སེམས་པ་གསུམ་པོ་
ཅི་རིགས་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་དཔྱད་པའི་དོན་ནི། །སེམས་པ་འཕམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་
ཡུལ་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་ནས་དཔྱད་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །འདི་ཡང་ཤེས་
རབ་དང་སེམས་པའི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། རུལ་བའི་ལྷས། འདི་གཉིས་ཀ་
ཡང་ཤེས་རབ་དང་སེམས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཐ་དད་དུ་བཤད་ཅེ་
ན། འདི་གཉིས་ནི་ཅིང་བ་དང་ཞིབ་པར་དབྱེ་བ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་ཐ་དད་དུ་བཤད་
དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །འདི་གཉིས་ཀྱི་ལས་ནི། རྟོག་པ་དང་དཔྱད་
པ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབང་གིས་འདི་དང་བྱེ་མར་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་སྦྱིད་
པར་བྱེད་དོ། །

མདོར་ན་སེམས་བྱུང་ལྔ་བཅུ་ཙུ་གཅིག་ཏུ་བསྟན་པ་འདི་ནི། རང་པའི་
གྲུབ་མཐའ་སྤྱིའི་མཐུན་སྣང་དུ་ཡོད་པའི་སེམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྷོས་པའི་བྱེད་
ལས་མི་འདྲ་བར་ངེས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམས་རིགས་བསྟར་བའི་དབང་
དུ་མཛད་ཅིང་། སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་དེར་འདུ་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་
གཅིག་གི་རྒྱུད་ལའང་སེམས་བྱུང་གི་བྱེ་བྲག་ཐ་དད་པ་བརྟེན་གྱིས་མི་ལང་བ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། སྦྱེས་བུའི་རྣམ་རྟོག་གི་གངས་
སོགས་འགའ་ཞིག་བརྟེན་བྱར་བསྟན་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
དང་། དེར་མི་འདུ་བའི་བྱིང་བ་སྤྲ་རགས་ལ་སོགས་པའི་སེམས་བྱུང་གི་བྱེ་བྲག་
དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དོ། །མདོར་ཅན་མོ། །

རྩམ་བཏགས་ཀྱི་བྱང་པར།

གཉིས་པ་རྩམ་བཏགས་ཀྱི་བྱང་པར་བསྟན་པ་ནི། སེམས་བྱུང་ལྔ་བརྒྱ་
ཅ་གཅིག་པོ་བསྟུས་ན་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་དུ་འདུས་ཤིང་། དེ་
ཡང་བསྟུས་ན། རྩམ་བཏགས་གཉིས་སུ་འདུའོ། །རྩམ་བཏགས་ཞེས་པ་སྦྱིར་
འབྲུག་ཚུལ་མང་ཡང་སྐབས་འདིར་སེམས་བྱུང་རྩམ་བཏགས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི་
འདི་ཡིན་ཏེ། སེམས་བྱུང་རང་ཉིད་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་སེམས་བྱུང་
གཞན་བརྒྱད་མི་དགོས་པར་རང་དབང་ལྟ་བུར་བཟུང་དུ་ཡོད་པ། སེམས་བྱུང་
རྩམ་ཡོད་ཀྱི་དོན་དང་། སེམས་བྱུང་རང་ཉིད་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་
སེམས་བྱུང་གཞན་བརྒྱད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་འདོག་གི་རང་དབང་ལྟ་བུར་བཟུང་
དུ་མེད་པ་དེ། སེམས་བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དོན་ནོ། །བསྟུས་ན། སེམས་བྱུང་
གཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་རང་གི་ཐ་སྙད་འདོགས་རྒྱས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ་
སེམས་བྱུང་རྩམ་ཡོད་ཀྱི་དོན་དང་། སེམས་བྱུང་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཐ་
སྙད་འདོགས་དགོས་པའི་སེམས་བྱུང་དེ། སེམས་བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དོན་ནོ། །

གོ་བདེ་བར་བཤད་ན། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་
ཆ་ནས་སྡེ་ཆེན་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་ངོས་བཟུང་དུ་ཡོད་པ་དེ་རྩམ་ཡོད་
དང་། སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྡེ་ཆེན་གཞན་དུ་གཏོགས་
ཀྱང་། དུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཆ་ནས་མིང་ངམ་སྡེ་ཆེན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་
དེ་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དོན་ཏེ། མདོན་པ་འོག་མ་དང་མཐུན་ནོ། །བསྟུས་བ་ལས།
གང་ཅི་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་མི་ལྟོས་ཤིང་། དེ་ལས་གཞན་
པ་དག་ལ་མི་བརྟེན་པར་རང་གི་མཆོད་ཉིད་འདོགས་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མདོར་ན་

རྒྱས་སྤྱོད་པར་རིག་པར་བྱཏོ། །གང་ཅི་ཡང་རྒྱུད་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་
ལ་ལྟོས་ཤིང་། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ལ་བཞེན་ནས་རང་གི་མཆོན་ཉིད་འདོགས་
པར་བྱེད་པ་དེ་ནི་མདོར་ན་བཏགས་པའི་ཡོད་པར་རིག་པར་བྱ་ཡི་རྒྱས་སྤྱོད་
པ་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་ཡང་མཐུན་ནོ། །

འོ་ན་སེམས་བྱུང་དེ་དག་རྒྱས་བཏགས་གཉིས་སྤྱི་རྩེ་ལྟར་འདུ་ཞེ་ན།
ཀྱན་འགྲོ་ལྔ་དང་། དུལ་ངེས་ལྔ། དག་པ་བརྒྱ་གཅིག་གི་ནང་ནས་གཉི་ལྔ་ག་མེད་
པ། བག་ཡོད། བཏང་སྟོམས། རྣམ་པར་མི་འཆོ་བ་བཞི་མ་གཏོགས་པ་བདུན་
དང་། ཅ་ཉོན་བྱག་དང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་ནང་ནས་བརྗེད་ངས་དང་། ཤེས་བཞིན་
མ་ཡིན་པ་གཉིས་ཉེ་ཤུ་ཅ་ལྔ་པོ་དེ་སེམས་བྱུང་རྒྱས་ཡོད་ཡིན་ལ། ལྷག་མ་ཉི་
ཤུ་ཅ་བྱག་པོ་སེམས་བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ནང་དུ་འདུཏོ། །མཆོམས་མཛོད་དུ།
ལྟ་བུ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་། བརྗེད་ངས། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་གསུམ་བསྟན་ཏེ་
སེམས་བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཉི་ཤུ་ཅ་དགྲུ་ཡོད་པར་གསུངས་ཀྱང་སྟོབ་དཔོན་དུལ་
བའི་ལྷས་མཛོད་བའི་སུམ་ཅུ་བའི་འགྲེལ་བཤད་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རྗེས་མཛོད་བའི་
ཀྱན་བརྟམ་དར་རྟེན་སོགས་ལས་སྤྱི་མ་ཉིར་བྱག་ལས་མ་གསལ་ཞིང་རིགས་པ་
དང་ཡང་མི་མཐུན་ནོ། །

གལ་ཏེ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཤེས་རབ་དང་། དཔན་པ་ཉོན་མོངས་
ཅན་དཔན་པ་ཡིན་ན། བཙོན་འགྲུས་ཉོན་མོངས་ཅན་བཙོན་འགྲུས་དང་། ཉིང་ངེ་
འཛིན་ཉོན་མོངས་ཅན་ཉིང་ངེ་འཛིན་དུ་ཐལ་བས་རྒྱས་བཏགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་
འབྲུགས་པའི་སྟོན་དང་། གཞན་ཡང་དངོས་གཞི་ཉོན་མོངས་ཅན་དངོས་གཞིར་
འབྲུང་བ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་འདུག་པས་སྤྱི་མ་ཉིད་ལོགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་
མཆོམས་མཛོད་དུ་གསུངས་པ་དེ་ནི་མདོར་བཤག་མ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་

བ་མིན་ནས་སྐྱེས་མོ། །རྩལ་ཡོད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གང་དང་གང་ལ་བཏགས་པའི་
ཚུལ་ནི། སྤར་སོ་སའི་མཆན་ཉིད་བཤད་པའི་སྐབས་དང་སྤར་ན་ཤེས་པར་སྤྲོ། །

དེ་ལྟར་ན་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་དང་ཞེ་
སྤར་གི་ཆ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་གཉིས་ལ་ཕྱ་བཞི།
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་དེ་དང་གཉི་ཕྱག་གི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་དེ་
གཉིས་ལ་འང་ཕྱ་བཞི་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་འང་ཕྱ་བཞི་ཕྱ་གསུམ་ཅི་
རིགས་པ་རྣམས་ཤེས་པར་འདོད་ན་སྤར་སེམས་བྱུང་སོ་སའི་མཆན་ཉིད་འཆད་
པའི་སྐབས་དང་སྤར་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

འོན་ཀྱང་སེམས་བྱུང་རྒྱགས་པ་ལྟ་བུ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་
པ་དང་། ལེ་ལོ་ལྟ་བུ་འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ཕྱག་གཉིས་ཀའི་ཆ་ལ་བཏགས་
པར་གསུངས་པས་རྒྱགས་པ་དེ་ལ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱངས་ལས་ལོགས་
སུ་རྒྱགས་པའི་འཛིན་སྐྱངས་མེད་ན་ནི། འདོད་ཆགས་ཉིད་ཡིན་པས་སྡེ་ཚན་
ལོགས་སུ་བགྱང་མི་རིགས་པར་འགྱུར་ལ། འཛིན་སྐྱངས་གཉིས་ཡོད་ན་ནི་
སེམས་བྱུང་གཅིག་ལ་འཛིན་སྐྱངས་མི་མཐུན་པ་གཉིས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞིང་།
འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་རྩེ་ལྟར་འཐད། དེ་བཞིན་དུ་ལེ་ལོ་དེ་ལ་འདོད་
ཆགས་དང་གཉི་ཕྱག་གི་འཛིན་སྐྱངས་གཉིས་མེད་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་
པ་མི་རིགས་ལ། ཡོད་ན་ལེ་ལོ་གཅིག་པོ་དེ་ལ་འཛིན་སྐྱངས་མི་མཐུན་པ་གཉིས་
ཡོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འདི་དག་ནི་ཤེས་པ་སྤར་རགས་མང་པོའི་འཛིན་ཚུལ་
ལྟར་ཅིག་དུ་ཆོགས་པའི་ཕྱིར་ཐག་ཚད་པ་བརྗོད་མི་ལུས་ཀྱང་། དབྱུང་པའི་གཞི་
གཞིང་པའི་ཕྱིར་འོལ་སྤྱི་ཙམ་ཞིག་སྒྲིམ་ན་འདི་ཡིན་ཏེ། རྒྱགས་པ་དེ་ནི་ཆགས་པ་
ལྷགས་ཆེ་བས་ཁེངས་པ་འཕམ་འགྲན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྤྱེས་པ་ཡིན་པས་གཙོ་

མོ་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་ཆགས་དང་འཛིན་སྦྲངས་
འདྲེས་པར་བརྒྱུད་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་འདོད་ཆགས་དང་འདྲེས་པར་མི་
འགྱུར་ཏེ། ཆགས་པའི་འཛིན་སྦྲངས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་འཛིན་ཚུལ་བྱད་པར་བ་ཞིག་
བརྒྱུད་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་འཛིན་སྦྲངས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་འདྲེས་ནས་བརྒྱུད་
གི་འཛིན་སྦྲངས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སོ་སོར་འཆར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལེ་
ལོ་དེས་ཀྱང་ཆགས་སྒྲུགས་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་སྦྲངས་འདྲེས་པར་བརྒྱུད་ནས་དགེ་
བ་ལ་མི་སྣོ་བའི་རྣམ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས། ཆགས་སྒྲུགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་
པ་མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་ལ་སེམས་བྱུང་གཅིག་ལ་འཛིན་སྦྲངས་མི་འདྲ་བ་
གཉིས་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དོ། །

འོ་ན་འཛིན་སྦྲངས་འདྲེས་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དཔེར་ན། ཚུ་དང་འོ་
མ་སོ་སོར་ཡོད་པའི་ཆེ་དེ་གཉིས་འཛིན་པའི་སྣོ་སོ་སོར་སྐྱེ་ལ། དེ་གཉིས་འདྲེས་
པའི་ཆེ་དེ་སྦྲར་འཛིན་པའི་སྣོ་གཅིག་སྐྱེ་ཞིང་དེས་ཀྱང་ཚུ་དང་འོ་མ་འདྲེས་པར་
བརྒྱུད་གི་སོ་སོར་མི་བརྒྱུད་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་དག་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་
ཐམས་ཅད་ལ་མཚུངས་པར་སྒྱུར་རོ། །ཡང་ན་ནི། ལེ་ལོ་ལྟ་བུ་ཆགས་སྒྲུགས་
གཉིས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགེ་བ་ལ་མི་སྣོ་བ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་
ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན་མོད་དེ་གཉིས་ཀྱི་འཛིན་སྦྲངས་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་ལན་
འདེབས་ན་ཡང་རུང་ཅན་སྣང་ངོ། །

གཉི་མུག་མེད་པའི་དགེ་ཅུ་དེ་ནི་ལྷ་ལ་ངས་སྐྱབས་ནས་བཤད་
པའི་ཤེས་རབ་དེ་ཉིད་ཡིན་ཡང་བཙུན་འགྲུས་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་བྱད་པར་ཅན་ཀྱི་
གྲོགས་དང་བཅས་པའི་ཆེ་གཉི་མུག་མེད་པར་འཛོག་གི་དེ་འདྲ་བའི་གྲོགས་དང་
མ་སྤྱད་པའི་ཆེ་ཤེས་རབ་ཅན་ཡིན་པས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་ཞེས་པའང་

གྲོགས་ཀྱི་དབང་ལས་ཡིན་གྱི་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་དབང་ལས་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་
ན། དད་བ་གཅིག་ལ་དེ་ཡང་སྒྲིབ་ལས་བཟོད་བ་མ་ཐོབ་པའི་ཆེ་དད་པའི་དབང་
པོ་དང་བཟོད་བ་ཐོབ་བ་ནས་དད་པའི་སྒྲིབས་སུ་འཛོག་བ་བཞིན་ནོ། །ལ་ལས་
རྒྱགས་བ་ལྟ་བུ་འདོད་ཆགས་ལ་བཏགས་བ་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་སྒྲོ་གྲོས་ཅིང་བའི་
སྒྲིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱང་མས་ཡོད་ཅ་
དད་བ་རྣམས་མས་ཀྱང་ཅ་དད་པར་གོང་དུ་བྱུབ་ཟེན་ལ། སེམས་བྱང་བཏགས་
ཡོད་རྣམས་ནི་རང་ཉིད་གང་ལ་བཏགས་པའི་གདགས་གཞིའི་གཙོ་བོ་དེ་དང་མས་
གཅིག་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

སེམས་བྱང་སྒྲེ་ཚུལ་བཤད་པ།

གསུམ་བ་སེམས་བྱང་སྒྲེ་ཚུལ་བཤད་བ་ལ། མདོ་སྡེ་བ་ཡན་ཆད་ཀྱི་
གཞུང་ལུགས་གང་དུའང་སེམས་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུའི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱང་
འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་ངོ་ཞེས་གངས་ཆད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་བ་མ་མཐོང་
བས། འདིར་ཡང་དེ་ལྟར་བཤད་པར་ག་ལ་རྒྱས། འོན་ཀྱང་ཉུང་མཐའ་ནས་ཅིས་
ན་སྒྲིབ་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་ཀུན་འགོ་ལྡེ་ངེས་པར་འབྱུང་བས་ཁྱབ་
ཅིང་། དག་བའི་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་ཀུན་འགོ་ལྡེ་ཐོག་ཡུལ་ངེས་ལྡེ་
དང་དག་བ་བརྩ་གཅིག་ཅི་རིགས་འབྱུང་བས་ཁྱབ་ཀྱང་། བརྩ་གཅིག་ཆང་མ་
འབྱུང་བས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཀུན་བརྩས་དར་རྟེན་ལས། དག་བ་བརྩ་གཅིག་འབྱུང་
བའི་རིམ་བ་བྱུག་དུ་བསྐྱུས་ནས་རྣམ་གཞག་མཛད་བ་ལས་བྱུབ་པའི་ཕྱིར་དང་།
པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་ལེའུ་གསུམ་པར་དག་བ་བརྩ་གཅིག་དང་ལྡན་པས་མ་
ཁྱབ་བ་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། མཆིམས་མཛོད་ལས་ཀྱང་། སྡེ་

བ་གཞན་གྱིས་ནི་འདི་དག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དག་བ་ཡིན་གྱི་དག་བའི་སེམས་ཐམས་
 ཅད་ལ་ནི་འདི་དག་གིས་བྱབ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཞེད་བ་ཉིད་རིགས་
 བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །འདི་ལ་དབག་ན་དག་སེམས་ཡིན་
 བ་ཤིན་སྤངས་དང་ལྡན་པས་བྱབ་ཀྱང་། ཤིན་སྤངས་བྱད་པར་ཅན་དང་ལྡན་
 བས་མ་བྱབ་ཅེས་ཞིབ་ཆ་མཛད་པའི་དགོས་བ་མ་བྱུང་ངོ་། །

མི་དག་བའི་སེམས་ལ་བྱོད་སེམས་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ཀུན་འགོ་ལྔ་དང་
 མི་དག་བའི་སེམས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ངོ་ཆ་མེད་བ་དང་ཁེལ་མེད་བ་གཉིས།
 ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཟུགས་བ། མྱོད་བ། མ་དད་བ།
 ལེ་ལོ། བག་མེད་བ། བརྟེན་ངས། ཤེས་བཞིན་མིན་བ། རྣམ་གཡེང་སྟེ་བརྟེན་
 དང་། རྟོག་དཔྱད་གཉིས་བཅས་འཁོར་དུ་འབྱུང་བས་བྱབ་ཅིང་། དེའི་སྤང་ཉོན་
 མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་སྔ་མ་རྣམས་དང་གཞན་འབྱུར་བཞི་ཅི་རིགས་དང་
 ལྡན་བ་ཡོད་དེ། དེ་ཉིད་ལས། ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་བ་བཤད་བ་ལ་གསུམ། ཉོན་
 མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་སོ་སོ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་བ་བཅུ་དང་། མི་དག་བའི་
 སེམས་ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་བ་གཉིས། ཉོན་མོངས་པའི་སེམས་
 ཐམས་ཅད་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་བ་བརྟེན་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལས་བྱབ་
 བའི་བྱིར་། མི་དག་བའི་སེམས་ཡིན་ན་འདོད་སེམས་ཡིན་དགོས་པས་དེ་ཡིན་
 བ་རང་གི་འཁོར་དུ་རྟོག་དཔྱད་གཉིས་ཡོད་དགོས་བ་དེ་ལས་གསུངས་པའི་བྱིར་
 རོ། །ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་ཉེ་ཉོན་བྱི་མ་བརྟེན་དང་
 ཀུན་འགོ་ལྔ་འཁོར་དུ་འབྱུང་བས་བྱབ་ཅིང་དེ་ལས་གཞན་བ་རྣམས་ཅི་རིགས་
 འབྱུང་ངོ་། །མ་བསྐྱབས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ལ་ནི། ཀུན་འགོ་ལྔའི་སྟེང་
 ཡུལ་ངེས་ལྔ་འབྱུང་བས་བྱབ་བམ་སྟམ་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་འཁོར་

དུ་བློན་པ་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
རྣམས་ཀྱང་ཡུལ་ངེས་ལྷན་འཁོར་དུ་འབྱུང་དགོས་པར་མཐོང་བས་མ་བསྐྱེབས་
ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་འབྲམ་སྟུང་སྟེ་དབྱེད་གཞིའོ། ཉོན་
མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་བརྟེན་ངས་དང་། ཤེས་བཞིན་
མ་ཡིན་པ་འཁོར་དུ་འབྱུང་བས་བྱབ་པས། དེ་ཡིན་ན་བློན་པ་དང་ཤེས་རབ་
འཁོར་དུ་མི་འབྱུང་སྟེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཅན་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་
རོ། །འདུན་པ་དང་མོས་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་གསུམ་ཡང་དེ་འབྲ་བར་བལྟ་བར་བྱའོ། །

མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས་བཤད་པ་ལ། སེམས་བྱུང་གི་རབ་
དབྱེད་དང་། རྣམ་བཤགས་ཀྱི་བྱུང་པར། གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་
བྱུང་རིམ་ཡོད་དབྱེད་པ་དང་གསུམ་ལས།

སེམས་བྱུང་གི་རབ་དབྱེད།

དང་པོ་ནི། སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ། དགེ་བའི་ས་མང་བཅུ། ཉོན་མོངས་
ཆེན་པོའི་ས་མང་བྲལ། མི་དགེ་བའི་ས་མང་གཉིས། ཉོན་མོངས་རྩེད་པོའི་ས་མང་
བཅུ། མ་ངེས་པའི་མཚུངས་ལྡན་བརྒྱུད་བཅས་བཞི་བཅུ་ཞེ་བྲལ་ཡོད་དོ། །

དང་པོ་ནི་སྤར་བཤད་པའི་ཀུན་འགྲོ་ལྷ་དང་ཡུལ་ངེས་ལྷ་སྟེ། བཅུ་པོ་
འདི་དག་ནི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་སེམས་ཀྱི་ས་མང་
ཞེས་བརྟེན་དེ། བློན་པ་ཉིང་བཞག་གི་མདོ་ལས། འདི་ལྟར་ས་ཆེན་པོའི་ཆོས་བཅུ་
ནི། ཆོར་བ་དང་། འདུཤེས་དང་། སེམས་པ་དང་། རེག་པ་དང་། ཡིད་ལ་བྱེད་

བ་དང་། འདུན་བ་དང་། མོས་བ་དང་། ཟན་བ་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་། ཤེས་
རབ་སྟེ་དེ་ལྟར་དམིགས་བ་གཅིག་ལ་མཆོན་ཉིད་གཞན་དུ་འདོད་དོ། །རྣམ་པར་
ཤེས་བ་ལ་སོགས་བ་ཆོས་བརྒྱ་གཅིག་པོ་དེ་དག་ཀྱང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གཅིག་ཏུ་
འདུ་ཡང་ངོ་མོ་ཉིད་གཞན་ཡིན་བ་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ངོ་མོ་ཡིན་བ་
ནས་སེམས་པའི་བར་དུ་གཞན་ནོ། །ཞེས་དང་། མཛོད་ལས། ཆོར་དང་སེམས་
བ་འདུ་ཤེས་དང་། །འདུན་དང་རིག་དང་སྒྲོ་གྲོས་ཟེ། །ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་བ་
དང་། །ཉིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པར་གཉི་ཟུག་མེད་བ་མ་གཏོགས་བ་བརྒྱ་སྟེ། དགོ་བའི་
སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དགོ་བའི་ས་མང་ཞེས་བྱ་
སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྤངས། །བཏང་སྟོམས་ངོ་ཆ་
ཤེས་ཁྲིལ་ཡོད། །རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཆེ་བ། །བཙོན་འགྲུས་ཉག་ཏུ་དགོ་ལ་
འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པར་ཚོངས་བ། བག་མེད་། ལེ་ལོ། མ་དད་བ། ཟུགས་བ། རྒྱུ་
བ་དང་དུག་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་
ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་ངམ་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་ཉིད་
ལས། ཚོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། །མ་དད་བ་དང་ཟུགས་དང་རྒྱུ་། ཉོན་
མོངས་ཅན་ལ་ཉག་ཏུ་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བཞི་པར་ངོ་ཆ་མེད་བ་དང་ཁྲིལ་མེད་བ་གཉིས་ནི། མི་དགོ་བའི་
སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་མི་དགོ་བའི་ས་མང་ཞེས་བྱ་སྟེ།
དེ་ཉིད་ལས། མི་དགོ་ལ་ནི་ཁྲིལ་མེད་དང་། །ངོ་ཆ་མེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལྷ་པར་ཁོ་བ། འཁོན་འཛིན། གཡོ། སྤག་དོག་འཆིག་པ། འཆབ་པ།
སེར་སྒ། སྒྱ། རྒྱགས་པ། རྣམ་པར་འཆེ་བ་དང་བཅས་བཅུ་ནི། མཚུངས་ལྡན་
གྲོགས་ཀྱིས་ཆུང་བ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཅམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་ཞིང་། སྤང་
བྱ་རིས་ཀྱིས་ཆུང་བ་སྒྲོམ་སྤང་ཁོ་ན་དང་། འབྱུང་ས་རྟེན་ཀྱིས་ཆུང་བ་ཡིད་ཀྱི་
དབང་པོ་ཅམ་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཆུང་བྱའི་ས་པ་ཞེས་བརྗོད་དེ།
དེ་ཉིད་ལས། ཁོ་བ་དང་། འཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི། སྤག་དོག་འཆིག་
འཆབ་སེར་སྒ་དང་། སྒྱ་དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་འཆེ་ནི། ཉོན་མོངས་ཆུང་བྱའི་
ས་པ་རྣམས། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

དུག་པར་རྟོག་དཔྱད་གཉིས། གཉིད་འབྱུང་གཉིས། ཁོང་ཁྱོ། འདོད་
ཆགས། ང་རྒྱལ། ཐེ་ཆོམ་དང་བརྒྱད་ནི་སྤར་སྤེ་ཆན་ལྷ་པོ་སོ་སོའི་གངས་སུ་མ་
ངེས་པའི་སྤེ་ཆན་ཞེས་བྱའོ། འདིར་ནི་མ་ངེས་པའི་སྤེ་ཆན་ཞེས་པའི་མ་ངེས་པ་
དེ། མངོན་པ་གོང་མས་བཤད་པ་དང་རྒྱ་མཚན་མི་འདྲའོ། སེམས་ཀྱི་ས་མང་
ཞེས་པ་ནི། སེམས་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས་སམ་སེམས་དང་ལྡན་ཅིག་
ཡུལ་ལ་འདུག་པའི་གྲོགས་ཀྱི་ཆོགས་པ་ཡིན་པས་དེ་སྐད་བསྟན་ཅིང་གཞན་
ཡང་དེ་དང་མཚུངས་པར་སྦྱར་རོ། ཉོན་མོངས་ཆུང་བྱའི་ས་པ་ཞེས་བཤད་ཅིང་
ས་མང་ཞེས་མི་བཤད་པ་ནི་དེ་དག་ལྡན་ཅིག་ཏུ་གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་
བྱ་མི་འགོ་བས་ཡིན་ཏེ། མཆིམས་མཛོད་དུ། ཉོན་མོངས་ཆུང་བྱའི་ས་མང་མི་
འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན། མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

མངོན་པ་གོང་མས་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ་ལས། བརྗོད་ངས། ཤེས་
བཞིན་མ་ཡིན་པ། རྣམ་གཡེང་གསུམ་ནི་རིམ་བཞིན་ཏུ་བཤད་པ། ཤེས་རབ། ཉིང་

ངེ་འཛིན་ལ་བཏགས་ཤིང་དེ་དག་དང་དམིགས་པ་མི་འདྲ་བ་ཅན་མ་གཏོགས་
 བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བ་མེད་པས་དེ་དག་ལས་ཟུར་དུ་མ་བགངས་སོ། །ངོ་ཆ་མེད་
 བ་དང་ཁྲིལ་མེད་པ་གཉིས་མི་དགེ་བའི་ས་མང་དུ་བགངས་ཤིང་ལྷག་མ་བཙོ་ལྷ་
 ཡོད་པ་ལ་བག་མེད། ལེ་ལོ། མ་དད་པ། ཟུགས་པ། རྒྱུ་མ་དང་ལྷ་ལ་ཅ་ཉོན་
 ཟུག་གི་ནང་ནས་མ་རིག་བའམ་མོངས་པ་བསྐྱན་ནས་ཟུག་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་
 ས་པར་བགངས་ཤིང་། ལྷག་མ་བཙུ་བོ་དེ་ནི་ཉོན་མོངས་ཚུང་དུའི་ས་པའོ། །གཉི་
 ཟུག་མེད་པ་ནི་ཡུལ་ངེས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དངོས་དང་། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་
 ཡང་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་པས་ཤེས་རབ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལོགས་
 སུ་མ་བགངས་སོ། །དེས་ན་སེམས་བྱང་རྣམས་ཡོད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སེམས་
 བྱང་བཞི་བཙུ་ཞེ་ཟུག་ལས་མི་བགང་ངོ། །

སེམས་བྱང་རྣམས་བཏགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་སེམས་བྱང་རྣམས་བཏགས་ཀྱི་ཁྲད་པར་ནི། རང་རང་གི་ཐུན་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་མིང་དང་རྒྱ་མཚན་གཞན་ལ་མ་སྟོས་
 པར་བཟུང་དུ་ཡོད་པ་དེ་སེམས་བྱང་རྣམས་ཡོད་ཀྱི་དོན་དང་། རང་ཉིད་གང་ལ་
 བཏགས་པའི་རྣམས་ཡོད་དེ་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་མཚུངས་ཀྱང་
 དམིགས་རྣམ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ལས་མིང་དང་རྒྱ་མཚན་གཞན་དུ་གནས་པ་
 དེ། སེམས་བྱང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དོན་ནོ། །བསྐྱུས་ན་སེམས་བྱང་གང་ཞིག་ཐུན་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཐ་སྙད་མ་བཙོས་པར་གནས་པ་དེ་སེམས་
 བྱང་རྣམས་ཡོད་དང་། དེ་གང་ཞིག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཆ་ནས་
 ཐ་སྙད་གཞན་དུ་བཙོས་ནས་གནས་པ་དེ་སེམས་བྱང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་དོན་དུ་

བཟུང་ངོ་། །འདི་ནི་མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་སེམས་བྱུང་མཇུག་བཏགས་ངོས་
འཛིན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་དེའི་རྒྱ་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཅུང་མི་འདྲ་བར་སྤང་ངོ་། །

འདོད་ཆགས་དང་ཡུལ་ངེས་ཀྱི་འདུན་པ་གཉིས་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་
ཡོད་མེད་ཅམ་ལས་དོན་དུ་གཉེར་བའམ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་འདྲ་བས་
འདོད་ཆགས་འདུན་པ་ལ་བཏགས་པར་ཐལ་བ་དང་། ལེ་ལོ་དང་བརྩོན་འགྲུས་
གཉིས་དཔྱད་པས་པ་མི་མཐུན་པ་ཅམ་ལས་སྟོན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་འདྲ་
བས་ལེ་ལོ་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བཏགས་པ་སོགས་སུ་ཐལ་ཏེ། བརྟེན་ངས་བློན་པ་
ལ་བཏགས་པ་དང་ཤེས་བཞིན་མིན་པ་ཤེས་རབ་ལ་བཏགས་པ་གང་ཞིག་དེ་དང་
ཚུལ་མཚུངས་པའི་བྱིར་བྱེར་ན། མངོན་པ་འོག་མས་ལན་འདེབས་པ་དག་འཕམ་
སྟམ་མོ། །སེམས་བྱུང་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་སྤར་
བཤད་པ་དང་མི་འདྲ་བ་ཆེར་མི་སྤང་བས་འདིར་བྱུང་དུ་མ་བཞོད་ལ། འོན་ཀྱང་
མཚན་ཉིད་སོ་སོའི་སྟངས་ནས་གོ་བ་ལེན་ཕྱོགས་དང་བློ་མཚམས་བྱེད་ཕྱོགས་
མི་འདྲ་བ་རེ་རེ་ཡོད་པས་སྐབས་དོན་ལ་དཔག་སྟེ་ཤེས་དགོས་སོ། །

གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་ལ་སེམས་བྱུང་དུ་ཡོད་དབྱེད་པ།

གསུམ་པ་གཙོ་སེམས་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་དུ་ཡོད་དབྱེད་པ་
ལ། འདོད་པའི་སས་བསྐྱུས་པའི་དགེ་སེམས་ཡིན་ན་རང་གི་འཁོར་དུ་མ་མཐར་
སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ། དགེ་པའི་ས་མང་བཅུ། རྟོག་དཔྱོད་གཉིས་ཉེ་ཉེར་གཉིས་
འབྱུང་ལ། དེའི་སྟངས་གཉིད་འགྲོད་གང་ཅུང་དང་བཅས་པ་ཡིན་ན་ཉེར་གསུམ་དང་
གཉིས་ཀ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ན་ཉེར་བཞི་འབྱུང་སྟེ། མངོན་ལས། འདོད་པའི་དགེ་
པའི་སེམས་ལ་ནི། རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པའི་བྱིར། །སེམས་ལས་བྱུང་

བ་ཉི་ཤུ་གཉིས། །ལ་ལ་དག་ཏུ་འགྲོད་པ་བསྐྱུན། །ཞེས་དང་། གཉིད་ནི་ཀུན་ལ་
མི་འགལ་བྱིར། །གང་ལ་ཡོད་པ་དེ་བསྐྱུན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། མི་
དགེ་བའི་སེམས་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་ཅམ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ཡིན་ན།
དེའི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཉི་ཤུ་འབྱུང་སྟེ། སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་ ཉོན་མོངས་
ཆེན་པོའི་ས་མང་བྱུག མི་དགེ་བའི་ས་མང་གཉིས། རྟོག་དཔྱད་གཉིས་ཉེ་ཉི་ཤུ་
འབྱུང་གི་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་ནི་མི་བགང་སྟེ་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་
དུ་འབྱུང་བའི་བྱིར་ངོ། །

དེ་བཞིན་དུ་མི་དགེ་བའི་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་
སེམས་ལའང་སྔ་མ་བཞིན་དུ་ཉི་ཤུ་ཉིད་འབྱུང་སྟེ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་དེ་ནི་
ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་ཡིན་པས་ལོགས་སུ་མི་བགང་ངོ། །ལོགས་ལྟ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་
བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའང་སྔ་མ་བཞིན་དུ་ཉི་ཤུ་
འབྱུང་ངོ། །དེ་ཉིད་ལས། མི་དགེ་ལ་ནི་མ་འདྲེས་དང་། །ལྟ་དང་ལྡན་ལ་ཉི་ཤུ་
འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཅེ་ཉོན་གང་དུའང་མཚུངས་ལྡན་དུ་མ་སོང་བའི་
མ་རིག་པ་ལ་མ་འདྲེས་པའི་མ་རིག་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །འདོད་པའི་འདོད་ཆགས།
ཁོང་ཁྱོད་ ང་རྒྱལ། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཐེ་ཆོམ་དང་། ཁྱོད་པ་སོགས་དང་ལྡན་པའི་མི་
དགེ་བའི་སེམས་གཞན་རྣམས་ནི། སྔ་མ་ཉི་ཤུའི་ཐོག་འདོད་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྱོད་
སོགས་སོ་སོ་བསྐྱུན་པས་ཉིར་གཅིག་ཉུང་མཐར་འབྱུང་ངོ། །དེ་ཉིད་ལས། ཉོན་
མོངས་བཞི་དང་ཁྱོད་སོགས་དང་། །འགྲོད་པ་དང་ནི་ཉི་ཤུ་གཅིག་ །ཅེས་གསུངས་
པའི་བྱིར། འདོད་པའི་འཇིག་ལྟའམ་མཐར་ལྟ་གང་རུང་དང་ལྡན་པའི་སེམས་ལ་
ནི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་བཅོ་བརྒྱད་ལས་མི་འབྱུང་སྟེ། སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་
དང་། ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ས་མང་བྱུག རྟོག་དཔྱད་གཉིས་ཉེ་བཅོ་བརྒྱད་དོ། །དེ་

གཉིས་སྒྲིབ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་པས་མི་དགེ་བའི་ས་མང་མི་འབྱུང་ལ། ལྷ་བ་རང་
ཉིད་ཤེས་རབ་ལས་ལོགས་སུ་མི་བགྲང་བ་སྟོན་དུ་བཤད་བ་ལྟར་རོ། །འདོད་
བའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་སེམས་ལ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་དང་། རྟོག་
དཔྱད་གཉིས་ཏེ་བཅུ་གཉིས་འབྱུང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། སྒྲིབ་ལ་བཙེ་བརྒྱད་ལུང་
མ་བསྟན། །གཞན་ལ་བཅུ་གཉིས་དག་ཏུ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་དག་གི་མཁུག་བསྟུ་བ།

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་མཁུག་བསྟུ་བ་ལ། དེ་ཡང་བཙེ་མ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་
ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྗེ་སྟེང་ཅིག་བཀའ་སྩལ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་ཉོན་མོངས་པའི་སྟོན་
མཐའ་དག་རིམ་གྱིས་སེལ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་རིམ་གྱིས་འབྲུབ་པའི་
ཆེད་ཁོ་ནར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། མཁས་མཆོག་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། སྟོད་བ་
ནམས་ཀྱི་གཉེན་པོར་ནི། །ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་མཐུན་པར་གསུངས། །ཞེས་དང་།
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་བས། བྱེད་ཀྱིས་རྗེ་སྟེང་བཀའ་སྩལ་བ། །རྟོན་འབྲེལ་
ཉིད་ལས་བཅུ་མས་ཏེ་འཁུག། །དེ་ཡང་ཟུང་ན་འདའ་ཕྱིར་ཏེ། །ཞི་འགྱུར་མིན་
མཛད་ཁྱོད་ལ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྟོན་ཡོན་ལེགས་པར་
ནམ་པར་ཕྱེ་ནས་སྤང་བླང་ཚུལ་བཞིན་བགྱིས་པ་དེ་ནི་སྟོན་བ་སྟུབ་པའི་དབང་པོ་
སྟོན་བསྐྱལ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྲོ་ལ་ནས་གཞན་དོན་དུ་བྱུགས་བསྐྱེད་ནས་
ཆོགས་གཉིས་བསྐྱལ་བ་མང་པོར་བསགས་པ་ལས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་
སངས་རྒྱས་ཏེ། དེ་མ་ཐག་ནས་དག་མ་དག་འཛིག་རྟོན་གྱི་ཁམས་ཀྱན་ཏུ་སྟུ་
ཡི་བཀོད་པས་བྱུབ་པར་མཛད་ནས་ཆོས་ཀྱི་སྟོ་མཐའ་ཡས་བ་སྟོན་པར་མཛད་
པའི་དགོས་བཤམ་སྟེང་པོ་ལག་ཏུ་བླངས་པ་ཡིན་པས་རྒྱལ་བ་དགུས་པའི་མཆོད་

སྒྲིན་དུ་འགྱུར་ལ། ཚུལ་དེ་ལས་ལྡོག་པ་ནི་སྒྲིན་པའི་པར་དུ་གནས་ཀྱང་སྒྲིན་པའི་
བཀའ་ལ་མི་གནས་པས་སྒྲིན་པ་འཛིག་ཅིན་དུ་བྱོན་པའི་དགོས་པ་སྒྲོངས་པ་མ་
ཟད་སྒྲིན་པའི་འགལ་ལྷར་ཡང་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བ་མའི་འགལ་
མི་གནས་པའི་བྱ་ནི་པ་མ་ལ་ཉེར་མཁོ་མེད་ཅིང་རིམ་གྱིས་པ་མའི་འགལ་ལྷར་
འགྲོ་བ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲིན་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་དང་སྒྲིན་པ་
ལ་སྒྲོང་ནས་དང་པ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ཆད་སྒྲིན་པའི་བཀའ་ལ་ཉན་ཏེ་
སྒྲིན་ཡོན་བརྟགས་ནས་སྤང་སྤང་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་པ་ཞིག་དགོས་པ་ནི་སྒྲིན་
པའི་བཀའ་ལ་གནས་པའི་འགན་འཁུར་ཡིན་ནོ། །

འོ་ན་སྒྲིན་བས། འོག་པའི་ལམ་ནི་ལྷ་མེད་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་པས་
སྒྲིན་ཡོན་གྱི་རྣམ་པ་ནི་མཐའ་དང་ལྷ་མེད་པས་དེ་དག་རྣམ་པར་སེལ་བ་ཡང་
མཐའ་དང་ལྷ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྒྲིན་རེ་རེ་ནས་སེལ་བ་ལ་ཐབས་
དང་གཉེན་པོ་རེ་རེ་བྱུང་དུ་བསྐྱེད་དགོས་ན་དེ་ལྟར་འགྱུར་ཡང་འདི་ནི་དེ་ལྟར་
མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིན་དང་ཉེས་པ་རྗེས་སྒྲིད་ཅིག་མཆིས་ཀྱང་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅ་
བའམ་འབྱུང་ཁུངས་ནི། ཅ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཁོ་ན་
ལ་ཐུག་པས་འདི་དག་ཅད་ནས་བཏོན་བའམ་བྱུང་ནས་སྤངས་ན་དེ་དག་ཐམས་
ཅད་རང་ཞིག་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ཁིང་སྤྱོད་གཅིག་ལ་ཡལ་ག་དང་
ལོ་མ་མཐའ་ཡས་ཀྱང་དེ་དག་ཀུན་གྱི་ཅ་བ་སྤྱོད་པོ་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་སྐྱམ་
དུ་བརྒྱུག་ན་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་སྐྱམ་དུ་འགྲོ་བ་བཞིན་ནོ། །

སྒྲིན་ཡོན་ངོ་པོ་རྗེས་སྒྲིད་ཡིན་ཞེ་ན། རང་གཞན་གྱི་བདེ་བ་དང་དགའ་བ་
ལ་གཏན་དུ་གཞོན་པར་བྱེད་བའམ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་གཞི་ལ་
སྒྲིན་དང་། རང་ཉིད་གང་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་པས་ན་ལེགས་པའི་འབྲས་བྱ་སྒྲིར་

བའི་རང་བཞིན་ཅན་ནམ་དམ་པའམ་སྐྱེས་བྱ་ཚད་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱགས་
 བའི་འོས་སྤྱུང་བ་དེ། སྐབས་འདིའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ནོ། །ཕྱི་རོལ་སྤྱོད་
 བཅུད་ཀྱི་སྤྱང་ནས་སྦྱོན་དུ་ཤར་བ་དག་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པའི་སྦྱོན་གྱི་
 གཟུགས་བརྟན་འཆར་བ་ཡིན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོན་ནམ་སྦྱོན་རང་མཆན་པ་མ་
 ཡིན་ཏེ། ཉོན་མོངས་པ་མ་ལུས་པ་སྤངས་པ་དག་ལ་ནི་དེ་འབྲེལ་བའི་སྦྱོན་གྱི་སྤྱང་
 བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འགའ་ཞིག་སྦྱོན་རང་མཆན་ཡིན་དུ་ཚུགས་ཀྱང་རང་གིས་
 ལྟ་སྟེགས་མཁས་པ་དང་སྤྱོད་སྟེགས་མཁས་པ་ཞིག་བྱུང་ན་རང་ལ་སྦྱོན་དུ་མི་
 འགྱུར་བར་དགོ་བ་འཕེལ་བའི་གནས་སུ་འགྱུར་བ་ཡོད་པས་མཐའ་གཅིག་དུ་
 གཞོད་པའི་བདག་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཉིད་རང་སྦྱོན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་ཡིན་པ་
 ཇི་ལྟར་བྱུང་ཅེ་ན། སལ་ཆེ་བ་ནི་རང་རྒྱུད་ཉོན་མོངས་པའི་ཡོད་བྱེད་ཀྱི་འབྲུལ་
 སྤང་སྦྱོན་གྱི་རྣམ་པར་ཤར་བ་དང་། ལ་ལས་རང་གིས་སྦྱོན་གྱི་ཆེ་ཉོན་མོངས་
 པའི་དབང་གིས་གཞན་རྒྱུད་ལ་སྦྱོན་གྱི་སོན་ཅ་བཏང་བ་ལས་ད་ལྟ་འབྲས་བྱ་
 སྤོན་པ་གཉིས་པོ་གང་རུང་དུ་ངེས་པས་རང་གིས་བཟོས་པའི་སྦྱོན་རང་ལ་འཆར་
 བ་ཁོ་ནར་ཟད་དོ། །ཉོན་མོངས་པ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོན་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་
 གང་ལ་ཡོད་པ་དེར་གཏན་དུ་གཞོད་པ་འབའ་ཞིག་བྱེད་ཅིང་པན་པའི་གོ་སྐབས་
 མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

མདོར་ན་ལས་ལ་སྒོ་སྤྱོད་བར་འདོད་ཕྱིན་ཆད་ཉེས་སྒྲིན་ཐམས་ཅད་
 གྱི་ཆོང་ངམ་གནས་རིག་ནས་དེ་ལ་དགྲར་ལྟ་བུ་ཞིག་དགོས་པ་དགོངས་པར་
 གཟིགས་ནས། མདོན་པ་གོང་འོག་སོགས་ལས་དེ་དག་གི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་ལས་
 རབ་དབྱེ་སོགས་ཆེས་གསལ་བར་གཏུན་ལ་འབེབས་པ་ཡིན་པས། སེམས་གྱི་
 རྣམ་ལུགས་བཤད་གྱི་ཁབ་བཙུགས་པ་ནི་འདི་ལས་ཆེས་གསལ་བར་མ་བྱུང་

ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་ཉེས་སྒྲིན་དེ་དག་ཙ་བ་ནས་འབྱར་འཛོམས་བྱེད་པ་ལ་མེད་
མི་རུང་བའི་གཉིན་པོ་འཕ་ལག་ཆ་ནི་དད་སོགས་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་པོ་ཡིན་
ཞིང་འདི་དག་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་བ་ཡིན་པས། འདི་དག་རིམ་ཐོག་འཕེལ་བ་དེ་
ཙམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་འགྲིབ་པར་འགྱུར་བ་ནི་ཆ་རེག་དང་གང་རེག་བཞིན་ནོ། །

དེའི་ཕྱིར་ལེགས་ཆོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྐྱབ་གཞི་དང་སྐྱབ་བྱེད་
གཉིས་ཀ་ནི། དད་སོགས་དགེ་བ་བཅུ་གཅིག་པོ་འདི་ཉིད་ཡིན་པས་འདི་ཉིད་ཡིད་
བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་ལྟར་གཅེས་པར་བསྐྱངས་ནས་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་སྒྲིང་
བ་ལ་ཞུགས་པ་དག་ནི། ཐར་པ་རང་ལ་རག་ལས་གཞན་ལ་མིན། །ཞེས་སོགས་
ཀྱི་དོན་ལེགས་པར་ཐོན་པ་ཡིན་ལ། འདི་དག་གི་གནད་མ་གོ་བར་ལུས་དག་
འཆོས་པ་ཙམ་གྱི་ཆོས་ལ་ཉན་བཤད་གྱིས་མགོ་བོ་འཁོར་བ་ནི། རྒྱུ་ལྡན་གས་
ཙམ་གྱིས་ཆོས་ནས་རོ་མཆོག་ཐོར་བ་ཡིན་ཏེ། ལྷག་བསམ་བསྐྱལ་བ་ལས།
རྒྱུ་པ་ཟ་བའི་མི་དེས་བྱ་རམ་རོ། །ཞེས་ཐོར་སྒྲོད་པར་བྱས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དཀའ་ཆོགས་མང་པོས་མངོན་ཤེས་
དང་། རྩུ་འཕྱལ་དང་། ཐུན་མོང་བའི་དངོས་གྲུབ་སོགས་བསྐྱབས་ཏེ་སྟོན་པའི་
གྲགས་པ་ས་སྟེང་དུ་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་ཡང་སྒྲིང་དོར་གྱི་གནས་འདིའི་སྟེང་ནས་
སྒྲོ་གོས་རྒྱས་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་གཏན་གྱི་འདུན་མ་གོ་སྒྲིག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཉེན་ཆེ་
སྟེ། སྟོན་བྱང་སྟོང་མངོན་ཤེས་དང་རྩུ་འཕྱལ་ལ་མངའ་བཞེས་པ་དང་། ཐུན་མོང་
བའི་དངོས་གྲུབ་རྟོག་པ་མང་པོར་སྦྱོར་བ་ལྟ་བུ་ཕྱི་དང་། དཀོན་མཆོག་དང་། ལས་
འབྲས་སོགས་མེད་པར་ལྟ་བའི་ལོག་ལྟ་སྦྱོར་བ་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ནི་ལྟ་དན་བྱག་
ཙ་ཙ་གཉིས་པོ་ཤལ་ཆར་དེ་དག་ལས་བྱུང་བ་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །དེས་ན་ཡོན་ཏན་དེ་འདྲ་བ་མ་ཐོབ་ཀྱང་བྱི་མ་མེད་པའི་ལུང་རིགས་དང་མན་

དག་གི་རྩེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་རིགས་སྟོབས་ཀྱིས་སྦྱོན་ཡོན་འདི་ལྟར་འབྱེད་ཐུབ་ན་
དེ་ཉིད་མཆོག་ཡིན་ཏེ། རི་མ་མེད་པའི་ལུང་རིགས་ཀྱི་རྩེས་སུ་འབྲང་བས་ལོག་
པར་ལྟ་བུ་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དོན་འདི་ལ་དགོངས་ནས་མཁས་པའི་དབང་པོ་ཀ་མ་ལ་ལྷོ་ལས། དེ་
ལྟར་དམིགས་པ་ལ་སེམས་བརྟན་པར་བྱས་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྣམ་མང་དབྱེད་
པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་ཤེས་པའི་སྣང་བ་བྱུང་བས་ཀྱང་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ས་
བོན་སྲོང་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་སུ་སྟེགས་ཅན་རྣམས་བཞིན་དུ་ཉིང་
རེ་འཛིན་གྱིས་ཉོན་མོངས་པ་སྲོང་བར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དང་། མཁས་གྲུབ་
རྩེས་མངོན་སུམ་ལེའུའི་རྟེན་ཆེན་དུ། དང་སྲོང་མངོན་ཤེས་ཐོབ་པ་དག་གྲང་སྟེ་
བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་ལྟ་བུ་གསུང་རབ་ལས་མང་དུ་བཤད་པ་དག་མ་མཐོང་བར་
ཟད་དོ། །དེ་བས་ན་ཁོ་བོ་ནི་མངོན་ཤེས་ཀྱིས་དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་
མཐོང་བ་ཁ་ཅིག་ལས་རིགས་སྟོབས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་སྟོ་
འདོགས་གཅོད་པར་རུས་པའི་མཁས་པ་དག་སྟོ་གྲོས་ཆེ་བར་སྦྱོར། །ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟར་ན་མོ་ཅིས་གཡང་འཆར་སོགས་ཀྱིས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དོན་ལ་
འོས་སྟེ་ཅམ་བརྟན་ནས་དབྱ་བཅོམ་པ་ལྟར་གནས་ཏེ་གཞན་ལས་ང་ཉིད་མཁས་
སོ། །ངའི་ཆོས་ནི་ཟབ་པོ་སྟམ་དུ་ལྟ་བུ་མཆོག་འཛིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་
ཞུགས་མཆོག་འཛིན་སོགས་ཡིད་ལ་ཞུགས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པལ་བ་བསྟུ་བར་
འགྱུར་བ་ཆེས་མང་བས་དེ་དག་ནི་མ་མེད་པའི་གཞུང་ལུགས་འདིའི་ཕྱོགས་
སྒར་གྱུར་པས་དོར་བྱ་ཉིད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་སྔ་རབས་མཁས་དང་གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་
རི་སྟེད་ཅིག་བྱོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྱུང་བ་སྟོ་

རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཆེས་གསལ་བར་མཛད་པའི་དགོས་པ་མདོར་
ཙམ་བསྟན་ཏོ། །

མཇུག་བྱང་།

སྟོན་པའི་མཛད་པ་མཆོག་གི་མཆོག་གྱུར་པ། །

གསུང་གི་མཛད་པ་མ་ལུས་བབས་པའི་གཞི། །

སྒོ་ཡི་རིམ་ཀུན་གསལ་མེ་མོང་འདི། །

སྐྱེ་རྒྱུའི་སྤང་བའི་དཔལ་དུ་རྟག་གསལ་ཤོག །

འདྲེན་པ་མཆོག་དེས་དཀའ་བ་དཔག་མེད་ཀྱིས། །

ནན་ཏན་སྟོང་པོར་མཛད་ནས་བསྐྱབས་པ་འདི། །

ཐབས་གང་ཞིག་གིས་འཕེལ་བར་འགྱུར་སྟམ་པའི། །

རྣམ་པར་དཔྱོད་པའི་ཉིན་མཆན་འདའ་བར་ཤོག །

དགེ་བ་འདི་ཡིས་སྐྱེ་བོ་ཀུན། །

བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཆོགས་བསགས་ཏེ། །

བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི། །

དམ་པ་སྐྱུ་གཉིས་འཕྲོལ་བར་ཤོག །

ཅེས་ཆོ་རིགས་ཉིར་མཁོ་ཀུན་བརྒྱུས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། །མདོ་སྔགས་
གཞུང་ལུགས་ཀྱི་གནད་ཐ་ཞིབ་མ་ལུས་པར་སྒོ་སྟོས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་མངའ་བ། བཀའ་ངེན་གྱི་བདག་ཉིད། འག་སྒྲོར་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་
ཉི་མ་རྒྱལ་མཆན་དཔལ་བཟང་པོས་གཙུག་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཡོངས་ཀྱི་
བཀའ་ངེན་གྱི་བྱིན་མཐུ་དང་། རིགས་ལམ་སྟོབ་བྲ་གསར་འཛུགས་བསྐྱུངས་
པའི་སྟོབ་གཉེར་བ་ཆོར་སྟོར་རིགས་ཀྱི་སྟོབ་འབྲིད་བྱ་ཡུལ་ཕྱག་དཔེ་རྒྱས་པ་

ཞིག་མ་རྟེན་པའི་རྒྱུན་གྱིས་འབྲས་ཕུ་ཁང་དགོ་སྒོང་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་སྒོ་བ་
འཁྲིད་བྱ་བདེའི་ཆེད་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༣ རྣམ་འགོ་བཙུགས་
ཉེ་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢ ལ་སྤྱག་བྲིས་རྫོགས་པར་ཁུས་པ་དགོ་ཞིང་དགོ་བར་གྱུར་
ཅིག ། །།སྐྱ་མཚན་ལོ།། །།

༡༡། །མཐའ་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་
བའི་སྒོའི་ནམ་གཞག་ཆེས་ཆེར་གསལ་བར་བྱེད་པ་སྒོ་
རིགས་གོང་མ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

ངོ་སྟོན་གྲེང་བརྗོད།

༡༣། །དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྟོང་རིགས་འདི་ནི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཆེད་བསྐྱལ་
དང་། རང་ངོས་ནས་ཀྱང་དོན་སྤྲུག་གཉིས་ཀྱི་སྟོང་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་འཆད་
ཉན་དར་སོ་ཆེ་བ་ལེགས་གནས་དེ་ལྟར་ཡང་དེས་ཆིམ་ནས་ཐལ་འགྱུར་བ་ཐུན་
མིན་ཀྱི་སྟོང་རིགས་ལ་ཐུགས་སྣང་ཤིན་ཏུ་ཆུང་ཞིང་། བྱད་པར་དབུ་མ་ཆེད་མའི་
རྣམ་གཞག་འདི་ཉིད་དངོས་ཡོད་ལ་ཞུགས་ཤིང་འཆད་བདེ་ལ་སྒྲན་ཀ་མེད་
བ་དང་། ཐལ་འགྱུར་བའི་སྐྱད་བྱས་ནས་དེའི་ཆེད་མ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པའི་
སྟོན་ཆ་བྲབ་ཆེ་བས་དེ་དག་སེལ་བའི་དོན་དབུ་མ་། འདིའི་སྟོང་རིགས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་རིམ་ལྔ་བ་ཞིག་མེད་མི་རུང་བ་དང་སྐབས་སུ་བབས་པར་མཐོང་ནས་སྔ་
ལོར་སྤྲད་སིར་གྱང་སངས་སྐབས་ཐེན་གྱིས་བཏབ་ནས་རྒྱས་བསྐྱུས་རན་པོ་ཞིག་
བཅོས་ཏེ་སྔར་ནས་འདོན་འཆར་ཡང་། ལས་རྩོག་གཞན་ཀྱི་དབང་ལས་ད་
བར་འགྱུར་སྟོན་སོང་ཞིང་། ད་ལས་སྤར་ཡང་འབད་འབྱུངས་བགྱིས་ཏེ་དབར་
ཅ་ལེགས་བྱུབ་ཀྱིས་གཙོ་བོ་གཞུང་ཆེན་སྟོབ་གཉེར་བའི་ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་
བཅོས་པ་ཡིན་ན། བྱངས་གཏུགས་སའི་གཙོ་བོ་ནི་མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱིས་མཛད་
པའི་ཚུད་རྫོག་དང་། དཔལ་ལྷན་ལྷ་བས་མཛད་པའི་དབུ་མ་ཆོག་གསལ་གཉིས་
ཡིན་ཞིང་། རྗེ་ཡབ་སྤུས་ཀྱི་གཞུང་ནས་ཀྱང་ཁ་སྐོང་བྱས་ཡོད་པས་གཞུང་དེ་
དག་དང་འགལ་རིགས་ཤར་ཆེ་ཐད་ཀར་སྤན་ལ་འདི་གྲེང་གནད་སྟོང་ཞུ་རྒྱ་དང་།
འདི་ལ་བཞེན་ནས་ཐལ་འགྱུར་བས་རང་མཆོན་ཀྱིས་བྱུབ་པ་འགོག་ལུགས་ལ་
དཀྱིས་ཕྱིན་པའི་གོ་སྟོབས་འཕེལ་བའི་རེ་བ་ཡོད་པ་བཅས་ངོ་སྟོན་གནད་བསྐྱུས་

ཅམ་དང་། འདྲིའི་འགོ་གོན་ཡང་ཕྱན་ལ་དམིགས་བཀར་གྱིས་གནང་བའི་དངུལ་
ཕྱན་བསགས་ནས་བཏང་ཡོད། སློབ་གཉེར་གནང་བཞིན་པ་རྣམས་དང་། འབྲེལ་
ཡོད་དགེ་ཀན་རྣམ་པར་རིན་མེད་དང་གཞན་པ་ཆོར་དཔར་བསྐྱུན་གྱི་མ་གནས་
ཟི་ཐོབ་ལྷ་འཆར་དང་། སྤར་ཡང་དཔར་བསྐྱུན་དགོས་ཆེ་དེའི་དབང་ཆ་དེ་གིས་
སློབ་ཡིག་ཆང་ལ་ཕུལ་ཡོད། ལྷ་དག་གི་དཔོན་རང་སློབ་སྐྱེད་དག་གྱུ་མཆོ་ལགས་
གྱིས་དང་ལེན་གནང་སྟེ་ལྷ་དག་ནན་པོ་ལྷ་ལུལ་ཡང་། ཅི་སྟེ་ཡིག་སྐྱོན་དང་ཆེག་
དོན་འཆད་མི་ཤེས་པའི་སྐྱོན་ཆ་ཡོད་ན་བཟོད་གསོལ་ལྷ་ཆོག་པ་བཅས་རིགས་
སློབ་དགེ་མིང་སློབ་ཐང་གྱུ་མཆོས་སྤར་བ་དགེ་ལེགས་འཕེལ།

མཆོད་བརྗོད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ།

སེམས་ཁམས་རིག་པའི་པ་མཐར་སྐྱོད་བྱེད་སྒྲུབས་ཆེན་ཆོགས་གཉིས་
 ལྷུང་བཤོད་ཀྱིས། །གསལ་རིག་ལས་ཐོན་ས་ལམ་རིན་ཆེན་སྤང་པོ་བཅུགས་པ་
 ལ་འཛེགས་ཏེ། །སེམས་ཁམས་ཅུལ་རྫོགས་ཆོས་སྤྱིའི་མཁའ་ལས་ཀུན་རྫོབ་
 སྐྱེ་འབྱུང་ཀུན་ཁྲུབ་ཀྱི། །གསལ་རིག་གནད་ཀུན་ཅིག་ཆར་གཟེགས་པ་ལྟ་བུའི་
 རྒྱལ་པོར་རྟག་ཏུ་བསྟེན། །སེམས་ཁམས་ཞུན་མ་སྟིང་རྗེའི་རྒྱ་མཆོ་ལྷག་བསམ་
 རྒྱབས་ཀྱིས་རབ་བསྐྱབས་ལས། །ལེགས་པར་ཐོན་པའི་པན་བདེའི་གྲུ་ཆར་ཆོས་
 དབྱིངས་ཀུན་གསལ་མཐར་བསྟེགས་པས། །གང་འདུལ་འགོ་བར་སྟིང་དུ་སེམ་
 པའི་འཕྲིན་ལས་སྤུན་ཆོགས་ཀུན་གྱི་སྤུལ། །འཛིག་རྟེན་དབང་སྤྱག་ཏུར་སྟིག་
 གར་བསྐྱར་ལགངས་ཅན་མགོན་པོར་རྟག་ཏུ་མཆོད། །བྱད་པར་བདག་ལ་
 བླར་དོར་མིག་སྟིན་པའི། །དུས་ཀྱི་དབང་གིས་རྒྱལ་བ་ཀུན་ལས་ཀྱང་། །བཀའ་
 རིན་ལྷག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་རྣམས་ལ། །བཀའ་བཞིན་སྐྱབ་པའི་མཆོད་
 སྟིན་ཀུན་ནས་བཏེགས། །སེམས་ཁམས་སེམས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡངས་པའི་
 སྟིང་། །བསྐྱབ་གསུམ་རིན་ཆེན་སྤང་པོ་རྟག་འབྲིལ་བར། །གསལ་རིག་བསེལ་
 ཟེར་རང་བཞིན་གྱི་བ་བསེལ་དུ། །པོག་པ་ཅམ་གྱིས་ལྷག་པར་འཕེལ་བྱིར་
 སྟོམ། །མཐའ་བྲལ་སློའི་གས་རྣམ་གཞག་གསལ་པོ་ཞིག །སྤར་ན་མ་མཐོང་སྤྲད་
 དུ་ཀུན་གསལ་བྱིར། །ཅོད་སྟོག་ཆོག་གསལ་གཉིས་ནས་སྤྱངས་པ་འདི། །རང་
 ཉིད་གོམས་དང་གཞན་འགར་པན་བྱིར་ལགས། །

མཚན་གྱི་དོན།

དེ་ལ་འདིར་གང་བཤད་པར་བྱ་བ་ནི། དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་
གྱི་གློ་རིག་ས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གནད་བསྐྱུ་ཏེ་བསྟན་པ་ལ། མཚན་གྱི་དོན།
མཚན་ཅན་གྱི་གཞུང་དོན། མཐུག་བསྐྱུ་བ་དང་གསུམ་ལས་དང་པོ་ནི། མཐའ་
བྲལ་ཞེས་པ་གྲུབ་མཐའ་འོག་མའི་གློ་རིག་ས་ཀྱི་ལས་ཁྲུང་པར་དུ་འཕགས་པ་
དང་། གློ་རིག་ས་ཞེས་པ་གློ་རི་རྣམ་གཞག་རིག་ས་པའམ་འཐད་སྐྱབ་ཏུ་བསྐྱུ་
བ་དང་། བོང་མ་ཞེས་པ་སྟན་གྱིས་སྤར་བཅུམས་ཟེན་པའི་གློ་རིག་ས་ཉིར་མཁོ་
ཀྱན་བཏུས་ནི་གཙོ་བོར་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་གློ་རིག་ས་ཡིན་པས་འོག་མ་
དང་། འདི་ནི་དེའི་བོང་མའམ་དེའི་མཐའ་གཏུགས་ས་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་བྱའོ། །

མཚན་ཅན་གྱི་གཞུང་དོན།

གཉིས་པ་མཚན་ཅན་གྱི་གཞུང་དོན་ལ། མཚན་ཉིད་བཤད་པ། དབྱེ་བ་
བཤད་པ། ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་གྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་
པོ་མཚན་ཉིད་ནི། གསལ་ཞིང་རིག་པ། ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་ནང་པའི་གྲུབ་
མཐའ་སྐྱུ་བ་སྐྱེ་སྐྱད་ཡིན་མོད། འོན་ཏང་གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་གསལ་ཞིང་རིག་
པའི་གོ་དོན་དབྱིས་བྱིན་པར་མ་རྟེན་ལ། ལུགས་འདིར་རྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་
པ་གང་ཡིན་རང་གི་སྤང་བའམ་སྤང་བའི་དོན་ལ་རྟོག་བྲལ་ཡིན་པས་གསལ་
སྤང་ཅན་དང་། དེ་མྱོང་སྟོབས་གྱིས་རིག་པས་ན་གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཞེས་

བརྗོད་པས་ཤེས་པའི་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གོ་དོན་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ལེགས་པར་ཐོན་
པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱས་པར་གཞན་དུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །རང་ཡུལ་རིག་པ།
སྒྲིའི་མཆན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་དེ་ཡང་ཤིན་ཏུ་འཐད་དེ། རང་གི་སྣང་ཡུལ་སྤྱིང་
སྟོབས་ཀྱིས་རིག་པ་ལ་སྒྲིའི་ཐ་སྙད་རྫོགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་རི་
བོང་རྩ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་རིག་པ་དང་། སྤྱིང་བ་སྤྱོད་རགས་སོགས་ལ་གསལ་བ་
དང་རིག་པའི་གོ་དོན་བཤད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །མདོར་ན། སྒྲིའི་རིག་
པ། ཤེས་པ་གསུམ་དོན་གཅིག་པའང་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དང་འབྲེལ་བ་ ཤེས་
པ་གང་ཡིན་རང་གི་སྣང་བའམ་སྣང་བའི་དོན་གང་རུང་མངོན་སུམ་ཀྱིས་རིག་
པའམ་རྟོགས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་པས་ན་རིག་པ་དང་། བདག་སྒྲིའི་དབང་
པོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ཤེས་པས་ན་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །

སྒྲིའི་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་བཏང་ཤེས་པ་ལ་ཡིད་ཤེས་དང་
དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་གྲགས་ཆེ་ཞིང་། འདི་ནི་ཤེས་པའི་སྒྲིའི་བཤད་དང་
མཐུན་པར་དབྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ཤེས་པའི་ཡན་
ལག་ཏུ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་ལ་འཇུག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་སྒྲིའི་ལ་བདུན་དུ་དབྱེ་བ།
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ། གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་གསུམ་བཤད་ཀྱང་ལུགས་འདིར་
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ཁས་མི་ལེན་པ་འོག་ཏུ་གསལ། འདིར་ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག་
སྤྱིར་བསྟན་པ་ལ། ཤེས་པ་ལ་དབྱེ་ན་ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་
བ་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་པ་གང་ཡིན་རང་གི་སྣང་མིན་གྱི་བདག་སྒྲིའི་ཡིད་ཀྱི་

དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ཤེས་པ་ལ་ཡིད་ཤེས་དང་། རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་བདག་རྟེན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་ཤེས་པ་
ལ་དབང་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ། རས་ལས་བྱུང་བའི་སྤྱ་གྲུ་ལ་ནས་སྤྱག་དང་རྩ་ལས་
བྱུང་བའི་སྤྱ་ལ་རྩ་ཞེས་སྤྱ་མ་ཉིར་ལེན་དང་། བྱི་མ་བདག་རྟེན་གྱི་ཆ་ནས་
མིང་བསྟན་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱུང་མཐའ་གོང་འོག་མ་སྤྱན་པར་བཤད་དོ། །སྤྱན་
མོང་མ་ཡིན་པ་རྟེན་གྱི་སྤྱ་ནས་དབྱེ་བ་མཛད་པ་འདི་ནི་བྱུང་མཐའ་འོག་མ་དང་
ཡང་འབྲེལ། །དབང་ཤེས་ལའང་མིག་ཤེས། རྣ་ཤེས། སྤྱ་ཤེས། སྟེ་ཤེས། ལྷས་
ཤེས་ལྟ་བུ་དབྱེ་བ་མཛད་པས་རང་གི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྟེན་མིག་གི་
དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱེས་པའི་རིག་པ། མིག་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད། རང་གི་
སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྟེན་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱེས་པའི་རིག་
པ། ཡིད་ཤེས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་དུ་འཛོག་པའི་བར་རིགས་འགྲེ་བར་བྱའོ། །

ལྷགས་འདིར་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་འཛོག་ཚུལ་བྱུང་མཐའ་འོག་
མ་དང་མི་འབྲསྟེ། བྱུང་མཐའ་འོག་མས་དབང་པོའི་རྒྱལ་རེ་རེ་ཡང་དབང་པོར་
འཛོག་ལ། ལྷགས་འདིས་དབང་པོའི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ཆོགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་
བཏགས་ཡོད་ཅུ་དབང་པོར་འདོད་དེ། དཔེར་ན། ཤིང་རྟའི་ཡན་ལག་རེ་རེ་
བ་དང་ཆོགས་པ་ཤིང་རྟ་མ་ཡིན་གྱི་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཅུ་
ཞིག་ཤིང་རྟ་བཞག་པ་བཞིན་ཏེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བོད་ཤོག(༤༠༩)ལས།
བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་བ་བྲངས་པ་ལས། དབང་པོའི་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་ཆོགས་པའི་
སྐབས་ཀྱི་རེ་རེ་ནས་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱར་འདོད་པ་བཀག་ཅིང་། དབང་པོ་རྣམས་
ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱ་རབ་དང་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་མ་བྱུང་བས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་
བཏགས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་རྣམས་ཀྱང་བརྟེན་

ནས་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གསུངས་ཤིང་། ཤེས་
པ་རྣམས་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་དང་ཡུལ་རྣམས་མངོན་སུམ་མཆོན་ཉིད་
པར་བཞེད་པས། སྒྲོབ་དཔོན་འདི་དང་སྒྲོབ་དཔོན་ལེགས་ལྷན་འབྱེད་གཉིས་
ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཞེད་པར་འདྲ་ཡང་དབང་པོ་དང་ཡུལ་རྣམས་ཀྱི་འཛོག་ཚུལ་
མི་འདྲ་བར་སྒྲུང་རོ། །ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་དབང་པོའི་རྒྱལ་མ་རབ་རྣམས་དབང་པོའི་གདགས་གཞི་ཡིན་
པས་དེ་དག་མཐོང་བ་ཉིད་ཀྱིས་དབང་པོ་མཐོང་བ་ཡིན་ཡང་དེ་དག་དབང་པོ་
མིན་པ་ནི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་མཐོང་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེས་བུ་མཐོང་བ་ཡིན་ཡང་ལུས་
སྐྱེས་བུ་མ་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །དོན་འདི་ལ་དཔགས་ན་གཟུགས་ཅན་གྱི་དབང་
པོ་རྣམས་ཤིན་སྐྱོག་ཏུ་བཞག་པའང་དབྱེད་དགོས་སོ། །ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ནི་
ཡིད་སྡེ་མས་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བའི་རྟེན་བྱེད་པ་སྟེ་དེ་མ་ཐག་རྟེན་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་ལྟ་
བུའོ། །དེ་དག་སོ་སོའི་རབ་དབྱེ་ནི་བྱུང་མཐའ་ལོག་མ་ལྟར་སྒྱུར་བར་བུའོ། །སྒོ་
ཞེས་པ་ནི་གཙོ་བོ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་སྟེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྩལ་དང་ལྷན་
པ་ལ་སྒོ་གོས་ཅན་དང་། སྒོ་ལྷན་དང་། སྒོ་གསལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

༡༽ རྫོང་རིག་བདུན་དུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

མངོན་སུམ་བཤད་པ།

དང་པོ་མངོན་སུམ་བཤད་པ་ལ། མཆོན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས།
དང་པོ། རང་ཡུལ་གྱི་གཙུག་པོ་ལ་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་མི་སྤྱོད་བའི་རིག་པ། མངོན་
སུམ་གྱི་རྫོང་མཆོན་ཉིད། སྤྱིར་མངོན་གྱུར་དང་མངོན་སུམ་དོན་གཅིག་ཅིང་། དེ་
བྲག་ཏུ་གཟུགས་ལྟ་བུ་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་མངོན་སུམ་མཆོན་ཉིད་བ་
དང་། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་གཟུགས་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་རྫོང་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཞིང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་བཏགས་བ་བ་ཡིན་པས་གྲུབ་མཐའ་
འོག་མ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་དབྱེ་བ་ཆོག་གསལ་ལས། དེའི་
ཕྱིར་གལ་ཏེ་མཆོན་གཞིའམ་རང་གི་མཆོན་ཉིད་དམ་སྤྱིའི་མཆོན་ཉིད་ཀྱང་
རུང་སྟེ། འཛིག་ཉེན་ན་ཡོད་ན་ནི་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་དམིགས་པར་བྱ་བ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་རྫོང་གཏུ་མ་གྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་དེའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པར་
ཤེས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག་གོ། །རྫོང་བ་གཉིས་
ལ་སོགས་པ་དག་ནི་རབ་རིབ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་
སུམ་ཉིད་མ་ཡིན་ལ། རབ་རིབ་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི་མངོན་སུམ་
ཉིད་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་དང་། བཞི་བརྒྱ་བ་ལས་ཀྱང་། གཟུགས་མཐོང་ཆོན་བྱམ་པ་
ནི། ཐམས་ཅད་ཁོ་ན་མཐོང་མི་འགྱུར། །བྱམ་པ་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱའང་། །དེ་
ཉིད་རིག་པ་སྤྱི་ཞིག་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། གོང་དུ་བྱངས་པའི་ལམ་རིམ་

ལས་ཀྱང་ཤེས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་བཏགས་པ་བ་དང་ཡུལ་རྣམས་མངོན་སུམ་
མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་མངོན་སུམ་ཡུལ་ཅན་ལ་སྒྱུར་ཡང་ལུགས་འདྲར་
མངོན་སུམ་ཡུལ་ལ་སྒྱུར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། ཚིག་གསལ་དེ་ཉིད་
ལས། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲ་འདི་འཛིག་ཏེན་ལ་གྲགས་པ་ནི་
ཡོད་མོད་ཀྱི། དེ་རི་ལྟར་འཛིག་ཏེན་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་ནི་ཁོ་ལོ་ཅག་གིས་སྒྲས་པ་
ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། འཛིག་ཏེན་ན་ཡུལ་དེ་ང་ལ་མངོན་སུམ་དུ་
གྱུར་ཏོ། །དེ་ང་ལ་སྒྲོག་ཏུ་གྱུར་ཏོ་ཞེས་ཡུལ་གྱི་སྟངས་མངོན་སུམ་དང་སྒྲོག་
གྱུར་དུ་གྲགས་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ལོས་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་འདོད་དོ་ཞེས་པའི་
དོན་ནོ། །གལ་ཏེ་འཛིག་ཏེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལ་མི་བཅི་ན་ནི་འཛིག་ཏེན་གྱི་གྲགས་པ་
མཐའ་དག་ཀྱང་སྟོང་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ་དེའི་འཕྲོས་ཉིད་དུ། འཛིག་ཏེན་པའི་
དོན་རི་ལྟར་གནས་པ་སྤངས་ནས་དེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཆད་པར་བྱེད་ན་ནི། རབ་ཏུ་
གྲགས་པའི་སྒྲ་ཡང་སྟོང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་རི་སྟངས་གསུངས་པ་འདི་ཡིད་
རབ་ཏུ་དང་བའི་གནས་སོ། །

མངོན་སུམ་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲོ་ལ་དབྱེ་ན། དབང་པོའི་མངོན་སུམ། ཡིད་
གྱི་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། རང་རིག་མངོན་
སུམ་ནི་ཁས་མི་ལེན་པ་གཞུང་གཞན་ལས་རི་ལྟར་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

དབང་པོའི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། རྒྱ་གར་ཞིག་རང་གི་ཐུན་མེན་གྱི་བདག་ཆེན་དབང་པོ་
གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་ཁྱོད་སྟོབས་གྱིས་རིག་པ། དབང་
པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་མཆོན་ཉིད། དུང་དཀར་སེར་འཛིན་གྱི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན།
མཆོན་བྱ་དེར་ཐལ། མཆོན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ཁྱོད་སྟོབས་
གྱིས་རིག་པའི་ཕྱིར་ན། མ་ཁྲབ་སྟེ། དེས་རང་གི་སྣང་བ་ཁྱོད་སྟོབས་གྱིས་རིག་
པ་དེ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དེ་ལས་མ་ཡིན་གྱི་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ལས་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་གཟུགས་འཛིན་དབང་པོའི་ལྟ་བུ་གཟུགས་ལ་དབང་པོའི་
མངོན་སུམ་ཡིན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་སྣང་བ་ལ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་། གཟུགས་
འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་གཟུགས་ལ་རྟོག་པ་ཡིན་ཡང་དེའི་སྣང་བ་ལ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་
སུམ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། ཤེས་པའི་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་དབང་པོ་དང་ཡུལ་སོ་སོའི་
ཁྲད་པར་ལས་མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་སོ་སོར་འཛོག་པ་མི་འགལ་བ་ནི་ལུགས་
འདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །

དེ་བཞིན་དུ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་དབྱེ་བ་འདེན་ཚུལ་ཡང་། དེ་ཉིད་
ལས། འདི་ནི་སྤྲ་མ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དེར་ནི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བསྟན་ན། རྣམ་
པར་ཤེས་པ་བླུག་གི་དབྱེ་བ་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
ནི་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཡུལ་གཅིག་ལ་འཇུག་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། མངོན་སུམ་གྱི་རྒྱ་ལ་གཉིས་སུ་
དབྱེ་ཆེ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཞེས་དབང་པོའི་རྒྱ་

ནས་བྱེ་ལ། མངོན་སུམ་གྱི་སྒོ་ལ་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་ཆེ་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་
དང་སྤྱ་འཛིན་དབང་མངོན་ཞེས་སོགས་དབང་པོ་དང་ཡུལ་གཉིས་གྱིས་བྱེ་
ན། ཡིད་མངོན་ལའང་ཆོས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ཞེས་བགྲང་དགོས་པར་འགྲུར་
རོ། །གཟུགས་འཛིན་མངོན་སུམ། སྤྱ་འཛིན་མངོན་སུམ་ཞེས་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་
བགྲང་ན་ནི། དྲུག་པ་ཆོས་འཛིན་མངོན་སུམ་ཞེས་མི་བགྲང་ན་གཞུང་འཆད་
ཚུལ་མི་འགྲིག་པར་ཐལ་བའི་བྱེར་རོ། །ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་ནི་དབང་པོའི་མངོན་
སུམ་དང་ལྟན་ཅིག་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་མཚུངས་པས། ཡིད་མངོན་བྱུར་པར་
བགྲངས་པ་མི་རིགས་པར་འགྲུར་རོ། །དེས་ན་མིག་གི་མངོན་སུམ། རྣ་བའི་
མངོན་སུམ། སྒྲའི་མངོན་སུམ། ལྷའི་མངོན་སུམ། ལུས་གྱི་མངོན་སུམ། ཡིད་
གྱི་མངོན་སུམ་དང་དྲུག་ཅེས་བགྲངས་ན་ལེགས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་ཡུལ་གཅིག་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་། ཡིད་
གྱི་མངོན་སུམ་འགལ་ཡང་ཡུལ་སོ་སོ་ལ་སྟོས་ཏེ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་
ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་མི་འགལ་བ་ནི་གོང་དུ་སྤྲས་པ་ལྟར་རོ། །མཆན་ཉིད་
ནི། རང་གི་ཐུན་མིན་གྱི་བདག་རྒྱུན་མིག་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་
སྤྱོད་སྟོབས་གྱིས་རིག་པ། མིག་གི་མངོན་སུམ་གྱི་མཆན་ཉིད། མཆན་གཞི་
ནི་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །བྱི་མ་རྣམས་ལའང་དེ་བཞིན་དུ་སྤྱར་
བར་བྱའོ། །

ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། རང་
གི་ཐུན་མིན་གྱི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་གྱི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་སྤྱོད་སྟོབས་

ཀྱིས་རིག་པ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ཡང་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་
ན་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ནས་ཆོས་འཛིན་ཡིད་མངོན་བར་དུག་ཡོད་ལ།
མཚན་གཞི་ནི་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་དངས་པའི་གཟུགས་ངེས་པའི་
དན་ཤེས་ལྟ་བུ་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་དངས་
པའི་སྒྲ་ངེས་པའི་དན་ཤེས་ལྟ་བུ་སྒྲ་འཛིན་ཡིད་མངོན་དུ་བྱ་སྟེ་ལྷག་མ་གསུམ་
ལའང་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲར་བར་བྱའོ། །སྒྲོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་བཞེད་པ་ལྟར་
ན་སོ་སྒྲེའི་རྒྱད་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་དུས་མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་དང་ཤེས་
པ་སྐད་ཅིག་སྒྲ་བྱེའི་ཆ་མེད་པར་བཤད་པ་དེ་ཆད་མའི་རྗེས་འབྲང་སྒྲོབ་དཔོན་ལྟ་
དབང་སྒྲོ་དང་། མཁས་གྲུབ་རྗེ་སོགས་ཀྱིས་ཁས་མི་ལེན་ཞིང་། ལུགས་འདིར་
དེ་བས་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན་ནོ། །འོན་ཀྱང་སྒྲོབ་དཔོན་དེ་དག་གིས་ཡིད་མངོན་ལ་
རྟོག་བྲལ་དགོས་པར་འདོད་ཀྱང་། ལུགས་འདིར་ཡིད་མངོན་ལ་རྟོག་བྲལ་མི་
དགོས་སོ། །

ཡིད་མངོན་སྒྲེ་ཚུལ་བཤད་པ།

དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་སྒྲེལ་མར་སྒྲེ་བ་དང་། འགྲོས་
གསུམ་པར་སྒྲེ་བ། རྒྱན་མཐར་སྒྲེ་བ་སོགས་ཀྱི་དགག་སྒྲུབ་ཀྱང་མི་དགོས་
པར་གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་སྐབས་དེའི་སྐད་ཅིག་དང་
པོས་དངས་པའི་གཟུགས་དན་པའི་ངེས་ཤེས་སྒྲེས་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་
ལས། སྐད་ཅིག་བྱི་མ་བྱིར་མར་ནི། །ཤེས་པ་རྣམ་གཅིག་ལྷག་པར་ཉིད། །ཅེས་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་མངོན་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན།
དབང་མངོན་གྱིས་དངས་པའི་ཡིད་མངོན། རོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གྱིས་

བྲངས་པའི་ཡིད་མཛོན། སྒྲིེ་སྟོབས་ཀྱི་ཡིད་མཛོན་དང་གསུམ་ཡོད། དང་པོ་ནི་
གོང་གསལ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་ནི་སྒྲིེ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་
བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་དང་། མཛོན་ཤེས་ལྡ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི་ལྟ་
དང་ཡི་དྲགས། དཔྱལ་བ་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མཛོན་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །རང་རིག་
མཛོན་སྒྲིེ་ཁས་མི་ལེན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ལྷགས་འདིར་ཡུལ་གྲུབ་པའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ཡུལ་ཅན་འགྲུབ་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་གྲུབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་འགྲུབ་
པའི་སྟོབས་གྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་ཤིན་ཏུ་འཐད་པ་དང་། ཤེས་པ་རྣམས་རང་རང་གི་
སྒྲིེ་བ་ལ་ཆད་མར་སོང་བར་འཐད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རང་རིག་ཁས་ལེན་དགོས་
དོན་མེད་པ་མ་ཟད། དེ་ཁས་ལེན་ན་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བ་དང་།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་མ་ཞུགས་པའི་ཡེ་ཤེས་རང་
འཆར་དུ་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་གཞི་བྱེད་ཤིན་ཏུ་མང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྒྲིེ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྒྲིེ་མཚན་ཉིད་ནི། བྲང་གི་བདག་
རྒྱུན་ནི་ལྟག་ཟུང་འབྲེལ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བདེན་བཞིའམ་བདེན་གཉིས་སྤྱ་རགས་
སོགས་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་རྟོག་བྱལ་ཀྱི་རིག་པ། མཚན་གཞི་ནི་འཕགས་
པའི་མཐོང་ལམ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་ནི་རྣལ་
འབྱོར་མཛོན་སྒྲིེ་ལ་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཐུན་པ་ཡིན་དགོས་ཀྱང་འདིར་མི་
དགོས་ཏེ། མཛོན་པ་ནས་བཤད་པའི་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་མཛོན་སྒྲིེ་དུ་
རྟོགས་པའི་སོ་སྒྲིེ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་ཡང་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྒྲིེ་དུ་བཞེད་
པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དབྲེན་ཐེག་པ་གསུམ་རང་རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་

སུམ་གསུམ་མོ། །རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་མོད་ཟུར་
དུ་བགྲངས་པ་ནི་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བསྐྱེམས་ནས་གོམས་པ་ལས་རྣལ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་དུ་འགྱུར་བར་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། །

ཉན་ཐོས་སྡེ་གཉིས་ཀྱིས་མངོན་སུམ་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བ་དགོས་
པར་བཞེད་ཀྱང་། སེམས་ཅམ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་དབྱེ་མ་རང་རྒྱད་
པ་གཉིས་ནི་མངོན་སུམ་ལ་རྟོག་བྲལ་དགོས་ཀྱི་མ་འབྲུལ་བ་མི་དགོས་ཏེ།
སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱད་ཀྱི་དབང་པོ་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ངེས་པར་བྱི་དོན་སྤང་བས་
ཁྱབ་པས་དེ་ལ་འབྲུལ་བར་འདོད། རང་རིག་དང་ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་རྣམས་
ཡིད་མངོན་ཡིན་ནའང་བྱི་དོན་ལ་འབྲུལ་བར་མི་བཞེད་དོ། །མདོ་སྡེ་སྤྱོད་པའི་
རང་རྒྱད་པ་ནི་དབང་པོ་མངོན་སུམ་རྣམས་མ་འབྲུལ་བར་དགོས་པ་མངོན་
ནོ། །ལུགས་འདིར་ནི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་རྟོག་བྲལ་ཡིན་དགོས་ཀྱང་
ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ལ་དེ་ལྟར་མི་དགོས་ཤིང་། དུལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་
པ་ལ་རྟོག་བྲལ་དགོས་ཀྱང་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་ལ་དེ་ལྟར་མི་དགོས་ཏེ།
དུལ་དེ་སྤྱོད་སྟོབས་གྱིས་རྟོགས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པར་བཞེད་པའི་
བྱིར་དོ། །མཁས་པ་འགས་དུལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཞེས་པ་བཟླ་སྤྱོད་
ཀྱི་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ལུགས་གསུངས་པ་ཡོད་ཀྱང་གྲུབ་མཐའ་འོག་
མ་དང་སྒྱུར་ན་དེར་ལ་དོན་གྱི་གོ་བ་འཛོག་དཀའ་ཡང་ལུགས་འདིར་དེ་ལ་དོན་
ཡིན་ཞིང་ཁྱད་པར་དུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུ་བུ་ཤིན་ཏུ་འཐད་དོ། །དེ་ནས་ཐེག་ཆེན་སྤྱོད་
ལམ་སྐབས་སྤྱོད་ཉིད་ལ་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུས་སྤྱོད་ཉིད་མངོན་སུམ་
གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པར་འཛོག་དགོས་པ་ཡང་ལུགས་
འདིའི་གནད་དམ་པའོ། །

རྗེས་དཔག་བཤད་པ།

ས་བཅད་གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་རྟགས་ཡང་དག་
ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྒྲིག་གྱུར་ལ་མི་སྦྱ་བའི་རིག་པ། རྗེས་དཔག་
གི་མཚན་ཉིད། རྗེས་དཔག་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དོན་གཅིག་པ་ནི་ཚད་མ་ལ་
གསར་རྟོགས་མི་དགོས་པའི་གནད་ཀྱིས་སོ། །མཁས་པའི་དབང་པོ་འགས།
ཆོག་གསལ་ལས། རྗེས་སུ་དཔག་པ་དག་ནི་གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་བར་འགོག་
པ་ཅམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།
རྗེས་དཔག་ཚད་མ་སྦྱེ་བ་རྟགས་ཡང་དག་བཞུགས་པ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་
བཞེད་པར་སྒྲུང་ཡང་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། ཆོག་གསལ་དེ་ཉིད་ལས། རང་
གི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་ཐམས་ཅད་དུ་རང་ལ་བྱུང་བ་ཉིད་བརྒྱུང་བ་ཡིན་གྱི།
གཉི་ག་ལ་བྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། སྒྲིག་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་ཅན་རྟགས་
བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་ལས་སྦྱེས་པའི་ཤེས་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་
དང་། ཞེས་དང་། ལམ་རིམ་བོད་ཤོག་ (༢༩)ལས། འདིས་ནི་སྤར་བཞུགས་པའི་
གཞན་གྲགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལའང་ཚུལ་གསུམ་དང་རྗེས་དཔག་སྦྱེ་ཚུལ་ཤེས་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པས་རྟགས་བསྐྱབ་པའི་བྱ་བ་མི་འཁྲུལ་བ་ལས་སྦྱེས་པ་
ཡིན་ན་རྟགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་ཏེ། དེ་ལ་མ་ལྟོས་
ན་དེ་ལས་སྦྱེས་པ་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

འོ་ན་གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་བར་འགོག་པ་ཅམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ནི་ཞེས་
པའི་ཅམ་སྦྱས་གང་གཅོད་ཅེ་ན། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་བཞུགས་ཅིན་མ་བརྗེད་ན་དེ་

ལ་ཡང་བསྐྱར་སྤྱོད་ཀྱིས་རྟགས་བཀོད་དགོས་པ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཏེ། ས་རོལ་
པོར་ཐལ་འགྱུར་བཀོད་ནས་ཁས་སྒྲུབ་འགལ་བ་བསྒྲིགས་པ་ན་རང་གི་དམ་
བཅའ་ལ་སོམ་ཉི་སྒྲིམ་ཏེ་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་འཆོལ་བར་བྱེད་ལ། ད་དུང་ཁས་
སྒྲུབ་མི་འདོར་བར་སྐྱར་སྤྱོད་བར་བྱེད་ན་དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་དང་རྟགས་ཡང་
དག་སོང་བའི་གོ་སྐབས་མི་ཉིད་ཅིང་། དེ་འདྲ་བའི་སྤྱོད་བཀོད་ལུང་དང་རིགས་
བའི་རྗེས་སུ་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པས་ཐལ་རྟགས་གང་གི་ཡང་སྤྱོད་ལྟན་མ་ཡིན་
ལ། རང་གི་ཁས་སྒྲུབ་དཔྱད་པའི་དོ་ཆ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པས། དེ་ལ་སྐྱར་
རྟགས་བཀོད་པའང་དགོས་མེད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོག་གསལ་ལས།
གང་ལས་གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་བཀོད་པ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བ་
འདི་དག་ཅུ་ཞིག་གིས་བཅད་པ་ན་ཅེ་པ་རོལ་པོ་ཁས་ལེན་པར་མི་བྱེད་དམ།
འོན་ཏེ་པ་རོལ་པོ་རང་གི་ཁས་སྒྲུབ་པ་དང་འགལ་བས་བཅད་པས་ཀྱང་མི་
ལྟོག་ན་ནི། དེའི་ཆེ་དོ་ཆ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཏན་ཆོགས་དང་དཔེ་གཉིས་ཀྱིས་
ཀྱང་ལྟོག་པར་མི་འགྱུར་བ་ཉིད་དོ། །ཁོ་པོ་ཅག་ནི་སྤྱོད་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཅོད་པ་
ཡང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །མདོར་ན་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་ནང་མན་
ཚུན་ཅོད་པའི་ཆེ་པ་རོལ་པོར་ཁས་སྒྲུབ་ནང་འགལ་སྟོན་པའི་ཆོག་གིས་ངས་
པར་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་རྟགས་བཀོད་མི་དགོས་ཏེ། རིགས་པ་སྤྱོད་པ་ཡིན་
ན་སུ་ཡང་རང་ཉིད་ཁས་སྒྲུབ་ནང་འགལ་ལ་གནས་པ་མི་འདོད་པས་ངས་
པར་སྐྱབ་བྱེད་འཆོལ་བའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ལ་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་
དག་དུ་སོང་ན་དེས་འཕངས་པའི་རྟགས་རང་གིས་འཆོལ་བར་བྱེད་པས་སྤྱོད་
ཀྱིས་དེ་ལ་ཡང་བསྐྱར་རྟགས་བཀོད་མི་དགོས་ཏེ། རིགས་པ་སྤྱོད་པ་ཡིན་པས་
རང་ཉིད་ཁས་སྒྲུབ་ནང་འགལ་ལ་གནས་པ་སུ་ཡང་མི་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དང་གསུམ་དུ་བཞག་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་
དང་ཐུན་མོང་བའོ། །རྒྱས་པ་ནི་འོག་ཏུ་ཆད་མ་དང་ཆད་མེན་ཀྱི་དབྱེ་བའི་སྐབས་
བཤད་པར་བྱའོ། །ཞིབ་ཏུ་དབྱད་ན་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་དང་ཆད་མེན་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར། རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་གཏན་ཆོག་གསལ་པ་དབྱད་
པ་སྐབས་སུ་བབས་པས་དེའི་ཁུངས་ནི། ལམ་རིམ་བོད་འོག་(༤༩)ལས། སྤར་
བཤད་པ་ལྟ་བུའི་ཆད་མས་ཆོལ་བ་གཉི་ག་ལ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་
འགྲུབ་པ་ལ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་དང་། དེས་མི་འགྲུབ་པར་བྱི་ཆོལ་གཞན་ལ་
གྲགས་པའི་ཆོལ་གསུམ་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་འགྲུབ་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བར་འཛོག་པ་
འདི་ནི་སྟོབ་དཔོན་ཀྱི་དགོངས་པར་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་འོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར་དབྱད་ན། གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་གཞན་དོན་སྟོར་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་
དང་གང་བཞོད་ཀྱང་དེའི་རྟགས་དང་ཆོལ་གསུམ་སྤར་ཆོལ་བྱི་ཆོལ་གཉིས་ཀས་
ཆད་མས་གྲུབ་པའི་སྟོན་སྐྱབ་བྱ་དཔོག་དགོས་པར་འདོད་ཅིང་། ཁུང་པར་
དུ་ཆོལ་གསུམ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་
དགོས། ཆོལ་གསུམ་བྱི་ཆོལ་རྒྱང་པས་གྲུབ་པས་ཆོག་ན་སྤར་ཆོལ་ཀྱིས་ཆེད་དུ་
གཉེར་ནས་རྟགས་བཞོད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། བྱི་ཆོལ་ཀྱིས་གང་
གྲུབ་ལ་ཆད་མ་མི་འཕེར་བའི་བྱིར་དང་། སྤར་ཆོལ་རྒྱང་པས་གྲུབ་པས་ཆོག་ན་
བྱི་ཆོལ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་མེན་བརྟག་མི་དགོས་པས་ཐལ་ཆེ་སྟེ་མ་
ནི་ཆད་མ་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པའོ། །དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི། དེ་ཉིད་ལས། འགའ་

ཞིག་གིས་གཞན་ལ་གྲགས་པའི་དབང་གིས་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་གནོད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། གཞན་ལ་གྲགས་པ་ཉིད་དགག་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་བཤད་
དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་དག་གིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལུགས་ཅམ་
གྱིས་མ་ཆེས་པར་གཏན་ཆེགས་གྱི་དོན་བཏགས་དོན་བཅལ་ནས་འཛིག་དགོས་
པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྤྲས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་བཏགས་དོན་བཅལ་ནས་རྟེན་
པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་ཡོད་པར་འཛིག་མི་བྱུང་པར་མཐོང་བའི་གནད་གྱིས་ཁས་
ལྷངས་པ་དེ་དག་བྱུང་བ་ཡིན་པ་ནི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བོད་ལོག་(༤༥༦)ལས།
སྟོབ་དཔོན་ལགས་ལྟན་འབྱེད་ནི་རང་གིས་བཀོད་པའི་རྟགས་དེ་དག་ཁ་ཅིག་
ནི་མངོན་སུམ་མ་འབྱུང་བས་དངོས་སུ་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་མཐར་གཏུགས་པའི་
སྟུབ་བྱེད་མངོན་སུམ་མ་འབྱུང་བ་ལ་བཞེད་མོད། སྟོབ་དཔོན་འདིས་དེ་འགོག་
པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

རང་གྲགས་དང་གཞན་གྲགས་གྱི་རྟགས་གྱི་དགོས་པ།

དབྱུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བ་ནི་ཆོས་གང་ཡིན་ཡང་བཏགས་དོན་བཅལ་ནས་
མི་འཛིག་པར་པན་ཚུན་སྟོས་བྱུང་གིས་ཡོད་པར་འཛིག་བྱུང་པ་འདིས་གཞན་
གྲགས་གྱི་གཏན་ཆེགས་ཅམ་ལས་བསྐྱབ་བྱ་དཔོག་བའང་འཐད་པ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆེག་གསལ་ལས། འཛིག་རྟེན་ན་རི་ལྟར་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་
རིགས་པ་ལའང་ཡིན་ཏེ། འཛིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ཁོ་ན་རིགས་པའི་བསྟན་བཅས་
སུ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱ་སྟེ། དཔེར་
ན། འཛིག་རྟེན་པ་པན་ཚུན་རྒྱལ་པམ་བརྟག་པའི་ཆེ་བྲིམས་ལུགས་གྱི་ཐོག་ནས་
རྒྱལ་པམ་ཅོད་པ་ཡིན་ན། གཉིས་ཀས་ཆད་མར་བྱེད་པའི་རྩ་བྲིམས་ལྟ་བུ་གཉིས་

ཀ་ལ་གྲུབ་པའི་ཆོག་གིས་བདར་ཤིང་བཅད་ནས་རྒྱལ་པམ་བརྟག་དགོས། རེས་
འགའ་པ་རོལ་པོ་ལ་ནང་འགལ་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མ་རྒྱལ་པམ་བརྟག་པའི་ཆེ་པ་
རོལ་པོ་ལ་གྲུབ་པའི་ཆོག་དང་རིགས་པས་བདར་ཤིང་གཅོད་དགོས་པ་དང་། རེས་
འགའ་རང་གིས་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་པམ་བརྟག་པའི་ཆེ་རང་གིས་གང་གྲུབ་པ་
དེ་ཉིད་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མ་བདར་ཤིང་གཅོད་དགོས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་
ལྷགས་མཐུན་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། འཇིག་རྟེན་ན་ནི་རེས་འགའ་དཔང་པོ་རྒྱལ་
བ་དང་བྱི་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་ཆད་མར་བྱས་པའི་ཆོག་གིས་རྒྱལ་བའམ་པམ་པར་
འགྱུར་ལ། རེས་འགའ་ནི་རང་གི་ཆོག་ཁོ་ནས་འགྱུར་གྱི། གཞན་གྱི་ཆོག་གིས་
ནི་རྒྱལ་བའམ་པམ་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནོ། །འཇིག་རྟེན་ན་རི་ལྟར་ཡིན་པ་
དེ་བཞིན་དུ་རིགས་པ་ལའང་ཡིན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ཁོ་ན་རིགས་པའི་
བསྟན་བཅོས་སྤྱད་པས་སྤྱད་པ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་

དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་གྲུབ་མཐའ་བ་པན་ཚུན་ཅོད་པའི་ཆེ་ཡང་ཐལ་འགྱུར་
སོགས་ཀྱིས་པ་རོལ་པོར་ནང་འགལ་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མ་ལོག་རྟོག་སྟན་འབྱེན་
པ་ལ་པ་རོལ་པོ་ལ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགོག་པར་བྱེད་དགོས། རང་གིས་དམ་
བཅས་པའི་དོན་དེ་ཉིད་གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ལ་རང་གིས་གྲུབ་པ་
ཉིད་བརྗེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། རང་གི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་ཐམས་
ཅད་དུ་རང་ལ་གྲུབ་པ་ཉིད་བརྗེད་པ་ཡིན་གྱི། གཉི་ག་ལ་གྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དང་། བྱད་པར་དུ་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་པ་རོལ་པོ་
ལ་རི་ལྟར་སོང་བའི་ཚུལ་སྤྱད་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་དགོས་ཏེ།
དེ་མེད་ན་ལྟག་ཆོད་ཀྱི་ཉེས་པ་སེལ་མི་རུས་པའི་བྱིར་ན། དེ་ལྟར་རང་གིས་གྲུབ་
པ་བརྗེད་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཐལ་འགྱུར་ནི་རྟགས་དང་བྱབ་པ་པ་རོལ་

པོས་བྱུང་བས་ཚོག་གིས་སྤྱོད་ཀྱིས་བྱུང་མི་དགོས་སོ། །གཞུང་དོན་ཟབ་མོ་
ལུང་གིས་གཏན་ལ་འབེབས་པ་ལྟ་བུ་ནི་གཉིས་ཀ་ལ་བྱུང་བའི་ལུང་ཉིད་ཀྱིས་
སྐྱབ་པར་བྱེད་དགོས་པ་ནི་རིགས་པ་སྤྱོད་བ་ཀྱན་ལ་ཐུན་མོང་བའི་ཚོས་སོ། །དེ་
ལྟ་བུའི་རྟགས་དང་ཐལ་འགྱུར་གང་དང་གང་བཞེད་པ་ཡང་། ཕྱི་ཚོལ་གྱི་ཁས་
སྒྲངས་ལ་འཁྲིམ་ནས་བཞེད་དགོས་ཀྱི་རང་གིས་བྱུང་བས་དབང་བྱས་པ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། དེའི་འཕྲོས་ཉིད་དུ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རྟོག་གའི་མཚན་ཉིད་བཟོད་པ་ནི་
དགོས་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ལ་རི་ལྟར་གྲགས་པའི་
འཐད་པས་དེ་ཁོ་ན་མི་ཞེས་པའི་གདུལ་བྱའི་སྤྱོད་པོ་ལ་མན་བཏགས་པའི་ཕྱིར་
རོ། །ཞེས་གང་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་ལམ་རིམ་ཤོག་གངས་ (༤༩)ལས། དེ་ལྟར་ན་སྤར་བཤད་པ་
ལྟ་བུའི་ཚད་མས་ཚོལ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་བྱུང་བའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་པ་
ལ་རང་རྒྱད་ཀྱི་རྟགས་དང་། དེས་མི་འགྱུར་པར་ཕྱི་ཚོལ་གཞན་ལ་གྲགས་པའི་
ཚུལ་གསུམ་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་འགྱུར་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་བར་འཛོག་པ་འདི་ནི་སྤོབ་
དཔོན་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བསྟན་ཏོ། །ལེགས་སྟངས་
དཔེ་རིང་ཤོག་གངས་ (༥༠) ལས། ཕྱི་ཚོལ་གྱིས་ཁས་སྒྲངས་ལ་མ་འཁྲིམ་པར་
ཚད་མས་དོན་ཀྱི་སྟོད་ལུགས་ནས་རང་དབང་དུ་ཚོས་ཅན་གཉིས་དང་རྟགས་
ཀྱི་ཚུལ་རྣམས་བྱུང་ཚུལ་དེས་པར་བྱས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་
སྟེད་པ་ཞིག་རང་རྒྱད་ཀྱི་དོན་ནོ། །ཞེས་དང་། མཁས་བྱུང་རྗེ་ཡང་དེ་དང་མཐུན་
ནོ། །དེས་ན་སྤྱོད་རང་གིས་བྱུང་བའི་རྟགས་དང་ཚུལ་གསུམ་ཕྱི་ཚོལ་ལ་ནན་
ཀྱིས་བྱུང་བུ་བཅུག་ནས་དེའི་སྟངས་ནས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པའི་རྟགས་ནི་
རང་རྒྱད་ཀྱི་རྟགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་སྟངས་

བཞག་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་བྱིར། འདི་ནི་ཆད་མའི་གཞུང་ལས་བཤད་པ་ལྟར་
རོ། །ཆོལ་བྱི་ཆོལ་པན་ཚུན་ལྟོས་པའི་སྟོན་སྟེ་བྱི་ཆོལ་གྱི་ཁས་སྒྲངས་ལ་འབྲིས་
ཏེ་བསྐྱབ་བྱ་དཔོག་རྒྱས་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ཅན་ཡིན་པ་དེ། གཞན་གྲགས་གྱི་རྟགས་
ཡང་དག་གི་མཆན་ཉིད། འདི་དག་ནི་གཞན་དོན་སྟོར་གྱི་རྟགས་གཞིར་བཞག་
མཛད་པའང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

རྟགས་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་དབྱད་པ།

དེ་དག་གི་དོན་བསྐྱུས་ནས་རྟགས་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་དབྱད་པ་ལ་ཆོག་
གསལ་ལས་གསུངས་པ་གཞིར་བཞག་ནས་འཆད་པ་ལ། ཅ་ཤེ་ནས་བཀོད་
པའི་རྟགས་དམིགས་བསལ་ཅན་རྣམས་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དཔེར་
མཆོན་ན། མིག་ཆོས་ཅན། གཞན་ལ་མི་ལྟ་སྟེ། རང་ལ་མི་ལྟ་བའི་བྱིར། དཔེར་
ན་བྱམ་པ་བཞིན། ཡང་། དེ་ཆོས་ཅན། གཞུགས་ལ་ལྟ་བར་མི་བྱེད་དེ། དབང་
པོ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན། ལྷའི་དབང་པོ་བཞིན། ས་ཆོས་ཅན། སྤྱི་བའི་དོ་བོ་
མ་ཡིན་ཏེ། འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན། རྒྱུང་བཞིན། ཞེས་དངོས་སྤྱི་བ་
ལ་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་སྦྱར་ན། སྟོབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱིས། མིག་ཆོས་
ཅན། དོན་དམ་པར་གཞན་ལ་མི་ལྟ་སྟེ། ཞེས་སོགས་དགག་བྱའི་བྱེད་པར་སྦྱར་
དགོས་ཏེ། དེ་མ་སྦྱར་ན་རང་ལུགས་ལ་ལྟ་གཞིར་བྱ་འགྲུར་སྟམ་བྱ་དགོངས་པ་
ནི་རང་རྒྱུད་གྱི་རྟགས་ཁས་ལེན་པའི་དབང་གིས་ཡིན་འོ། །རང་རྒྱུད་པ་གཞན་
རྣམས་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས་སོ། །

ཐལ་འགྲུར་བས་ནི་དེ་འབྲའི་དགག་བྱའི་བྱེད་པར་སྦྱར་མི་དགོས་པར་
སྤྱི་ལྟོག་ནས་འགོག་པས་ཆོག་སྟེ། དངོས་སྤྱི་བ་ལྟ་བུའི་དོར་མགོ་མཚུངས་པ་ཉིད་

གྲིས་བྱུབ་པ་ཡིན་ཏེ། མིག་ལྟ་བུ་གཅིག་ཕྱེད་ལྟ་བུ་རང་ངོས་ནས་གཞན་ལ་
ལྟ་བ་ཡོད་ན་རང་ངོས་ནས་རང་ལ་མི་ལྟ་བ་མེད་དགོས་ཏེ། རང་ངོས་ནས་ལྟ་བ་
དང་མི་བལྟ་བའི་བྱ་བ་གཉིས་གཞི་གཅིག་ལ་ཡོད་ན་གཞི་གཅིག་ཉིད་གཉིས་
སྲུ་ཐལ་བ་དང་། རང་ངོས་ནས་གཞན་ལ་ལྟ་བ་ཡོད་ན་རང་ལ་འང་ལྟ་བ་འང་ཡོད་
དགོས་ཏེ། ལྟ་བ་དེ་གཉིས་ཡོད་ན་ཡོད་མཉམ་དང་། མེད་ན་མེད་མཉམ་དུ་ཐལ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་འང་རང་ངོས་ནས་སྲ་བ་ཡིན་
ན་ནས་ཡང་སྲ་བའི་ངོ་བོ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། རང་ངོས་ནས་སྲ་བ་ཡིན་ན་རྣམ་
པ་ཐམས་ཅད་དུ་འཇུག་དུས་ནས་ཡང་སྲ་བའི་ངོ་བོར་མ་བྱུབ་དགོས་པ་ནི། རང་
ངོས་ནས་བྱུབ་པའི་སྤྲོད་ནས་བྱ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛོག་དགོས་པར་ཁས་
ལྷུངས་པ་དག་ལ་མགོ་མཚུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱབས་པར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

འདི་དག་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་བྱུབ་མཐའ་མ་བཟུང་བ་ལ་གཏན་ཆིགས་ཡང་
དག་དུ་མི་འགྱུར་ཡང་སྐྱོན་མེད་དེ། གང་ལ་གཏན་ཆིགས་སྲ་བཞོད་པ་དེ་ལ་
བསྐྱབ་བྱ་དཔོག་རྣམས་ན་ཆོག་གི་རང་ལུགས་སྲ་གཏན་ཆིགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་
ཡང་འགལ་བ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་། ཆིག་གསལ་ལས། དེས་ན་སྐྱོན་
འདི་དག་ཐམས་ཅད་མི་རིགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། རང་གི་
རྒྱད་ཀྱི་རྗེས་སྲ་དབག་པ་སྲ་བ་དག་ལ་ཉེས་པ་འདིར་འགྱུར་གྱི། ཁོ་ཙམ་གྱི་
རང་རྒྱད་ཀྱི་རྗེས་སྲ་དབག་པ་མི་སྐྱོར་ཏེ། རྗེས་སྲ་དབག་པ་དག་ནི་གཞན་
ཀྱི་དམ་བཅའ་བ་འགོག་པ་ཅམ་གྱིས་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
དང་། ལམ་རིམ་ཆེན་མོར། རྩ་ཤེད་རབ་བྱེད་གསུམ་པ་ལས། ལྟ་དེ་རང་གི་
བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ཉིད། །གང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ། །དེ་
གཞན་དག་ལ་ངེ་ལྟར་ལྟ། །ཞེས་རང་ལ་མི་ལྟ་བ་ཉུགས་སྲ་བྱས་ནས་མིག་

གཞན་ལ་མི་ལྟ་བར་བསྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ནི་རྟགས་རང་གིས་ཀྱང་འདོད་
ལ་དམ་བཅའ་གཞན་ལྟ་བ་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པ་མེད་པའང་དབྱ་མ་པས་འདོད་
པའི་སྒྲིར་བ་འདི་འདྲ་རྣམས་ལ་གཞན་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཅེས་ཟེར་བ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་དོགས་པ་འདི་ལྟར་མཆིས་ཏེ།
རྩ་ལེ་ལས་གསུངས་པ་ནི་དཔེར་ན། མིག་ཆོས་ཅན། གཞན་ལ་མི་ལྟ་བར་ཐལ།
རང་ལ་མི་ལྟ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་ཐལ་འགྱུར་དུ་བཀོད་ཅིང་། རྟགས་བཀོད་པ་མིན་
ཏེ་དེ་ལ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་སྟུམ་དུ་དོགས་པ་སྐྱེ་
བ་གཏོན་མི་ཐ་བ་ནི། ཆོག་གསལ་དེ་ཉིད་ལས། དེས་ན་སྒྲིན་འདི་དག་ཐམས་
ཅད་ནི་མི་རིགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་ཞེས་བྲངས་མ་ཐག་པའི་དོགས་པ་ཁོང་ན་
གནས་པ་དེ་ཆེས་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །དོགས་པ་དེའི་སྒྲིན་ནི་མེད་དེ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་
གཏན་ཆོགས་ཁས་སྐྱངས་པ་ལ་སྒྲིན་དེ་དག་ཟུག་པ་བདེན་མོད། གཞན་གྲགས་
ཀྱི་གཏན་ཆོགས་འཛོག་ཤེས་པ་ལ་སྒྲིན་དེ་མི་འཇུག་པ་ནི། རྗེས་སུ་དཔག་པ་
དག་ནི་གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་བ་འགོག་པ་ཅམ་གྱི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་
ཞེས་ལན་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་བྱ་བ་ནི་ཕྱི་ཚོལ་གྱི་
ཁས་སྐྱངས་ལ་འབྲིས་ཏེ་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་རྗེས་སུ་དཔོག་རུས་པས་ཆོག་སྟེ། དེ་
དག་གི་རྟགས་ཚོལ་བ་གཉིས་ཀས་གྲུབ་ལ། གྲུབ་པ་ནི་ཕྱི་ཚོལ་ཁས་སྐྱངས་ཀྱི་
སྟེང་ནས་སྤར་གྲུབ་པའམ་བསྐྱབ་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རང་
ངོས་ནས་ལྟ་བའི་བྱ་བ་དང་སྤར་བའི་ངོ་བོ་ཡོད་ན་རྒྱ་རྒྱུན་གྱིས་མ་བཅས་པར་
ཡོད་དགོས་པ་སོགས་རིགས་པའི་ཆོགས་དུ་མ་ལས་གྲུབ་པ་ཁས་སྐྱངས་ཀྱིས་
གྲུབ་སྟེ། དེ་ལས་རང་ངོས་ནས་གཞན་ལ་ལྟ་བ་མེད་པ་དང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་
དུ་སྤར་བ་མེད་པ་རྟོགས་རུས་ལ། དེ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་གཅིག་ཐ་དད་མེད་

པ་ལུགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པས། དེ་ལས་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ངེས་སྟུང་དུ་རྗེས་
དཔག་ཆད་མ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། ལམ་རིམ་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ལྟ་ན་དེའི་རྟེན་གཏན་
ཆོགས་རི་ལྟར་ཡིན་སྟུང་ན། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལས་
མི་འདའ་བར་མཐོང་ནས་གཅིག་ཐ་དད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཁེགས་པ་ན་རང་བཞིན་
མེད་པས་བྱུང་བར་མཐོང་བས། ཚུལ་གཉིས་འགྲུབ་ལ། གཅིག་དང་ཐ་དད་པའི་
རང་བཞིན་མེད་པར་ངེས་པ་ནི། རྟོགས་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཡིན་པས་ཚུལ་གསུམ་པའི་
རྟགས་ཡོད་ལ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མེད་དུ་དེད་པ་རང་བཞིན་མེད་དོ་སྟུང་
དུ་ངེས་པ་ནི་རྗེས་དཔག་གོ། ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་
བརྟེན་ནས་རྟགས་ཡང་དག་བཞུགས་མི་དགོས་པར་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་
ལེགས་པར་ཁེགས་སོ། །ལུང་འདི་མེད་དུ་དེད་པ་སྐྱར་བ་ཡིན་ཡང་མིག་
དང་ས་སོགས་ལ་རིགས་པ་མཚུངས་སོ། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་ཐལ་
འགྱུར་ཅམ་ཡིན་ན་དེ་ལ་རང་རྒྱུད་པས་དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་གྱི་བྱུང་བར་
སྐྱར་དགོས་པའི་ཚིང་བ་ཡོང་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་
ཆོགས་ཞེས་པའི་བྱུང་ཆོས་ལྟག་པོ་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་གནད་ཤེས་
ན། འདི་འདྲ་བ་མདོ་དང་རིགས་ཆོགས་སོགས་སུ་གཏན་ཆོགས་ཤིན་ཏུ་མང་
བ་རྣམས་ལ་འང་མཆོན་བྱས་པས་རང་མཆོན་གྱིས་བྱུང་བ་འགོག་པ་ལ་ཐོགས་
པ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །བྱུང་མཐའ་འོག་མ་ལ་མ་ཞུགས་པ་འམ་ཐལ་འགྱུར་བ་
ནང་པན་ཚུན་ནི་སྤྱོད་རང་གིས་བྱུང་པའི་རྟགས་ཉིད་གཙོ་བོ་ཡིན་ནོ། །

གཞན་ཡང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ན་སྤྱོད་ཀྱིས་བྱུང་བའི་རྟགས་
གཅིག་ཉིད་ཕྱི་རྟོག་ལ་བཞུགས་ནས་དེའི་སྟེང་ནས་ཚུལ་གསུམ་དང་བསྐྱབ་བྱ་
དཔོག་ལུགས་ཆད་མའི་གཞུང་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། གཞན་གྲགས་

ཀྱི་རྟགས་ཕྱི་ཚོལ་ལ་གང་སོང་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་ཏེ་དེས་བསྐྱབ་བྱ་དཔོག་
པར་མཛད་པ་ནི། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུ་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དེ། རྟེན་
འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སེམས་ཅམ་པ་ལ་བཀོད་པའི་ཆེ་རྒྱ་རྒྱུན་གྱི་རྟེན་
འབྲེལ་རྟགས་སུ་སོང་བས་ཆོག་ལ། དེ་རང་རྒྱུད་པ་ལ་བཀོད་པའི་ཆེ་ཆ་ཆ་
ཅན་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་བསྐྱབ་བྱ་རང་བཞིན་མེད་པ་དཔོག་
ཀུས་པ་དེས་ཆོག་གི་ཐལ་འགྱུར་བ་རང་གིས་བྱུང་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
རྟེན་འབྲེལ་རྟགས་སུ་བཟུང་མི་དགོས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལའང་རྒྱ་ཆར་
སྤར་བར་བྱའོ། །

དེས་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྟགས་ཀྱིས་ལྷ་གྲུ་བདེན་མེད་དུ་སྐྱབ་པའི་རྟགས་
ཡིན་ན་རྟེན་འབྲེལ་དང་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྲབ་ཅེས་སྤྲོ་བའང་དགོས་པ་མེད་པ་
ཡིན་ཏེ། རྟགས་བཀོད་པ་གཅིག་ཉིད་ཕྱི་ཚོལ་སོ་སོའི་ཁས་སྒྲངས་ལ་འབྲིས་ཏེ་
རྟགས་སོ་སོར་བཞག་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞི་ཆོས་གཉིས་དང་
ཚུལ་གསུམ་གྱུབ་ལུགས་ཀྱང་སོ་སོར་བཞག་ཆོག་གོ། །འདི་དག་ནི་རྩེ་ཡབ་
སྤུས་ཀྱི་གཞུང་ལས་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཕྱི་ཚོལ་གྱི་
ཁས་སྒྲངས་ལ་འབྲིས་ནས་ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་དབྱིས་ཕྱིན་པ་ཡིན་སྟེ་
སོ། །སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སྐབས་རྟགས་པ་རོལ་པོར་བྱུང་བ།
ཁྲབ་པ་རང་ལུགས་ལ་བྱུང་བ། གསལ་བའི་ལོག་ཕྱོགས་པ་རོལ་པོས་ཁས་ལེན་
པ་དང་ཁྲད་ཆོས་གསུམ་དགོས་པར་གསུངས་པའང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཁྲད་པར་བྱེ་ནས་ཐལ་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
འཛོག་ཤེས་ན། ཆོད་མའི་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་རྟགས་དང་ཐལ་འགྱུར་དེ་
དག་ཀྱང་དགག་བྱའི་ཁྲད་པར་དོར་ན་ལུགས་འདིར་དགོས་མཁོ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་

འཐད་སྐྱབ་ལྷག་པར་འཕེལ་བས། དབུ་སེམས་འདི་གཉིས་ནི་སྐྱེས་བུ་སྟོབས་
དང་ལྷན་པ་གཉིས་ཐོགས་སུ་འགྱུར་བ་དང་འབྲེལ། །དུས་ལ་འཇུག་པ་ནི།

བཅད་ཤེས་བཤད་པ།

ས་བཅད་གསུམ་པ་བཅད་ཤེས་བཤད་པ་ལ། མཆན་ཉིད་དང་དབྱེ་
བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཉོགས་ཟེན་གྱི་དོན་ལ་བསྐྱེད་ནས་བློ་བཞི་རིག་
པ། བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད། བཅད་ཤེས་ལ་བློ་ཤེས་ཡིན་དགོས་པས།
དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་དང་རྗེས་དཔག་ཏུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་
མེད་ཅིང་། བཅད་ཤེས་ལ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་ཆད་མ་ཡིན་པས་བྲུབ་པ་
འདི་པའི་ལུགས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་བླངས་པའི་བཅད་ཤེས་
དང་། རྗེས་དཔག་གིས་བླངས་པའི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད་པ་ནི་ཤེས་སྒྲུལ། །

ཡིད་དཔྱེད་བཤད་པ།

ས་བཅད་བཞི་པ་ཡིད་དཔྱེད་བཤད་པ་ལ། རང་གི་སྤྱིང་བ་དང་རྟེན་
རྟགས་ཡང་དག་གང་ལའང་མ་བརྟེན་པར་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་དོན་མཐུན་ཏུ་
མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་ཞེན་རིག་ ཡིད་དཔྱེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད། འདིའི་ཟུར་ཏུ་
སྤྱིང་བ་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་དང་གཞི་མཐུན་གཙོད། རྟེན་རྟགས་
ཡང་དག་ལ་མ་བརྟེན་ཞེས་པས་རྗེས་དཔག་དང་གཞི་མཐུན་གཙོད། རང་ཡུལ་
དོན་མཐུན་ཞེས་པས་ལོག་ཤེས་དང་གཞི་མཐུན་གཙོད། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཞེས་
པས་ཐེ་ཆོམ་དང་གཞི་མཐུན་གཙོད། ངེས་པ་ཞེས་པས་སྤང་ལ་མ་ངེས་དང་གཞི་
མཐུན་གཙོད་དོ། །འདིར་རིགས་གཉིས་རྩ་འགྲེལ་དང་བཅས་པས་ཡིད་དཔྱེད་

མི་བཞེད་པར་གྲགས་ཤིང་། ཅ་ཆོག་ཏུ་འང་། ཡིད་དཔྱོད་ཉགས་ལ་གཏན་མི་
 ལྟོས། །དམ་བཅའ་ཅམ་ཡིན་ཐེ་ཆོམ་འགྲུར། །ཞེས་པས་ཡིད་དཔྱོད་བཀག་པ་
 སྒྲོ་རིགས་སྤྱི་བ་མང་པོས་དེ་ལ་འཁྲུལ་འདུག་གོ། །ཡིད་དཔྱོད་ཡོད་པར་རི་ལྟར་
 སྤྱབ་ཅེན། དཔེར་ན། མི་ཉག་སོགས་བཅུ་དྲུག་དང་། བདེན་གཉིས་ཐ་རགས་
 ལ་དབྱད་པའི་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་སོགས་ལ་སྒྲོ་
 སྤངས་པའི་ཡིད་འགྲུར་གྱི་སྤྱང་བ་ཅམ་ཐོན་པའི་སྒྲོ་རྣམས་ཐོས་དོན་བཞིན་མཐའ་
 གཅིག་ཏུ་ངེས་པའི་སྒྲོ་ཞིག་ཡིན་ཡང་དབྱད་དོན་མ་ཐོབ་པས་ཕྱིས་ཚུལ་གསུམ་
 གྱི་བྱེད་པ་ལས་ཐེ་ཆོམ་བྱངས་པ་ན་གཞི་ནས་ཉགས་ཡང་དག་བཞོད་དེ་རྗེས་
 དཔག་ཆད་མ་སྤྱེད་གོས་པའི་ཕྱིར་ཉ། སྒྲོ་བ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤང་པོས། གཏན་
 ཆོགས་ཐེ་ཆོམ་ལ་བརྗོད་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས། དེ་ལྟ་བུའི་
 ཐོས་བྱུང་གི་སྒྲོ་དེ་དག་ལ་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་ཆང་བས་ཡིད་དཔྱོད་
 དུ་འཛོག་དགོས་ཀྱི་གཞན་དྲུག་པོ་གང་གི་ཁོངས་སུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་སྤྲུལ་སྟེ་
 དབྱད་དགོས་པ་ཡོད་དོ། །གཞན་ཡང་ཁང་པའི་བཟོ་བཞོད་ལེགས་པར་ཡིད་ལ་
 ཞུར་བའི་སྒྲོ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ཅམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྱངས་པའི་དོན་གྱི་གོ་བ་ལེགས་པར་
 ཆགས་ཀྱང་། དབྱད་དོན་མ་ཐོབ་པའི་སྒྲོ་དེ་ལྟ་བུ་རི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱང་
 ཡིད་དཔྱོད་ལས་གཞན་དུ་མ་འདས་པས་ཡིད་དཔྱོད་ཡོད་ཅེས་སྤྱི་བ་ལ་འགལ་
 བ་མ་མཐོང་ངོ། །

ཡིད་དཔྱོད་ལ་དབྱེན། རྒྱ་མཆན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱ་མཆན་
 ལྟར་སྤང་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་དཔྱོད། རྒྱ་མཆན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དང་གསུམ་
 ལས་དང་པོ་ནི། རང་རྒྱུད་པའི་རྒྱུད་ལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཉགས་ལས་སྤྱི་བུ་བདེན་
 མེད་དུ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དམ་བཅའ་བའི་སྒྲོ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདེན་མེད་

དུ་བསྟན་པའི་ཡུང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བདེན་མེད་ལ་གོ་བ་རྟེན་པའི་སློ་ལྟ་
བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། རྫོང་མས་བརྒྱ་སྟད་པ་ལྟར་བདེན་མེད་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་
པའི་སློ་ལྟ་བུའོ། །མཚན་གཞི་དང་དབྱེ་བ་དག་ནི་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དང་ཡང་
མཐུན་ནོ། །འོ་ན་རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་དུ་ཡིད་དཔྱད་བཀག་པ་མ་ཡིན་ནམ་
ཞེ་ན། དེ་ནི་གངས་ཅན་རིགས་པའི་སློལ་འབྱེད་ས་སྐྱ་བརྩེ་ཏས་དེའི་གོང་གི་
སྤྱི་རབས་པས་ཡིད་དཔྱད་དང་སྤང་ལ་མ་ངེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བཞག་པ་དེ་དག་
བཀག་པ་ཡིན་པ་ནི་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་རིགས་ཐེགས་འགྲེལ་པ་ལས་གསུངས་པ་
ལྟར་ཡིན་གྱི་ས་བཤ་གྱི་བཞེད་པ་མིན་པར་སེམས་སོ། །

སྤང་ལ་མ་ངེས་བཤད་པ།

ས་བཅད་ལྷ་པ་སྤང་ལ་མ་ངེས་ནི། ལ་ལས་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་
སྤང་ལ་མ་ངེས་མེད་ཅེས་སྤྱི་བ་མང་ཡང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྤྱད་དང་བསྟན་ཏེ་
ཡོད་པར་ནི་འཛིག་དགོས་པས་དེའི་མཚན་ཉིད་ནི། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོའི་ཆ་ལ་
རྟོག་བྱལ་མ་འབྲུལ་བ་གང་ཞིག་དེ་ལ་ངེས་པ་འདྲན་མི་རུས་པའི་རིག་པ། སྤང་ལ་
མ་ངེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཁ་ཅིག་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་ལྟར། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་
གྱུར་པའི་རང་མཚན་གསལ་བར་སྤང་བ་ཡང་ཡིན། དེ་ལ་ངེས་པ་འདྲན་མི་རུས་
བའང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ། དེའི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། སོ་སྤྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་
པོ་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་སྤང་ལ་མ་ངེས་སུ་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། དེར་
ཐལ། དེར་གང་སྤང་ཡང་རང་མཚན་གསལ་བར་སྤང་བས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཟེར་
བ་ལ། ཁ་ཅིག་མ་བྱུང་སྟེ། དེར་རང་མཚན་སྤང་བས་བྱུང་ཡང་རང་གི་འཇུག་
ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་སྤང་བས་མ་བྱུང་ཟེར་ན། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་

གྱུར་བའི་རང་མཚན་སྣང་ན་རང་མཚན་འཛིན་དགོས་པར་ཐལ་བས། དེ་ལྟར་
ན་དབང་པོའི་ཤེས་པ་ཡིན་ན། རང་མཚན་མི་འཛིན་དགོས་པས་སྣང་ལ་མ་ངེས་
བཞག་ཏུ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །མཚན་གཞི་ནི། ཡིད་གཟུགས་ལ་ལྟག་པར་ཆགས་
དུས་ཀྱི་སྤྱི་འཛིན་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུ་གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་བཞག་པ་ལྟར་འདྲིར་ཡང་
མཐུན་ནོ། །འཛིན་གྲུའི་ནང་སྤྱི་གྲུ་འགའ་ཞིག་དཀའ་ངལ་གྱིས་ཡིད་གཏུང་བའི་
སྐབས་དང་། ཡང་འགའ་ཞིག་ཅིང་མོའི་སྣང་བ་ཤུགས་ཆེ་བའི་སྐབས་ལྟ་བུར་
དགེ་ཆན་གྱིས་གང་འཁྲིད་ཀྱང་དེ་ལ་ངེས་ཤེས་འབྲེན་མི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །ད་ཉེ་
བ་ནི་དབང་ཤེས་སྤྱི་གྱུར་བའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་དང་། ཡིད་ཤེས་སྤྱི་གྱུར་བའི་སྣང་
ལ་མ་ངེས་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། དབང་མཛོན་དང་ཡིད་མཛོན་སོགས་སྤྱི་གྱུར་བའི་
སྣང་ལ་མ་ངེས་མེད་དེ་དེ་གཉིས་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

ཐེ་ཆོམ་བཤད་པ།

ས་བཅད་དུག་པ་ཐེ་ཆོམ་བཤད་པ་ལ། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མཐའ་
གཉིས་སྤྱོད་གས་པའི་རིག་པ། ཐེ་ཆོམ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་ད་ཉེ་ན། འོན་འགྱུར་
གྱི་ཐེ་ཆོམ། འོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཆོམ། ཆ་མཉམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་དང་གསུམ་
མོ། །དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་པའི་
ཐེ་ཆོམ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ལ་བརྟེན་པའི་ཐེ་ཆོམ་ལྟ་
བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། སང་ཤི་ཡོང་མི་ཡོང་སྟམ་པའི་ཐེ་ཆོམ་ལྟ་བུའོ། །འདྲིའི་
མཚན་གཞི་དང་ད་ཉེ་བ་ཡང་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དང་ཡང་མཐུན་ནོ། །

ལོག་ཤེས་བཤད་པ།

ས་བཅད་བདུན་པ་ལོག་ཤེས་བཤད་པ་ལ། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་རིག་པ། ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཆན་ཉིད། ཡང་ན་རང་
ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོའི་ཆ་ལ་འབྱུང་བའི་རིག་པ་དེའི་མཆན་ཉིད་དུ་འཛོག་ཆེ་ཐ་མལ་
བའི་ཤེས་པ་དོན་མཐུན་ནམས་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་འབྱུང་ཡང་གཙོ་བོའི་ཆ་
ལ་མ་འབྱུང་ཞེས་ཞིབ་ཆ་བྱེ་ཤེས་དགོས། དབྱེ་ན་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དང་
རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་གངས་རི་སྡོན་པོ་སྤྱང་བའི་མིག་ཤེས་
ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི་སྤྱ་རྟག་འཛིན་ལྟ་བུའོ། །སྤྱོད་དཔོན་ཆོས་མཆོག་རྗེས་
འབྲངས་ཀྱི་མཁས་དབང་མང་པོས་དུང་དཀར་སེར་འཛིན་གྱིས་དུང་དཀར་
མ་རྟོགས། སྡོན་ཤིང་འགྲོ་བར་འཛིན་པས་སྡོན་ཤིང་མ་རྟོགས་པ་དང་། གངས་
རི་སྡོན་སྤྱང་དེས་གངས་རི་མ་རྟོགས་པར་སྤྱབ་པ་ནི་དངོས་པོ་རང་མཆན་སྤྱོད་
ལ་ཡིན་ཏུ་འགྲིགས་ཀྱང་ལུགས་འདིར་མི་འགྲིགས་ཏེ། དུང་དཀར་སེར་འཛིན་
ཀྱི་མིག་ཤེས་ལོག་ཤེས་ཡིན་ཡང་བར་གྱི་སྤྱང་བ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་
དུང་དཀར་ལའང་ཆད་མར་འཛོག་ཆོག་ཅིང་། འོན་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་དུང་
དཀར་སེར་པོ་ཡིན་པས་དེའི་ཆ་ནས་ལོག་ཤེས་འཛོག་པ་ཡིན་ཞེས་སྤྱས་ན་ལུང་
རིགས་གང་དུའང་མི་འགལ་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་གངས་རི་སྡོ་
སྤྱང་དང་སྡོན་ཤིང་འགྲོ་བ་དང་ཆེ་གཅིག་ཆེ་གཉིས་སྤྱང་བའི་མིག་ཤེས་སོགས་
ལའང་རིགས་འགྲོ་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྤྱ་རྟག་འཛིན་དང་གང་ཟག་གི་བདག་
འཛིན་སོགས་ཀྱང་རང་གི་སྤྱང་ཡུལ་ལ་ཆད་མ་དང་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་
ལོག་ཤེས་འཛོག་པ་མི་འགལ་ལོ། །

༡༥ མྱོའི་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ།

ཅ་བའི་ས་བཅད་གཉིས་པ་མྱོའི་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་ནི་མྱོ་རིགས་འོག་
མ་ལྟར་ན། དོན་སྤྱི་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་འབྱུང་ཤེས། རང་མཆན་
གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་མ་འབྱུང་བའི་ཤེས་པ། མེད་པ་གསལ་སྒང་
ཅན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་དང་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མཛད་
དེ། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་པོའི་མཆན་གཞི། མཛོན་སུམ་ཐམས་ཅད་གཉིས་
པའི་མཆན་གཞི། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཐམས་ཅད་གསུམ་པའི་མཆན་གཞིར་
འཛོག་པ་མཐུན་ཡང་། ལུགས་འདིས་གཉིས་པ་ཁས་མི་ལེན་པས་གསུམ་དུ་
དབྱེ་བ་མི་བྱེད་དོ། །

༣༥ གློ་ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

ཅ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་པ་གློ་ལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཞད་པ་ལ་བྱུག་སྟེ།
ཡིད་ཤེས་དང་དབང་ཤེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་
གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། འབྲུལ་ཤེས་དང་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།
སེལ་འབྲུག་དང་སྐྱབ་འབྲུག་གི་གློ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་
ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་བྱུག་
སྟེ་གློ་རིག་སུ་འོག་མ་དང་མཐུན་ནོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་སྤར་དབྱེ་བ་བསྟན་ཟིན་པ་
ལྟར་རོ། །

རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་གློ་ལ་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ།
སྤྱོད་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད། སྤྱོད་འདྲེས་
རུང་གི་དོན་ལ་མཁས་པའི་བཞེད་ཚུལ་མང་ཡང་གནད་བསྟུས་ན་སྤྱོད་འདྲེས་
རུང་ཞེས་པ་སྤྱི་སྤྱི་ནི་སྤྱིས་བརྗོད་པའི་དོན་གྱི་སྤང་ཆ་དེ་ཡིན་ལ། དོན་ནི་དོན་སྤྱི་
ལ་མི་བྱེད་ཅིང་བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་ཡིན་པས་ཆོག་བསྟུས་བྱས་ཏེ་སྤྱོད་ཞེས་
བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །དོན་སྤྱི་ཞེས་པ་ནི་གཞི་བྱམ་པ་ལྟ་བུར་སྤར་ན་བྱམ་པ་ཞེས་
པའི་བཅུ་ལ། དེ་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་རྟོག་པར་བྱམ་
པ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྤྱོག་པའི་དོན་སྤྱོག་འཆར་བའི་སྤང་ཆ་ཞིག་ལ་བྱམ་པའི་དོན་
སྤྱི་འཛོག་པ་ནི་ཚད་མའི་གཞུང་དང་མཐུན་ནོ། །སྤང་ཆ་དེ་ནི་བྱམ་པའི་གསལ་

བའི་དབྱེ་བ་ཅི་འབྲཞིག་དང་སྤྱར་ནས་སྤྱར་ཡང་ཐམས་ཅད་དང་རིགས་གཅིག་
 ཏུ་སྤྱང་ཞིང་། རྩམ་པར་འགྱུར་བ་ཇི་ཙམ་ཕྱིན་ཀྱང་སྤྱང་ཆ་དེ་ནི་འགྱུར་བ་མེད་
 པར་སྤྱང་ཞིང་། དེ་དང་རྩམ་པ་གཉིས་འབྲེས་ནས་སྤྱང་བའི་སྤྱང་བ་དེ་ཉིད་རྟག་
 པ་དང་། རྩམ་པ་གསལ་བར་སྤྱང་བ་ལ་སྤྱིབ་པར་བྱེད་པའང་ཡིན་ཏེ། རྣམ་
 འབྲེལ་ལས། ཐ་དད་དངོས་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས། །དོན་གཅིག་ཏུ་ནི་སྤྱང་བའི་
 ཆོ། །གང་གི་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིས། །གཞན་གྱི་ངོ་བོ་སྤྱིབ་བྱེད་པ། །ཞེས་སོགས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཆད་མ་རིགས་རྒྱན་སོགས་ལས། རྩམ་པ་ལྟ་བུར་སྤྱ་སྤྱི་རྒྱང་བ་འཛིན་
 པའི་རྟོག་པ། དོན་སྤྱི་རྒྱང་བ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ། དེ་གཉིས་ཀ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་
 ལ་མུ་བཞི་བཅིས་པ་སོགས་ནི་སྤྱིབ་གཉེར་གསར་བུ་བ་ལ་སྤྱོ་སྤྱོ་འབྱེད་པའི་གཞི་
 ཡིན་ཡང་འཐད་པར་དཀའ་སྟེ། རྩམ་པའི་སྤྱ་སྤྱི་རྒྱང་བ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དེ་ལ་
 རྩམ་པའི་དོན་སྤྱི་མ་འཆར་ན་རྩམ་པའི་རྟོག་པར་མི་འཐད་ལ། རྩམ་པའི་དོན་
 སྤྱི་འཆར་ན་དེས་སྤྱ་སྤྱི་རྒྱང་བ་འཛིན་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྩམ་པའི་དོན་
 སྤྱི་འཛིན་པའི་རྟོག་པས་རྩམ་པ་མི་འཛིན་ན་རྩམ་པའི་རྟོག་པར་མི་འཐད་ལ།
 འཛིན་ན་དོན་སྤྱི་རྒྱང་བ་འཛིན་པའང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྩམ་པའི་གཞུགས་
 བརྟན་ཙམ་ཡང་མཐོང་མ་མྱོང་བ་ལ་རྩམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱ་ཡང་ཡང་ཐོས་པའི་
 རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་རྟོག་པ་ལ་རྩམ་པ་ཞིག་འཆར་བ་བདེན་མོད། དེ་ནི་རྩམ་པ་
 འཆར་ཚུལ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིས་རྩམ་པ་མཐོང་བ་ན་སྤྱར་གྱི་འཆར་ཚུལ་དེ་རྩམ་པའི་
 དངོས་ཡོད་ལ་མ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྩམ་པའི་རྟོག་པར་ག་ལ་འཐད། ལྟ་
 སའི་གཞུགས་བརྟན་ཙམ་ཡང་མཐོང་མ་མྱོང་བའི་གང་ཟག་ལ་ལྟ་ས་ཞེས་པའི་
 སྤྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་རྟོག་པ་དེ་ཡང་ལྟ་ས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་

ལ་འཆར་བའི་ལྷ་ས་དང་དངོས་དོན་གྱི་ལྷ་ས་གཉིས་རྣམས་པ་འགལ་བར་འགྱུར་
བ་ནི། སོ་སའི་རྟོག་པའི་འཆར་སྒོ་ལ་དབག་ན་ཤེས་བར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་
བདག་མེད་ལ་གོ་བ་ཙམ་ཡང་མ་ཆགས་པའི་སྒོམ་ཆེན་པས་བདག་མེད་པའི་
སྒྲུབ་དུ་སྒྲི་སྒྲི་ཙམ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དེ་ཡང་བདག་མེད་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མིན་
པས། དེ་འདྲ་བ་བསྐལ་བར་བསྒྲུམས་ཀྱང་བདག་མེད་སྒོམ་པའི་དོན་དུ་མི་འགྲོ་
སྟེ། དེ་ལ་འཆར་བ་དེ་བདག་མེད་འཆར་ཚུལ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་དང་དེ་
འདྲ་བའི་སྒྲི་སྒྲི་ཙམ་གྱིས་ཆོས་ས་ནས་སྒོམ་དུ་རྒྱུ་བ་དག་ནི་བསམ་པ་དགེ་བ་
ཙམ་དུ་ཡིན་སྟེད་ཀྱང་། དེ་ལ་དབྱུང་དོན་ཐོབ་པའི་སྐལ་བ་མེད་དོ། །

མདོར་ན་གང་བསྒྲུམས་ཀྱང་དེ་སྒོམ་པའི་རྟོག་པ་དང་བསྒྲུམ་བྱའི་དོན་
གཉིས་གནད་དུ་སོང་མིན་བརྟགས་ནས་གནད་དུ་སོང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་
བསྒྲུམ་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བས། དེ་ཉིད་ལས། རང་བཞིན་དེ་འཛིན་རྣམ་
རྟོག་སྒོ། །དོན་མེད་ཀྱང་དེ་དོན་ཅན་འདྲ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟོག་པ་ཡུལ་
ལ་སྦྱར་བའམ་འཁྲིད་པའི་དོན་སྒྲི་དེ་དོན་དངོས་མིན་ཡང་དོན་དངོས་དང་འདྲེས་
ནས་དོན་མ་ཞོར་བར་འཛིན་པའི་སྒོ་ཞིག་ལ་དོན་དེ་འཛིན་པའི་རྟོག་པར་འཛིག་
པས། རྣམ་པར་དག་པའི་ལྷ་སྒྲི་སྒྲི་བྱའི་འཛིག་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་ཙམ་
བཟུང་ནས་བསྒྲུམ་པའང་ལྷ་དེ་དང་དེའི་རྣམ་པ་བསྒྲུམ་པར་འཛིག་དཀའ་བས་
ཐུན་པ་ནས་ཐུན་པར་འགྲོ་བ་ཙམ་དུ་ཟད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་བརྟན་དཔེར་
བྱས་ནས་སྒྲི་དེ་དང་དེའི་རྣམ་པ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ནས་ཤར་བ་ཞིག་ངེས་ཤེས་
གྱིས་བཟུང་ནས་བསྒྲུམ་མ་ཐུབ་ན་སྤྲུགས་སྤྲུགས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་དང་། དེ་དང་
དེའི་སྒྲི་བསྒྲུམ་པའི་དོན་དུ་མ་སོང་བས། དེ་འདྲ་བའི་རྣལ་འབྱོར་སྒོམ་པ་ནི་ཀུན་
སྤོང་རྣམ་པར་དག་ན་ཞིང་གི་མཐུ་ལ་བརྟེན་པའི་པན་ཡོན་ཐོབ་སྟེད་ཀྱང་སྟབས་

ཉེས་ན་འདྲེ་ཆེད་དུ་བསྐྱབས་པ་ཡིན་པས། ཉག་སྤྲུལ་དང་ཚུལུལ་བསྟན་པ་ཆེ་
རིང་སོགས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་རང་ཐོག་དུ་འབབ་པར་གདོན་མི་ཟེ། །

དེས་ན་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་བསྐྱོམ་པ་ལྟ་བུར་མཆོད་ན། བདེན་
བཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་སྤྱངས་ཏེ་སྒྲ་མའི་མན་ངག་དང་རང་གི་ཉམས་སྤྱོད་།
ལུང་རིགས་ཆད་མ་གསུམ་སྤེལ་གྱིས་དེ་ལ་གོ་བ་རྣལ་མར་ཆགས་ཏེ་དེའི་དོན་
སྤྱི་ལེགས་པར་ཤར་བ་ཞིག་ནམ་བུར་ན། དེ་ལྟ་བུའི་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་
འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དོན་མཐུན་སྤྱིས་པ་ཡིན་པས། རྟོག་པ་དེའི་རྒྱུ་བསྐྱངས་ནས་
དབྱུད་འཛིག་སྤེལ་མ་དང་བཅས་སྒྲིམ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་མི་འབྲལ་བར་སྒྲིམ་
ན་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟོགས་པ་འཕེལ་བ་དང་གསལ་སྤྱང་འབྱུང་བར་གདོན་མི་ཟ་
ཡང་། དེ་དང་དེའི་སྐྱ་སྤྱི་ཅམ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སྒྲིམ་དུ་སྒྲིམ་པ་ནི་ཐུན་པ་ནས་
ཐུན་པར་འགོ་བ་ལས་ཐུན་པ་ནས་སྤྱང་བར་འགོ་བ་ག་ལ་སྤི། དེ་བཞིན་བྱང་
ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲིམ་པའང་སྐབས་འདིའི་གཞན་དོན་དང་བྱང་ཚུབ་གང་ཡིན་
ལ་དབྱུད་དེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་ལེགས་པར་འཕྲོད་པའི་དོན་སྤྱི་ལེགས་པར་
ཤར་བའི་རྟོག་པ་དོན་མཐུན་རང་རྒྱུད་ལ་སྤྱིས་པ་ན། རྟོག་པ་དེ་གཉིས་རེས་
མོས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་རྒྱུ་བསྐྱངས་ཏེ་དབྱུད་འཛིག་སྤེལ་བ་ནི་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
སྒྲིམ་པའི་དོན་དུ་གདོད་སོང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་གཞན་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་
ཞེས་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་དེ་དང་དེའི་སྐྱ་སྤྱི་ཅམ་གྱིས་ཆོམས་ཏེ་
བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སྒྲིམ་པའི་སྐད་བྱེད་པའང་དེའི་གཟུགས་བརྟན་སྒྲིམ་པ་ཅམ་
མོ། །སྒྲིམ་གཞན་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། མདོར་ན་སྒྲིམ་དོན་མཐུན་ཞིག་བྱ་བ་
ལ་བསྒྲིམ་བྱ་དེ་དང་དེའི་དོན་སྤྱི་ལེགས་པར་ཤར་བ་དེ་ཉིད་ཐུན་པས་བཟུང་
སྟེ་མ་བརྒྱགས་པའི་ཐོག་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བརྟག་པ་དང་བཅས་ཏེ་སྒྲིམ་དགོས་

པ་ནི་ཞི་གནས་དངོས་གཞི་སྒོམ་པའི་སྐབས་མ་གཏོགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་
མཚུངས་སོ། །

ཞི་གནས་དངོས་གཞི་སྐབས་པའི་སྐབས་དེ་འདྲ་བའི་དོན་སྤྱི་ལེགས་པར་
ཤར་བ་གཞིར་བཞག་གི་སྟེང་ནས་སྤུན་དངོས་ལ་འཛིག་སྒོམ་འབའ་ཞིག་བསྟེན་
དགོས་པ་དང་། སྤུན་མཆམས་སུ་བསྒོམ་བྱ་ལ་གསལ་སྤང་འདེན་ཕྱིར་དབྱད་
སྒོམ་དགོས་ཤིང་། བྱད་པར་དུ་བདག་མེད་ཐ་རགས་གང་བསྒོམས་ཀྱང་དབྱད་
སྒོམ་ཅུལ་དུ་བཏོན་ནས་དེའི་ནམ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། དེ་དང་དེའི་དོན་
སྤྱི་ལེགས་པར་ཤར་བ་ཞིག་བྱུང་བས་བཟུང་སྟེ་ཤེས་བཞིན་གྱིས་བྱ་ར་བྱེད་
པ་གཉིས་ཚྲོགས་ཤིག་བྱུང་ན་དེ་ནས་བདག་མེད་སྒོམ་པའི་ལམ་དུ་སོང་མོད།
དབྱད་པ་ཡེ་མི་བྱེད་པར་སྟོང་སང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་། བརྟག་དོན་རགས་པ་
ཅམ་ལ་བརྟེན་པའི་མེད་དགག་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ཅམ་ལ་བདག་མེད་སྒོམ་པར་སྤྱི་
བའང་བདག་མེད་ཐ་རགས་གང་གིའང་སྒོམ་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་
མེད་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་བཟུང་བའི་རྟོག་
པ་དོན་མཐུན་མ་སྤྱིས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་གོང་དུ་བྲངས་པའི་ལུང་
དེས་ལེགས་པར་བསྐྱབས་པས། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ལུང་དེ་དག་ནི་ནལ་འབྱོར་པ་
ལ་མན་ངག་དམ་པ་ཡིན་རོ། །རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི། སྤྱི་དོན་འདིས་སྤང་གི་
ཞེན་པ་དང་བྲལ་བའི་སྒོམ་ལོ། །འདི་གཉིས་ལའང་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་
ཀྱི་སྒོ་གཉིས་རེ་ཡོད་པ་སྒོ་རིགས་འོག་མ་དང་འདྲའོ། །

འཁྲལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲལ་བ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་འཁྲལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་

ནི་སྒོ་རིགས་འོག་མ་དང་མི་འབྲསྟེ། འདིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཕྱད་པའི་མཉམ་
གཞག་ཟག་མེད་གཅིག་ཕྱ་མ་འབྱུང་བ་དང་གཞན་རྣམས་ནི་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་
པས། རང་མཚན་གཟུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་མ་འབྱུང་བ་རྟེན་དུ་མེད་པའི་
ཕྱིར། རྒྱས་པ་འོག་ཏུ་ཆད་མའི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱའོ། །

སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

བཞི་པ་སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་གི་སྒོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ་
ལ། ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞུང་ཆེན་པོ་དང་ཁྲད་པར་དུ་སྤྲུགས་ཐོགས་ཀྱི་གཞུང་
ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་རྟོག་པ་སེལ་འཇུག་གི་ཐ་སྙད་མང་དུ་བྱུང་བས་སེལ་འཇུག་
ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་གསལ་ཡང་མཛོན་སུམ་སྐྱབ་འཇུག་གི་ཐ་སྙད་མི་གསལ་
ཞིང་། དོགས་པ་ཡང་འདི་ལྟར་མཆིས་ཏེ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་རང་ཡུལ་
ལ་དངོས་པོའི་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡིན་ན་ཡུལ་གྱི་དབང་གིས་ཡུལ་ཅན་འཇུག་
པ་ཐལ་བས། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་པན་ཚུན་ལྟོས་ནས་འདྲིག་
པ་ཅིམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡུལ་དངོས་པོ་སྤང་བའི་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་སྐྱ་
ནའང་འཐད་དཀའ་སྟེ། མཉམ་གཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་སྐྱབ་
འཇུག་མིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་རྣམས་
ཡུལ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྤང་བཤས་ཆེ་བས་དེའི་དབང་གིས་འཇུག་ན་
རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོག་ནས་འབྱུང་བ་ལྟར། མིག་
དང་རྣ་བ་སྤྱི་ཡང་ཆད་མ་མིན། །ཞེས་དབང་པོའི་ཤེས་པ་རྣམས་རང་མཚན་ལ་
ཆད་མ་ཡིན་པར་དམིགས་ཀྱིས་ཕྱག་ནས་འགོག་པར་མཛད་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་
ཡོད་པའི་ཕྱིར་སྤྲུལ་དུ་དོགས་སོ། །སྒྲིཊ་མེད་དེ། རྟོག་མེད་དེ་དག་ཡུལ་དངོས་

པའི་སྒྲར་བ་བྱིངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་འདུག་པས་སྐྱབ་འདུག་ཏུ་འགྲད་ཅེས་སྐྱ་
བའང་མི་རིགས་ཏེ། སྟོབ་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལ་དེ་སྒྲར་སྒྲང་བ་མེད་པས་
སྐྱབ་འདུག་མིན་པར་འཁྱུར་རོ། །

ཡང་སེལ་འཇུག་སྐྱབ་འཇུག་ཅེས་པ་བརྒྱ་དབང་དང་དངོས་དབང་གི་
 ཁྱད་པར་མི་འབྱེད་ཀྱང་། ཆ་གས་སུ་སྤེམ་སྤེའི་ཁྱད་པར་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་
 ཅེས་སྐྱབ་བའང་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པས་ཡུལ་ལ་ཆ་དང་
 ཆ་ཅན་སོགས་རྣམ་པ་མ་འདྲེས་པ་རིམ་ལྔར་གནས་པ་དེ་ལྟར་རིམ་བ་བཞིན་དུ་
 འཇུག་པ་དང་། རྣམ་པ་འདྲེས་ནས་རིམ་ལྔར་གནས་པ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་རིམ་
 བ་བཞིན་འཇུག་པས། སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་གཉིས་ཀྱང་ཐལ་བའི་སྤྱིར་
 རོ། །རྟོག་པ་སེལ་འཇུག་དུ་བཞེད་པས་རྟོག་མེད་རྣམས་སྐྱབ་འཇུག་དུ་བཞེད་
 པ་ཤུགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པས་སྐྱབ་འཇུག་ཁས་མི་ལེན་ནོ་ཞེས་སྐྱབ་བའང་མི་རིགས་
 པས། རིམ་ལྔར་ཡིན་ཞེ་ན། རང་ཡུལ་ལ་བརྒྱ་དབང་གིས་འཇུག་པ། སེལ་འཇུག་
 གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ལ་ཅོད་པ་མེད་མོད། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་
 འཇུག་པ། སྐྱབ་འཇུག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ན་གོང་གི་སྐྱོན་རྣམས་རིམ་ལྔར་
 སེལ་ཞེ་ན། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པ་རང་ཡུལ་གསལ་
 ལྟར་གི་དབང་གིས་འཇུག་པ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པའི་དོན་ཡིན་ཞེས་
 སྐྱབ་དོགས་པ་དེ་དག་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ། རང་ཡུལ་ལ་དངོས་གསལ་ཆེན་པོས་
 འཇུག་པ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པའི་དོན་འཐད་པའི་སྤྱིར་རོ། །ཡང་ན་རང་
 ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་གསལ་སྐྱང་གི་དབང་གིས་འཇུག་པའི་རིག་པ། སྐྱབ་འཇུག་
 གི་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་གོ། །བརྒྱ་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པའི་བརྒྱ་ལའང་ཐག་
 མ་ཆོད་པའི་བཤད་པ་མང་དུ་སྒྲུང་བོད། ལན་གྱི་སྒོ་རིགས་འོག་མའི་ནང་དུ་འང་

བཤད་པ་དེ་བཞོད་ནས་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི་དེ་དང་དེའི་དོན་སྤྱི་དེ་དང་དེའི་
བརྟེན་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པའི་བརྟེན་ཡིན་པར་བཤད་ཡོད་ནའང་སྤྲུང་ཡང་
བཞག་ཆེ་འཐད་པར་མི་སེམས་ཏེ། དོན་སྤྱི་བརྟེན་ཡིན་པ་གསུང་རབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་
གང་ལའང་མི་སྤྲང་ཞིང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དང་ཡང་འགལ་ལ། རྫོང་བྱེད་
ཀྱི་སྤྱི་ནམས་དོན་སྤྱིའི་དབང་གིས་འཇུག་པར་འགྲེལ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་བརྟེན་སྤྱི་གཞུང་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལ་གྲགས་པ་ལྟར་
དོན་སོ་སོའི་དངོས་ཀྱི་མིང་དང་དེ་དང་དེའི་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་ལ་བརྟེན་
ཞེས་བྱ་ཞིང་། དོན་དང་ཐ་སྙད་དོ་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བརྟེན་
ཐ་སྙད་དང་དོན་ནི་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པས། དེ་གཉིས་སྟོང་ར་འཕྲོད་པའམ་ངོ་འཕྲོད་
བྱུང་ན་བརྟེན་དོན་ངོ་ཆ་འཕྲོད་པ་ཡིན་པས། དེ་ཡང་ལུས་ཀྱིས་བརྟེན་པ་དང་
ལག་པས་བརྟེན་པ། དག་གིས་བརྟེན་པ་སོགས་ཐ་སྙད་དུ་མ་འཛིག་རྟེན་
ན་ཡོད་པ་ལྟར་རོ། །འོ་ན་བྱམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་བྱམ་པའི་བརྟེན་ཡིན་ན། བྱམ་
པའི་མིང་དང་བརྟེན་ཐ་སྙད་སོ་སོར་བྱེད་པ་མི་འཐད་དོ་སྤྲུང་ན་སྤྱོད་མེད་དེ།
དཔེར་ན། ཏྲ་དང་། ཏེའུ། མཚོ་དང་མཚོའུ་ཞེས་བརྟེན་པ་ལྟར། བརྟེན་སྤྱི་དང་
མིང་ནི་དེའི་བྱེད་བྲག་གི་བྱེད་པར་སྟོན་པ་ཅམ་ཡིན་གྱི་འགལ་བ་སྟོན་པ་མིན་ནོ། །

དེས་ན་བརྟེན་དབང་གིས་བཞག་མ་བཞག་ཅེས་པའང་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་
མིང་དང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པས་བཞག་མ་བཞག་ལ་བྱ་དགོས་པ་དང་། བརྟེན་
དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་པའང་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་མིང་ངམ་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་རྟོག་པ་སྤྱི་
མ་སྤྱི་མའི་དབང་གིས་བྱེད་མ་བྱེད་མར་འཇུག་པས་ན་བརྟེན་དབང་གིས་འཇུག་ཅེས་
བྱའོ། །འོ་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ནམས་བརྟེན་དབང་གིས་མི་འཇུག་པར་
འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གསུང་པ་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་འདོད་རྒྱལ་

གྲིས་གསུངས་པ་མ་ཡིན་པར་གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་བསམ་བཤམ་དེ་དང་དེའི་ཐ་སྙད་
གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་གསུངས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པས། བརྟམས་ཐ་སྙད་གྱི་
དབང་གིས་འཇུག་པ་ཤིན་ཏུ་འཐད་དོ། །

དོན་བསྟུས་ན་ཡུལ་དབང་འབྲད་སྟོབས་སམ་སྟོང་སྟོབས་གང་རུང་
གིས་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར། དེ་དང་དེའི་བརྟམས་ཐ་སྙད་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ལ་བརྟམས་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་
ན་རྒྱུ་བྱེད་གྱི་མིང་དང་འདོགས་བྱེད་གྱི་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་རེ་རེ་
ལ་འང་དོན་མི་མཐུན་དང་དོན་མཐུན་གཉིས་རེ་ཡོད། སྟབས་འཇུག་ལ་རྟོག་མེད་
གྱི་ཤེས་པས་བྱུང་ཅིང་། དེ་ལ་འང་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས་རེ་ཡོད་
པ་ནི་སྒོ་རིགས་འོག་མ་རྣམས་དང་འབྲའོ། །

ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

ལྷ་པ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ། མཚན་
ཉིད། དབྱེ་བ། མཐའ་དབྱེད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཚིག་གསལ་ལས།
མི་སྟོབས་འཕྲུལ་པ་ནི་འཛིག་རྟོན་ན་ཚད་མ་ཉིད་དུ་མཐོང་ན་ཞེས་དང་། བཞི་བརྒྱ་
པའི་འགྲེལ་བ་ལས་གྱང་། འཛིག་རྟོན་པས་མཐོང་བས་དེ་ཉིད་མཐོང་བ་གསལ་
བས་རིག་པ་འང་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་འཛིག་རྟོན་ཁོ་ན་ལས་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྟོབས་འཕྲུལ་པ། ཚད་
མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བྱ་སྟེ། འཛིག་རྟོན་པས་ཁ་དན་ཚིག་ལ་མི་སྟོབས་པ་ལ་མི་དེ་ཚད་
མ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། བཙོན་པའི་ལས་ལ་མི་སྟོབས་པ་ལ་འང་སྟེན་བྱ་ཚད་མ་ཞེས་
བརྗོད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཚད་དང་འཆམས་པའི་གོས་ལ་གོས་ཚད་མ་ཞེས་བརྗོད་

ཅིང་། གསར་རྟོགས་ཡིན་མིན་དང་དོན་གྱི་རང་མཆན་ལ་སྤྱི་མི་སྤྱིའི་དབྱུང་བ་མི་
བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནའང་བྲ་སྒྲ་ཏ་ཞེས་པ་བྲ་དང་པོ་
དང་རབ་དང་གཙོ་བོ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་གསུངས་པས་འདིར་གཙོ་བོ་འཇུག་
བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་འཇུག་བའི་རིག་པ། ཆད་མའི་མཆན་
ཉིད་ཅེས་སྒྲ་སྦྱར་དང་། རང་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་སྤྱི་བའི་རིག་པ། ཆད་མའི་
མཆན་ཉིད་དུ་དོན་སྦྱར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །འོ་ན་ཆད་མ་ཞེས་པ་སྦྱེས་བྱ་
ཆད་མ། ལུང་ཆད་མ། རིགས་པ་ཆད་མ། གོས་ཆད་མ་སོགས་ལའང་འཇུག་
པས། འདིར་ཆད་མ་ནི་སྒྲོ་ཆད་མ་ཉིད་ལ་འཇོག་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ཅི་ཡིན་
ཞེ་ན། གོང་དུ་བྲངས་པ་ལས་མི་སྤྱི་བའི་ཤེས་པ་ནི་འཇིག་རྟེན་ན་ཆད་མ་ཉིད་དུ་
མཐོང་ན་ཞེས་ཉིད་གྱི་སྒྲ་སྦྱོས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། མི་འདོད་
སྒྲོ་ནི་ཆད་མ་ཉིད། །སྒྲང་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་
ཕྱིར་དང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ལུང་དང་དབང་བོ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཆད་མ་
མི་འདོད་པར་སྒྲོ་ཉིད་ལ་ཆད་མར་འཇོག་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི། སྒྲང་བྱ་
དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་མཐའ་དག་ལ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་དབྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་
འཇུག་པ་ནི་སྒྲོ་ཉིད་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

མདོར་ན་སྒྲང་བྱ་དང་དོར་བྱའི་གནས་བྲ་རགས་མ་འདྲིས་པར་རྣམ་པར་
བྱེ་བ་དང་། ལོག་པར་རྟོག་པ་བྲ་རགས་རྣམས་རིམ་བཤེས་ཏེ་སེལ་བ་ལ་སྒྲོ་
ཆད་མ་ཉིད་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲོ་མི་སྤྱི་བ་ལ་ཅུལ་སྦྱང་བཀྲིས་ན་
མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་ཕྱིར་ན་ཡང་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སྒྲོ་འཕེལ་ཤེས་པ་ཉིད་ལ་
ཆད་མ་དང་ཆད་མིན་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཚད་མའི་དབྱེ་བར་དབྱད་པ།

གཉིས་པ་ཚད་མའི་དབྱེ་བར་དབྱད་པ་ལ། ཚེག་གསལ་ལས། ཚད་མའི་བྲངས་སྤྱུ་འབྲུག་པ་གཞལ་བྱའི་གཞན་གྱི་དབང་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། གཞལ་བྱའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སྤྱུ་བྱེད་པ་ཅམ་གྱིས་རང་གི་ངོ་མོ་ཡོད་པར་རྟེན་པའི་ཚད་མ་དག་གིས་རང་གི་ངོ་མོ་རྣམ་པར་འཛོག་པའི་བྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གཞལ་བྱ་ལ་མངོན་གྱུར་དང་སྒྲོག་གྱུར་གཉིས་སྤྱུ་ངེས་པས་ཚད་མ་ལའང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་རྗེས་སྤྱུ་དབག་པའི་ཚད་མ་གཉིས་སྤྱུ་ངེས་སོ། །དང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ནི་སྤར་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱབས་སྤྱུ་རྗེ་ལྟར་བྲངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས། འདིར་བསྐྱར་སྒྲོས་མི་དགོས་སོ། །འདིའི་དབྱེ་བ་བཤད་པའང་སྤར་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལྟར། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ལ། ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་བདུན་ཡོད། མངོན་སུམ་གྱི་ཤེས་པ་དང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དོན་གཅིག་པས། ལྷང་ལ་མ་ངེས་ནི་རྟོག་བྲལ་ཡིན་ཡང་ལོག་ཤེས་དང་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་གང་ཡང་མ་ཡིན་ཞིང་། རྟོག་བྲལ་དོན་མཐུན་ནི་ཡིན་ནོ། །དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་བཅད་ཤེས་མེད་ཅིང་། ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་ལ་བཅད་ཤེས་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པས་བྲལ་གོ། །

དེ་བཞིན་དུ་རང་ཡུལ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་ལ་སྤྱ་གསུམ་སྟེ། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་གཉིས་ཀྱི་ཡིན་པའི་སྤྱོད། །དེས་བྲངས་པའི་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པ་ལྟ་བུ་ནི་རང་ཡུལ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་པའི་སྤྱོད། །ཡུལ་དེ་མངོན་སུམ་དུ་

རྟོགས་ན་ཡུལ་དེ་རང་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ནུམ་པ་གསལ་བའི་མྱོ་ནུམ་རྟོགས་
 དགོས་པས་དེ་ལ་དོན་སྤྱི་དང་མ་འདྲེས་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ལ། ཡུལ་དེ་མངོན་
 སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་ནི་མྱོ་རང་ཉིད་ཡུལ་དེ་ལ་རྟགས་སྟོབས་གྱིས་མ་ཡིན་པར་
 མྱོང་སྟོབས་གྱིས་རྟོགས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པར་ལུགས་འདིས་བཞེད་
 པའི་བྱར་རོ། །དཔེར་ན། ཆོས་ཉིད་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་སྦྱར་ལམ་བྱོང་
 སོགས་བཞི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་དུ་བཞེད་ཀྱང་དེ་ལ་རྟོག་བྲལ་དུ་
 མི་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ་སྦྱར་ལམ་ཆོས་མཆོག་ཆེན་པོའི་སྐབས། ཆོས་ཉིད་ལ་གཉིས་
 ལྷང་རྒྱབ་པ་ལྟ་བུར་སྤང་གི་གཉིས་སྤང་རྒྱབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་
 ལྟར་ཡིན་པའི་བྱར་རོ། །

མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་འགལ་མིན་དབྱེད་པ།

ཡུལ་གཅིག་ལ་ལྟོས་པའི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་ཡིད་གྱི་མངོན་
 སུམ་འགལ་ཡང་ཡུལ་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མི་འགལ་བ་ལྟར་ཡུལ་གཅིག་ལ་ལྟོས་
 པའི་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་འགལ་ལམ་མི་འགལ་ཞེན་བཤད་པར་
 བྱ་སྟེ། གཞི་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུར་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་དང་རྟོག་པ་ལ་བྱ་བཞི་སྟེ།
 མི་རྟག་པ་རྟོགས་ཟིན་པར་བྱས་པའི་པོར་པ་ལྟ་བུ་ནི་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་
 དང་རྟོག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱལོ། །དེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ལ་
 རྟོག་པ་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱལོ། །དེ་མངོན་སུམ་དུ་
 རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་དེ་ལ་ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་ཡང་དེ་
 ལ་རྟོག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱལོ། །གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི་ཤེས་སྟེ། །

རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་འབྲུག་པའི་རྒྱུ་ཆེན་ལས། དེ་ལྟར་ན་ཆོར་བ་

ཞེས་པ་ནི་བྱེད་པ་ཐོ་དང་བྱེད་པ་དང་ལས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་ཡིན་པས་གང་
ཟག་འདིས་ཚོར་བ་དང་། བྱེད་པ་འདིས་ཚོར་བ་དང་། འདི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཚོར་
བ་ཞེས་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར་རོ། །དེའི་གཉིས་པ་ནི་ཆད་མ་སྟེ་སེམས་བྱུང་ཚོར་
བའོ། །གསུམ་པ་ནི་གཞལ་བྱ་སྟེ་བདེ་བ་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་དང་བཏང་སྟོམས་
སོ། །འདི་ཡང་ཡིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཀྱི་དབང་ཤེས་ཀྱི་ཚོར་བ་གསུམ་གྱིས་
གཟུགས་སྐྱ་སོགས་ཡོངས་སུ་གཙུག་དེ། དེའི་འབྲེལ་ཚུལ་ནི་སྤར་བ་ཤད་པ་
བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ཡིད་ཤེས་འཁོར་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་ནི་
གང་ཚོར་བར་བྱེད་པའི་ཆད་མ་ཡིན་ལ་བདེ་བ་ནི་དེའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ཞིང་།
སྤྱག་བསྐྱེད་དང་བཏང་སྟོམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །དབང་ཤེས་འཁོར་ཀྱི་ཚོར་
བ་དེའི་ཡུལ་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་དངོས་སུ་གཙུག་པར་བྱེད་པར་གསུངས་
པས་གཟུགས་སོགས་ལ་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དང་བདེ་བ་ལ་སོགས་ལ་ཡིད་
ཀྱི་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་དགོས་པས། དེ་ལྟ་བུའི་བདེ་བ་དེ་གཟུགས་ཤེས་ལྡན་
མིན་འདུ་བྱེད་གང་རུང་གང་ཡིན་བརྟག་དགོས། དེ་ལྟ་བུའི་ཚོར་བ་བདེ་བ་
ཡུལ་དང་བཅས་པ་བདེ་བ་ཡིན་པར་ལམ་རིམ་ཆེན་པོར་གསུངས་པས་བདེ་
བ་དེ་ཤེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ལ་གཟུགས་ཀྱང་འཛོག་དཀའ་བས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་
ལས་འོས་མ་མཆིས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། འོ་ན་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་ཚོར་བས་བདེ་སྤྱག་
སོགས་མངོན་གྱུར་དུ་གཙུག་ན་རང་རིག་ཏུ་མི་འགྱུར་རམ་སྟམ་ན་སྦྱོན་མེད་
དེ། བཀག་པའི་རང་རིག་ནི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཁ་ནང་ལྟ་ལ་རིག་བྱ་དང་རིག་
བྱེད་ཐ་དད་པར་སྤང་བ་རྒྱབ་པའི་འཛིན་ནམ་ཡན་གར་བ་ཡིན་ཞིང་། འདིར་ནི་
ཉམས་སུ་སྤྱོད་བ་ཁྱད་པར་ཅན། ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་མདོ་སྟེར་གསུངས་
ལ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལས་ཀྱང་བདེ་བ་དང་སྤྱག་བསྐྱེད་ཉམས་སུ་སྤྱོད་

ངོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་རྗེས་སུ་དཔག་
པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ནི་སྤར་བཞག་པ་བཞིན་རོ། །

ཚད་མའི་དབྱེ་བ།

འདིར་དབྱེ་བ་ལ་དབྱད་པ་ནི། ཚིག་གསལ་ལས། མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་
མ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ། ལྷང་ཚད་མ། དཔེར་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མ་དང་
བཞིའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་
གཉིས་ནི་གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

ལྷང་ཚད་མ།

གསུམ་པ་ལྷང་ཚད་མ་ནི་དེ་ཉིད་ལས། དབང་པོ་ལས་འདས་པའི་དོན་
མངོན་སུམ་དུ་རིག་ཅིང་ཡིད་ཆེས་པར་གྱུར་པ་དག་གིས་ཚིག་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་
ལྷང་ངོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། དབང་པོའི་ཞེས་པའི་སྡོད་ལུལ་ལས་འདས་པའི་
ཅུང་ཟད་ལྟོག་གྱུར་གཞི་བདེན་པ་བཞི་དང་། བདེན་པ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་དང་།
ལམ་ཐེག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་དང་། འབྲས་བུ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
མཐུན་པའི་སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སོགས་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་ཆ་སྤྱོད་རགས་
གང་ལའང་མི་བསྟོ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་དབྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་བ།
མངོན་སུམ་གྱིས་སམ་སྤྱོད་སྟོབས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ན་དེ་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་
ཤིན་ཏུ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་བ་དག་ལའང་བསྟོ་བ་མེད་པར་ལྷང་རྗེས་སུ་བྱས་ནས་བྱུང་
པའི་ཚད་མ་ལ་ལྷང་ཚད་མ་ཞེས་བྱ་སྟེ། བཞི་བརྒྱུ་པ་ལས། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་
གསུངས་ལྟོག་གྱུར་ལ། །གང་ཞིག་ཐེ་ཆོམ་སྟེ་འགྲུང་བ། །དེ་ཡིས་སྤྱོད་པ་ཉིད་

བསྟན་ཏེ། །འདི་ཉིད་ཁོ་ནར་ཡིད་ཆེས་བྱ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་།
གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱུ་བྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དབག་བ་ཡིན། །ཞེས་དང་།
མཁས་གྲུབ་རྗེས་ཀྱང་མངོན་མཐོ་དང་དེས་ལེགས་གཉིས་འབྱུང་བའི་རིམ་པའི་
དབང་དུ་བྱས་ན་མངོན་མཐོ་སྟོན་ལ་བྱུང་ཞིང་། དེས་ལེགས་བྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་
ཡང་། ཆད་མས་དེས་པའི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དེས་ལེགས་སྟོན་ལ་དེས་
ནས་མངོན་མཐོ་བྱིས་དེས་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་དབུ་མེས་ཐམས་ཅད་
ཀྱི་དགོངས་བ་གཅིག་ཏུ་བབས་བ་ཡིན་ནོ། །མཆོན་ཉིད་ནི། རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་
པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་
རྒྱོག་གྱུར་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དབག་གི་མཆོན་ཉིད། མཆོན་
གཞི་ནི། སྟོན་པས་འོངས་སྟོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་རང་གི་བསྟན་
བའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱུ་བར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དབག་དང་། བྱང་མེས་སྟོར་ལམ་བ་
དབང་རྟོན་དེ་ཉིད་མ་འོངས་པར་འཆང་རིམ་རྒྱ་བའི་ཚུལ་བསྟན་པའི་སྟོན་པའི་
ལུང་མི་བསྐྱུ་བར་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་དབག་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདིའི་
སྐབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་མཆོན་གཞི་དང་དབྱེ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཆད་མ་རྣམ་
འགྲེལ་དང་རྟགས་རིགས་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཆད་མ།

བཞི་བ་དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཆད་མ་ཡང་། ཆོག་གསལ་ལས། འབྲ་བ་
ལས་ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་དོན་རྟོགས་པ་ནི་ཉེ་བར་འཇལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། བ་
མིན་ནི་བ་སྤང་དང་འབྲའོ་སྟུང་བ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། བ་མིན་
འདི་ནི་བ་སྤང་དང་འབྲ་བའི་ཆོས་དུ་མ་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བས་འདི་ནི་བ་

སྒྲིང་དང་འབྲེལ་སྒྲིམ་པ་ལྟ་བུ་འབྲེལ་ཆོས་དུ་མ་ལས་འབྲེལ་བ་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་
མོ་ལྟ་བུ་ལོ། །སྒྲིང་ཁོ་བོས་དཀའ་གནད་བཞི་འབྲེལ་དུ་དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་རྗེས་
དཔག་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཏུ་འདུ་བར་བཤད་ཡོད་ཀྱང་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་
ཆོ། དཔེར་ན། ཐབ་ཆང་དུ་དུ་ཡོད་ལ་མེ་ཡོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་མངོན་སུམ་དུ་གྱུབ་
པ་ཉིད་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལའི་སྤྲེང་དུ་དུ་ཡོད་ལ་མེ་ཡོད་ཀྱིས་བྱབ་པ་ལྷགས་ཀྱིས་
གྱུབ་པ་ལྟ་བུ། རོན་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་ཡང་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་དང་ཡུལ་
དུས་བྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་དཔེའི་སྤྲེང་དུ་རྟགས་དང་བྱབ་པ་མངོན་སུམ་
ཀྱིས་གྱུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ལས་གཞི་གཞན་གྱི་སྤྲེང་དུ་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་
ཆད་མ་ལ་དཔེ་ཉེ་བར་འཇལ་བའི་རོན་དུ་འཛོག་ན་ལེགས་ཤིང་། དེས་པར་
གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་མི་དགོས་པར་སྤྲོ་ན་ལེགས་སོ། །

རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ།

ཆད་མའི་གཞུང་དུ་རྗེས་དཔག་ལ་དབྱེ་ན་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དངོས་
སྟོབས་རྗེས་དཔག་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མཛད་ཀྱང་འདིས་
རྗེས་དཔག་གསུམ་གྱི་གངས་དེས་ལ་སྒྲན་ཀ་སྟོང་མི་རུས་ཏེ། དུ་བའི་རྟགས་
ལས་ཁང་པའི་ནང་གི་མེ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། རུམ་པ་ཆད་མས་མ་
དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་གཞི་འགར་བུམ་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་
སོགས་མངོན་གྱུར་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་དཔྱོད་པའི་རྗེས་དཔག་རྣམས་དངོས་སྟོབས་
རྗེས་དཔག་ཡིན་ན། དེ་དག་གི་གཞལ་བྱ་ཡང་ཅུང་ཟད་སྟོག་གྱུར་དུ་འགྱུར་ལ།
དེ་ལྟར་ན་མངོན་གྱུར་དང་སྟོག་གྱུར་མི་འགལ་བར་ཐལ་སོ། །དེ་དག་ཅུང་
ཟད་སྟོག་གྱུར་མ་ཡིན་ན། དེ་ལྟར་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་རྗེས་

དཔག་དང་དེའི་ཉགས་དེ་དག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཉགས་སུ་ག་ལ་འགྱུར་ཏེ་མི་
འགྱུར་རོ། །སྟོན་མེད་དེ་མོལ་བ་སོ་སོའི་ངོར་དེ་ལྟར་སོང་བ་ཡོད་པས་སོ་སྟོན་
ན། ཉགས་རིགས་སོགས་སུ་རྗེས་དཔག་གསུམ་དང་ཉགས་གསུམ་གྱི་མཚན་
ཉིད་བཞག་པ་དང་འགལ་བ་མ་ཟད། བར་དོ་བ་དང་ལྟ་ཆངས་པ་ཡོད་པར་འཇལ་
བའི་རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དང་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གཉིས་
ཀར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལྟར་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཉགས་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཉགས་དང་
ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཉགས་སུ་སོང་བ་གཉིས་རེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། རི་བོང་ཅན་ལ་
ཆེ་བ་ཞེས་སྐྱས་བརྗོད་དུ་རུང་བར་ཉོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཀྱང་དངོས་སྟོབས་
དང་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞི་མཐུན་དུ་ཐལ་བའི་སྟོན་སེལ་མི་རུས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་ཆོག་གསལ་སོགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་དཔེ་ཉར་འཇལ་གྱི་
རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གསུམ་དུ་བགྱངས་
ན་གངས་ངེས་ཀྱི་སྐྱེ་ཀ་བདེ་ཆུག་ཏུ་སྟོང་རུས་པའི་ཕྱིར་སྟོན་སྟེ། དེས་ན་དེ་
དག་དཔེ་ཉར་འཇལ་གྱི་ཆོད་མར་བཞག་ན་རྗེས་དཔག་ཆོད་མ་གསུམ་གྱི་གངས་
ངེས་དང་གཞལ་བྱ་གསུམ་གྱི་གངས་ངེས་དང་འཛོག་མཚམས་ཤིན་ཏུ་བདེ་བར་
སྒྲུང་བས་ལུགས་འདིའི་ལེགས་བཤད་མ་མེད་པའོ། །དེས་ན་ཉགས་ཡང་དག་
ལའང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཉགས་ཡང་དག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཉགས་ཡང་དག་དཔེ་ཉར་
འཇལ་གྱི་ཉགས་ཡང་དག་དང་གསུམ་དུ་དབྱེ་ན་ཁུངས་གསལ་ལ་བཅན་པས་
ལེགས་བཤད་གསར་པའོ། །ཆོག་གསལ་སོགས་ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞུང་རྣམས་
སུ་རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་ལ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཟུར་ཅམ་མ་གསུངས་ལ་
འཇུག་པའི་ཁྲིཀ་ཆེན་དུའང་དཔེ་ཉར་འཇལ་གྱི་རྗེས་དཔག་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་

ཆད་མར་འདུས། ཞེས་གསུངས་པ་ཙམ་ལས་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་ཐ་སྙད་
བྱར་ཙམ་ཡང་མ་གསུངས་པས་ཀྱང་རྟོགས་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྟོགས་དེ་དག་གི་ཚུལ་ཡང་ཆད་མའི་གཞུང་ལས་བཤད་པ་ལྟར་དངོས་
སམ་བརྒྱད་པའི་སྒོ་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་ཉིད་ལ་ཐུག་པ་ལུགས་འདིས་
ཀྱང་བཞེད་དེ། ལམ་རིམ་ཆེན་པོ་བོད་ཤོག (༤༥༥) ལས། མིག་ལ་སོགས་པ་
སྒོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་ཆོས་ཅན་དུ་བཞག་པ་དེར་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་དེ་དངོས་
སུམ་གྱུབ་ཀྱང་དེ་སྐབས་བྱེད་ཀྱི་ཅ་བ་མཐར་གཏུགས་ས་ནི་མངོན་སུམ་ཞིག་ལ་
ཐུག་དགོས་པ་ནི་གྱུབ་མཐའ་སྤྱོད་པ་རྣམས་འདོད་དོ། །རྗེས་དཔག་ལོང་བ་བརྒྱད་
པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཅ་བའི་སྐབས་བྱེད་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལ་ཐུག་པར་འདོད་
པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །རྗེས་དཔག་ལོང་བ་བརྒྱད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་
པའི་གོ་དོན་ཅི་ཞེ་ན། དཔེར་ན། ལོང་བས་རང་གི་འཁར་དབྱུག་ལ་སོགས་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ཆོད་རིག་པར་བྱས་ནས་འདོད་པའི་ཡུལ་དུ་བསྐྱོད་པ་
ལྟར། རྗེས་དཔག་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རང་རང་གི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་རྟེན་ནས་དེའི་
ངོ་བོ་དང་བྱད་པར་འཆོལ་བ་ལ་ཞུགས་ཏེ་གསལ་སྤང་འཕེལ་རུང་དང་དཔྱོད་
ལྡན་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་རྟེན་རུང་དུ་བསྐྱེད་པས་ན། དེ་སྐད་བརྗོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །

ལ་ལས་རྟོགས་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་དགོས་པར་
བསམས་ནས་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་ལ་ཡིད་རྟོན་མི་བྱེད་པ་དུ་མ་ཞིག་འདུག་པ་
དེ་ནི་སྒོག་ཏུ་གྱུར་ཀྱི་དོན་མཐོང་བའི་གོ་སྐབས་རིང་དུ་འདོར་བ་ལྟར་སྒྲངས་པ་
ཁོ་ནའོ། །ལ་ལས་དོན་དེ་དང་དེའི་སྤྱི་སྤྱི་ཙམ་ཡིད་ལ་བྱེད་དེ། དེས་དོན་རྟོགས་
པའམ་སྒོམ་དུ་བསམ་པ་དག་ཀྱང་མང་སྟེ། དེ་དག་སྤྲོན་གོམས་པ་ཆེ་བས་བག་

ཆགས་སད་པ་ཡོད་ན་གོང་དུ་སྤྱད། དེ་ལས་གཞན་པ་དག་ནི་སྤྱན་ཁུང་ནས་
སྤྱན་ཁུང་དུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས། དེ་ལས་རྒྱབས་ཆེ་བའི་བྱ་བ་མཐའ་དག་གློ་
བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །

རང་ལས་ངེས་དང་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ།

ཡང་ཆད་མ་ལ་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་དང་། གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་
ཆད་མ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཅིང་། རྗེས་དཔག་ཆད་མ་རྣམས་རང་ལས་ངེས་ཤིང་སྟག་
དང་། མངོན་སྲུང་ཆད་མ་ལའང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སྲུང་དང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་
སྲུང་ཆད་མ་རྣམས་ནི་རང་ལས་ངེས་ཁོ་ན་དང་། དབང་པོའི་མངོན་སྲུང་ཀྱི་ཆད་
མ་རྣམས་ནི་རང་ལས་དང་གཞན་ལས་ངེས་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ནི། གློ་རིག་ས་འོག་
མ་དག་དང་མི་མཐུན་པ་མི་འདུག་པས་དེ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

མཐའ་དབྱེད་པ།

གསུམ་པ་མཐའ་དབྱེད་པ་ལ། དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་གྲུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་
མཇུག་པའི་རིག་ས་ཆོག་ནང་ཆན་ཚིང་བསྒྲོག་ཉིད་དབྱེད་མ་ཆོག་གསལ་དང་
བསྒྲུན་ནས་འཆད་པར་བྱ་བ་ལ། དང་པོ་ཆད་མའི་ངོ་བོ་ལ་དབྱེད་པ་དང་། ཆད་
མར་སོང་ཚུལ་ལ་དབྱེད་པ་གཉིས་ལས།

ཆད་མའི་ངོ་བོ་ལ་དབྱེད་པ།

དང་པོ་ནི་ཆད་མ་པ་ལ་སོགས་པའི་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པར་སྒྲུ་
བ་དག་གིས། གསར་དུ་མི་སྒྲུ་བའི་རིག་པ། ཆད་མའི་མཆོན་ཉིད་དུ་འདོད་

བ་ལྟར་ན། ཡོད་ན་རང་མཚན་གྱིས་ཡོད་པ་དང་རང་ངོས་ནས་ཡོད་དགོས་
 བས། དེ་ལྟར་ན་ཆད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བ་རང་ངོས་ནས་མི་བསྐྱུ་བར་
 ཡང་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་བདེན་པར་བྱུབ་པར་འགྱུར་བས། དེ་ནི་མི་འཐད་
 དེ། ཅ་ཤེ་ལས། བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱིས་ཆོས་གང་ཞིག །བསྐྱུ་བ་དེ་ནི་བརྟུན་
 ཞེས་གསུངས། །འདྲུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་བསྐྱུ་བའི་ཆོས། །དེས་ན་དེ་དག་བརྟུན་
 བ་ཡིན། །སྒྲིལ་མཐའ་མངོན་ནས་ཞེས་ཞུས་ཆོ། །ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་མིན་ཞེས་
 གསུངས། །ཞེས་ཆོག་གསལ་ལས་བྱངས་པ་དང་གིན་ཏུ་འགལ་བའི་ཕྱིར་
 དང་། ཏུས་དང་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་ཀྱང་མི་བསྐྱུ་བར་ཐལ་ཏེ། བསྐྱུ་མི་བསྐྱུ་འི་
 འགྱུར་བ་ནི་གཞན་ལ་ལྟོས་པས་ཡིན་ལ་རང་ངོས་ནས་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་ན་གཞན་
 ལ་ལྟོས་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚུད་བརྒྱུག་ལས། གལ་ཏེ་རང་ལས་ཆད་
 མ་བྱུབ། །གཞལ་བྱ་རྣམས་ལ་མ་ལྟོས་པར། །ཁྱོད་ཀྱི་ཆད་མ་བྱུབ་འགྱུར་
 འདི། །གཞན་ལ་མ་ལྟོས་རབ་བྱུབ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁྱད་
 བར་དུ་ཆད་མ་འཛོག་པའང་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མ་ལྟོས་པར་བྱུབ་པར་
 འགྱུར་ཏེ། རང་ངོས་ནས་ཆད་མར་འཛོག་དགོས་པ་ཁྱོད་གྱིས་འདོད་པའི་ཕྱིར།
 དཔེར་ན་སྔ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་སྔན་པོ་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆད་མས་བྱུབ་
 པ་ཡོད་ན། དེ་གཞལ་བྱ་གང་གི་ཡང་ཆད་མར་མི་འཐད་པས་དེ་ནི་མི་རིགས་
 ཏེ། ཆད་མར་འཛོག་པ་ནི་གཞལ་བྱ་འདྲལ་བྱེད་པན་ཚུན་ལྟོས་ནས་ཆད་མར་
 འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔན་པོ་ལ་མི་ལྟོས་ན་སྔ་འཛིན་ཆད་མར་མི་འཐད་
 པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་གཞལ་བྱའི་དོན་རྣམས་ལ། །མ་ལྟོས་ཁྱོད་
 གྱིས་ཆད་མ་བྱུབ། །དེ་ལྟར་ཆད་མ་དེ་རྣམས་ནི། །གང་གི་འང་ཡིན་པར་མི་
 འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གལ་ཏེ་གཞལ་བྱ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ངོས་ནས་བྱུང་ན་ཆད་མ་
ལ་མ་ལྟོས་པར་ཡང་གཞལ་བྱ་འབྱུང་པར་འགྱུར་ལ། ཆད་མ་ལ་མ་ལྟོས་པར་
གཞལ་བྱ་བྱུང་བ་ཡོད་ན་ཁྱོད་གྱིས་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་གཏན་ལ་འབབས་པ་
དང་ཆད་མས་གཞལ་བྱ་བྱུང་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བསྟན་
པ་ནི། དེ་ཉིད་ལས། གལ་ཏེ་ཆད་མ་རྣམས་ལ་ནི། །མ་ལྟོས་པར་ཡང་གཞལ་བྱ་
འབྱུང་། །གང་ཕྱིར་དེ་དག་དེ་འབྱུང་ན། །འོན་ཏེ་ལྟོས་ནས་དེ་རྣམས་བྱུང་། །འདོད་
ན་དེ་ལས་སྐྱོན་ཅིར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མི་བསྐྱུ་བ་ཞེས་པ་རང་ངོས་
ནས་མི་བསྐྱུ་བ་ཞིག་འཛོག་ན་གོང་དུ་བསྟན་པའི་སྐྱོན་རྣམས་སེལ་མི་རུས་ལ།
གཞལ་བྱ་དང་འཇལ་བྱེད་པན་ཚུན་ལྟོས་ནས་མི་སྐྱུ་བ་འཛོག་ན་སྐྱོན་དེ་དག་ཅི་
ཞིག་འཇུག་སྟེ་མི་འཇུག་པ་མ་ཟད་འཐད་པ་ཁོ་ནའོ། །དེས་ན་རང་གི་གཞལ་བྱའི་
གཙོ་བོ་དེ་ལ་མི་སྐྱུ་བ་དང་མི་སྐྱུ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཆད་མ་དང་ཆད་མིན་གྱི་
རྣམ་གཞག་འབྱེད་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་ཤིན་ཏུ་འགྲིགས་པས། དེ་
དང་མཐུན་པར་འཇུག་གི་བཏགས་དོན་འཆོལ་མི་དགོས་སོ། །

འོ་ན་དེ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། འདིའི་མི་སྐྱུ་བ་ནི་ཡུལ་ཐོབ་
པའི་དོན་ཡིན་པ། རྣམ་འགྲེལ་ཙ་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པ་ནི། དཔེར་
མཆོན་ན། གསེར་འཆོལ་དུ་སོང་སྟེ་གསེར་མིག་གིས་མཐོང་བས་མི་ཆོག་ཅིང་
གསེར་ལག་དུ་རྟེན་པ་ལ་གསེར་ཐོབ་ཅེས་གྲགས་པ་ལྟར། དོན་གང་ཞིག་སློ་ལ་
འཆར་བ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་ཅིང་སློ་རང་གིས་ཡོངས་སུ་གཙོད་པའི་དོན་དེ་བཞིན་
ཕྱིས་ཐ་སྙད་གྱི་དུས་སུ་ངས་ཤེས་བརྟན་པོ་རྟེན་པའམ་དེའི་དབྱུད་དོན་རྟེན་པ་
ཞིག་ལ་སློ་དེ་དང་དེ་ཡིས་ཡུལ་དེ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ཡང་གསེར་དོན་གཉིར་
ཅན་གྱིས་བ་སྐྱ་ཞིག་གསེར་དུ་མཐོང་ནས་ཞེན་པས་དབྱུད་དོན་མཐར་གཏུགས་

པའི་ཆེ་གསེར་ལོག་པར་རྟེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྤར་གསེར་དུ་མཐོང་བ་དང་ཞེན་པའི་
 སྒོ་དེ་དག་ཀྱང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་རྟོགས་པས། སྤར་གྱི་ཞེན་དོན་ལྟར་དབྱུང་དོན་མ་
 ཐོབ་པ་དང་། རྩལ་དང་འབྲེས་པའི་གསེར་ཞིག་མཐོང་བ་ལྟར་ཞེན་པས་བསྐྱེག་
 བཅད་བརྟན་སོགས་ཀྱིས་དབྱུང་པའི་མཐར་གསེར་མངོན་སུམ་དུ་བསྟན་ཏུ་ཡོད་
 པས་སྤར་གྱི་སྒོ་དེ་དག་གིས་གསེར་རྟེན་པ་དང་གསེར་ལ་མི་བསྐྱུ་བའང་དུས་
 དེར་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་པས། དུལ་དེ་གྲུབ་པའམ་རྟེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སྒོ་དེ་
 དུལ་དེ་ལ་མི་བསྐྱུ་བར་ཡང་འགྲུབ་ལ། དེ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་ལ་
 ཆད་མར་འགྲུབ་ཅིང་། དེ་ལ་ཆད་མར་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དུལ་དེ་ཡོད་པར་འགྲུབ་
 པ་ཡིན་པས། ཆད་མས་དམིགས་པ་ཡོད་པའི་མཆོན་ཉིད་དུ་ཤིན་ཏུ་འཐད་པས།
 གཞལ་བྱ་དང་འཇལ་བྱེད་པན་ཚུན་སྟོས་ནས་འགྲུབ་པ་ལུགས་འདིར་ཤིན་ཏུ་
 གསལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཆོག་གསལ་ལས། དེ་དག་ཀྱང་པན་ཚུན་སྟོས་པས་འགྲུབ་
 པ་ཡིན་ཏེ། ཆད་མ་དག་ཡོད་ན་གཞལ་བྱའི་དོན་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ། གཞལ་བྱའི་
 དོན་དག་ཡོད་ན་ཆད་མ་དག་ཏུ་འགྱུར་གྱི། ཆད་མ་དང་གཞལ་བྱ་གཉིས་ངོ་བོ་
 ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་མཐོང་བ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་
 འཇིག་རྟེན་པ་ཉིད་ཡིན་ལ་རག་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

འདིས་ནི་མཆོན་གཞི་ལ་མཆོན་ཉིད་ངེས་བྱེད་ཀྱང་རྟོགས་ནུས་མོད།
 དཔེར་མཆོན་ཞིག་བཤད་ན། སྤར་འཇིན་མངོན་སུམ་ཆད་མ་ལྟ་བུའི་གཞལ་བྱ་ནི་
 སྤོན་པོ་ཡིན་ལ་འཇལ་བྱེད་ནི་སྤར་འཇིན་མིག་ཤེས་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་འགྲུབ་
 བྱེད་ནི་འདི་སྤོན་པོའི་སྟུང་པའི་ངེས་ཤེས་དེ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བ་རྗེས་སུ་
 བྱེད་པའི་སྒོས་དེ་སྤོན་པོ་ཡིན་མིན་ལེགས་པར་དབྱུང་བ་ན་སྤོན་པོ་ཡིན་པར་
 ར་འཕྲོད་བྱུང་བའི་ཆེ། དོན་དེ་སྤོན་པོ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ཉིད་ཀྱིས་དེ་འཇིན་པའི་

མིག་ཤེས་ཀྱང་སྔ་འཛིན་དང་སྔོན་པོ་ལ་མི་བསྐྱ་བ་དང་དེ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པའང་
ངེས་ཤེས་དེ་ལས་འགྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གངས་རི་སྔོན་པོར་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་
སྐྱེས་ནས་དེ་སྔོན་པོར་མཐོང་བ་དྲན་པའི་ངེས་ཤེས་དེས་དེ་སྔོན་པོ་ཡིན་མིན་
བརྟག་ཅིང་དབྱད་པ་ལས་དེ་སྔོན་པོ་མིན་པར་ར་འཕྲོད་བྱུང་ཆེ་གངས་རི་དེ་སྔོན་
པོར་མ་རྟོག་པར་དཀར་པོར་རྟོག་པས། སྤར་སྔོན་པོར་མཐོང་བ་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
གོ་སྟུང་དུ་མིག་ཤེས་དེ་སྔ་འཛིན་མ་ཡིན་པ་དང་། ལོག་ཤེས་སུའང་ངེས་ཤེས་
དེ་ཡིས་འགྲུབ་པ་སོགས་ནི་རང་རང་གི་སྤྱིང་བ་ལ་དཔགས་ནས་ཀྱང་ལེགས་
པར་གྲུབ་པོ། །རྣམ་དཔྱད་རྣལ་དུ་འབྱོར་བ་ཞིག་ཡིན་ན་འདི་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་རྣམ་
འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་ཆད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་སྒྲོས་མི་དགོས་པར་
ཆད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཐད་སྐྱབ་རྣལ་མར་རྟོག་པར་འགྱུར་རོ། །འདིས་
ཀྱང་པ་བྱ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་འབྲས་སྔ་ཕྱིའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་འཐད་པར་
མཆོད་ཀྱས་སོ། །

ཆད་མར་སོང་ཚུལ་སྤྱིར་བཏགས་པ།

གཉིས་པ་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་ལ་དབྱད་པ་ལ་སྤྱི་དང་བྱད་པར་གཉིས་
ལས། དང་པོར་འདི་ཡང་གོང་བཞིན་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་རང་མཆོད་ནས་རང་
ངོས་ནས་ཡོད་པར་སྐྱ་བ་དག་གིས་རང་ངོས་ནས་སུ་རང་མཆོད་གྱིས་ཡོད་
ན་ཡོད་པར་འཛིག་ཐུབ་ཅིང་། དེ་མེད་ན་ཡོད་པར་འཛིག་མི་ཐུབ་པས་དོན་དེ་ལ་
ཆད་མར་སོང་ནའང་རང་ངོས་ནས་ཡོད་པ་ལ་ཆད་མར་སོང་དགོས་པར་རྩལ་ཏུ་
བཏོན་ནས་སྐྱབ་པར་བྱེད་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་སྒྲོ་མ་སྐྱངས་པ་དག་ནི་སྒྲོ་
ལ་གང་སྐྱང་ཡང་རང་ངོས་ནས་ཡོད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྐྱང་ཞིང་སྐྱང་བ་ལྟར་ཞེན་

བ་བཏྲས་པར་བྱེད་ཀྱང་དེ་ལྟར་འཐད་པའི་སྐབ་བྱེད་སྐབ་བ་ནི་མ་སྟོབས་སོ། །རི་
ལྟར་སྒང་བའི་ཚུལ་ནི། དཔེར་ན་རང་རེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་སོགས་
གང་དང་གང་སྒང་ཡང་ཡུལ་སོ་སོའི་ངོས་ནས་ཚུར་ནམ་བ་གཏད་པར་སྒང་བ་
དང་། ཉན་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཆེ་ཡང་སྒྲ་རང་ངོས་ནས་ཚུར་ཡོང་བར་སྒང་བ་
དང་། སྒྲ་ཤེས་དང་སྒྲེ་ཤེས་ལ་སོགས་པའང་དེ་བཞིན་ཡིན་པ་ནི། རང་རང་གི་
དབང་པོའི་ཤེས་པར་ཡུལ་འཆར་ཚུལ་ལ་ཞིབ་ཏུ་བཏྲགས་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ།
དེ་བཞིན་ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སུམ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་ཞིང་། རྟོག་པ་དག་ཀྱང་གང་དང་
གང་སྒང་བ་ཡུལ་རང་ངོས་ནས་ནམ་བ་ཚུར་གཏད་པ་ལ་རྟོག་པས་པར་འཇུག་
པ་ལྟ་བུར་སྒང་བ་ཡང་རྟོག་པའི་འཆར་སྒྲོལ་དབགས་ནས་ཤེས་པར་བྱས་ལ།
སྒང་ཚུལ་དེ་དག་ནི་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པར་སྒང་ཚུལ་ཡིན་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་
སྐྱབ་ཀྱན་མཐུན་ནོ། །

ཁྱད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་སྐབ་དག་གིས་དེ་རང་མཆོན་
གྱིས་གྲུབ་པ་སྒང་བ་དང་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྐབ་པར་བྱེད་
ལ། ཐལ་འགྲུར་བས་ནི་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྒང་བ་དངོས་པོའི་སྟོབས་
ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པས་སྐབ་ཀྱང་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགག་
པར་མཛད་དོ། །སྒང་ཚུལ་དེ་དང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོར་སྒང་ཚུལ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་
ནས་དེ་གཉིས་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་སོ་སོར་འབྱེད་མི་ཤེས་པའི་དབང་གིས་
གྲུབ་མཐའ་ལ་མ་ཞུགས་པ་ནམས་ཀྱིས་སྒང་བ་བཞིན་ཞེན་པ་བཏྲས་པར་བྱེད་
ལ། གྲུབ་མཐའ་ལ་ཞུགས་པ་ནམས་ཀྱིས་སྒང་བ་དེ་ལྟར་ཡོད་དགོས་པ་རིགས་
པའི་ཆོགས་ཏུ་མས་འཐད་པར་སྐབ་པ་ནི་རང་རྒྱུད་པ་མན་ཆད་ཀྱི་གཞུང་ལས་
ཆེས་གསལ་བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་ལྟར་ན་ཆོས་རྣམས་རང་ངོས་ནས་སམ་
རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ནི་དེ་ཉིད་ཆོས་སོ་སོའི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་གས་
སྟོད་ལུགས་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཐལ་བ་ནི་ཐལ་འགྱུར་བའི་རིགས་པས་འཕུལ་བ་
ན། གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་དེ་དག་རང་རང་གི་ལྟ་བུ་གྱི་འགལ་འདྲེ་རི་བསྐྱེལ་བ་ལྟ་
བུ་རང་ཐོག་ཏུ་བབས་པས། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་གྱི་དགག་བྱ་སྤྲོ་མོ་ཆེས་
གསལ་བ་དང་དགག་བྱའི་ངོས་འཛིན་མཐར་ཐུག་པ་འཆར་ཞིང་། ཚུལ་དེ་ལྟ་
བུ་མ་བརྒྱག་པའི་རང་ནས་དགག་བྱ་འགོག་ལུགས་ཤེས་ན་མཐའ་གཉིས་དང་
བལ་བའི་དབུས་ལ་གཞིལ་ཞིང་བབས་པ་དང་། བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་འགལ་
མེད་དུ་རྟོགས་ཚུལ་ལུང་དུ་བྱུང་བ་འབྱུང་ངོ་། །ཚུལ་འདི་ལྟར་མ་ཤེས་པར་ཐལ་
འགྱུར་བའི་རིགས་པའི་འཕོང་ཅེད་ཅེ་བ་ནི་ལྟག་ཆོད་གྱི་དཔའ་རྩལ་འབའ་ཞིག་
གོ །ཚུལ་འདི་ལྟ་བུའི་གནད་གཟིགས་ནས་སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་གྱིས་གྲུབ་
མཐའ་བཞི་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །གནད་འདི་ཉི་ལྔ་བར་བརྒྱང་བའི་གྲུབ་མཐའ་འོག་
མ་རྣམས་གྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་དགག་བྱ་ངོས་འཛིན་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་དེ་ཉིད་རྩལ་ཏུ་
བཏོན་ནས་སྤྲོ་བ་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡང་། འཛིག་རྟེན་པའི་སྤང་ཞེན་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་
ཆེ་བ་དེ་རེ་ཞིག་ཆོད་མར་བརྒྱང་སྟེ་འཆིང་གྲོལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཤིན་ཏུ་བྱས་
པར་གཏན་ལ་འབབས་པ་ནི་ཀུན་རྗེས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་སྤྱར་ཏེ་ཐབས་གྱི་ཆ་
ལ་ངེས་ཤེས་ལྷག་པར་དུ་བྱང་བའི་ཆེད་དུ་དང་། ལྟ་བ་སྤྲོ་རགས་རིམ་པར་བྱང་
བའི་ཆེད་དུ་འང་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་གཟུགས་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་སྤངས་ཕྱིན་ཆད་
གཟུགས་ལ་ཆོད་མར་སོང་ན་དེའི་སྟོད་ལུགས་མཐར་ཐུག་ལ་ཆོད་མར་སོང་
དགོས་པ་ནི་དངོས་སྟོབས་གྱི་རིགས་པའི་འགྲོས་ལས་ཐོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་ན་

ཆོས་རྒྱལ་རང་དོས་ནས་ཡོད་པ་དེ་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་
ཏུ་ཐལ་ཏེ། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་ཡོད་ཚད་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡོད་མེད་
ཚད་པའི་གཞིའི་མཐར་ཐུག་ཏུ་སྒྲིབ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་འཛོགས།

ཐལ་འགྱུར་བ་རང་གི་ལུགས་ནི་རྟེན་འགྱུར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་བའི་
ཆོགས་དོན་དེ་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་དང་དེ་དག་གི་ཡོད་
པར་འཛོགས་བྱེད་མཐར་ཐུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ན། བྱེད་ཅག་
གི་ལུགས་ལ་ཆད་མའི་རྒྱུ་གཞུག་མི་འཐད་པའི་སྒྲིན་འཇུག་ལ། ཐལ་འགྱུར་བ་
རང་གི་ལུགས་ལ་ཆད་མའི་རྒྱུ་གཞུག་མི་འཐད་པའི་སྒྲིན་མི་འཇུག་སྟེ། ཚད་
བསྟོན་དེ་ཉིད་ལས། བྱེད་ཀྱི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་ལས། །དེ་ལྟར་སྒྲིན་ཡོད་ང་
ལ་མེད། །རེ་ཞིག་གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་གྱིས། །དངོས་རྒྱལ་དམིགས་ནས་བསྟོན་
བྱེད་ན། །གང་གིས་དངོས་རྒྱལ་དམིགས་འགྱུར་བ། །མངོན་སུམ་དེ་ནི་མེད་པ་
ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པར་སྒྲིབ་
བ་ལ་ཆད་མའི་རྒྱུ་གཞུག་མི་འཐད་པའི་སྒྲིན་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། གལ་ཏེ་ཆད་མ་
གང་ཡིན་དོན་དེ་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ལ་ཆད་མར་སོང་དགོས་ན་འཛིག་རྟེན་
རང་དགའ་བའི་རྒྱུད་ལ་དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མ་དེ་དག་མེད་པར་འགྱུར་
ཏེ། ཡོད་ན་དེ་དག་གི་རྒྱུད་ལ་གཟུགས་སོགས་གྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ལ་
མངོན་སུམ་ཆད་མར་སོང་བ་ཡོད་དགོས་པ་ལ་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་
མངོན་སུམ་ཆད་མ་མེད་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཆད་མ་གསུམ་ཡང་མེད་པར་
འགྱུར་ཏེ། ཉགས་གྱིས་ཚུལ་གསུམ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཆད་མ་མེད་པའི་

ཕྱིར། དེའི་འཕྲོས་ཉིད་དུ། རྗེས་དཔག་ལུང་དང་ཉེར་འཇལ་དང་། །རྗེས་དཔག་
ལུང་གིས་བསྐྱབ་བྱ་དང་། །དཔེས་བསྐྱབ་བྱ་བའི་དོན་གང་ཡིན། །མངོན་སུམ་
གྲིས་ནི་ལན་བཏབ་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་གནས་ལུགས་མཐར་
ཐུག་ལ་ཆད་མར་སོང་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འབད་མེད་དུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་
བ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་
ཆེད་དུ་འཕགས་པའི་ལམ་སྐྱབ་བ་དོན་མེད་དུ་འང་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་དབང་པོའི་ཞེས་པ་དེ་དག་གཟུགས་སོགས་རང་མཆོན་ལ་
མི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པ་དགག་པའི་ལུང་གཞན་ཡང་མང་མོད། གསལ་ཤོས་ནི་ཉིང་
རེ་འཇོན་རྒྱལ་པོའི་མདོ། དབུ་མ་ཆེག་གསལ་དང་། ལམ་རིམ་དང་། འཇུག་
པའི་རྒྱུ་ཆེན་སོགས་སུ་བྲངས་པ་ལས། མིག་དང་རྩ་བ་སྣ་ཡང་ཆད་མ་
མིན། །སྤྱེ་དང་ལུས་དང་ཡིད་ཀྱང་ཆད་མ་མིན། །གལ་ཏེ་དབང་སོ་འདི་དག་
ཆད་ཡིན་ན། །འཕགས་པའི་ལམ་གྲིས་སུ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ། །ཞེས་དང་། འཇུག་
པ་དེ་ཉིད་ལས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་ཆད་མ་ཡིན་ན་ནི། །འཇིག་རྟེན་དེ་
ཉིད་མཐོང་བས་འཕགས་གཞན་གྲིས། །ཅི་དགོས་འཕགས་པའི་ལམ་གྲིས་ཅི་
ཞིག་བྱ། །སྤྱོད་པོ་ཆད་མར་རིགས་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་རང་དགའ་བའི་རྒྱད་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་
རྣམས་གཟུགས་སོགས་རང་མཆོན་ལ་མི་སྐྱབ་པ་ཡིན་ན། གཟུགས་སོགས་དེ་
དག་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་འགྱུར་ཏེ་རང་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་སྒྲོས་རི་
ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་མི་འཁྲལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རང་མཆོན་ལ་མི་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་
དང་། རང་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་སྒྲོས་རི་ལྟར་སྤང་བ་ལྟར་བདེན་ན་དོན་
དམ་བདེན་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆེག་གསལ་སོགས་སུ་མདོ་བྲངས་པ་

ལས། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་དག་སྒྲོང་དག་འདི་ནི་བདེན་པ་དམ་པ་ནི་གཅིག་
སྟེ། འདི་ལྟ་སྟེ། བསྐྱ་བ་མེད་པའི་ཆོས་ཅན་སྤྱང་ན་ལས་འདས་པའོ། །འདྲ་བྱེད་
ཐམས་ཅད་ནི་བརྩན་པ་བསྐྱ་བའི་ཆོས་ཅན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྤྱིར་བརྩན་པ་འཛོག་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ་རང་སྤང་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མའི་ངོར་བདེན་བརྩན་འཛོག་ཚུལ་གཅིག་
དང་། རང་ཞེན་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པའི་ཆད་མའི་ངོར་བདེན་བརྩན་འཛོག་
ཚུལ་གཉིས་ལས་བྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་བརྩན་པར་འཛོག་
ལ། སྤང་མའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བདེན་བརྩན་ནི་བདེན་གཉིས་སུ་ངེས་པས་དོན་
དམ་བདེན་པ་གཅིག་བྱ་དེའི་ངོར་བདེན་པ་ཡིན་ལ། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཆོས་ཐམས་
ཅད་དེའི་ངོར་བརྩན་པ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་དབང་པོའི་ཤེས་པ་དེ་དག་གཟུགས་རང་མཆོན་ལ་མི་སྤྱི་བ་དང་
མི་འབྲུལ་བ་ཡིན་ན། དེའི་ངོར་སྤང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མཐུན་དགོས་པས་དོན་
དམ་པར་བདེན་པར་འགྲུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཆད་མ་དེ་དག་གཟུགས་སོགས་ཀྱི་
གནས་ལུགས་ལ་མངོན་སུམ་ཆད་མར་སོང་བས། འབད་པ་དུ་མས་འཕགས་
པའི་ལམ་འཆོལ་བ་དོན་མེད་པར་འགྲུར་ཞེས་བཀག་པར་མཛད། མཁས་པ་
ལ་ལས་གོང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་ལུང་དངས་ནས་ཐལ་འགྲུར་བའི་ལུགས་
ལ་ཆད་མ་མེད་ཅེས་མགྲིན་པ་བསལ་ཏེ་སྤྱི་བ་ནི་ལུང་དེའི་ཆོག་སྤྱི་བའི་འགྲོས་
ཅམ་ལའང་གོ་བ་མ་ལོན་པར་བཅོས་གཏམ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ལུང་དེ་ལས།
གལ་ཏེ་དབང་པོ་འདི་དག་ཆད་ཡིན་ན། །འཕགས་པའི་ལམ་གྱིས་སུ་ལ་ཅི་ཞིག་
བྱ། །ཞེས་པའི་ཆོག་འགྲུལ་ཅམ་ཡང་མ་གོ་བའི་རང་མཆོང་འབའ་ཞིག་ཡིན་
པ་ནི། ལུང་དེའི་དོན་གལ་ཏེ་དངོས་སྤྱི་བ་ལྟར་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དེ་དག་

གཞུགས་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ལ་ཆད་མ་ཡིན་ན། གཞུགས་ཀྱི་གནས་
ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་བའི་ཆད་དུ་འབད་བ་དུ་མས་འཕགས་པའི་ལམ་
སྐྱབ་བ་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟེ། དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བསྟན་བས་འཕགས་པའི་
མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་རྣམས་གཞུགས་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་
ལ་མངོན་སུམ་ཀྱི་ཆད་མ་ཡིན་པར་ཤུགས་ཀྱིས་འབྱུང་བས་མངོན་སུམ་དེ་དག་
གཞུགས་སོགས་རང་མཆོན་ལ་ཆད་མ་ཡིན་པ་བཀག་ཅིང་། ཆད་མ་སྤྱི་བཀག་
བ་ག་ལ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡིན་པ་འཇུག་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་གསལ་བར་བསྐྱབས་
བ་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

ཕྱང་འདི་དག་གིས་དོན་སྤྲོ་གཉིས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ཆད་མ་དེ་དག་
དངོས་སུ་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱིས་མདོ་སྤྲོ་སྤྱོད་པའི་ཆད་མ་འདོད་ཚུལ་ཡང་ཁེགས་
བར་འགྱུར་ལ། སེམས་ཅམ་པ་དང་རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་རང་རྒྱུད་པས་མངོན་
སུམ་དེ་དག་འབྱུང་ཤེས་འབའ་ཞིག་དུ་བཞེད་ཀྱང་གང་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་དེ་
ལ་མ་འབྱུང་བ་དགོས་པ་འདོད་པས་དེ་ཡང་ཤུགས་ཀྱིས་ཁེགས་པ་འཆད་པར་
འགྱུར་རོ། །གནད་འདི་ལ་དགོངས་ནས་དཔལ་མགོན་ཐུ་སྐྱབ་ཀྱི་ཅོད་བསྐྱོག་
ལས་དངོས་སྤྱོད་པའི་ཆད་མ་འགོག་ཚུལ་རིགས་པའི་ཆོགས་མཐའ་ཡས་པར་
གསུངས་སོ། །རང་ལུགས་ཀྱི་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་གསལ་བར་གཏན་
ལ་པབ་པར་མཛད་པས། དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྙད་ཆད་བྱུང་
མེད་ཅེས་སྤྱོད་བཞི་གདོལ་གཏམ་འབའ་ཞིག་གོ། །

རང་གཞན་གྱི་ལྟ་བའི་བྱད་པར་ལ་དབྱད་པ།

གཉིས་པ་བྱད་པར་ལ་དབྱད་པ་ལའང་གཞན་གྱི་ལུགས་འགོད་པ་དང་།

དེ་འགོག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པར་སྤྲ་བ་མཐའ་དག་གིས་ཡུལ་དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་ཡུལ་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་དང་ཡུལ་དེ་རྟོགས་པ་གཏན་མི་འཐད་ཅེས་རིག་པ་བསྐྱེམས་ནས་སྤྲ་བར་བྱེད་ལ། ཁྱད་པར་དུ་དངོས་སྤྲ་བ་དག་གིས་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞིག་ལ་མངོན་སུམ་དུ་འདོད་པས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དེ་དག་ལ་འཁྲུལ་བའི་ཆ་གང་ཡང་མེད་པ་དང་། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་རྣམས་སྤང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ཡང་འདྲིན་སྤངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མ་འཁྲུལ་བར་འདོད། སེམས་ཅམ་པས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་འདོད་པས་སྤྲ་བ་བཀག་པ་ཉིད་གྱིས་འདི་ཡང་ཁེགས་པར་འགྱུར་མོད། དེ་ལྟ་བུའི་བྱ་བ་ཆད་ལེགས་པར་ངོས་མ་ཟེན་པར་རང་མཆོན་གྱིས་བྲལ་བ་འགོག་ལུགས་ཐོལ་བྱུང་དུ་སྤྲ་བ་དག་ནི་སྟག་མཆོང་སར་ཤ་མཆོང་བ་དང་འབྲ་བས་ཆད་ལྟའི་གཡང་སར་མཆོངས་པར་གདོན་མི་ཟེལ། །རྣལ་འབྱོར་སྦྱོད་པའི་རང་རྒྱུད་པ་དག་ནི་དབང་པོ་མངོན་སུམ་རྣམས་གཟུགས་སོགས་བྱི་དོན་སྤང་བ་ལ་འཁྲུལ་བར་བཞེད་ཀྱང་དེའི་རང་མཆོན་ལ་མ་འཁྲུལ་བར་འདོད། མདོ་སྤྱེ་སྦྱོད་པའི་རང་རྒྱུད་པ་དག་ཀྱང་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་རྣམས་དངོས་སྤྲ་བ་དང་མཐུན་པར་མ་འཁྲུལ་བར་འདོད། ཐལ་འགྱུར་བ་ལྟར་ན་སེམས་ཅམ་པ་ཡང་དབང་པོ་མངོན་སུམ་དེ་དག་མ་འཁྲུལ་བར་དོན་གྱིས་ཁས་སྤང་དུ་སོང་སྟེ། དེ་དག་བྱི་དོན་ལ་འཁྲུལ་ཚུལ་ལས་གཞན་དུ་འཁྲུལ་ཚུལ་མ་བཤད་པས་བྱི་དོན་ཡོད་པ་རིགས་པས་སྤྲ་བས་དེ་དག་མ་འཁྲུལ་བ་སོང་བའི་བྱིར་རོ། །

རང་མཆོན་ལ་བརྟེན་པའི་བྱ་བ་མཐའ་སྤྲ་བ་ཐམས་ཅད་དོན་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་ན་དོན་དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་དགོས་པ་མགིན་གཅིག་ཏུ་སྤྲ་ཡང་། ཐལ་འགྱུར་བས་ཟག་མེད་ལྱད་པའི་ཆད་མ་གང་ཡིན་ཡང་གང་ལ་ཆད་མར་སོང་བ་དེ་ལ་

འབྲུལ་བས་ཚད་མར་སོང་བ་དམིགས་ཀྱིས་ཕྱག་ནས་སྐྱབ་པར་མཛད་པས།
གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་ཚད་མར་སོང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་བཀག་བ་ཡིན་ནོ། །འདིས་
ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་བ་བཀག་ཚུལ་ཡང་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་འགྱུར་ལ། སྤྱིར་ཆོས་
ཐམས་ཅད་འབྲུལ་སྣང་ཅམ་དང་བྱེ་བྲག་རྩ་འཁོར་བའི་སྣོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་
མ་རིག་པའི་འབྲུལ་སྣང་ཅམ་ཏུ་སྐྱབ་བ་དག་ཀྱང་གནད་འདི་གཞིར་བཞག་
ལྟར་འཆད་ན་ཤིན་ཏུ་ལེགས་མོད། རྫོང་འབྲུལ་སྣང་ཅམ་ལས་ཡུལ་མེད་ཅེས་
བ་དང་། ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་རྣམ་གཞག་ལུགས་འདི་ལ་བྱ་མི་རུང་བར་
སྤྱས་བ་དག་ནི་དཔལ་མགོན་འཕགས་པ་རྒྱ་སྐྱབ་ཀྱི་ལུགས་དང་འགལ་བ་ལྟག་
སྣོད་སྐྱབ་བ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དེ་དག་གཟུགས་སོགས་ལ་མ་འབྲུལ་བ་
འགོག་བ་འདི་ནི་གཟུགས་སོགས་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་བ་འགོག་པའི་རིགས་
བ་ཁྲབ་ཆེ་ཤོས་དང་གནད་ཟབ་ཤོས་དང་རྣོ་ཤོས་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་འབྲུལ་
ན་དེ་རྟོགས་བ་འགལ་ཏེ་འབྲུལ་པས་དོན་མི་རྟེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རུང་དཀར་སེར་
འཛིན་ལ་སོགས་བ་བཞིན་ནོ་སྟམ་བ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་སྐྱབ་
དག་གིས་ལྟར་ལེན་ཏེ་རིགས་བ་སྣོད་ཏུ་མའི་ཆོགས་དང་བཅས་ནས་འཛིག་རྟེན་
བ་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟ་བུའི་ཞེན་བ་བརྟན་པོ་ཡོད་བ་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་
སྐྱབ་པས་ཆེས་གསལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །

ལུགས་དེ་འགོག་པའི་རིགས་བ་དངོས།

གཉིས་བ་ལུགས་དེ་འགོག་པའི་རིགས་བ་དངོས་བསྟན་བ་ནི། འོ་ན་
སྣོད་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན། སྣོན་པོ་ལ་མ་འབྲུལ་བར་ཐལ། དེ་ལ་ཆད་

མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤྱོད་པོ་ཆོས་ཅན། མི་བསྐྱ་བར་ཐལ། རང་སྤང་
 ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་སུམ་གྱི་དོར་སྤང་ཚུལ་དང་གནས་ཚུལ་མཐུན་པའི་ཕྱིར།
 འདོད་ན། དེ་དོན་དམ་བདེན་པར་ཐལ་བས། དེ་ལྟར་ན་འཇིག་རྟེན་པ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་དོན་དམ་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་འབད་མེད་དུ་གྲོལ་བར་
 ཐལ་ལོ་ཞེས་གོང་དུ་གསལ་བ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་བྱད་བཞིན་གྱི་གཟུགས་
 བརྟན་འཇིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུགས་བརྟན་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། དེ་ལ་
 འཁྲལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཟུགས་བརྟན་དེ་དག་ཤེས་སྒྲུལ་གྱི་ནང་ནས་ཐག་རིང་
 པོ་ནས་འགྲོ་འོང་བྱེད་པ་མཐོང་བ་གང་ཞིག དེ་ལྟར་འགྲོ་འོང་བྱེད་པ་མེད་པའི་
 ཕྱིར། གངས་རི་སྤྱོད་སྤང་གི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། བར་གྱི་སྤང་བ་མངོན་སུམ་
 དུ་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། དེ་ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་མངོན་སུམ་དང་
 འགལ་ལོ། །རི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཐག་རིང་གི་སྤྲིག་རྒྱ་ཚུ་འཇིན་གྱི་མིག་ཤེས་
 ཆོས་ཅན། རང་དང་སྤྲིག་རྒྱུའི་བར་གྱི་སྤྱོད་སང་རིང་པོ་དེ་མ་རྟོགས་པར་ཐལ།
 ཁྱོད་ལོག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སྤྲིག་རྒྱ་དེ་ཐག་རིང་པོ་ན་ཡོད་པའང་མི་
 མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་དེའི་བར་གྱི་ཐག་རིང་ཐུང་དགྲེ་བ་འབྱེད་པའི་
 མིག་ཤེས་གཞན་ཞིག་ཡོད་ན། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རིགས་མཐུན་རྫས་ཐ་
 དད་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བར་ཐལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་
 སོགས་ལའང་མཚུངས་ཏེ། མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ལོག་ཤེས་ཡིན་པས་ཡུལ་གང་
 ལའང་ཆད་མར་སོང་བ་ཁྱོད་ལ་མི་འཐད་ལ། དེ་ལྟར་ན་མི་ལམ་སྤྱར་བྲན་པ་མི་
 འཐད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་དང་དེ་འབྲེ་བའི་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཤིན་ཏུ་མང་བས་
 རང་མཆོན་གྱིས་བྱུབ་པའི་དམ་བཅའ་མ་བཏང་གི་བར་དུ་ནང་འགལ་གྱི་ཐུང་པོ་
 གཅིག་ལས་གཅིག་མཐོང་བར་འགྱུར་རོ། །

རང་ལུགས་བཞག་པ།

རང་གི་ལུགས་བསྟན་པ་ནི། ཚེད་བསྟོག་ལས། གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་ལ་
སོགས་པའི། །དོན་གྱི་འགའ་ཞིག་དམིགས་ན་ནི། །བསྐྱབ་པའམ་བསྟོག་པར་བྱ་
ན་དེ། །མེད་ཕྱིར་ང་ལ་ལྷན་ཀ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་མཆོན་གྱིས་
གྲུབ་པ་འགའ་ཞིག་དམིགས་ནས་དེ་ལ་མི་སྤྱི་བའི་ཆད་མ་ཞིག་ཁས་ལེན་ཕྱིན་
ཆད་གང་དང་གང་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་དང་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་གོང་
དུ་བསྟན་པའི་སྟོན་དེ་དག་སེལ་མི་རུས་ལ། །ཁོ་བོས་དེ་ལྟ་བུའི་རང་མཆོན་གྱིས་
གྲུབ་པ་དང་དེ་ལ་མི་སྤྱི་བ་རྩལ་ཅམ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པས། །སྟོན་དེ་དག་གཏན་
མི་འཇུག་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་ཆད་མར་འཛིག་པ་ནི་གཞལ་བྱ་གཞན་
ལ་ལྟོས་ནས་ཡིན་ལ་འབྲུལ་པར་འཛིག་པ་ན་ཡང་། སྤང་ཚུལ་གྱི་བྱུང་པར་ལ་
ལྟོས་ནས་འཛིག་པས་དེ་ལ་འབྲུལ་པར་སོང་བ་དང་ཆད་མར་སོང་བ་མི་འགལ་
ཏེ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྟན་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་གཟུགས་བརྟན་གྱི་ཆ་ཐམས་
ཅད་ལ་འབྲུལ་ཞིང་། གང་འཛིན་པའི་གཟུགས་བརྟན་ཡང་རང་མཆོན་ནམ་རང་
ངོས་ནས་ཚུར་ནམ་པ་གཏད་པར་སྤང་བས་སྤང་ཚུལ་གྱི་ཆ་ལ་མ་འབྲུལ་བ་མེད་
ུང་། གང་རྟེན་པའི་གཟུགས་བརྟན་ནི་ཕྱིས་ངེས་ཤེས་གྱི་ཡུལ་དུ་བསྟན་ཏུ་ཡོད་
པས་གཟུགས་བརྟན་ལ་མི་བསྐྱབ་པ་དང་ཆད་མར་འཛིག་གོ། །

འོ་ན་དུང་དཀར་སེར་འཛིན་ཡང་ཆད་མར་འབྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འབྱུར་
ཏེ། དེའི་འཛིན་སྐངས་གྱི་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་དེའི་ཁ་དོག་སེར་བོ་ཡིན་གྱི་དུང་དཀར་
ནི་མིན་ཏེ། མིག་ཤེས་ངེས་དུང་དཀར་འཛིན་ན་དུང་དཀར་གྱི་ཁ་དོག་ུང་
འཛིན་དགོས་པས་དེ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དུང་དཀར་གྱི་དབྱིབས་དང་དུང་

དཀར་གྱི་ཁ་དོག་གཉིས་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་སྟོས་ཀྱང་གྲུབ་བདེ་རྗེས་
གཅིག་ཡིན་པས། མིག་ཤེས་དེས་དྲུང་དཀར་གྱི་དབྱིབས་མཐོང་ན་དེའི་ཁ་དོག་
ཀྱང་མཐོང་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་དྲུང་དཀར་ལ་སྟོང་སྟོབས་ཀྱི་ཆད་
མར་སོང་བ་མི་འགལ་ལོ། །འོན་ཀྱང་མི་འཁོར་དུ་ཞུགས་ནས་སྟོན་ཤིང་འགྲོ་བར་
མཐོང་བ་དེ་ཡང་གྲུབ་མཐའ་འོག་མས་ལོག་ཤེས་སུ་བཞེད་ཀྱང་ཞུགས་འདིར་དེ་
ལྟར་མིན་པར་མངོན་སྟེ། མིག་ཤེས་དེ་ཤིང་གི་བྱ་བ་ལ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་ཙམ་
ལས། སྟོན་ཤིང་གི་དབྱིབས་དང་། ཁ་དོག་ལོ་འབྲས་གང་ལའང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་
རྣམ་པ་ངེ་ལྟར་གསལ་བ་ལྟར་མཐོང་བས་སྟོན་ཤིང་དེ་ལ་མི་བསྐྱེད་བ་ལོགས་པར་
གྲུབ་སྟེ། ཐག་རིང་ན་གོང་བྱ་ཆེན་པོ་ཆུང་དུ་མཐོང་བ་དང་། ཉི་མའི་དགྱིལ་འཁོར་
ཆུང་དུ་མཐོང་བ་རྣམས་ལོག་ཤེས་མིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དྲུང་དཀར་སེར་འཛིན་གྱི་
མིག་ཤེས་ཀྱིས་གང་མཐོང་བའི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་གི་ཆ་ཐམས་ཅད་ནས་སེར་
པོར་མཐོང་བས་སྟོན་ཤིང་འགྲོ་བ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་དང་མི་འབྲེལ། །

ཆོས་ཅན་མཐུན་སྣང་ལ་དབྱེད་པ།

དེ་དག་གི་དོན་བསྐྱེད་ནས་འཆད་པ་ལ། ཆོག་གསལ་དུ་ཆོས་ཅན་
མཐུན་སྣང་བ་འགོག་པའི་སྐབས། གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་ཕྱིན་
ཅི་མ་ལོག་པ་དག་ཐ་དད་པ་དེའི་ཕྱིར། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་གནས་སྐབས་ན་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། གང་ཞིག་ཆོས་ཅན་ཉིད་དུ་འགྱུར་
བ་མིག་ཀུན་རྫོབ་པ་ལྟ་གཤམ་ཡོད། དེའི་ཕྱིར་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོན་
དང་། གཞི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཆོག་ཀྱི་སྟོན་སྟོན་པ་མེད་པས་འདི་ལན་མ་
ཡིན་པ་ཉིད་དོ། །དཔེ་ལ་ཡང་འབྲས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་

དོན་ལྟར་བཤད་ན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཛོན་སྤྱོད་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལྟོགས་པ་འདི་རིགས་ཤེས་ཚད་
མ་དང་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་སའི་ཤེས་པ་རྣམས་ནི་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དང་མ་འཁྲུལ་
བས་ཡུལ་རྟེན་པ་འཛོག་ལ། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཤེས་པས་ཡུལ་གང་དང་གང་
སྤང་ཡང་དེ་རང་ངོས་ནས་སམ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྤང་བ་ནི།
སྤང་བས་ཡུལ་གང་ལ་སྟོས་ཀྱང་འཁྲུལ་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་མ་རིག་པས་
བསྐྱད་པ་ཞུགས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པས། འདི་ལ་འཁྲུལ་དང་དེ་ལ་མ་འཁྲུལ་
བའི་ཁྱད་པར་མི་འཐད་དེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོའི་བོད་ཤོག (༤༥༠)ལས། དེས་
ན་མ་འཁྲུལ་བས་རྟེན་པའི་དོན་འཁྲུལ་ཤེས་ལ་མི་སྤང་ལ་འཁྲུལ་ཤེས་ལ་སྤང་
བའི་དོན་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པས་རྟེན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་འཁྲུལ་ཤེས་
དང་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས་རང་རང་གི་ཡུལ་པན་
ཚུན་སྤངས་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཐ་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། སྐབས་འདིའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་ནི་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ལ་བྱེད་
པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

དེའི་ཕྱིར་འཛིག་རྟེན་པས་ངེ་ལྟར་མཐོང་བའི་ཚུལ་དེ་བཞིན་འཕགས་
པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་མཐོང་ལ། འཕགས་པ་ལོག་མ་རྣམས་ཀྱི་མཐོང་ཚུལ་ལྟར་
འཕགས་པ་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་མཐོང་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་མཐོང་ཚུལ་
ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་གཟིགས་ཏེ། དབྱ་མ་འཇུག་པ་
ལས། རབ་རིབ་མཐུ་ཡིས་སྤྲེལ་ཤིང་ལ་སོགས་པའི། །ངོ་བོ་ལོག་པ་གང་ཞིག་རྣམ་
བརྟགས་པ། །དེ་ཉིད་བདག་ཉིད་གང་ཏུ་མིག་དག་པས། །མཐོང་དེ་དེ་ཉིད་དེ་
བཞིན་འདྲིང་ཤེས་གྱིས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདིའི་དོན་ནི་འཛིག་རྟེན་
པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་སོགས་གང་དང་གང་སྤང་ཡང་རང་ངོས་ནས་བདེན་པ་

འབའ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་ཞིང་དེས་དེ་ལྟར་ཞེན་པ་བརྟམས་པར་ཡང་བྱེད་ལ། འཕགས་
པ་ནམས་ཀྱིས་དེ་དག་རང་ངོས་ནས་བདེན་པར་སྒྲུང་ཡང་གཟུགས་བརྟན་ལྟ་
བུར་བརྟུན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་། དག་བཅོམ་པ་ནམས་ཀྱིས་གཞན་ངོས་རྗེས་
སྤྱུ་བྱས་ནས་བཅོམ་མ་དང་བརྟུན་པའི་འཆར་སྒྲོ་ལས་མི་སྒྲུང་ངོ་། །འཛིག་ཉེན་
པ་ནམས་ནི་བདེན་འཛིན་མ་རིག་པས་བཅིངས་པ་ཤིན་ཏུ་དམ་ཞིང་། འཕགས་
པ་ནམས་བཅིངས་པ་ཤིན་ཏུ་ལྷོད་པ་དང་། དག་བཅོམ་པ་ནམས་ལ་ནི་མ་རིག་
པས་བཅིངས་པ་མ་ལུས་པ་ཟད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན། དཔེར་ན། མིག་ཅ་
བཅོར་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་ལས་མིག་ལ་འཆར་སྒྲོ་མི་འདྲ་བ་སྤྱོད་ཆོགས་འབྱུང་བ་
བཞིན་ནོ། །དེས་ན་འཛིག་ཉེན་པ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ལུལ་གཅིག་ལ་ལྟ་
བའི་ཆེ་བལྟ་བུ་སྤྱུ་སྤྱུན་མོང་བ་གཅིག་ལ་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོ་སོར་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་
འཐད་ཅིང་། དེ་ལྟར་འཐད་སྒྲུབ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་སྐབས་དོན་མང་བས་འཛིགས་
ནས་མ་སྒྲིམ་སོ། །

ཆོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུང་བ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ།

བྱེ་བྲག་ཏུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་སྤྱོད་པ་དང་། མེད་པར་སྤྱོད་པ་གཉིས་
ཅོད་པའི་ཆེ་ཡང་བལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སོ་སོར་བཟུང་བ་ལྟར་
འཐད་བྱུབ་ཏུ་སྤྱུས་ནས་ཅོད་པ་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་དང་། ཉགས་དང་། བསྐྱུབ་
བྱ་དང་། དཔེ་ལ་སོགས་པ་མཐུན་སྒྲུང་བ་མེད་པ་མ་ཟད་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་ཡང་
མཐུན་སྒྲུང་བ་མེད་དོ། །འོ་ན་སྤྱོད་ཉག་མི་ཉག་ཅོད་པའི་ཆེ་ཡང་མཐུན་སྒྲུང་བ་
མེད་པར་འགྱུར་ངོ་ཞེ་ན། འདི་ནི་དངོས་སྤྱོད་པ་དང་གངས་ཅན་པ་གཉིས་ཅོད་པའི་
སྐབས་ལ་སྤྱར་བ་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་མཐུན་སྒྲུང་བ་ངེས་པར་ཡོད་དགོས་

པས་སྤྲུལ་དང་མི་འདྲ་བ་ཉིད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པར་སྤྲུབ་
ཡང་པན་ཚུན་ཚྱོད་པའི་ཆེ་ཆོས་ཅན་མཐུན་སྤང་བ་ཡོད། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་
པར་སྤྲུབ་ནང་པན་ཚུན་ཚྱོད་པའི་ཆེ་ཡང་དེ་བཞིན་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་མཐུན་
སྤང་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་ས་མཆམས་འབྱེད་ཤེས་པ་གལ་ཆེད། །

དོན་བསྟུས་ན། ཆད་མར་སོང་ཚུལ་ཡང་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་
བ་དང་མ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་བ་གཉིས་སུ་ཁ་ཆོན་ཆོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་
ནམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་པན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་འགལ་བ་ཡིན་པ་ནི་གོང་
གི་ལུང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བོད་ཤོག (༢༢༩)
ལས། རང་བཞིན་གྱིས་སྤྲོང་པར་སྤྲུབ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་མི་སྤྲོང་བར་སྤྲུབ་
གཉིས་ཀྱི་ལུགས་ལ་མ་འབྱུང་བའི་ཤེས་པས་བྱུབ་པའང་མ་ཡིན། འབྱུང་བའི་
ཤེས་པས་བྱུབ་པའང་མ་ཡིན་པའི་ཆད་མས་བྱུབ་པའི་མིག་གམ་གཟུགས་ཀྱི་
སྤྱི་མེད་ཅིང་། འབྱུང་བའི་ཤེས་པས་བྱུབ་པ་ནི་ཕྱི་རྒྱུ་ལ་མ་བྱུབ་ལ། མ་འབྱུང་
བའི་ཤེས་པས་རྟེན་པ་ནི་སྤྲུལ་གྱི་ཆད་མས་མ་བྱུབ་པས་དཔེ་ལ་འདྲ་བ་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། མཁས་བྱུབ་རྗེའི་སྟོང་ཐུན་ལས།
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དབུ་མ་པས་དངོས་སྤྲུབའི་ངོར་རྟགས་གང་བཞོད་ཀྱང་སྤྱིར་
བ་དེའི་ཆོས་ཅན་དང་། རྟགས་དང་། ཚུལ་གསུམ་ག་ཆད་མ་ཅི་འདྲ་ཞིག་གིས་
འབྱུབ་ཚུལ་སྤྲུལ་ཕྱི་རྒྱུ་གཉིས་ཀའི་ལུགས་ལ་མཐུན་སྤང་དུ་བྱུབ་པ་མི་མིན་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དོ། །དཔེར་ན། འཇིག་རྟེན་པའི་སྤྱི་
འཇིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྤྱིར་སོ་ལ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་སྟེ། དེའི་
ཡོད་ཆོད་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་སྤང་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལ་ཆད་མར་སོང་བའི་ཕྱིར། དེ་
ལྟར་སྤང་བ་ནི་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་ཞུགས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྤྱི་

འཛིན་ཉོག་པ་ལའང་དེ་བཞིན་ཏེ། རོན་དེ་ལ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པ་ཞུགས་ཕྱིར་
ཆད་སྒྲུབ་ཚུལ་དེ་ཉིད་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་ཤེས་པ་འབྱུང་བས་སྟེད་པའི་རོན་དང་ཀྱན་རྫོབ་བདེན་པ་རོན་
གཅིག་ཅིང་། ཤེས་པ་མ་འབྱུང་བས་སྟེད་པའི་རོན་དང་རོན་དམ་བདེན་པ་རོན་
གཅིག་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱུང་པའི་མ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་བའི་
ཆད་མ་དང་རིགས་ཤེས་ཆད་མ་རོན་གཅིག་ འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་བའི་
ཆད་མ་དང་ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མ་རོན་གཅིག་གོ། །འོ་ན་རིགས་ཤེས་རྗེས་དཔག་
ཆོས་ཅན། ཐ་སྙད་པའི་ཆད་མར་ཐལ། རོན་དེ་ལ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་བའི་
ཕྱིར་ཏེ། རོན་དེ་ལ་འབྱུང་བའི་ཆད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཉམས་མ་གྲུབ་སྟེ།
དེ་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་ཡང་རོན་དམ་བདེན་པ་ལ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་བ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་ན་རོན་དམ་པ་ལ་དེ་སོང་དགོས་
པ་ལ་མ་སོང་བའི་ཕྱིར། རོན་དེ་ལ་ཡོད་ཆོད་རྗེ་ལྟར་ཡིན་པ་དེ་བཞིན་ཆད་མར་
སོང་བའི་ཕྱིར། དུལ་ལ་ཡོད་ཚུལ་རྗེ་ལྟར་ཡོད་པ་རྗེ་བཞིན་དབྱུང་རོན་ཐོབ་པའི་
སྒྲོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་སྟེད་ཚུལ་དེ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པས་སྟེད་པས་སྟེད་
ཚུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལེགས་སྦྱིང་ལས། སྒྱུན་དང་པོ་མེད་དེ། རིགས་ཤེས་རྗེས་
དཔག་སྒྲུབ་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་འབྱུང་ཤེས་ཡིན་ཀྱང་དེས་སྟེད་པ་འབྱུང་ཤེས་
ཀྱིས་སྟེད་པ་མིན་པས་མི་འགལ་ཏེ། སྒྲ་ཡང་ཡིན་ལ་བརྟུན་པ་ཡང་ཡིན་པའི་དུང་
སྒྲ་སྟེད་ཀྱང་དུང་སྒྲ་རྟུན་པ་མ་སྟེད་པས་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །ཅམ་གྱི་ངོས་
བཟུང་སྒྲུབ་བ་ལ་བལྟས་ན་དེ་འབྲའི་རོགས་པ་སྒྱེ་ཡང་སྒྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་
ནི་ཡོད་ཚུལ་རྗེ་ལྟར་ཡོད་དཔྱོད་པའི་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱིས་སྟེད་པ་དགག་པར་འདོད་
ནས་ཅམ་སྒྲོས་ཀྱི། མ་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཤེས་པས་སྟེད་པ་འགོག་པ་མིན་ཏེ།

ཆོག་གསལ་ལས། དབྱང་པ་ཞིབ་མོ་འདིག་ཏེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལ་བཅུག་པ་འདིས་
ཅི་དགོས་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་དེ་སྐད་དུ་སྤྲོ་སྟེ་ཀུན་རྫོབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཙམ་གྱིས་
བདག་གི་ངོ་བོ་ཡོད་པར་རྟེན་པ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཅོད་སྤོང་མཛད་
པ་ལས་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

འདིག་ཏེན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་མཆོན་སྤང་བའི་ཆད་མ་དེ་དག་ཡོད་
པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་ཐམས་ཅད་མཐུན་མོད། དེ་དག་གང་གིས་འགྲུབ་པར་
བྱེད་ཅེ་ན། ཅོད་བསྐྱོག་ལས། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་དོན་དེ་རྣམས། །ཆད་མ་ཉིད་
གྱིས་རབ་གྲུབ་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་ཆད་མ་དེ་རྣམས་ཀྱང་། །རི་ལྟར་རབ་ཏུ་གྲུབ་པར་
སྤྲོས། །ཞེས་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པར་སྤྲོ་བ་དག་ལ་བྱི་བ་དང་བཅས་འགོག་
པ་ལ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཅག་གིས་ཡུལ་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པ་ལ་ཡུལ་ཅན་རང་
མཆོན་གྱིས་ཆད་མར་སོང་བ་ཡོད་ན། ཆད་མ་དེ་ཉིད་གྲུབ་པའི་ཆད་མ་གང་
ཡོད་སྟོས་ཞིག་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །ཆད་མ་དེ་དག་རང་གིས་རང་མི་འགྲུབ་པ་
ནི། རང་རིག་བཀག་པ་ཉིད་གྱིས་འགྲུབ་ལ། གལ་ཏེ་ཆད་མ་གཞན་ཞིག་གིས་
ཆད་མ་དེ་གྲུབ་ན། དེ་ཡང་གཞན་ཞིག་གིས་འགྲུབ་པས་སྤྲུག་ས་མེད་པར་འགྱུར་
ལ། དེ་ལྟར་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ཆད་མ་དང་པོས་ཀྱང་མི་འགྲུབ་ལ། བར་མ་དག་གིས་
ཀྱང་མི་འགྲུབ་ཅིང་། ཐ་མས་ཀྱང་མི་འགྲུབ་པས་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་མེད་པར་
འགྱུར་རོ། །འོན་ཀྱང་རང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་མེད་ཅེས་སྤྲོ་ན་ནི་རང་གི་གྲུབ་
མཐའ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། །

སྤྱིར་ཤེས་བྱ་གང་ཡིན་ཀྱང་རང་འགྲུབ་པའི་ཆད་མ་ཡོད་དགོས་ཀྱང་
ཆད་མ་ལ་དེ་འདྲ་བ་མི་དགོས་པས་མི་འདྲ་ཞེས་སྤྲོ་ན་ནི། འོ་ན་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲུབ་
བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དགོས་པས་རིགས་པ་གང་དང་གང་ཡོད་ཅེས་སྤྲོ་བར་

གྲིས་ཞེས་སོགས་གྲིས་འགོག་པར་མཛད་དོ། །གཞན་ལ་མ་ལྟོས་རབ་འགྱུར་
འགྱུར། །གལ་ཏེ་གཞལ་བྱའི་དོན་རྣམས་ལ། །མ་ལྟོས་ཁྱོད་ཀྱི་ཆད་མ་
བྱུང། །དེ་ལྟར་ཆད་མ་འདི་རྣམས་ནི། །གང་གི་འད་ཡིན་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་
གཞལ་བྱ་དང་འཇལ་བྱེད་རང་མཆན་གྲིས་བྱུང་ན་པན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་
འགྱུར་བས་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་ཆད་མ་དང་། རང་གི་ཆད་མ་ལ་
མ་ལྟོས་པའི་གཞལ་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ་ཞིང་། དེ་ལྟར་ན་གཞན་གང་ལ་མ་ལྟོས་
པར་གཞལ་བྱ་ཡོད་པ་དང་ཆད་མ་དེ་གང་གི་ཆད་མ་ཡིན་པར་ཡང་མི་འགྱུར་
ཏེ། དཔེར་ན། སྔ་འཛིན་ཆད་མ་སྔོན་པོ་ལ་མི་ལྟོས་ན། སྔ་འཛིན་ཆད་མ་མིན་
པར་འགྱུར་རོ། །

རང་གི་ལུགས་བསྟན་པ།

དེས་ན་རང་གི་ལུགས་བསྟན་པ་ནི་གོང་གི་འགྲོས་ཉིད་དུ། འོན་ཏེ་ལྟོས་
ནས་དེ་རྣམས་བྱུང། །ཡོད་ན་དེ་ལ་སྦྱོན་ཅིར་འགྱུར། །ཞེས་རང་ལུགས་ནི་
གཞལ་བྱ་ལ་ལྟོས་ནས་ཆད་མ་དང་ཆད་མ་ལ་ལྟོས་ནས་གཞལ་བྱ་འགྱུར་བས་
པན་ཚུན་ལྟོས་ནས་དེ་གཉིས་བཞག་ན་སྦྱོན་ཅི་འགྱུར་ཏེ་མི་འགྱུར་རོ། །ལྟོས་
ནས་ཇི་ལྟར་འཛོག་པའི་ཚུལ་ནི་དཔེར་ན། མི་ཞིག་གིས་པ་གི་རྒྱུ་དེས་ཁ་
སང་ངའི་བྱིམ་དུ་འོར་བརྒྱས་སོ་ཞེས་གཞན་ཞིག་ལ་སྤྲས་པ་ན། ཉན་པ་པོ་དེའི་
བསམ་པར་རྒྱུ་དེ་གང་དུ་ཡོད་བརྟགས་ཏེ་ཁ་སང་ས་སྟོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་
བསྐད་པར་ངས་ཤེས་ཆེད་ཆེ་ཁོང་གི་ཆེག་དེ་ནི་བརྟན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་རྟོགས་
པའི་ཆད་མ་དེའི་ཆེ་སྦྱེས་ལ། རྒྱུ་དེ་ས་ཁུལ་དེར་ཡོད་པ་དོགས་གཞི་ཆགས་ན་
བསྐྱར་དུ་ཞིབ་འཇུག་བགྲིས་ཏེ་འོར་བརྒྱས་པར་ར་འགྲོད་གསལ་པོ་བྱུང་བ་དེའི་

ཆོ། སྤར་གྱི་ཆོག་དེ་བདེན་པ་ཡིན་པར་གཤོད་རྟོགས་པ་ཡིན་པ་ནི་འཛིག་རྟོན་གྱི་
ནམ་གཞག་ལ་ཡང་ཤིན་ཏུ་འཐད་པ་མ་ཟད། འཛིག་རྟོན་གྱི་ཁྱིམ་ས་ལུགས་ལ་འང་
དེ་ལྟར་ཆད་མ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ། བྱས་རྟགས་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་
ལ་དེའི་བསྐྱབ་བྱ་མ་རྟོགས་སྟོན་ཏུ་དེ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་ཡང་དེས་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མ་རྟོགས་ལ། བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་མཛུགས་ཐོག་ཏུ་རྟགས་
དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཆད་མ་སྐྱེས་པ་ནི་ཆད་མ་པ་ལ་གྲགས་པ་
ལྟར་ལུགས་འདྲིར་ཡང་འདོད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སྟོ་འཛིན་གྱིས་སྟོན་པོ་མཐོང་བ་
ལས་ཕྱིས་ངེས་ཤེས་གྱི་དུས་སུ་སྤར་མཐོང་བའི་སྟོན་པོ་དེ་སྟོན་པོ་ཉིད་དུ་བྱུབ་
པ་ན་སྟོན་པོ་གཞལ་བྱ། སྟོ་འཛིན་དེའི་འཇལ་བྱེད་གྱི་ཆད་མ་ཡིན་པར་པན་ཚུན་
ལྟོས་ནས་བྱུབ་པ་ཡིན་ནོ། །སྟོ་འཛིན་འཇལ་བྱེད་གྱི་ཆད་མ་ནི་སྟོ་འཛིན་དེ་དང་
དུས་མཉམ་དུ་བྱུབ་པ་མ་ཡིན་ཡང་སྟོན་མེད་དོ། །

དཔེའི་སྟོ་ནས་ཐ་སྟད་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་བསྟན་པ།

དེ་བཞིན་དུ་དོན་ལ་སྐྱལ་འབྲིལ་བ་ལ་སྐྱལ་དུ་མཐོང་སྟེ་འཛིགས་པ་
སྐྱེས་པ་དེ་སྐྱལ་དངོས་ཡིན་ནམ་མིན་རྟོག་པར་བྱེད་པའི་མཐར་སྐྱལ་དངོས་
ཡིན་པར་ར་འཕྲོད་བྱང་ན་ནི་སྤར་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་དེ་ཆད་མ་ཡིན་པར་
དེའི་ཆེ་བྱུབ་པ་དང་། ཡང་ཐག་ཁ་ལྟ་བུར་སྐྱལ་དུ་མཐོང་སྟེ་འཛིགས་པ་སྐྱེས་པ་
ན། སྤར་བཞིན་དབྱེད་པ་བྱས་པས་མཐར་སྐྱལ་མིན་པར་ར་འཕྲོད་བྱང་ཆེ་ངས་
འཁྲལ་འདུག་སྟམ་སྟེ་སྤར་སྐྱལ་དུ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལོག་ཤེས་སུ་བྱུབ་པ་
དང་། སྐྱལ་གྱིས་འཛིགས་པ་ཡང་ཤུགས་གྱིས་ཁྱེགས་པ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར།
ཆད་མ་དང་ཆད་མའི་ནམ་དབྱེ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་འབྱེད་པས། རང་མཆན་གྱིས་

མེད་པར་སྤྲོ་བ་ལ་མྱོན་ཀ་གང་ཡང་མི་འབྱུག་གོ། འོ་ན་དོན་ལ་མེད་ཁ་དོག་ཡིན་
 ཞིང་རྒྱུ་རིང་པོ་ནས་ཐེ་ཚོམ་བྱ་དུས་ཀྱི་ཁ་དོག་དམར་ལམ་པ་འཛིན་པའི་མིག་
 ཤེས་ཀྱང་མེད་ཁ་དོག་ལ་ཆད་མར་ཐལ་ཏེ་བྱིས་ཐ་སྣང་གི་དུས་སུ་མེད་ཁ་དོག་
 ཡིན་པར་འགྲུབ་པས་སོ་ཞེ་ན། མྱོན་མེད་དེ། སྤར་མིག་ཤེས་དེས་མེ་ཡིན་མིན་ཐེ་
 ཚོམ་འཕྲེན་པ་ཡིན་གྱི་ངེས་ཤེས་མི་འཕྲེན་པས་ཁ་དོག་དམར་ལམ་པ་ལ་ཆད་མ་
 ཡིན་ཡང་མེད་ཁ་དོག་ལ་ཆད་མ་མིན་ཏེ། དེ་མེ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ལ་ཐ་སྣང་པའི་
 ཆད་མ་གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་གྲུབ་དགོས་པའི་བྱིར་དང་། མིག་ཤེས་དེ་མེ་ཡིན་པ་
 ལ་ཐེ་ཚོམ་འཕྲེན་བྱེད་ཡིན་པའི་བྱིར་དོ། །

འདི་དག་ལས་ཆད་མར་སོང་བ་གྲུབ་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་དེ་ལྟ་ག་
 མ་མཆིས་ཀྱང་ཆད་མ་དེ་དག་ཡུལ་ལ་འབྱུང་བའི་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་ངེ་ལྟར་
 གྲུབ་ཅེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱི་འཛིན་ལྟ་བུ་སྤྱིན་པོའི་རང་མཆོན་ལ་
 འབྱུང་བར་རྟོགས་པ་ལ་སྤྱིན་པོ་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཁེགས་ཐེན་མ་བཟུང་
 བ་དགོས་ཏེ། དེ་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་མ་ཁེགས་བར་དུ་དེ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་
 མི་ཁེགས་པའི་བྱིར་ཏེ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བོད་ཤོག་(༤༥)ལས། གང་གི་ཆེ་
 དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་རང་གི་ངོ་བོར་གྲུབ་པ་མེད་པར་ཆད་མས་རྟོགས་པ་ནས་
 དངོས་པོ་སྤྲོ་བའི་གྲུབ་མཐའ་བཏང་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས། རང་གི་ངོ་
 བོས་ཡོད་པ་ཆད་མས་མ་ཁེགས་ཀྱི་བར་དུ་རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པར་དམ་བཅའ་
 བའི་གྲུབ་མཐའ་མི་གཏོང་བ་བཞིན་དུ། རང་གི་མཆོན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པར་མ་
 རྟོགས་ཀྱི་བར་དུ་དེར་སྤང་བའི་ཆད་མ་འབྱུང་ཤེས་སུ་མི་རྟོགས་སོ། །

དེ་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི་ཚུད་པ་ཡོང་ཚུལ་དང་དེ་ལྟར་
 ཚུད་ལན་བཞི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་རྣམས་ལ་ཉམས་ཞིབ་ལེགས་གནད་བཞིས་

ན། ལུགས་འདྲིའི་དགག་བྱའི་སྤྱི་ལེགས་པར་ཤར་ནས་དེའི་དགག་བྱ་འགོག་
ལུགས་ལ་མི་ཚོངས་པས་མདའ་ཅེ་འབེན་ལ་གཏོད་ཐུབ་པ་རང་གིས་འབྱུང་བས་
དེ་ལས་འབྱུལ་བའི་ཆད་མར་སོང་ཚུལ་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་གནད་གྱིས་
དེ་ལྟ་བུའི་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚད་སྤོང་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གཏན་ལ་འབབས་པ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་བོད་ཤོག (༢༥༩)ལས། དེ་ལ་རང་
བཞིན་མེད་པའི་ལྟ་བ་མ་རྟེན་གོང་དུ་གང་ཟག་དེ་དག་གིས་ཡོད་པ་ཅམ་དང་།
རང་མཚན་གྱིས་བྱུབ་པ་སོ་སོར་འབྱེད་པ་མི་སྲིད་དེ། ཡོད་པ་གང་ཡིན་ལ་སྤར་
བཞི་བརྒྱ་པའི་འགྲེལ་པ་བྲངས་པ་ལྟར། ཡོད་ན་རང་གི་ངོ་བོས་བྱུབ་པའི་ཡོད་
པས་བྱུབ་པར་བརྩུང་ནས་རང་བཞིན་གྱིས་སྤོང་པ་ལ་རྒྱ་འབྲས་བཞག་ཏུ་མི་རུང་
ཞེས་མང་དུ་ཞོལ་བ་ཡིན་ནོ། །རང་བཞིན་མེད་ཉོགས་ཀྱི་ལྟ་བ་རྒྱད་ལ་སྤྱེས་པའི་
གང་ཟག་གི་རྒྱད་ལ་ནི་ཡོད་པར་འཛིན་ཚུལ་གསུམ་ག་འབྱུང་སྟེ། འོན་ཀྱང་ལྟ་བ་
དེ་སྤྱེས་ནས་རྗེ་སྲིད་དེའི་འདུ་བྱེད་མ་ཉམས་པ་དེ་སྲིད་དུ་རིགས་པས་རྣམ་པར་
དབྱེད་ནས་རང་གི་ངོ་བོས་བྱུབ་མ་བྱུབ་བསམས་པའི་ཆོ། རང་གི་ངོ་བོས་བྱུབ་པ་
ཁས་ལེན་པའི་བདེན་འཛིན་རེ་ཞིག་མི་སྤྱེ་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ལ་ལྟན་སྤྱེས་ཀྱི་བདེན་
འཛིན་མི་སྤྱེ་བ་མིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་བཞིན་མེད་ཉོགས་ཀྱི་ལྟ་
བ་རྒྱད་ལ་མ་སྤྱེས་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་
མེད་ལ་དབྱེད་པ་ཞུགས་པ་ན་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་དང་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པ་
གཉིས་སྒྲོ་ངོར་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ནས་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པས་རང་བཞིན་གྱིས་
མེད་ན་མེད་དགོས་པར་ཚིད་པ་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཆོས་རྣམས་
རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་ལ་རིགས་པའི་གཞོད་བྱེད་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་
མེད་པ་དང་། ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་མང་ཞིང་གཞོད་བྱེད་མེད་པའི་ཚུལ་

རྣམས་སོ་སོ་རྣམས་ལེགས་པར་ཁོང་དུ་ཚུད་པ་ན་དེ་གཉིས་ངོ་བོའི་ཆ་རྣམས་སོ་སོར་
མི་འབྱེད་ཀྱང་སྐྱབ་བྱེད་སོ་སོར་ངོས་ཟིན་པ་ལས། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ངེས་
སྣམ་དུ་ངེས་ཤེས་སྒྲ་ལྷག་དུ་འབྲེན་པ་དང་། ཐེ་ཆོམ་གྱི་བྱ་བ་ཆོད་པའི་ཆེ་རང་
བཞིན་གྱིས་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
དུ་བའི་རྟགས་ལས་ཁང་པའི་ནང་དུ་མེ་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་ཆོད་པ་ན། མེ་དེའི་ཁ་
དོག་དང་དབྱིབས་ཆེ་ཚུང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མི་རྟོགས་ཀྱང་མེའི་ངོ་བོ་ཅམ་
རིག་པའི་རྗེས་དཔག་ཆད་མ་སྐྱེས་པར་འཛོག་པ་བཞིན་ནོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་འཛོན་སྣངས་མ་བརྒྱག་པའི་རང་རྣམས་རང་
བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་རྗེ་གསལ་
རྗེ་ཟབ་དུ་སོང་བ་ལས། རང་བཞིན་མེད་ངེས་ཀྱི་ངེས་ཤེས་ཀྱང་རྗེ་གསལ་རྗེ་ཟབ་
དུ་སོང་སྟེ་སྟོང་པ་དང་རྟེན་འབྱུང་གི་ལྟ་བ་ལྷག་པར་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ནི།
གཉིང་དཔག་དཀའ་བའི་སྟོང་ཉིད་ལ་དབྱུང་དོན་ཐོབ་པའི་གནད་ཀྱིས་ཡིན་པར་
ཤེས་པར་བྱའོ། །ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་ལས་ཀྱང་། རྟེན་འབྲེལ་མི་སྦྲར་མཐོང་བ་
ཅམ་ཉིད་ནས། །ངེས་ཤེས་ཡུལ་གྱི་འཛོན་སྣངས་ཀྱན་འཛིག་ན། །དེ་ཆེ་ལྟ་བའི་
དབྱུང་པ་རྗེ་གསལ་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་དེ་དང་མཐུན་པ་སྟེ།
གང་ཟག་ལྟ་བུ་རྟེན་འབྲེལ་མི་སྦྲར་མཐོང་བ་ཅམ་ལས་གང་ཟག་རང་བཞིན་གྱིས་
མེད་ངེས་སྣམ་དུ་ངེས་ཤེས་ངང་གིས་སྐྱེས་པ་དང་། ངེས་ཤེས་དེའི་ཡུལ་དུ་ཆོས་
ཅན་ཀྱན་རྗེས་པའི་འཛོན་སྣངས་ཐམས་ཅད་འཛིག་པའམ་ཤོར་ནས་འགགས་
པ་ལས་མེད་དགག་གི་རྣམ་ཅན་འབའ་ཞིག་དུ་སོང་བ་ན། སྟོང་ཉིད་གསལ་དུ་
རྟོགས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལྟ་བུ་རྟོགས་ཟིན་གོམས་པ་ལས་མཐར་མཛོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པ་ན་ཆོས་ཅན་གྱི་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འགགས་པ་སྟེ་རྒྱབ་པ་ནི། མདོ་

ལས། ང་ཞེས་མཐོང་བ་མེད་པ་ནི་མཐོང་བ་དམ་པའོ་ཞེས་དང་། དངོས་པོ་བྱས་
པ་ཅན་ལ་མ་རེག་པར་རང་བཞིན་འབའ་ཞིག་མངོན་དུ་བྱེད་དོ། །ཞེས་པ་ལྟར་
རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ངེས་ཤེས་རྟེན་ནས་ཀྱང་ངེས་མ་ཆོམ་པར་ད་དུང་དབྱད་པ་མི་
དགོས་པས་དེའི་ཆེ་ཐོས་བསམ་གྱི་དབྱད་པ་རྫོགས་པ་ཡིན་གྱི་དབྱད་པ་གཏན་
ནས་བྱ་མི་དགོས་པར་སྟོན་པ་མིན་ནོ། །དབྱད་པའི་ཆད་ལས་བཟུལ་ནས་དབྱད་
པ་འཆོལ་ན་དབྱད་པས་ཆད་པའི་མཐར་ལྷུང་བར་གདོན་མི་ཟེམ། །

འོན་ཀྱང་ངེས་ཤེས་དེའི་འཛིན་སྟངས་མ་བཟུགས་པར་རྒྱན་སྦྱོར་བའམ་
འཛིན་སྟངས་དེ་ལ་ཡང་ཡང་གསལ་བཟབ་སྟེ་རིགས་པའི་རྣམ་གངས་དུ་མས་
ཆེས་ཆེར་གསལ་བར་བྱེད་པ་ནི་སྟོང་ཉིད་སྒྲིམ་པའི་དོན་མ་ཞོར་བ་ཡིན་པ་
གཞུང་ཆེན་པོ་རྣམས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལ་ལས་དེ་ལྟ་བུའི་ངེས་ཤེས་དེ་
བདེན་འཛིན་ཡིན་པར་སྒྲིབ་པ་མང་ཡང་དེ་ནི་རང་མཆོན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་
རིགས་པ་བྱ་ཐག་མ་ཆོད་པས་ལན་ནོ། །ཡང་འགའ་ཞིག་གིས་ངེས་ཤེས་དེའི་
འཛིན་སྟངས་ཀྱན་བཟུགས་ནས་ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དེ་སྟོང་ཉིད་སྒྲིམ་པའི་
དོན་དུ་བཟུང་ནས་སྟོང་ཉིད་འཇལ་བྱེད་གྱི་ཆད་མ་མེད་པའི་རྒྱུ་སྦྱོར་དུ་ལུང་འདི་
དངས་པའང་ཆད་མཐའ་མཐར་ཐུག་ལ་གོམ་སྟོབྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་སྟོང་པ་ཉིད་འབད་པ་དུ་མས་བསྒྲིམ་དགོས་པ་ཅི་ཞེ་ན། ལམ་
རིམ་བོད་ཤོག (༩༥༠) དངས་པའི་ཆོག་གསལ་ལས། འཇིག་རྟེན་པའི་སྟོས་པ་
དེ་ཡང་མ་ལུས་པར་སྟོང་པ་ཉིད་གྱིས་ཉེ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ལྟ་
བས་འགག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། གང་གི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་སྟོང་
པ་ཉིད་སྟོས་པ་མ་ལུས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་མཆོན་ཉིད་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོས་པ་
དང་བྲལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། སྟོས་པ་དང་བྲལ་བས་ཀྱང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལྟོག་

ཅིང་། རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལོག་པས་ཉོན་མོངས་པ་ལྡོག་ལ། ལས་དང་ཉོན་མོངས་
པ་ལོག་པས་སྐྱེ་བ་ལྡོག་པ་དེའི་ཕྱིར། སྟོང་ཉིད་ཁོ་ན་སྒྲོས་པ་ཐམས་ཅད་ལྡོག་
པའི་མཆོད་ཉིད་ཅན་ཡིན་པས། སྤང་ན་ལས་འདས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་
མདོ་བསྟན་དུ་མ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར། འདིའི་སྒྲོས་པ་ནི་བདེན་པར་སྤང་བ་
དང་དེ་ལས་བདེན་འཛིན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་སྐྱེ་ཞིང་དེ་ལྟར་ཞེན་པ་ལས་སྲིད་
པའི་རྩ་བར་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་དང་། དེས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་མངོན་
པར་འདུ་བྱེད་པ་ལས་སྲིད་པར་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལས་སྐྱབ་བསྐྱལ་གྱི་ཕུང་
པོ་ཆེན་པོ་འབྱུང་སྟེ། སྐྱབ་བསྐྱལ་རྣམ་པ་སྣ་ཆོགས་པ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ནི་
སྲིད་པའི་རྩ་བ་ཉིད་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར་རོ། །

དེས་ན་དེ་དག་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོ་ན་བསྐྱོམ་པ་ལ་རག་ལས་གྱི་དེ་ལས་
ལྡོག་ན་བསྐྱལ་ཆེན་གངས་མེད་བསྐྱོམ་ལ་བརྟེན་ཡང་སྲིད་པའི་རྩ་བ་ལྡོག་པར་
མི་འགྱུར་བ་དེའི་ཕྱིར། བསྟན་པའི་བདག་པོ་སྟོན་པ་བཙུག་ལྟར་འདས་དང་སྐྱ་
སྐྱབ་ཡབ་སྲས་བརྒྱད་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་
འདི་ཉིད་ལ་གལ་པོ་ཆེར་བཟུང་སྟེ་གཏན་ལ་ཐབ་པར་མཛད་དོ། །དེས་ན་བདེན་
སྤང་གི་སྒྲོས་པ་རྗེ་ཞན་རྗེ་ཆུང་དུ་སོང་སྟེ། བདེན་སྤང་གི་ཞེན་པ་འགགས་པ་ན་
བདེན་ཞེན་གྱིས་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མི་འབྱུང་ཞིང་། དེ་མ་སྐྱེས་པས་ལས་གསར་
དུ་གསོག་པ་དང་ལས་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ཉོན་མོངས་རྣམས་མི་འབྱུང་
ངོ། །དེ་མི་འབྱུང་བས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་རྣམས་མི་འབྱུང་བས་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོས་པ་ཉི་བར་
ཞི་བ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་སྐྱོམ་པ་འབའ་ཞིག་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་སོ། །

སྐྱས་པ། བསོད་ནམས་རྟེན་པའི་ཕྱགས་དང་འགྲོགས་པ་ཡིས། །ཁྱི་
མེད་རིགས་པའི་གོམ་འགྲོས་མཐའ་ཡས་པས། །ཡང་དག་ལྟ་བུ་པའི་པ་མཐར་

བཟོད་པ་ལ། །ཚད་ལྡན་སྒྲ་མའི་ལམ་མཁན་བསྟེན་པ་གཅེས། །དེ་ལྟར་གནས་
ལུགས་འཛོལ་བར་མཐའ་གཉིས་དེས། །པན་ཚུན་འཛིངས་པས་སོ་སོར་གཅོད་
དཀའ་ན། །གཞུང་ལུགས་སྤང་ལ་གཞལ་བའི་རིགས་པའི་འགྲོས། །རང་ལྟ་
གཅལ་དུ་བཏིང་ནས་རྒྱག་ཅལ་གྱིས། །རང་ཕྱོགས་གནས་ལ་ཞེན་པའི་མཐིལ་
བརྟོལ་ནས། །ཚད་ལྡན་ལུང་རིགས་ཁོ་ནའི་རྗེས་འབྲངས་ཏེ། །དགག་བྱའི་བྱ་བ་
ཚད་གསལ་བ་རྗེ་ལྟ་བར། །གནད་དུ་བསྟུན་པའི་དབྱེད་འཛོག་བསྐྱེད་བར་གྱིས། །

སེམས་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

དུག་པ་སྒོ་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ། ཅོད་བསྒྲིག་
དང་དབྱ་མ་ཆོག་གསལ་སོགས་ལས་སེམས་བྱུང་གི་རྣམ་གཞག་དང་དོགས་
གཅོད་རྒྱར་གསལ་མི་སྤང་བས་བྱ་བ་མཐའ་འོག་མས་བཞག་པ་དང་མི་མཐུན་
པ་ཆེར་མེད་པ་གོར་མ་ཆག་པས། མདོན་པ་གོར་མའི་ལུགས་དང་མཐུན་པར་
བཞད་ན་དེ་དག་གི་སྒྲོར་སྒོ་རིགས་འོག་མ་དག་ལ་ཆེས་གསལ་བར་ཡོད་པས་
དེར་གཟིགས་ན་མི་འཇུག་པ་མེད་ཀྱང་། འདིར་སྒོ་རིགས་ཆ་ལག་ཆང་བ་བྱུང་
ན་བྱག་དཔེ་གཞན་བསྟོགས་མི་དགོས་པར་དཔེ་ཐོག་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་གཟིགས་
བདེ་ཡོང་བ་དང་། གཞན་ནས་ཆེད་བསྐྱལ་སོགས་ལ་བརྟེན་གོ་བདེ་བར་འཆད་
པ་ལ་དང་པོ་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། དབྱས་མཐའ་ལས། དེ་ལ་དོན་མཐོང་
རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་ཡི་བྱུང་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་
པ་ལས། དོན་ཅམ་མཐོང་བ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །དེའི་བྱུང་པར་འཛིན་པ་ནི་
སེམས་ལས་བྱུང་བའོ། །དོན་རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་གསལ་རིག་
སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཅས་འབྱུང་བ་ལྟར། དོན་གྱི་བྱུང་པར་རིག་པའི་ཐུན་མིན་

གྱི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་གསལ་རིག་སེམས་བྱུང་གི་མཆན་ཉིད། དཔེར་ན། ཡིག་
 ཆང་གཅིག་གི་ནང་གི་གཙོ་འཛིན་དེས་ཡིག་ཆང་དེའི་བྱ་བ་ཀུན་གྱི་ཐུན་མོང་བ་
 བྱེད་བ་དང་། དེའི་ལས་བྱེད་བ་ཅིས་བ་དང་། དངུལ་གཉེར། གཉེར་བ་སོགས་
 གྱིས་རང་རང་གི་ལས་འགན་སོ་སོར་སྤངས་ཏེ་སོ་སོའི་བྱ་བ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བ་
 ལ་འཇུག་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དབུས་མཐའ་དེ་ཉིད་ལས་གོང་གི་འཕྲོས་ཉིད་དུ། གཅིག་ནི་
 རྒྱུན་གྱི་རྣམ་པར་ཤེས། །གཉིས་བ་ཉེ་བར་སྦྱོད་བ་ཅན། །ཉེ་བར་སྦྱོད་དང་ཡོངས་
 གཙོད་དང་། །དེ་ཡི་འཇུག་བྱེད་སེམས་ལས་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་བ་ལྟར།
 མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་བ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། གཟུགས་གྱི་ངོ་བོ་རིག་ཅམ་དུ་
 སྦྱེས་བ་ནི་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་བ་ཡིན་ལ། དེའི་བྱེད་བར་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་
 མི་འོང་བ་དང་བར་མའི་བྱེད་བར་སྤྱོད་བའི་ངོ་བོར་སྦྱེས་བ་ནི། སེམས་བྱུང་ཆོར་
 བའོ། །ཡུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་བྱེ་སྟེ་འདི་དང་འདི་ཞེས་ཐ་སྙད་གྱི་མཆན་མ་འཛིན་པའི་
 བྱེད་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་བྱེད་བ་ནི། སེམས་བྱུང་འདུཤེས་སོ། །ཡུལ་གྱི་
 བྱེད་བར་ལ་གཡོ་བའམ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་
 བྱེད་བ་ནི། སེམས་བྱུང་སེམས་པའོ། །ཡུལ་དབང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་འདུས་
 བ་ལས་དབང་བོ་འགྱུར་བ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཐུན་མོང་མིན་བ་ནི།
 སེམས་བྱུང་རིག་པའོ། །ཡུལ་དེ་མི་བརྗེད་པར་བྱེད་པར་སྦྱེད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་
 ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་བ་ནི། སེམས་བྱུང་ཡིད་ལ་བྱེད་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ་སེམས་
 ཀུན་ལའང་དེ་བཞིན་ཏེ། སེམས་རྗེ་ཅམ་སྤངས་སེམས་བྱུང་དེ་ལྟ་དང་ལྟན་ཅིག་
 ཡུལ་འཛིན་པར་བྱེད་ཅིང་། གཙོ་སེམས་ཀུན་གྱི་འཁོར་དུ་ལྟན་ཅིག་འབྱུང་བས་
 རྣ་སེམས་བྱུང་ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཡང་ན་རང་གི་འཁོར་སེམས་བྱུང་དང་
 མཚུངས་པར་ལྡན་པ། གཙོ་བོ་སེམས་གྱི་མཆན་ཉིད། རང་གི་སྒྲོགས་གྱི་གཙོ་བོ་

སེམས་དང་མཚན་པར་ལྡན་པ། སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བྱེད་ཀྱང་རུང་
སྟེ། གློ་རིགས་འོག་མ་དང་མཐུན་ནོ། །

སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ།

སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཡིན་
ཏེ། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནས་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་བར་དབང་པོའི་
རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལྟ་དང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་དུག་གི་རྣམ་གཞག་གྱུང་
གློ་རིགས་འོག་མ་དང་མཐུན་ལ། སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་དོན་
གཅིག་པའང་གློ་རིགས་འོག་མ་དང་མཐུན་ནོ། །རང་མཚན་གྱིས་བྱུང་བ་ཁས་
མི་ལེན་པས་ཀྱན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་ཉོན་ཡིད་གཉིས་ཁས་མི་ལེན་པས་
རྣམ་ཤེས་ཆོགས་དུག་ཁོ་ནར་ངེས་སོ། །དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རང་གི་
སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་ལུ་ལ་
དབང་ཐུད་སྟོབས་ཀྱིས་སྦྱེས་པས་ཐོགས་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཁོ་
ནར་ངེས་སོ། །ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་
ཡིད་དབང་ཁོ་ན་ལས་སྦྱེས་པས་ཐོགས་མེད་དང་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་
གཉིས་ཀ་ཡོད། གང་ཟག་བཏགས་དོན་བཅུ་ནས་མི་འཛོག་པས་མཚན་
གཞི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ཁས་མི་ལེན་ནོ། །འོན་ཀྱང་སྦྱེ་བ་ལེན་པའི་རྣམ་ཤེས་
ནི་ཁས་ལེན་ནོ། །

སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་སེམས་བྱུང་གི་དབྱེ་བ་ནི། སྤྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ལས་

ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡིན་པས། དེ་ཡང་སྡེ་ཆན་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཀུན་འགྲོ་ལྔའི་སྡེ་ཆན།
ཡུལ་ངེས་ལྔའི་སྡེ་ཆན། དག་བ་བཅུ་གཅིག་གི་སྡེ་ཆན། ཅ་ཉོན་བྱུག་གི་སྡེ་ཆན།
ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་སྡེ་ཆན། གཞན་འགྱུར་བཞིའི་སྡེ་ཆན་དང་བྱུག་ཡོད་ལ། དེ་རེ་རེ་
ནས་བགྲངས་ན་སེམས་བྱུང་ལྔ་བཅུ་ཅ་གཅིག་ཡོད་དོ། །

ཀུན་འགྲོ་ལྔ་བཤད་པ།

དང་པོ་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ནི་ཆོར་བ། འདུ་ཤེས། སེམས་པ། རེག་པ། ཡིད་ལ་
བྱེད་པ་དང་ལྔའོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་དང་སྦྲ་བཤད་གོང་གསལ་ལྟར་དང་།

དང་པོ་ཆོར་བ་ནི། སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རང་ཡུལ་བདེ་སྤྱག་བར་མ་ཅི་
རིགས་སྤྱིར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན། ཆོར་བའི་མཆན་ཉིད་དང་། འདི་ལའང་ཆོར་བ་
བདེ་བ། ཆོར་བ་སྤྱག་བསྐྱེད། ཆོར་བ་བཏང་སྦྲུམས་དང་གསུམ་ཡོད། ཉེན་གྱི་
སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་དབང་ཤེས་སོ་སོའི་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་ལྔ་དང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་
གྱི་ཆོར་བ་དང་བྱུག་ཡོད་ཅིང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་བདེ་སྤྱག་བཏང་སྦྲུམས་གསུམ་
རེ་ཡོད། བསྐྱེད་སྤྱུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་དང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་
བ་གཉིས་སུ་འདུས། ཤུས་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཆོར་བ་སེམས་པར་སྤྱིར་བའི་བྱེད་
ལས་ཅན། ཤུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བདེ་བའི་མཆན་ཉིད། ཤུས་ཤེས་འཁོར་
བཅས་ཆོར་བ་གདུང་བར་སྤྱིར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན། ཤུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་
བ་སྤྱག་བསྐྱེད་གྱི་མཆན་ཉིད། ཤུས་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཆོར་བ་སེམས་པ་གདུང་
གང་ཡང་མེན་པར་སྤྱིར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན། ཤུས་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བཏང་
སྦྲུམས་གྱི་མཆན་ཉིད་དོ། །

སྤྱིར་ཚུལ་ནི། མིག་ཤེས་གྱིས་གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་མཐོང་བ་ན་ཡིད་

དགའ་བའི་རྣམ་ཅན་དུ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ནི་མིག་ཤེས་འཁོར་གྱི་བདེ་བ་ཡིན་ལ།
འདིས་གཟུགས་ཡིད་དུ་འོང་བ་སྤྱིང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཉིད་བདེ་བའི་རྣམ་
པར་སོང་བས་ན་སྤྱིང་བ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། དབང་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཀྱི་ཆོར་
བ་རྣམས་གཙོ་བོ་ལུས་དབང་ལ་བརྟེན་པས་ལུས་ཆོར་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟ་བུའི་
བདེ་བའི་རྣམ་པར་སྐྱེས་པ་དེ་ཉིད་ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བས་སྤྱིང་བ་དེའི་ཆེ་
ཡིད་ཤེས་འཁོར་གྱི་ཆོར་བ་བདེ་བ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ཞིང་། འདིས་མིག་ཤེས་འཁོར་
གྱི་ཆོར་བ་བདེ་བ་སྤྱིང་སྟོབས་ཀྱིས་གཞལ་བས་དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་
སོང་བས་ལུས་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཀྱི་ཆོར་བ་བདེ་སྤྱུག་བཏང་སྟོབས་གང་ཡིན།
དེ་སྤྱིང་བའི་ཡིད་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཀྱི་ཆོར་བ་རང་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཆད་མར་
སོང་བ་ནི་ལུགས་འདིའི་སྤུན་མིན་གྱི་བཞེད་པའོ། །

གཉིས་པ་འདུ་ཤེས་ནི། རྣམ་ཤེས་ཀྱིས་བརྒྱུང་བའི་ཡུལ་ལ་སོ་སོར་སྤྱི་
རིས་འབྱེད་ཅིང་། ཐ་སྙད་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་མཆན་མ་འཛིན་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་
ལས་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །འདི་ལ་རྟེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་ན་དུག་སྟེ་མིག་གི་
འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རིག་པ་ལས་
བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་བར་དུག་གོ། །

གསུམ་པ་སེམས་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་འཁོར་བཅས་ཡུལ་ལ་གཡོ་བར་བྱེད་
པའམ་ཐུག་པར་བྱེད་པའི་སྤུན་མིན་གྱི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན། ལྷགས་
ཁབ་ལེན་ལྟ་བུ་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་གཏད་པ་ཙམ་གྱིས་གཡོ་བའི་བྱེད་ལས་སྤུན་མོང་མ་
ཡིན་པ་བྱེད་པའོ། །དེས་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་དང་ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ལས་མངོན་
པར་འདུ་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཞེས་བྱའོ། །སྤྱིར་ལས་ལ་ལུས་ཀྱི་ལས།
དག་གི་ལས། ཡིད་ཀྱི་ལས་དང་གསུམ་དང་། དེ་རེ་རེ་ལ་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་

བསྟན་གྱི་ལས་གསུམ་རེ་ཡོད་པར་གསུངས་ལ། མདོ་སེམས་གཉིས་དང་དབྱ་
མ་རང་རྒྱད་པ་རྣམས་ནི་ལུས་ངག་གི་ལས་ནི་ལས་བཏགས་པ་བ་དང་། ཡིད་
གྱི་ལས་ནི་ལས་མཚན་ཉིད་པ་དང་སེམས་པ་ཡིན་པར་བཞེད་དོ། །འདི་དག་གི་
དགོངས་པ་ནི་དགེ་སྤྲིག་གི་ལས་ཀྱི་ས་བོན་དང་དེའི་བག་ཆགས་ཡིད་གྱི་རྣམ་
ཤེས་ཀྱི་སྤྲེང་དུ་བསྐྱོས་ཤིང་དེའི་སྤྲེང་ནས་རྣམ་སྤྲིན་གྱི་འབྲས་བྱ་འབྲིན་དགོས་
པས། ལུས་ངག་གི་ལས་ནི་གཟུགས་ཅན་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་བསྐྱོ་བར་མི་རུས་
སྟམ་དུ་དགོངས་པ་ཡིན་ནམ་སྟམ། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཀུན་གཞི་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་
ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀུན་གཞི་ལ་བསྐྱོ་དགོས་པས་དེ་ལ་གཟུགས་ཅན་གྱི་
བྱ་བ་བཞག་ཏུ་མི་རུང་བར་སེམས་སོ། །བྱེ་བྲག་སྐྱ་བས་ལུས་ངག་གི་ལས་
ཀྱང་ལས་མཚན་ཉིད་པར་བཞེད་པ་ནི་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ངེས་པར་སེམས་
ལ་བསྐྱོ་མི་དགོས་པར་བྱང་པའི་ཚོགས་པའི་རྒྱུན་ཅམ་ལ་བསྐྱོ་རུང་བར་བཞེད།
དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བས་ནི་ལུས་ངག་གི་ལས་ནི་གཟུགས་ཅན་དང་ལས་མཚན་
ཉིད་པར་བཞེད་ཅིང་། ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ང་ཅམ་གྱི་སྤྲེང་དུ་བསྐྱོ་བར་བཞེད་པ་
ནི་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཅམ་དུ་ཡོད་ཅིང་རྩལ་ཡོད་མི་བཞེད་པའི་གནད་ཀྱིས་
ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

བཞི་པ་རེག་པ་ནི། རྣམ་ཤེས་ལུལ་ལ་ཞུགས་པའམ་ཟུག་པ་ལྟ་བུས་
ལུལ་དབང་ཐྲད་པ་ལས་ལུལ་གྱི་སྤྱིང་བ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་
ལ། དབང་པོའི་འགྱུར་བ་དང་ཡིད་བདེ་སྤྲུག་སོགས་ཀྱི་རྟེན་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་
པའོ། །དབྱེ་བ་ནི་མིག་གི་འདུས་ཏེ་རེག་པ་ནས་ཡིད་ཀྱི་འདུས་ཏེ་རེག་པའི་བར་
ཟུག་ཡོད་པ་ནི་རེག་པ་རགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །

ལྷ་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ནི། ཡིད་གང་ལ་གཏད་པའི་དམིགས་རྣམ་མ་

བརྒྱུགས་པར་འཛིན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །འདི་བླ་པའི་རྟེན་ཐུན་སོང་མ་
ཡིན་པ་དང་གོམས་པའི་སྟོབས་སྟེལ་བའི་རྒྱ་ཐུན་སོང་མ་ཡིན་པའོ། །འདི་ལྷ་ནི་
འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་བྱེད་པར་མེད་ཀྱང་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཐུན་སོང་
མ་ཡིན་པ་རེ་རེ་ཡོད་པ་ནི། དཔེར་ན། སྤྲུལ་གྱི་རིལ་བུ་གཅིག་ཡིན་ཡང་དེའི་
ནང་དུ་ནད་སེལ་བའི་རྒྱས་པ་སོ་སོར་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། །གཞན་ཡང་རྩལ་ཐུན་
རི་ཅམ་སྤྲ་ཡང་འབྱུང་བ་བཞི་དང་འབྱུང་འབྱུར་བཞིའི་རྩལ་བརྒྱད་ལྟན་ཅིག་
དུ་ཆོག་པ་པའི་བདག་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། རྩལ་རྩལ་བརྒྱད་པོ་སོ་སོར་ཐུན་མིན་གྱི་
བྱེད་ལས་རེ་ཡོད་པས་སྐྱབས་འགར་མེ་རྩལ་ཤུགས་ཆེ་རུ་སོང་ན་མེའི་རྣམ་པ་
གསལ་བས་མེ་ཞེས་ཐ་སྟད་ཐོབ་པ་དང་། རྩལ་ཤུགས་ཆེ་ན་རྩལ་ཐ་སྟད་
ཐོབ་པ་སོགས་རྩལ་རྩལ་སོ་སོའི་ཤུགས་གང་ཆེ་བ་དེའི་རྣམ་པ་གསལ་བ་བཞིན་
སེམས་གསལ་རིག་ཀྱང་རི་ཅམ་སྤྲ་རུ་སོང་ན་འདྲ་ལྟན་འགོ་ལྷ་འདུས་པའི་བདག་
ཉིད་དུ་བྱུང་ཅིང་། དེ་ལྷ་ལས་གང་རུང་གཅིག་མ་ཆང་ན་ཤེས་པའི་ངོ་མོར་གསལ་
མི་ཐུབ་པས་གཞུགས་ཅན་ལ་ཆ་མེད་མི་སྲིད་པ་བཞིན་དུ་ནང་ཤེས་པ་ལའང་ཆ་
མེད་མི་སྲིད་དོ། །

དེ་ལྷ་བུའི་སེམས་གསལ་རིག་གི་ངོ་མོ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་ཡང་ཀྱན་
འགོ་ལྷའི་སྟེང་རྩལ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་དང་སྤྲ་དེ་དད་པ་དང་ཁེལ་ཡོད་སོགས་
དང་ལྟན་ཅིག་འགོགས་ཆེ་རང་དང་མཚུངས་ལྟན་འཁོར་བཅས་དགེ་བར་འབྱུར་
ལ། སྐྱབས་འགར་རྩལ་མིན་ཡིད་བྱེད་དང་སྤྲ་དེ་མ་དད་པ་དང་ཁེལ་མེད་
སོགས་དང་མཚུངས་ལྟན་དུ་སོང་ཆེ་མི་དགེ་བར་འབྱུར་བ་སྟེ། དཔེར་ན། མི་
རང་བཞིན་བཟང་པོ་ཞིག་གྲོགས་ངན་གྱི་ཁ་དབང་ལ་ཤོར་ཆེ་ངན་པར་འབྱུར་
བ་དང་། གྲོགས་བཟང་པོའི་ཁ་དབང་ལ་སོང་ཆེ་བཟང་པོར་འབྱུར་བ་བཞིན་

སྒྲིལ་བྱུང་གི་འགྱུར་བ་ཅན་ཡིན་ལ། སེམས་གསལ་རིག་གི་གསལ་སྒྲིལ་སྤང་མི་སྤྱོད་བ་དང་འཛིན་སྤངས་བརྟན་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས། རྒྱུན་ཟད་དུ་མི་རུང་བར་འཕེལ་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་ནི་གཞན་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་པར་འགྱུར་བའི་སྤྱིར་རོ། །དེའི་སྤྱིར་གཞུགས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ལ་ཆ་མེད་མི་སྲིད་པ་བཞིན། ཉང་ཤེས་པའི་རྒྱས་ལའང་ཆ་མེད་མི་སྲིད་པ་ལེགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །

ཡུལ་ངེས་ལྷ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཡུལ་ངེས་ཀྱི་སྤྲེ་ཆན་ལའང་སེམས་བྱུང་འདུན་པ། མོས་པ། ཟན་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། ཤེས་རབ་དང་ལྷོ། །དེ་ལྷ་ལ་ཡུལ་ངེས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མཆན་ཡོད་དེ། རང་རང་གི་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་འཇམ་བྱེད་བྲག་སྤྱོད་ནས་ངེས་ཤེས་སྟར་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་པས་ན་ཡུལ་ངེས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །

དང་པོ་འདུན་པ་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་གང་བསམ་པའི་དངོས་པོ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་། འདུན་པའི་དོན་དང་། འདི་ལ་དབྱེ་ན་འདས་པའི་དངོས་པོ་སྤངས་འཕྲད་པར་འདུན་པ་དང་། ད་ལྟ་བའི་དངོས་པོ་དང་མི་འབྲལ་བར་འདོད་པ་དང་། མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་ཐོབ་པར་འདུན་པ་དང་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། གཙོ་བོ་བཙོན་འགྱུས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །ཡང་འདུན་པ་ལ་འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ། ཟང་ཟིང་དོན་དུ་གཉེར་བ། ལྷ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ། སྒོལ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་དང་བཞི་ཡང་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་མོས་པ་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ངེས་ཟིན་གྱི་ཡུལ་ལ་དེ་ཁོ་ན་ལྟར་འཛིན་པའཇམ་གཅེས་སྤྱོད་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་། མོས་པའི་དོན་དང་། བྱེད་ལས་ནི་གང་ངེས་ཟིན་གྱི་དོན་ལ་གཞན་གྱིས་མི་འཕྲོག་

པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་བ་ནི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ནི་མཐའ་ལས་
སྤྱ་མེད་པས་མོས་པའང་དེ་བཞིན་ཡོད་མོད། བསྐྱུས་ན་ལོག་པར་མོས་པ་དང་
ཡང་དག་པར་མོས་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ཤིང་། ཡང་དག་པར་མོས་པ་ནི་དག་
བའི་ཆོས་མ་ཙཱ་བ་ལ་མོས་པ་ཡིན་ལ། ལོག་པར་མོས་པ་ནི་དོན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་
ལ་མོས་པ་དང་དགོས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལ་མོས་པ་འོ། །དག་བའི་ཆོས་གང་དང་
གང་སྐྱེས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་རྩ་བ་ནི་དག་བའི་ཆོས་ལ་མོས་པའི་མོས་པ་ཉིད་ཡིན་
པ་ནི། ལྷོན་པ་བཙུག་ལྟར་འདས་ཀྱིས། དག་བའི་ཆོས་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རྩ་
བ་མོས་པར་བྱུང་བས་གསུངས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གསུམ་པ་བྲན་པ་ནི། དེས་ཟེན་གྱི་དོན་དེ་ཉིད་མི་བརྟེན་པར་འཛིན་
བའམ་སྤར་འབྲིས་པའི་ཆོས་སྤར་མཛོན་དུ་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་། བྲན་པའི་དོན་དང་། བྱེད་ལས་ནི་ཉིང་དེ་འཛིན་གྱི་ཉིན་བྱེད་པའི་ལས་
ཅན་ནོ། །འོན་དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་བྲན་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ་འདས་པའི་
དངོས་པོ་ལ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འདས་པའི་དངོས་པོའི་རྒྱུན་ལ་
དམིགས་ནས་ཡང་འབྲིས་པར་བྱེད་པས་སྒྲིན་མེད་དོ་ཞེས་ཀྱུན་བརྒྱས་དར་
རྒྱུ་ལས་གསུངས་པ་ནི་མཛོན་པ་གོང་ལོག་གི་ལུགས་ལ་དགོངས་ཀྱི། ཐལ་
འགྱུར་བའི་ལུགས་ལ་དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་བྲན་པ་མེད་ཅེས་སྤྱོད་པ་ལེགས་
པར་སྤྱུལ། དག་བའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་མི་བརྟེན་པར་འཛིན་པའི་མཛོན་ལྟ་བུ་ནི་
བྲན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །

སྤྱིར་བྲན་པ་ཙམ་ལ་དབྱེ་ན། བྲན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་། བྲན་པ་ཉོན་
མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ཀྱང་བྲན་པ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནི་བྲན་པ་
བཏགས་པ་བ་ཙམ་ལས་བྲན་པ་དངོས་མིན་ཏེ། བྲན་པ་ནི་སྤྱིར་བ་ལས་སྐྱེས་

ལ་ཞེས་དབྱ་སེམས་གཉིས་ཀས་མཐུན་པར་གསུངས་པས་ཡུགས་འདིར་བྲ་
བ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་དགོས་ཏེ། མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡུལ་ལ་འཇུག་
པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། ཤེས་པས་ཡུལ་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་ཀྱང་
དེ་དང་དེའི་སྒྲིང་བ་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་བྲ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཉོན་
མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་བྲ་བ་ལའང་བྱིར་རྒྱུད་ཀྱི་གཡོ་བ་དང་བཅས་བ་དང་
བྱིར་རྒྱུད་ཀྱི་གཡོ་བ་མེད་པའི་བྲ་བ་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི་ཐོས་པ་དང་བསམ་
པ་ལས་བྱུང་བའི་བྲ་བ་དང་། གཉིས་པ་ལ་སེམས་གནས་བརྒྱད་པ་ཡན་གྱིས་
བསྐྱས་པའི་བྲ་བ་དང་། ཞི་ལྷག་སོ་སོར་བསྐྱས་པའི་བྲ་བ་དང་གསུམ་མོ། །

བཞི་པ་ཉིང་ངེ་འཛིན་ནི། རང་དང་མཚུངས་ལྡན་འཁོར་བཅས་དམིགས་
པ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་རྒྱུན་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནི་དངོས་བཏགས་མ་
བྱེ་བའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དོན་དང་། དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་རྒྱུན་
གཏོད་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་དངོས་དང་། ཉོན་མོངས་
འཕེལ་བའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུན་གཏོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ནི། ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཉིང་
ངེ་འཛིན་ཏེ་ཉིང་ངེ་འཛིན་བཏགས་པའོ། །སྤྲ་མ་ནི་ཤེས་རབ་འཕེལ་བའི་རྟེན་
བྱེད་ལ། བྱི་མ་ནི་གཡེང་བ་དང་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་
པའོ། །དེ་ཡང་ཡུད་ཅམ་རྒྱུན་གཏོད་པར་བྱེད་པ་ནས་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་ཏུ་
རྒྱུན་གཏོད་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

སྤྲ་བ་ཤེས་རབ་ནི། བྲ་བས་བརྒྱུད་པའི་ཡུལ་ལ་ཁྱད་པར་རམ་སྦྱོར་
ཡོན་བརྟག་སྟེ་རབ་ཏུ་རྒྱལ་པར་འབྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་། །འདི་
ནི་དངོས་བཏགས་མ་བྱེ་བའི་དབང་ཏུ་བྱེད་པའོ། །འོ་ན་སྒོ་ཅེ་གཉིས་པར་བྱེད་
པས་ཐེ་ཚོམ་ཏུ་མི་འགྱུར་རམ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ། རང་གི་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་བྲ་

ཤེས་ཀྱིས་མ་བརྩུང་བར་རྫོ་ཅེ་གཉིས་པ་ནི་ཐེ་ཆོམ་དུ་འགྱུར་ཡང་། ཤེས་རབ་ནི་
བློ་ཤེས་སམ་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་བརྩུང་ནས་བྱུང་བར་ལ་ཅེ་གཉིས་པ་བྱེད་པས་མི་
འབྲེལ། །རང་གི་ཡུལ་ལ་ངེ་ཅམ་དབྱུང་པས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཕྱོགས་འཕེལ་བར་
བྱེད་ན་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་། དགེ་བའི་ཕྱོགས་འཕེལ་བར་བྱེད་ན་ཤེས་
རབ་དངོས་ཡིན་ནོ། །འདི་ལའང་སྤྱིས་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་། སྤྱངས་སྟོབས་
ཀྱི་ཤེས་རབ་གཉིས་སོགས་སོ། །ཕྱི་མ་ལའང་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ།
བསམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ། རྫོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་དང་གསུམ་
ཡོད། བསྐྱས་ན་ངེ་ལྟ་བུ་ལ་དཔྱོད་བའི་ཤེས་རབ་དང་། ངེ་སྟོང་པ་ལ་དཔྱོད་བའི་
ཤེས་རབ་གཉིས་སུ་འདུའོ། །

དགེ་བ་བརྩུ་གཅིག་བཤུད་པ།

གསུམ་པ་དགེ་བ་བརྩུ་གཅིག་གི་སྤེ་ཆོན་ནི། དད་པ། རྩི་ཆ་ཤེས་པ།
ཁྲེལ་ཡོད་པ། མ་ཆགས་པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཉི་མུག་མེད་པ། བཙུན་འགྱུས།
ཤིན་སྤངས། བག་ཡོད། བཏང་སྟོམས། རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་དང་བརྩུ་གཅིག་གོ།

དང་པོ་དད་པའི་མཆོན་ཉིད་ནི། རང་གི་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་
ཀྱི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བའི་ཡི་རང་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་
རོ། །འདིར་སེམས་ཀྱི་རྟོག་པ་ཞེས་པ་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཡིན་
ལ། དེ་དང་མ་འདྲིས་པར་དགེ་བ་ལ་ཡི་རང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ལ་དད་པ་ཞེས་
བརྗོད་དོ། །བྱེད་ལས་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་ལ་འདུན་པ་མ་སྤྱིས་པ་སྤྱིད་པར་བྱེད་པ་
དང་སྤྱིས་ཟིན་གོང་དུ་སྤེལ་བར་བྱེད་པའི་རྟེན་སྟན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །དབྱེ་བ་
ནི་དང་བའི་དད་པ་དང་། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ། བཙུན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་དང་།

གསུམ་མོ། །དང་པོ་དང་བའི་དད་པ་ནི། གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ལ་ཡོན་ཏན་དུ་
མཐོང་ནས་གཅེས་པར་བཟུང་བའམ་སྟོབ་སེམ་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །གཉིས་
པ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ནི། དགོན་མཆོག་དང་བདེན་བཞིའི་སྒྲུང་དོར། ལས་
འབྲས་ཀྱི་གནས་སོགས་བདེན་པའི་དོན་ལ་མི་བསྟུ་བར་ཆད་མར་བྱེད་པའི་བྱེད་
ལས་ཅན་ནོ། །གསུམ་པ་མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་ནི། གང་ལ་དམིགས་པ་དེ་ལ་
ཡོན་ཏན་ནས་དགོས་པ་ཡོད་པར་བཟུང་ནས་དེ་མངོན་པར་འདོད་པའམ་མངོན་
པར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །བྱེད་ལས་ནི་དགེ་བའི་ཆོས་རྣམས་པར་
འཕེལ་བའམ་མངོན་པར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འདུན་པ་སྟེ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དེ་
ལྟར་ཡང་དགོན་མཆོག་ཏེ་ལའི་གཟུངས་ལས། དད་པ་སྟོན་འབྲུ་མ་ལྟར་སྟེད་པ་
སྟེ། །ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་སྤང་ཞིང་སྟེལ་བར་བྱེད། །ཅེས་དང་། དད་པ་མེད་པའི་
ཆོས་འདི་ལ། །དཀར་པོའི་ཆོས་རྣམས་མི་ཐོབ་སྟེ། །ས་པོན་མེ་ཡིས་འཆོགས་པ་
ལ། །མྱ་གུ་སྟོན་པོ་ཇི་བཞིན་ནོ། །ཞེས་དང་། དད་པའི་རྩ་བ་རབ་བཏན་བྱ། །ཞེས་
སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

གཉིས་པ་ངོ་ཆ་ཤེས་པ་ནི། རང་ངམ་རང་གི་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་
ནས་ཁ་ན་མ་ཐོབ་པ་ལ་འདྲེས་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
དོ། །འདི་ལའང་དཔེར་ན། བདག་དགེ་སྟོང་ཡིན་པས་ཉེས་སྟོང་དེ་ལྟ་བུ་བྱེད་མི་
རུང་སྟམ་དུ་འདྲེམས་པ་ལྟ་བུ་རང་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པའོ། །ངས་སྟོག་མི་གཅོད་
པ་ཁས་སྤངས་ཟིན་པས་སྟོག་གཅོད་པ་ག་ལ་རུང་སྟམ་སྟེ་སྟོག་གཅོད་སྟོང་བ་
ལྟ་བུ་རང་གི་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཉེས་པ་ལ་འདྲེམས་པའོ། །ཁ་ན་མ་
ཐོབ་ནི་སྟོབ་དཔོན་དུལ་བ་ལྟས། ཁ་ན་མ་ཐོབ་ནི། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤང་པ་
དང་རྣམ་པར་སྟོན་པ་མི་འདོད་པ་སྟེ། དེའི་བྱིར་སྟོག་པ་ཉིད་ཁ་ན་མ་ཐོབ་འོ་ཞེས་

གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གསུམ་པ་ཁྲིལ་ཡོད་ནི། གཞན་ནས་གཞན་གྱི་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་
བྱས་ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་འཛེམ་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
རོ། །འདི་ཡང་གཞན་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པ་དང་གཞན་གྱི་ཆོས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་
པ་གཉིས་ཏེ། པ་མའམ་སྒྲ་མའི་ཐུགས་པམ་པར་འབྱུར་བས་མི་རུང་སྟམ་སྟེ་ཉེས་
སྦྱོད་ལས་འཛེམས་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། དེ་ལྟར་བྱས་ན་སྒྲ་མའི་བསྐྱབ་བྱ་
དང་འགལ་བས་མི་རུང་སྟམ་སྟེ་ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་ཡིན་
ནོ། །རྩི་ཆ་ཁྲིལ་ཡོད་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་མིན་གྱི་བྱེད་ལས་ནི། རྫོང་གསུམ་ཉེས་
སྦྱོད་སྟོམ་པའི་ལས་ཅན་དང་སྟོམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་དུ་བྱེད་པ་དང་། རང་གི་
བསྐྱབ་པའི་རྒྱ་མི་དབུལ་བའི་སྒྲེ་རགས་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་མ་ཆགས་པ་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་སྲིད་པའི་ཡོ་བྱད་ལ་
དམིགས་ནས་དེ་ལ་ཆགས་པའི་དངོས་ཀྱི་གཉེན་པོ་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལས་ཡིད་
འབྱུང་སྟེ་དེ་ལ་མ་ཆགས་ཤིང་མི་ལེན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་།
སྐབས་འདིའི་མ་ཆགས་པའི་དོན་ནོ། །མ་ཆགས་པའམ་འདོད་ཆགས་མེད་པ་
ཞེས་པའི་མ་དང་མེད་གཉིས་ནི་མེད་པ་དང་གཞན་པ་དང་གཉེན་པོ་གསུམ་ལས་
འདིར་གཉེན་པོ་ལ་འབྱུག་གོ། །ཞེ་སྤང་མེད་པ་དང་གཉི་སྤྲུག་མེད་པའང་དེ་བཞིན་
དུ་སྦྱར་རོ། །འདིའི་བྱེད་ལས་ནི་ཆགས་པ་འགྲིབ་ཅིང་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་
འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

ལྔ་པ་ཞེ་སྤང་མེད་པ་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཆོས་གསུམ་གང་རུང་
ལ་དམིགས་ནས་ཞེ་སྤང་དངོས་སུ་འགོག་པའི་བྱམས་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་རོ། །ཆོས་གསུམ་ནི། གནོད་བྱེད་ཀྱི་སེམས་ཅན་དང་སྤྲུག་བསྐྱལ་དངོས་

དང་། སྤྱག་བསྐལ་འབྱུང་བའི་གཞི་དྲུག་དང་མཚོན་དང་ཆེར་མ་ལ་སོགས་
པའོ། །བསྐྱུས་ན་གཞོད་པ་པོ་དང་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་ཆོས་དང་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་
གསུམ་མོ། །བྱེད་ལས་ནི་ཞེ་སྤང་འགྲིབ་ཅིང་བྱམས་པ་དང་སྤྱིང་རྩེ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་
དང་ཁྱད་པར་བཟོད་པའི་སྟོབས་སྦྱེད་པའི་ཉེན་བྱེད་པའོ། །

དྲུག་པ་གཉི་ལྷག་མེད་པ་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་གཉི་ལྷག་པའི་
གཉེན་པོར་གྱུར་བ་སྦྱེས་ཐོབ་དང་ཐོས་བསམ་སོགས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་
རབ་ཏུ་ནམ་འབྱེད་ཀྱི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་གཉི་
ལྷག་འགྲིབ་ཅིང་ཤེས་རབ་འཕེལ་བ་དང་ནམ་བྱུང་གི་ཆོས་ལ་དབང་བར་བྱེད་
པའོ། །དབྱེ་ན་སྦྱེས་ཐོབ་དང་ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ་
དང་། བསྐྱོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་བཞི་ཡོད། བསྐྱུ་ན་རི་ལྟ་བུ་ལ་དཔྱོད་
པ་དང་རི་སྟེང་པ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཤེས་རབ་གཉིས་སུ་འདུའོ། །དེ་ལྟར་ཡུལ་
ངེས་ལུང་ནང་ཆོན་གྱི་ཤེས་རབ་དང་སྒྲོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་མི་འགྱུར་ཏེ།
ཡུལ་ངེས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ནི་ཤེས་རབ་སྦྱི་ཕྱོག་ནས་བསྟན་ལ། འདི་ནི་ཤེས་རབ་
ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡུལ་གང་ཞིག་སྒྲང་དོར་གྱི་གནས་ལ་དཔྱོད་ཅིང་། ཐོགས་དང་པ་
དང་། བཅོམ་འགྱུས། ཉིང་ངེ་འཛིན་ཁྱད་པར་བ་དང་འགྲོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་
བྱེ་བྲག་སྟེ། གཉི་ལྷག་འཛོམ་བྱེད་ལ་གཉི་ལྷག་མེད་པ་ཞེས་མིང་གཞན་བསྟན་
པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་། ཀུན་བཏུས་དར་རྒྱུག་ལས། ཤེས་རབ་ཀྱི་
རྩས་གཉིས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་མི་སྟོང་པས། འདིར་ནི་བཅོམ་འགྱུས་སམ་
ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཤེས་རབ་བཟན་པ་དང་བཅས་པ་
ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། སྟོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། འདི་ནི་གཉི་ལྷག་གི་གཉེན་
པོ་ཡིན་པས་ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་སོགས་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་བལྟ་བར་

བྱལོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དུག་གསུམ་མེད་པའི་དགེ་ཙམ་གསུམ་པོ་འདི་
ནི། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྲིང་པོའམ་སྟོག་ཤིང་ལྟ་བུ་སྟེ་ནམ་
བྱང་གི་དགེ་ཙམ་ཐམས་ཅད་བསྐྱང་བའི་གཞི་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

བདུན་པ་བརྩོན་འགྲུས་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ལེ་ལོའི་གཉེན་པོ་
བྱེད་ཅིང་དགེ་བའི་བྱ་བ་ལ་མངོན་པར་སྟོབ་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་
ངོ། །དགེ་བའི་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྟོབ་པའི་བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ཡིན་གྱི་
བརྩོན་འགྲུས་མིན་ནོ། །མདོ་ལས་ཀྱང་། འདི་ལས་བྱི་རོལ་པ་ནམས་ཀྱི་བརྩོན་
འགྲུས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལེ་ལོ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། སྟོབ་དཔོན་དུལ་བའི་
ལྟས། གང་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ལས་ལ་སྟོབ་པའི་སྤྲང་བའི་བྱིར་ལེ་ལོ་ཡིན་གྱི་
བརྩོན་འགྲུས་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །བྱེད་ལས་ནི་དགེ་བའི་བྱ་
བ་ལྟག་པར་འཕེལ་ཞིང་གཞན་གྱིས་མི་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན། བསམ་
པའི་སྟོན་ས་མངོན་པར་སྟོབ་པོ་ཆའི་བརྩོན་འགྲུས། སྟོར་བ་ཉམས་སུ་ལེན་པར་
མངོན་པར་སྟོབ་སྟོར་བའི་བརྩོན་འགྲུས། དགེ་བ་སྦྱེས་པ་ན་སེམས་མི་ཞུས་པར་
བྱེད་པའི་མི་འགོང་བའི་བརྩོན་འགྲུས། གཞན་གྱིས་སྟོག་པ་ལ་མི་ལྟོག་པའི་སྟོབ་
སྟེ་མི་ལྟོག་པའི་བརྩོན་འགྲུས། དགེ་བ་སྦྱེས་པ་ཆོག་མི་ཤེས་པའི་ལྟག་པར་སྟོབ་
སྟེ་ཆོག་མི་ཤེས་པའི་བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྔ་ཡོད། ཡང་སྟེད་འབྲུག་ལས་ནི། མི་
ཞུས་པའི་བརྩོན་འགྲུས། མི་ངལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས། ལམ་ཡོངས་སུ་བརྩུང་བའི་
བརྩོན་འགྲུས་གསུམ་དུ་འང་གསུངས་སོ། །

བརྒྱད་པ་ཤིན་སྦྱངས་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་སེམས་དགེ་བའི་
དམིགས་པ་ལ་ངེ་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་བཀོལ་དུ་རུང་བའི་བྱེད་ལས་ཅན། ལུས་
སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྒྱན་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་སེམས་བྱུང་། མངོན་པ་

ནས་བཤད་པའི་ཤིན་ལྷངས་ནི་ཤིན་ལྷངས་ཀྱི་རིགས་ཅན་ཅམ་ལ་བཤད་པས་
དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགྲོ་ཡང་འདི་ནས་ཤིན་ལྷངས་བྱང་བར་
ཅན་ཀྱི་མཆན་ཉིད་རྫོགས་པ་ལ་བྱ་བས་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་མི་
འགྲོ་ལོ། །འདིའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ནི། སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། གནས་
ངན་ལེན་ནི་ལུས་དང་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བ་ཉིད་གནས་ངན་ལེན་ནི་ཞེས་
བྱའོ། །ཡང་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་ནི་གནས་ངན་
ལེན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས་སྐབས་འདིའི་གནས་ངན་ལེན་ནི་དང་པོ་དེ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ལྟར་ན་ནི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཤིན་ལྷངས་ལ་བྱང་བར་མི་སྤང་ངོ། །

དགྲ་པ་བག་ཡོད་ནི། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དག་བའི་ཆོགས་ལ་གཅེས་
སྤྲས་སུ་བྱེད་ཅིང་ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་ལས་སེམས་སྤང་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་
ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ངོ། །མ་ཆགས་པ། ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཏི་ཐུག་མེད་པ།
བརྩོན་འགྲུས་དང་བཅས་ཆོས་བཞི་ལྡན་ལ་བག་ཡོད་ཅེས་བཏགས་པའི་སེམས་
བྱུང་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། མ་ཆགས་པ་ནས་བརྩོན་
འགྲུས་བར་ཀྱི་ནི་བག་ཡོད་པ་སྟེ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་ལས་ནི་དག་
བའི་ཆོས་ཆུད་མི་ཟ་བར་འཛིན་པ་དང་། འཛིག་ཏེན་དང་འཛིག་ཏེན་ལས་འདས་
པའི་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་ཞིང་སྤེལ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་
ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཆོས་ལས། བག་ཡོད་བདུད་རྩིའི་གནས་ཡིན་ཏེ། །བག་མེད་
པ་ནི་འཆི་བའི་གནས། །བག་ཡོད་འཆི་བར་མི་འགྲུར་ཏེ། །བག་མེད་པ་ནི་རྟག་
ཏུ་འཆི། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བཅུ་པ་བཏང་སྟོམས་ནི། བག་ཡོད་ཀྱི་ཆ་གང་ཞིག་བྱིང་གོད་ཀྱིས་མི་
གཡོ་བར་གནས་འཛིན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཀྱི་སེམས་བྱུང་ངོ། །ཉིང་དེ་འཛིན་

གྱི་རྒྱན་ནལ་དུ་འདུག་ཅིང་བྱིང་ཚོད་གྱིས་གཡོ་བ་འགོག་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །འདི་
ཡང་སེམས་སྒོམ་པའི་སྐབས་ཀྱི་བཏང་སྟོམས་ལ་བྱ་ཡི། དག་སེམས་ཀྱན་གྱི་
འཁོར་དུ་འགོ་བའི་བཏང་སྟོམས་མ་ཡིན་ནོ། །བྱེད་ལས་ནི་སེམས་དག་པའི་
དམིགས་པ་ལ་ནལ་དུ་བབས་ཤིང་བྱིང་ཚོད་གྱི་སྒོ་འགོག་པའི་ལས་ཅན་དང་
ཉིང་རེ་འཛིན་འཕེལ་བ་དང་བརྟན་བ་རྟེན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་བ་ནི་སྤྱིར་
བཏང་སྟོམས་ལ་ཆོར་བ་བཏང་སྟོམས། ཆད་མེད་བཏང་སྟོམས། འདུ་བྱེད་བཏང་
སྟོམས་གསུམ་ལས་འདི་ནི་འདུ་བྱེད་བཏང་སྟོམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཀྱན་
ནས་མནར་སེམས་འགོག་པའི་ལས་ཅན་གང་ཞིག་སེམས་ཅན་སྤྱག་བསྐལ་
ཅན་རྣམས་དེ་དང་བལ་ན་སྦྱུང་དུ་མི་བཟོད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ། །འདི་ནི་སྤྱིང་རྩེ་ཡིན་ཏེ་སྒོ་བ་དཔོན་དུལ་བའི་སྣམ། དེ་ནི་སེམས་ཅན་
རྣམས་ལ་སྤྱིང་རྩེ་བ་སྟེ། བསོད་ཉམས་སེལ་བའི་སྤྱིང་རྩེའོ། །བསོད་ཉམས་
ཀྱི་སྤྱི་ནི་བདེ་བ་ལ་བྱ་སྟེ། དེའི་ཕྱིར་བདེ་བ་སེལ་བར་བསྟན་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
དང་། མཆིམས་མཛོད་ལས་ཀྱང་། རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་ནི་སྤྱིང་བཅེ་བ་སྟེ།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ངོ། །བྱེད་ལས་ནི། སེམས་ཅན་གྱི་གཞོད་པ་དང་བརྟེན་
པ་ལ་སོགས་པར་སྒོ་མི་འཆམས་ཤིང་ཉམ་ཐག་གི་པན་བདེ་བསྐྱབ་པར་རབ་
ཏུ་བསྐྱལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་
སྤྱིང་རྩེ། ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་རྩེ། དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྤྱིང་རྩེ་
དང་གསུམ་མོ། །

དག་བ་བརྩ་གཅིག་པོ་འདི་ནི་མངོན་པ་འོག་མ་ལྟར་དག་སེམས་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་འགོ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་ཆེས་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་དད་པ་

དང་། སྤྲིག་པ་ལས་བསྐྱོག་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་དོ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་གཉིས།
དགེ་བ་ལ་འབྱུག་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་མ་ཆགས་པ་དང་ཞེ་སྤང་མེད་པ། གཉི་
སྤྲིག་མེད་པ། བཙུན་འབྱུས་དང་བཞི། འཛིག་རྟེན་པའི་ལམ་གྱི་ཆགས་བྲལ་
སྐབས་འབྱུང་བ་ཞིན་སྤྱངས། འཛིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཆགས་བྲལ་བསྐྱོམ་
པའི་སྐབས་སུ་འབྱུང་བ་བག་ཡོད་དང་བཏང་སྟོམས་གཉིས། སེམས་ཅན་ལ་
ཕན་འདོགས་པའི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་རྣམ་པར་མི་འཆེ་བ་བཅས་ཀྱི་བདུས་དར་
རྒྱུག་ལས་གསུངས་སོ། །

ཅ་ཉོན་བྱུག་བཤད་པ།

སྤྲེ་ཆོན་བཞི་པ་ཅ་ཉོན་བྱུག་ལས། དང་པོ་འདོད་ཆགས་ནི། རང་གི་ངོ་
བོའི་ཆ་ནས་ཟག་བཅས་གྱི་ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་ཡིད་དུ་འོང་བར་སྒྲོ་བཏགས་
ནས་དོན་དུ་གཉེར་བའམ་སྒྲོན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་
ལས་ནི་ཡིད་དེ་ལ་ཞེན་བའམ་ཟུག་པ་ལྟ་བུས་འདོད་པའི་དངོས་པོར་སྒྲོན་ཡང་
མི་འདོད་པ་རྒྱུན་མར་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་ཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱུས་
པའི་འདོད་ཆགས་གསུམ་ཡོད་དོ། །

གཉིས་པ་ཁོང་ཁྲོ་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་བྱུག་གསུམ་གང་གིས་
ཆོས་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱུད་འབྱུག་སྟེ་གཞོད་པར་སེམས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་
སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་འབྱུག་ཅིང་སེམས་རྒྱལ་པའི་ལས་ཅན་འོ། །མདོ་
ལས། འདོད་ཆགས་འབྲ་བའི་མིག་མེད་དེ། ཁྲོ་བ་འབྲ་བའི་ཚྭ་ཆེ་མེད། །ཕྱང་
པོ་འབྲ་བའི་སྤྲིག་བསྐྱུལ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

གསུམ་པ་ང་རྒྱལ་ནི། ང་དང་ང་ཡི་བར་འཛིན་པའི་འཛིག་ལྟའི་དབང་

གིས་སེམས་ཁེངས་པའས་མཐོ་བའི་རྣམ་པར་ཞེན་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་གོང་མའི་ཡོན་ཏན་བསྐྱབ་པ་ལ་བར་དུ་གཙུག་ཅིང་།
གཞན་ལ་མ་གུས་པ་དང་ཐོ་འཆམས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །རྟེན་གྱི་སྒྲོ་ནས་
དབྱེ་ན། ཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱས་པ་གསུམ། རྒྱུ་ལྡན་དབྱེ་ན་བདུན་ཏེ།
དམན་པའི་ང་རྒྱལ། ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ། ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ། ལོག་པའི་ང་
རྒྱལ། ངོ་སྟོན་པའི་ང་རྒྱལ། ཅུང་ཟད་སྟོན་པའི་ང་རྒྱལ། མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་
དང་བདུན་ནོ། །

བཞི་པ་མ་རིག་པ་ནི། བདེན་བཞི་དང་ལས་འབྲས་དགོན་མཆོག་
སོགས་གྱི་རང་བཞིན་ལ་སྒྲོ་མི་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་
བྱུང་། འདི་ཙམ་ཉོན་ཏུ་གྱུར་པའི་མ་རིག་པའི་དོན་ཡིན་ལ། འདི་ལའང་འཛིན་སྐྱངས་
མི་གསལ་བར་ཐུན་པ་བབས་པ་ལྟ་བུའི་སེམས་བྱུང་ནི་སྒྲོངས་པ་དང་། དེ་ལས་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཇུག་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནི་མ་རིག་པ་སྟེ་སྔ་མ་མ་རྟོགས་པའི་
སྒྲོ་དང་ཕྱི་མ་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྒྲོ་ཞེས་བྱའོ། །ཕྱི་མ་ལའང་འཁོར་བའི་རྩ་བར་
གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་དང་དེ་ལས་གཞན་པའི་མ་རིག་པ་གཉིས་སུ་ཡོད། དང་པོ་
ནི། གང་ཟག་དང་ཆོས་རང་མཆོན་གྱིས་ཡོད་པར་མངོན་པར་ཞེན་པའི་གང་ཟག་
གི་བདག་འཛིན་དང་ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ལྟན་སྟེས་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལས་
གཞན་པའི་མ་རིག་པ་ནི། དེ་དག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཀུན་བཏགས་དང་། རང་རྒྱ་ཐུབ་
པའི་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་རྟོག་འཛིན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཡང་དེ་ཁོ་
ན་ཉིད་ལ་སྒྲོངས་པའི་མ་རིག་པ་དང་ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་སྒྲོངས་པའི་མ་རིག་པ་
གཉིས་སུ་འདྲ་ཡོད་དོ། །

གྲུབ་མཐའ་འོག་མར་མ་རིག་པ་སེམས་བྱུང་དང་ལྟ་མིན་ཡིན་དགོས་

བར་བཞེད་ཀྱང་ལུགས་འདིར་དེ་ལྟར་མི་བཞེད་དེ་འཛིག་ལྟ་ཉིད་མ་རིག་བར་
བཞེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲུག་རྒྱུ་ཆེན་མོ་ལས། འཛིག་ལྟ་མ་རིག་བ་ཡིན་ཀྱང་དེ་
ལས་མ་རིག་བ་ལོགས་སུ་བཞད་བ་ནི། འཛིག་ལྟ་འཛིན་བྱེད་གྱི་ཆོས་གྱི་བདག་
འཛིན་གྱི་མ་རིག་བ་ལ་དགོངས་སོ། །ཞེས་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་
ཐམས་ཅད་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་བར་བཞེད་དོ་ཞེས་དང་། རྒྱལ་ཆབ་རྗེས་
ཀྱང་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །བྱེད་ལས་ནི། ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་
བ་དང་། སྐྱེ་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བ་དང་། ལས་གྱི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བ་
ཐམས་ཅད་གྱི་ཅ་བའམ་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

ལྟ་བུ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བུ་ནི། ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་ལ་དམིགས་
ཏེ་བདག་དང་བདག་གིའི་རྣམ་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ནམ།
འདིས་བདག་སྐྱེན་བྱས་པ་ལས་རྣམ་པ་སྤྱོད་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་ཤེས་རབ་
ཉོན་མོངས་ཅན་དེ། ཅ་ཉོན་དུ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ལྟ་བུ་པའི་མཆོན་ཉིད།
འདི་ལ་དབྱེ་ན་འཛིག་ལྟ། མཐར་ལྟ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། རྒྱལ་ཁྲིམས་
དང་བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་དང་ལྟའོ། །རྒྱས་པར་བྱེ་ན་ལྟ་དན་བྱུག་ཅུ་ཅ་
གཉིས་དང་། དེ་ལས་བསྐྱུ་ན་བཅུ་བཞི། དེ་ལས་བསྐྱུ་ན་ལྟ་ཞེས་བཞད་བ་ལྟར་
རོ། །ཆོས་མངོན་བ་བ་ལྟར་ན། ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ཤེས་རབ་དང་། ལོག་པའི་
ལྟ་བ་ལ་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་དགོས་པར་བཞེད་ཀྱང་ལུགས་འདིས་དེ་
དང་མཚུངས་ལྟན་དང་བཅས་པ་ལའང་ལྟ་བར་བཞེད་དོ། །

ཅ་ཉོན་བྱུག་བ་ཐེ་ཆོས་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མཆོན་ཉིད་ནི། ལས་འབྲས་
དང་བདེན་པ་དང་དགོན་མཆོག་སོགས་ཡང་དག་པ་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་དོན་
མི་འགྲུར་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ཀུན་བརྒྱས་དར་རྒྱུག་ལས། འདི་ལ་ཐེ་ཆོས་ཙམ་

གྲིས་མི་ཚོག་པར་སེམས་དགེ་བ་ལ་བར་དུ་གཞི་བྱེད་ཀྱི་སེམས་བྱུང་དགོས་པ་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་ནི་ཅ་ཉོན་ནང་ཚན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་ཡིན་གྱི་སྤྱིར་ཐེ་ཚོམ་ལ་
སེམས་བྱུང་ཡིན་མི་དགོས་པ་ནི་བྱུང་མཐའ་སྤྱིའི་ལུགས་སོ། །

ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་བཤད་པ།

སྤེ་ཚན་ལྔ་པ་ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུའི་སྤེ་ཚན་ནི། ཅ་ཉོན་དུག་པོ་ཅི་རིགས་ཀྱི་
ཆར་གཏོགས་ཤིང་དེ་ལ་དངོས་སུ་བརྟེན་པས་ན་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཞེས་བརྗོད་
དོ། །བྲངས་ནི་ཁྲོ་བ། འཁོན་འཛིན། འཆབ་པ། འཚིག་པ། སྤག་དོག་སེར་སྒྲ།
སྒྲ། གཡོ། རྒྱགས་པ། རྣམ་འཚོ། རོ་ཆ་མེད་པ། ཁྲེལ་མེད་པ། རྒྱགས་པ། རྟོད་
པ། མ་དད་པ། ལེ་ལོ། བག་མེད། བརྗོད་ངས། སེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། གཡེང་
བ་དང་ཉི་ཤུའོ། །

དང་པོ་ཁྲོ་བ་ནི། ཁོང་ཁྲོ་འཕེལ་བས་དངོས་སུ་གཞི་དབང་ཅུ་ཚུལ་འདོད་ཀྱིས་
ཀྱན་ཏུ་མནར་སེམས་པས་རབ་ཏུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་། ལས་ནི་དངོས་སུ་གཞི་དབང་
བའམ་གཞི་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལ་དངོས་སུ་སྦྱོར་བའོ། །

གཉིས་པ་འཁོན་འཛིན་ནི། སྤར་འདི་དང་འདི་ཞེས་བྱ་བས་གཞི་དབང་
སྤུམ་དུ་མ་བརྗོད་པར་དམ་འཛིན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་མི་བཟོད་པའི་
ཉོན་བྱེད་པའོ། །

གསུམ་པ་འཆབ་པ་ནི། གཞན་གྱིས་པན་པར་བསམ་པས་འགོ་བ་
བཞི་བྲལ་གྱི་ཉེས་པ་སྦྱང་བ་ལ་ཁ་ན་མ་ཐོབ་མཁུང་པར་འདོད་པའི་སེམས་བྱུང་
ངོ་། །འདིའི་འགོ་བ་བཞི་ནི་འདུན་པའམ་འདོད་ཆགས་ཀྱིས་འགོ་བ། གཉི་ལྷག་
གིས་འགོ་བ། ཞེ་སྤང་གིས་འགོ་བ། འཛིགས་པས་འགོ་བ་དང་བཞིའོ། །མཁུང་

བ་ནི་སྤས་པའི་དོན་ནོ། །བྱེད་ལས་ནི་དངོས་སུ་འགྲོད་པ་འཕེལ་བ་དང་བརྒྱད་
ནས་ལུས་སེམས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་གནས་པའི་ལས་ཅན་གཉི་ཟུག་གི་
ཆར་གཏོགས་སོ། །

བཞི་པ་འཆིག་པ་ནི། ཁོ་བའམ་འཁོན་འཛིན་སྟོན་དུ་སོང་བ་ལས་གཞན་
གིས་རང་ལ་ཉེས་པ་སྒྲིང་བ་ན་ཞེ་འགས་པ་རྒྱན་དུ་བྱས་ནས་ཆིག་རྩབ་ཀྱན་ནས་
སྒྲོང་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་ནི་ཆིག་རྩབ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་། ཁོང་
ཁྲིའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

ལྔ་པ་ཐག་དོག་ནི། གཞན་གྱི་ཕུན་ཆོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་སེམས་ཁོང་
ནས་འཁྱུག་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ཞེ་སྤང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། ཡིད་མི་བདེ་
འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

དུག་པ་སེར་སྒྲ་ནི། རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པས་ཡོ་བྱད་གཏོང་མི་འདོད་
པའི་ལས་ཅན་ནོ། །བྱེད་ལས་ནི་མཆོད་འབྲུལ་དང་སྦྱིན་གཏོང་ལ་བར་དུ་གཅོད་
ཅིང་། ཁོངས་སྦྱོད་ལྷག་པར་འཕེལ་བའི་གོགས་བྱེད་པའོ། །

བདུན་པ་སྒྱུའི་དོན་ནི། རྟེན་བཀུར་ལ་ཆགས་པས་གཞན་བསྐྱུ་བར་
བསམ་པས་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེད་པར་བཅོས་ནས་སྟོན་པར་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་
སེམས་བྱུང་ངོ་། །བྱེད་ལས་འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ཟུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་
ལོག་འཆོ་སྤྱོད་པའི་རྟེན་དང་རྩལ་པམ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་བྱེད་པའོ། །

བརྒྱད་པ་གཡོ་ནི། རྟེན་བཀུར་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་པས་གཞན་གྱི་མགོ་
བོ་རྫོངས་པར་བྱེད་འདོད་ནས་རང་གི་ཉེས་པ་གཞན་གྱིས་མི་ཤེས་པའི་ནམ་པ་རི་
འབྲ་བ་དེ་འབྲ་བར་སྟོན་པར་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་
འདོད་ཆགས་དང་གཉི་ཟུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། དེས་པའི་ལན་མི་གསལ་

བར་ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་གདམས་ངག་རྟེན་པ་ལ་བར་དུ་
གཅོད་པའོ། །

དགུ་པ་རྒྱགས་པ་ནི། རང་གི་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་མཆོན་མ་ཡིད་ལ་བྱས་
ཏེ་ཉོན་མོངས་པའི་སློབས་པ་བསྐྱེད་ཅིང་། སེམས་རང་གི་དབང་དུ་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱང་ངོ་། །ལས་ནི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་
པ་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་། ཡོན་ཏན་གོང་མ་
བསྐྱབ་པ་ལ་བར་དུ་གཅོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེན་རིགས་ཀྱིས་རྒྱགས་པ།
བྱད་གཟུགས་ཀྱིས་རྒྱགས་པ། དབང་ཐང་ཆེ་བས་རྒྱགས་པ། རོས་པས་རྒྱགས་
པ། ལང་ཆོས་རྒྱགས་པ་དང་ལྔའོ། །

བརྩ་པ་ནམ་འཆའི་དོན་ནི། གཞན་ལ་སྙིང་བཅེ་བ་དང་བལ་བའི་གཞོད་
སེམས་ཀྱིས་ཐོ་འཆོམས་པར་འདོད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱང་ངོ་། །ལས་ནི་
གཞན་གྱི་ཕུན་ཚོགས་དང་སློག་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་དང་འཁྲུག་ལོང་སྐྱེ་བའི་
རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཁོང་ཁྱིའི་ཆར་གཏོགས་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་ངོ་ཆ་མེད་པ་ནི། བདག་གམ་ཆོས་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་
ནས་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ལ་མི་འཛེམས་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །ལས་ནི་
དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་
བྱེད་པ་དང་སྒྲིམ་པ་བསྐྱུང་བའི་རྒྱ་རལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

བརྩ་གཉིས་པ་ཁྲེལ་མེད་ནི། གཞན་དང་གཞན་གྱི་ཆོས་ལ་མི་བཅེ་བར་
ཉེས་སྦྱོད་ལ་འཛེམས་མེད་དུ་སྦྱོད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ལས་ནི་སྤྲ་མ་ལྟར་དུག་
གསུམ་གང་རུང་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་། གཞན་མ་དད་པ་འཕེལ་བ་དང་ཡིད་
བསུན་པའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །

བཅུ་གསུམ་པ་རྒྱགས་པའི་དོན་ནི། སེམས་ཀྱི་ཐུན་པ་བབས་པས་
ལྷོང་ལྷོང་པོར་གྱུར་ནས་དམིགས་པའི་དོན་རིམ་ཞིན་མི་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་གཏི་ཐུག་གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་སེམས་
ལས་སྲུ་མི་རུང་བར་སྤྱི་བའི་རང་བཞིན་དུ་བྱེད་ཅིང་། བྱིང་བ་དང་གཉིད་སོགས་
འཕེལ་བའི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །དབྱེ་ན་ཐ་རགས་གཉིས་ཡོད་དེ། ལྷོང་ལྷོང་པོ་ནི་སྤྱི་བ་
དཔོན་དུལ་བའི་ལྷན། སེམས་རྒྱན་པའི་ཕྱིར་ལྷོང་བ་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་སེམས་རྒྱན་ཞིང་སྤྱི་བའི་རང་བཞིན་ཏེ། དགེ་བའི་དམིགས་རྣམས་ཤོར་བའི་
ལས་ཅན་ནོ། །

བཅུ་བཞི་པ་རྟོན་པའི་དོན་ནི། ཆགས་པའི་དབང་གིས་དགེ་བའི་
དམིགས་པ་ལ་སོ་མི་རྒྱག་པར་དམིགས་པ་གཞན་ནས་གཞན་དུ་འཕྲོ་བར་བྱེད་
པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་
ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་གནས་ཆ་འགོག་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །དབྱེ་ན་རྟོན་པ་ཐ་རགས་
གཉིས་སོ། །

བཅོ་ལྔ་པ་མ་དད་པ་ནི། ལས་འབྲས་སོགས་ལེགས་པའི་གཞི་ལ་ཡིད་
མི་ཆེས་ཤིང་མི་གྲས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །ལས་ནི་གཏི་ཐུག་
གི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་ལེ་ལོའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་དད་པ་དང་འགལ་བར་སྤྱོད་པའོ། །

བཅུ་དྲུག་པ་ལེ་ལོ་ནི། འབྲས་བཤེའི་མཆན་མ་དམ་པོར་བབྱུང་ནས་
དགེ་བའི་བྱ་བ་མི་འདོད་པའམ་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་
ལས་ཅན་ནོ། །མདོ་བླན་པ་ཉེར་བཞག་ལས། ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་གཞི་གཅིག་
ནི། །ལེ་ལོ་ཡིན་ཏེ་གང་ལ་ཡོད། །གང་ལ་ལེ་ལོ་གཅིག་ཡོད་པ། །དེ་ལ་ཆོས་ཀྱར་
མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་དོ། །

བཅུ་བདུན་པ་བག་མེད་པ་ནི། ལེ་ལོ་དང་བཅས་པས་སྒྲིང་བ་དང་བསྒྲིམ་
པ་ལ་མི་མོས་ཤིང་། དག་བའི་ཆོས་ལ་སེམས་མི་བསྐྱང་བ་ཅི་བདེར་སྒྲིད་འདོད་
ཀྱི་ལས་ཅན་ནོ། །ལས་ནི་དུག་གསུམ་གང་རུང་ལེ་ལོ་དང་བཅས་པ་ལ་བཏགས་
ཤིང་། མི་དག་བ་འཕེལ་ཞིང་དག་བ་འགྲིབ་པའི་ཉེན་བྱེད་པའོ། །ཉེན་གྱི་གང་ཟག་
ཆད་ལྷན་གྱི་ངོ་མོ་གཞིབ་པར་བྱེད་པའི་ཉེན་ཡང་བྱེད་དོ། །

བཙུ་བརྒྱད་པ་བརྗེད་ངས་ནི། དག་བའི་ཆོག་དོན་དང་དམིགས་རྣམ་
འཛིན་པ་ཤོར་ནས་བྲན་པ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ནོ། །ལས་ནི་དག་
བའི་དམིགས་རྣམ་ཤོར་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་དམིགས་རྣམ་ལ་ཞུགས་པ་དང་
ཡོན་ཏན་གྱི་སྒྲིད་བཞེས་བར་བྱེད་པ་དང་། ཤེས་རབ་འཆལ་བའི་རྒྱ་ཡང་བྱེད་དོ། །

བཅུ་དགུ་པ་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི། དབྱེད་པ་ཡེ་ནས་མི་བྱེད་པའས་
དབྱེད་པ་ཅིང་པའི་དབང་གིས་ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་ཅན་དུ་སོང་སྟེ་སྒྲི་གསུམ་
གྱི་སྒྲིད་པ་གྲ་ཆོམ་དུ་སྒྲིང་བའི་ལས་ཅན་ནོ། །སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། ཤེས་
བཞིན་མ་ཡིན་པ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་རབ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལས་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ཉམས་པར་བྱེད་པ་དང་
ལྷུང་བ་འབྱུང་བའི་སྒྲོ་ཡང་བྱེད་དོ། །

ཉི་ཤུ་པ་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ནི། དུག་གསུམ་གང་རུང་གི་ཆ་ལས་བྱུང་
ཞིང་དག་བའི་དམིགས་པ་ལ་སེམས་གཏད་པར་མི་རྒྱས་པར་ཡུལ་སྒྲ་ཆོགས་
སྐྱེས་མེད་དུ་རྒྱ་བར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་ནོ། །ལས་ནི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དབང་
པོ་ཉམས་པར་བྱེད་ཅིང་། དབྱེད་འཛིན་གི་དམིགས་རྣམ་ཤོར་བའི་ལས་ཅན་
ནོ། །སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། འདི་ནི་བཏགས་པར་ཡོད་པ་སྟེ་འདོད་ཆགས་
དང་། ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ཐུག་དག་གིས་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་དམིགས་པ་ལས་སེམས་

ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཁྱིད་དེ་རི་ལྷོ་མ་ཐུན་མཐུན་དུ་ནམ་པར་གཡེང་བ་ལ་གདགས་པར་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཉོན་མོངས་སྤྱིའི་བྱེད་ལས་བསྟན་པ།

མདོར་བསྟུས་ན་ཉོན་མོངས་སྤྱིའི་བྱེད་ལས་ནི། དེ་དག་གང་ཟག་གང་
གི་རྒྱད་ལ་སྤྱིས་ཀྱང་དེས་རྒྱད་རབ་ཏུ་མི་ཞི་བར་བྱེད་པ་དང་རྒྱད་རྩ་བ་ཐོར་
བྱེད་ཅིང་། ལས་ལེགས་སུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པའོ། །དེ་ལས་འབྲས་བྱ་ཡིད་
དུ་མི་འོང་བ་འབྲིན་པས་འགྲོད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པའོ། །མིང་གི་བསྟན་ཚུལ་
ནི་ཟག་པ་དང་། རྩ་བོ་དང་། འཆིང་བ་དང་། མདུད་པ་དང་། སེམས་ཀྱི་དུག་
དང་། གདོན་ཆེན་དང་། འགོང་པོ་དང་། བདུད་ཀྱི་དཔའ་བོ་ཞེས་སྟོད་པའི་ཆོག་
སྣ་ཆོགས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་རོ། །

གཞན་འགྲུར་བའི་བཤད་པ།

སྡེ་ཆོན་དུག་པ་གཞན་འགྲུར་བའི་ནི། གཉིད་འགྲོད་གཉིས། ཉོག་དཔྱིད་
གཉིས་དང་བཞིའོ། །དེ་བཞི་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་གཞན་འགྲུར་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། རང་གི་
གྲོགས་སམ་དམིགས་པའི་ཆ་ནས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་ཅི་རིགས་སུ་
འགྲུར་བས་ན་དེ་སྐད་བཅོད་དོ། །

དང་པོ་གཉིད་ནི། སེམས་ཉོག་ཉོག་པོར་བྱས་ཏེ་དབང་ཤེས་ལུལ་ལ་
འཇུག་པ་ཀུན་སྤྱད་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་བྱང་།

གཉིས་པ་འགྲོད་པ་ནི། སྤར་བྱས་ཀྱི་དངོས་པོ་ངན་པའམ་སྟོན་དུ་བརྩུང་
ནས་ཡིད་ལ་གཅགས་པས་མི་དགའ་བའམ་ཡིད་གདུང་བའི་ལས་ཅན་གྱི་སེམས་

བྱུང་། ལས་ནི་ཡིད་ནལ་དུ་མི་གནས་པ་དང་ཡིད་མི་བདེ་བར་འདྲེན་པའི་རྟེན་
བྱེད་པའོ། །འདི་ལ་དབྱེ་ན་སྤར་བྱས་ཀྱི་དགེ་བ་ལ་འགྱུར་པ་དང་། སྤར་བྱས་
ཀྱི་མི་དགེ་བ་ལ་འགྱུར་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མི་དགེ་བ་དང་གཉིས་པ་དགེ་
བ་ཡིན་ལོ། །

གསུམ་པ་རྟོག་པ་ནི། སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་མིང་དང་
བཅས་པའི་དོན་རགས་པ་འཆོལ་བས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སྒྲོབ་
དཔོན་དུལ་བའི་ལྷས། བར་འགའ་ནི་ཤེས་རབ་དང་སེམས་པ་གཉིས་ལ་གདགས་
ཏེ་གང་གི་ཆེ་མངོན་པར་རྟོག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

བཞི་པ་དཔྱེད་པ་ནི། སེམས་པའམ་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་
ཞིབ་དུ་བྱེ་ནས་འཇུག་པས་རབ་དུ་བྱེ་བའི་སེམས་བྱུང་ངོ་། །སྒྲོབ་དཔོན་དུལ་བའི་
ལྷས། གཉིས་ཀ་ཡང་ཤེས་རབ་དང་སེམས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ན། ཅིའི་སྤར་ཐ་
དད་དུ་བཤད་ཅེ་ན། འདི་གཉིས་ནི་ཅིང་བ་དང་ཞིབ་པར་དབྱེ་བ་སྟེ་དེའི་སྤར་ཐ་
དད་དུ་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །འདི་དག་ནི་མདོར་བསྡུས་པ་སྟེ་
རྒྱས་པ་ནི་སྒོ་རིགས་འོག་མ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སེམས་བྱུང་རྫས་ཡོད་ལ་དབྱེད་པ།

སེམས་བྱུང་རྫས་བཏགས་ཀྱི་བྱེད་པར་ཡང་སྒོ་རིགས་འོག་མ་དག་
ལས་བཤད་པ་དང་མི་མཐུན་པ་མི་སྤང་བས་འདིར་ཆོག་མང་བས་འཛིགས་
ནས་མ་བྲིས་མོད། འོན་ཀྱང་ལུགས་འདིར་རྫས་ཡོད་ཁས་མི་ལེན་པས་སེམས་
བྱུང་རྫས་བཏགས་ནི་སེམས་བྱུང་ནང་པན་ཚུན་ལ་སྟོས་ནས་བཞག་པ་ཅུམ་ཡིན་
པས་སེམས་བྱུང་རྫས་ཡོད་ལ་རྫས་ཡོད་ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་། སེམས་བྱུང་

བཏགས་ཡོད་དུ་རྟོགས་ནའང་བཏགས་ཡོད་དུ་རྟོགས་མི་དགོས་པའི་ཚུལ་
ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

མཐུག་བསྟུ་བ།

གསུམ་པ་མཐུག་བསྟུ་བ་ནི། གཞི་ལ་ཡོད་པའི་སྒྲིེ་རིགས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་དང་། རྣམ་བྱང་
ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིེ་བྱེ་བྲག་མ་རྟོར་བར་བྱེ་སྟེ་ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་རྣམས་སྟོག་གང་ས་
ནས་སྟོང་ཅི་ཐུབ་དང་། རྣམ་བྱང་ཕྱོགས་རྣམས་སྟོག་གང་ས་ནས་སྟུ་བ་ཅི་ཐུབ་
བཟྱི་བའི་ཐོག་ནས་རྣམ་བྱང་གི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་གང་ཆེའི་ཆར་གཞི་བཏིང་། དེ་
ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕེལ་བའི་ཐབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་རྣམས་དབྱད་
འཛིག་སྟེལ་གསུམ་ཀྱི་ཅིག་པ་བསྐྱངས། དེའི་ཐོག་ཏུ་འབྲས་བུ་སྟུ་གསུམ་ཀྱི་
མོ་བྱང་བཅིག་དགོས་པ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་སྟེ་དང་། ཁྱད་པར་ཐེག་པ་ཆེན་
པོའི་ཆོས་ཀྱི་སྟོག་ཤིང་མེད་མི་རུང་བ་ཡིན་པས་ཚུལ་འདི་དང་མཐུན་པའི་སྟུ་བ་
པ་ཉམས་ཞིབ་ཅིག་མེད་ན་ཆོས་གང་བྱས་པ་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལས་
བྱེ་རོལ་ཏུ་སོང་བ་ཡིན་ནོ། །

དོན་འདི་ལ་གཟིགས་ཏེ་བཙུམ་ལྟན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་
གང་དང་གང་བསྐྱོར་བའང་དག་ཉོན་མོངས་པ་འདུལ་བའི་ཐབས་འབའ་ཞིག་ཏུ་
གསུངས་པ་ནི། བཞི་བརྒྱ་པ་ལས། ཁྱོ་ཡང་འབྱུང་པོས་ཟེན་པ་ལ། །སྐྱན་པ་
འབྱུག་པ་མེན་པ་ལྟར། །ཐུབ་པ་ཉོན་མོངས་དགར་གཟིགས་ཀྱི། །ཉོན་མོངས་དང་
འབྲེལ་གང་ཟག་མིན། །ཞེས་དང་། སྟོད་འཐུག་བཙུན་འགྲུས་ལེའུ་ལས། བདག་
ནི་བསྟེགས་ཏེ་བསད་གྲུར་ཏམ། །བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སྒྲེའི། །རྣམ་པ་

ཀུན་ཏུ་ཉོན་མོངས་པའི། །དག་ལ་འདུད་པར་མི་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་
པ་ལྟར་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་གང་ཟག་སྤྱད་དང་སྤྱི་རྒྱུད་ལ་ཞུགས་ཀྱང་དེ་ལ་
དངོས་སམ་བརྒྱུད་པས་ཞེ་ནས་གཞོད་པ་འབའ་ཞིག་བརྩམས་ཤིང་། བན་པའི་
ཆ་སྤྱོད་མོ་ཙམ་ཡང་མ་གྱུར་བ་ནི་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་
པ་འདི་ཁོ་ནས་ཡིན་ལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་དག་ནི་དེའི་གཟུགས་བརྟན་ཙམ་དང་དེ་
ཡང་འཕལ་རྒྱུན་གྱི་རྣམ་པ་ཙམ་ལས་མེད་ནའང་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པར་དགྲའི་
གཟུགས་བརྟན་ལ་གྲོལ་ཞིང་། དག་དངོས་ལ་གྲོགས་བཙུག་པ་ནི་དགྲའི་སོན་
རྩ་སྤྱར་འཇུགས་པ་དང་འབྲེལ་བས། དེ་ལྟ་བུའི་གནད་ཤེས་པའི་སློན་ནས་ནང་གི་
དག་ཆེན་དེ་དག་གི་དབང་རྒྱ་མ་ཤོར་བར་རབ་རྒྱ་བསྐྱེམས་ཏེ་སེམས་བསྐྱུང་
དགོས་ཏེ། རྒྱུད་འཇུག་ཤེས་བཞིན་ལུ་ལས། བསྐྱེལ་བ་བསྐྱུང་བར་འདོད་པ་
ཡིས། །རབ་རྒྱ་བསྐྱེམས་ནས་སེམས་བསྐྱུང་སྟེ། །སེམས་འདི་བསྐྱུང་བར་མ་
བྱས་ན། །བསྐྱེལ་བ་བསྐྱུང་བར་ཡོང་མི་རུས། །ཞེས་དང་། ཀུན་ནས་བྱུང་བའི་
ཐག་པ་ཡིས། །སེམས་ཀྱི་སྤང་པོ་དམ་བཅགས་ན། །འཛིགས་པ་ཐམས་ཅད་
མེད་འགྱུར་ཞིང་། །དགོ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་རྒྱ་འོང་། །སྟག་དང་མེད་གི་སྤང་ཆེན་
ཟེད། །སྤྱལ་དང་དག་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་། །སེམས་ཅན་དཔྱལ་བའི་སྤང་མ་
དང་། །བྱད་མ་དེ་བཞིན་སྤོང་པོ་རྣམས། །སེམས་འདི་གཅིག་ཕྱ་བཅགས་པ་
ཡིས། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཅགས་པར་འགྱུར། །སེམས་འདི་གཅིག་ཕྱ་བཅུལ་
བ་ན། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྤྱལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་
གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་སེམས་ཀྱི་སྤོང་པོ་ན་བཅགས་ཏེ་སྤང་སྤོང་
མ་ཞོར་བར་བྱེད་པར་ཡང་སེམས་ཀྱི་སྤོང་པོ་ན་རགས་རིམ་ནས་སྤྱོད་པ་ལ་སྤྱུག་གི་
བར་ཤེས་པར་བྱ་བ་ལ་འབད་དགོས་པས་དེ་ལྟ་བུ་ནི་རྫོང་རིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

སྤྱི་དང་། བྱད་པར་སེམས་བྱུང་གི་སྤྲེ་ཚན་སོ་སོར་སྤྱང་དགོས་པ་ནི་ཐོག་མཐའ་
བར་གསུམ་དུ་དག་བའི་མན་ངག་གི་འགག་ཅ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། སྒྲོ་རིགས་ཀྱི་
རྣམ་གཞག་འདི་དག་སྒྲོབ་ཚན་སྤྲོ་ཚས་སུ་མ་བཞག་པར་གལ་ཆེའི་སྒྲོབ་ཚན་
དང་སྤང་སྤང་བྱ་བའི་གཞི་མ་ཞིག་དུ་བཅི་དགོས་པ་དང་། བྱད་པར་དུ་དབྱ་
མའི་སྒྲོ་རིགས་འདི་ཉིད་ལྟ་བུ་མཐར་ཐུག་དང་འབྲེལ་བའི་བསྒྲུལ་རིམ་གྱི་སྒྲོབ་
ཚན་མཐོ་ཤོས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་ཆང་མས་ཐུགས་ལ་ཅི་ནས་ཀྱང་
བཅང་བར་འཆལ།

དག་བ་བསྒྲུ་ཞིང་བཟོད་པར་གསལ་བ།

སེམས་ཅན་སེམས་ཀྱི་རི་མོ་སྤྲ་ཞིབ་དག ། མ་ལུས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པའི་སྦྱོད་ལུལ་ཏེ། ། དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་གསུངས་པ་འབགས་བོད་ཀྱི། ། མཁས་
པ་རྣམས་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་གཏན་པབ་བཞིན། ། ཁོ་ཐོས་རྣམ་དཔྱོད་མུ་བ་མའི་
འདུས་བྱས་འདི། ། དཔྱོད་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་རྡོར་འཕྲོད་བྱས་ཏེ། ། འཇགས་ཉེས་
སྤྱ་རིས་མ་འབྲས་སྤང་སྤང་གིས། ། ཆོས་ཀྱི་ཉིང་ཁུ་འཇིབ་པར་རྟག་འབྱུངས་
མཛོད། ། འོན་ཏང་རི་མོ་འབྲུག་པའི་ནོངས་པ་དག ། ཆོས་སྤྱན་ཡངས་པའི་སྤྱན་
སྤར་མཐོལ་བ་འགས་དང་། ། མ་ཞོར་པ་རྣམས་ཀྱན་གྱིས་ཐུགས་འཇགས་
ཀྱིས། ། རྣམ་བུར་ནོར་བུའི་སྤྱིང་དུ་དབང་འཕྱོར་ཤོག ། བྱད་པར་ཐལ་འགྲུར་
ལུགས་ཀྱི་སྤྲེ་མིག་འདིས། ། ཟབ་དོན་རིན་ཆེན་གཏེར་སྒྲོ་བྱས་པ་ཡིས། ། ཟབ་
ལམ་ངོ་ཐོ་བྱངས་དང་གོ་རིམ་དག ། མ་ཞོར་དབྱང་འཛོག་སྤེལ་གསུམ་དབྱིས་
ཕྱིན་ཤོག ། དེ་མཐུས་ཐུབ་པའི་བསྐྱེད་པ་སྤེལ་བ་ལ། ། མཉམ་མེད་ཨ་ཉི་ཤ་ཡི་
རིས་ཁྱུགས་ཏེ། ། ལྟ་སྦྱོད་གཙང་མའི་རིང་ལུགས་སྤྱོགས་ཀྱན་དུ། ། མཐའ་མེད་

སྲིད་མཐའི་བར་དུ་ཁྱབ་གྱུར་ཅིག ། ཡང་སྒོས་མི་ཡི་གཤིས་སྲིད་འགྱུར་ལྡོག་གིས།
། སྲིད་པའི་བརྟམ་ཆགས་འབར་བས་ཡིད་གདུང་བའི། ། སེམས་ཀྱི་སྒྲོམ་
ནད་སེལ་བར་བདུད་ཅིའི་ཆར། ། འབེབས་མཁས་སྐྱ་དབང་རྒྱལ་པོར་བདག་
གྱུར་ཅིག །

ཁ་སྐོང་སྒོན་ཆོག

ཆད་མའི་གཞུང་ནི་གཞུང་གྲུའི་གནས་གསུམ་དང་། ། བྱེ་བྲག་རེས་
ལེགས་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་དག ། དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་
མཐའ་ཡས་པས། ། གསལ་བ་དེ་བཞིན་བདག་སྒོས་ཆོད་པར་ཤོག ། པར་བྱིར་
གཞུང་ལུགས་ཐེག་གསུམ་ལམ་ཀྱི་གཏེར། ། སྤངས་རྟོགས་ཡོན་ཏན་གྲངས་དང་
གོ་རིམ་དང་། ། རོ་བོ་བྱེད་ལས་མ་འདྲིས་སྟོན་པ་ལྟར། ། བདག་གྲང་སྐྱབ་པ་དབྱར་
མཆོ་ལྟར་འཕེལ་ཤོག ། དབུ་མའི་གཞུང་ནི་རྒྱ་ཆེའི་ལམ་སྲོད་དག ། མཐའ་གཉིས་
སྲོད་པའི་ལམ་ནས་ཆེས་འཕེལ་བས། ། བདེ་གཤེགས་ཆོས་སྐྱར་ཐེམ་ཚུལ་གཏན་
འབེབས་ལྟར། ། བརྒྱ་ཕྱག་རིགས་པས་བསྒོམ་ལ་བདག་དབང་ཤོག ། འདུལ་བའི་
གཞུང་ལུགས་སྐབ་བསྟན་འཛིན་པའི་གཞི། ། ཁྲིམས་ལུགས་སྤྱ་རགས་མ་འདྲིས་
བཅས་པ་ལྟར། ། ཐར་པར་བཟོད་པའི་རྟེན་དུ་ལེགས་རྟོགས་ནས། ། ཉེས་ལུང་
མ་གོས་བསྐྱབ་སྟོན་ཅེར་སོན་ཤོག ། ཆོས་མངོན་ཤེས་བྱའི་གཞི་ལྗེ་སྤྱ་རགས་
རྣམས། ། རི་བཞིན་སྟོན་པ་དེ་བཞིན་ལེགས་ཚུབ་ནས། ། གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཆོ་
གདམས་པར་ཤར་བ་ཡིས། ། རྣམ་གྲོལ་ལམ་བཟང་བསྐྱབ་ལ་དཔལ་འབར་ཤོག
། དེ་དག་རིགས་པའི་འཕྱལ་གྱི་ལྷེ་མིག་སྟེ། ། བསྐྱུས་གྲ་དང་ནི་སྟོ་རྟགས་རིགས་
པའི་གཞུང་། ། ཐོག་མར་ལེགས་བསྐྱབས་གཞུང་ལུགས་རིན་ཆེན་མཛོད། ། སྐོ་

བརྒྱ་བྱེ་བ་དེ་བཞིན་མཐར་བཙོན་ཤོག། རྟེན་ལྗང་བསྐྱབས་ནས་པ་རོལ་བྱིན་བྱག་
པོ། །ཉམས་འོག་ཚུད་ནས་ཆོགས་གཉིས་མཛོད་དབང་གིས། །ཐེག་གསུམ་
རིན་ཆེན་འབྲེན་པའི་གཟིངས་བསྐྱལ་ནས། །ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་མགོན་དུ་བདག་
གྱུར་ཅིག། རྟེན་ལྗང་ལྷ་གྱི་སྤྱི་ཆེངས་མ་ལུས་པ། །ཐོས་བསམ་སྒྲོམ་པའི་དབྱེད་
འཛིག་སྤེལ་གསུམ་གྱིས། །ཡོངས་རྒྱུ་འཛིན་དང་འཆད་པའི་བྱ་བ་ལ། །ནམ་
ཡང་འབྱུལ་བ་མེད་པའི་དཔལ་ཐོབ་ཤོག། །གཞན་ཡང་སྲིད་པའི་བདེ་བར་མ་
ཆགས་ཤིང་། །ཐབས་ལ་མཁས་པའི་བྱང་སེམས་རྗེས་ཞུགས་ཏེ། །ཡུམ་ཆེན་
འཆོལ་བར་རྟག་དུ་བྱ་བྱ། །ནམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན་སྤྱིང་ལ་འབྲལ་མེད་ཤོག།
།འདི་ནས་བྱང་རྒྱུ་སྤྱིང་པོ་དེ་སྲིད་བར། །ཐེག་མཆོག་དགེ་བའི་བཤེས་དང་
མི་འབྲལ་བར། །ལྷག་པའི་ལྷ་དང་དགོངས་པ་དབྱེར་མེད་གྱིས། །བསྟན་འགྲུའི་
དོན་ཆེན་པ་རོལ་སྒྲོལ་བྱས་ཤོག། །འཛིག་རྟེན་ལུགས་དང་ཆོས་ལུགས་པལ་
ཆེ་བར། །སྦྱངས་བ་དེ་ཅམ་བདག་ལྟ་འཕེལ་འགྱུར་བས། །འཁོར་བའི་འཆིང་
ཞགས་དམ་དུ་སོང་བས་ན། །སྲིད་པའི་ཐུག་རྩ་ཅིའི་ཕྱིར་གཙོད་པར་བྱས། །དེ་
བས་ཐུབ་པའི་བསྟན་ལ་སྦྱང་ཅ་ན། །སེམས་ཀྱི་རྟ་གློད་འདུལ་ཐབས་མངའ་
བརྟེན་པས། །ཐོག་མར་དགེ་བ་སེམས་འདུལ་རིམ་པ་ཀུན། །མ་ནོར་སྟོན་པའི་
བཤེས་དང་རྟག་མཇལ་ཤོག། །ལས་འབྲས་གནད་དང་བདེན་བཞིའི་སྒྲུང་དོར་
དང་། །བྱམས་སོགས་ཆད་མེད་བཞིས་མཆོན་རྒྱ་ཆེའི་ལམ། །བསྟན་བ་དེ་བཞིན་
སྟོན་པ་བར་དུ་དགེ། །ལུང་རྟོགས་བདུན་ཅིའི་སྦྱང་བ་མཐར་བྱིན་ཤོག། །མཐའ་
གཉིས་སྤང་བས་བདེན་གཉིས་སྤང་བས་རྒྱལ་ནས། །རི་བཞིན་བསྟན་བ་དེ་བཞིན་
ལེགས་རྒྱུ་སྟེ། །མཐའ་མར་དགེ་བ་ཐབ་དང་རྒྱ་ཆེའི་ལམ། །ཡོངས་རྒྱགས་
འཛིན་ལ་དབྱིས་བྱིན་ཐོབ་པར་ཤོག། །མར་གྱུར་སེམས་ཅན་ཁམས་ནི་མཐའ་མེད་

པར། །དེ་དོན་བསམ་དང་མོས་པ་རི་ལྟ་བར། །དེ་དོན་བསྐྱབ་པའི་ཐབས་ལམ་
མཐའ་ལྷན་པར། །དབང་བའི་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་པའི་ཅེར་སོན་ཤོག། །བྱད་པར་
གཉུག་མའི་སེམས་ལ་གནད་བསྐྱུན་གྱིས། །ཐབ་ལམ་རྩོམ་ཞེས་ཐེག་པར་ལེགས་
བརྒྱད་དེ། །སེམས་ཀྱི་རི་མ་ཕྱ་རགས་སྤངས་ནས་ནི། །སྤང་སྤྱོད་འདོད་རྒྱར་
སྤྱར་བའི་སེམས་ཀྱི་རྩལ། །ཡོངས་རྫོགས་རྩོམ་ཞེས་འཆང་བ་སྤྱར་ཐོབ་ཤོག། །ཆོས་
ལ་མོས་དང་བྱད་པར་ཐེག་པ་ཆེར། །མོས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་བསགས་པའི་དུས་
གསུམ་དགེས། །རི་ལྟར་སྟོན་པའི་དོན་ཀུན་སྤྱར་འབྲུག་ཏུ། །ཆོས་སྤྱན་མངའ་
བ་ཡོངས་ཀྱིས་སྤྱབས་གྲོགས་མཛོད།། །།

དབར་བྱང་སྟོན་ཆིག

༥ རྣམ་གྲོལ་ནི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ།
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཚོས་རྩེལ་དལ་འབབ་སྤྱང་།
ཆིག་གི་ཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི།
དྲི་མ་ཡོངས་འཁྱུད་ལེགས་བཤད་བདུད་ཅི་འདི།
དབར་དུ་བསྐྱེད་བའི་རྣམ་དཀར་ཕྱང་པོའི་མཐུས།
ཡང་དག་ཚོས་ཀྱི་སྒྲོ་མོ་སྟོང་ཐག་བརྒྱ།
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྡེའི་འགོ་བ་མ་ལུས་བ།
རེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག།

ཅས་པ་འདི་ཡང་ནང་བསྟན་གྱུ་མཐའ་རེས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་དབར་
དུ་བསྐྱེད་དང་བསྐྱེད་འགྱུར་གང་ལའང་སྤྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྟེན་སྟོན་ཆིག་ཏུ་
ཤུགས་ཀྱི་དགེ་སྟོང་ཚོས་སྤྱོད་བཤད་དབང་སྟོན་བཟང་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྤྱར་
བའོ། ། སྐུ་མཛྲ་ལོ།

གསལ་བཤད་དང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ།

རྣམ་ཤེས་ལམ་སྒྲོབ་གཉེར་ཁང་དབུ་བརྟེན་ནས་ལོ་ངོ་ ༥༠ དང་། ས་
རྩ་པོ་དང་གྲི་མཐོ་རིམ་སྒྲོབ་གཉེར་ཁང་དབུ་བརྟེན་ནས་ལོ་ངོ་ ༣༥ འཁོར་བའི་མཇུག་
སྒོ་དང་འབྲེལ། རིགས་སྒྲོབ་སྤྱི་ཁྱབ་འཛིན་སྐྱོང་ལྷན་ཚོགས་ནས་དབུ་དགོ་དམ་
པ་མཁས་དབང་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གི་གསུང་ཚཱ་ཁག་ཕྱོགས་སྤྱིག་དང་
བསྐྱར་ཞིབ་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་ཆོད་བྱུང་བ་བཞིན། (དབུ་དགོ་དམ་པའི་གསུང་འབྲུམ་
བསྐྱར་ཞིབ་ཚོགས་ཚུང་) ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་སྟེ་ཡོད་དཔར་སྐྱོན་
བྱས་ཟིན་པའི་གསུང་འབྲུམ་རྣམས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་། གསུང་འབྲུམ་ནང་མ་
འཁོད་པར་ད་བར་ལྷག་ལུས་གྱུར་པའི་གསུང་ཐོར་བྱ་རྣམས་ཕྱོགས་བསྐྱུས་ཀྱིས་
པོད་ཐོང་ནང་བཀོད་དེ་ཁྱེད་དག་དང་ས་བཅད་བཅས་བསྐྱིགས་ཡོད། རིགས་ལམ་
སྒོབ་བྱུང་བཟང་པོ་ཆེན་པ་དང་། སྒོབ་བྱུང་འཇམ་དབྱེངས་བསྐྱོན་འཛིན། སྒོབ་
བྱུང་གྲགས་པ་བཙུན་འབྲུམ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ཕྱོགས་སྤྱིག་བྱས་ཏེ་གསུང་འབྲུམ་
པོད་འཕྲེང་བཅུ་གཉིས་དཔར་སྐྱོན་གནང་བའི་སྟེང་། ད་ལན་གཙོ་བོ་དབུ་དགོ་དམ་
པའི་གསུང་ཐོར་བྱའི་རིགས་ཕྱོགས་བསྐྱུས་ཀྱིས་པོད་གསུམ་གསར་སྐྱོན་བྱས་
ཏེ་ཁྱོད་བསྐྱོམས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་ཐོང་གངས་བཙོ་ལྷའི་བདག་
ཉིད་ཅན་ཞིག་ལེགས་བྱུང་བྱུང་ཡོད་པས། གྲུས་ཅག་ཚོགས་མི་ཀུན་དགའ་མགྱ་
སྒོ་གསུམ་ཀྱིས་ཡིད་སེམས་རབ་ཏུ་བརྟེན།

སྤྱིར་ཁྱེད་དག་ཅེས་པ་ནི་དག་ཆ་ནོར་མེད་དང་ཆད་ལྷག་ཤོར་ཡོད་མེད། ཐ་
སྟོད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་སྟངས་ཅམ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་པར་གཞུང་ལུགས་དེའི་བརྗོད་
དོན་དང་། ཚཱ་པ་པའི་བསམ་སྒྲུབ་འདུ་ཤེས་ཇི་ལྟར་བཟུང་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་

རྒྱུ་མངའ་གང་ལེགས་ཤིག་ལོན་དགོས་པར་བརྟེན། རེད་ཅག་གིས་ཀྱང་གང་
 ཐུབ་ཀྱིས་གོང་གི་གནད་དོན་དེ་དག་མང་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཁྱེ་ལྷ་དག་ལྷས་ཁྱལ་ཡིན།
 ཡིན་ན་ཡང་། གསུང་འབྲུམ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རེ་བུར་ལ་ང་ཆོའི་ཁྱེ་དག་གིས་
 འབྲིག་པ་ཅམ་མ་བྱས་པར་བསྟན་བཅོས་སོ་སོར་བུན་མིན་གྱི་མཁུན་རྒྱ་ཡངས་
 པའི་ཤེས་ལྡན་པ་འགའ་ལའང་སྤྱན་འབྲུལ་ལྷས་ཏེ་མཐའ་མའི་ཁྱེ་དག་ལྷས་ཡོད།
 དེ་དག་འདིར་རིམ་པར་བཀོད་ན། (དཀའ་གནད་བཞི་འབྲེལ་) ལ་དགེ་བཤེས་ལྟ་
 རམས་པ་ཏེ་རྟོར་སྒྲ་བ་ཆེ་རིང་དང་། ཨེ་མོ་རི་དང་བོད་ཀྱི་ཆུན་རིག་ལས་རིམ་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཀུན་བཅོམ་འབྲུམ་བསམ་འཕེལ། ཨ་ལགས་མཁན་ཀུན་རིན་པོ་ཆེ།
 (སྒོ་རིགས་གོང་འོག་གཉིས་) ལ་ས་རྒྱ་ནང་རིག་སྒྲོབ་དཔོན་བགྲེས་པ་སྒོ་བཟང་
 བསོད་ནམས། (རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་པའི་འབྲེལ་པ་) ལ་རིགས་སྒྲོབ་དབྱ་འཛིན་
 དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པ་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཆོ་དང་། རིགས་སྒྲོབ་དཔེ་ཁྱིད་
 སྒྲོབ་དཔོན་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པ་རྒྱལ་མཆོན་དབང་འདུས། (བརྟེན་སྒྲོད་རིན་
 ཆེན་བང་མཛོད་) ལ་རིགས་སྒྲོབ་དཔེ་ཁྱིད་སྒྲོབ་དཔོན་བགྲེས་པ་དགེ་བཤེས་རྒྱ་
 མཆོ་ལགས་དང་། ཀེ་རྟེན་བྱང་ཡིག་བརྟེན་སྒྲོབ་དཔོན་འབྲིང་བ་ཀུན་འཛིགས་
 མེད། (བྱུབ་མཐའ་བཞིའི་ལྟ་བ་ལ་སྒོ་སྒྱུར་བའི་རིམ་པ་བདག་འཛིན་འཛོམས་
 པའི་ཐོ་བ་) ལ་རིགས་ལམ་སྒྲོབ་བྱུང་རིམ་མེད་སྒྲོབ་དཔོན་དགེ་བཤེས་བསྟན་
 འཛིན་འགྱུར་མེད། (དབྱ་དགེ་དམ་པའི་ནམ་ཐར་) ལ་ཀུན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱི་ཆ་
 རིགས་ལམ་སྒྲོབ་བྱུང་དགེ་བཤེས་སྒོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བཅས་ཀྱིས་ཐོག་མའི་མ་
 དཔེ་དང་བསྐྱར་ནས་ཁྱེ་དག་གནང་ཡོད།

རེད་ཅག་ཆོགས་རྒྱུང་ངོས་ནས་ཀྱང་གསུང་འབྲུམ་ཁྱོད་ཀྱི་ཚུལ་ཡིག་
 རྣམས་མ་དཔེ་གང་ཡོད་རྣམས་ལ་གཤེས་བསྐྱར་དང་། མཛོན་གསལ་ཅན་གྱི་དག་

ཆ་ནོར་བ་ཁག་བཅོས་པ་ལས་དོགས་གཞི་ཅན་རྣམས་གྲུག་རྟགས་() རང་བྱུང་
འདོན་དང་། ཡང་ན་འོག་མཆན་ནང་གསལ་བ་ཤད་ཅིང་ལས་ཀྱན་རིན་པོ་ཆེའི་མ་
དཔེ་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་བཏང་མེད། མཐུག་མཐར་ལས་གཞི་འདིའི་ཆོགས་མི་
རྣམས་ཀྱང་རང་ཉིད་ལ་ལས་ཀའི་འགན་འཁུལ་ཡོད་པ་རྒྱུ་ཡིན་ཁར། ཡོན་ཆད་
དང་ཉམས་སྦྱོང་གང་ཅིས་འདང་མིན་གྱིས་ད་དུང་ཆད་ལྷག་དང་ནོར་བ་སོགས་
བྱུང་ཡོད་སྟེ་པས་དབྱ་དགེ་དམ་པ་རིན་པོ་ཆེ་གང་ཉིད་དང་། རྒྱ་ཆེའི་སྒྲིག་པ་
པོ་རྣམས་ལ་དགོངས་སེལ་སྦྱང་ནས་ཞུ།

འདི་ལོ་དུས་ཆོགས་ཁྱད་པར་ཅན་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་སྐབས་
སུ་མཛད་འཆར་གང་མང་ཞིག་ཡོད་པའི་ནང་ནས་དབྱ་དགེ་དམ་པའི་གསུང་འབུམ་
ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དག་སྒྲིག་དང་། ད་བར་གསུང་འབུམ་ཁྲོད་མ་འཁོད་པའི་གསུང་
ཐོར་བྱ་རྣམས་བསྐྱར་བྱས་ཀྱིས་དེབ་གཟུགས་གསར་སྒྲིག་ཞུ་རྒྱུ་དང་ཅག་ལ་གནང་
བར་བཞེན། བརྒྱད་རིམ་འདིའི་ཁྲོད་ཐོག་མར་ལམ་སྟོན་དང་། རོགས་མགོན་གནང་
མཁན་གྱི་སློབ་སྟོན་པ་རྣམས་པ་དང་། ལས་གཞི་འདིར་དངོས་སུ་ཞུགས་མ་ཐུབ་ཀྱང་
ཀྱན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་མཁོ་སྟོན་གནང་མི་རྣམས་པ། དེ་བཞིན་ཀྱན་རིན་པོ་ཆེའི་
ཞལ་སློབ་སྐྱབས་ཐེས་སློབ་བྱུང་རྣམས་པས་ཤེས་དགོངས་ཚུལ་གནང་བ་སོགས་
ཀྱི་བཀའ་བློན་ལ་བཞེན། (རིགས་སློབ་དབྱ་དགེ་དམ་པ་མཁས་དབང་སློབ་བཟང་རྒྱ་
མཆོའི་གསུང་འབུམ།) ཞེས་པ་འདི་ལེགས་བྱུང་བས། ལས་གཞི་འདིའི་ཐོག་
མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ལམ་སྟོན་དང་རོགས་མགོན་གནང་མཁན་ཡོངས་ལ་བཀའ་
བློན་ཆེ་ཞུ། ལྷག་པར་གསུང་འབུམ་འདིའི་དཔར་སྐྱབས་ལ་ཞལ་འདེབས་གནང་
མཁན་རིགས་ལམ་སློབ་བྱུང་ཀྱན་བུབ་བསྟན་སློབ་བཟང་ལགས་ཀྱིས་ཉིན་སྟོར་
༥༠༠.༠༠༠། དང་། རིགས་ལམ་སློབ་བྱུང་ཀྱན་སྐལ་བཟང་དོན་འགྲུབ་ལགས་དང་

གན་སྐལ་བཟང་ཚས་འཕེལ་ལགས་ནས་གཉིས་ཀྱིས་ཉིན་སྟོང་༥༥.༥༥༥༥ ལྷག་
མའི་གསུང་འབུམ་འགྲོ་གྲོན་ཆ་ཚང་རིགས་སྟོབ་ཡིག་ཚང་གིས་གནང་བས་ཁྱེད་
ནས་པའི་ལྷག་བསམ་གཏོང་པོད་ཆེ་བའི་བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཆེན་ལ་ཇེས་སུ་ཡི་
རང་དང་བཀའ་བློན་སྒྲ་མེད་དུ་ཆེ་བྱ།

དབུ་དགེ་དམ་པའི་གསུང་འབུམ་བསྐྱར་ཞིབ་ཆོགས་ཚུང་གིས་བྱི་ལ་
༡༠༡༣ ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༡ ཉིན།

གསུང་འབྲམ་སྒྲིག་སྒྲིག་ཆོག་སྒྲིག་ (༢༠༠༠)

ཁྱེ་སྒྲིག་འགན་འཛིན།

བཟང་པོ་ཞུ་བ། འཇམ་དབྱངས།

ཁྱེ་སྒྲིག་ལས་རོགས།

གཞན་པ་བཙོན་འགྲུས།

སྒྲིག་ཁང་དུ་འབྲུག་མཁན།

བསྟན་འཛིན་ཐོག་མེད། སྒྲིག་བཟང་བྱམས་པ།

བསོད་ནམས་སྤྱན་ཆོག་སྤྱན།

རིགས་སྒྲོབ་སྒྲོག་ཁང་ཕྱི་ཆོན་ནས་དེབ་གཞུགས་དང་རྒྱབ་ལ་རྒྱས་འགོད་བྱས།

གསུང་འབུམ་བསྐྱར་ཞིབ་ཆོག་སྐུང་། (༢༠༢༣)

སྟོབ་སྟོན་པ།

རིགས་སྟོབ་སྟོན་ཁྱེད་ཀྱི་འཛིན་དགེ་བཤེས་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོ།
རིགས་སྟོབ་དཔེ་ཁྱེད་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་དགེ་བཤེས་རྒྱ་མཚོ།
ས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཚོ་རིམ་སྟོབ་གཉེར་ཁང་གི་སྟོབ་སྟོན་པ་སངས་ཆེ་རིང་།

བསྐྱར་ཞིབ་ཆོག་སྐུང་གི་ཆོག་སྐུང་།

ཉུང་ལྡན་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་སྟོབ་བཟང་སྐུལ་བཟང་།
རིམ་མེད་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་དབང་ཆེས་འཕེལ།
ཉུང་ལྡན་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་འཇམ་དཔལ་དོ་རྩེ།
ཉུང་ལྡན་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་དག་དབང་རྣམ་གྲོལ།
ནང་རིག་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་ཆེ་དབང་ལོང་བ།
ཉུང་ལྡན་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་སྟོབ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ།
དགེ་བཤེས་རྒྱལ་མཚན་སྟོབ་བཟང་།
དཔེ་ཁྱེད་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་ཁམས་བཟང་ཆེ་རིང་།
སྐད་ཡིག་སྟོབ་དཔེ་བཞུགས་པ་སྟོབ་བཟང་འཕྲིན་ལས།

སྟོབ་སྟོན་འབུམ་མཁན།

ས་རྒྱ་བོད་མཚོ་དོ་དམ་པ་ཆེ་དཔལ་དོ་རྩེ།
རིགས་སྟོབ་ལས་ཁྱེད་དགེ་བཤེས་རྒྱལ་མཚན་སྟོབ་བཟང་།

དེབ་གཟུགས་དང་རྒྱལ་མཁན་འཕྲིན་ལས།

གཟུང་བྱ་དང་རྒྱལ།

